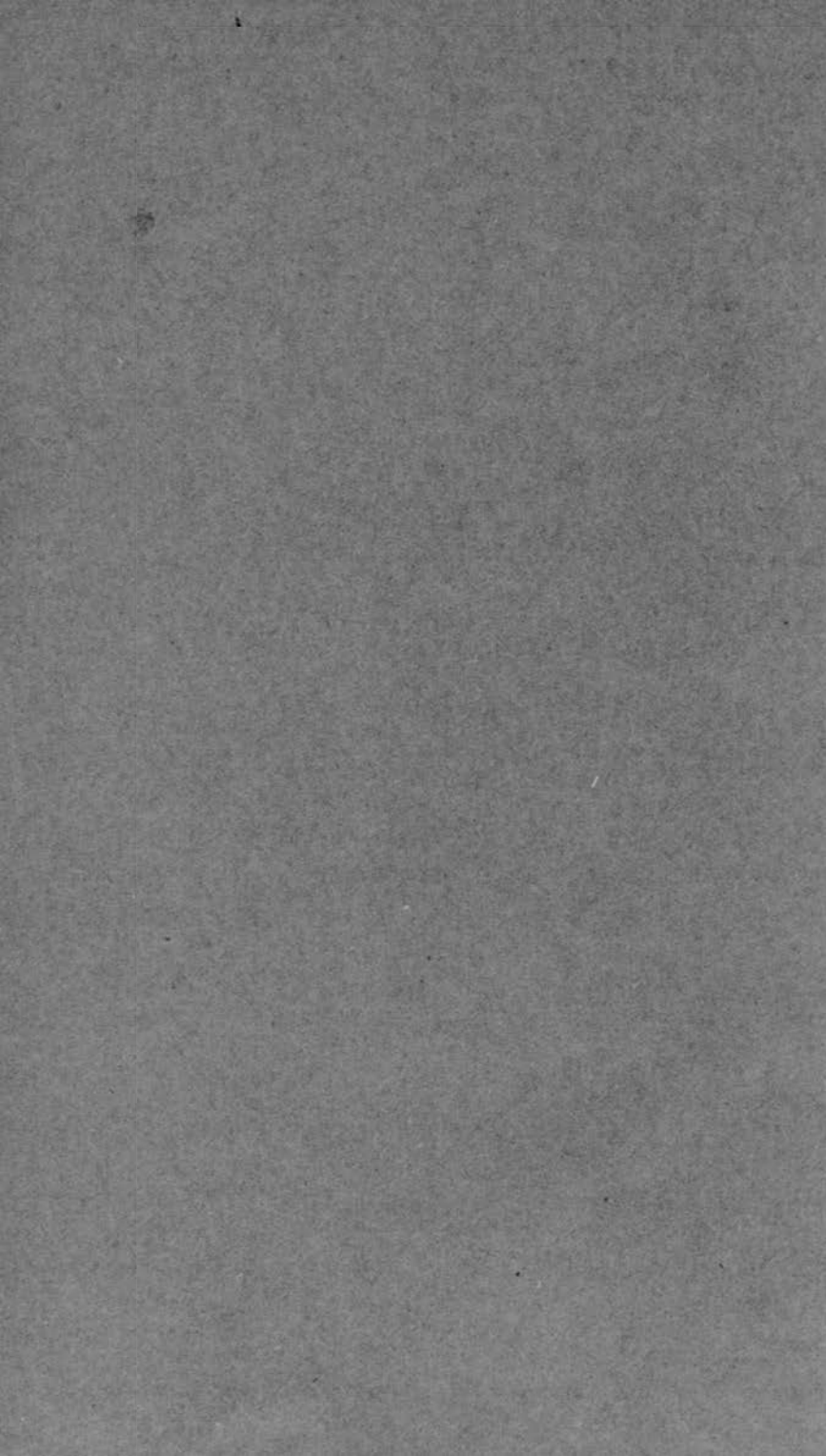

W. H. BUNGE
DIARY
OF THE
COLUMBIAN

Rizo-Rangabé

Εἰς τὴν Βιβλιοθήκην

ΑΠΑΝΤΑ ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΡΙΖΟΥ

ΤΟΥ

ΡΑΓΚΑΒΗ

ΤΟΜΟΣ Ζ'

ΤΥΠΟΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ

ἐπὶ τῇ διαστυρώσει τῶν ὁδῶν Ἀττικῆς καὶ Ἀκαδημίας

1875

ΤΑΣΣΟΥ
Η ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΡΙΖΟΥ

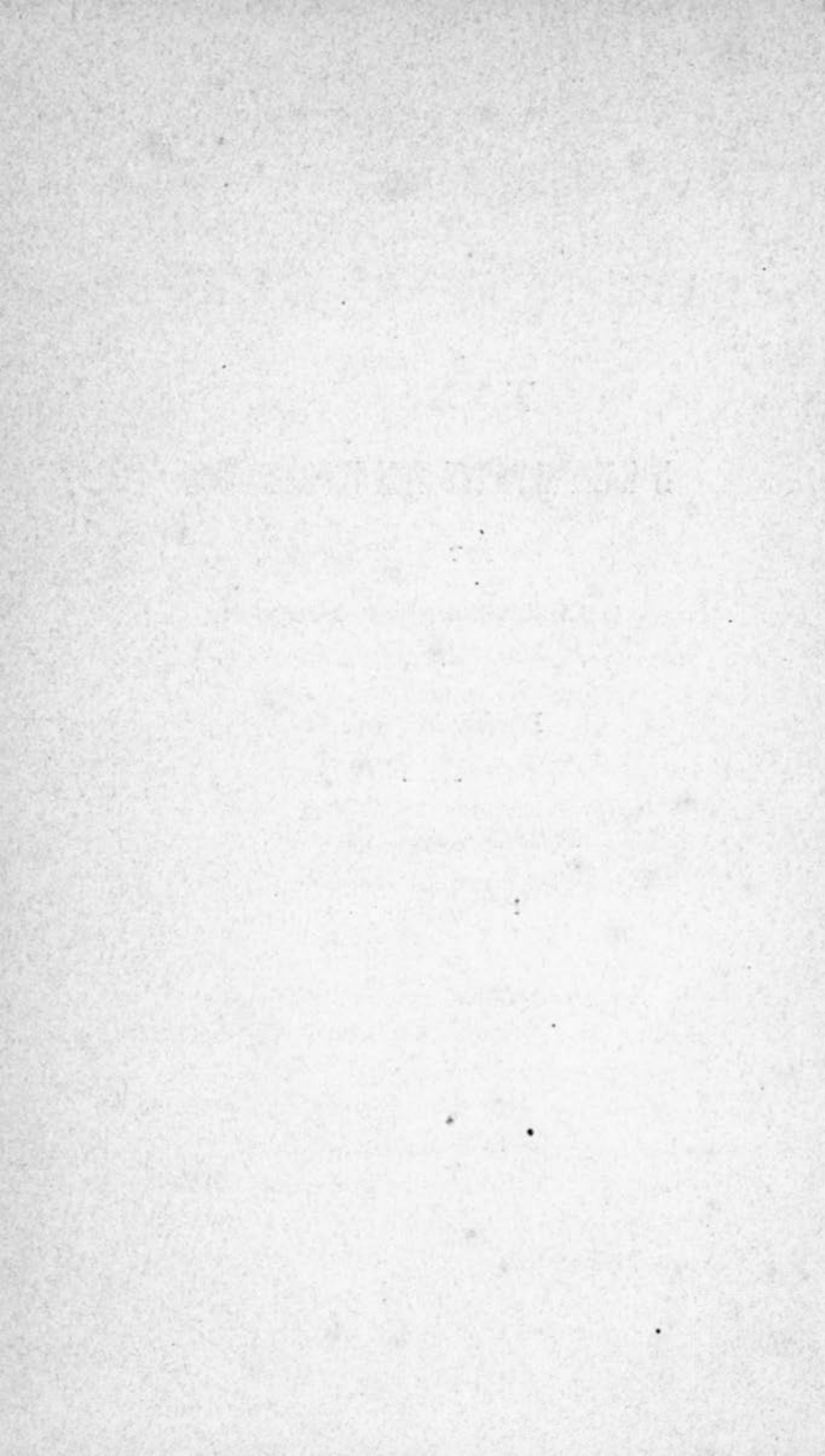
ΤΟΥ

ΡΑΓΚΑΒΗ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΡΑΥΦΑΙΑΙ ΙΑ'—Κ'.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

ΡΑΨΩΔΙΑ ΕΝΔΕΚΑΤΗ

1

Ἐν ᾧ δ' ὁ ἄκρος κοσμητὴς τῶν εὐσεβῶν ταγματῶν
περὶ ἐφόδου σχέπτεται, καὶ ἄγρυπνος σπουδάζει
παντοῖα περὶ προσβολῶν, περὶ μηχανημάτων,
ὁ ἐρημίτης εἰς αὐτὸν, ὁ Πέτρος, πλησιάζει,
καὶ αὐστηρὸν κ' ἐπίσημον τὸ πρόσωπόν του πλάττων,
μόνος πρὸς μόνον συντυχῶν τοιαῦτα τῷ φωνάζει·
«Τὰ ὅπλα σου τὰ γήϊνα κοσμεῖς καὶ καταρτίζεις.
» Ὅθεν, στρατάρχα, ὦφειλες, ἐκεῖθεν δὲν ἀρχίζεις.

2

» Ἐξ οὐρανοῦ ἀρχώμεθα, καὶ διὰ δημοσίων
» κ' εὐλαβεστάτων προσευχῶν ἐπικαλοῦ πρὸ πάντων
» τὰς τροπαιούχους στρατιάς ἀγγέλων καὶ ἁγίων,
» τῶν πάντοτε τὸν στέφανον τῆς νίκης δωρησάντων.
» Ὁ κλῆρος ἃς προπορευθῇ μεθ' ἱερῶν ἀμφίων,
» τῶν μυστηρίων ψαλμωδῶν τοὺς ὕμνους τῶν ἀχράντων·
» καὶ τῶν μεγάλων ἀρχηγῶν μιμούμενον τὸ ἦθος,
» ὕμῶν κατόπιν εὐλαβῶς ἃς ἔπεται τὸ πλῆθος.»

3

Τοιαῦτα ὁ θεοσεβὴς κηρύττει ἐρημίτης·
 ὁ Βουλλιῶν δ' ὁ συνετὸς τὴν συμβουλήν ἐγκρίνει.
 «Ὡ πρόπολε τοῦ Ἰησοῦ, θεάρεστα κηρύττεις»,
 τῷ λέγει. «Τὴν καρδίαν μου ὁ λόγος σου ἠδύνει.
 » Ἐν ᾧ ἐνταῦθα παρ' ἐμοῦ κληθεὶς πᾶς κυβερνήτης
 » θὰ ἔλθῃ, τοὺς ἀρχιερεῖς, τὸν Γουλλιέλμον κίνει
 » καὶ κίνει τὸν Ἀλδέμαρον νὰ ἔλθωσιν ἐπίσης.
 » Προσέτι σὺ τὰ τῆς σεπτῆς πομπῆς θεὰ φροντίσης.»

4

Ὡς δ' ἡ αὐγὴ ἀνέτειλε, συνήγαγεν ὁ γέρων
 τοὺς δύο πρώτους ἱερεῖς μετὰ τοῦ ἄλλου κλήρου,
 εἰς τὸν περίβολον αὐτοὺς τὸν ὠρισμένον φέρων,
 ὃν ἡ πληθὺς τῶν εὐσεβῶν ἐν τελεταῖς ἐπλήρου.
 Λευκὸν χιτῶνα ἔφερε καθεὶς τῶν κατωτέρων,
 οἱ πρῶτοι δ' ἐξ ὑφάσματος μανδύαν διαργύρου,
 ὅστις ἐπὶ τοῦ στήθους των πεπορπημένος ἦτον·
 τιάραν δὲ κατὰχρυσον ἐφόρ' ἡ κεφαλὴ των.

5

Ὁ Πέτρος πρῶτος ἔβαινε, ἀνέχων τὸ σημεῖον
 ὃ σέβονται οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ ἐν τῷ παραδείσῳ.
 Βραδυπορῶν δὲ ὁ χορὸς, ὁ ἐκ σειρῶν ὁμοίων,
 ἐν ἐπισήμῳ βήματι ἐχώρει ἐξοπίσω,
 καὶ λιτανίας ἔμελλον ἀγίων τροπαρίων,
 τὰς ψαλμωδίας ἐν ῥυθμῷ ἀντιφωνοῦντες ἴσω.
 Ὅπισθ των δ' ἐβάδιζον ὁμοῦ, καὶ τελευταῖοι
 μετὰ τὸν κλῆρον τὸν λοιπὸν, οἱ δύο κορυφαῖοι.

6

Παρηκολούθει δ' ἔπειτα ἐπὶ τὰ βήματά των
 ὁ Ἀρχηγός, ὅμως αὐτός, ὡς ἦτον ἔθος, μόνος·
 κατόπιν δὲ οἱ στρατηγοὶ μετὰ τῶν στρατευμάτων,
 ἐνόπλων, ὡς εἰς ἄμυναν, κ' ἐν τάξει τοῦ ἀγῶνος·
 καὶ οὕτως ἐγκατέλιπον τὰ χαρακώματά των,
 κ' ἐξῆλθεν ὄλος ὁ λαὸς μετὰ τοῦ ἡγεμόνος·
 οὐδὲ ἀντήχουν σάλπιγγες ἢ ἄλλαι κραυγαὶ βίας,
 πλὴν μόνων ταπεινώσεως φωνῶν καὶ εὐσεβείας.

7

Σὲ, ὦ γεννήτωρ, καὶ υἱὲ πρὸς τὸν πατέρα ἦσε,
 καὶ σὲ, τὸ ἀμφοτέρωθεν ἐν πάσῃ στοργῇ πνέον·
 μῆτερ ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ, ἥτις παρθένος εἶσαι,
 καὶ ἦν ἐπικαλεῖται πᾶς ὁ πρὸς δεινὰ παλαίων·
 ὦ φάλαγγες οὐράνιαι αἱ φλόγας ἐνδοθεῖσαι,
 κ' εἰς κύκλον συστρεφόμεναι τριπλοῦν καὶ ἀναγκαῖον·
 καὶ σὲ, ὅστις ἀπέπλυνας τοῦ ἱεροῦ μετώπου,
 ὦ ἅγιε, ἐν τῇ πηγῇ τὸ στίγμα τοῦ ἀνθρώπου·

8

Ἐπικαλοῦνται σᾶς καὶ σὲ, τὸν πέτρον ἐφ' οὗ βαίνει
 ὁ οἶκος ὃν ἀνίδρυσεν ὁ ἄρχων τῶν ἀγγέλων,
 καὶ οὗ πιστὸς διάδοχος καὶ οἰκονόμος μένει
 ὁ εἰς σφαλμάτων ἄφεςιν τὴν πύλην διαστέλλων·
 καὶ σᾶς, δι' ὧν ἐπὶ τῆς γῆς εἰς τῶν θνητῶν τὰ γένη
 κηρύττεται ὁ θάνατος ὁ τὴν ζωὴν ἀγγέλλων·
 καὶ ὅσοι, ὁμολογηταὶ τῆς ἀληθείας, κλῆρον
 αἱματηρὸν ἐδέχθητε, καὶ στέμμα τῶν μαρτύρων·

Καὶ σᾶς, ὅσων ὁ κάλαμος, ἡ ἔνθεος ἡ γλῶσσα
 διήνοιξε τὴν δύσβατον ὁδὸν τῶν οὐρανίων·
 καὶ σέ, ὦ κόρη σὺ πιστὴ, ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐρῶσα,
 ἡ εἰς τὸν ὀσιώτερον ἐπιδοθεῖσα βίον·
 καὶ εἴ τις ἄλλη ἐν κλεισταῖς μοναῖς παρθένος ζῶσα,
 ἐκλεξαμένη τὸν Θεὸν ὡς μόνον τῆς νυμφίον·
 καὶ σᾶς, ὅσοι ἀτρόμητοι, ἀδάμαστ' εἰς βασάνους,
 ἦσθ' ἄψηφοι πρὸς ἀσεβεῖς, γενναῖοι πρὸς τυράννους.

Τοιαύτας οὗτοι εὐλαβεῖς ἐτέλουν λιτανίας,
 καὶ τῆς μακρᾶς πορείας τῶν ἐκτείνονται οἱ γύροι·
 πρὸς τ' ὄρος δὲ τῶν Ἑλαιῶν ἐχώρουν ἀπ' εὐθείας,
 τῶν ἐλαιῶν φερώνυμον, ὧν τὰ πλευρά του πλήρη.
 Τὸ ὄρος, περιλάλητον, καὶ φήμης ὃν εὐρείας,
 πρὸς ἑω τοῦ τειχίσματος τὴν κορυφὴν ἐγείρει.
 Πρὸς ὅπου δ' ἡ ὑπώρεια τὴν πόλιν προσεγγίζει,
 εἶν' ἡ κοιλὰς Ἰωσαφάτ καὶ τὰς διαχωρίζει.

Οὕτω προῦχώρει ὁ στρατὸς τοὺς θεῖους ὕμνους ᾄδων,
 κ' εἰς τοὺς ψαλμοὺς αἱ φάραγκες ἐβόων αἱ βαθεῖαι,
 καὶ τὴν ἡχῶ ἀνέπεμπον πυθμένες τῶν κοιλάδων
 καὶ τῶν σπηλαίων στόματα, κ' αἱ πέραζ ἐρημίαι,
 καὶ ἦν ὡς ἂν ἐκρύπτοντο δασοπλανῶν δρυάδων
 ἐντὸς τῶν δένδρων ψάλλουσαι ἀρμονικῶς χορεῖαι.
 Οὕτως ἐκ λόφων καὶ δασῶν ἀντήχ' εἰς ψαλμωδίας
 τ' ὄνομα πότε τοῦ ΧΡΙΣΤΟΥ καὶ πότε τῆς ΜΑΡΙΑΣ.

12

Εἰς τὰς ἐπάλλξεις δ' ὁ λαὸς τῶν ἀσεβῶν συρρέων,
τὰ ξένα ἔργα ἐν σιγῇ κ' ἐκπλήξει παρετῆρει,
τῶν κινημάτων τὸν ῥυθμὸν ἐκείνων τῶν βραδέων,
καὶ τ' ἄσματα ἐθαύμαζε τὰ εὐλαβείας πλήρη.
Τὸ θέαμα δ' ὥς ἔπαυσε νὰ εἶναι αὐτοῖς νέον,
ὁ βέβηλος λαὸς κραυγὰς ἐκπληκτικὰς ἐγείρει,
κ' ἐξ ἀπειλῶν καὶ ὕβρεων βλασφημίων ἐμυκάτο
τὸ ὄρος ἄνω, κ' οἱ ὄρυμοὶ καὶ αἱ κοιλάδες κάτω.

13

Ἄλλ' οἱ πιστοὶ τὰ μέλη των δὲν ἔπαυσαν τὰ πρῶτα,
οὐδέ τινα τῶν τελετῶν ἀφῆκαν τῶν συνήθων.
Μάτην αἱ βάρβαροι κραυγαὶ τοῖς ἐπληττον τὰ ὦτα,
ὥς ἂν ἀνεμοσκόρπιστος ἦτον κλαγγὴ ὀρνίθων.
Μικρὸν τὰ μηχανήματα τὰ τόσον ἀρεστῶτα
τὰς προσευχὰς ἐτάραξαν διὰ βολῆς τῶν λίθων.
Καὶ οὕτω δὲν διέκοψαν τὸ ἱερόν των μέλος,
ἀλλ' ἀταράχῳ τῇ φρενὶ τὸ ἔφερον εἰς τέλος.

14

Στήν' εἰς τὴν ἄκραν δὲ βωμὸν τὸ πλῆθος ὡς ἀνέβη,
ἔστις ἐστὶν ἡ τράπεζα τοῦ δεῖπνου τοῦ κρυφίου·
λυχνία δὲ πολύφωτος τεθεῖσα, συνοδεύει
ἐνθεν καὶ ἐνθεν τὸν βωμὸν, κ' ἦν ἐκ χρυσοῦ παγίου.
Ὁ Γουλλιέλμος δὲ χρυσᾶ καὶ ἄλλα λαβῶν σκεύη,
τὴν φρένα εἰς ἐπίκλησιν ἐγείρει τοῦ Κυρίου.
Μεγαλοφώνως ἑαυτὸν κατόπιν καταγγέλλει,
προσεύχεται, κ' εἰς τὸν Θεὸν εὐχαριστίας στέλλει.

45

Οἱ πρῶτοι τὸν ἀκούουσιν ἐν ταπεινοφροσύνῃ,
οἱ πόρρωθεν δὲ βλέπουσι μετ' ἄκρας εὐλαθείας.
Ὡς δ' ἔπαυσαν αἱ προσευχαί, «Ἀπέλθετ' ἐν εἰρήνῃ»
τοῖς λέγει, τὸ μυστήριον τελέσας τῆς θυσίας.
Ἐν ᾧ δ' ἐκεῖνοι κλίνουσι, τὴν χεῖρ' αὐτὸς ἐκτείνει
ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῶν εἰς σχῆμα εὐλογίας.
Καὶ τότε, εἰς κατάνωξιν τὸ στράτευμα μεγάλην,
ὀπίσω ἦν ἐβάδισεν ὁδὸν ἐστράφη πάλιν.

46

Εἰς τὴν κοιλάδα δὲ καθὼς ὁ Βουλλιῶν κατέβη,
αἱ τάξεις διελύθησαν διὰ τῆς ἐντολῆς του.
Οὐχ ἦττον λόχος εὐσταλῆς ἐν τάξει συνοδεύει
αὐτὸν, ὅτ' ἐμακρύνετο, καὶ μέχρι τῆς σκηνῆς του.
Ἐκεῖ δ', ἀφ' οὗ ἀπέπεμψε τοὺς ἄλλους, ὡς εἰσέβη,
παρ' ἐαυτὸν ἐτήρησε τινάς, τοὺς ἀριστεῖς του,
καὶ προσεκάλεσεν αὐτοὺς, ἐστίασιν προσφέρων.
Ὁ κόμης δ' ὁ Τολώσσιος προῦκάθησεν ὁ γέρων.

47

Ὁ ἔρως ὅμως τῆς τροφῆς ὡς ἔπαυσεν ὁ πρῶτος,
καὶ κατεστάλ' ἡ δίψα των εἰς τὴν οἶνοποσίαν,
τοῖς λέγει· «Εἰς τὸν οὐρανὸν ὡς σκεδασθῇ τὸ σκότος,
» ἔσθ' ἔτοιμοι εἰς ἔφοδον καὶ εἰς τειχομαχίαν.
» Ἡμέρα ἔσται αὖριον ἀγῶνος καὶ ἰδρωτός·
» ἀπόψε εἰς παρασκευὰς δοθῇτε κ' ἡσυχίαν.»
Τότε καθεὶς ἀπέρχεται μικρὸν νὰ ἡσυχάσῃ,
τοὺς ὀπαδοὺς του, κ' ἐαυτὸν νὰ προπαρασκευάσῃ.

48

Ἀπῆλθον, καὶ διὰ φωνῆς σαλπίγγων πολυήχων
 τὸν κήρυκα διέταξαν τοῖς πᾶσι νὰ δηλώσῃ
 διὰ τὴν μέλλουσαν αὐγὴν, ὅτ' οἱ ὀπλῖται εἶχον
 εἰς τῶν τειχῶν τὴν ἔροδον νὰ παρασκευασθῶσι.
 Οὕτω καιρὸν λαμβάνουσιν οἱ μὲν στιγμῶν ἡσύχων,
 οἱ δέ τι καὶ νὰ πράξωσιν, οἱ δέ καὶ νὰ σκεφθῶσι.
 Τέλος δ' ἡ νύξ, ἡ φέρουσα τὴν λύσιν τῶν καμάτων,
 τὸν πρᾶον ὕπνον ἔχυσεν ἐπὶ τὰ βλέφαρά των.

49

Μόλις δ' ἀμφίβολον τὸ φῶς διαγελαῖ τὸ πρῶτον,
 κ' ἡ γέννησις ἦν ἄωρος εἰσέτι τῆς ἡμέρας·
 ἄροτρον ἔτι τῶν ἀγρῶν δὲν ἔσχιζε τὸ νῶτον,
 οὐδὲ ἀπέθετ' ὁ ποιμὴν τῆς μάνδρας τὰς διφθέρας.
 Εἰς κλάδους μένει τὸ πτηνὸν ἀτάραχον ὑπνῶτον,
 οὐδ' ἔτι τὸ ἐξήγειρε τοῦ κυνηγοῦ τὸ κέρας.
 Αἴφνης ἀντήχησαν κλαγγαὶ σαλπίγγων πανταχόθεν·
 «Τὰ ὅπλα!» κ' ἡ αὐτὴ φωνὴ κατῆλθεν οὐρανόθεν.

20

«Τὰ ὅπλα!» Γενικὴ κραυγὴ ἐξήγειρε τὰ πλήθη,
 πηδᾷ εἰς πᾶσαν φάλαγγα, πᾶσαν κινεῖ σημαίαν.
 Ὁ Βουλλιῶν δ' εἰς θώρακα δὲν ἔκρυψε τὰ στήθη,
 οὐδ' εἰς τὴν κόμην ἤρμωσε τὴν περικεφαλαίαν·
 ἀλλὰ ψιλὸς, τὸν ἐλαφρὸν μανθῶσαν ἐνεδύθη,
 καὶ στρατιώτου ἔλαβεν ἀναβολὴν τυχαίαν.
 Ἀλλ' ὁ Ραιμόνδος τότε δὲ εἰς τὴν σκηνὴν ἐμβαίνων,
 ἀπροφυλάκτως οὕτω πῶς τὸν εἶδεν ἐσταλμένον.

21

Τὸν ἀρχηγὸν οὕτω λεπτῶς ἐνδεδυμένον βλέπει,
καὶ παραχρῆμα ἐννοῶν τὰ σχέδιά του ποῖα·
«Ποῦ εἶναι, λέγει, Κύριε, τὰ σιδηρᾶ σου λέπη,
» ἡ περικεφαλαία σου ποῦ εἶναι ἡ βαρεῖα;
» Ἄλλ' εἶσαι ἄοπλος σχεδόν. Τῷ στρατηγῷ δὲν πρέπει
» τὰ μέλη του μὴ σκέπousα τοιαύτη πανοπλία.
» Ἐξ ὧν βλέπω, φαίνεται πῶς νὰ ἐπιδιώξης
» πρόθεσιν ἔχεις στέφανον ταπεινοτέρας δόξης.

22

» Τί θέλεις; Τί ἐφθόνησας; Τὴν δάφνην τὴν χυδαίαν
» τυχαίων τειχαναβατῶν; Ἄς ἀναβῶσιν ἄλλοι.
» Ὑπαρξιν ἤττον ἐνδοξον καὶ ἤττον ἀναγκαίαν
» ὁ στρατιώτης (χρέος του ἐστίν) ἄς καταβάλῃ.
» ὦ! μεῖνε εἰς τὴν θέσιν σου, στρατάρχα, τὴν ἀρχαίαν.
» Ἡ σωτηρία σου ἡμῶν ἐστὶν ἐλπίς μεγάλη.
» Διὰ σοῦ σκέπτεται, καὶ ζῇ κ' ὑπάρχει ὁ στρατός σου.
» ὦ! μὴ ἐκτίθου. Πρὸς Θεοῦ, διαφυλάξου! σώσου! »

23

Εἶπεν ὁ δ' ἀπεκρίνατο· «Ἐντὸς τοῦ Κλαραμόντου
» ὅτε ὁ μέγας Οὐρβανὸς μὲ ἔχρισεν ἱππότην,
» καὶ σπάθην ἐκ τῶν ἱερῶν ὅτ' ἔλαβον χειρῶν του,
» καὶ τοῦ Χριστοῦ ἐλάχιστον μ' ἐδέχθη στρατιώτην,
» ἐκ βαθυτάτων σπλάγγνων μου κρυπτὴν ἐνώπιόν του
» εἰς τὸν Θεὸν ἀπέτεινα ταύτην εὐχὴν τὴν πρώτην·
» οὐ μόνον ὡς ὀπλαρχηγός, ἀλλ' ὅσον ἡμπορέσω
» καὶ ὡς ὀπλίτης ἔσχατος προσέτι νὰ παλαίσω.

24

» Αἱ φάλαγγες κ' οἱ λόχοι μου ἀφ' οὗ διατεθῶσι,
 » κ' ἐν τάξει κατὰ τῶν ἐχθρῶν κινήσωσ' οἱ ὀπλίται,
 » καὶ πάντα τὰ κατ' ἐντολὴν ἐμοῦ ἐκτελεσθῶσι,
 » πᾶν ὅ,τ' ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ ὀφείλει νὰ τελεῖται,
 » τότε,—κ' εἰς τοῦτο συμφωνῶν θέλεις καὶ σὺ ἐνδῶσει,—
 » τότ' εἰς τὴν ἔφοδον κ' ἐγὼ νὰ ἔλθω συγχωρεῖται.
 » Εἰς λύσιν ἧς ἐπρόφερα εὐχῆς μου θέλω σπεύσει.
 » Ἄς μὲ φυλάξῃ δ' ὁ Θεός καὶ ἄς μὲ προστατεύσῃ.»

25

Τοιαῦτα εἶπε, καὶ αὐτὸν μιμούμενοι οἱ Γάλλοι
 κ' οἱ ἀδελφοί του, ὡς αὐτὸς ἀνέβριψαν τὸν κληῖρον,
 καὶ πάντες ἔσπευσαν πεζοὶ οἱ ἀρχηγοὶ οἱ ἄλλοι,
 τὰ στήθη των δι' ὀπλισμῶν ἐνδύσαντες προχείρων.
 Ἄλλ' ὅπου τοῦ τειχίσματος προκύπτει ἡ ἀγκάλη,
 κατὰ τὴν θέσιν τῶν ἐπὶ ἀρκτῶν ἀροτήρων,
 καὶ κάμπτεται πρὸς δύσμια, τῶν Τούρκων ἐσπειροῦτο
 τὸ πλῆθος, ὅτι ἀσθενὲς ἦν τὸ χωρίον τοῦτο.

26

Ἐκεῖ καὶ μόνον, ἀλλαχοῦ ἡ πόλις δὲν φοβεῖται
 ἐξ ἐχθρικῆς ἐπιδρομῆς οὐδ' ἐκ πολιορκίας.
 Ὑπὸ τυράννου δ' ἀσεβοῦς οὐ μόνον συγκαλεῖται
 εἴ τις στρατεύσιμος ἐκεῖ, μαχίμου ἡλικίας,
 ἀλλὰ καὶ τὰ μεираκία, κ' οἱ ἄμαχοι πρεσβῦται
 καλοῦνται εἰς τὰς φοβεράς αὐτὰς δοκιμασίας.
 Οὗτοι ἐν μέρ' ὑπηρετῶν πρὸς τοὺς μαχίμους ἦσαν
 καὶ βλήματα τοῖς ἔφερον, καὶ ἄσβεστον, καὶ πίσσαν.

27

Τὰ ὅπλα ἐσωρεύθησαν κατὰ τὸ μέρος τοῦτο,
 ὅπου τῷ τείχει τὸ πρὸς ὑπόκειται πεδῖον.
 Ἐκεῖ δὲ, ὡς οἱ γίγαντες τῶν πάλαι χρόνων, οὕτω
 νῦν ὁ Σουλτάνος ἵσταται, φρικτὴν τὴν χεῖρα σείων.
 Καὶ ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τὸ σῶμα ἐπυργούτο
 καταφάνες τοῦ φοβεροῦ Ἀργάντου, τὸ ἀνδρεῖον.
 Ἡ δὲ γωνία ὅπου ἦν τοῦ τείχους ἐξηρμένη
 εἰς πύργον, ἡ ἀτρόμητος Χλωρίνδα ἐκεῖ μένει.

28

Εἰς τοὺς εὐρώστους ὤμους της φαρέτρα ἐκρεμάτο.
 Βαρεῖα ἦν, ἀμφιλαφής, καὶ τὴν ἐπλήρουν βέλη.
 Ἦδη τὸ τόξον ἤγειρε· τὸ βέλος προσηρτάτο
 εἰς τὴν χορδὴν, καὶ φαίνεται πῶς νὰ τοξεύσῃ θέλει.
 Διερχομένους τοὺς ἐχθροὺς κατασκοπεύει κάτω,
 ὡς ἂν, ἐν ᾧ διέρχονται, νὰ τοὺς χτυπήσῃ μέλλῃ.
 Τοιαύτη ἐπιστεύετο πῶς πέμπει ἐρῶμένως
 ἐξ οὐρανοῦ τὰ βέλη της τῆς Δήλου ἢ παρθένος.

29

Κάτω, πεζὸς περιπατῶν ὁ Βασιλεὺς ὁ γέρων,
 τὰ πάντα ἐπιθεωρεῖ, τὰ τείχη καὶ τὰς πύλας.
 Περὶ τῶν προσταγμάτων του φροντίζει τῶν προτέρων,
 θαρρύνει τοὺς πολεμιστάς, ἐξάπτει τὰς ἀμίλλας·
 κ' ἐδῶ μὲν τάττων μαχητάς, ἐκεῖ δὲ ὅπλα φέρων,
 πάντα διέθετο, ἰδὼν, προβλέψας, παραγγείλας.
 Ἄλλ' αἱ μητέρες τὰς στοὰς πληροῦσαι τῶν ναῶν των,
 εὐχὰς βεβήλους πέμπουσι πρὸς τὸν ψευδῆ Θεόν των.

30

«Διὰ τῆς πανισχύρου σου χειρὸς τὴν λόγχην θραῦσον
 »καὶ τὴν ὄφρυν ταπείνωσον τῆς στρατιᾶς τῆς ξένης.
 »Τὴν ὕβριν τούτων τῶν ληστῶν πρὸ τῶν τειχῶν μας παῦσον.
 »Νὰ βλασφημῇται τ' ὄνομα τὸ σὸν μὴ ὑπομένης.»
 Ἄλλ' ἡ ἡχὴ τῶν προσευχῶν δὲν φθάνει τῶν βαναύσων
 εἰς οὐρανὸν ἐκ τοῦ βρυγμοῦ ὀδόντων τῆς γεέννης.
 Ἐν ᾧ δ' ἐτοιμαζόμενοι προσηύχοντο ἐκεῖνοι,
 ὁ Βουλλιὼν τὸ σπράτευμα παρέταττε καὶ ἐκίνει.

31

Εὐκόσμως τάττει τοὺς πεζοὺς καὶ ἐντέχνως εἰς τοὺς τόπους
 καθ' ὧν τὰς πρώτας μελετᾷ νὰ φέρῃ ἐπιθέσεις.
 Εἰς δύο εἴτα φάλαγγας διεῖλε τοὺς ἀνθρώπους,
 καὶ εἰς θέσιν ἔστησε λοξὴν τὰς δύο διαιρέσεις,
 τοὺς καταπέλτας μέσῳ των τιθεῖς ἀντιμετώπους,
 καὶ τὰς λοιπὰς τοῦ Ἄρεως ἀγρίας ἐφευρέσεις.
 Ἐκεῖθεν ἐσφενδόνιζον τὰ μηχανήματά των
 θανατηφόρον ὑετὸν καὶ λίθων καὶ δοράτων.

32

Κατὰ τὰ νῶτα τῶν πεζῶν τὸ σῶμα τῶν ἱππέων
 ἐτάχθη, καὶ ἐκατέρωθεν οἱ ἐλαφροὶ ἱππόται.
 Τότ' ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς μάχης αὐτὸς πλέον,
 καὶ ἦσαν οἱ σφενδονισταὶ τοσοῦτοι καὶ οἱ τοξόται,
 τόσον τὸ πλῆθος τῶν πετρῶν καὶ τῶν βελῶν ῥαγδαῖον,
 ὥστ' ἐπιπτον ἐκ τῶν τειχῶν σωροὶ οἱ στρατιῶται,
 καὶ οἱ μὲν ἀπέθνησκον ἐκεῖ, οἱ δ' ἔφρευγον ἐν τάχει
 καὶ ἤδη ἀραιότεροι εἰσὶν οἱ τειχομάχοι.

33

Ὅρμητικαί, θυμομανεῖς αἱ φάλαγγες τῶν Γάλλων,
τὸ σύνθημ' ἅμα ἔλαβον, ἀκάθεκτοι ἀπήντων·
καὶ τὰς ἀσπίδας τῶν τινὲς συντάττοντες μετ' ἄλλων,
εἰς στέγην τὰς ἐπύκνωσαν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν τῶν
ἠχολουθοῦντο δὲ αὐτοὶ ὑφ' ὀπλοφόρων ἄλλων,
εἰς μηχανὰς κατὰ πληγῶν τῶν λιθοβόλων δίντων·
καὶ ἀφιχθέντες μέχρις οὗ ἡ τάφρος ἦν ἡ κοίλη,
νὰ τὴν ἐπιπεδώσωσιν ἐζήτουν ὡς τὰ χεῖλη.

34

Πηλὸς τὴν τάφρον δὲν πληροῖ οὐδ' ὕδωρ καταβρέχει,
διότ' ἦν ἀκατάλληλος ἡ φύσις τοῦ πεδίου·
δι' ὃ καὶ τὴν ἐπλήρωσαν, ἐὰν καὶ βάθος ἔχη,
διὰ χωμάτων καὶ πετρῶν, καὶ ὕλικου παντοίου.
Πρῶτος δ' ὁ Ἀδραστος γυμνοῖ τὴν κεφαλὴν, καὶ τρέχει,
καὶ κλίμακα εἰς τὸ πλευρὸν ἀρμόζει τοῦ φρουρίου·
καὶ δὲν ἀναχαιτίζουσιν αὐτοῦ τὰς ἐφορμήσεις,
βολαὶ ἢ λίθων ἢ βελῶν, ἢ καιομένης πίστεως.

35

Εἰς τὴν ἡμίσειαν ὁδὸν τὴν ἐναερίον του
καταφανὴς ὁ Ἑλβετὸς τοῖς πᾶσι διετελεῖ.
Οὐδόλως πλὴν ἐβράδυνεν ἐκεῖ τὴν ἑφοδὸν του,
ἂν καὶ σκοπὸς ἦν ἐκθετος εἰς τῶν ἐχθρῶν τὰ βέλη.
Πέτρος ἐκεῖ χειροπληθὴς μετ' ἀπαισίου βρόντου
διαπετᾷ, ὡς βαλλιστοῦ σφενδόνη νὰ τὸν στέλλῃ.
Ὅπισω τὸν ἐκρήμνισε, τὸ κράνος του κτυπήσας·
κ' ἐφάνη ὁ Κιρκάσιος τὸν πέτρον σφενδονίσας.

36

Δὲν ἦτον μὲν θανάσιμον, πλὴν μέγα τραῦμα ἦτον,
καὶ ἔμεινεν ἀκίνητος, καὶ ἀναισθήτως κεῖται.
Τότ' ὁ Ἀργάντης ἤγειρε φωνήν, αὐτὰ κηρύττων·
«Ὁ πρῶτος λοιπὸν ἔπεσε. Τίς δεύτερος κινεῖται;
»Κρυπτομαχία φαίνεται εἰς σᾶς τῆς μάχης κρείττων.
»Ἴδου ἐγώ. Πῶς κρύπτεσθε ὑμεῖς, χελωνοδύται;
»Τὰ χαλκᾶ σπήλαια μικρὰ σᾶς εἶναι σωτηρία.
»Θεν' ἀποθάνετε, καθὼς εἰς φωλεὰς θηρία.»

37

Τοιαῦτα ἔλεγεν· ἀλλὰ δὲν ἔπαυσεν οἱ Γάλλοι
ὑπὸ τὰς στέγας δύνοντες ἀσπίδων χαλκηλάτων,
ἀφ' ὧν ἀπεκυλίσθησαν οἱ λίθοι οἱ μεγάλοι,
καὶ ἀπεπῆδων πίπτοντα τὰ πλήθη τῶν δοράτων.
Ἦδη τὰ τεῖχη τοῦ κριοῦ ἡ μηχανὴ προσβάλλει,
ἔχουσα ἔμβολα χαλκᾶ, ὡς κεφαλὰς προβάτων
εἰς ἄκρας ἰσχυρῶν δοκῶν. Τὴν φοβεράν των κροῦσιν
τὰ τεῖχη τὰ λιθόκτιστα καὶ πύλαι ὀρωδοῦσιν.

38

Ἄλλ' ἄνωθεν, δι' ἑκατὸν χειρῶν, ὀγκώδης βράχος
ἐναγωνίως κυλισθεὶς, τοὺς τειχομάχους φθάνει,
καὶ τῆς χελώνης ὅπου ἦν πυκνότερον τὸ πάχος
κτυπῶν, ὡς ὄρος ἐπ' αὐτῆς σφενδονισθὲν ἐφάνη,
καὶ διασπῶν τῶν θυρεῶν τὴν στέγην κατὰ τάχος,
ἔθραυσε μέτωπα πολλὰ, καὶ μετ' αὐτῶν τὰ κράνη,
καὶ ἐσπάρη πᾶν τὸ ἔδαφος τὸ πέριξ τῶν ταγμάτων
ὑπ' ἐγκεφάλων καὶ ὀστέων καὶ ὀπλῶν καὶ αἱμάτων.

Τὴν προστασίαν ἔκτοτε τῶν μηχανῶν ἀφῆνον
 τὸ στράτευμα, παύ' ὑπ' αὐτὰς τὰ σώματα νὰ κρύπτη,
 καὶ εἰς ἀγῶνας φανεροὺς ἐκ τῶν κρυπτῶν κινδύνων
 προβάν, τὴν τῆς ἀνδρίας του ἀκμὴν ἀποκαλύπτει·
 κ' ἐδῶ μὲν οὗτος κλίμακα τρέχ' εἰς τὸ τεῖχος στήνων,
 κ' ἐκεῖνος τὰ θεμέλια τοῦ τείχους ἐκεῖ τύπτει·
 καὶ καταπίπτει ὁ κτιστὸς περίβολος, καὶ χαίνει
 πρὸς τὰς ἐφόδους ἡ πλευρὰ αὐτοῦ ἡνεωγμένη.

Τὸ φρούριον ἐκ τῶν πληγῶν κλονεῖται τῶν βιαίων
 τοῦ ἐλεπόλιδος κριοῦ, τῶν φονικῶν ἰκρίων.
 Εἰς τὰς ἐπάλξεις δ' ὁ λαὸς τῆς πόλεως συρρέων,
 τρόπους καὶ τέχνας συζητεῖ πρὸς ἄμυναν φρουρίων.
 Ἐκεῖ ὅπου τὸ ἔμβολον κατέπιπτε ραγδαῖον,
 δέματα παρεμβάλλουσι καὶ ῥίπτουσιν ἐρίων·
 ἡ ὕλη δὲ ἡ μαλακὴ κ' ἐλαστικὴ ἐκείνη,
 ὑποχωρεῖ ἐνδίδουσα, καὶ τὰς πληγὰς ἀμβλύνει.

Τοιαύτη ἦν ἡ συμπλοκὴ καὶ ἡ τειχομοχλία·
 τοιαύτη ἀμφοτέρωθεν ἡ λύσσα καὶ ἡ ῥώμη.
 Ἡ δὲ Χλωρίνδα τὴν χορδὴν τοῦ τόξου ἡ ἀνδρεία
 ταννύει, κ' ἦτον ἡ φορὰ ἐκείνη ἡ ἐβδόμη.
 Ὅπου τὸ βέλος ἔρριπτεν ἦν ἡ πληγὴ καιρία,
 καὶ τὴν αἰχμὴν καθήμασσε καὶ τὸ πτερὸν ἀκόμη,
 ἀλλὰ εἰς αἶμα εὐγενές, οὐχὶ δὲ εἰς χυδαῖον,
 διότι εἴλκυεν αὐτὴν πᾶν μέγα καὶ γενναῖον.

42

Τὸν δευτερότοκον υἱὸν τοῦ Ἀγγλου Βασιλέως
 ἡ πρώτη κατετόξευσε βολή τῆς ἡρωίδος.
 Τὸ βέλος τὸ θανάσιμον τὸν ἔλαχεν εὐθέως,
 ἅμα μικρὸν ἐκ τῆς πτυκτῆς προέκυψεν ἀσπίδος·
 τὸν δεξιὸν δ' ἐπλήγωσε βραχίονα, ματαίως
 εἰς λέπη στεγαζόμενον τῆς σιδηρᾶς χειρίδος.
 Οὗτος δ' ἀπέστη, καταστάς ἀπόλεμος, καὶ ἤττον
 ἐξ ἀλγηδόνης, ἢ ὀργῆς καὶ δυσθυμίας φρίττων.

43

Ἐπὶ τῆς τάφρου ἔπληξε τὸν Κόμητ' Ἀμβυόσσης,
 κ' ἐπὶ τῆς κλίμακος αὐτῆς Κλωτάριον τὸν Γάλλον,
 καὶ διεπέρασε τῷ μὲν τῶν ὤμων τὰς ἀρθρώσεις,
 ἀπὸ πλευρᾶς δὲ εἰς πλευρὰν ἐτόξευσε τὸν ἄλλον.
 Ὁ δὲ τῆς Φλάνδρας, τοῦ κριοῦ ὠδήγει τὰς ἐμπτώσεις
 ὅτ' ἤλθε βέλος, τὸν λαιὸν βραχίονά του βάλλον.
 Σείει τὸ βέλος, τὴν πληγὴν βαδίζων ἐπιδένει,
 ἀλλ' εἰς τὰς σάρκας ἐμπαγὲς τὸ βέλος ἀπομένει.

44

Ὁ Ἀδεμάρ, ἀνύποπτος, ἐξ ἀπωτέρου τόπου,
 τὴν μάχην φρίττων ἔβλεπεν, ὅπου οἱ τόσοι φόναι.
 Τὸ βέλος σίζει πτερωτὸν, καὶ κατὰ τοῦ μετώπου
 τὸν βάλλει· οὗτος δὲ, ἀλγῶν, τὴν δεξιὰν ὑψώνει,
 κ' εἰς τοῦ μετώπου τὴν πληγὴν ταχὺς τὴν φέρει, ὅπου
 ἕτερον βέλος ἐμπεσὸν ὁμοῦ τὴν καθηλόνει.
 Τότ' ἔπεσε, καὶ ἔβαψε δι' αἵματος ἀγίου
 τοῦ βέλους τὴν δξύτομον αἰχμὴν τοῦ γυναικείου.

Ὁ Παλαμῆδης ἦτον εἰς τῶν μᾶλλον ἀκαθέκτων.
 Εἰς τοὺς βαθμοὺς οἱ πόδες του τοὺς ἀνωτάτους ἦσαν,
 ὁπότε βέλος ἔσχατον, ῥιφθὲν μετὰ τὸ ἔκτον,
 ἐνέπεσε, τὸ βλέφαρον τὸ δεξιὸν του σχίσαν.
 Διῆλθε διὰ τοῦ βολβοῦ, τῶν νεύρων τῶν ἐμπλέκτων,
 κ' ἐξῆλθε, τὸ μετάρφρενον διαμπερὲς τρυπῆσαν.
 Πολὺ τὸ αἷμ' ἀνέβλυζε· κ' ἐκεῖνος πίπτει κάτω,
 παρὰ τὴν κλίμακα, εἰς ἣν ὁρμῶν ἀνεῖρχατο.

Οὕτως αὐτὴ ἐτόξευεν. Ὁ Βουλλιῶν δ' ἐν τούτῳ
 νέαν ἐπῆλθε προσβολὴν ἐπάγων. Διατάττει,
 κ' ἤδη μιᾶς ἐκ τῶν πυλῶν κατ' ὄψιν ἐπυργούτο
 τῶν μηχανῶν του ἡ πασῶν ὑψίστη κ' εὐρυτάτη.
 Ἦν εἶδος πύργου, καὶ αὐτοῦ τὸ ὕψος ἦν τοσοῦτο,
 ὥστε καὶ τῶν ἐπάλξεων τοῦ τείχους ἐπεκράτει.
 Ἀνδρῶν ἐγκύμων μηχανὴ καὶ ὅπλων πλήρης ἦτο,
 κ' ἐπὶ τροχῶν ἐσύρετο βραδέως κ' ἐκινεῖτο.

Ὁ μέγας ὄγκος προχωρῶν, ὡς ἔφθασε πλησίον,
 λίθος καὶ βέλη βροχηδὸν καὶ δόρατ' ἀκοντίζει,
 καὶ, καθὼς πλοῖον ναυμαχοῦν ἀν ἐπιδράμ' εἰς πλοῖον,
 οὕτως ὁ πύργος ἐπελθὼν τὸ τεῖχος προσεγγίζει.
 Ἀλλ' ὁ τοῦ τείχους πρόμαχος στρατὸς δι' ἀκοντίων
 κατὰ πλευρὰς καὶ μέτωπον ὠθῶν τὸν ἐμποδίζει.
 Συγχρόνως βράχων χάλαζα ῥαγδαία τὸν προσβάλλει·
 ἄλλοι κτυπῶσι τοὺς τροχοὺς καὶ τὰς ἐπάλξεις ἄλλοι.

48

Καὶ τόσα σφενδονίζονται ἀκόντια καὶ λίθοι,
ὥστε τὸ φῶς σκοτίζοντα, ἀποτελοῦσι νέφη.
Μετὰ τοῦ βέλους τοξευθὲν τὸ βέλος συνηντήθη,
κ' εἰς τὴν ἀφετηρίαν του ὀπίσω ἐπιστρέφει.
Ὡς δ' ἔλπις τοῦ κηπουροῦ, καρπῶν τὸ δένδρον βρίθει,
πλὴν ἐψυγμένη πίπτουσα βροχὴ τὸ καταστρέφει,
ρίπτουσα πάντας τοὺς καρποὺς, ἁώρους μεθ' ὠρίμων,
οἱ Τοῦρκοι οὕτω πίπτουσι τοῦ τείχους τῶν Σολήμων.

49

Οὗτοι πρὸ πάντων πλήττονται καιρίως εἰς τὸ κρέας,
καθ' ὃ μὴ ὅπλα ἔχοντες ἐκ τῶν σιδηροφράκτων.
Καὶ τινες μὲν διὰ φυγῆς ἐσώζοντο δρομαίας,
ὅτ' ἦν ὁ πύργος φοινικὸς κατὰ τῶν ἀφυλάκτων·
ὀλίγους δὲ ὁ τύραννος συνεῖχε τῆς Νικαίας,
τοὺς ὅσοι διεκρίνοντο δι' ἀρετῶν ἐκτάκτων·
δοκὸν τοῦ πύργου δ' ὁ τραχὺς Ἀργάντης ἀποσπάσας,
τὸν ὤθει, τὰς ἀκμαίας του δυνάμεις τείνων πάσας.

50

Τοῦ τείχους τὸν ἐμάκρυνε, πιέζων ἐρρωμένως,
ὥς εἶχε μήκους ἢ δοκὸς, καὶ βώμης ὁ βραχίων.
Ἐν τούτοις κ' ἡ βασιλικὴ προσέρχεται παρθένος,
αὐτοῖς συγκινδυνεύουσα κατὰ τῶν πολεμίων.
Ἀλλὰ τῶν Φράγκων ὁ στρατὸς, δρεπάνας ὠπλισμένος,
νὰ κόψη ἀγωνίζεται τοὺς σάκκους τῶν ἐρίων·
καὶ πίπτοντες, ἀφήνουσιν αὐτοὶ τὸ τεῖχος ἔλθον
γεγυμνωμένον, κ' ἔκθετον εἰς κρούσεις τῶν ἐμβόλων.

51

Ὁ πύργος τύπτει ὑψηλὰ, εἰς δὲ τὰ κάτω μέρη
 ὁ χαλκομέτωπος κριὸς ἄλλεπαλλήλως τύπτει.
 Ὁ τοῖχος τότε συντριβῆς καὶ τρυπηθεὶς κατέρρει,
 καὶ ἐνδοτέρας ἤρχιζεν ὁδοὺς ν' ἀποκαλύπτῃ.
 Εὐθὺς δ' ὁ ἀρχιστράτηγος τὰ βήματά του φέρει
 ὅπου τὸ φρούριον σεισθὲν κρημνίζεται καὶ πίπτει.
 Τὸ σῶμά του ἐκάλυπτεν ἡ ἰσχυρὰ ἀσπίς του,
 ἦν ἐπ' ἀγῶνος ἔφερε συνήθως τοῦ μεγίστου.

52

* Ὅπισω δὲ τοῦ ῥήγματος λοχῶν μετὰ προνοίας,
 τὸν Σολιμὰν ἀπήντησεν ἐκεῖ νὰ καταβαίνει,
 καὶ ὡς ἐχύρωμα λαβὼν τῶν λίθων τὰς σωρείας,
 τὴν ἐπικίνδυνον ὁδὸν νὰ προασπίσῃ μένει.
 Ἡ δὲ Χλωρίνδα, καὶ ὁμοῦ ὁ ἐκ τῆς Κιρκασίας,
 εἰς τὰς ἐπάλξεις ἴστανται, φρουροὶ τῶν ὀπλισμένοι.
 Ὅλα τὰ ἔβλεπεν αὐτὰ, καὶ ἦτον ἡ ψυχὴ του
 πλήρης πυρὸς ἀρειμανοῦς, καὶ ζήλου ἀμυθήτου.

53

Μετὰ Σιγέρου ἔπειτα, τοῦ παρ' αὐτὸν ἐστῶτος,
 τὸ τόξον, καὶ τὴν ἰσχυρὰν ἀσπίδα του ἀμείβων,
 τῷ εἶπε· «Φίλε καὶ πιστὲ ὑπάσπιστά, εἰκότως
 »τὸ ὅπλον τοῦτο μ' ἔφερας, τὴν χειρά μου μὴ θλίβον,
 »διότι εἰς τὴν ἔφοδον νὰ τρέξω θέλω πρῶτος,
 »καὶ ν' ἀναβῶ τὴν ἄβατον κ' ἐκρημνισμένην τρίβον.
 »Εἶναι καιρὸς, τοῦλάχιστον ἐδῶ παρὰ τὸ ῥήγμα,
 »νὰ δώσω τῆς ἀνδρίας μου κ' ἐγὼ μικρὸν τι δεῖγμα.»

54

Μόλις, τοιαῦτ' ἀφηγηθεῖς, ἀσπίδα μεταβάλλει,
 ὅπ' ἐφίπτατ' ἐπ' αὐτὸν ἐν βέλος μαιφόνον,
 καὶ εἰς τῆς κνήμης τὴν κυρτὴν γαστέρα τὸν προσβάλλει,
 ὅπου τὰ νεῦρα, φέροντα ὀξύτερον τὸν πόνον.
 Χλωρίνδα, ἐκ τῆς σῆς χειρὸς, καθὼς ἡ φήμη ψάλλει,
 ἐξηκοντίσθη ἡ βολή, καὶ σὸν τὸ κλέος μόνον.
 Ἄν σήμερον τὸν θάνατον, τὰς δουλικὰς ἀλύσεις
 τὸ γένος σου διέφυγε, σὸν ἔργον εἶν' ἐπίσης.

55

Ἄλλὰ τὸν καρτερόθυμον οὐδόλως ἡ δῶννη
 δαμάζει, ἂν κ' εἰς θάνατον τὸ τραῦμα τὸν ἐπόνει·
 οὐδ', ἐν ὁρμῇ φερόμενον, τὸ βῆμά του βραδύνει·
 ἀλλ' ἀναβαίνων ἔσπευδε, καὶ ἄλλους προσεφώνει.
 Πλὴν βλέπει πῶς ἐλεύθερον τὸ σκέλος δὲν ἐκίνει,
 ὅτι παραλυόμενον ἐκάμπετο τὸ γόνυ,
 καὶ ὅτι, ὅσω προχωρεῖ, δυνάμεων στερεῖται·
 δι' ὃ, ἀναγκαζόμενος, τῆς μάχης παραιτεῖται.

56

Τὸν Γέλφον τότ' ἐκάλεσεν, εἰπών· «Θ' ἀναχωρήσω.
 »Νὰ ἐπιμείνω, ἡ πληγὴ αὐτὴ δὲν μ' ἐπιτρέπει.
 »Σὲ ἀντικαταστάτην μου καὶ ἀρχηγὸν θ' ἀφήσω.
 »Ν' ἀναπληρώσης τὸ κενὸν σὺ δύνασαι καὶ πρέπει.
 »Ἐπὶ μικρὸν θὰ μακρυνθῶ, καὶ ἐπιστρέφ' ὀπίσω.
 »Πολὺ δὲν θὰ προσμείνητε.» Τοιαῦτα εἶπεν ἔπη·
 καὶ προστυχοῦσαν ἀναβάς ταχύποδα φοράδα,
 ἐκ τοῦ φρουρίου ἀποπτος, κατέβ' εἰς τὴν κοιλάδα.

57

Ὡς ἔλειψε δ' ὁ ἀρχηγὸς ἐκ τῆς τειχομαχίας,
 κ' ἡ τύχη συνεξέλιπεν ἡ μάχιμος τῶν Γάλλων.
 Ἀναγεννᾶται δ' ἡ ἐλπίς μετὰ τῆς προθυμίας,
 καὶ ἡ ἀνδρία ῥώννυται εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἄλλων.
 Οἱ δὲ πιστοὶ, τῆς ποθητῆς τοῦ Ἄρεως εὐνοίας
 στερούμενοι, ἐφαίνοντο δεδαμασμένοι μᾶλλον.
 Τὰ ξίφη των δὲν βάφονται εἰς ῥύακας αἱμάτων,
 οὐδ' ἡ ἡχὴ ἀντιλαλεῖ εἰς τὰ σαλπίσματα των.

58

Λαμβάνουσ' εἰς τὴν ἑπαλξιν τὴν θέσιν τὴν ἰδίαν
 ἐκεῖνοι, ὅσους πρὸ μικροῦ ὁ φόβος εἶχ' ἐξώσει.
 Ὡς κ' αἱ γυναῖκες, βλέπουσαι τὴν κόρην τὴν ἀνδρείαν,
 πληροῦνται πατριωτισμοῦ, καὶ ὅλ' ἐνθουσιῶσι.
 Διὰ τῆς βίας σπεύδουσι ν' ἀπώσωσι τὴν βίαν,
 λυτῇ τῇ κόμῃ τρέχουσι, βραχεία δ' ἀναζώσει,
 καὶ ῥίπτουσιν ἀκόντια, καὶ μάχονται εὐψύχως,
 ὅπως ὑπερασπίσωσι τὸ προσφιλές των τεῖχος.

59

Ἀλλὰ τὸ τοῖς Χριστιανοῖς τὸν πλεῖστον φόβον φέρον,
 ἐξ οὗ τὸ θάρρος πολλαπλοῦν ἠρύσθησαν οἱ ἄλλοι,
 ἦν ὅτι ἔλαχε πληγὴ ὑπ' ὄψιν ἀμφοτέρων
 τὸν Γέλφον κ' εἰς τὸ ἔδαφος τὸν ἑρρίψε μεγάλη.
 Αὐτὸν ἐκ τόσων ὥρισαν ἡ μοῖρα καὶ τὸ φέρον,
 καὶ μέγας βράχος κατ' αὐτοῦ σφενδονισθεὶς ἐστάλη.
 Καὶ ὁ Παιμόνδος ἐκ πληγῆς συγχρόνως ἐνεχθείσης,
 καὶ τῇ ἐκείνου ἐμφεροῦς, ἐξέπνευσεν ἐπίσης.

60

Ἐπὶ τῆς τάφρου πολεμῶν κατέπεσ' ἐδῶ θυμα
καὶ ὁ Εὐστάθιος. Γνωσταὶ αἱ ἀρεταὶ του ἦσαν.
Τὴν ὥραν ταύτην τὴν κακὴν οὐδὲν ἐρρίφθη βλῆμα
(κ' ἐρρίφθησαν ἀμέτρητα) μὴ πρὸς σκοπὸν κτυπήσαν,
μὴ μίαν κόψαν ὑπαρξιν, μὴ ἐν ἀνοΐξαν μνημα,
ἢ μὴ τινα τοῦλάχιστον καιρίως τραυματίσαν.
Ἐκ τούτων ὁ Κιρκάσιος τὴν φρένα ἔχει πλήρη
ὑπερφιάλου κομπασμοῦ, καὶ τὴν φωνὴν ἐγείρει·

61

«Δὲν εἶν' ἡ Ἀντιόχεια ἐνταῦθα, ἐκαυχήθη,
»οὐδ' εἶναι νῦξ, ἡ σύμμαχος τεχνῶν φιλοπονήρων.
»Εἶναι ἡμέρα, ἐξυπνος λαὸς, ἀλλοῖα ἦθη,
»ἀλλοῖα μάχη κατ' ἀνδρῶν πολεμικῶν κ' ἐμπείρων.
»Οὐδὲ σπινθὴρ σᾶς ἔμεινε τοῦ πόθου εἰς τὰ στήθη
»ὄν ὑπὲρ φήμης εἶχετε καὶ ὄν ὑπὲρ λαφύρων;
»Τοσοῦτον μικρὰ ἔφοδος λοιπὸν σᾶς καταβάλλει,
»καὶ ἤδη ἀπηυδῆσατε, Γαλλίδες, οὐχὶ Γάλλοι;»

62

Τοιαῦτα ὁ θρασύστομος ἱππεὺς ἐδημηγόρει,
καὶ μᾶλλον τῆς καρδίας του ἐξήπτετο ἡ λύσσα·
καὶ οὐδ' ἡ πόλις τοῦ λοιποῦ ἐκείνη τὸν ἐχώρει
ἢ διὰ τῆς ἀνδρίας του ὡς τότε λυτρωθεῖσα·
ἀλλὰ πηδῶν, ἀκάθεκτος ἐρρίπτετο, κ' ἐχώρει
ᾧπου τὸ ῥῆγμα ἔχαινε, καὶ ἦν ὁδὸς σχισθεῖσα·
καὶ εἰς τὴν ἔξοδον ἰστάς, τὸν Σολιμάνον κάτω
καλεῖ, ὅστις τὴν ἔφοδον μακρόθεν ἐθεᾶτο.

63

« Ἴδοῦ, τῷ λέγει, Σολιμάν, ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος
 » νὰ λάβωμεν τὸν στέφανον τῆς δόξης τὸν ὠραῖον.
 » Τί ἴστασαι φοβούμενος; Τί μένεις φυγοπόνως;
 » Ὁ φήμην ἐφιέμενος, τὴν κατακτᾶ παλαίων. »
 Τοιαῦτα δ' ὡς ὠμίλησεν, ἐξώρμησαν συμφώνως,
 καὶ διεξῆλθε τῆς ῥωγμῆς τὸ ζευγος τὸ γενναῖον,
 ὑπὸ τιμῆς ὀρμώμενος ὁ μὲν, ὁ δ' ὑπὸ λύσσης,
 εἰς τὸ παράδειγμα ἐνῶν ἀγρίας εἰσηγήσεις.

64

Ὅμοῦ, τῷ αὐτῷ βήματι τοῦ τείχους ἐξορμῶσι,
 κ' αἰφνῆδιον, ἀπρόοπτον τὸ ζευγος ἐπεφάνη.
 Καὶ εἶχον τόσους ἐν βραχεῖ ἀνθρώπους θανατώσει,
 καὶ τόσαι κατεθραύσθησαν ἀσπίδες, τόσα κράνη,
 κ' ἔπεσαν κλίμακες, κριοὶ συντετριμμένοι τόσοι,
 ὥστε ὁ ἄμορφος σωρὸς εἰς ὄρους ὕψος φθάνει,
 κ' ἐκ τούτων πάντων ἐνταυτῷ, καὶ ἐκ τῶν ἐρειπίων,
 ἀντὶ τοῦ πρώτου, ἕτερον ἀνήγειραν τειχίον.

65

Ὁ δὲ στρατὸς, ὁ πρὸ μικροῦ θυμὸν καὶ μένος πνέων,
 καὶ τειχομάχων στέφανον φιλοδοξῶν νὰ δρέψῃ,
 εἰς τῶν τειχῶν κατάκτησιν δὲν ἀποβλέπει πλέον,
 οὐδ' ἐπαρκεῖ τὰς ἐχθρικὰς ἐφόδους ν' ἀποτρέψῃ.
 Ἐνδίδ' εἰς τοὺς ἐπιδρομεῖς, ἀρήνων τελευταῖον
 τὸ ζευγος καὶ τὰς μηχανὰς αὐτοῦ νὰ καταστρέψῃ,
 ἃς οὕτως ἐμμανῶς κτυπᾶ, καὶ θραύων τὰς προσβάλλει,
 ὥστε ἀδύνατον αὐτῶν νὰ γίνῃ χρῆσις ἄλλη.

66

Ὁρμῶσ' οἱ δ' ὅω μαχηταὶ καθὼς τοὺς παραφέρει
 τῶν καρδιῶν των ὁ θυμὸς κ' ἡ τῶν ποδῶν ταχύτης.
 Πῦρ, πῦρ φωνάζουσι κἀνεῖς τῶν πολιτῶν νὰ φέρῃ,
 καὶ δ' ὅω τοῖς ἐκόμισαν φλογίζομένας πίτυς.
 Τοιαύτη τὰ ταρτάρεια καταλιποῦσα μέρη,
 λυσσῶσα περιφέρεται ἐπὶ τῆς γῆς ἀλίτις
 τῶν λειτουργῶν τοῦ Πλούτωνος ἡ ἀσεβὴς ἀγέλη,
 καὶ φλόγας ἀκοντίζουσα καὶ κεραστὰς ὡς βέλη.

67

Ἐν τούτοις ὁ ἀτρόμητος Ταγκρέδης μακρὰν μένων,
 παρώτρυνεν εἰς ἔφοδον τοὺς λόχους τῶν Λατίνων.
 Ἰδὼν τὸ ἀπροσδόκητον ἀπίστευτον συμβαῖνον,
 τὴν πίτυν βλέπων τὴν διπλὴν, τὰς φλόγας διακρίνων,
 ἐρρίφθη φλέγοντι θυμῷ κατὰ τῶν μαχομένων,
 κωλύων τοὺς Σαρακηνοὺς, κρουνοὺς αἱμάτων χύνων,
 ἀγρίας τῆς ἀνδρίας του τὰς ἀποδείξεις δώσας,
 διώξας τοὺς διώκοντας, τοὺς τροπωτὰς τροπώσας.

68

Οὕτω τῆς τύχης ὁ τροχὸς, στρεφόμενος ἐτέρως,
 ἐπανορθοῖ, κ' ἰσόρροπον τὴν μάχην φέρει πάλιν.
 Εἰς ἕτερον δ' ὁ ἀρχηγὸς ὁ τραυματίας μέρος
 εἰς τὴν σκηνὴν του κομισθεὶς εἰσῆλθε τὴν μεγάλην.
 Ὁ Βαλδοβῆνος μετ' αὐτοῦ καὶ ὁ πιστὸς Σιγέρος,
 καὶ συνοδίαν ἔχοντες πενθούντων φίλων ἄλλην.
 Ἐκεῖνος δ' ἀνυπόμονος τὸ βέλος του δὲν παύει
 νὰ σείῃ, καὶ νὰ τὸ κινῇ, καὶ τὴν καλὰμην θραύει.

69

Τὸ μόνον εἶναι ὃ ζητεῖ, νὰ ἐξαχθῇ τὸ βέλος
 διὰ προχείρου ἐντομῆς καὶ τρόπων τῶν ταχίστων·
 δι' ὃ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἀναγυμνοῖ τὸ σκέλος,
 παρέχων εἰς τὰς σάρκας του νὰ κόψῃ ἡ λεπίς των.
 «Ὅπισω, λέγει, δότε μοι ν' ἀπέλθω, πρὶν τὸ τέλος
 »φέρ' ἡ ἐσπέρα τῶν μαχῶν τῶν κατὰ τῶν ἀπίστων.»
 Καὶ ὥς εἰπὼν, εἰς στύρακα μεγάλης λόγχης κλίνει,
 κ' εἰς τὴν κατακρεοῦργησιν τὸν πόδα του ἀφήνει.

70

Ἐν τούτοις ὁ Ἑρώτιμος ἀνέλαβεν ὁ γέρων,
 ὁ πρὸς τῷ Πάδῳ γεννηθεὶς, τὴν τετρωμένην κνήμην.
 Γνώστης ὑδάτων, βοτανῶν, ἐπαλοιφῶν ἐτέρων,
 καὶ ἔχων τῶν δυνάμεων αὐτῶν τὴν ἐπιστήμην,
 ἦν μὲν καὶ φίλος τῶν Μουσῶν, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον χαίρων
 εἰς τέχνης ἀσκησιν βωβῆς, κ' εἰς κατωτέραν φήμην.
 Αὐτὸς σωτὴρ καὶ πρόνοια τῶν ἀσθενῶν σωμάτων,
 καὶ σχεδὸν τάττων τοὺς θνητοὺς μετὰ τῶν ἀθανάτων.

71

Ἰσταται, στηριζόμενος ὁ μέγας τραυματίας
 ἐπὶ τὸ δόρυ, κ' ἥσυχος τὸ μέτωπον ἐγείρων.
 Τὸ γόνυ κλίνων δ' εἰς τὴν γῆν ὁ μύστης τῆς υἱείας,
 καὶ τὰς χειρίδας τοῦ λευκοῦ χιτῶνος ἀνασύρων,
 ἐπέθετεν εἰς τὴν πληγὴν βοτάνας δραστηρίας,
 καὶ τὴν αἰχμὴν ἐκλόνιζε διὰ χειρῶν ἐμπείρων.
 Ἐνδάνκει δεξιότατα ἡ σιδηρὰ λαβὴς του,
 ἀλλ' οὐδὲν δύνατ' ἐπ' αὐτοῦ τοῦ βέλους τοῦ δυσσεύστου.

72

Οὐδὲν ἡ πείρα κατορθοῖ κ' ἡ τέχνη τῆς χειρός του,
καὶ ἦν ὡς τὴν σοφίαν του ἡ τύχη νὰ χλευάζῃ.
Ἦλγει ὁ ἥρως ἰσχυρῶς, κ' ἦν τόσ' ἡ βάσανός του,
ὥστε ὁ πόνος ὁ δριμύς πρὸς φόνον ὁμοιάζει.
Τότε ὁ ἄγγελος αὐτὸν οἰκτείρας ὁ φρουρός του,
ἀπὸ τῆς Ἰδῆς δίκταμον λαβὼν παρασκευάζει.
Ἦτο δὲ χόρτον τριχωτὸν, πορφυρανθὲς, ποικίλα
μὲν ἔχον, πλὴν πανίσχυρα τὰ τρυφερά του φύλλα.

73

Τὴν δύναμιν τῶν ἰσχυρῶν μανθάνουσ' ἱαμάτων
παρὰ τῆς φύσεως αὐτῆς οἱ τῶν ὀρέων τράγοι,
ὅταν ὀδύνην ἔχωσι πληγῆς εἰς τὰ πλευρά των,
καὶ ὁ πτερόεις ὀϊστὸς ἐντὸς των ἐνεπάγῃ.
Τὸ χόρτον δ' εἰ καὶ θλάστημα ὀρέων ἀπωτάτων,
οὐχ ἦττον ἐν στιγμῇ μιᾷ ὁ ἄγγελος ἐξάγει.
Ἀόρατος εἰς τὸν θερμὸν ἱατρικὸν λουτῆρα
ἐμβάπτει τὴν ἐγκλείουσαν τὰ φύλλα ταῦτα χεῖρα.

74

Κ' ἐκ τῆς Λυδίας ἱερὸν συναναμίξας νᾶμα
μετὰ τῆς ἀρωματικῆς τὸ ἦνωσε δικτάμης.
Τὸν ἀρχηγὸν ἐρρᾶντισεν ὁ γέρων, κ' ἐν τῷ ᾄμα
ἐξῆλθε μετὰ τῆς αἰχμῆς τὸ θλάσμα τῆς καλάμης.
Ἦστη τὸ αἷμα, ἔπαυσεν ὁ πόνος ὃς ἐδάμα
τὸν ἥρωα, κ' αἱ πρῶταί του ἐπέστρεψαν δυνάμεις.
Πλὴν λέγει ὁ Ἐρώτιμος· «Οὐχὶ ἀνθρώπου χεῖρες,
»οὐχὶ τῆς γῆς τὰ φάρμακα εἰσὶν οἱ σοὶ σωτῆρες.

75

» Ἀνώτερός μου σώζει σε. Εἷς ἄγγελος, νομίζω,
 » εἰς ἱατρόν σου ἔγινε κ' ἐξ οὐρανοῦ κατέβη.
 » Θείας χειρὸς πασίδηλα σημεῖ' ἀναγνωρίζω.
 » Χώρ' εἰς τὸν πόλεμον, λαβὼν τὰ μάχιμά σου σκεύη.»
 Ὁ ἀρχηγὸς αἰσθάνεται θυμὸν καὶ ζήλον μεῖζω.
 Διὰ κνημίδων πορφυρῶν τὰς κνήμας προστατεύει,
 πάλλει τὸ δόρυ τὸ βαρὺ, λαβὼν ὑπερηφάνως
 ἐκ νέου τὴν ἀσπίδα του καὶ τὸ εὐρύ του κράνος.

76

Ἐκ τῆς κοιλάδος τῆς στενῆς μετὰ χιλίων τρέπει
 τὸ βῆμα πρὸς τὸ φρούριον ὃ νὰ πορθήσῃ θέλει.
 Ἄνω των νέφος κόνεως τὴν πεδιάδα σκέπει,
 κ' ἡ πεδιάς γογγύζουσα τὸ βῆμά των ἀγγέλλει.
 Τὸ πλῆθος τὸ πολέμιον ἐγγίζοντας τοὺς βλέπει,
 καὶ φόβου ῥῆγος χύνεται εἰς πάντα του τὰ μέλη.
 Τὸ αἶμα εἰς τὰ στήθη των τὰ φρίττοντα παγώνει.
 Ὁ δέ, ἀνακραυγᾶς τρεῖς πρὸς οὐρανόν, ἐφώνει.

77

Τὴν ἀρειμάνιον φωνὴν γνωρίζουσι τὰ πλήθη,
 ἧτις, ὡς σάλπιγξ πόλεμον καὶ προσβολὰς σημαίνει.
 Ἐξάπτει τὸν θυμὸν αὐτῶν, εἰς συμπλοκὴν τοὺς πείθει,
 καὶ σπεύδουσ' εἰς τὴν ἔφοδον κατενθουσιασμένοι.
 Πλὴν τῶν ἀπίστων ὁ στρατὸς ὁ ἄγριος, ἐχύθη
 καὶ συμπυκνοῦται ἀπειλῶν ὅπου τὸ ῥῆγμα χαίνει.
 Ἀμύνονται δὲ μεθ' ὀρμῆς καὶ ζήλου ἀνηκούστου
 πρὸς τὸν Ταγκρέδην τὸν καλὸν καὶ πρὸς τοὺς ὀπαδοὺς του.

78

Ἐνταῦθα πλήρη ἀπειλῶν κινῶν τὴν δεξιάν του,
φθάνει ἐν ὅπλοις θωρηκτὸς ὁ στρατηγὸς τῶν Γάλλων.
Καὶ πρῶτον μὲν ἀπέναντι ἐρρίφθη τοῦ Ἀργάντου,
διὰ τῆς λόγχης του αὐτὸν τῆς σιδηρᾶς προσβάλλων.
Τὴν δύναμιν τοῦ βλήματος αὐτὴν τὴν φοβεράν του
δὲν φθάνει ἐκ τῶν μηχανῶν χαμμία τῶν μεγάλων.
Ἡ μακρὰ λόγχη τὸ κενὸν, συρίζουσα, διάττει,
ἀλλ' ὁ Ἀργάντης, ἄτρομος, τὸ σάκκος του προτάττει.

79

Τὴν ἰσχυρὰν ἀσπίδα του διέσχισε τὸ δόρυ,
καὶ οὐδ' ἐπὶ τοῦ θώρακος ἐθραύσθη ἡ ἀκίς του·
ἀλλὰ τὰ ὅπλα λύουσα, εἰς τὰ ἐντὸς ἐχώρει,
κ' ἐρρόφα, πόνον φέρουσα, τὸ αἶμα τοῦ ἀπίστου.
Ὁ δὲ, πρὸς πόνον καὶ πληγὴν ὡς ἂν ἡδιαφόρει,
ὀρμητικῶς τὸν σίδηρον ἐξάγει τῆς πληγῆς του,
καὶ ῥίπτων αὐτὸν ἔμπαλιν, φωνεῖ τῷ Γοδεφρείδῳ·
«Ἔχε λαβῶν. Τὰ ὅπλα σου ἰδοὺ σοὶ ἀποδίδω.»

80

Τὸ δόρυ, νῦν μὲν ὄλεθρον, νῦν δ' ἐκδικήσεις φέρον,
τὸν δρόμον δις διέτρεξε τὸν τῆς βολῆς ἐκεῖνον·
ἀλλ' ἀκουσίως ἔβαλε κατὰ σκοπῶν ἐτέρων,
διότι τῷ ἐξέφυγεν ὁ Γοδεφρείδος κλίνων,
καὶ εὔρεν εἰς τὸν τράχηλον βαθέως τὸν Σιγέρον,
φίλον πιστὸν τοῦ ἀρχηγοῦ ἐν μέσῳ τῶν κινδύνων.
Οὗτος τὸ πνεῦμα ἀφιεῖς, εὐδαίμων ἀποθνήσκει,
ὅτι ἀντὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τὸν θάνατον εὐρίσκει.

81

Συγχρόνως πρὸς τὸν Νορμανδὸν ἱππότην σφενδονίζων
 μέγιστον πέτρον ἰσχυρῶς, ὁ Σολιμὰν τὸν ρίπτει.
 Κ' ἐκεῖνος σκοτοδινιῶν, κ' ἐφ' ἑαυτὸν γυρίζων,
 τρὶς συνεστράφη, ἥπλωσε τὰς χεῖράς του, καὶ πίπτει.
 Τότε διὰ τῆς σπάθης του τὴν χεῖρά του ὀπλίζων,
 τὴν φλογεράν αὐτοῦ ὀργὴν ὁ Βουλλιῶν δὲν κρύπτει,
 κ' εἰς τὸ ἐρείπιον ὁρμῶν ἀνέβη μετὰ τάχους,
 καὶ ἦλθε μετὰ τῶν ἐχθρῶν εἰς χεῖρας ἀψιμάχους.

82

Μεγάλα ἔργα πράξεων ἀνδρείων καὶ μαχίμων
 ὁ μέγας τῶν Χριστιανῶν κατῴρθου στρατηλάτης.
 Ἄλλ' ἔξω ἡ ἀγρία νύξ προὔχῳρει μελανείμων,
 τὸν κόσμον εἰς τὰ ζοφερά καλύπτουσα πτερά της,
 τὰς ἔριδας ἐπράυνε θνητῶν τῶν ὀξυθύμων
 διὰ τῆς παρεμβάσεως σκοτίας βαθυτάτης,
 κ' ἐκ τῶν τειχῶν ἠνάγκασε τὸν στρατηγὸν νὰ φύγῃ.
 Οὕτως ἐκεῖν' ἡ φονικὴ ἡμέρα καταλήγει.

83

Πρὶν δὲ πρὸς τὸ στρατόπεδον στραφεὶς ἀποχωρήσῃ,
 πάντα συστρατιώτην του παρέλαβε πεσόντα,
 μὴ θέλων αὐτοὺς λάφυρα εἰς τὸν ἐχθρὸν ν' ἀφήσῃ,
 ἐπὶ τῇ δυσπραγίᾳ των τῇ πρώτῃ γαυριῶντα.
 Προσέτι δὲ κατῴρθωσε τὸν πύργον ν' ἀσφαλίσῃ,
 καταστροφὴν καὶ φόβητρον τῶν πολεμίων ὄντα,
 ἂν κ' ἡ ὁρμὴ τῆς φοβερᾶς τῶν ὀπλῶν τρικυμίας
 ἐπὶ τὸ σῶμά του πληγὰς κατέφερε μυρίας.

84

Ἐκ τῶν κινδύνων ἐξελθὼν ὁ πύργος τῶν μεγάλων,
κατάγεται εἰς ἄστυλον ἐν ἀσφαλείᾳ μείνας.

Ἄλλ' ὥς ἡ ναῦς, παλαίσασα πρὸς ἄνεμον καὶ σάλον,
θυέλλας ἀψηφίσασα, κυματωγὴν καὶ δίνας,
εἰς τὸν λιμέν' ἀπέναντι ὀκέλλει καθ' ὑφάλων,
ἢ πλησιάζ' εἰς τὸ πλευρόν εἰς τὰς ἀμμώδεις θίνας·
ἢ ὥς ὁ ἵππος, διαβάς κρημνοὺς καὶ ἀνοδίας,
κλονίζεται, πίπτει ἐγγὺς τῆς φάτνης τῆς ἰδίας,

85

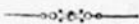
Οὕτω κλονούμενος χωρεῖ ὁ πύργος· κ' εἰς τὸ μέρος
ἔπου τῶν λίθων τὰς πληγὰς τὰς πλείστας εἶχε λάβει,
δύω του θραύονται τροχοί, κ' ἐκ τούτου ἐλευθέρως
ἀδυνατεῖ νὰ προχωρῇ, καὶ μέχρι τέλους παύει.

Ἄλλ' οἱ φρουροὶ τῷ ἔθηκαν στηρίγματα ἐγκαίρως,
κ' ἐπρόλαβον τὴν πτώσιν του. Κληθέντες δ' ἐργολάβοι,
καὶ φέροντες τοὺς πρίονας, τοὺς ἥλους, τὰς ἀξίνας,
νὰ συνουλῶσι τὰς πληγὰς ἐπιμελοῦντ' ἐκείνας.

86

Ὁ Γοδεφρείδος ἤθελε νὰ φθάσωσιν εἰς πέρας,
πρὶν νέος ἥλιος φανῇ, αἱ προπαρασκευαί των,
ἐργάτας ἐπὶ τῆς μιᾶς πλευρᾶς καὶ τῆς ἐτέρας,
καὶ νυκτοφύλακας ἐντὸς τοῦ ὄγκου διαθέτων.

Ἄλλ' εἰς τὴν πόλιν ἔφθانون, κτυπῶντες τοὺς ἀέρας,
τῶν ἐργατῶν οἱ θόρυβοι κ' αἱ ἀναρροὶ κραυγαί των·
καὶ λύχνοι καὶ δαυλοὶ ἐκεῖ συνήρχοντο ἄθροοι·
ἐξ ὧν τὸ τί συνέβαινεν ἡ πόλις κατενόει.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΩΔΕΚΑΤΗ

1

Νῦξ ἦτον· ἀλλ' ὁ κάματος δὲν εἶχε καταβάλει
νυστάζοντα τὰ σώματα τῶν φιλεργῶν ἀνθρώπων.
Καὶ ἐξ ἑνὸς μὲν ἄγρυπνοι οἱ λεπτουργοῦντες Γάλλοι
ἐφρούρουν, κ' ἐπεσκεύαζον τὸν πύργον μετὰ κόπων.
Ἐκ τοῦ ἑτέρου δ' ἔσπευδον νὰ φράξωσιν οἱ ἄλλοι
τὸ καταρρέον τεῖχος τῶν διὰ παντοίων τρόπων,
καὶ νὰ ὑποστηρίξωσι τὰ μένοντα ἀκόμῃ.
Πρὸς δὲ, τοὺς τραυματίας του καθεὶς ἐνοσοκόμει.

2

Ὡς δ' ἔδεσαν τὰ τραύματα, καὶ ὡς τῆς ἐργασίας
ἐκείνης τῆς νυκτερινῆς τὸ μὲν ἐπερατώθη,
τὸ δ' ἀνεβάλλετο, πυκνῆς προβάσης τῆς σκοτίας,
τὸ στράτευμ' ἀμφοτέρωθεν εἰς ὕπνον παρεδόθη.
Ὡς ἄλλοι πλὴν δὲν ὕπνωττεν ἡ κόρη τῆς Ἀσίας
ἡ μάχιμος, ἥτις τιμὴν ἀχόρταγος ἐπόθει,
κ' ἔργα πολέμων ἤρχιζεν ὅτ' ἔπαυον οἱ ἄλλοι.
Ἦν δ' ὁ Ἀργάντης μετ' αὐτῆς, κ' ἐν ἑαυτῇ ἐλάλει·

3

« Ἄν ὁ Ἀργάντης σήμερον, μετὰ τοῦ Βασιλέως
 » τῶν Τούρκων, διεπράξατο ἀνδραγαθίας τόσας,
 » ὁ μὲν κατὰ πολλοῦ στρατοῦ ὀρμῆσας ῥωμαλέως,
 » δὲ τὰ μηχανήματα αὐτῶν κατερειπώσας,
 » ἐγὼ — ἰδοὺ τὸ μόνον μου κατόρθωμα καὶ κλέος, —
 » εἶχον βολὰς, κατάκλειστος εἰς ὕψη, ἀφесτώσας,
 » — τοξότης ναί, ἐπιτυχής, — ἐξ ἀσφαλοῦς νὰ βάλλω.
 » Τοσοῦτον μόνον δύναται γυνή, καὶ ὄχι ἄλλο;

4

» Αἶ! τί δὲν περιφέρομαι φονεύουσα θηρία
 » δι' ἀκοντίων καὶ βελῶν εἰς δάση καὶ εἰς ὄρη,
 » παρὰ ἐδῶ νὰ ἔρχωμαι ὅπου καλεῖ ἀνδρία,
 » ἐδῶ, ἐν μέσῳ ἵπποτῶν ἐλεγχομένη κόρη!
 » Εἰς γυναικῶνα κλείσθητι. Εἴσαι αὐτοῦ ἀξία·
 » καὶ ἔνδυμα ἡδυπαθὲς καὶ γυναικεῖον φόρει.»
 Ὡς εἶπε, καὶ ἀπόφασιν μεγάλην συλλαβοῦσα,
 πρὸς τὸν συστρατιώτην της ὠμίλησεν εἰποῦσα·

5

« Ἀνδρεῖε φίλε, πρό τινος μᾶς ἤλθον πόθοι νέοι,
 » καὶ τὴν ψυχὴν μου ἄηθες καὶ τολμηρὸν κινεῖ τι.
 » Ἔχω τὸν νοῦν ἀνήσυχον· ἢ ὁ Θεὸς μ' ἐμπνέει,
 » ἢ τὰς θελήσεις του Θεὸν ὁ ἄνθρωπος κηρύττει.
 » Παρὰ τῷ τείχει τῶν ἐχθρῶν ἰδὲ τὸ φῶς πῶς καίει.
 » Ἐκεῖ πυρφόρος θὰ ριφθῶ· κ' ἡ χεὶρ μου ἐν ᾧ πλήττει,
 » θὰ βάλλω εἰς τὸν πύργον πῦρ. Ἄν τοῦτο μ' ἐπιτύχη,
 » τὰ μετὰ ταῦτ' ἅς πράξωσιν ὁ οὐρανὸς κ' ἡ τύχη.

6

» Ἄν δὲ μετὰ τὴν ἐξοδὸν δὲν πέπρωται νὰ ζήσω,
 » ἀνίσως πέσω ἔκ τινος συμβάντος εὐδοκίῃτου,
 » εἰς σὲ τοῦ ἄλλου μου πατρὸς τὴν μέριμναν θ' ἀφήσω
 » καὶ τῶν κορῶν αἱ μένουσι πλησίον τοῦ πρεσβύτου.
 » Ἐκεῖνον εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπόπεμψον ὀπίσω
 » μετὰ τῆς συνοδίας του τῆς ἀπαραμυθῆτου.
 » ὦ! πρᾶξον τοῦτο πρὸς Θεοῦ! καὶ δεῖξον εὐσπλαγχνίαν
 » πρὸς κόρας, πρὸς ἀδύνατον πρεσβύτου ἡλικίαν.»

7

Εἶπε, κ' ἐκεῖνος ἰσχυρὰς ἡσθάνθη παρορμήσεις
 ἀγρίων φιλοδοξιῶν, πτόνων τιμῆς δριμέων.
 «Ν' ἀπέλθῃς, εἶπε, μελετᾷς, ν' ἀπέλθῃς, καὶ ν' ἀφήσῃς
 » ἐμὲ ἐνταῦθα, μεταξὺ στρατιωτῶν χυδαίων;
 » Μακρόθεν θὰ μᾶς πέμπωσι τὰς περὶ σοῦ εἰδήσεις
 » ὁ ἀνιπτάμενος καπνὸς καὶ ὁ δαυλὸς ὁ καίων;
 » Ἦν θέσιν εἶχον παρὰ σοὶ ἐν μάχαις, παραστάτου,
 » καὶ ἐν τῇ δόξῃ ἄφες μοι καὶ ἐπὶ τοῦ θανάτου.

8

» Ἀνδρείαν πρὸς τὸν θάνατον ἔχω κ' ἐγὼ καρδίαν,
 » ἥτις τὴν ἐντιμον ζωὴν μακρὰς ζωῆς προκρίνει.»
 — «Τούτου, τῷ λέγει, ἔδωκεν ἀπόδειξιν ἀξίαν
 » ἡ τολμηρὰ σου ἐξοδός, ἡ ἐνδοξὸς ἐκείνη.
 » Εἰμὶ γυνή· ἂν φονευθῶ ἐγὼ, μικρὰν ζημίαν
 » θὰ αἰσθανθῇ τὸν θάνατον ἐμοῦ ἡ Παλαιστίνη.
 » Ἄν δὲ σὺ πέσῃς, — ἅπαγε! — ἀλλ' ἂν νὰ πέσῃς τύχη,
 » τίς ἔσται τ' ἀπειλούμενα νὰ διασώσῃ τείχη;»

9

Ὁ μαχητὴς δ' ἀπήντησεν· «Αἶ! προσπαθεῖς ματαίως
 »διὰ ψευδῶν προφάσεων νὰ μὲ ἀναχαιτίσης.
 »Ἄν μοι χαράξης τὴν ὁδόν, σ' ἀκολουθῶ βεβαίως,
 »ἢ προηγοῦμαι σου, ἐὰν ἐμμείνης εἰς ἀρνήσεις.»
 Δὴ τότε παρεστάθησαν ἐμπρὸς τοῦ Βασιλέως
 καὶ τῶν σοφῶν συμβούλων τοῦ ἀμφοτέρου ἐπίσης.
 Καὶ ἡ Χλωρίνδα ἤρχισε· «Μονάρχα, εὐνους ἔσο,
 »καὶ κλίνον οὓς ἐπεικὲς εἰς ὅσα θὰ ἐκθέσω.

10

»Οὗτος καυχᾶται,—καὶ γνωστὸν σοὶ εἶναι, τοῦ Ἀργάντου
 »πῶς ἔργον εἶν' ἡ καύχησις,—τὸν πύργον των νὰ καύσῃ.
 »Ἐξερχομένη θὰ ταχθῶ κ' ἐγὼ εἰς τὴν πλευράν του,
 »ἅμα ἡ νύξ τῶν φυλακῶν τὴν ἀγρυπνίαν παύσῃ.»
 Τὰς χεῖράς του ὁ Βασιλεὺς ὑψοῖ, κ' εἰς τὴν χαράν του
 λάμπ' ἡ μορφή του ἡ ῥικνὴ, κ' εἶν' ἔτοιμος νὰ κλαύσῃ.
 «Εὐλογητὸς, ἐπιφωνεῖ, σὺ ὅστις ἀοράτως
 »τοὺς δούλους σου ἐπισκοπεῖς, καὶ σώζεις μου τὸ κράτος!

11

»Πτώσις αὐτὸ δὲν ἀπειλεῖ, ἐὰν ὑπηρετῇται
 »ὑπὸ τοιούτων εὐγενῶν ψυχῶν ἡνδειωμένων.
 »Ἄλλ' ὑπὸ τίνων ὑπ' ἐμοῦ ποτὲ θ' ἀνταμειβθῇτε,
 »ὦ ζεῦγος ἀρεϊμάνιον, ἢ δώρων ἢ ἐπαίνων;
 »Εἰς τοὺς αἰῶνας τ' ὄνομα ὑμῶν θὰ ἐπαινῇται,
 »κ' ἡ φήμη θὰ διαλαλῇ τῆς δόξης σας τὸν αἶνον.
 »Εἶν' ἀμοιβὴ τὸ ἔργον σας αὐτό· ἀλλ' ἐλευθέρως
 »καὶ ἄλλην ἀπαιτήσατε, τοῦ κράτους μου ἐν μέρος.»

42

Τοιαῦτα εἶπε, κ' ἔσφιγγεν ὁ Βασιλεὺς ὁ γέρων
 ἄλλοτ' ἐκείνον, ἄλλοτε ἐκείνην εἰς τὸ στῆθος.
 Ὁ δὲ Σουλτάνος, ὃς παρῆν ἐκεῖ, μὴ ὑποφέρων
 τοῦτο, διότι φθονερὸν ἦν τοῦ ἀνδρὸς τὸ ἦθος,
 εἶπε· «Κ' ἐγὼ δὲν θά φανῶ τὸ ξίφος μάτην φέρων.
 »Θά δεῖξω ἡ ἀνδρία μου ὅτι δὲν εἶναι μῦθος.»
 —«Νὰ ἔλθῃς θέλεις μεθ' ἡμῶν, ἀπήντησεν ἐκείνη.
 »Ἄν ὅλοι ἔλθετε, ἐδῶ τίς τότε θέλει μείνει;»

43

Τοιαῦτα λέγων, ν' ἀρνηθῇ ὠρμήθη ἀποτόμως,
 εἰς τὸν Ἀργάντην ἄδειαν τοῦ νὰ τὸν συνοδεύσῃ.
 Ὁ Βασιλεὺς ἀποταθεὶς πρὸς τὸν Σουλτάνον ἔμως,
 πράως προέλαβεν αὐτὸν, καὶ εἶπ' ἐν ἐπινεύσει·
 «Εἰς σέ οὐδεὶς εἶν' ἄγνωστος πρὸς τοὺς κινδύνους δρόμος,
 »οὐδὲ σαυτὸν θέλεις ποτὲ, ὦ ἥρωε, διαψεύσει.
 »Οὐδέποτε ἀπηύδησας εἰς στάδιον πολέμων,
 »οὐδ' εἰς τὰ τρομερώτερα ἐφάνης ποτὲ τρέμων.

44

»Εὰν ἐξέλθῃς, πέπεισμαι πῶς ἔργα θενὰ πράξεις
 »ἀντάξιά σου. Ἄλλ' ἀνδρῶν εἶν' ἄρά γε φρονίμων
 »τὸ νὰ ἐγκαταλείψῃτε τὰς ἐν τῇ πύλῃ τάξεις
 »πάντες οἱ ἀνδρειότεροι, τὸ ἄνθος τῶν μαχίμων;
 »Ναὶ, δὲν θὰ ἐπετρέπετο κἂν οὐδ' αὐτῶν ἡ πράξις,
 »διότι καὶ τὸ αἷμά των ἐστὶ τῶν πολυτίμων,
 »σπουδαῖον ἂν ἐφαίνετο τὸ ἔργον τοῦτο ἥττον,
 »ἢ ἄλλος πρὸς κατόρθωσιν αὐτοῦ καλὸς ἂν ἦτον.

45

» Ἀλλὰ τὸν πύργον ἐπειδὴ περιφρουροῦσι τόσοι,
 » τὰς προσβολὰς κωλύοντες πρὸς ὅλα τοῦ τὰ μέρη,
 » ὥστε ὀλίγοι θέλουσιν ὀλίγα κατορθώσαι,
 » πολλοὶ δὲ νὰ ἐκδράμωσι τοῦ τείχους δὲν συμφέρει,
 » τὸ ζεῦγος δ' προσφέρεται, καὶ ἐν ἀφοσιώσει
 » τοιαῦτα ἄλλοτ' ἔπραξε, καὶ εἰς τοιαῦτα χαίρει,
 » ἃς ἐπεξέβλη ἀγαθῇ τῇ τύχῃ. Μόνη πλείων
 » αὕτη ἢ μάχμος δυὰς ἐστὶν ἀνδρῶν χιλίων.

46

» Σὺ δὲ, ὥς εἰς ἀξίωμα ἀρμόζει Βασιλέως,
 » τὰς πύλας ταύτας νὰ φρουρῇς καὶ νὰ καλύπτῃς μεῖνε.
 » Ὅπόταν δ' ἐπιστρέψωσιν αὐτοὶ, καθὼς βεβαίως
 » ἐλπίζω, καὶ πυρποληθεῖς ὁ πύργος τέφρα εἶναι,
 » ἂν τοὺς ἀκολουθήσωσιν οἱ Φράγχοι, σὺ γενναίως
 » τότε προσδέχθητι αὐτοὺς, καὶ σὺ σωτὴρ τῶν γίνε.»
 Ὡς ὁ εἶς εἶπε Βασιλεύς· ὁ ἄλλος ἐπομένως
 ἔμεινεν ἥσυχος, ἀλλὰ καὶ δυσηρεστημένος.

47

Τότε ὁ Ἰσμενος προβὰς, «Μὴ, λέγει, σπουδὴ τόση.
 » Ἀφῆτε περισσότερον ἢ νῦν νὰ προχωρήσῃ.
 » Ὑπὸς ἐγὼ πυρπολικὰς θέλω μιγνύς σᾶς δώσει,
 » κ' εἰς τὰ πλευρά του θέλετε πρὸς ἐμπρησμόν τὰς κρίσει.
 » Ἴσως ἐν τούτοις κ' ἡ φρουρά, ἡ μέρος, θὰ ὑπνώσῃ,
 » ἥτις ἐντὸς τῶν πολλαπλῶν πτυχῶν τῆς τὸν τυλίσσει.»
 Ὡς εἶπε, κ' εἰς τὰ ἴδια ἀναχωροῦσι πάλιν
 ἀμφότεροι, προσμένοντες τὴν ὥραν τὴν μεγάλην.

Ῥίπτ' ἢ Χλωρίνδ' ἀφ' ἑαυτῆς τὴν ἀργυρᾶν ἐσθῆτα,
τὰ ὅπλα τὰ κατὰστιλπνα, τὴν περικεφαλαίαν,
λαμβάνει κράνος ἄπτερον καὶ ἄλοφον, καὶ εἶτα
ἐνδυμα, ἔχον μελανὴν βαφὴν καὶ ἀπευκταίαν·
διότι εὐκολώτερον, ἐφρόνει, θὰ ἐφοίτα
εἰς τοὺς ἐχθροὺς, ἂν ἐκθετος δὲν ᾗτον εἰς τὴν θέαν.
Ἄλλ' ὁ εὐνοῦχος, ὁ Ἀρσῆς, τὴν ἡκολούθει, ὅστις
ἀπὸ σπαργάνων δοῦλός της ὑπῆρξε καὶ τροφός της.

Ὅπου ἐκείνη ἔφερε τὸ τολμηρόν της βῆμα,
κατόπιν ἔσυρεν αὐτὸς τὰ γηραιά του μέλη.
Ἰδὼν δὲ ὅτι ἥλλαξε τὰ ὅπλα, παραχρῆμα
ἐνόησεν εἰς κίνδυνον πῶς νὰ ὀρμήσῃ μέλλει.
Λυπεῖται, καὶ παρακαλεῖ, ἰκέτου λαβὼν σχῆμα,
μὰ τὴν ἀρχαίαν πίστιν του, ἣν σώζων διετέλει,
μὰ τὴν λευκὴν του κεφαλὴν ἥτις ἐκ γήρως κλίνει,
νὰ ἀποστῇ τῆς πράξεως. Ἦρνεῖτο πλὴν ἐκείνη.

Τότε τῇ λέγει· «Σεαυτὴν δὲν δέχεσαι νὰ πείσῃς,
»καὶ εἰς τὴν σὴν καταστροφὴν ὁ νοῦς σου ἐπιμένει.
» Ἄν εἰς οὐδὲν ἰσχύουσιν κλαυθμοὶ οὐδὲ δεήσεις,
»κ' ἢ ἡλικία εἰς οὐδὲν ἢ καταβεβλημένη,
»ἐσχάτας πρέπει παρ' ἐμοῦ νὰ λάβῃς ἐξηγήσεις
»εἰς ὅ,τι ἦδ' ἡ τύχη σου σοὶ εἶναι κεκρυμμένη.
»καὶ εἶτα ὅ,τι παραινῶ, ἢ ὃ σὺ θέλεις πράττει.»
Κ' ἐκείνη τὴν διήγησιν προσέχουσ' ἀκροᾶται.

21

«Ὁ Σέναπος ἦν Βασιλεὺς εἰς τῆς Αἰθιοπίας
 » τὰ μέρη τὰ εὐδαίμονα, καὶ ἴσως εἶν' ἀκόμῃ.
 » Ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ υἱοῦ ἐτέλει τῆς Μαρίας,
 » καὶ οἱ αὐτοὶ τὸν μέλανα λαὸν διεῖπον νόμοι.
 » Ἦμην ἰκέτης παρ' αὐτῷ, καὶ εἰς τὰς ἀγροικίας
 » καὶ μάνδρας ἦσαν μετ' ἐμοῦ γυναῖκες ἀγρονόμοι.
 » Τῆς Βασιλίσσης ἔγινα λοιπὸν θαλαμηπόλος,
 » ἥτις διότι μέλαινα, ἦν ἄσχημος οὐδόλως.

22

» Τοῦ Βασιλέως πρὸς αὐτὴν ἦν φλογερὸς ὁ ἔρωσ,
 » ὥστ' ἐξ αὐτοῦ ἀνῆπτετο ζηλότυπος μανία,
 » καὶ προοῦσα ηὔξανε, καὶ τέλος ἀνημέρως
 » τὸν ἔδακνεν ἢ φοβερὰ τοῦ πάθους τυραννία.
 » Εἰς ἄγνωστον τὴν ἔκρυπτεν ἀπωχισμένον μέρος·
 » ὥς καὶ ὁ λάμπων ὀφθαλμὸς τῶν ἀστρῶν τὸν ἦνία.
 » Ἐκείνη ὅμως, φρόνιμος καὶ ταπεινὴ ὥς ἦτο,
 » εἰς ὅ,τι ἦν εὐχάριστον αὐτῷ ηὐχαριστεῖτο.

23

» Γραφαὶ αὐτῆς θρησκευτικαὶ ἐκόσμου τὸν κοιτῶνα,
 » κ' ἐξεῖχε μία ἐν αὐταῖς εἰκὼν εὐλαβεστάτη.
 » Παρθένος καλλιπάρειος ἐγράφ' εἰς τὴν εἰκόνα,
 » παρθένος χιονόλευκος, ἦν δράκων ἰχνηλάτει.
 » Ἰππότης δὲ κατέβαλε τὸν ὄφιν εἰς ἀγῶνα
 » αἵματῃρόν, καὶ σπαίροντα ἢ λόγχῃ τὸν ἐκράτει.
 » Πρὸ τῆς εἰκόνος συνεχῶς πρηνῆς ἐκείνη μένει
 » προσευχομένη, κλαίουσα, κ' ἐξομολογουμένη.

24

» Ἐν τούτοις μένει ἔγγυος, καὶ τίκτει θυγατέρα
 » ὦραϊαν καὶ κατὰλευκον· καὶ ἦσο σὺ ἐκείνη.
 » Ἐκπλήττεται. Τεράστιον φαινόμενον! Ἐτέρα
 » ἦν ἡ θυγάτηρ τὴν χροϊάν, κ' ἔτέρα ἦν ἐκείνη!
 » Ὡς δ' ἤξευρε ζηλότυπον εἰς ἄκρον τὸν πατέρα,
 » νὰ κρύψῃ τὴν ἀδόκητον περίστασιν ἐγκρίνει,
 » διότι τὴν λευκότητα ἰδὼν σου τὴν μεγίστην,
 » ἐκείνης θὰ ὑπώπτευεν οὐχὶ λευκὴν τὴν πίστιν.

25

» Τότε λαμβάνει ἀντὶ σοῦ τὴν ὄψιν μέλαν ξένον
 » ἄρτιγενὲς κοράσιον, καὶ τῷ τὸ παραθέτει.
 » Ἡ δ' ἐπειδὴ πλησίον της δὲν εἶχε πλὴν παρθένον,
 » καὶ οὔτις ἄλλος πλὴν ἐμοῦ ἀνὴρ τὴν ὑπηρέτει,
 » μ' ἐγνώριζε δὲ καὶ πιστὸν καὶ ἀφωσιωμένον,
 » σὲ παραδίδει εἰς ἐμέ, ἀβάπτιστον εἰσέτι·
 » οὐδὲ μοὶ ἐπετρέπετο ἐγὼ νὰ σὲ βαπτίσω,
 » χωρὶς τῆς γῆς τὰ ἔθιμα ἐκεῖνα ν' ἀθετήσω.

26

» Θρηνοῦσα σὲ παρέδωκεν, ἐν ᾧ μὲ παρεκάλει
 » ἡ κόρη της ν' ἀποκρυβῇ, ἡ κόρη της νὰ φύγῃ.
 » Τίς νὰ εἰπῇ τὴν θλίψιν της, ἡ μητρικὴ ἀγκάλη
 » ποσάκις εἰς ἐσχάτην σου περίπτουξιν ἠνοίγῃ
 » κ' εἰς τὰς δεινολογίας της ποσάκις παρεμβάλλει
 » δακρυσταγεῖς ὀλοφυρμούς, ὧν ἡ ὁρμὴ τὰς πνίγει;
 » Τέλος ὑψοῖ τοὺς ὀφθαλμούς· « Σὺ, λέγει, ὁ γινώσκων
 » » τὰ πάντα, κ' εἰς τὰ ἔγκατα ἐμοῦ ἀναγινώσκων!

27

» » Ἡξεύρεις τὴν συζυγικὴν ἐὰν παρέβην πίστιν,
 » » ἂν ἄλλα λέγ' ἢ γλῶσσά μου, καὶ ἂν αἱ φρένες ἄλλα.
 » » Ὑπὲρ ἐμοῦ δὲν σοὶ ζητῶ τὴν χάριν τὴν μεγίστην.
 » » Πολλά μου τ' ἀμαρτήματα, Θεέ μου, καὶ μεγάλα.
 » » Πλὴν τοῦ ἀθώου τέκνου μου σ' ἐπικαλοῦμαι ῥύστην,
 » » εἰς δ' νὰ δώσω δὲν τολμῶ τὸ μητρικόν μου γάλα.
 » » Ἄς ζήση, καὶ ἄς μιμηθῇ τὴν τιμιότητά μου.
 » » Ἄλλ' ἔστω ἄλλ' ἢ τύχη του, καὶ ξέν' εἰς τὰ δεινά μου.

28

» » Πολεμιστὰ οὐράνιε, ὁ σώσας τὴν παρθένον
 » » ἐκείνην ἐκ τῶν φονικῶν τοῦ ὄφρεως ὀδόντων,
 » » φῶς ἂν ποτε σ' ἐπρόσφερα κηρίων ἀνημμένων,
 » » χρυσόν, θυμιατήρια, εὐώδη λίβανόν των,
 » » παρὰ τὴν θυγατέρα μου παράστα ὠπλισμένος,
 » » καὶ τῶν κινδύνων σῶζόν την τῶν ἐπ' αὐτὴν ὀρμώντων.»
 » » Ὡς εἶπε, κ' ἡ καρδιά της βιαίως ἐδονήθη,
 » » κ' εἰς τὴν μορφὴν της πελιδνὴ ὠχρότης ἐπεχύθη.

29

» » Κ' ἐγὼ ἐθρήνουν. Κάνιστρον λαβὼν, καὶ ὑποστρώσας
 » » ἄνθη καὶ φύλλα, σ' ἔκρυψα, κειμένην μεταξύ των.
 » » Οὕτως ἐξῆλθον, ἀπατῶν τὰ βλέμματα, μὴ δώσας
 » » οὐδὲ μικρὰν ὑπόνοιαν τὸ κάνιστρον τί ἦτον.
 » » Ἀγνώστως λοιπὸν ἔφυγον, νὰ ἔμβω κατορθώσας
 » » εἰς δάσος δένδρων γηραιῶν, ἀγρίων καὶ συμφύτων.
 » » Ἄλλ' ἰδοῦ, τίγρις προχωρεῖ τὸ βλέμμα φλέγον ἔχει,
 » » ἀσθμαίνει, πνέουσ' ἀπειλὰς, κατέναντί μου τρέχει.

30

»Εἰς δένδρον ἐγὼ ῥίπτομαι, καὶ τὴν καρδίαν πλήρη
 »φόβου, ἀναῤῥιχῶμαι, σὲ εἰς χόρτ' ἀφήνων κάτω.
 »Προσέρχεται ἡ φοβερὰ, τὴν κεφαλὴν ἐγείρει
 »τὴν εὐγενῇ της, κ' ἐκπληκτος ἐστάθη κ' ἐθεᾶτο.
 »Τὸ κἀνίστρον τὸ ἀφεθὲν ἐμπρός της παρετήρει,
 »εἰς σὲ τὸ βλέμμα στήσασα, ἀλλὰ πρᾶνυσά το.
 »κ' ἐγγὺς ἔλθοῦσα, σ' ἔλειχε μετὰ πολλῆς θωπείας,
 »καὶ σὺ τὴν ἀντεθώπυες καὶ τῇ προσεμειδίας.

31

»Πρὸς τὸ θηρίον παίζουσα τὴν χειρὰ σου ἐκτείνεις
 »τὴν βρεφικὴν, καὶ ἄφοβος τὸ ῥύγχος του λαμβάνεις.
 »Θέσιν ἡ τίγρις παρὰ σοὶ λαμβάνουσα τιθήνης,
 »σοὶ δίδει τὸν μαστὸν, καὶ σὺ μετὰ σπουδῆς βυζάνεις.
 »Ἐγὼ δ' ἀπὸ τῆς σκοπιᾶς σ' ἠτένιζον ἐκείνης
 »ἐντρόμως, καὶ ὡς πάσχουσα τεράστια μ' ἐφάνης.
 »Ὡς εἶδε δὲ τὸ γάλα της πῶς εἶχε σὲ χορτάσει
 »ἡ τίγρις σ' ἐγκατέλιπε, κ' ἐστράφη πρὸς τὰ δάστη.

32

»Κατέβην καὶ σ' ἀνέλαβον, κ' ἐστράφην διευθύνας
 »τὸ βῆμα πάλιν ἔπου πρὶν. Ἐλθὼν δὲ τελευταῖον,
 »καὶ εἰς μικρὸν καὶ ἄγνωστον χωρίον διαμείνας,
 »ἐκεῖ σ' ἐγαλακτούχησα καιρὸν τὸν ἀναγκαῖον,
 »ὃν ἀπαιτεῖ ὁ ἥλιος εἰς τοὺς θνητοὺς ἕξ μῆνας
 »νὰ φέρῃ οὐρανοβατῶν, καὶ δέκα περιπλέον.
 »Ἐκεῖ τὴν γλῶσσάν σου τραυλῶς διδάσκω νὰ ψελλίζῃ,
 »κ' ἡ χεὶρ μου κλονιζόμενον τὸ βῆμά σου στηρίζει.

33

» Ἄλλ' ἤδη ἐπλησίαζε τοῦ βίου μου ἡ δύσις
 » τὴν κόμην μου ἐκάλυπτε χιῶν τῆς ἡλικίας.
 » Διὸ καὶ ὅσα ἔλαβον παρὰ τῆς βασιλίσσης
 » ἔχων, ἐφόδια πολλὰ, καὶ δωρεὰς πλουσίας,
 » ν' ἀπέλθω ἐπεθύμησα, ἀφῆνων τὰς πλανήσεις,
 » ὅπου ἡ στέγ' ἡ προσφιλὴς τῆς πατρικῆς οἰκίας,
 » ἐν μέσῳ φίλων παλαιῶν εὐδαίμων διαμένων,
 » τὰ μέλ' εἰς τὴν ἐστίαν μου τὴν παλαιὰν θερμαίνων.

34

» Ἐστράφην πρὸς τὴν Αἴγυπτον, τῆς γενετῆς μου τόπον.
 » Εἰς χεῖλος ὅμως ποταμοῦ τὸ βῆμα διευθύνων,
 » αἶφνης ἐκεῖ προσβάλλομαι ὑπὸ ληστῶν ἀνθρώπων,
 » ὧν μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ μεταξὺ κ' ἐκείνων.
 » Διεκφυγῆς ἐζήτησα νὰ εὔρω τινὰ τρόπον,
 » κ' ἐν μέσῳ δύω ἔμενον ἀμφίρροπος κινδύνων.
 » Τότ' εἰς τὸ ρεῦμα βυθισθεὶς ἐπάνω μου σ' ἐπῆρα,
 » καὶ ἔσχιζον τὰ κύματα, κινῶν τὴν ἄλλην χεῖρα.

35

» Ἦν ταχυτάτη ἡ ῥοή, καὶ ὅπου εὐρυτάτη,
 » ἐφ' ἐαυτῆς συστρέφεται, καὶ ἦν μεγάλ' ἡ δίνη.
 » Ὡς δ' ἔφθασα ὅπου βαθὺ τὸ ὕδωρ ἐκυμάτει,
 » εἰς τὰς σφοδράς ἀρπάζον με στροφάς, μὲ καταπίνει.
 » Τότε σ' ἀφῆνω· μ' ἔφυγες· τὸ ὕδωρ πλήν σ' ἐκράτει,
 » καὶ πνέουσ' αὔρα οὖριος τὰ κύματα ἐκίνει.
 » Αὐτ' εἰς τὴν ἄμμον ἀσφαλῶς σ' ἀπέθεσε σωθεῖσαν.
 » Κ' ἐγὼ ἐσώθην, τὴν πνοὴν ἔχων σχεδὸν κοπεῖσαν.

36

» Πλήρης χαρᾶς σ' ανέλαβον. Ὅποτε δ' ἐκοιμᾶτο
 » τὸ πᾶν, καὶ τῆς νυκτὸς σιγῇ ἐπὶ τὴν γῆν ἐχύθη,
 » κατ' ὄναρ εἶδα. Μαχητὴς ἐξ ὕψους ἦλθε κάτω,
 » καὶ ἀπειλῶν μοι ἔθηκε τὸ ξίφος εἰς τὰ στήθη,
 » καὶ εἶπε μετ' ἐμφράσεως· «Νὰ πράξης σοὶ προστάττω
 » ὅ,τι ἐκ μέρους τῆς μητρὸς ποτὲ σοὶ ἐπεβλήθη.
 » Τὴν κόρην ταύτην βάπτισον. Ὁ οὐρανὸς τὸ θέλει.
 » Ἐμοὶ δ' ἡ ἄλλη τύχη της καὶ ἡ φροντίς της μέλει.

37

» Ἐγὼ εἰμὶ προστάτης της· ἐγὼ εἰς τὰ θηρία
 » ἔδωκα πνεῦμα εὐσεβές, καὶ εἰς τὸ ὕδωρ φρένα.
 » Οὐαί σοι, πρὸς τὰ ὄνειρα ἂν δυσπιστῆς τὰ θεῖα!
 » Τὸν λόγον τοῦτον εἶπέ μοι, καὶ μετ' αὐτὸν οὐδένα.
 » Ὡς δ' ἤκουσα, ἐξύπνησα, κ' ἐκίνησα ἐν βίᾳ
 » τὴν ὥραν ὅτε ἡ αὐγὴ τὸ πρῶτον φῶς ἐγέννα.
 » Ἀλλ' ἀληθῆ τὴν πίστιν μου, τὴν νύκτα δὲ δολίαν
 » νομίζων, καὶ τὸ βάπτισμα καὶ τὴν παραγγελίαν.

38

» Τῆς σῆς μητρὸς ἠμέλησα, καὶ ἀνετράφης οὕτω
 » εἰδωλολάτρης. Σ' ἔκρυψα τὴν πίστιν τῶν γονέων.
 » Ηὔξανες, κ' ἡ ἀνδρία σου ταχὺ ἐκορυφοῦτο,
 » ὥστε οὐδ' ἄνδρα τέλειον εἶδα ὡς σὲ γενναῖον.
 » Φήμην καὶ γῆν κατέκτησας. Σὺ οἶδας μετὰ τοῦτο
 » ὁποῖός τις ὁ θίος σου ὑπῆρξε τελευταῖον.
 » Δὲν ἀγνοεῖς δὲ πάντοτε πῶς ἤμην σοῦ πλησίον
 » ὡς ὑπηρέτης ἢ πατὴρ κατὰ τῶν πολειμίων.

39

» Βαθέος ὅμως ὀρθρου χθές, νεναρκωμένος πάνυ
 » ἐκείμην, καὶ ὁ ὕπνος μου εἰκὼν ἦν τοῦ θανάτου,
 » ὅταν καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ὀπλίτης μοι ἐφάνη,
 » καὶ ἦν τραχεῖα ἡ φωνή, ἡ ὄψις αὐστηρά του.
 » « Ἄπιστε, εἶπε δείξας σε, ἰδοῦ, ἡ ὥρα φθάνει
 » αὐτῆς ὁ βίος νὰ τραπῇ κ' ἡ τύχ' ἡ παλαιά του.
 » « Θεὰ τὴν λάβω ἀπὸ σοῦ, ἀφήνων σ' ἐν τῇ θλίψει. »
 » Τοιαῦτ' ἀφ' οὗ ἐλάλησεν, ἀπέπτη εἰς τὰ ὕψη.

40

» Ἄκουσον! Ἄν ὁ οὐρανὸς, ὦ θύγατερ φιλάττη,
 » σὲ ἀπειλῇ, καὶ οἰωνὸν σοὶ στέλλῃ ἀπευκταῖον,
 » εἴτε διότι δυσφορεῖ πρὸς ὃν τιν' ἀντιτάττει
 » ἀντίστασιν πρὸς παλαιὰν θρησκείαν τῶν γονέων,
 » εἴτε διότι εἶν' αὐτὴ θρησκεί' ἀληθεστάτη,
 » ἄφες τὰ ὅπλα, δάμασον τὸ ἦθος τὸ γενναῖον. »
 Ἐσίγησε καὶ ἐκλαίει· κ' ἐκείνη ἐξιππάσθη,
 καθότι ἄρτι καὶ αὐτὴ ταῦτά ἐνυπνιάσθη.

41

Πλὴν τέλος τῷ ὠμίλῃσεν μετ' ὄψεως αἰθρίας·
 « Θὰ μείνω εἰς τὴν πίστιν ἣν φρονῶ ἀληθεστέραν,
 » ἥς νήπιον ἐθήλασα τὰς πρώτας ἀληθείας,
 » καὶ ἀνθ' ἥς ἤδη συνιστῶν μοι φαίνεσαι ἐτέραν.
 » Δὲν θέλω (εἶν' ἀνάρμοστον εἰς εὐγενεῖς καρδίας)
 » τὰ ὅπλα, τὴν ἀπόφασιν ν' ἀφήσω τὴν προτέραν·
 » οὐχί, οὐδ' ἂν ὁ θάνατος ὑπὸ φρικῶδες σχῆμα
 » νὰ κόψῃ ἔλθῃ, ἀπειλῶν, τοῦ βίου μου τὸ νῆμα. »

42

Τὸν παρεμύθει ἔπειτα. Ἄλλὰ τὴν ὥραν κρίνει
 ἔλθοῦσαν, καθ' ἣν ἔπρεπε τὸ ἔργον των ν' ἀρχίσῃ,
 καὶ σπεύδει ἔπου δι' αὐτὴν προσμένωνων εἶχε μείνει
 ὁ μέλλων τὸ κατόρθωμα νὰ συνεπιχειρήσῃ.
 Προφθάνει καὶ ὁ Ἰσμενος ἐκεῖ, καὶ παροτρύνει
 τὸ θάρρος των, ὃ περιττὸν οὐδεὶς νὰ παροτρύσῃ.
 Θείου ἐφόδιον αὐτὸς τοῖς χορηγεῖ καὶ πίστεως,
 καὶ πῦρ τοῖς φέρει ἔγκλειστον εἰς νάρθηκα ἐπίσης.

43

Διὰ νυκτὸς ἀόρατοι ἐξῆλθον ἠνωμένοι,
 καὶ ἦν μακρὸν καὶ ἦν ταχὺ τὸ βῆμα τοῦ ποδὸς των.
 Προέβησαν· καὶ ἥδ' εἰσὶν οὐχὶ μεμακρυσμένοι
 τοῦ στρατοπέδου τῶν ἐχθρῶν. Ὁ πύργος εἶν' ἐμπρὸς των.
 Πολέμου ἐνθουσιασμὸς τὰς φρένας των θερμαίνει·
 ὀγκοῦται ἡ καρδιά των, καὶ δὲν χωρεῖ ἐντὸς των.
 Διψῶσι φόνον κ' ἐμπρησμόν· τὸ αἷμά των καχλάζει.
 Ἄλλὰ τὸ σύνθημα ζητῶν ὁ νυκτοφύλαξ κράζει.

44

Σιγῶσι. Τοῦ φρουροῦ φωνὴ ἐγείρεται μεγάλη,
 καὶ «Εἰς τὰ ὅπλα» δις καὶ τρίς προσβάλλει τὸν αἴρα.
 Μὴ δυναμένη νὰ κρυβῇ καὶ οὐδὲ ν' ἀναβάλῃ
 ἡ ἀρειμάνιος δυὰς, προβαίνει ταχυτέρα.
 Καθὼς ἐνσκήπτει ἐνταυτῷ, ἀστράπτει καὶ προσβάλλει
 ὁ κεραυνὸς ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἡ πυρφόρος σφαῖρα,
 οὕτως ὀρμῶσι, φθάνουσι καὶ σχίζουσι τὰ σμήνη,
 τ' ἀνοίγουσι κ' εἰσδύουσι διὰ μιᾶς κ' ἐκεῖνοι.

45

Διὰ πληγῶν καὶ συμπλοκῶν μυρίων καὶ μυρίων
ὥς τέλους ἡ ἐπιβολὴ αὐτῶν ἐπιτυχάνει.
Αἱ δύο ὕλαι μίγνυνται, ἡ πίσσα καὶ τὸ θεῖον,
καὶ τὴν τροφὴν αὐτῶν τὸ πῦρ τοῦ νάρθηκος λαμβάνει·
καὶ τοῦ ἱκρίου τὰ πλευρά, τὰ ξύλα ἐπιχρίον,
ὦ! πόσον καταπληκτικῶς ἀνέρπει καὶ αὐξάνει!
τὸν πύργον πῶς περικυκλοῖ! καὶ ὁ καπνὸς πῶς μέλας
τ' ἄστρα καλύπτει τ' οὐρανοῦ, ἀποτελῶν νεφέλας!

46

Γλῶσσαι καὶ στρόβιλοι φλογῶν ὑφoῦνται φρικαλέων,
καὶ λείχουσι τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τοῦ καπνοῦ τὰς σπείρας.
Συγχρόνως δὲ ὁ ἄνεμος μετὰ μανίας πνέων
εἰς τὴν ἐστίαν τοῦ πυρὸς, διώκει τοὺς σπινθῆρας.
Ἡ λάμψις των τοὺς ὀφθαλμοὺς κεντᾷ τῶν Εὐρωπαϊῶν·
φρίττουσι, ρίπτονται ταχεῖς, ὀπλίζουσι τὰς χεῖρας.
Τὸ μέγα, λαοφόβητον ἱκρίον ὁμῶς πίπτει.
Μακρὸς ἀγὼν τὸ ἔκτισε, μικρὰ στιγμὴ τὸ ρίπτει.

47

Ἰδὼν δὲ δύο φάλαγγας Χριστιανῶν ὁρμώσας
ἔπου τὸ πῦρ ἐμαίνετο βιβρωσκον τὸ ἱκρίον,
«Αἶ! ὁ Ἀργάντης ἔκραξεν, ἐντὸς τοῦ αἵματός σας
»θὰ πνίξω τὴν πυρκαϊάν!» Κ' ἐστράφη ἐναντίον.
Πρὸς τῆς Χλωρίνδας δ' ἑαυτοῦ τὰ βήματα ἀρμόσας,
βραδέως ὀπισθοπορεῖ εἰς ὑψηλὸν χωρίον.
Ὡς δὲ ὁρμῶσι χεῖμαρροι ὅταν ραγδαῖον βρέχη,
τῶν ὀπλοφόρων κατ' αὐτῶν τὸ σμήνος οὕτω τρέχει.

Ἡ πύλ' ἠνοίχθη ἡ χρυσῇ. Ὑπό τινων ταγμάτων
 ἀκολουθούμενος, ταχὺς ὁ Βασιλεὺς ἐξέβη,
 ἵνα τὴν ὑποχώρησιν καλύψῃ προφυλάττων
 τοῦ ζεύγους ὅπερ μάχεται, καὶ ἤδη κινδυνεύει.
 Ἐκεῖνοι δ' εὐθὺς ἔστρεψαν ἐκεῖ τὰ βήματά των·
 πλὴν μετ' αὐτῶν καὶ ὄμιλος ἐχθρῶν πολὺς ἀνέβη.
 Τοὺς ἀπωθεῖ ὁ Σολιμάν· κ' ἡ πύλη κεκλεισμένη
 τοῖς ἀντιτάττεται, κ' ἐκτὸς μόν' ἡ Χλωρίνδα μένει.

Ἐμείνει μόνη, ἐπειδὴ ἐξέδραμεν ἐκείνη
 ὁπότε εἰς τὸ φρούριον εἰσήρχοντο οἱ ἄλλοι,
 καὶ μετ' ἀγρίας ζέσεως τὰ ὅπλα τῆς ἐκίνει,
 νὰ κτείνῃ τὸν Ἀρίμωνα, ὅτ' εἶχε τὴν προσβάλλει.
 Ἀλλ' ὁ Ἀργάντης ἀγνοεῖ πῶς ἔξω εἶχε μένει
 ἡ εὐγενὴς τοῦ σύντροφος, καὶ τῆς ὁδοῦ ἐσφάλῃ·
 διότι καὶ ἡ συμπλοκὴ, κ' ἡ κόνις, καὶ ὁ κρότος
 ἔχυσαν κ' εἰς τὰ βλέμματα καὶ εἰς τὸν νοῦν τοῦ σκότος.

Ὡς δ' εἰς τὸν φόνον ἔθρεψε τὴν φρένα ὠργισμένην,
 παλίμπους πρὸς τὸ φρούριον ἡ μαχητὶς βαδίζει.
 Τὴν πύλην πλὴν τῆς πόλεως εὐροῦσα κεκλεισμένην,
 καὶ κυκλωθεῖσα, ἄφρευκτον τὸν θάνατον νομίζει.
 Ἀλλ' ὅταν εἶδεν ἑαυτὴν μὴ παρατηρουμένην,
 νὰ εὖρῃ νέον τέχνασμα διεκφυγῆς ἐλπίζει,
 καὶ κατορβοῖ εἰς τῶν ἐχθρῶν τὸ πλῆθος νὰ εἰσδύσῃ,
 χωρὶς κἀνεὶς νὰ τὴν ἰδῇ καὶ τὴν ἀναγνωρίσῃ.

51

Καθὼς ὁ λύκος ἄφρωνος μετὰ κακούργημά τι
 εἰς τοῦ δρυμοῦ τὰ σκοτεινὰ εἰσέρχεται κρυφίως,
 ὁμοίως σκότος, ταραχή, κ' ἐκείνην προφυλάττει,
 κ' ἐν μέσῳ τῶν πολεμιστῶν ἐγκρύπτεται ὁμοίως.
 Τὴν εἶδεν ὁ Ταγχεῖδης πλὴν ἐν ᾧ ὠπισθοβάτει,
 ὅστις συνέπεσεν ἐντὸς νὰ εἶναι τῆς πληθύος.
 Μακρόθεν τὸν Ἀρίμωνα τὴν εἶδε νὰ φονεύῃ.
 Κατ' ἔχνος τὴν ἀκολουθεῖ καὶ τὴν παραμονεύει.

52

Καὶ εἰς τὰ ὅπλα ἤθελεν αὐτὴν νὰ δοκιμάσῃ,
 ἀνὴρ νομίζων ὅτι ἦν, καὶ ἰσχυρὸς εἰς πάλιν.
 Ἐκείνη δ' εἰς τὰς κορυφὰς στραφεῖσα κ' εἰς τὰ δάστη,
 νὰ εὖρῃ πύλην ἤλπιζεν ἡνεωγμένην ἄλλην.
 Πρὸ τούτου πλὴν κατῶρθωσεν ἐκεῖνος νὰ τὴν φθάσῃ.
 Ὡς δ' ἤκουσε τὰ ὅπλα του, ἐστράφ' ἡ νέα πάλιν.
 «Τί, λέγει, μὲ ἀκολουθεῖς; Τί σπεύδεις περαιτέρω;
 » ἢ τί μοὶ φέρεις;» — «Πόλεμον καὶ θάνατον σοὶ φέρω.»

53

— «Ἄν θάνατον, ἂν πόλεμον, ἐλθὲ λοιπὸν, προχώρει
 » εἰσὶν ἐνταῦθ' ἀμφοτέρω.» Καὶ σταθερῶς προσμένει.
 Πεζὴν πλὴν τὴν ἀντίπαλον αὐτὸς ὡς ἐθεώρει,
 μὴ θέλων νὰ πλεονεκτῇ, τοῦ ἵππου καταβαίνει.
 Συγκρούουσι τὰ ξίφη των ὁ νέος καὶ ἡ κόρη,
 κ' ἡ ὑπερόπτις των ὀργὴ τὰς φρένας των ἐκμαίνει,
 καὶ κατ' ἀλλήλων πίπτουσι καὶ ἀντωθοῦνται γαῦροι,
 ὡς δύο πνέοντες θυμὸν ζηλοτυπίας ταῦροι.

Θεάτρου ἦσαν πλήθοντος, καὶ λάμποντος ἡλίου,
καὶ πάσης μνήμης ἄξια τὰ ἔργα τὰ λαμπρά των.
Ὡ νῦξ, ἐντὸς τῶν σπλάγχχνων σου καλύπτεις τῶν μυχίων
καὶ πνίγεις εἰς τὴν λήθην σου τὰ κατορθώματά των.
Ἐπίτρεψόν μοι, ἀπ' αὐτῶν τὸ σκότος διαλύων,
νὰ τὰ εἰπῶ, αἰδίμα ὡς γενεῶν ἐσχάτων,
νὰ ἀντηχήσ' ἡ φήμη των, κ' ἡ δόξα των ἡ τόση
εἰς τὴν σκοτίαν σου φωτὸς λαμπρότητα νὰ δώσῃ.

Ἐνταῦθα οὐδ' ἀμύνονται, οὐδὲ ὑποχωροῦσι·
ἡ δεξιότης εἰς οὐδὲν ἐν τῷ ἀγῶν' ἰσχύει.
Πληγαὶ συχναί, προσποιηταὶ μικρὸν τοῖς ὠφελοῦσι,
καὶ ἡ σκοτία τῆς νυκτὸς τὴν τέχνην παραλύει.
Πῶς ἀντηχεῖ ὁ σίδηρος ἐν φοβερᾷ συγκρούσει!
Στεῖροί οἱ πόδες μένουσιν· οὐδεὶς τὸν ἄλλον σείει.
Ἦσαν οἱ πόδες ἄσειστοι, αἰείσειστοι δ' αἱ χεῖρες·
οὐδὲ τὸ ξίφος σφάλλεται κεντῶν ἢ βάλλον πλήρεις.

Τὰς ἐκδικήσεις εἰς ὀργὴν προτρέπει ἡ αἰσχύνῃ,
καὶ τὴν αἰσχύνῃν τρέφουσιν αἱ νέαι ἐκδικήσεις·
καὶ οὕτως ἀλλεπάλληλος ὀργὴ τοὺς παροτρύνει
εἰς νέας πάντοτε πληγὰς, εἰς νέας ἐφορμήσεις·
καὶ ἐπὶ μᾶλλον μίγνυται ἡ συμπλοκὴ ἐκείνη.
Ἦδη ματαία τῶν ξιφῶν καθίσταται ἡ χρῆσις.
Κτυπῶνται διὰ τῶν λαβῶν ἀργούσης τῆς λεπίδος.
Κράνος πρὸς κράνος κρούουσιν, ἀσπίδα κατ' ἀσπίδος.

57

Ἀνοίγων τὴν ἀγκάλην τοῦ ὁ νέος, τρὶς ἐγκλείει
τὴν μάχιμον ἀντίπαλον εἰς τὸν βραχίονά του.
Τρὶς τὸν χαλύβδινον δεσμὸν ἐκείνη διαλύει,
δεσμὸν οὐχὶ ἐρωτικόν, ἀλλὰ δεσμὸν θανάτου.
Τὰ ξίφη των ἀνέλαβον, καὶ τὰς λεπίδας χρίει
ῥοῇ καὶ πάλιν αἵματος ἀφθόνου καὶ προσφάτου.
Ἀσθμαίνοντες ἐσύρθησαν κ' οἱ δύο κατὰ μέρος,
καὶ μόλις ἀναπνέουσι πρὸς ὥραν ἐλευθέρως.

58

Ἀλλήλους ἀτενίζουσι, καὶ ἕκαστος ἐρείδει
εἰς τῆς μαχαίρας τὴν λαβὴν τὰ ἐξαιμά του μέλη.
Ἀλλὰ τὸ ἄστρον ὠχρίᾳ τὸ τελευταῖον ἤδη,
ἐν ᾧ τοῦ ὀρθρου ἡ ἀκτὶς ἡ πρώτη ἀνατέλλει.
Ἀλλ' ὅτι ῥέει ἀφθονον ὡς ἔφθασε νὰ ἴδῃ
τὸ αἷμά της, καὶ ἄτρωτος αὐτὸς πῶς διετέλει,
χομπάζει ὁ πολεμιστής. Ὡ τῶν θνητῶν τὰς φρένας,
τὰς ἀνὰ πᾶν εὐτύχημα εὐθὺς ἐξαιρομένας!

59

Τί ἐπιχαίρεις, δυστυχῇ; Ὡ! πόσον τεθλιμμένοι
οἱ θρίαμβοί σου, κ' ἡ χαρὰ πόσον μεστή δόδυνης!
Τὸ αἷμα οὐ τὸ θέαμα τὸ βλέμμα σου εὐφραίνει,
ἂν ζήσης, διὰ πολλαπλῶν δακρύων θ' ἀποπλύνῃς.
Οὕτως ἀνταπειλούμενον, σιγοῦν τὸ ζεῦγος μένει,
αὐτὴ ἐκείνου, καὶ αὐτὸς ἀπέναντι ἐκείνης.
Ἀλλ' ὁ Ταγκρέδης τὴν σιγὴν ὡς τέλους διαλύων,
νὰ τῷ εἰπῇ τὴν ἐρωτᾷ τὸ ὄνομά της ποῖον.

60

«Φεῦ! εἶπεν. Οἱ ἀγῶνές μας ἐνταῦθα οἱ ἀνδρεῖοι
 »εἰς σιωπῆς καλύπτονται καὶ εἰς νυκτὸς μανδύαν.
 »Ἀφ' οὗ ἡ τύχη δυσμενῶς τὴν φήμην ἀποκλείει
 »τῆς μάχης, ἀρνούμενη μας ἀξίαν μαρτυρίαν,
 »ὦ! δέομαί σου, (δέησις ἂν παρ' ἐχθροῖς ἰσχύη),
 »μὴ ἀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὴν σὴν ἐπωνυμίαν.
 »Νὰ μάθω καὶ ἐπίτρεψον, ἡ θνήσκων ἡ νικήσας,
 »τίς ὁ τὴν νίκην μου, ἡ τίς ὁ τὴν θανὴν τιμήσας.»

61

Καὶ ἡ ἀγρί' ἀπήντησεν· «Ἐντός μου ὅ,τι κλείω
 »ἐὰν καὶ νεῖς ἐνόμισε νὰ μάθῃ, ἡπατήθη.
 »Ν' ἀκούσῃς μόνον σοὶ ἀρκεῖ ὅτ' εἶμαι ἐκ τῶν δύο,
 »ὅφ' ὧν τὸ κατασκευάσμα ὑμῶν ἐπυρπολήθη.
 —«Εἰς κακὴν ὥραν διὰ σέ πῶς εἶπας, σοὶ ὀμνύω,
 »τὰς λέξεις ταύτας, ὁ λυσσῶν Ταγκρέδης ἀπεκρίθη.
 »Ὡ βάρβαρε, ὁ λόγος σου, καθὼς κ' ἡ σιωπὴ σου
 »ἐντός μου τὴν ἐκδίκησιν ἐξάπτουσιν ἐξ ἴσου.»

62

Ἐντός των διεγείρονται καὶ πάλιν μάχης πόθοι.
 Πολέμου φόνον πνέοντος ὧ θέαμ' ἀπευκταῖον,
 καθ' ὃν ἡ τέχνη ἄχρηστος, ἡ ῥώμη ἐχαυνώθη,
 καὶ μάχεται ἡ λύσσα των, οὐχὶ ἐκεῖνοι πλέον!
 Ὅποια θύρα χαίνουσα, ἐσάκις τις ἐτρώθη,
 ἐκπέμπ' εἰς ἐρυθροὺς κρουνοὺς τὸ αἷμά των ἐκρέον!
 Τὸ αἷμα δὲ καὶ ἡ ψυχὴ ἐὰν δὲν συνοδεύη,
 εἶναι διότι ἡ ὀργὴ ἐντός των τὴν δεσμεύει.

63

Ὡς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, ἂν εἴτε τοῦ βορρῆως
εἴτε τοῦ νότου ἡ πνοὴ νὰ τὸ μαστίζη παύη,
ἀμέσως δὲν πραύνεται, ἀλλὰ βοᾷ βαρέως,
καὶ τὰ ὀγκώδη κύματα ἔτι κινεῖ καὶ θραύει,
οὕτω καὶ ὁ βραχίων των ἐὰν ὁ ῥωμαλέος
δὲν δύνατ' ἐκ τοῦ αἵματος πλέον ζωὴν νὰ λάβῃ,
ἀλλὰ τὴν πρώτην του ὁρμὴν διατηρεῖ, καὶ μίαν
μετ' ἄλλην εἰς τὸ σῶμά των προστίθῃσι ζημίαν.

64

Ἡ ὥρα ἡ ἀπαίσιος ἰδοὺ λοιπὸν ἐκείνη,
ὅτ' ἔμελλεν ἡ ἡρώϊς τὸ ζῆν νὰ ἐκμετρήσῃ.
Ἡ ἀκωκὴ τοῦ ξίφους τοῦ αἵμ' ἀκορέστως πίνει
ἐκ τοῦ ωραίου στήθους της ὃ εἶχε διασχίσει·
ὁ δὲ χιτῶν, ὃν ἐλαφρῶς τὸ στήθος της ἐκίνει,
καὶ τοὺς μαστοὺς ὑπὲρλεγχεν ἐν πάσῃ του κινήσει,
ἐβάφ' εἰς ῥύακα θερμόν. Πῶς μέλλει ν' ἀποθάνῃ
εἶδεν αὐτὴ· ἡ δύναμις τὴν ἐγκαταλιμπάνει.

65

Ὁ δὲ, τὴν νίκην συμπληρῶν κατὰ τῆς πληγωθείσης,
ἐπαπειλῶν ἐπίκειται νὰ φέρῃ κτύπους νέους.
Ἡ δὲ Χλωρίνδα πίπτουσα, διὰ φωνῆς ῥαγείσης
λόγους βραδεῖς ἐπρόφερεν αὐτοὺς τοὺς τελευταίους,
πνεύματος νέου εἰς αὐτὴν ἐσχάτας εἰσηγήσεις,
λόγους ἐλπίδος, πίστεως, καὶ λόγους τοῦ ἐλέους,
τῆς ἀρετῆς ἣν ὁ Θεὸς τῇ ἐμψυσᾷ· καὶ θέλει,
ἄπιστος ζήσασα, πιστὴ νὰ γίνῃ ἐν τῷ τέλει.

«Μ' ἐνίκησας· σέ συγχωρῶ, ὦ φίλε· πλὴν συγχώρει
 »καὶ σὺ, οὐχὶ τὸ σῶμά μου. Ἐκεῖνο τί φοβεῖται;
 »ἀλλὰ τὸ πνεῦμα. Δι' ἐμέ προσεύχου, καὶ μοι δώρει
 »χάριν βαπτίσματος, δι' ἧς πᾶν πταῖσμα συγχωρεῖται.»
 Ὡς εἶπε, καὶ δι' ὅλων τῆς τῶν λέξεων ἐχώρει
 ἔντι ἐγγίζον τὰς χορδὰς τῶν καρδιῶν, γλυκύ τε
 καὶ θλιβερόν, τὸ μῖσός του καὶ τὴν ὀργὴν εὐνάζον,
 καὶ δάκρυ εἰς τὰ βλέφαρα αὐτοῦ ἀναβιβάζον.

Εἰς οὐ πολλὴν ἀπόστασιν, κατὰ τὰς ὑπωρείας,
 ρυάκιον ἀνέβρυε, καὶ κελλαρίζον ἔρρει.
 Ἐκεῖ ἐλθὼν, ἀρύεται μετὰ μελαγχολίας
 ὕδωρ πηγαῖον, καὶ πληρῶν τὸ κράνος του, τὸ φέρει·
 καὶ ὅπως τὰ τῆς ἱερᾶς τελέσεθι λειτουργίας,
 τὸ κράνος τρέμων τὸ χαλκοῦν τῆς ἀντιπάλου αἶρει.
 Τὴν εἶδε· τὴν ἐγνώρισεν. Ὡ θέας ἀμυθήτου!
 Ἀκινήτων ἀπέμεινε, κ' ἐκόπη ἡ φωνή του.

Καὶ ὅμως δὲν ἀπέθανε. Συνήγειρεν ἡ πίστις
 ἐντός του πᾶσαν ἀρετὴν καὶ δύναμίν του πᾶσαν·
 ἠθέλησε δι' ὕδατος νὰ γίνῃ λυτρωτὴς τῆς,
 ἀφ' οὗ ἐφόρευσε αὐτὴν τὸ ξίφος του δαμάσαν.
 Ἐν ᾧ δ' εὐχὰς ἐπρόφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς,
 περιχαρῶς τὸ χεῖλός τῆς ἠνοίχθη μειδιάσαν,
 καὶ θνήσκουσα ἐφαίνετο πῶς ἔλεγεν ἐκείνη·
 «Οἱ οὐρανοὶ ἀνοίγονται. Ἀπέρχεμ' ἐν εἰρήνῃ.»

69

Εἰς τὸ λευκὸν τῆς πρόσωπον ὠχρότης ἐπεχύθη,
ὥς ὅταν χρῖνα μίγνυνται εἰς ἓν μετὰ τῶν ἰῶν.
Εἰς οὐρανὸν τὸ βλέμμα τῆς σθεννύμενον ἐστήθη,
ἀλλ' ἔβλεπε τὸν οὐρανόν, τὸν ἥλιον ἄλλοιον.
Ἀντὶ φωνῆς δ' ἧς ἐντελῶς τὴν χρῆσιν ἐστερήθη
γυμνὴν τὴν χεῖρα καὶ ψυχρὰν ἐκτείν' εἰς τὸν ἀνδρεῖον
πρὸς τελευταῖον ἀσπασμόν, καὶ ἡ παρθένος μένει
νεκρά, πλὴν μᾶλλον φαίνεται πῶς εἶναι κοιμωμένη.

70

Ὡς δ' εἶδε πῶς ἐξέπνευσεν ἡ εὐγενὴς ψυχὴ τῆς,
ἐκόπασεν ἡ δύναμις ἣν ἔστεγεν ἐντός του.
Ἐπαυσε τῆς καρδίας του νὰ εἶναι κυβερνήτης,
κ' ἡ λύπ' ὑπερηκόντισε τὴν ῥώμην τῆς φρενός του.
Τῷ περιστέλλει τὴν ζωὴν τοῦ πάθους ἡ ὀξύτης,
καὶ ἐπιχρίει θάνατον ἐπὶ τῆς ὀψεώς του.
Πλησίον κεῖται τῆς νεκρᾶς ὁ ζῶν. Ὁχρότης, βλέμμα
εἶν' ἀμφοτέρων ὅμοια, καὶ τὸ ἐκρέον αἷμα.

71

Πολὺ δὲν θὰ ἐνέμενε βεβαίως ἡ ψυχὴ του,
διότ' ἦν ἤδη εὐθραστον τὸ περι κάλυμμά της·
κατόπιν θενὰ ἔσπευδε τῆς πολυαγαπῆτου
ἐκείνης, ἣτις ἤπλωσε τὰ ἄνδρα πτερὰ της,
ἀνίσως δὲν διήρχετο ἐκεῖ ἐξ ἀδοκῆτου
λόγος, ἐλθὼν πρὸς ὕδρευσιν, ἢ ἄλλως διαβάτης·
καὶ τὸν Ταγκρέδην παρ' αὐτῇ δὲν εὗρισκε πεσόντα,
ἐν ἑαυτῷ ἡμιθανῇ καὶ ἐν αὐτῇ θανόντα.

Ὁ λοχαγὸς τὸν κείμενον ἐν ὅπλοις ἀριστέα
 ἀναγνώρισας, ἤγειρε κατ' εὐσεβὲς καθήκον.
 Παρέχει, θέαμα οἰκτρόν! ἦτον νεκρά ἡ νέα.
 Καίτοι δ' εἰς ἄπιστον φρονῶν τὸ σῶμά της ἀνῆκον,
 δὲν ἤθελε τὰ μέλη της ν' ἀφήτῃ τὰ ὠραῖα,
 ἄταφα κείμενα, βορὰ νὰ γίνωσι τῶν λύκων.
 Αὐτοὺς δ' εἰς τοὺς βραχίονας τῶν ὁπαδῶν του αἶρει,
 καὶ εἰς τοῦ Ταγκρέδου τὴν σκηνὴν ὁμοῦ τοὺς μεταφέρει.

Κ' ἐν ὅσῳ μὲν ἐφέρετο βραδέως καὶ ἡσύχως,
 ὁ ἴδιος ἀναισθητῶν ἠγνώνει ἀν ἐβίου·
 ἔχνος δὲ μόλις τῆς ζωῆς ἐξήλεγχεν ὁ ἥχος
 ἐντὸς τοῦ ἀναστεναγμοῦ λεπτοῦ καὶ ἐναγωνίου.
 Ἡ δ' ἀκινήτως μένουσα, κατώχρως καὶ ἀψύχως,
 τὸ πόμα πῶς ἐξήντλησεν ἦν προφανὲς τοῦ βίου.
 Καὶ οὕτως ἐκομίσθησαν τὰ σώματ' ἀμροτέρων,
 καὶ ἐντὸς θαλάμων ἕκαστον ἐτέθησαν ἐτέρων.

Οἱ εὐλαβεῖς ὑπασπισταί, περιστοιχίσαντές τον,
 φροντίδας δαψιλεύουσι τῷ ἀσθενεῖ ἱππότη.
 Φῶς ἤδη διὰ τῶν βολβῶν χωρεῖ τῶν ἡμισθέστων,
 καὶ ἀκουστοὶ τὰ ὦτά του προσβάλλουσιν οἱ κρότοι·
 ἡ νάρκη πλὴν τὰ μέλη του κατέχει· ἀσθενὲς των
 ἐντὸς τοῦ τῆς ὑπάρξεως τὸ αἶσθημα ὑπνώττει.
 Πλὴν τέλος, βλέπων περίξ του ὡς ἐνεὸς, γνωρίζει
 τοὺς τόπους, τοὺς ἀνθρώπους του, καὶ ταῦτα ψιθυρίζει·

75

« ὦ! Ἔτι πνέω, ἔτι ζῶ! Τὸ φῶς τὸ ἀπευκταῖον,
 » τὸ μισητὸν, προσβλέπουσιν αἱ κόραι τῶν ὀμμάτων,
 » τὸ φῶς, τῶν ἔργων μάρτυρα ἐμοῦ τῶν τελευταίων,
 » τὸ δεῖξάν μοι τὴν φοβερὰν ἀνοσιότητά των!
 » Αἶ! χεὶρ δειλὴ καὶ ἀγενής, δὲν ἔχεις θάρρος πλέον,
 » ἢ ἔμπειρος τεχνίτις σὺ παντοδαπῶν τραυμάτων·
 » σὺ, φαῦλον ὄργανον σφαγῶν καὶ φόνων ἀνοσίων,
 » νὰ κόψῃς τέλος δὲν τολμᾷς καὶ τὸν εἰκτρόν μου βίον!

76

» Τὴν μάχαιράν σου βύθισον κ' εἰς τοῦτό μου τὸ στῆθος,
 » καὶ σχίσον τὴν καρδίαν μου, εἰρήνην νὰ τῇ δώσῃς.
 » Ἀλλ' ὄχι! εἰς ἐγκλήματα κινεῖσαι σὺ συνήθως,
 » καὶ θεωρεῖς εὐσέβειαν τὸ νὰ μὲ θανατώσῃς.
 » Ἔστω! Ἄς ζήσω τῶν θνητῶν παράδειγμα καὶ μῦθος
 » καρδίας ἐν ἐγκλήματι κ' ἐν συμφορᾷ ἐρώσῃς.
 » Ἀθλίον τέρας! ἀμοιβὴ τοῦ ἀνομήματός μου
 » ἀξία, ἔσται ἡ ζωὴ ἡ πολυδάσανός μου!

77

» Θὰ ζῶ εἰς κόλασιν φρικτὴν ὑπὸ τῶν Ἑριννύων
 » ἀγρίως διωκόμενος, θὰ φεύγω νυκτοβάτης·
 » πλὴν θὰ φοβοῦμαι τῆς νυκτὸς τὸ σκότος, τὸ δεικνύον
 » ὅπου στραφῶ, τὸ ἐγκλημα τῆς ἀπηνοῦς ἀπάτης,
 » ὡς θὰ μοὶ εἶναι μισητὸς ὁ ἥλιος, ὁ λύων
 » τὰ μαῦρα σκότῃ τῆς νυκτὸς καὶ τὰ μυστήριά της.
 » Ἐμὲ θὰ τρέμω. Ἀπ' ἐμοῦ θὰ εἶναι ἡ σπουδὴ μου
 » νὰ φεύγω, ἀλλὰ πάντοτε θὰ εἴμ' ἀπέναντί μου.

»Ποῦ ἔμεινεν (ἀλλοίμων ὦ!) ποῦ ἔμεινεν ἐκείνη;
 »Τί ἔγινε τὸ σῶμά της τὸ σῶφρον καὶ ὠραῖον!
 »Ὅ,τι λυσσῶν κατέλιπον κατήντησε νὰ γίνη
 »σπάραγμα ἴσως καὶ βορὰ θηρίων τῶν ὀρέων;
 »ὦ! ἡ σπαραξικάρδιος βορὰ! ὦ! ἡ ὀδύνη!
 »καρδιοβόρον σπάραγμα γλυκύτητ' ἀποπνέον!
 »ὦ! θηριώδης πρᾶξις μου! Τὰ δάση κ' ἡ σκοτία
 »πρῶτον ἐμὲ ἠρέθισαν, καὶ εἶτα τὰ θηρία!

»Ἄν εἰς τὰ ὄρη ἔμεινες, ἐν μέσῳ τῶν δρυμῶν των
 »θεν' ἀποστῶ πλησίον σου ζωῆς βασανισθείσης.
 »Ἑρμαιον ὅμως φονικῶν ἂν ἔγινας ὀδόντων
 »τὰ μέλη σου τὰ λατρευτὰ, καὶ θηριώδους λύσσης,
 »κ' ἐγὼ εἰς τὰ ἐντόσθια τῶν λύκων καὶ λεόντων,
 »ὅπου ἐκεῖνα θάπτονται, ἅς ἐνταῦθ' ἐπίσης.
 »Ἐντιμος ἔσται μοι ταφή καὶ εὐδαιμονεστάτη,
 »ἐὰν παρὰ τὰ μέλη μου τὰ μέλη σου φυλάττη.»

Τοιαῦτα ὁ ταλαίπωρος λαλεῖ, ἀλλὰ μανθάνει
 ὅτ' ἦν ἐκεῖ τὸ σῶμά της, καὶ πρὸς ἐκεῖνο θέλει.
 Αἰφνης φαιδρότης φέγγουσα τὴν ὄψιν του ἐφάνη,
 ὡς πετωμένη ἀστραπὴ ἦν πέμπει ἡ νεφέλη.
 Τῆς κλίνης ἀνεγείρεται, μικρὰς ἀναλαμβάνει
 δυνάμεις· τὰ βραδέα του, ἀπηυδαυμένα μέλη
 μόλις ὑποκλονόμενα, σφαλλόμενα ἐκίνει,
 κ' ἐσύρθη ὅπου ἤκουσε πῶς ἔκειτο ἐκείνη.

81

Ἄλλ' εἰς τὸ στῆθος τὸ καλὸν ὡς βλέπει τὴν καιρίαν
 πληγὴν, ἀνοσιούργημα τῆς ἀσεβοῦς χειρὸς του,
 καὶ, ὡς τὴν ὄψιν τ' οὐρανοῦ τὴν ἐν νυκτὶ αἰθρίαν,
 βλέπει τὸ πρόσωπον αὐτῆς χωρὶς τῆς λάμψεώς του,
 τρέμει, κλονεῖται... ἔπεσεν, ἐὰν καὶ συνοδῖαν
 ἔχει, καὶ αὕτη ἔσπευσεν ἀμέσως βοηθός του·
 καὶ εἶπε· «Θέα ἱκανὴ τὴν ὄψιν νὰ ἡδύνης
 »καὶ τοῦ θανάτου, ἀλλ' οὐχὶ τὴν τῆς ἐμῆς ὀδύνης!

82

»Ὠραιοτάτη δεξιὰ, ἐσχάτως μοὶ ἐδόθη;
 »ἐχέγγυον γλυκύτατον εἰρήνης καὶ φιλίας·
 »καὶ ἤδη πῶς σέ βλέπω! Φεῦ! Πῶς οὕτως ἡλλοιωθῆς;
 »Καὶ σεῖς, ὦ μέλη, πρότυπα καὶ κάλλους καὶ ἀνδρίας!
 »Πάγκαλον στῆθος! Ὑπ' ἐμοῦ εἰς θάνατον ἐτρώθης.
 »Ἴδου τὰ ἔχνη τῆς ἐμῆς φρικτῆς θηριωδίας.
 »Καὶ σεῖς οὐχ ἤττον τῆς χειρὸς, ὦ ὄμματ', ἀσεβεῖτε.
 »Ἐκείνη ἔφερε πληγὰς καὶ σεῖς τὰς θεωρεῖτε.

83

»Ἀδάκρυτα τὰς βλέπετε. Τὸ δάκρυ ἂν δὲν φθάνη
 »κ' ἐστεῖρευσε, τὸ αἷμά μου ἅς πλημμυρήσῃ πλέον.»
 Καὶ τοῦ ἐκόπη ἡ φωνὴ εἰπόντος. Ν' ἀποθάνῃ
 ἀνάγκην αἰσθανόμενος καὶ μόνον πόθον πνέων,
 λύει τοὺς ἐπιδέσμους του καὶ τὰς πληγὰς, κ' ἐφάνη
 τὸ αἷμά του εἰς ῥύακας ἐκ τῶν τραυμάτων ῥέον·
 καὶ ἠτύοκτόνει. Ἄλλ' αὐτὸν ἡ θλίψις ἡ ἐσχάτη
 στεροῦσα τῆς αἰσθήσεως εἰς τὴν ζωὴν φυλάττει.

Ἐπὶ τὴν κλίνην τίθεται, κ' ἡ φεύγουσα ψυχὴ τοῦ
εἰς τὴν πικρὰν συναίσθησιν τοῦ βίου ἀνεκλήθη.
Πλὴν τοῦ οἰκτροῦ συμβάντος τοῦ καὶ τοῦ πολυδακρύτου
ἡ φήμ' ἡ πολυστόματος διέτρεξε τὰ πλήθη.
Ὁ Γοδεφρείδος ἔσπευσε, καὶ οἱ συνέταιροί του
συνέρβρευσαν, καὶ ἕκαστος τὸν ἐπεριποιήθη.
Ἄλλ' οὐδεμία δύναμις ἢ λόγου ἡδυτάτου
ἢ λόγου παραινετικοῦ πρᾶναι τὰ δεινά του.

Καθὼς ὁ διὰ τῆς χειρὸς μέλος ἀλγοῦν ἐγγίζων,
αὐξάνει, θεραπεύων το, τὸν πόνον τῶν τραυμάτων,
ὁμοίως τῆς καρδίας του τὸ ἄλγος ἦτον μεῖζον,
ὁσάκις ἔθιγον αὐτὴν διὰ τῶν θωπευμάτων.
Ὑπὲρ τῆς σωτηρίας του ὁ Πέτρος πλὴν φροντίζων,
ὥς ὁ ποιμὴν ὁ ἀγαθὸς ὑπὲρ τῆς τῶν προβάτων,
διὰ σπουδαίων λέξεων καὶ σοβαρῶν συλλέγει
τὰς πλανωμένας φρένας του, καὶ συμβουλεύων λέγει·

«Ταγκρέδη, ὦ Ταγκρέδη, τί ἡ ἀλλαγὴ σου θέλει;
» Ἄλλα ἐπόνεις ἄλλοτε καὶ ἄλλ' οἱ νῦν σου πόνοι.
» Τί οὕτω σὲ κατέστησε κωφόν, ἢ τίς νεφέλη
» ἐχύθη εἰς τὴν φρένα σου καὶ τὴν ἀποτυφλώνει;
» Τὴν συμφορὰν ἐνόησον πῶς ὁ Θεὸς σοὶ στέλλει.
» Ἴδὲ καὶ ἄκουσον αὐτὸν, καὶ ὥς προστάττει φρόνει.
» Ὅπισω σὲ ἀνακαλεῖ, καὶ κράζων εἰς τὰ ὕψη,
» τὸν δρόμον δακτυλοδεικτεῖ ὃν εἶχες καταλείψει.

87

» Σοὶ ἐνθυμίζει τοῦ Χριστοῦ πῶς εἶσαι στρατιώτης,
 » καὶ σοὶ ζητεῖ φρονήματα καὶ ἔργ' ἀντάξιά του.
 » Σὺ δὲ μετέβαλας ζωὴν καὶ πῶς; ὦ ἀθλιότης!
 » Ἐγίνας κόρης ὁπαδὸς, καὶ ταύτης ἀποστάτου·
 » καὶ ὅταν ἡ σωτήριος τῆς τύχης αὐστηρότης,
 » τοῦ Θεοῦ εὐσπλαγχνος θυμὸς κινῶν τὴν μάστιγά του,
 » κατὰ τῶν σῶν ἁμαρτιῶν, κατὰ σαυτοῦ νὰ εἶσαι
 » σωτὴρ, σοὶ δίδει ἀφορμὴν, δὲν θέλεις, καὶ ἀρνεῖσαι!

88

» Ἀρνεῖσαι εὐτὼ τ' οὐρανοῦ τὸ δῶρον, ὦ ἀγνώμων!
 » Τὴν σωτηρίαν σ' ἔφερε, καὶ ἀπὸ σοῦ τὴν τρέπεις!
 » Εἰς τοῦτον, ὦ ταλαίπωρε, εἰς ὃν πλανᾶσαι δρόμον,
 » πρὸς τὸ φρικτὸν, τὸ ἔσχατον μαρτύριόν σου ῥέπεις.
 » Ἡδ' εἰς τὸ χεῖλος ἵστασαι βαράθρων ἀποτόμων,
 » καὶ νὰ ἐμπέσης εἰς αὐτὰ ἐγγίζεις. Δὲν τὸ βλέπεις;
 » Ἴδὲ, ἰδὲ καὶ σύνελθε. Σοὶ λέγω ἰκεσίως,
 » καὶ φύγε ὅ,τ' εἰς θάνατον σὲ φέρει διπλασίως.»

89

Ὁ μὲν εἰπὼν ἐσίγησεν· ὁ δὲ κατὰ θανάτου
 ἀπεθαβρύνθη τοῦ ἐνός, ἐκ φόβου πρὸς τὸν ἄλλον.
 Κάμπτ' εἰς τὴν συμβουλευούσαν φωνὴν τὸ φρόνημά του,
 καὶ τὴν ὁρμὴν τῶν θλίψεων πραύνει τῶν μεγάλων.
 Ἀμέσως πλὴν δὲν ἔπαυσαν οὐδὲ τὰ δάκρυά του,
 οὐδὲ τὸ στόμα του θρηνοῦν, οὐδὲ τὸ στῆθος πάλλον.
 Καὶ νῦν μὲν κλαίων, ἑαυτῷ, νῦν τῇ ψυχῇ τῇ φίλῃ
 ἥτις ἀνέβ' εἰς οὐρανοὺς μονολογῶν ὠμίλει.

90

Ἀνέτελλεν ἡ ἔδυε τὸ ἄστρον τῆς ἡμέρας,
τὴν ἡσυχίαν ἡ φωνή, ὁ θρῆνός του ταράσσει,
ὡς κοπτομένη ἡ τρυγὼν γογγύζ' εἰς τοὺς ἀέρας,
ἂν τοὺς ἀπτέρους νεοσσοὺς χεὶρ ἄσπλαγχνος ἀρπάσῃ.
Διὰ νυκτὸς δὲν ἔχουσιν οἱ στεναγμοὶ του πέρας,
καὶ τὰς ἐρήμους φάραγγας πληροῦσι καὶ τὰ δάση.
Γελώσης τέλος τῆς αὐγῆς τὰ βλέφαρά του κλείει,
καὶ τῶν δακρύων μεταξὺ ὁ ὕπνος παρεισδύει.

91

Ἰδοὺ, κατ' ὄναρ, φέρουσα διάσπερον μανδύαν,
τῷ ἐπεφάνη προσηνῆς ἡ ἐρασμία φίλη,
ὠραία μὲν καθ' ἑαυτὴν, ἀλλὰ καὶ οὐρανίαν
αὐλοῦ κάλλους ἔκφρασιν ἐλάμβανεν ἡ ὕλη.
Βραδέως ἔκλιν' ἐπ' αὐτὸν, καὶ συμπαθῆς ἦν λίαν,
κ' ἐν ᾧ ἀπέματτεν αὐτοῦ τὰ δάκρυα, ὠμίλει·
«Θεώρησον τὸ κάλλος μου καὶ τὴν φαιδρότητά μου,
»καὶ παῦσον ὀδυρόμενος, ᾧ φίλτατ' ἐραστά μου.

92

»Εἰς σὲ τὰ χαριστήρια. Τὸ λάθος τῆς χειρός σου
»ἂν μοὶ ἀφεῖλε τὸν θνητὸν, τὸν πρόσκαιρόν μου βίον,
»πλὴν πάλιν σὺ, τῇ ἀρωγῇ τῆς εὐσεβοῦς φρενός σου,
»ἄξιαν μὲ κατέστησας νὰ ζήσω μεθ' ἁγίων.
»Ἐκεῖ εὐδαίμων σ' ἀγαπῶ, καὶ ἀναπαύσεώς σου
»τόπος σοὶ ἐτοιμάζεται ἐντὸς τῶν οὐρανίων.
»Ἐκεῖ θὰ βλέπῃς εἰς φωτὸς ἀκτῖνας ἀθανάτου
»τὸ κάλλος μου αἰδίδιον, καὶ τὸ τοῦ Ὑπερτάτου.

93

» Ἀνίσως καὶ εἰς σεαυτὸν τὸν οὐρανὸν δὲν κλείσης,
 » κ' ἡ ὕλη δὲν σ' ἀποπλανᾷ εἰς τῆς ζωῆς τὸ χεῖλος,
 » μάθε, καθὼς μὲ ἀγαπᾷς σὲ ἀγαπῶ ἐπίσης,
 » ὅσον αὐλῶν δύναται θνητὸς νὰ εἶναι φίλος.»
 Εἶπε, κ' ἐξέστραψ' ἐν αὐτῇ ἡ οὐρανία φύσις,
 κ' εἰς τὴν μορφὴν τῆς ἑλαμψεν ὁ ἔνθεός τῆς ζήλος·
 καὶ εἰς μανδύαν φωτεινῶν περιβλήθεισ' ἀκτίνων,
 ἐξηφανίσθη, λείπουσα εἰς ἔκστασιν ἐκεῖνον.

94

Ἦγέρθη παρηγορηθεὶς, κ' εἰς τὴν ἐπικουρίαν
 ἀφέθη Ἀσκληπιαδῶν, δεχθεὶς τὰ φάρμακά των.
 Προέβη δ' εἰς τῶν προσφιλῶν λειψάνων τὴν κηδεῖαν,
 τὴν τελετὴν πολυτελῶς κοσμῶν καὶ διατάττων.
 Κ' εἰς τάφον μὲν δὲν ἔθηκε λαμπρὰν λιθοτομίαν,
 κατὰ κόσμον διὰ πολλῶν δαιδάλων τορρέυμάτων·
 ἀλλ' ὅμως ἐξελέγησαν ἐπιμελῶς οἱ λίθοι,
 καὶ εἰς τὴν λάξευσίν των χεῖρ τεχνίτου ἡσχολήθη.

95

Κατ' ἐντολὴν αὐτοῦ διπλῇ μακρὰ σειρὰ λαμπάδων
 μέχρι τοῦ οἴκου προὔπεμψεν αὐτὴν τοῦ τελευταίου.
 Πίτυν δ' ἐκλέξας ὑψηλὴν, μετ' ἐκκοπὴν τῶν κλάδων,
 ἀνήρτησε τὰ ὅπλα τῆς εἰς σύνθεσιν τροπαίου.
 Ὡς δὲ μετὰ παρέλευσιν τινῶν τῶν ἀποφράδων
 ὥρων, ἡσθάνθη δύναμιν νὰ ἐγερθῇ ἐκ νέου,
 μετ' εὐσεβοῦς αἰσθήματος, φρενὸς εὐλαβεστάτης,
 ἀπῆλθεν ὅπου ἔκειντο ταφέντα τὰ ὄσῳ τῆς.

Εἰς τὸν μονήρη τάφον της συρόμενος ὑπάγει,
τὴν πολυδάκρυτον εἰρκτὴν τοῦ ζῶντος πνεύματός του.
Εἶναι ὠχρὸς, εἶν' ἄφρωνος, τὸ αἷμά του ἐπάγη,
καὶ εἰς τὸν λίθον ἀτενὴς ἐστὶν ὁ ὀφθαλμός του.
Χεῖμαρρός τέλος ἐξ αὐτοῦ δακρύων ἐξερράγη,
κ' ἐξῆλθε πρώτη λέξις: «Φεῦ!» ἀπὸ τοῦ στόματός του.
«Φεῦ! εἶπε, λίθε φίλτατε εἰς τὰ αἰσθήματά μου,
» ἔχων ἐντὸς τὴν φλόγα μου, ἐκτὸς τὰ δάκρυά μου!

» Δὲν περιέχει θάνατον, τὴν κόνιν περιέχει
» ζῶσαν ὁ κόλπος σου, ἐφ' ἧς κοιτάζεται ὁ ἔρως.
» Ἐγκλείει φλόγα, τὴν γνωστὴν, ἥτις πικρίας ἔχει,
» πλὴν καίει ὡς καὶ πρὶν θερμῶς, καὶ ἔτι θερμότερως.
» ὦ! δέχθητι τοὺς στεναγμοὺς, τοὺς ἀσπασμοὺς οὓς βρέχει
» ἡ δρόσος τῆς μυχίας μου δούνης πανημέρως,
» καὶ δὸς τὸν φόρον των, ἐμοὶ ἀφ' οὗ δὲν συγχωρεῖται,
» εἰς τὴν παμφίλητον νεκράν, ἥτις ἐντὸς σου κεῖται.

» Σὺ δὸς τη τὸν· καὶ ἂν ποτὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς της στρέψη
» εἰς τὰ καλὰ της λείψανα ἢ πάγκαλος ψυχὴ της,
» μὴ ὀργισθῇ καὶ ἀπὸ σοῦ καὶ ἀπ' ἐμοῦ τοὺς τρέψη.
» Ὅργη δὲν εἶν' ἐν οὐρανῷ οὐδὲ θυμοῦ δριμύτης.
» Συγγνώμης εἰς τὸ σφάλμα μου ἐλπίδ' ἂν ἐπιτρέψη,
» παραμυθία μου αὐτῆς θὰ εἶναι ἡ γλυκύτης.
» Ἡ χεὶρ μου μόν' ἡμάρτησε· δὲν θέλω τὴν ὀργίσει
» ἂν ἀποθάνω ἀγαπῶν αὐτήν, ὡς εἶχον ζήσει.

»Ναί! Θ' ἀποθάνω ἀγαπῶν. Ὡ εὐτυχῆς ἡμέρα,
 »ὅταν τὴν δᾶδα τὴν οἰκτρὰν τοῦ ἡμισθέστου βίου
 »πλανῶν θὰ παύσω περὶ σέ! Πολὺ δ' εὐτυχεστέρα
 »ὅταν ἐντὸς τοῦ κόλπου σου θὰ εἶμαι τοῦ ἰδίου!
 »Ἐνῷ πετῶσιν αἱ ψυχαὶ ὁμοῦ εἰς τὸν αἰθέρα,
 »αἱ τέφραι μας ἐντὸς τοῦ σοῦ ἄς κεῖνται ὑπογείου!
 »Ὅ, τ' ἡ ζωὴ μ' ἡρνήσατο, ὁ τάφος ἄς μοὶ δώσῃ!
 »Ὡ! ποία ἡ λαμπρὰ ἐλπίς! ὦ! ἡ χαρά μου πόση!»

Ἐν τούτοις ψιθυρίζεται ἡ φήμ' ἡ ἀπευκταία
 ἀμφίβολος μὲν κατ' ἀρχὰς ἐντὸς τοῦ περιβόλου,
 ἀλλὰ κυροῦται βαθμηδόν, καὶ φέρεται βεβαία,
 καὶ οὕτω περιᾶδεται διὰ τοῦ πλήθους ὅλου.
 Ἄνδρες, γυναῖκες, κράζουσι, θρηνοῦσιν εἰς τὰ νέα,
 ὥς ἂν ἡ πόλις, ἔρμαιον τῆς βίας ἢ τοῦ δόλου,
 κατέρρῃεν, ἔαν τὸ πῦρ, ἡ μάχαιρα ἢ ξένη,
 τοὺς οἴκους ἐπενέμετο, τὰ ἱερὰ τεμένη.

Ἄλλ' ὁ Ἀρσῆτης οἴκτιστον ἦν θέαμα τοῖς πᾶσι.
 Νεκροῦ τὴν ὄψιν, τὴν φωνὴν ὁ στεναγμός του πνίγει.
 Ὅπως ἀνακουφίζουσα τὴν λύπην τῷ σκεδάσῃ,
 δακρύων τὴν καρδίαν του πηγὴν δὲν διανοίγει.
 Ἐπὶ τὴν κόμην του σποδὸν καὶ τέφραν ἐπιπάσσει,
 κ' αἵματηρὰς τὰς παρειὰς, τὸ στήθος του ἀμίγει.
 Ἐνῷ δ' ὁ ὄχλος, πρὸς αὐτὸν προσέχων, ἐπυκνοῦτο,
 ἐν μέσῳ ὁ Ἀργάντης στὰς, λέγ' εἰς τὸν ὄχλον τοῦτο·

102

»Ω! πόσον, ὅτ' ἐνόησα πῶς ἔμεινεν ὀπίσω
 »κ' ἐκτὸς ἐκλείσθη τῶν πυλῶν ἡ κόρη ἡ ἀνδρεία
 »ἐκθύμως δὲν ἐπόθησα νὰ τὴν ἀκολουθήσω,
 »θέλων νὰ εἶν' ἡ τύχη μου τῇ τύχῃ της ὁμοία!
 »Ω! τί δὲν ἔπραξα! ὦ! τί δὲν εἶπα, ἵνα πείσω
 »τὸν Βασιλέα ν' ἀνοιχθῇ ἡ πύλ' εἰς τὰ πεδία!
 »Πλὴν μάτην! Οὐτις δέησις, οὐ λόγος τις τὸν πείθει.
 »Ἐχει ἀπόλυτον ἰσχὺν, καὶ ἀντικρυς ἡρνήθη.

103

»Ω! τότε ἂν, παρήκοος, τοῦ τείχους ἐξηρχόμην,
 »καὶ ἔφερον τὴν μαχητὴν σωθεῖσαν τῶν κινδύνων!
 »ἢ ἀποθνήσκων παρ' αὐτῇ ἐὰν ἐδοξαζόμην,
 »μετὰ τοῦ αἵματος αὐτῆς κ' ἐγὼ τὸ αἷμα χύνων!
 »Τί ἐδυνάμην; τίποτε, προσκρούων εἰς τὴν γνώμην
 »τὴν θεῖαν, καὶ ἀπέναντι βουλῶν τῶν ἀνθρωπίνων.
 »Μοιραίως ἂν ἀπέθανεν, ὅτ' ἔπαυσε νὰ πνέῃ,
 »ὅποῖα μοι ἐπέβαλε θὰ ἐνθυμῶμαι χρέη.

104

»Ἀκουσον, Ἱερουσαλήμ, τὸν ὄρκον τοῦ Ἀργάντου·
 »ἀκούσατέ τον, οὐρανοί! Ἄν γίνῃ παραβάτης,
 »ὁ κεραυνὸς σας εἰς ποινὴν ἃς πέσῃ φοβεράν του!
 »Ὅμνύ' εἰς ἐξιλέωσιν τῆς κόρης τῆς φιλτάτης
 »τὸν Φράγκον νὰ ἐκδικηθῇ, καὶ εἰς τὴν μάχαιράν του
 »οὐδὲ στιγμῆς ἀνάπαυσιν νὰ δώσῃ, πρὶν βορά της
 »γίνῃ ὁ ἄπιστος φονεὺς Ταγκρέδης, τῶν παγκάκων
 »ὁ κάκιστος, τὰ μέλη του δ' εἰς σπάραγμα κοράκων.»

Τοιαῦτα οὗτος ἔλεγε, καὶ ἐν τῇ ὁμηγύρει
 θροῦς ἐξανέστη πάνδημος ἐπιδοκιμασίας.
 Ἡ φανταστὴ ἐκδίκησις ἐντός των διεγείρει
 χαρὰν, καὶ τῆς καρδίας των πραύνει τὰς πικρίας.
 Ἐλπίδες, ὅρκοι μάταιοι! Διάφοροι οἱ κλῆροι
 τῆς εἰμαρμένης, φέρουσι τὰς τύχας ἐναντίας.
 Ὑπὸ τὴν σπάθην τοῦ ἐχθροῦ αὐτὸς νὰ πέσῃ πρέπει
 ὃν ἤδη κατακείμενον νεκρὸν ἐμπρὸς του βλέπει.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΕΚΑΤΗ ΤΡΙΤΗ

1

Πλὴν μόλις ἡ ἐλέπολις ἐκείνη καταρρέει,
τὸ μέγιστον μηχανήμα, καὶ τέφρα ψυχρὰ κεῖται,
εἰς τοῦ Ἰσμήνου τὴν ψυχὴν σκοποὶ ὀργῶσι νέοι.
Πῶς ν' ἀσφαλίσῃ μάλιστα τὴν πόλιν συλλογεῖται,
καὶ τοῖς ἐχθροῖς νὰ λείψωσιν οἱ πόρ' οἱ ἀναγκαῖοι
τῆς ὕλης ἥτις ἐκ πυκνῶν δασῶν δενδροτομεῖται,
ὥπως οὐδέποτε παγῇ καὶ δεύτερον ἰκρίον
τοῦ τείχους τὰ θεμέλια καὶ τὰς ἐπάλξεις σεῖον.

2

Οὐχὶ μακρὰν τῆς ἐχθρικῆς παρεμβολῆς ἡπλοῦτο
δρυμῶν πανάρχαιος, ἐντὸς ἐρημικῶν κοιλάδων.
Πυκνὸν δ' αὐτοῦ τὸ φύλλωμα καὶ συμπαγὲς ἦν οὕτω,
ὥστε σκοτίας, καὶ σκιῶν ἦν πλήρες ἀποφράδων.
Ὅποτε εἰς τὸν ἥλιον ἡ φύσις ἐχρυσοῦτο,
ἄχρουν διέρρει, ἀμυδρὸν τὸ φῶς διὰ τῶν κλάδων,
ὁποῖον συννεφούμενον τὸ λυκαυγὲς ἐκχέει,
ὅταν ἡμέρ' ἀμφίβολος κατὰ νυκτὸς παλαίει.

3

Ὡς δύση δὲ ὁ ἥλιος, ὀμίχλας, καὶ νεφέλας,
καὶ φρίκην καταχθόνιον, καὶ σκότ' εἰς ἓν συνάγει.
Τὰ ὄμματα τυφλούμενα ἀὴρ προσβάλλει μέλας,
καὶ τὴν καρδίαν πάλλουσιν πληροῦσι φόβου πάγοι.
Εἰς τὰς ἀγρίας τοῦ σκιάς βουκόλος τὰς ἀγέλας
οὐδὲ βοσκὸς τὰ ποίμνια οὐδέποτε ὑπάγει,
οὐδ' ὁδοιπόρος τὸν δρυμὸν τολμᾷ νὰ διανύη,
ἀλλὰ περῶν περίτρομος μακρόθεν τὸν δεικνύει.

4

Ἐνταῦθα συναγείρονται μετὰ τῶν ἐραστῶν τῶν
αἱ ἔμπους' αἱ νυκτεριναὶ, ὀχούμεναι εἰς νέφη·
καὶ ἔχουσιν ἡ μὲν αὐτῶν μορφὴν φρικτῶν δρακόντων,
ἡ δὲ εἰς τράγου δύσμορφον τὴν ὄψιν διαστρέφει.
Ἐκάστ' εἰς τὸ ἀπαίσιον αὐτὸ συνέδριόν των
δι' ἡδονῶν ἀπατηλῶν τὴν φαντασίαν τρέφει,
τελοῦσαι, μετὰ μιμητῶν πομπῶν ἀναιδестаτάων,
τοὺς ἀνοσίους γάμους των καὶ τὰ συμπόσιά των.

5

Τοιαῦτα ἐπιστεύοντο, καὶ οὐτις τῶν κατοίκων
προσῆρχετο νὰ ξυλευθῇ διὰ χειρῶν βεβήλων.
Οἱ Φράγχοι ὅμως εἰς αὐτὸν τὸν νόμον δὲν ὑπῆκον,
καὶ μηχανὰς ἐπήγνουον ἐκ τῶν ἐκεῖθεν ζύλων.
Ἐν τῇ βαθείᾳ σιωπῇ ἐκεῖ ὁ μάγος ἤκων,
τὸ σκότος ἐξελέξατο, τοῖς μυστηρίοις φίλον,
τὸ σκότος ὃ πυκνότατον νῦν ἔφερεν ἀγρία·
κ' εἰς τὴν γῆν κύκλον, κ' ἐν αὐτῷ ἐχάραξε σημεῖα.

6

Ἄναζωσθεῖς, πόδα γυμνὸν ἐντὸς τοῦ κύκλου θέτει,
καὶ ξένας λέξεων φωνὰς προφέρει πανισχύρων.
Τὸ πρόσωπον τρίς ἔστρεψε πρὸς δύοσιν, καὶ προσέτι
πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα τριπλοῦν ἐστράφη γύρον·
καὶ τρίς τὴν βακτηρίαν του κινῶν, ἐπρόφερε τι
σεῖον τοὺς τάφους, τοὺς νεκροὺς τῶν τάφων ἐξεγεῖρον·
καὶ διὰ τοῦ γυμνοῦ ποδὸς τὸ ἔδαφος τρίς κρούσας,
ἀνέκραξε, φωνὰς ἀφείς ἀγρίως ἀντηχούσας·

7

« Ἀκούσατε, ἀκούσατε, κακουργιῶν ἐργάται,
» οὓς κεραυνοὶ ἐκρήμνισαν ἐξ ὕψους τῶν ἀστέρων·
» σεῖς, οἵτινες τρικυμιῶν καὶ θυελλῶν φυσᾶτε
» τὴν λύσσαν τὴν ὀλέτειραν, πλανῆται τῶν ἀέρων·
» σεῖς ὅς' εἰς τῶν ἀμαρτωλῶν τὰς πράξεις ἐντρυφᾶτε,
» κ' ἐστὲ δακρύων λειτουργοὶ καὶ πόνων ἀνημέρων·
» ἐπικαλοῦμαι σᾶς, λαὲ ἀλάστορ τῶν δαιμόνων,
» καὶ σέ, ὦ ἄρχον τοῦ πυρὸς, ὁ φλόγας ἔχων θρόνον.

8

» Τῶν δένδρων τούτων γίνετε φρουροί. Ἡριθμημένα
» ὑμῖν τὰ ἐμπιστεύομαι. Τὸ σῶμα ὡς ἐνδύει
» καὶ περιβάλλει τὴν ψυχὴν, ὁμοίως καὶ καθένα
» ὑμῶν εἰς τούτων τῶν κορμῶν ἐντὸς ἃς περικλείη.
» Ἄς φεύγῃ τούτους ὁ ἐχθρὸς· ἦ, ἂν τολμᾷ κἀνένα
» νὰ κόψῃ, τὰς δυνάμεις του ὁ φόβος σας ἃς λύῃ! »
Εἶπε, κ' ἐπῆλθε ποία νύξ, ἐπῆλθε φρίκη πόση,
χείλη μὴ ὄντ' ἀνέρα ποτὲ δὲν θὰ εἰπῶσι.

9

Ὁ βέβηλος ἐξορκισμὸς τὰς νυκτοπόρους σβύνει
 λαμπάδας, δι' ὧν αἴθριος ὁ οὐρανὸς κοσμεῖται.
 Τὰ κέρατά της εἰς ἀτμοὺς ἐγκρύπτει ἡ σελήνη,
 καὶ νέφος εἰς τὸ πρόσωπον τὸ σκοτισθέν της κεῖται.
 Ὁ δ' ὀργιζόμενος, ἀράς καὶ πάλιν ἀπευθύνει·
 «Πῶς; πνεύματα ἐπάρατα, ἀργεῖτε νὰ φανῇτε;
 »Τί θέλ' ἡ τόση μέλησις; Φωνὴν λοιπὸν ἑτέραν
 »ἰσχυρωτέραν θέλετε, ἢ καὶ μυστικωτέραν;

10

»Ἐξ ἀχρηστίας ἐν ἐμοὶ δὲν ἔπνιξεν ἡ λήθη
 »μέχρι τοῦ νῦν τῶν πονηρῶν τεχνῶν τὴν ἐμπειρίαν.
 »Ἡ γλῶσσά μου αἰμοβαρὴς ἀκόμη, ὡς ἡσκήθη,
 »προφέρει τὴν ἐκπληκτικὴν φρικτὴν ὀνομασίαν,
 »ἥτις τὰς μοίρας χαλινοῖ, τὴν εἰμαρμένην πείθει,
 »καὶ καταργεῖ τοῦ Πλούτωνος αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν.
 »Ἄν δὲ . . . ἂν δὲ . . . » Ἡθέλησε καὶ ἄλλα νὰ προσθέσῃ,
 »ἀλλ' εἶδε νὰ προσέρχωνται οὓς εἶχε προσκαλέσει.

11

Ναὶ, τῶν πνευμάτων ἤρχετο πετώμενον τὸ πλῆθος,
 τὰ μὲν αὐτῶν ὀχούμενα ἐπὶ πτερῶν ἀνέμων,
 τὰ δὲ τῆς βαθυκόλπου γῆς ἐκλείποντα τὸ στῆθος,
 τὸ σπλάγχνον της τὸ ἀχανές, ἀτμῶν καὶ σκότους γέμον.
 Βραδέα πλὴν προσήρχοντο καὶ κατηφῇ τὸ ἦθος,
 ἐξ οὗ τοῖς ἀφηρέθησαν τὰ ὄπλα τῶν πολέμων.
 Πλὴν δὲν τοῖς ἀπετρέπετο ἐνταῦθα νὰ φοιτῶσι,
 καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν κορμῶν καὶ φύλλων νὰ σκηνῶσι.

42

Ὡς κατ' εὐχὴν δ' ἐχώρησαν τὰ πάντα εἰς τὸν μάγον,
 αὐτὸς σκιρτῶντι τῷ ποδὶ πρὸς τὸν μονάρχην τρέχει·
 «Θάρρει, τῷ λέγει, Βασιλεῦ, καὶ παῦσε πένθος ἄγων·
 »εἰς τὸ ἐξῆς ἡ πόλις σου νὰ φοβηθῇ δὲν ἔχει.
 »Δὲν θέλει πλέον ἀπειλεῖ τὰς μηχανὰς προσάγων
 »τὰς τρομεράς του ὁ ἐχθρὸς, καὶ πράγματα παρέχει,
 »καθὼς νομίζει.» Ὡς εἰπὼν, τῷ διηγῆθῃ ποίας
 εἰς τὸν δρυμὸν ἐτέλεσεν ἐπιτυχεῖς μαγείας.

43

Εἰς ταῦτα δὲ προσέθηκεν· «Ἵπῃρχει ἔτι πλέον
 »τῶν ὅσων ἐγὼ ἔπραξα, εὐφρόσυνον οὐχ ἥττον.
 »Ἦξευρε πρὸς τὸν Ἥλιον ἐν οὐρανοῖς ὁ Λέων
 »πῶς θὰ συνέλθῃ εἰς σύνοδον, τὸν Ἄρην ἔχων τρίτον·
 »καὶ δὲν θὰ σβύσῃ ὑγρὸς ἀήρ, ἡ νέφος ὄμβρον χέον,
 »τὸν καύσωνα δὲν εἰς τὴν γῆν θ' ἀνάψῃ ἡ συμπλοκὴ των·
 »διότι ὅταν φαίνωνται εἰς οὐρανοὺς συγχρόνως,
 »εἶν' ἄφορος καὶ αὐχμηρὸς καὶ δυστυχὴς ὁ χρόνος.

44

»Καὶ θέρμην θεὰ ἔχωμεν ἣν ὑπομένει μόλις
 »τῶν Νασαμόνων ἡ φυλὴ καὶ ἡ τῶν Γαραμάντων.
 »Ἡμεῖς μικρὸν θὰ πάθωμεν. Μᾶς προστατεύ' ἡ πόλις·
 »ἔχομεν κρήνας καὶ στοάς, τὰ δένδρα, τὴν σκιάν των.
 »Οἱ Φράγκοι ὁμῶς ἐπὶ γῆς ξηρᾶς, αὐχμῶδους ὄλης,
 »πῶς θεὰ ὑποφέρωσι τὴν κκκοπάθειάν των;
 »Τὸ πρῶτον ὑποκύψαντες εἰς τὸν θυμὸν τὸν θεῖον,
 »θὰ νικηθῶσιν ἔπειτα ὑπὸ τῶν Αἰγυπτίων.

45

» Σὺ θὰ νικᾷς καθήμενος. Φρονῶ δ' ὅτι δὲν πρέπει
 » τῆς μάχης ν' ἀποπειραθῇς τὴν δάφνην ν' ἀποκτήσης.
 » Ὁ γὰρ υἱὸς δὲ Κιρκάσιος ἂν δὲν σοὶ ἐπιτρέπη
 » ἀνάπαυσιν, — εἴν' εὐγενεῖς αἱ μάχιμοί του κλίσαις, —
 » ἀλλ' ἂν, ὥς ἔθος, ἔγκειται, κ' εἰς μάχας σὲ προτρέπει,
 » ἰδὲ πῶς τὴν μανίαν του νὰ χαλιναγωγήσῃς·
 » διότι, πρὶν πολλοῦ καιροῦ, ἐξ οὐρανοῦ θὰ γίνη
 » εἰς τοὺς ἐχθρούς σου πόλεμος, εἰς σὲ δ' αὐτὸν εἰρήνη. »

46

Τοιαῦτ' ἀκούων παρ' αὐτοῦ ὁ Βασιλεὺς, ἠψύχει,
 οὐδ' ἐφοβεῖτο τῶν ἐχθρῶν τὰς ἐπιθέσεις πλέον.
 Καὶ εἶχε μὲν τὰ εὖσειστα ἐξασφαλίσαι τείχη,
 ἔπου τὰ εἶχεν ὁ κριὸς ὑποκλονίσει παῖων,
 ἀλλ' ἤδη ν' ἀναστηλωθῇ φροντίζει ὅ,τι τύχη
 ἢ καταρρέυσαν νὰ ἰδῇ ἢ ἄρτι καταρρέον.
 Πάντα ὁμοῦ ἐργάζονται τῆς πόλεως τὰ γένη,
 ἢ δοῦλα, ἢ ἐλεύθερα. Τὸ ἔργον δὲ προβαίνει.

47

Ἐν τούτοις δὲ ὁ Βουλλιῶν ὁ εὐσεβὴς δὲν θέλει
 τὸ φρούριον τὸ ἰσχυρὸν ματαίως νὰ προσβάλη
 πρὶν γίνωσιν αἱ μηχαναὶ ἅς ν' ἀνεγείρῃ μέλλει,
 ἢ τεφρωθεῖσα πρὸ μικροῦ αὐτῇ, καὶ εἴ τις ἄλλη·
 καὶ δὴ πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν τοὺς ὑλοτόμους στέλλει,
 ὅπως ὁ πέλεκυς αὐτῶν τὰ δένδρα καταβάλλῃ.
 Χωροῦσιν, ἅμα ἔφεξε, πρὸς τὸν δρυμῶνα· ὅμως
 μόλις τὸν εἶδαν, καὶ αὐτοὺς καταλαμβάνει τρόμος.

Καθὼς τὰ μορμολύχεια, ὁπότεν ἀσυνήθη
τοὺς φόβους διεγείρουσι τοῦ βρέφους τοῦ εὐπίστου·
ἢ, ὡς τὸ βρέφος, πτοηθὲν, φαντάζεται πῶς πλήθη
φασμάτων φέρονται ἐντὸς τοῦ σκότους τοῦ μεγίστου,
τῶν ὑλοτόμων ὡς αὐτὸ ὁ λόχος ἐπτοήθη,
πλὴν δὲν ἡξεύρει διατί, καὶ τίς ἡ πτόησίς του·
καὶ μόνον συναισθάνεται πολὺ τρομερωτέρας
ὁ φόβος πῶς τερατουργεῖ καὶ Σφίγγας καὶ Χειμαίρας.

Τεταραγμένοι, ἑξαλλοὶ οἱ τρέμοντες ἐργάται
φεύγουσι, καὶ συγχέουσι τὰς πράξεις καὶ τὰς ῥήσεις.
Ἄ διηγοῦνται, φαίνονται ὡς τῶν φρενῶν ἀπάται,
καὶ δυσπιστοῦσι πρὸς αὐτῶν πολλοὶ τὰς διηγήσεις.
Τότε λαλεῖ ὁ στρατηγός, καὶ λόχος ἐφιστᾶται,
ἐπὶ τῶν ἔργων, ὀπλιτῶν, ὧν ἄτρομος ἡ φύσις,
πιστεύων, ἂν οἱ τολμηροὶ αὐτοὶ ἐπιτηρῶσι,
πῶς καὶ τοῖς ἄλλοις θέλουσι τὴν τόλμην αὐτῶν δώσει.

Τότ' ἐπλησίασαν λοιπὸν τὴν ἔδραν τῶν δαιμόνων,
τὸν φοβερόν περίβολον τῆς ὕλης τῆς ἀγρίας.
Ἄλλ' ἅμα ὡς προσέβλεψαν τὸ μέλαν σκότος μόνον,
ἡσθάνθησαν παγώνοντα τὰ βάθη τῆς καρδίας.
Εἰσέτι ἔξω ἔμενον τοῦ χείλους τῶν δρυμῶνων,
καὶ τὴν δειλίαν ἔκρυπτον εἰς πρόσχημ' ἀφοβίας.
Πλὴν προχωρήσας βαθμηδὸν ὁ λόχος, ἔστη μένων
ἤδη πλησίον τῶν μερῶν τῶν ἐστοιχειωμένων.

21

Αἰφνης φωναὶ ἀκούονται, καὶ ὁ δρυμὸς βοῖζει,
ὥς ὅτε σείεται ἡ γῆ καὶ ἐν σπασμοῖς μυκᾶται·
καὶ ἀντηχεῖ, ὥς ὁ βορρᾶς γογγύζων κλαυθμηρίζει,
ὥς κλαίουσα ἡ θάλασσα εἰς τοὺς σκοπέλους θλάται,
ὁ λύκος ὅπως ὕλακτεῖ, ὁ ὄφις ὅπως σίζει,
ἡ ἄρκτος ὥς ὀρύεται, ὁ λέων ὥς μυκᾶται.
Λαμπρὰ σαλπίσματα, βροντῶν βωβοί, μεγάλοι κρότοι
συγκρούονται, συμμίνυνται, ταραττούσι τὰ σκότη.

22

Καὶ πάντες ἀνερρίγισαν. Ὁ φόβος των δηλοῦται
διὰ σημείων πολλαχῶς. Αἱ ὄψεις ὠχρίῳσι·
καὶ οὔτε χρέος ἔπειθε τῆς πειθαρχίας, οὔτε
σκέψις, αὐτοὺς νὰ δράμωσιν ἐμπρός, ἢ νὰ σταθῶσι·
διότι κατ' αὐτῶν ἰσχύς τοιαύτη κορυφοῦται,
ὥστ' ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ τὴν κατατροπώσῃ.
Τρέπονται τέλος εἰς φυγὴν, καὶ εἰς τὸν Γοδεφρεῖδον
εἰς διηγεῖται τὸ συμβάν, τοὺς λόγους τούτους δίδων·

23

«Πιστεύω ὅτι, Κύριε, οὐδεὶς ἐστὶν ἐκ πάντων,
»τὸν πέλεκυν εἰς τὸν δρυμὸν νὰ καταφέρῃ τοῦτον.
»Λέγω δ' ἐξ ὧν νὰ ἰδῶ μοι ἔτυχε συμβάντων,
»ὅτι τὸ κράτος του ἐκεῖ μετέφερεν ὁ Πλούτων.
»Ναί, τὴν καρδίαν θωρηκτὴν τριπλῶς δι' ἀδαμάντων
»θὰ ἔχῃ, ὅστις καρτερεῖ ἀπέναντι τοιούτων
»ὄψεων, κ' ἔσται ἢ κωφός ἢ αἰσθησὶν μὴ ἔχων
»ὁ εἰς αὐτοὺς τοὺς συριγμοὺς καὶ μυκηθμοὺς ἀντέχων.»

24

Τοιαῦτα εἶπεν ἔντρομος· ἐκεῖ δ' ἀκροατῆς του
 ἐν ἄλλοις ἦν ὁ Ἄλκαστος, ἀπτόητος τὴν φρένα·
 ἀνὴρ ἀνδρίας μὲν πολλῆς, πλὴν τόλμης ἀλογίστου,
 οὐδὲ τὸν θάνατον ψηφῶν οὐδὲ θνητὸν κἀνένα·
 κατὰ θηρίου τάττεται ἀφόβως τοῦ κακίστου,
 καὶ δὲν τρομάζει τέρατα ἀλλόκοτα καὶ ξένα·
 οὐδὲ σεισμους, κατακλυσμούς, ἀνέμους ἐφοβεῖτο,
 ἢ ἄλλο βιαιότερον ἂν εἰς τὸν κόσμον ἦτο.

25

Οὗτος κινεῖ τὴν κεφαλὴν, καὶ λέγει μειδιάσας·
 «Ἐγὼ θὰ ἐπιτύχω. Ἄς ἀπέτυχεν ἐκεῖνος.
 »Μόνος τὰς δρυς ὑπόσχομαι ἐγὼ νὰ κόψω πάσας,
 »ὅπου δνείρων φανταστῶν ψευδὲς φωλεύει σμῆνος.
 »Ὅφεις ἐγὼ ἀπατηλὰς δὲν φεύγω δειλιάσας,
 »οὐδὲ μὲ τρέπει τῶν πτηνῶν καὶ τῶν δρυμῶν ὁ θρῆνος.
 »Μικρὸν φροντίζω ἢ ὁδὸς ἢ σχίζουσα τὰ μέρη
 »ἐκεῖνα τ' ἀποτρέπαια εἰς ἄδου ἂν μὲ φέρῃ.»

26

᾽Ωμίλησεν. Ὁ ἀρχηγὸς τὸν ἐπιδοκιμάζει·
 κ' ἐκεῖνος ἀνυπόμονος τοῖς ἔστρεψε τὸ νῶτον.
 Βλέπει τὸ δάσος, καὶ ποδὶ ἀτρόμῳ πλησιάζει,
 ὁπότεν ἐκπεμπόμενον ἀκούῃ νέον κρότον.
 Ἄλλὰ δὲν στρέφεται. Βοᾶς, ὡς εἶπε, δὲν τρομάζει,
 καὶ προχωρεῖ, τὸν κίνδυνον περιφρονῶν, ὡς πρῶτον.
 Τὴν ἀπηγορευμένην γῆν ἤδη ἐγγίζει, φθάνει,
 ὅτε πῦρ βλέπει καῖον, ἢ πῶς βλέπει τῷ ἐφάνη.

27

Τὸ πῦρ εἰς ὕψος αἵρεται. Ἡ φλόξ τοῦ ἡ μεγάλης
φαίνεται τεῖχος σκοτεινοῦ φωτός, καπνοῦ παγίου·
ὥς συνεχές περίφραγμα τὸ δάσος περιβάλλει,
φυλάττον ἀπὸ τραύματος τὰ δένδρα τοῦ καιρίου.
Ὡς ὑψηλὰ πυργώματα καὶ προμαχῶνες ἄλλοι
αἱ φλόγες αἱ ὀξύτεραι ἐξεῖχον τοῦ φρουρίου,
κ' εἰς τὰς ἐπάλξεις μηχανὰς ἐφαίνετο πολέμων
παντοίας καταστήσασα ἡ τοῦ Ταρτάρου δαίμων.

28

Ποῖται ἀπαίσιοι μορφαὶ τεράτων φρικαλέων
φρουροῦσι τὸν περίβολον, τοὺς πύργους καὶ τὰς θύρας!
Διὰ βλεμμάτων μέν τινες ὑπείλουν ἀπευκταίων,
ἄλλαι δὲ ὅπλα φοβερά ἐκίνουν εἰς τὰς χεῖρας.
Ὡς τέλους φεύγει καὶ αὐτός, καὶ ναὶ μὲν, ὥς ὁ λέων,
ὅστις βραδέως στρέφεται, κ' ὑποχωρεῖ τῆς θήρας,
ἀλλ' ὅμως φεύγει πάντοτε, κ' ἐγείρεται ἐντός του
καρδιοδόρον αἰσθημα δειλίας, πρὶν ἀγνώστου.

29

Δὲν ὠμολόγ' εἰς ἑαυτὸν πῶς φόβος τὸν ἐκίνει.
Πλὴν ὥς εἰς ταύτην ἔφθασε τὴν αὐθομολογίαν,
ἀπέμεινεν ἐμβρόντητος ὀργὴ καὶ καταισχύνῃ,
καὶ μεταμέλεια πικρὰ τῷ δάκνει τὴν καρδίαν.
Μένει βωδὸς ὑπ' ἐντροπῆς· τὸ βῆμα διευθύνει
μακρὰν τοῦ στρατοπέδου των, καὶ φεύγει κατ' ἰδίαν·
οὐδὲ τολμᾷ εἰς πρόσωπον ἀνθρώπου νὰ ἐγείρῃ
τὴν ὄψιν του, τὴν ἄλλοτε ὑπεροψίας πλήρη.

30

Ὁ Γοδεφρείδος τὸν καλεῖ· αὐτὸς πλὴν δὲν ἐπείγει
τὸ βῆμα· προφασίζεται καθ' ἑαυτοῦ παλαίων.
Βραδὺς προσῆλθε τέλος· πλὴν τὰ χεῖλη δὲν ἀνοίγει,
εἰμὴ καθὼς τις ὁμιλεῖ ἐν ὕπνοις παραπαίων.
Ὅτι δὲ εἶχε νικηθῆ καὶ ὅτι εἶχε φύγει
νοεῖ ἐκ τῶν βλεμμάτων του ὁ ἄρχων τελευταῖον,
καὶ λέγει· «Τοῦτο τί ἐστί; Μὴ ὄψις φαντασμάτων
»τὴν φρένα σου ἐπλάνησεν, ἢ φυσικῶν τεράτων;

31

» Ἄν τις ἐστὶν, ὃν εὐγενὴς ἐξάπτει προθυμία,
» νὰ σπεύσῃ πρὸς τὰ σύμφυτα, τὰ ἄγρι' αὐτὰ μέρη,
» ἀπίτω ἄς δοκιμασθῇ αὐτοῦ ἡ εὐψυχία,
» καὶ ἀγγελίαν θετικὴν ἐπανελθὼν ἄς φέρῃ.»
Ὡς εἶπε· κ' εἰς τὰ φοβερά, τ' ἀπρόσιτα χωρία
ἡμέρας τρεῖς πᾶς ἔρχεται ὅστις ἀνδρίας χαίρει
καρπούμενος ὑπόληψιν. Κ' ὑπῆγον μὲν δεχθέντες,
ἀλλ' ὅλοι πάλιν ἔφυγον, δεινῶς ἀπειληθέντες.

32

Ἐν τούτοις δὲ ὁ ἡγεμὼν Ταγκρέδης, καταθέσας
εἰς γῆν ἀγνὴν τὰ λείψανα τῆς φίλης τῆς γενναίας,
εἰ καὶ τὸ σῶμ' ἀσθενικὸς, καὶ μόλις ἡμπορέσας
νὰ φέρῃ βάρος θώρακος καὶ περικεφαλαίας,
ἀλλ' ὅλα τὰ καθήκοντα καλῶς ἐπιτελέσας,
νέους κινδύνους μελετᾷ, κακοπαθείας νέας,
ὅτ' ἡ καρδιά του ζωῆς καὶ ῥώμης ἦν ἐστία,
κ' ἐρρώωννε τὸ σῶμά του αὐτῆς ἡ εὐρωστία.

33

Σιωπηλὸς, εἰς ἑαυτὸν ἐγκαταβάς καὶ σύννους,
 ὁ ἄτρομος πολεμιστὴς πρὸς τὸν δρυμὸν βαδίζει.
 Οὐδὲ βροντὰς ἐξ οὐρανοῦ, οὐδὲ σεισμούς· γηίνους
 ψηφᾶ, οὐδ' ἡ φρικτὴ σκιά τοῦ δάσους τὸν φοβίζει.
 Κ' εἰς τοὺς ἀγνώστους μὲν αὐτοὺς ῥιπτόμενος κινδύνους
 φόβος τις, ὅμως δαμασθεὶς ταχέως, τὸν ἐγγίζει,
 καὶ προχωρεῖ. Διὰ μιᾶς, ἐν τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ
 ἐμπρὸς τοῦ ἀνεγείρεται ἡ πόλις ἡ πυρίνη.

34

Ἐν ῥῆμα ὀπισθοχωρεῖ, καὶ μένει ἀμφιβάλλων,
 καὶ λέγει· «Ἄλλ' ἐνταῦθα τί τὰ ὅπλα ὠφελοῦσι;
 »Εἰς τῶν τεράτων ἑμαυτὸν τοὺς φάρυγγας ἐμβάλλων,
 »θενὰ ῥιφθῶ ἔπου φρικταὶ αἱ φλόγες πυρπολοῦσι;
 »Ὑπὲρ κοινοῦ συμφέροντος, καὶ πρὸς καλὸν τῶν ἄλλων,
 »ζωῆς θυσίαν πῶποτε δὲν θέλω ἀποκρούσει.
 »Ἀλλὰ, καὶ εἶμαι, ὥς φρονῶ, κ' ἐγὼ, ποτὲ γενναῖος
 »δὲν πρέπει τὴν ζωὴν αὐτοῦ νὰ σπαταλᾷ ματαίως.

35

»Ἄλλ' ὁ στρατὸς τί θὰ εἰπῇ ἂν ἐπιστρέψω μάτην;
 »Ἐχει ἐξ ἄλλου δάσους, ποῦ τὰ ξύλα του νὰ τάμη;
 »Καὶ θὰ πεισθῇ ὁ Βουλλιὼν τὴν ἀναγκαιοτάτην
 »ν' ἀφήσῃ ἐπιχείρησιν; Ἄλλ' ἄλλος ἂν τὴν κάμη!
 »Καὶ ἄρα μὴ ὀφείλεται εἰς ὀφθαλμῶν ἀπάτην,
 »καὶ εἶν' ἀκίνδυνος ἡ φλόξ ἡ φόβον δίδουσα μοι;
 »Ἔστω ὥς εἶναι!» Καὶ εἰπὼν, ἐρρίφθη ὁ ἱππότης
 κατὰ τὸ μέσον τῶν φλογῶν. Ὅποια γενναιότης!

36

Ἐν τούτοις ὁμως, προχωρῶν, ὑπὸ τὴν πανοπλίαν
τὴν θέρμην δὲν αἰσθάνεται, ὡς ὤφειλε, μεγίστην.
Πυρκαϊὰν διέρχεται, ἥ μόνον φαντασίαν;
Εἰς τί νὰ δώσῃ ἀγνοεῖ ἡ αἰσθησίς του πίστιν
διότι μόλις ἔφθανεν ἐγγίζων τὴν ἐστίαν,
κ' ἐσθύνετο, ἀφήνουσα ὁμίχλην μόνον πλείστην,
ἔχουσαν σκότη, παγετούς· πλὴν παγετούς καὶ σκότη
τοῦ ἀτρομήτου ἡ ὁρμὴ διέλυεν ἡ πρώτη.

37

Διότι πεπληγμένων ἦν φρενῶν, ἀλλ' ἀτρομήτων,
καὶ εἰς τὸν ἄγριον ὄρυμνόν ἀδίστακτος εἰσέβη
ὡς εἶδε τὸ πᾶν ἥσυχον ἐντός του ὅτι ἦτον.
Ἐκεῖ τὰ πάντα ἐρευνᾷ καὶ τὰ κατασκοπεύει.
Ἄλλ' ἔκτακτον ἀπήντησεν οὐδὲν τῶν ἀπορρήτων,
οὐδ' ἔχει τινὰ δύναμιν κρυπτὴν νὰ ὑποπτεύῃ.
Μόνον τὸ βλέμμα δὲ πλανᾷ, τὸ βῆμα παραφέρει
τὸ σκότος, εἰς τὰ σύδενδρα, πεπυκνωμένα μέρη.

38

Τέλος ὡς ἀμφιθέατρον βλέπει εὐρὺ πεδῖον
γυμνόν, ὅπ' οὐδὲ πρᾶσινον βλαστάνει δένδρον, οὔτε
φυτὸν, πλὴν εἰς τὸ κέντρον του ὅτι ὡς μέγας κίων,
ὡς πυραμὶς εὐρύσωμος, κυπάρισσος ὑψοῦται.
Διέγνω δὲ, πλησίον της ἐλθὼν, διὰ παντοίων
στιγμάτων ὅτι ὁ κορμὸς τοῦ δένδρου σημειοῦται.
Ὡς τις γραφὴ ἐφαίνετο· καὶ ἦν ὁμοιοπάτη
πρὸς ἣν ἡ Αἴγυπτος ποτὲ εἶχ' ἔθος νὰ χαράτῃ.

39

Ἐν μέσῳ τῶν ἀγνώστων δέ, ὑπῆρχον καὶ γνωστά του,
 τῆς γλώσσης τῆς Συριακῆς. Αὐτὴ τῷ ἦν συνήθης
 « Ἀτρόμητε πολεμιστὰ, σὺ δὲ εἰς τοῦ θανάτου
 » νὰ ἔλθῃς τὸν περίβολον αὐτὸν δὲν ἐφοβήθης,
 » ὦ! μὴ τὴν ἡσυχίαν του, τὴν ιερότητά του
 » μὴ συνταράττης. Ἄφες με εἰς τὴν μονὴν τῆς λήθης.
 » Μὴ ἐπιμένῃς τυραννῶν τοὺς τὴν ζωὴν λιπόντας.
 » Δὲν εἶναι ὅσιον ὁ ζῶν νὰ πολεμῇ θανόντας. »

40

Οὕτως ὠμίλει ὁ νεκρός. Ὁ μαχητὴς δ' ἐζήτει
 τὴν κεκρυμμένην ἔννοιαν τῶν λέξεων ἐκείνων,
 ὅταν θυέλλης ἄνεμος τὸ δάσος διορύττη,
 συρίζων διὰ τῶν δρυῶν, τῶν θάμνων καὶ τῶν σχοίνων,
 καὶ ἦχος δι' αὐτοῦ οἰκτρὸς τὴν ἀκοήν του πλήττει,
 ὥς ἀνθρωπίνων στεναγμῶν καὶ κοπετῶν καὶ θρήνων,
 καὶ τῷ ἐστάλαξεν ἐντὸς τοῦ βάθους τῆς καρδίας
 ὥς κραῖμα μικτὸν θλίψεως καὶ φόβου κ' εὐσεβείας.

41

Ὅμως, τὸ ξίφος του ἐκσπῶν, διὰ χειρὸς εὐρώστου
 κτυπᾷ τὸ δένδρον ἰσχυρῶς. Ὡ θαῦμα τῶν θαυμάτων!
 Αἵματος ῥύακα σχισθεῖς ἐκχέει ὁ φλοιός του,
 καὶ μετεβλήθ' εἰς ἐρυθρὰν ἢ ὄψις τῶν χρωμάτων.
 Φρικιᾷ ὅλος, πλὴν πληγὴν δευτέραν τῆς χειρὸς του
 κατέφερεν, εἰς ἔλεγχον ἐκείνων τῶν τεράτων.
 Ἄλλ' αἶφνης ἀσαφὲς κραυγὴ, καὶ γοερὸν ἠχοῦσα,
 ἐκ τοῦ μυχοῦ τοῦ μνήματος ἠκούσθη ἐξεληθοῦσα.

42

Εἶτα δ' ὥς ἑναρθρος φωνή, «Ταγκρέδη, νὰ μ' ἀφήσης
 » ποτὲ δὲν θέλεις ἤσυχον;» τῷ λέγει. «Φθάνει πλέον.
 » Σὺ ἐκ τοῦ σώματος, εἰς δ' μ' ἐχάρισεν ἡ φύσις
 » νὰ ζῶ, μὲ ἀπεδιώξας, διὰ τῶν ὅπλων παίων.
 » Νὰ καταστρέψῃς διατί ἐπιθυμεῖς ἐπίσης
 » τὸ δυστυχές μου ἄσυλον αὐτὸ τὸ τελευταῖον;
 » Ἀκόμη μετὰ θάνατον ζητεῖς τῶν ἀντιπάλων
 » τὴν ὕβριν, κ' εἰς τοὺς τάφους των τὸ σῶμά των προσβάλλων;

43

» Εἴμ' ἡ Χλωρίνδα· ἤμην κἄν. Πλὴν μόν' εἰς τὰ στελέχη
 » καὶ τοὺς τραχεῖς αὐτοὺς φλοιοὺς νὰ ἐνδεθῶ δὲν ἤμην.
 » Καὶ ἄλλους, οὓς ἐκάτερον τῶν στρατοπέδων ἔχει,
 » καὶ οἵτινες ἡτύχησαν νὰ πέσωσ' εἰς Σολύμην,
 » ἕκαστος τούτων τῶν κορμῶν ἐντὸς αὐτοῦ κατέχει,
 » σῶμα ἢ πνεῦμα, εἰς αὐτὴν τὴν χώραν τὴν ἐρήμην.
 » Ὑπάρχει ζῶσα αἴσθησις εἰς ἕκαστον τῶν κλώνων.
 » Μὴ πέλεκυν, μὴ κατ' αὐτῶν κινήσῃς μισαιρόνον.»

44

Ὡς ἐνυπνιαζόμενος ὅτι τὸν δάκνει δράκων,
 ἡ χεῖμαιρα πῶς τὸν κεντᾷ εἰς φλόγας εἰλιγμένη,
 καίτοι γνωρίζων ἡ μορφή τῶν ὄντων τῶν παγκάκων
 ὅτι δὲν εἶν' ἀλήθεια, ἀλλ' εἶναι πεπλασμένη,
 οὐχ ἥττον ὅμως εἰς φυγὴν παρακινεῖται ἄκων,
 τόσον ἡ ὄψις ἀπεχθὴς τῷ φαίνεται ἡ ξένη,
 οὕτω δειλὸς ὁ ἐραστὴς, εἰ καὶ τὸν δόλον βλέπει,
 οὐχ ἥττον ὅμως ἔντρομος τὸ βῆμα πάλιν τρέπει.

45

Κ' αἰσθήματ' ἀλληλόμαχα καὶ συγκινήσεις οὕτω
κατεῖχον τὴν καρδίαν του, ὥστ' ἔτρεμε κ' ἐρρίγει·
κ' ἡ ἀνδρική του δύναμις εἰς τόσον ἐναρκοῦτο,
ὥστε τὴν χειρὰ του αὐτὸ τὸ ξίφος νὰ ἐκφύγη·
κ' ἐπίστευεν ὅτ' εἰς αὐτὸν ἡ κόρη ἐδηλοῦτο
ἥτις ἐθρήνει πρὸς αὐτὸν, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐπλήγει.
Νὰ βλέπη δὲν ἀνέχεται τὸ αἷμα νὰ τὸν λούη·
ἔξω φρενῶν, τοὺς στεναγμοὺς δὲν δύναται ν' ἀκούη.

46

Οὕτως, αὐτὸς ὁ θεωρῶν τὸν θάνατον ἀψήφως,
ὃν οὐποτέ τι ἐπὶ γῆς ἐκπλήττει καὶ φοβίζει,
πλήν ὅτι μόνον τὸν κεντᾶ ὁ ἔρως ὑποκρύφως,
εἰς ψευδῇ γόνον, εἰς σκιὰν τὸ βῆμ' ἀναχαιτίζει.
Ἐν τούτοις τὸ ἀποπεσὸν ἐκ τῆς χειρός του ξίφος
ἔξω τοῦ δάσους στρόβιλος ἀνέμου σφενδονίζει.
Οὕτως ἀπῆλθεν ἡττηθεὶς, καὶ, καθ' ὁδὸν προβαίνων,
ὀπίσω ἔλαβεν εὐρῶν τὸ ξίφος ἐρριμμένον.

47

Ἄλλ' ὅμως δὲν ἐπέστρεψεν, οὐδὲ νὰ ἐξετάσῃ
τῶν φαινομένων τὴν κρυπτὴν ἐτόλμησεν αἰτίαν.
Καὶ ἔπειτα, τοῦ στρατηγοῦ ἐμπρὸς ὡς εἶχε φθάσει,
καὶ συνελθὼν ἀνέλαβε τινὰ ἀταραξίαν,
«Κύριε, εἶπε, πράγματα συμβαίνουσ' εἰς τὰ δάση,
»ὧν ἦλθον τὴν ἀπίθανον νὰ φέρω ἀγγελίαν.
»Ἐάν τις περὶ ὄψεων φρικτῶν σοὶ διηγήθῃ
»καὶ περὶ φόβων πανικῶν, οὐδόλως ἦσαν μῦθοι.

48

» Ἐκπεπληγμένος ἔβλεπον ὅτι ἐμπρός μου ὅλη
 » ἀχανὲς θάλασσα φλογῶν τὸ κύμα της ἐκίνει.
 » Εἰς τεῖχος δ' ἤρθη ὄρθιον, καὶ ἐσπινθηροβάλει,
 » καὶ ἐπρομάχουν ἔνοπλα αὐτῆς τεράτων σμήνη.
 » Ὡς δ' ἐπροχώρησα, ἡ φλόξ οὐδόλως ἐπυρπόλει,
 » οὐδὲ τὸ ξίφος τῶν φρουρῶν ἦν ἱκανὸν νὰ κτείνῃ.
 » Ἐνύκτωσε, καὶ ἦν χειμῶν· καὶ πάλιν ἡ ἡμέρα
 » ἀνέλαμψε, κ' ἐπέστρεψε τῆς πρὶν αἰθριωτέρα.

49

» Καὶ ἄλλο θαῦμα θὰ εἰπῶ· Τὰ δένδρα ταῦτα ζῶσι,
 » κ' ὑπ' αἰσθημάτων καὶ ὁρμῶν κινοῦνται ἀνθρωπίνων.
 » Τίς ἄλλη μοὶ χρειάζεται ἀπόδειξις; Ν' ἀφῶσι
 » φωνὴν ἐγὼ τὰ ἤκουσα, καρδιοδόρον θρῆνον.
 » Αἱμάτων ρεῖθρον ἀπ' αὐτῶν τὰ ξίφη ἀποσπῶσι,
 » καὶ σάρκας φαίνοντ' ἔχοντα ἀντὶ κορμῶν ξυλίνων.
 » Ἡττήθην· οὐδὲ δύναμαι,—θενὰ τ' ὁμολογήσω,—
 » νὰ κόψω ἓνα κλάδον τῶν, ἢ τὸν φλοιὸν νὰ σχίσω.»

50

Ὡς εἶπε πρὸς τὸν ἀρχηγόν· ἐκεῖνος δ' ἐκυμάτει
 εἰς τριχυμίαν στοχασμῶν καὶ εἰς ἀμφιβολίας.
 Ἐσχέπτετο τὸ χρέος τοῦ ἂν δὲν τῷ ἐπιτάττῃ
 (χρέος τὸ λέγει) νὰ ριφθῇ αὐτὸς εἰς τὰς μαγείας,
 ἢ ἀλλαχοῦ ὑλοτομῶν ὀρθῶς ἐὰν δὲν πράττῃ,
 εἰς μέρη μὴ παρέχοντα τοιαύτας δυσκολίας.
 Ἄλλ' ὅμως ἐκ τῶν λογισμῶν τὸν ἀποσπᾷ ἐκείνων
 ὁ ἐρμηίτης, πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον ἀποτείνων·

51

« Ἄφες αὐτὸ τὸ τόλμημα· εἰς ἄλλον αὐτὸ μένει.
 » Ἄλλος τὸ δάσος τῶν κορμῶν ν' ἀπογυμνώσῃ μέλλει.
 » Ἦδ' εἰς τὸν ὄρμον ἤγγισεν ἡ ναῦς ἡ πεπρωμένη,
 » καὶ ἤδη τ' ἀνεμόπληκτα ἱστία καταστέλλει.
 » Ὁ ποθητὸς πολεμιστὴς ἐκ τῆς ἀκτῆς προβαίνει,
 » λύσας ἀλύσου ἀγενοῦς τ' ἀδάμαστά του μέλη.
 » Μακρὰν δὲν εἶναι ὁ καιρὸς ὅποτε θὰ νικήσῃς
 » τοὺς ἀσεβεῖς, καὶ τῆς Σιών τὴν πόλιν θὰ πορθήσῃς. »

52

Εἶπε, κ' ἐκ τῶν βλεμμάτων του ἐξῆλθον τῶν πυρίνων
 σπινθῆρες, κ' ὑπεράνθρωπον ἀντήχει ἡ φωνή του·
 ὁ Βουλλιὼν δ' ὁ εὐσεβὴς, πρὸς νέας σκέψεις κλίνων,
 ἐπιθυμεῖ ν' ἀπαλλαγῇ ἀργίας ἀθεμίτου.
 Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ ἥλιος, προβάς πρὸς τὸν Καρχῆνον,
 ἔρριπτε βέλη καύσωνος καὶ θερμῆς ἀφορήτου,
 ἡ ἀτμοσφαῖρ' ἀπέβαινεν ἐχθρὰ πρὸς τὰς βουλὰς του,
 πιέζουσα κ' ἐκλύουσα τοὺς συμπολεμιστάς του.

53

Ἐσβέσθη πᾶς φαιδρὸς λαμπτήρ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸν θόλον,
 καὶ ζῳδία ἐπιβλαβῇ κρατοῦσ' εἰς τοὺς αἰθέρας.
 Ἐπιρροὴν καὶ δύναμιν προχέουσ' ἰοδόλον,
 κ' ἡ ἐξ αὐτῶν ἀπόρροια μολύνει τοὺς ἀέρας.
 Αὐξάνει ἡ θανάσιμος θερμότης, καὶ εἰς ὅλον
 τὸν τόπον τὰς ἀκτῖνάς της τοξεύει ὀξυτέρως.
 Μετὰ ἡμέραν ἔπεται κακὴν νύξ χειροτέρα,
 καὶ χεῖρων διαδέχεται τὴν νύκτ' αὐτὴν ἡμέρα.

Τὰ κλειῖθρα τῆς ἀνατολῆς ὁ Ἥλιος δὲν λύει,
 κηλίδας φέρων αἵματος καὶ στίγματ' ἀπευκταῖα,
 χωρὶς ἐπὶ τοῦ δίσκου του προδῆλως νὰ δεικνύῃ
 ὅτ' ἡ ἡμέρα συμφορὰς θὰ ἐπαγάγ' ἡ νέα·
 κ' αἱ ἐρυθραὶ μηνύουσι κηλίδες, ὅτε δύῃ,
 πῶς ἔσται ἡ ἐπαύριον ὡς ἦν ἡ προτεραία.
 Καὶ οὐτ' ὁ φόβος πάντοτε τῶν μελλουσῶν βασάνων
 προστίθῃς εἰς τὴν βάσανον τὴν νῦν, αὐτὴν αὐξάνων.

Ἐν ᾧ τὸν κόσμον δ' ὁ φωστήρ περῶν τῶν οὐρανίων
 ὡς ὄμμα τὸν ἐπισκοπεῖ, τὸ πᾶν φλογὸς ἐμπλήσαν,
 βλέπει τὰ φύλλα τῶν δασῶν, τὰ χόρτα τῶν πεδίων
 ξηρὰ, ξηρὰ καὶ τ' ἄνθη των ὅσα στολὴ των ἦσαν,
 τὴν γῆν σχισθεῖσαν, τὰς στεγνὰς πηγὰς τῶν ῥυακίων,
 καὶ τὴν ὀργὴν τῶν οὐρανῶν ἐπὶ τὴν γῆν ῥιφθεῖσαν,
 καὶ τὰς νεφέλας, ὕδατος καὶ ὀρόσου στερουμένας,
 εἰς τὴν μεγάλην ἔκτασιν ὡς φλόγας φερομένας.

Ὁ κοῖλος ἄνω οὐρανὸς ὡς κλίβανος ἦν καίων,
 καὶ οὐδαμοῦ οὐδέν ἐστι τὰ βλέμματα ἐλκύν.
 Κοιμᾷτ' ἐντὸς τῶν μαύρων του ὁ ζέφυρος σπηλαίων,
 καὶ εἰς τὰ δένδρα καὶ φυτὰ τὰ φύλλα παύει σείων,
 ἐκτὸς σπανίως ἄνεμος, ὡς ἐκ καμίνου πνέων,
 ἐὰν ἐφύσα, διελθὼν τὰς ἄμμους τῶν λιθύν.
 Αὐτὸς δὲ δύσπνους καὶ βαρὺς, διὰ πνοῆς ἐμπύρου
 προσέβαλλε τὰ πρόσωπα, τοὺς πνεύμονας ἐπλήρου.

Οὐδέ τις κἄν ἀναψυχὴ τὴν νύκτα χορηγεῖται.
 Ἐπίσης ἡλιοκαῆς νομίζεται κ' ἐκείνη.
 Φλογώδεις πλήττουσι δοκοὶ τὰς ὄψεις, καὶ κομῆται,
 κ' ἡ ἀτμοσφαῖρα φαίνεται ὡς πνέουσα πυρίνη·
 καὶ οὐδὲ κἄν, γῇ δύστυνε, εἰς σὲ παραχωρεῖται
 ἡ πάχνη ἣν ὑπέρυθρον σταλάζει ἡ σελήνη
 εἰς τοὺς σοὺς κόλπους. Ἄνυδρον πᾶν χόρτον ἐμαράνθη·
 ἰχμάδος ἓνα σταλαγμὸν ζητοῦσι μάτην τ' ἄνθη.

Τὰ βλέφαρα κατέλειπεν ὁ ὕπνος δραπετεύων,
 καὶ ἐγρηγόρει παννυχὶ ὁ στρατιώτης ἄκων,
 μάτην ἀνάπαυσιν ζητῶν. Ἀλλὰ δεινὸν πρωτεύον
 ἦτον ἡ δίψα· ἐπειδὴ τὸ ὕδωρ τῶν ρούακων
 τῆς Γαλιλαίας, ὁ κακῶς τῆς χώρας δυναστεύων,
 διὰ παντοίων οὐσιῶν φθοροποιῶν φαρμάκων
 διέφθειρε, καὶ ἔγιναν θανάσιμοι αἱ κρῆναι,
 ὡς ὁ Ἀχέρων λέγεται καὶ ὡς ἡ Στυξ πῶς εἶναι.

Ὁ βραχὺς ρύαξ Σιλοῆς, διὰ ψυχρῶν ὑδάτων
 ὡς τότε τοὺς Χριστιανούς πολεμιστάς ποτίζων,
 ἀπεξηράνθη, καὶ σαπρῶν παρίστησι τελμάτων
 κηλίδας, οὔτι ὠφελῶν, καὶ κατ' οὐδὲν δροσίζων.
 Ἄλλ' οὐδ' ὁ Πάδος ὁ βαθύς, ὁ ἄρχων τῶν ρευμάτων,
 θά ἦν τῆς ἀπληστίας των, τῆς διψῆς αὐτῶν μείζων,
 οὐδὲ ὁ Νεῖλος πλημμυρῶν ἢ ὁ πολυῤῥους Γάγγης
 ἀνώτεροι ἐφαίνοντο τῆς τοῦ στρατοῦ ἀνάγκης.

60

Ὅστις συνέβη νὰ ἰδῇ εἰς ὄχθας ἀνθοφόρους
ν' ἀπλοῦται ἄργυρος ὑγρὸς, τὸ νᾶμα τὸ λιμναῖον,
ἡ χεῖμαρρὸς ἐκ κορυφῆς νὰ φέρεται τοῦ ὄρους,
ἡ ῥύαξ νὰ ἐλίσσεται διὰ τῆς χλόης ῥέων,
ἐκεῖνος συνησθάνετο νυγμοὺς καρδιοβόρους,
κ' ἐκεῖν' ἡ μνήμ' εἰς βάσανον τῷ ἦτον πολὺ πλέον.
Αὐτ' αἱ εἰκόνες αἱ τερπναὶ σκηνῶν δροσερωτάτων
ἐπηύξανον τὴν θερμὴν των, τὴν αὐχμηρότητά των.

61

Τὰ σώματα τῶν ἵπποτῶν ἐκείνων τῶν εὐρώστων,
οἷς οὔτι ποτ' ἐμπόδιον ἦ πρόσκομμ' ἀντετάχθη,
εἰς ὧν τὰ μέλη οὔποτε ἦν βάρος ὁ χαλκὸς των,
ὧν πᾶς χιλίους ν' ἀψηφῇ θανάτους ἐδιδάχθη,
νῦν ἔκλυτ' ὑπὸ τῶν δεινῶν ἐκείνων τῶν ἀγνώστων
ἐπὶ τῆς γῆς κατὰκεινται, ἄχρηστ' ἀρούρης ἄχθη·
κ' εἰς τὰς ζεύσας φλέβας των πῦρ ἐμφωλεύει βόσκον,
καὶ τὰς ξηραίνει βαθμηδὺν, αὐτοὺς καταβιβρῶσκον.

62

Ὁ ἵππος ὁ θυμοειδὴς ἀθύμως ἤδη κεῖται
μισῶν τὸ χόρτον τὸ ξηρὸν, τὴν φίλην πρὶν τροφήν του.
Ὁ ποῦς του ἤδη ἄτενος ὁ σιδηροῦς κλονεῖται,
καὶ χαίνωνς ἔχει κύπτουσιν τὴν γαῦρον κεφαλὴν του.
Τὰς δάφνας ἅς κατέκτησεν ὀλίγον ἐνθυμεῖται,
οὐδ' εἰς τὴν δόξαν ἔρωτα αἰσθάνεται τὴν πρὶν του.
Τὰ λάφυρα τὸν θλίβουσι, καὶ ἡ χρυσῇ στολή του
ὡς ὄγκος βάρους ἐπ' αὐτοῦ πιέζει ἀφρορήτου.

63

Ὅμοίως ἔκειτ' ὁ πιστὸς, ὁ οἰκοφύλαξ κύων,
τὸν κύριόν του λησμονῶν, καθὼς καὶ τὴν οἰκίαν.
Ἀσθμαίνων κατακλίνεται, τὰ μέλη του ταννύων·
ἔχει ὁ χαίνων φάρυγξ του πνοῆς ἐπιθυμίαν.
Ἄλλ' ἂν ἄῃρ εἰσπνέηται ὑπὸ τῶν ἐντοσθίων,
ὅπως τὴν θερμὴν τὴν ἐντὸς πραύν' εἰς τὴν καρδίαν,
τὸ ζῶον οὐδ' ἀναψυχὴν ἀπήντα οὐδὲ δρόσον·
βαρὺ τὸ εἰσπνεόμενον καὶ φλογερὸν ἦν τόσον.

64

Οὕτως ἐπίσης ἔκειτο ἡ γῆ ἐξηντλημένη,
κ' ἐξηντλημένον ἐπ' αὐτῆς τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων.
Ὁ δὲ φιλόχριστος στρατὸς οὐ μόνον δὲν προσμένει
νίκας, ἀλλὰ τὰ ἔσχατα φοβεῖται τῶν ἀτόπων.
Καὶ πανταχόθεν κοπετὸς καὶ θρῆνος ἀναβαίνει,
καὶ ἀντηχεῖ μεμψιμοιρῶν κατὰ τοιοῦτον τρόπον·
«Τί προσδοκᾷ ὁ ἀρχηγός; Τί περιμένει πλέον,
»ὅταν εἶν' ὅλος ὁ στρατὸς ἡμιθανής κ' ἐκπνέων;

65

»Καὶ διὰ τίνων, πρὸς Θεοῦ, δυνάμεων ἐλπίζει
»πῶς θὰ νικήσῃ τοὺς ἐχθροὺς, τὰ ὀχυρώματά των;
»Πόθεν προσμένει μηχανάς; ἢ πῶς παραγωνρίζει
»πῶς καθ' ἡμῶν ὁ οὐρανὸς ὠργίσθη ἐπ' ἐσχάτων;
»Δὲν βλέπει; Τὴν δυσμένειαν αὐτοῦ ἐξεικονίζει
»διὰ πολλῶν καὶ συνεχῶν σημείων καὶ τεράτων.
»Φλέγει ὁ ἥλιος ἡμᾶς σχεδὸν καθ' οἶον τρόπον
»φλέγει τὰς χώρας τῶν Ἰνδῶν καὶ τὰς τῶν Αἰθιοπῶν.

» Ἐν μέρει ὄχλου ἀγενοῦς μᾶς θέτει καὶ ἀχρήστου,
 » καὶ οὕτω νὰ φερώμεθα ἀδιαφέρως βλέπει
 » ἀπέναντι ἀνωφελοῦς θανάτου, τοῦ αἰσχίστου,
 » ἀρκεῖ αὐτὸς τοῦ ἀρχηγοῦ τὰ σκῆπτρα νὰ διέπη;
 » Λοιπὸν ἡ δίψα τοῦ βαθμοῦ τῶσαύτη τοῦ πρωτίστου!
 » Τοσοῦτον τῶν ἀρχομανῶν τὸ αἶσθημ' ἀνατρέπει,
 » ὥστε νὰ ἔχωνται ἀπρίξ τῆς πρωτοκαθεδρίας
 » καὶ ἂν ἐπάγῃσι πολλὰς εἰς τὸν λαὸν ζημίας!

» Τιοῦτος ὁ φιλάνθρωπος ἐκεῖνος Γοδεφρείδος.
 » Καὶ ὅμως ἐγκαυχώμενος ἐπ' εὐσεβείᾳ χαίρει.
 » Ἵνα πᾶν δρέπῃ μάταιον τιμῆς ἀτίμου εἶδος,
 » μικρὸν φροντίζει ἂν καὶ τί τὸ πλῆθος ὑποφέρει.
 » Βλέπων τοὺς ρύακας ἡμῖν ξηροὺς μέχρι ρανίδος,
 » ἐκεῖνος ὕδωρ ἐαυτῷ ἐξ Ἰορδάνου φέρει.
 » Ὀλίγους φίλους ἐστιᾷ, καὶ πίνει μετ' ἐκείνων
 » κερνῶν εἰς ὕδωρ δροσερὸν τὸν ἐκ τῆς Κρήτης οἶνον.»

Οὕτως αὐτοί· ὁ δ' ἀρχηγὸς τῶν Γραικικῶν ταγμάτων,
 » Τί», — ἔλεγε, ν' ἀκολουθῇ τοὺς ξένους ἀπαυδήσας, —
 » τί ν' ἀποθάνω πρὸς οὐδέν; πρὸς τί τῶν στρατευμάτων
 » ἐμοῦ τὰς τάξεις νὰ ἰδῶ οἰκτρῶς καταστραφείσας;
 » Ὁ Γοδεφρείδος, ὁ τυφλῶς σκεπτόμενος καὶ πράττων,
 » ἐχέτω τύχας ἅς ζητεῖ, κ' οἱ Φράγχοι αὐτοῦ ἴσας.
 » Τί πρὸς ἡμᾶς; » Καὶ τῆς νυκτὸς ὡς ἔφθασεν ὁ ζόφος,
 μετὰ τῶν ἄλλων ἐφυγεν ἀγνώστως καὶ ἀψόφως.

Ἄμα δ' ἐγνώσθη τὸ συμβάν, φανέντος τοῦ ἡλίου,
καὶ ἄλλους τὸ παράδειγμα παρέσυρ' ἐρεθίσαν.
Τοῦ Ἀδεμάρου ὁ στρατὸς καὶ ὁ τοῦ Κλωταρίου,
καὶ ὅσων ἤδη σκελετοὶ καὶ τέφρα μόνον ἦσαν,
πρὸς οὓς τὸν ὄρκον ἔλυσεν ὁμοῦ μετὰ τοῦ βίου
τὸ δρέπανον τὸ στυγερὸν, τὸ πάντα δεσμὸν λύσαν,
περὶ φυγῆς συσκέπτεται· καὶ ὡς ἡ νύξ προῦχώρει,
δραπέτης ἄλλως ἄλλοθεν κρυφίως ἀνεχώρει.

Κ' εἰς ταῦτα μὲν ὁ Βουλλιὼν τὴν προσοχὴν ἐφίστει.
Νὰ ἐκριζώσ' ἡδύνατο βιαίως ὅσα βλέπει,
ἀλλὰ φαρμάκων αὐστηρῶν ἦτον ἐχθρός. Ἐν πίστει
ἦτις χειμάρρους ἴστησι καὶ ὄρη ἀνατρέπει,
κ' ἐν κατανύξ' εἰς τὸν Θεὸν ἀποταθεὶς μεγίστη,
ζητεῖ τῆς εὐλογίας τοῦ ἡ χάρις νὰ τὸν σκέπη·
τάς δύο χεῖράς του ἐνοῖ, κ' ἐνθέου ζήλου πλήρη
λέγων αὐτὰ, τὰ βλέμματα πρὸς οὐρανὸν ἐγείρει·

«Πάτερ καὶ Κύριε, καθὼς ἐπέτρεψας νὰ πέσῃ
»ψεκὰς γλυκεῖα ἄνωθεν ἐν μέσῳ τῆς ἐρήμου,
»κ' εἰς χεῖρα ἔδωκας θνητὴν τὸ μάρμαρον νὰ παῖσῃ,
»καὶ τ' ὄρος νὰ διαβραγῇ, καὶ ὕδατος ποτίμου
»νὰ ρεύσῃ ρύαξ, δὸς καὶ νῦν τὸ θαῦμα νὰ τελέσῃ
»κ' εἰς τούτους, ἀναβαίνουσα εἰς σέ ἡ προσευχή μου.
»Τοῖς τότε τούτῳ τῷ στρατῷ ἀξίωμα δὸς ἴσον.
»Τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνός σου προμάχους αὐτοὺς χρίσον.»

72

Τοιαῦτα ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ ἐνθέρμως συνηγόρει
 διανοιγὲν τὸ εὐσεβὲς καὶ δίκαιόν του στόμα.
 Αἱ ἐλαφραί του προσευχαί, χωροῦσαι τελεσφόροι,
 ὡς κοῦφ' ἀνέβησαν πτηνὰ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα.
 Ὁ Κύριος δ' ἀποδεχθεὶς αὐτάς, τὸν ἐθεώρει
 ἐν εὐμενείᾳ, κ' ἔστρεψε τὸ ἅγιόν του ὄμμα,
 καὶ εἶδε τὰς βασάνους των καὶ τὸν βαθμὸν τῶν πόνων,
 κ' εὐσπλάγχχνως διὰ λέξεων ὠμίλησε προφρόνων·

73

« Ἀρκοῦσ' οἱ ἐπικίνδunoι ἀγῶνες, καὶ ἡ πάλη
 » ἦν πρὸ τοσούτου ὁ στρατὸς ὁ φίλος ὑπομένει.
 » Κρυφίως, καὶ κακοτεχνῶν, ὁ Ἄδης τὸν προσβάλλει,
 » καὶ κατ' αὐτοῦ ὠπλίσθησαν λαοὶ συνησπισμένοι.
 » Τοῦντεῦθεν πρέπει δι' αὐτὸν ν' ἀρχίσῃ τάξις ἄλλη,
 » κ' αἰσία καὶ εὐήμερος νὰ εἶναι καὶ νὰ μένῃ.
 » Ἄς βρέξῃ. Σὺ δ' ἀδάμαστε πολεμιστὰ, μὴ κρύπτου·
 » καὶ ὁ στρατὸς πρὸς δόξαν σου ἐλθέτω τῆς Αἰγύπτου.»

74

Τὴν ἀμβροσίαν κεφαλὴν ἐκίνησε, κ' ἐσείσθη
 ὁ οὐρανός, κ' οἱ ἀπλανεῖς φωστῆρες, κ' οἱ πλανῆται·
 πᾶν ὄρος καὶ πᾶν βάραθρον ἐκ βάρθρων ἐκλονίσθη,
 καὶ τρέμει ὁ Ὠκεανός, καὶ ὁ ἀὴρ φοβεῖται.
 Ἀστράπτει πρὸς λαῖά, ὡς ἂν ὁ οὐρανὸς ἐσχίσθη,
 κ' ἡ ἀστραπὴ εὐθὺς βροντῆς βαρείας προηγεῖται.
 Χαρμόσυνον δ' ἀλαλαγμὸν ἐξέπεμψαν τὰ πλήθη,
 κ' εἰς τὰς βροντάς καὶ ἀστραπάς ἐκεῖνος ἀπεκρίθη.

75

Ἴδοὺ νεφέλ' αἰφνίδιαι. Οὐχὶ αὐτὰς θηλάσας
 ὁ ἥλιος ἀπὸ τῆς γῆς εἰς οὐρανὸν ἐγείρει.
 Ὁ οὐρανὸς ἠνέωξε τὰς πύλας αὐτοῦ πάσας,
 καὶ μετὰ πλείστης πρὸς τὴν γῆν ὀρμῆς τὰς κατασύρει.
 Σκότος ἐκάλυψε τὴν γῆν καὶ ἐχύθη εἰς τὰς θαλάσσας,
 καὶ ἡ ἡμέρα ἔσθυσεν εἰς νύκτα, φρίκης πλήρη.
 Πίπτει ραυγαδία ἡ βροχή, καὶ τοὺς ἀγροὺς ἀρδεύει·
 τὸ ρεῦμα δὲ, τῶν ποταμῶν τὰς ὄχθας ὑπερέβη.

76

Καθὼς ἐν ὥραις αὐχμηραῖς ἐάν, κατὰ τὸ θέρος,
 νέφη φανῶσιν, ἄγγελοι ὀροσσοποιῶν ὑδάτων,
 αἱ λάλοι νῆσσαι εἰς ξηρὸν τοῦ ῥυακίου μέρος
 μετὰ τραχέων τὴν βροχὴν ἀσπάζονται κρωγμάτων·
 τοῦ καταβρέοντος λουτροῦ τὰς ἐξεγείρει ἔρωσ,
 καὶ ἐκτείνουσιν εἰς τὰς ψυχρὰς ῥανίδας τὰ πτερὰ των·
 ταῖς πρώταις δ' ἔπειτα ἐκεῖ καὶ ἕτεραι συνῆψαν,
 καὶ σβέουσai ἀγάλλονται τὴν καυστηράν των δίψαν·

77

Τοιοῦτοι, ἀλαλάζοντες ἐδέχοντο καὶ ἐκεῖνοι
 τὸν ὑετὸν, ὃν ἔστελλεν, ὡς δωρεάν πλουσίαν
 ὁ οὐρανός· καὶ ἔσπευδον τὴν κόμην τίς νὰ πλύνῃ,
 τίς εἰς τὸ ὕδωρ τὸ στακτὸν νὰ βρέξῃ τὸν μανδύαν,
 καὶ τίς μὲν εἰς ποτήριον, τίς δ' ἐκ τοῦ κράνους πίνει,
 τίς δ' εἰς τὴν δρόσον νὰ λουσθῇ ζητεῖ τὴν αἰθερίαν·
 αὐτὸς τὸ μέτωπον, αὐτὸς τοὺς μήνιγγάς του βρέχει,
 ἄλλος εἰς χρῆσίν του πληροῖ ἄγγεῖα καὶ τὰ ἔχει.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΕΚΑΤΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

1

Τὴν ὀροσερὰν καὶ μαλακὴν ἀγκάλην τῆς μητρός της
ἡ νύξ καταλιμπάνουσα μελανωπὸς προκύπτει.
Αἱ αὔραι κοῦφαι πνέουσιν ἀπὸ τοῦ στόματός της,
κ' ἡ ζωοφόρος δρόσος της τῆς γῆς τὸν κόλπον νίπτει.
Τὰ κράσπεδά της ἤπλωσε, κ' ἐκ τοῦ καλύμματός της
τὴν χλόην καὶ τ' ἀνθύλλια ἐπὶ τὴν φύσιν ῥίπτει·
κ' οἱ μυροφόροι ζέφυροι, κινοῦντες τὰ πτερά των,
καλοῦσ' εἰς ὕπνον τοὺς θνητοὺς, κ' εἰς λήθην τῶν καμάτων.

2

Κ' οἱ μὲν τὴν μνήμην ἔπνιγον τῶν τῆς ἡμέρας πόνων
εἰς ἣν αὐτοῖς ἀνάπαυσιν ὁ ὕπνος ἤλθε φέρων.
Ὁ δὲ τῶν ὄλων Κύριος, εἰς τοῦ φωτὸς τὸν θρόνον
ἠγρύπνει ἐπὶ τῶν θνητῶν· στραφεὶς δ' ἐκ τῶν αἰθέρων
πρὸς Γοδεφρείδον, μεταξὺ τῶν Φράγκων ἡγεμόνων
τὸν εἶδε, κ' εὐμενῶς αὐτὸν προσέβλεψε καὶ χαίρων,
καὶ ὄνειρον ἠθέλησε σιγῶντα νὰ τῷ στείλῃ,
ὅστις ἀρχαῖον θέσπισμα ἐλθὼν νὰ τῷ ἀγγείλῃ.

3

Τοῦ μέρους, ὅθεν τῆς αὐγῆς ὁ δίσκος ἀνατέλλει,
 δευτέρα πύλη οὐ μακρὰν ὑπάρχει κρυσταλλίνη.
 Συνήθως, ὅταν ἡ ἡὼς νὰ μειδιάσῃ μέλλῃ,
 πρὶν εἰς τὴν εἴσοδον προβῇ, ἀνοίγεται ἐκείνη,
 κ' ἐξέρχονται οἱ ὄνειροι, ἂν ὁ Θεὸς τοὺς στέλλῃ
 εἰς οὓς φιλεῖ ἐπ' ἀρετῇ κ' ἐπὶ δικαιοσύνῃ.
 Καὶ τότε πρὸς τὸν στρατηγὸν διὰ χρυσῶν πτερύγων
 κατῆλθεν ὄνειρος σταλεῖς, τὴν πύλιν διανοίγων.

4

Ποτὲ εἰς βλέμμ' ἀνθρώπινον ἐκείνου δὲν ἐφάνη
 ἢ ὄναρ χαριέστερον ἢ ὄραμα γλυκίον.
 Ὡς νὰ τῷ λέγῃ φαίνεται, καὶ καταδῆλως πάνυ
 τὰ τῶν ἀστέρων μυστικὰ καὶ τὰ τῶν οὐρανίων·
 καὶ ὥς ἂν εἰς κάτοπτρον ἐνέβλεπε, μανθάνει
 πᾶσαν ἀλήθειαν σαφῇ περὶ τῶν ὑπεργείων.
 Ἐνόμιζε πῶς αἰθρίον διάστημα ἐπέρα,
 ὃ περιέβαλλε φλογῶν παγχρύσων ἀτμοσφαῖρα.

5

Ὡς δ' εἰς τὸν τόπον τὸν λαμπρὸν ἐθαύμαζεν ἐκεῖνο
 τὴν ἔκτασιν, τὴν κίνησιν, τὸ φῶς, τὴν ἁρμονίαν,
 στέφανον φέροντα πυρὸς καὶ στέφανον ἀκτίνων,
 εἶδε χωροῦντα πρὸς αὐτὸν ἱππότην νεανίαν.
 Καὶ ἤκουσε νὰ τῷ εἰπῇ, τὸν λόγον ἀποτείνων,
 γλυκὺν ὑπὲρ κελεύσμα καὶ ὑπὲρ μελωδίαν·
 «ὦ Βουλλιῶν, νὰ μὲ δεχθῇς ἀρνεῖσαι φιλοφρόνως;
 » Ἡ μνήμη σοὶ ἐξέφυγε τοῦ φίλου σου Οὐγῶνος;»

6

Κ' ἐκεῖνος ἀπεκρίνατο· «Μ' ἐφάνης ὄψιν ἄλλην
 » πῶς ἔχεις, ἡλιοφαῆς ὥς εἶς' ἐστολισμένος.
 » Οὕτω σὲ βλέπων, ἄπορον δὲν εἶναι ἂν ἐσφάλην,
 » καὶ ἂν τὸ νέον σχῆμά σου μ' ἠπάτησ' ἐπομένως.»
 Κ' ἠνέωξε περιπαθῶς τὴν φιλικὴν ἀγκάλην
 καὶ τὴν ἐξέτεινε δις, τρίς, καὶ ἐπανειλημμένως.
 Ἀλλὰ κατ' ἐπανάληψιν τρίς ἦν ἐν ἀπορίᾳ·
 ὥς φροῦδὸν ὄναρ, ὥς σκιά ἐλύθ' ἡ ὀπτασία.

7

Ἐκεῖνος δ' εἶπε μειδιῶν· « Ὑπὸ γηίνης σκέπης
 » νομίζεις πῶς καλύπτομαι, καὶ ὕλη πῶς μ' ἐνδύει;
 » Ἐμπρός σου αὔλον μορφὴν καὶ πνεῦμα γυμνὸν βλέπεις.
 » Τὸ ἄστυ τὸ οὐράνιον πολίτην τοῦ μ' ἐγκλείει.
 » Ἐκεῖ καὶ σὺ θεν' ἀναβῆς, κ' ἐκεῖ θενὰ ἐμπρέπης
 » ὅπου σκηνοῦσι πρόμαχοι τῆς πίστεως ἀνδρεῖοι.»
 — « ὦ! πότε τοῦτο ἔσται μοι; ἠρώτησεν ἐκεῖνος.
 » Νὰ ρίψω ἀνυπομονῶ τὸ γήϊνόν μου σκῆνος.»

8

Ὁ δὲ Οὐγὼν ἀπήντησε· « Ταχέως, ναί, ταχέως
 » εἰς τοῦ θριάμβου τῶν πιστῶν τὴν δόξαν θ' ἀναζήσης.
 » Ἀλλ' ἡ ὁδὸς αὐτοῦ βατὴ δὲν θὰ σοὶ γίνη, ἕως
 » ἰδρώτων τὴν ἀνοιξῶσι κ' αἱμάτων πολλῶν ρύσεις,
 » καὶ μέχρις οὗ τὸ μέγα σου νὰ ἐκπληρώσης χρέος,
 » καὶ τῆς ἀγίας πόλεως νὰ θραύσης τὰς ἀλύσεις,
 » καὶ θρόνου χριστιανικοῦ νὰ θέσης πρῶτας βάσεις,
 » εἰς ὃν τὸν σὸν αὐτάδελφον πεσὼν θ' ἀναβιβάσης.

9

» Ἄλλ' ἵνα μᾶλλον ἐπαρθῇς πρὸς τὰς μονὰς ἐκεῖνας,
 » καὶ περισσεύσῃ ἡ ὁρμὴ τῆς σῆς ἐπιθυμίας,
 » ἰδὲ τὸ φῶς τὸ ἀχανές, τὰς σφαῖρας τὰς πυρίνας,
 » ἃς διευθύνει δάκτυλος τῆς ἀχανοῦς σοφίας,
 » καὶ ἄκουσον τῶν οὐρανῶν ἀδούσας τὰς σειρήνας,
 » καὶ τῶν ἀγγελικῶν λυρῶν τὰς θείας συμφωνίας,
 » κ' ἔπειτα νεῦσον πρὸς ἐκεῖ (εἶπε τὴν γῆν δεικνύων),
 » καὶ τὴν μηδαμινότητα ἰδὲ τῶν ἐπιγείων.

40

» Τῆς ἀνθρωπίνης ἀρετῆς μόνος ἰδὲ καὶ κρίνε
 » ποῦ ἐπὶ γῆς ἡ ἀφορμὴ κ' ἡ ἀμοιβὴ ποῦ κεῖται,
 » καὶ τίνες αἱ λαμπρότητες κ' αἱ δόξαι σὰς ἐκεῖναι,
 » ἐφ' αἷς ὑμεῖς κομπάξετε καὶ μεγαλοφρονεῖτε.
 » Βραχεῖα νῆσος εἶν' ἡ γῆ, καὶ πέριξ αὐτῆς εἶναι
 » ὁ πόντος ὃν Ὀκεανὸν, ὃν ἀχανῆ καλεῖτε.
 » Οὐδὲν πλὴν ἔχει ἄξιον ὧν τ' ὄνομα ἐκφράζει,
 » ἀλλ' εἶναι βάλτος ἀβαθῆς, καὶ ὕδωρ ὃ λιμνάζει.»

41

Εἶπεν· ὁ δὲ κατένευσε καὶ εἶδε μειδιάσας,
 καὶ περιφρόνησις κρυπτὴ ἐντός του ἐκδηλοῦται.
 Εἰς ἓν σημεῖον ποταμοὺς, γῆν εἶδε καὶ θαλάσσας,
 ὅτι ἀπέχον φαίνεται, εἰς ἓν πῶς συγκεντροῦται·
 καὶ εἰς τοῦ κόσμου τοὺς καπνοὺς, εἰς τὰς σκιάς του πάσας
 ἐξέστη πῶς ὁ νοῦς ἡμῶν ἀφρόνως προσηλοῦται,
 πῶς ἐξουσίαν δουλικήν, ρήμην βωδὴν ζηλεῖ,
 καὶ λησιμονεῖ τὸν οὐρανόν, ὅστις καλῶν μᾶς νεύει.

42

Καὶ ἀπεκρίθη· «Τῶν δεσμῶν ἀνίσως τῶν γηίνων
 »ὁ οὐρανὸς τὸ πνεῦμά μου ἀργήσῃ ν' ἀπαλλάξῃ,
 »εἰς τὰς ἀπάτας τῆς ζωῆς βαδίζων, διὰ τίνων
 »ὁδῶν ποτὲ νὰ μὴ σφαλῶ, σὺ θέλεις μὲ διδάξει.»
 Ὁ δ' εἶπεν· «Ἀκολούθησον τὸν ἄπταιστον ἐκεῖνον
 »εἰς ὃν χωρεῖς, κ' ἐντὸς αὐτοῦ οὐδὲν μὴ σὲ ταράξῃ.
 »Πλὴν τοῦ Βερτόλδου τὸν υἱὸν θὰ σὲ παρακινήσω
 »νὰ φέρῃς, τὸν ἐξόριστον μετακαλῶν, ὅπισω.

43

»Ἀνίσως ὁ ἀνώτατος νὰ εἶσαι στρατηλάτης
 »τοῦ ἔργου τοῦ ἁγίου σας διέταξε τὸ θεῖον,
 »καθὼς ἐδόθη ἐντολὴ εἰς σὲ νὰ διατάτῃς,
 »νὰ ἐκτελῇ τὸ προσταχθὲν ἐδόθ' εἰς τὸν ἀνδρεῖον.
 »Δευτέρας ἔσται τάξεως, ὡς σὺ τῆς ὑπερτάτης,
 »καὶ σὺ μὲν ἔσῃ κεφαλὴ, ἐκεῖνος δὲ βραχίον
 »τοῦ στρατοπέδου. Ἄλλος τις νὰ λάβῃ μὴ ἀφήσῃς
 »τὸ ἔργον του, καὶ οὐδὲ σὺ μὴ λάβῃς το ἐπίσης.

44

»Ἐκείνῳ μόνῳ δέδοται τὸ δάσος ν' ἀποκόψῃ
 »τὸ ὑπερασπιζόμενον ὑπὸ μαγχανευμάτων·
 »καὶ ὁ στρατὸς, ἀδυνατῶν ὡς ὥρας νὰ προκόψῃ
 »ἀπέναντι τῶν ὅπλων των καὶ τῶν ὀχυρωμάτων,
 »καὶ βιαζόμενος σχεδὸν τὸν ὁδόν ν' ἀνακόψῃ,
 »θὰ ἐπιτύχῃ δι' αὐτοῦ, πολλὰ καὶ νέα πράττων.
 »Νὰ κατακτήσῃ φρούρια, καὶ νὰ νικήσῃ μέλλει
 »ὁπόσους ἢ ἀνατολὴ στρατοὺς πρὸς οὓς στέλλει.»

45

Σιγαῖ· ὁ δ' ἀποκρίνεται· «ὦ! τὸν πεπλανημένον
 »θὰ εἴμ' εὐγνωμονέστατος ἐὰν ἰδῶ ὀπίσω.
 »Οἱ εἰς τὸν νοῦν ἐμβλέποντες ἡμῶν τὸν κεκρυμμένον,
 »ἤξεύρουσιν ἄν, φίλτατε, ἀγαπητὸς μοι ἦσο.
 »Ἄλλὰ, νὰ παραγγεῖλλω τί εἰς τὸν ἀπεσταλμένον;
 »τί νὰ μηνύσω εἰς αὐτὸν, καὶ τί νὰ τῷ ζητήσω;
 »Νὰ παραινέσω προτιμᾶς, ἢ λέγεις νὰ προστάξω,
 »ὥστ' εὐγενὲς καὶ νόμιμον νὰ εἶναι ὅ,τι πράξω;»

46

Ὁ ἄλλος δ' ἀνταπήντησεν· «Ὁ ὕψιστος μονάρχης
 »ἐξ οὗ σοι πᾶσαι χάριτες καὶ εὐποιῖαι πᾶσαι,
 »θέλει παρ' ἅπασιν, ἐφ' ὧν σοὶ ἐπιτρέπει ν' ἀρχῇς,
 »νὰ διαμένῃς σεβαστὸς, κ' εἰσέτι νὰ τιμᾶσαι.
 »Μὴ καταβῇς εἰς δέησιν, ὅς ἡγεμῶν ὑπάρχεις,
 »καὶ τῆς συγκαταβάσεως μὴ τόσον καταχρᾶσαι·
 »ἀλλ' εἰς προτάσεις αἵτινες θὰ γίνωσ', ὑποχώρει,
 »καὶ ὅταν σοὶ ἀπευθυνθῇ παράκλησις, συγχώρει.

47

Ὁ Γέλφος οὐρανέμπνευστος θὰ σὲ παρακαλέσῃ
 »συγγνώμην τῶν σφαλμάτων του νὰ δώσης εἰς τὸν νέον,
 »εἰς ἃ ἐξ ἀφρονος θυμοῦ ἠτύχησε νὰ πέσῃ,
 »ἂν ἐπανέλθ' εἰς τὴν τιμὴν καὶ πράξῃ κατὰ δέον.
 »Καὶ νῦν μὲν ἐν παράφρονος ἐστὶν εἰσέτι θέσει,
 »ἀργὸς περιφερόμενος, κ' ἔρωτα φαῦλον πνέων·
 »ἀλλὰ θὰ ἔλθῃ—πίστευσον τοῖς λόγοις μου—ταχέως,
 »θὰ ἔλθῃ, καὶ τὸ ἱερὸν θεν' ἀναλάβῃ χρέος.

48

»Ὁ ἐρημίτης Πέτρος, ὃν ὁ οὐρανὸς ἐγκρίνει
 »ἐρμηνευτὴν ὑπέρτατον τῶν θείων μυστηρίων,
 »τοὺς ἀποστόλους παρ' ὑμῖν αὐτὸς θὰ διευθύνῃ
 »εἰς δ' ὁ νέος μαχητὴς ἐγκρύπτεται χωρίον·
 »θὰ τοῖς διδάξῃ πῶς αὐτοῦ ἡ λύτρωσις νὰ γίνῃ,
 »καὶ πῶς νὰ σοὶ τὸν φέρωσι, καὶ διὰ δρόμων ποίων.
 »Εἰς τὰς σημαίας σας αὐτὸν ὁ οὐρανὸς θὰ φέρῃ,
 »καὶ οὕτω θενὰ ἔλθωσι κ' οἱ ἄλλοι σας ἐταῖροι.

49

»Καὶ ἤδη ὁ ἐπίλογος τῆς ἀκροάσεώς σου,
 »ἔστις ἡξέυρῳ ἰσχυρῶς πῶς θὰ σ' εὐχαριστήσῃ·
 »Θ' ἀναμιγῇ τὸ αἷμά του μετὰ τοῦ αἵματός σου,
 »καὶ γενεὰ ἐκ τοῦ δεσμοῦ λαμπρὰ θενὰ βλαστήσῃ.»
 Σιγαῖ, κ' εὐθύς ἐξέλιπεν ὡς φάσμα ὑγρᾶς δρόσου,
 ἢ ὡς καπνὸς ὃν ἄνεμος προσπνεύσας διαλύσῃ.
 Ὁ Γοδεφρείδος δ' ἐξυπνᾷ, καὶ τ' ὄνειρον ἐλύθη,
 κ' ἐκπληξίς μόνῃ καὶ χαρὰ τῷ μένει εἰς τὰ στήθη.

20

Ἀνέβλεψε δ' ὁ Βουλλιῶν, καὶ εἶδ' ἐκπεπληγμένος
 ὅτ' ἡ αὐγὴ ἀνέτειλεν, ὅτι τὸ φῶς ἐρρώσθη.
 Τῆς κλίνης τῆς ῥαθύμου του ἡγέρθη ἐπομένως,
 καὶ εἰς τ' ἀνδρεῖα μέλη του τὰ ὅπλα του ἐξώσθη.
 Ἐκ τῶν σκηνῶν δ' οἱ ἀρχηγοὶ συνῆλθον ἐσπευσμένως,
 ἅμα ἡ πρόσκλησις αὐτοῖς τοῦ στρατηγοῦ ἐγνώσθη·
 κ' ἐν συνεδρίῳ κἀθηνται ἐκεῖ νὰ συσκεφθῶσιν,
 ὅπου τεκταίνοντ' αἱ βουλαιὶ πρὶν ἢ ἐκτελεσθῶσιν.

21

Εὐρὼν δ' ὁ Γέλφος ὁ χρηστός ἐντὸς τοῦ συνειδότος
 τὴν οὐρανόθεν εἰς αὐτὸν ἐμφυσηθεῖσαν γνώμην,
 ἡγέρθη ἐκ τῆς ἔδρας του ἐν τοῖς συμβούλοις πρῶτος,
 καὶ ταῦτα εἶπεν· « Ἀρχηγέ ἐπεικῇ, συγγνώμην
 »δὲν θὰ ζητήσω παρὰ σοῦ, διότι ἀπεικότης
 »ὕπὲρ προσφάτου σφάλματος λαλήσων θ' ἀφικόμην,
 »ἐξ οὗ θὰ εἶχες δίκαιον νὰ μὲ καταδικάσῃς
 »ἀκαίρους ὡς προβάλλοντα καὶ ἀπρεπεῖς προτάσεις.

22

» Ἀλλὰ πρὸς σὲ τὸν εὐσεβῆ πῶς ἔρχομαι δεήσεις
 »ὕπὲρ Ῥινάλδου τοῦ κλεινοῦ καὶ τοῦ ἀνδρείου φέρων
 »ἀπόβλεπον, καὶ εἰς ἐμὲ ἀπόβλεπον ἐπίσης
 »ὅστις ὁ πάντων ἔσχατος δὲν εἶμαι τῶν ἐταίρων,
 »καὶ τὴν συγγνώμην ν' ἀρνηθῇς μὴ, ἀρχηγέ, θελήσῃς,
 »ἦν θὰ δεχθῇ πᾶς ὁ στρατὸς ἐπευφημῶν καὶ χαίρων.
 »Νὰ ἐπανέλθῃ ἄφες τον. Μετανοῶν θὰ σπεύσῃ
 »τὸ αἷμά του πρὸς τὸ κοινὸν καλὸν νὰ δαφιλεύσῃ.

23

» Νομίζεις ἄλλος πλὴν αὐτοῦ ὅτι τολμᾷ νὰ τάμη
 »τ' ἄγρια δένδρα τοῦ ὄρυμοῦ τὰ γεγοητευμένα;
 » Εἰς θάνατον καὶ εἰς σφαγὴν τίς ἄλλος θέλει δράμει,
 » ἔχων αὐτοῦ τὴν ἄτρομον, τὴν χαλυβδίνην φρένα;
 » Τίνος θὰ σείσῃ φρούρια καὶ πύλας ἢ παλάμη,
 » ἢ θ' ἀποκρούσῃ σώματα ἐνόπλων τεταγμένα;
 » Εἰς τὸν στρατὸν σου δὸς, ὦ δὸς τὴν χεῖρα τοῦ κρατίστου,
 » ὅστις ἐστὶν ὁ πόθος του καὶ ἡ θερμὴ ἐλπίς του.

24

» Ἀπόδος τὸν ἀνεψιὸν εἰς τὸν αἰτοῦντα θεῖον,
 » κ' εἰς σέ ὀριμὺν ἐκτελεστὴν, εἰς σέ τὴν δεξιάν του.
 » Μὴ ἐν ἀργίᾳ ἐκλυθῇ ὁ κραταῖος βραχίων.
 » Ἀπόδος τον εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς τὴν εὐκλειάν του·
 » καὶ ὑπὸ τὴν σημαίαν σου, τῆς νίκης τὸ σημεῖον,
 » θ' ἀνταμιφθῇ, τὴν ἀρετὴν λαβὼν τὴν παλαιάν του.
 » Ἐχων δὲ σέ παράδειγμα, καὶ σέ καθοδηγόν του,
 » θά πράξῃ ἔργ' ἀντάξια τῶν πρώτων ἡμερῶν του.»

25

Τοιαῦτ' αὐτὸς ἐδέετο, καὶ πᾶσα συγκινεῖται
 κ' ἐπευφημεῖ ἡ σύνοδος εἰς τὴν παράκλησίν του.
 Ὁ δὲ, ὡς ἂν ἀπόφασιν νῦν πρῶτον συλλογῇται
 ἦν οὔποτε οἱ λογισμοὶ ἐστάθμισαν οἱ πρῶν του,
 τῷ λέγει· « Πάντες ἂν ὑμεῖς ἐκθύμως τὴν ζητῆτε,
 » μόνος ἐγὼ δὲν θ' ἀντιστῶ εἰς τὴν συγχώρησίν του.
 » Ἄς παύσ' ἡ αὐστηρότητος μου, καὶ σήμερον κρατεῖτω
 » ὅ,τ' ἡ κοινὴ ἀπόφασις τοῦ συνεδρίου ἦτο.

26

» Ἄς ἔλθῃ ὁ Ῥινάλδος, πλὴν ἅς μάθῃ νὰ ὑπέιχῃ
 » τούντεῦθεν εἰς τὴν φρόνησιν ἡ ζέουσα ὀργή του.
 » Τὰς εἰς αὐτὸν ἐλπίδας μας ἅς δικαιώσ' ἡ νίκη,
 » καὶ ἦν ἀγάπην ἔχουσιν αὐτοῦ οἱ σύντροφοί του.
 » Σὺ μετακάλεσον αὐτὸν, ὦ Γέλφε. Σοὶ ἀνήκει.
 » Μεγάλ' εἰς παλιννόστησιν θά εἶναι ἡ σπουδὴ του.
 » Σὺ εὔρε τὸν ἀπόστολον, κ' εἰπέ εἰς ποῖα μέρη
 » ἐλθῶν, τὸν νέον τὸν ὀξὺν θά εὔρῃ, νὰ τὸν φέρῃ.»

27

Σιγαῶ· λαλεῖ δ' ἀνεγερθεὶς ὁ πρίγκηψ τῆς Δανίας·
 « Ἐγὼ θ' ἀπέλθω πρὸς αὐτὸν τὴν ἀγγελίαν φέρων.
 » Ὁδοῦ κινδύνους εἰς οὐδὲν ψηφῶ καὶ δυσχερείας. »
 Ἦν δὲ καὶ χεῖρας καὶ ψυχὴν ἀνδρείως νεανίας,
 δι' ὃ τὴν πρότασιν αὐτοῦ ἐδέξατο ὁ γέρων·
 τὸν θέλει ὡς ἀπόστολον· ἀλλ' εἰς αὐτὸν προσθέτει
 καὶ τὸν Οὐμβάλδον, φρόνιμον καὶ δεξιὸν προσέτι.

28

Ἦν ὁ Οὐμβάλδος δὲ ἀνὴρ διὰ τοῦ βίου ὅλου
 τόπους πολλοὺς ἐπισκεφθεὶς καὶ ἤθη γνοὺς ἀνθρώπων,
 ἐκ τῶν χιόνων μεταβάς τοῦ πεπηγμένου πόλου
 μέχρ' εἰς ἐρήμων φλογερῶν, τῆς γῆς τῶν Αἰθιοπῶν.
 Ὡν δὲ ἀδόλου πνεύματος καὶ μεγαλεπιδόλου,
 ἔγινε κάτοχος γλωσσῶν, συνηθειῶν καὶ τρόπων.
 Ὁ Γέλφος δὲ μετέπειτα τὸν ἔλαβεν ἑταῖρον,
 καὶ τὸν ἡγάπησε πολὺ, καὶ πλεον τῶν ἐτέρων.

29

Οὕτως ἐπέμφθησαν λοιπὸν ἀπόστολοι ἐκεῖνοι
 τοῦ ἔργου, οὗ πᾶς ὁ στρατὸς τὸ πέρας ἐπεθύμει.
 Ὁ Γέλφος πέμπει πρὸς τὴν γῆν αὐτοῦς, ἣν διευθύνει
 ὁ Βοεμόνδος Βασιλεὺς. Ἐκεῖ πῶς ἐπεδύμει
 ὁ ὑπὲρ οὗ ἐπρόκειτο ἡ ἔρευνα νὰ γίνῃ
 αὐτὸς ἐπίστευε, καὶ ἦν κοινὴ αὐτῇ ἡ φήμη.
 Ὁ ἐρημίτης πλὴν ἰδὼν αὐτὸν ἡπατημένον,
 ἀνέκοψε τὸ προσταχθὲν καὶ εἶπε παρεμβάινων·

30

«Ἰππόται, εἰς διάδοσιν ὀμφῆς ἀπαταιῶνος,
 »εἰς φῆμην ἀνυπόστατον ἀνίσως πιστευθῆτε,
 »κ' εἰς ὁδηγὸν ἐπισφαλῇ ἂν ἔπησθε ἀφρόνως,
 »τοῦ ποθουμένου σας σκοποῦ θεν' ἀποπλανηθῆτε.
 »Πορεύθητε πρὸς τὴν ἐγγὺς ἀκτὴν τῆς Ἀσκαλῶνος;
 »καὶ ὅπου εἰς τὴν θάλασσαν ὁ ποταμὸς ἐκχεῖται,
 »ἄνθρωπον φίλον θέλετε καὶ πρόφρον' ἀπαντήσῃ.
 »Πιστεύσατε ὥς εἰς ἐμὲ εἰς ὅ,τι ὁμιλήσῃ.

31

»Γινώσκει πλεῖστ' ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' εἶχε καὶ εἰδήσεις
 »περὶ τῆς ἐκδημίας σας τῆς ἄλλοτε ἀγνώστου
 »πρὸ πολλοῦ χρόνου παρ' ἐμοῦ. Θὰ σᾶς εἰπῶ δ' ἐπίσης
 »ὅτι οὐδεὶς σοφώτερος οὐδ' εὐγενέστερός του.»
 Τοιαῦτα τοῖς ὠμίλησεν, οὐδ' ἄλλας ἐρωτήσεις
 ἀπέτεινεν ὁ Κάρολος οὐδ' ὁ συνέταιρός του.
 Τὸν λόγον δ' ἀπεδέξατο ἐν πάσῃ εὐπειθείᾳ
 ὃν εἰς αὐτὸν ἐνέβαλεν ἡ ἔμπνευσις ἡ θεία.

32

Ἀπῆλθον, καὶ τὸν ἐνδοξον ἀνέλαβον ἀγῶνα
 ταχέως νὰ τελέσωσι μετὰ σπουδῆς ἀπάσης.
 Τὰ βήματά των δ' ἔστρεψαν κατὰ τὴν Ἀσκαλῶνα,
 ὅπου καμπύλας ἡ ἀκτὴ ἀνείλιπτεν ἐκτάσεις.
 Καὶ ἔτι μὲν δὲν ἤκουον ἐπὶ τὴν ἡϊόνα
 μετὰ βοῆς θραυόμενον τὸ κῦμα τῆς θαλάσσης,
 ὅτ' ἔφθασαν εἰς ποταμὸν, ὃς πλημμυρήσας ἔρρει
 ἐξ ὕδατος δὲ πλησμονὴ βροχῶν τῷ εἶχε φέρει,

33

Διὸ ἐντὸς ἀδυνατεῖ νὰ συσχεθῇ τῆς κοίτης,
καὶ ὑπερβάς τὰ χεῖλη του, εἰς τοὺς ἀγροὺς ἀπλοῦται.
Ἐν ᾧ δ' ἐδίσταζον αὐτοὶ, σεβάσμιος πρεσβύτης
τὴν ὄψιν ἔχων προσηνῇ, ἐμπρὸς τῶν φανεροῦται.
Ποδῆρης καὶ λευκὸς αὐτὸν καλύπτει ἐπενδύτης,
φηγὸς δὲ εἰς τὴν κόμην του εἰς στέφανον κυκλοῦται.
Προβαίνει, κ' εἰς τὴν χειρὰ του βραχείαν ῥάβδον ἔχει,
καὶ εἰς τὰ κύματα πατῶν, τοὺς πόδας του δὲν βρέχει.

34

Ὅταν τοῦ πόλου προσεχεῖς τὰς χώρας τὰς βορείας
ψύχῃ δριμύτατος χειμῶν ἐντὸς τοῦ πάγου δένων,
ὁ διατρέχων τὰς νεκρὰς ἐκεῖνας ἐρημίας
μετὰ τῶν ἱππελάφων του προβαίνει ὀλισθαίνων·
ὁμοίως ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς αὐτῆς ἐπιφανείας,
καίτοι βρούσης, ἀσφαλῶς αὐτὸς ἐχώρει βαίνων,
καὶ ἦλθεν ὅπου ἴσταντο προσμένοντες οἱ φίλοι
καὶ βλέποντές τον ἔκπληκτοι, καὶ οὕτω τοῖς ὠμίλει·

35

«Ξένοι, μακρὸν καὶ δυσχερὲς τὸ ἐπιχείρημά σας,
»καὶ ἀκατόρθωτον ἂν τις δὲν γίνῃ ὁδηγός σας.
»Ὁ νέος πρὸς ὃν σπεύδετε μακράν ἀπῆλθ' ἐλάσας,
»πρὸς ξενηλάτας, πρὸς φυλάς ἐν ἀπιστίᾳ ζώσας.
»ὦ! πόσας νὰ ὀργώσητε θὰ ἔχετε θαλάσσας,
»εἰς πόσας χώρας, εἰς ἀκτὰς νὰ ὀρμισθῇτε πόσας!
»Μὴ παύεσθε, τὴν ἔρευναν ἐὰν τὴν ὑμετέραν
»ἀκόμῃ δὲν ἐκτείνετε τοῦ κόσμου τούτου πέραν.

36

» Πλὴν μὴ ἀπαξιώσῃτε διὰ τῶν ἐνδοτέρων
 » συρίγγων νὰ προέλθῃτε τῶν σκοτεινῶν σπηλαίων.
 » Λόγους ἐκεῖ θ' ἀκούσῃτε τῶν ἀπορρήτοτέρων,
 » τῶν μᾶλλον ταῖς μελλούσαις σας ἐρεύναις ἀναγκαίων. »
 Οὕτως εἰπὼν, τὰ ὕδατα διέταξεν ὁ γέρων,
 κ' εἰς τὴν φωνὴν του εὐπειθὲς τὸ ὕδωρ παύει ῥέον,
 κ' εἰς ὄρη ἐκατέρωθεν ὑδάτινα ὀρθοῦται,
 κ' ἐν μέσῳ τῶν ὑγρῶν τειχῶν ὁδὸς στεγνὴ κυρτοῦται.

37

Ἐκ τῆς χειρὸς τοὺς ἔλαβε, κ' εἰς ὑπογείους θόλους,
 μυχιαιτάτους, κάτωθεν τοὺς ἔφερε τῆς κοίτης.
 Τὸ φῶς ἐπλάνα ὡς ἐκεῖ ἀκτῖνας ἀμφιβόλους
 ὡς ἡ σελήνη εἰς ὄρυμν, ὁπότε εἶν' ἀρχὴ τῆς.
 Οὐχ ἦττον χώρους βλέπουσιν ὑδάτων πλήρεις ὅλους,
 ἐκεῖθεν δ' ἀπορρέουσιν ἐκάστην φλέβα, ἥτις
 ἐπλήρου τὰς δεξαμενάς, τὰς λίμνας καὶ τὰς κρήνας,
 κ' εἰς ἔλη καὶ εἰς ποταμοὺς ἐχεῖτο βαθυδίνας.

38

Τοῦ Πάδου κ' Ἰστρου εἶν' ἐκεῖ πηγαί, κ' ἐκεῖ προκύπτει
 ὁ Γάγγης μετὰ τοῦ Ἰνδοῦ καὶ μετὰ τοῦ Εὐφράτου,
 κ' ἐρεύγεται ὁ Τάναϊς, κ' ἐκεῖ ἀποκαλύπτει
 ὁ Νεῖλος τ' ἀγνωστα ἡμῖν, τὰ πρῶτα βήματά του·
 ποταμὸς δ' ἄλλος εἰς μυχὸν βαθύτερον ἐγκρύπτει
 τὰ ἐξ ἀργύρου ῥέοντος καὶ θεοῦ ῥεύματά του,
 ἃ καθαρῶς ἔπειτα καὶ συμπυκνῶν εἰς σῶμα
 οὐχὶ ῥευστὸν ὁ ἥλιος, χρυσοῦ τοῖς δίδει χρῶμα.

39

Τοὺς βράχους πάντας τῶν ὀχθῶν ἐκείνων τῶν πλουσίων
πολύτιμοι συνέθετον καὶ κατεκόσμου λῖθοι.

Καὶ ὑπ' αὐτῶν κατάφωτος, ὡς ἐκ φανῶν μυρίων
ὁ χῶρος λάμπει, ἡ φρικτὴ σκοτία διελύθη.

Στίλβει ὁ σάπφειρος ἐκεῖ, ἀκτινοβόλον Ἴον,
σμαράγδων διαλάμπουσι καὶ ὑακίνθων πλήθη,
ἀντανακλῶσ' οἱ ἀνθρακες τὴν φλογεράν χροιάν των,
καὶ στίλβει ὡς ἡλιακὸν τὸ φῶς τῶν ἀδαμάντων.

40

Ὡς ἐνεοὶ ἀπέμειναν ἐκ θάμβους οἱ ἀνδρεῖοι
ἐπὶ τῇ θεᾷ τῇ καινῇ πραγμάτων ἀδοκῆτων,
καὶ τοῖς ἐκόπη ἡ φωνή. Ἄλλ' ὁ Οὐμβάλδος λύει
τὴν σιωπὴν, καὶ ἔρωτᾷ τὸν γέροντα τίς ἦτον·
«Πάτερ, εὐδόκησον αὐτὸ νὰ μ' εἴπῃς, καὶ ὅποιοι
»καὶ ποῦ οἱ δρόμοι φέρουσι τῶν σκοτεινῶν ἀδύτων·
»διότι ὄντως ἀγνοῶ ἀλήθει' ἂν μὲ πλήττῃ,
»ἢ ὄναρ ἂν τεράστιον τὴν φρένα μου ἐκπλήττῃ.»

41

Ὁ δ' ἀπεκρίθη· «Ἰστασθε ἐντὸς τοῦ ἀπεράντου
»κόλπου τῆς γῆς, παμμήτορος, ἥτις τὸ πᾶν παράγει.
»Ἀλλὰ νὰ διατρέξετε τὴν ἐπιφάνειάν του
»θ' ἀδυνατῆτε, αὐτ' ἡ χεὶρ ἂν δὲν σᾶς ἐξενάγει.
»Ἐντὸς τοῦ Ἀνακτόρου μου σᾶς φέρω, καὶ ἀχράντου
»ἐκεῖ καὶ θαυμαστοῦ φωτὸς θὰ σᾶς δεχθοῦν πελάγη.
»Ἀπιστος εἰμ' ἐκ γενετῆς. Εἰς ἱερὰ πλὴν ρεῖθρα
»μὲ ἀνεγέννησ' ἔπειτα ἡ θεία κολυμβήθρα.

42

» Δι' ἀκαθάρτων μήποτε νομίσητε πνευμάτων
 » πῶς ὅσα θαύματα ἐδὼ ὄρᾱτ' ἐξαγοράζω,
 » δι' ἀκαθάρτων μαγειῶν, διὰ μαγικανευμάτων
 » πῶς τὸν Πυριφλεγέθοντα, τὸν Κοκκυτὸν δαμάζω.
 » Τὴν δύναμιν τῶν βοτανῶν, τὴν χρῆσιν τῶν ὑδάτων
 » εἰς τὰς αἰτίας τὰς κρυπτάς, εἰς τὰς πηγὰς σπουδάζω,
 » καὶ τὰ λοιπὰ μυστήρια τῆς φύσεως ἐπίσης
 » παρατηρῶν, ἀκολουθῶ τῶν ἄστρον τὰς κινήσεις.

43

» Διότι οὐχὶ πάντοτε ἐντὸς σπηλαίου κοίλου
 » μακρὰν τοῦ ἱλαροῦ φωτὸς νὰ μένω συνειθίζω·
 » πολλάκις εἰς τὸν Λίβανον καὶ ἐπὶ τοῦ Καρμήλου
 » εἰς τὰς ὑψίστας κορυφὰς τὴν σκοπιάν μου κτιζώ·
 » τὴν Ἀφροδίτην δ' ἐξ αὐτῆς, τὸν Ἄρην ἐκ προδῆλου
 » καὶ ἀκαλύπτως θεωρῶν, τὴν ὄψιν των γνωρίζω,
 » καὶ τῶν ἀστέρων ἐρευνῶ τῶν ἄλλων τὰς πορείας,
 » τὰς ἐνεργείας τὰς καλὰς, τὰς φαύλας ἐπηρείας.

44

» Κ' ὑπὸ τοὺς πόδας μου πυκνάς ἢ ἀραιὰς νεφέλας
 » βλέπω, νῦν μὲν ἱριδωτάς, νῦν μελανὰς ὡς πίσσαν,
 » καὶ μορφουμένην τὴν βροχὴν καὶ τὰς δεινὰς θυέλλας,
 » καὶ τῶν ἀνέμων εἰς ἀκμὴν προβαίνουσιν τὴν λύσσαν·
 » καὶ βλέπω ἀναπτόμενον τοῦ κεραυνοῦ τὸ σέλας,
 » τὸ εἰς φλογώδεις ἑλικας τὰ νέφη διασχίσαν,
 » καὶ σφαῖρας ἐκπεμπούσας πῦρ, κ' ἐχούσας ἄλλας κόμην.
 » Εἰς ταῦτα τὰ θεάματα ὑπερηφανεύομαι.

45

»Τόσον δ' ἐπήρθη ἐνεκα τῆς ἐμαυτοῦ σοφίας,
 »ὥστε τὸν ἰδίόν μου νοῦν, τὰς γνώσεις τὰς μικράς του,
 »ὡς ἔριον ἀλάνθαστον τῆς παντοδυναμίας
 »καὶ τῆς δραστηριότητος ἐξέλαβον τοῦ πλάστου.
 »Ἄλλ' ὅτ' ἐπὶ τὰς τρίχας μου καὶ ἐπὶ τῆς καρδίας
 »ὁ Πέτρος ὑμῶν ἑώρανε τὰς ἱεράς χοάς του,
 »τότε δὴ ἄνω ἔστρεψα τὸ βλέμμα κατὰ πρῶτον,
 »κ' ἐν σκότει τότ' ἐνόησα πῶς ἤμην ἀμβλυόττων.

46

»Καὶ τότε πρὸς τὸν ἥλιον τῆς ἀληθείας ἶδον
 »ὅτ' εἶν' ἡ ἀνθρωπίνη φρὴν πτηνὸν τῶν νυκτοβίων,
 »δι' ὃ καὶ τὸ, εἰς ἐμαυτὸν πεποιθήσιν ἐρείδων,
 »νὰ ἐγκαυχῶμαι, ἔκρινα καὶ ἄφρον καὶ γελοῖον.
 »Πλὴν δὲν ἀπέστην, κατ' αὐτοῦ τὴν γνώμην, τῶν φροντίδων
 »τῶν πρώτων, οὔτε τῶν τεχνῶν, οὔδε τῶν μυστηρίων.
 »Οὐχ ἤττον φύσιν ἤλλαξα, καὶ ἄλλος ἐγενόμην,
 »καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐξήρτησα τὰ ἔργα καὶ τὴν γνώμην.

47

»Καὶ ἀναπαύομαι ἐπ' αὐτῷ. Διδάσκει, διατάττει
 »ἐκεῖνος, εὐπειθὴς δ' ἐγὼ εἰμὶ, καὶ ὁπαδός του.
 »Ἦδη πολλάκις δι' ἐμοῦ ηὐδόκησε νὰ πράττῃ
 »ἔργα οὐχὶ ἀνάξια τῆς ἱεράς χειρός του.
 »Οὕτω καὶ τώρα ἔσται μοι φροντίς μου ὑπερτάτη,
 »ὁ εὐγενὴς ἀπόδημος καὶ ἡ ἐπάνοδος του.
 »Κατ' ἐντολὴν τοῦ λειτουργοῦ καὶ κατὰ προφητείαν
 »τὴν ὑμετέραν πρὸ πολλοῦ προσμέν' ὕδοιπορίαν.»

48

Τοιαῦτα τοῖς ὠμίλησε, καὶ ἦλθεν αὐτοὺς φέρων
 ἔπου ἡ κατοικία του καὶ ἡ ἀνάπαυσις του.
 Ἦτον κ' ἐκείνη σπήλαιον, ἀλλ' ἐκ τῶν εὐρυτέρων,
 μετ' ἀριθμοῦ λαμπρῶν στοῶν καὶ δωματίων πλείστου.
 Καὶ εἴ τι, ἔνδον τοῦ μυχοῦ τῆς γῆς, τῶν λαμπροτέρων,
 καθαρωτέρων ἐνταυτῷ καὶ σχήματος καλλίστου
 φύεται, ἔλαμπεν ἐκεῖ· καὶ ἦν τὸ ἄντρον πλῆρες
 κόσμων, ἀλλ' οὐς ἐποίκιλεν ἡ φύσις, οὐχὶ χεῖρες.

49

Ἐκεῖ δὲ δὲν ἀπέλειπε καὶ πλῆθος περιπόλων
 προθυμωτάτων κ' εὐπειθῶν εἰς τὴν φωνὴν ἐκείνων.
 Ἔστρώθη τράπεζ' ἀργυρᾶ, καὶ ἦν ἀκτινοβόλων
 ἀγγείων βριθουσα χρυσῶν, ἢ ἄλλων κρυσταλλίνων.
 Ἀφ' οὗ δὲ ἀπεγεύθησαν τῶν ἐδεσμάτων ὄλων,
 κ' ἐκόρεσε τὴν δίψαν του καθείς ἀφρόνως πίνων,
 ὁ μάγος προσεφώνησε τοὺς ξένους ὁμιλήσας,
 «Ἐπῆλθεν, εἶπεν ἡ στιγμή νᾶ γίν' ἡ θέλησίς σας.

50

»Τὰ ἔργα, ἠκολούθησε, τὰς τέχνας τὰς δολίας
 »μέχρι τινὸς γνωρίζετε τῆς ἀσεβοῦς Ἀρμίδας·
 »ὅτ' ἦλθεν εἰς τὸ στράτευμα, καὶ πλείστους νεανίας
 »εἰς τὰς ὑπούλους ἑαυτῆς παρέσυρε παγίδας.
 »Ἐκ τούτου ἡ ἐπίβουλος προδότις τῆς ξενίας,
 »μάθετε, τοῖς ἐπέβαλε δυσφόρους ἀλυσίδας,
 »καὶ εἰς τὴν Γάζαν ἔπειτα ἐπέμφθησαν δεσμῶται·
 »ἀλλὰ τοὺς ἡλευθέρωσαν ἐλθόντες στρατιῶται.

51

» Ἦδη καὶ τ' ἄλλ' ἀκούσατε· διότ' ἡ ἱστορία,
 » μείνασα πᾶσιν ἄγνωστος, οὐδόλως διεδόθη.
 » Ὡς ἔμαθεν ἡ μάγισσα πῶς ἡ ἐλευθερία
 » εἰς τοὺς ἐντέχνως ὑπ' αὐτῆς κλαπέντας ἀπεδόθη,
 » ἐδάγκανε τὰς χεῖράς της ἐν τῇ ἀπελπιίᾳ,
 » καὶ εἶπ', ἐν ᾧ τὸ πείσμά της δεινῶς ἐκορυφώθη·
 » «Λοιπὸν νὰ ἐναμβρύνεται αὐτὸς θὰ ἡμπορέσῃ
 » νὰ λύσῃ πῶς κατῴρθωσεν οὓς εἶχον ἐγὼ δέσει!

52

» » Ἄν ἄλλους ἡλευθέρωσε, δοῦλος αὐτὸς ἄς γίνη·
 » » ἂν ἄλλους ἔσωσε δεινῶν, αὐτὸς δεινῶς ἄς πάθῃ.
 » » Καὶ οὐδὲ τοῦτο μοὶ ἀρκεῖ. Οὐδεὶς μὴ ἀπομείνῃ
 » » ἐκείνων, ὅστις τὴν ἐμὴν ὀργὴν νὰ διαλάβῃ.»
 » Τοιαῦτα μερμηρίζουσα, ἐξέφαινε ἐκείνῃ
 » δόλον ὃν θέλετε εὐθὺς μετ' ἀπεχθείας μάθει.
 » Εἰς τοῦ Ῥινάλδου βαίνουσα τὰ ἔχνη, πρὸς τῇ ὄχθῃ
 » ἀφίχθη, ὅθεν ἡ μικρὰ φρουρά της ἐδιώχθη.

53

» Ἐκεῖνος δ' εἶχεν ἐκδυθῇ τὰ ὅπλα τὰ λαμπρά του,
 » καὶ πανοπλίαν πενιχρὰν περιβληθῇ ἀπίστου,
 » ἴσως νὰ κρύψῃ ἄγνωστα ποθῶν τὰ βήματά του
 » ὑπὸ τὸ κάλυμμα στολῆς κοινῆς καὶ ἀγνωρίστου.
 » Λαβοῦσα δὲ τὰ ὅπλα αὐτῇ, εἰς πτώματος προσφάτου
 » κορμὸν τὰ θέτει ἄκωλον, χωρὶς τῆς κεφαλῆς του,
 » καὶ τὸν κορμὸν εἰς ῥύακα πλησίον θέτει τότε,
 » οὗ ἔμελλον νὰ ἔλθωσιν οἱ Φράγχοι στρατιῶται.

54

»Τοῦτο δ' ἐδύνατο αὐτὴ εὐκόλως νὰ γνωρίζῃ,
 »διότι εἶχε πανταχοῦ συχνοὺς τοὺς κατασκόπους,
 »καὶ ἤξευρεν ἐκ τοῦ στρατοῦ τίς φεύγει, τίς γυρίζει,
 »καὶ τῶν κινήσεων πασῶν τὰς ὥρας καὶ τοὺς τόπους.
 »Καὶ ὁμιλίας συνεχῶς πλὴν τούτου συνηθίζει
 »μετὰ πνευμάτων μυστικὰς νὰ ἔχῃ καὶ ἀτόπους.
 »Δι' ὃ τὸ πτῶμα ἔθηκεν εἰς τοῦ νεροῦ τὸ χεῖλος,
 »πρὸς τῆς κακοτεχνίας τῆς τὰ τέλη καταλλήλως.

55

»Καὶ ὑπηρετήν ἔθηκε πλησίον νὰ φυλάττῃ,
 »εἰς ἀρνακίδας πρὶν αὐτὸν ἐνδύσασα ποιμένος·
 »καὶ τῷ ἐδίδαξε τὸ τί νὰ λέγῃ, πῶς νὰ πράττῃ.
 »Ὁ δ' εἶπετο ταῖς ἐντολαῖς αὐτῆς ἐπισταμένως.
 »Ἐκεῖνος σὰς ὠμίλησε, καὶ οὕτως ἡ ἀπάτῃ
 »τὰς ὑπονοίας ἔσπειρε, καὶ ῥήξεις ἐπομένως
 »προὔκάλεσεν ἐν μέσῳ σας, καὶ παρ' ὀλίγον στάσις
 »νὰ διαρρήξῃ τοὺς δεσμοὺς τῆς στρατιᾶς σας πάσης.

56

»Τοιοῦτ' οἱ πρῶτοι δόλοι τῆς· ὅτ' εἶχε διατάζει
 »τὸν τοῦ Ῥινάλδου θάνατον ὁ Βουλλιὼν ἐρρέθη,
 »ἂν κ' ἡ κοινὴ πεποιθήσις δὲν ἤργησε ν' ἀλλάξῃ,
 »καὶ ἡ συκοφαντία τῆς ταχέως ἀνῆρέθη.
 »Τοιαύτ' ἡ σκευωρία τῆς, ἡ πρώτη ἐν τῇ τάξει,
 »καὶ εἰς αὐτὴν μετέπειτα δευτέρα προσετέθη.
 »Ἦδη λοιπὸν ἀκούσατε κατόπιν τί συνέβη
 »εἰς τὸν Ῥινάλδον, καὶ τὸ πᾶν ὡς τέλους πῶς ἀπέβη.

57

»Ὡς θηρευτῆς ἡ μάγισσα προσμένει τὸν ἀνδρεῖον
 »εἰς πόρον ὃς διχοτομεῖ τὸ ρεῦμα τοῦ Ὁρόντου.
 »Ἐκεῖ σχισθεῖς, κ' ἐφ' ἑαυτὸν καμπτόμενος βραχίων,
 »νῆσον ποτάμιον ἐντὸς ἐγκλείει τῶν στροφῶν του.
 »Κατὰ τὴν ὄχθην ἴσταται τὴν ἀντιπέραν κίων,
 »καὶ σκάφος ἀγκυροβολεῖ ἐγγὺς τῆς βάσεώς του.
 »Τοῦ λίθου τὴν λευκότητα ἐκπεπληγμένος ἔγνω,
 »καὶ ταῦτα χρυσοῖς γράμμασι κεχαραγμέν' ἀνέγνω·

58

»«Ὅστις ἂν ᾖς, ἂν θέλησις ἢ τύχη ὁδοιπόρου,
 »αἰτίαν ταύτας νὰ ἰδῇς τὰς ὄχθας σοὶ παρέχῃ,
 »ἐπὶ τὴν ἑκτασιν τῆς γῆς, ἀφ' ὅρου μέχρ' ὁροῦ
 »δὲν θ' ἀπαντήσῃς θαύματα οἷα ἡ νῆσος ἔχει.
 »Νὰ ἰδῇς θέλεις; Δι' αὐτοῦ διάβηθι τοῦ πόρου.»
 »Ἀφρόνως οὗτος πείθεται, καὶ πρὸς τὸ σκάφος τρέχει.
 »Ἦν δὲ μονόξυλον αὐτὸ, στενόχωρον ἐν γένει·
 »διὸ ἀφείς τοὺς ὀπαδοὺς, μόνος αὐτὸς ἐμβαίνει.

59

»Περαιωθεὶς δὲ, νὰ ἰδῇ πόθον πολὺν ἡσθάνθη·
 »οὐδὲν πλὴν εἰς τὸ βλέμμα του ὦν ἤλπιζε παρέστη,
 »ἢ μόνον ἄντρα, ὕδατα, χόρτα, φυτὰ καὶ ἄνθη,
 »κ' ἐνόμισε τὴν φρένα του πῶς ἀπατᾷ ψευδὲς τι.
 »Τοσοῦτον ὅμως ἐξ αὐτῆς τῆς ὀψεως ἠυφράνθη
 »κ' ἐθέλχθη, ὥστε ἔλυσε τὸ κράνος του, καὶ ἔστη,
 »καὶ μετ' ἀγαλλιάσεως τὸ μέτωπον ἐγειρῶν,
 »τὴν δρόσον καὶ τ' ἀρώματα ἐδέχθη τῶν ζεφύρων.

60

» Ἐν τούτοις ἐκ τοῦ ποταμοῦ τὴν ἀκοήν του κρότοι
 » νέοι προσβάλλουσι. Στραφὲν τὸ βλέμμα του ἐκεῖσε,
 » βλέπει τὸν ῥοῦν τοῦ ποταμοῦ, καὶ εἰς τὸ μέσον ὅτι
 » δίνειαι πολλαὶ ἐστρέφοντο, κ' ἐθραύοντο στραφεῖσαι·
 » καὶ κόμ' ὑπὲρ τὰ κύματα χρυσῇ ἐφάνη πρώτη,
 » καὶ ὀφθαλμοί, καὶ παρειαὶ προέκυψαν φανεῖσαι.
 » Μέχρι τοῦ στήθους νεανὶς καὶ τῶν μαστῶν προκύπτει,
 » καὶ μέχρι τέλος τῶν μερῶν ἃ ἡ αἰδὼς καλύπτει.

61

» Ἐφαίνετο δὲ ὡς Θεὰ ἡ νύμφη ἐξ ἐκείνων
 » αἵτινες πλάσμα σκηνικῆς εἰσὶ σκευοποιίας.
 » Δὲν εἶναι, ἂν καὶ φαίνεται, ἐκ τῶν ποτὲ Σειρήνων
 » τὸ μορμολύκειον αὐτὸ φθοροποιοῦ μαγείας,
 » Σειρήνων, ἃς κατῴχιζον οἱ μῦθοι τῶν Ἑλλήνων
 » κατὰ τὴν ἐπικίνδυνον ἀκτὴν τῆς Τυρρήνιας.
 » Ἐκείνων ἔχει πλὴν φωνήν, ἐκείνων ἔχει κάλλη,
 » καὶ θέλγουςα καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν, τοιαῦτα ψάλλει·

62

» « ὦ νέοι, ὅτε μάϊος γλυκὺς σᾶς ἐπιτρέπη
 » ἄνθη νὰ στέφησθε καλὰ εἰς τῆς ζωῆς τὸ θέρος,
 » τὴν φρένα σας τὴν τρυφερὰν ψευδαρετῆς δὲν πρέπει
 » ν' ἀπομαραίνῃ σύννεφον, ἢ ψευδοδόξης ἔρωσ.
 » Μόνος σοφὸς ἐπὶ τῆς γῆς ὅστις τὸ τέρπον δρέπει,
 » καὶ συγκομίζει τοὺς καρποὺς τῆς ἡδονῆς ἐγκαίρως.
 » Τοιαῦτα κράζει πρὸς ὑμᾶς καὶ σᾶς διδάσκ' ἡ φύσις.
 » Μὴ εἰς αὐτὴν, μὴ κλείετε τὸν νοῦν καὶ τὰς αἰσθήσεις.

63

» » Μὴ ἡ νεότης νὰ περᾷ ἀφήνετε ἀφρόνως,
 » » καὶ τ' ἄνθη τὰ ἐφήμερα τοῦ βίου μὴ πατῆτε.
 » » Εἰσὶν ὀνόματα κενὰ καὶ ἤχος εἰςὶ μόνος
 » » ὅ,τι ἀνδρία καὶ τιμὴ καὶ ἀρετὴ καλεῖται·
 » » ἡ φήμη δ' ἥς κατακηλεῖ καρδιεγέρτης τόνος,
 » » κ' ἦν οἱ ὑπέρφρονες θνητοὶ ὠραίαν ἐπαινεῖτε,
 » » τί εἶναι εἰμὴ ὄνειρον, εἰμὴ σκιά ὀνείρου,
 » » εἰμὴ ἡχὼ ἦν σθέννυσι πᾶσα πνοὴ ζεφύρου;

64

» » Πᾶσα γλυκεῖ' ἀπόλαυσις τὸ σῶμ' ἄς καθηδύνη,
 » » καὶ τὰς αἰσθήσεις ἄφετε τροφὴν τῶν ἡδονῶν των.
 » » Εἰς λήθην πᾶσα μέριμνα καὶ θλίψις καὶ ὀδύνη!
 » » Μὴ τὸ παρὸν διὰ κακῶν ταραττέτε μελλόντων.
 » » Ἄς ἀπειλῶσ' οἱ οὐρανοί, ἄς ῥήγνυται πυρίνη
 » » ἡ ἀστραπή των, καὶ βροχὴ ἄς πίπτῃ κεραυνῶν των.
 » » Ἰδοὺ ζωὴ εὐφρόσυνος, σοφία ὑπερτάτη.
 » » Αὐτὴν ἡ φύσις ἀγαπᾷ, διδάσκει κ' ἐπιτάττει.»

65

» Τοιαῦτα ψάλλ' ἡ ἀσεβής, κ' εἰς ὕπνον γοητεύει
 » δι' ἐπωδῶν βαρύνουσα τερπνῶν τὰ βλέφαρά του.
 » Βραδέως δ' ἔρπων, ἐπ' αὐτὰ γλυκὺς ὁ ὕπνος ἔβη,
 » καὶ περιέβαλεν αὐτὸν εἰς ἄλυστα δεσμά του,
 » ὥστε οὐδὲ οὐράνιος βροντὴ δὲν τὸν σαλεύει
 » ἀπὸ τῆς ἡσυχίας του, εἰκόνας τοῦ θανάτου.
 » Τότε ἡ κακογότησσα κατέλιπε τὸ κῆμα,
 » καὶ πνέουσα ἐκδίκησιν προῆλθε πρὸς τὸ θῆμα.

66

» Ἄλλ' ὅτε ἐπλησίασε, καὶ εἶδε πόσον πνέει
 » ἡδέως, καὶ τὴν ὄψιν τοῦ ἡρέμα φαιδρυνθεῖσαν,
 » κ' ἐφαίνοντ' ὥς μειδιάμα ἐκπράζοντες, ὠραῖοι
 » οἱ κεκλεισμένοι ὀφθαλμοί, (τί ἀνοικτοὶ θὰ ἦσαν!)
 » προσῆλθε καὶ ἐκάθητε, κ' ἡσθάνθη νὰ ἐκπνέη
 » ἐντός της τὴν φιλέκδικον, τὴν ἀπηνῆ της λύσσαν
 » εἰς τὴν γλυκεῖαν ὄψιν τοῦ, κ' ἐπὶ τοῦ νέου κλίνει,
 » ὥς τοῦ Ναρκίσσου ἡ μορφή παρίστατ' ἐπὶ κρήνη.

67

» Καὶ τὸν ἰδρῶτα ἔπειτα, ὅστις συχνὸς τὸν ραίνει,
 » τὸ κάλυμμά της, ἐλαφρῶς λαμβάνουσ' ἀπομάττει.
 » Τὸ μέτωπον τὸ φλέγον τοῦ ριπίζει κεκλιμένη,
 » διότ' ἦν αὕτη θερινὴ ἡμέρα θερμοτάτῃ.
 » Καὶ οὕτω (τίς ἐπίστευε;) ἀκτὶς κεκαλυμμένη
 » τῶν κεκλεισμένων ὀφθαλμῶν, τὸν παγετὸν ταραττει
 » καὶ διαλύει, ὅστις ἦν ἐντός της καθὼς λίθος,
 » καὶ ἤδη ἔχει ἔρωτα ἀντ' ἔχθρας εἰς τὸ στῆθος.

68

» Κλάδους συμπλέξασα λυγῶν, καὶ ῥόδα μετὰ κρίνων,
 » ἃ ἡ πλουσιοπάροχος ἐνταῦθα τρέφει φύσις,
 » δι' ἄλλων κακοτεχνιῶν κρυπτῶν κ' ἐπικινδύνων
 » κατασκευάζει ἐλαφρὰς ἀλλ' ἰσχυράς ἀλύσεις.
 » Χεῖρας καὶ πόδας καὶ λαίμῳ κατέδεσεν ἐκεῖνον,
 » ματαίας οὕτω πάσας τοῦ ποιοῦσα τὰς κινήσεις·
 » κοιμώμενον δ' εἰς ὄχημα πετῶν τὸν μεταφέρει,
 » καὶ ἀγνοοῦντα, ἐκ τῆς γῆς εἰς οὐρανὸν τὸν αἶρει.

69

»Μακρὰν τὸν μετεκόμισεν· ἀλλὰ δὲν ἐπιστρέφει
 »εἰς Δαμασκὸν, ἣ ὅπου ἦν ὁ πύργος ὁ λιμναῖος·
 »διότι πρὸς τὴν λείαν τῆς ζηλοτυπίαν τρέφει,
 »κ' ἐγκρύπτ' εἰς τὴν καρδίαν τῆς τὸν ἔρωτα λαθραίως.
 »Ὅπου σπανίως δ' ἦ ποτὲ θαλασσοπόρα λαίφη
 »φαίνονται, τοῦ Ὠκεανοῦ ἐν μέσῳ τοῦ εὐρέως,
 »πάσης γνωρίμου γῆς ἐκτός, εἰς βραχυτάτην νῆσον
 »μεμονωμένην, φέρεται ὁ νέος κατοικήτων.

70

»Ἡ νῆσος δὲ, καὶ σύστημα τινῶν αὐτῇ γειτόνων,
 »ἐπωνυμίαν ἔλαχεν ἐκ τῆς Εὐδαιμονίας.
 »Ἦν ὅλως ἀκατοίκητος· παρίστα δ' ὄρους κῶνον,
 »ἔχοντα δάσ' εἰς τὰς πλευράς καὶ εἰς τὰς ὑπωρείας.
 »Ἀλλὰ κατὰ τοὺς πρόποδας διὰ πυκνῶν χιόνων
 »ἐξαίφνης τὴν ἐκάλυψε τὸ τέρας τῆς μαγείας.
 »Ἦν δὲ χλωρὰ ἡ κορυφή· καὶ λίμνην τὸ νησίον
 »εἶχεν ἐκεῖ. Ἡ δ' ὕψωσεν οἶκον λαμπρὸν πλησίον.

71

»Εἰς ἔαρ ἀτελεύτητον, οἱ δύο ἐρημῖται
 »τοῦ ἔρωτος, οὕτως ἐκεῖ συνέζων εὐφροσύνως.
 »Τόσον θὰ ἔχετε λοιπὸν μακρὰν νὰ πορευθῆτε,
 »καὶ ἐκ τοιαύτης φυλακῆς θὰ ἐξαχθῇ ἐκεῖνος.
 »Ἐκ τῆς ἀγρύπνου δὲ αὐτῆς φρουρᾶς θενὰ σκεφθῆτε
 »πῶς νὰ τὸν ἀποσπάσητε, καὶ διὰ τρόπου τίνος.
 »Ἀλλ' ὅμως θενὰ εὔρητε τὸν βοηθήσοντά σας,
 »καὶ ὅπλα χορηγήσοντα, καὶ ἀντιλήψεις πάσας.

72

» Ἐμπρός σας θὰ φανῇ, ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ ἀκόμη
 » γυνή, τὴν ὅψιν νεαρὰ, τὰ ἔτη πλὴν πρεσβύτις.
 » Θὰ τὴν γνωρίσετε. Μακρὰ ἐστὶν αὐτῆς ἡ κόμη,
 » περὶ τὸ μέτωπον στρεπτή, ποικίλη δ' ἡ στολή της.
 » Εἰς τὰ πελάγη δι' αὐτῆς θὰ σᾶς δειχθῶσ' οἱ δρόμοι·
 » ἐστὶ δ' αὐτῆς ὑπὲρ πτερῶν ἀνέμου ἡ ταχύτης,
 » καὶ ὑπὲρ ῥύμην κεραυνοῦ. Εὐρήσετ' ἐκεῖ δ' ἄλλην,
 » ἥτις ὀπίσω ἀσφαλῶς θενὰ σᾶς φέρη πάλιν.

73

» Ὡς εἰς τοὺς λόφους φθάσετε, ὑπὸ τοὺς πρόποδάς των
 » τερατωδῶν θ' ἀκούσετε συρίγματα δρακόντων,
 » καὶ κάπρους ἐκεῖ θίγοντας τοὺς χαυλιόδοντάς των
 » καὶ πλήθη θ' ἀπαντήσετε καὶ ἄρκτων καὶ λεόντων.
 » Ἀλλὰ θ' ἀναχαιτίσετε εὐκόλως τὰς ὁρμάς των,
 » ἔμπρός των τοῦτον στρέφοντες τὸν μαγικόν μου κόντον.
 » Πλὴν νὰ εἰπῶ τὸ ἀληθὲς ὀφείλω, ἐνθυμίζων
 » πῶς ἔστ' ἐπὶ τῆς κορυφῆς ὁ κίνδυνος ὁ μείζων.

74

» Ἐνταῦθα ῥέει ποταμὸς διὰ διαυγαστάτων
 » καὶ θελγουσῶν τὴν ὄρασιν ῥοῶν, ἀλλὰ παγκάκων.
 » Ἐντὸς τῶν χρυσταλλίνων του καὶ ὁροσερῶν κυμάτων
 » οὐσίας κρύπτει φοβεράς φθοροποιῶν φαρμάκων.
 » Ὅστις ἀπλῶς ἀπογευθῇ σταγῶνος τῶν ὑδάτων,
 » εἰς ξένης μέθης σύμπτωμα ἐμπίπτων, γελᾷ ἄκων,
 » καὶ οὕτω κορυφούμενος σκληρύνεται ὁ γέλως,
 » ὥστ' ἐπιφέρει θάνατον ὀδυνηρὸν ὡς τέλος.

75

» Ὑμεῖς μὴ κατανεύσητε νὰ φέρητε τὰ χεῖλη
 » εἰς τοῦτο τὸ θανάσιμον τῶν δαιμονίων πόμα.
 » Ἐπίσης δὲ μηδ' ἡ τροφή μὴ σᾶς ἐλκύσ' ἡ φίλη,
 » ἣν θέλετ' ἐπὶ τῆς ἀκτῆς ἰδῆ, εἰς χλόης στρῶμα.
 » Προσέτι κ' εἰς τὸ θέλγητρον ἀντίστητε τὸ θῆλυ
 » λιγυροφθόγγων γυναικῶν, καὶ τρυφηλῶν τὸ σῶμα.
 » Κλείσατε ὦτα, ὀφθαλμοὺς, καὶ τῇ φωνῇ τῆς μοίρας
 » πειθόμενοι, εἰσέλθετε εἰς τὰς μεγάλας θύρας.

76

» Ἐντὸς, περίβολος πολλῶν ὑπάρχει τειχισμάτων,
 » εἰς ἀνεξίτητον πλοκὴν περικυκλῶν τὸ μέρος.
 » Πλὴν θὰ σᾶς δώσω πίνακα, τοὺς γύρους του χαράττων,
 » ὥστε νὰ τὸν διέλθητε εὐκόλως κ' ἐλευθέρως.
 » Καὶ κῆπον ὁ λαβύρινθος ἐγκλείει περιφράττων
 » τερπνόν, εἰς οὗ πᾶσαν σκιὰν λαλεῖ, νομίζεις, ἔρω.
 » Ἐκεῖ εἰς τ' ἄνθη τὰ γλυκὰ, τὴν χλόην τὴν ὠραίαν
 » θὰ εὑρετε καθήμενον ἐκεῖνον, καὶ τὴν νέαν.

77

» Ἀγνωστοὶ περιμείνατε· καὶ ὡς ἰδῆτ' ἐκείνην
 » νὰ μακρυνθῇ τοῦ ἔραστοῦ, εὐθὺς ὡς χωρισθῶσι,
 » φανῆτε, κ' εἰς τὰς ὄψεις τοῦ ἀσπίδ' ἀδαμαντίνην
 » ἀνέχοντες προτεínaτε, ἣν θέλω ἐγὼ δώσειν
 » ὥστε κατοπτριζόμενος, νὰ ἴδῃ τὴν αἰσχύνην
 » τῆς ἐκθηλύνσεως αὐτοῦ ὅποια καὶ ὁπόση·
 » καὶ τότε ἡ συναίσθησις τῆς ταπεινώσεώς του
 » θὰ ἐκριζώσῃ ἔρωτα ἀνάξιον ἐντὸς του.

» Δὲν ἔχω ἄλλο νὰ εἰπῶ οὐδ' ἄλλο νὰ προσθέσω,
 » καὶ δύνασθε ν' ἀπέλθῃτε ἐν πλήρει ἀσφαλείᾳ.
 » Τοῦ πολυπλόκου οἴκου τῆς θενᾶ εἰσέλθετ' ἔσω,
 » ὅπου ὑπάρχει τις κρυπτὴ καὶ ἀφανὴς γωνία·
 » καὶ δὲν μοὶ ἐπιτρέπεται οὐδὲ νὰ ὑποθέσω
 » πῶς θὰ κωλύσῃ δύναμις ὑμᾶς οὐδὲ μαγεία.
 » Οὐδὲ τὴν ἔλευσιν ὑμῶν (καλῶς καὶ τοῦτο οἶδα)
 » νὰ προῖδῃ, τὴν ἄδειαν θὰ ἔχῃ ἡ Ἀρμίδα.

» Ὅμοίως κ' ἡ ἀπέλευσις καὶ ἡ ἐπιστροφή σας
 » ἀντίστασιν καὶ πρόσκομμα οὐδὲν θεν' ἀπαντήσῃ.
 » Ἀλλ' ὥρα ὕπνου· ἐπειδὴ ἅμα τὴν γῆν φωτίσας
 » ὁ ἥλιος ἐς αὖριον, θενὰ σᾶς ἐξυπνίσῃ.»
 Τοιαῦτα εἶπε, κ' ἔφερεν αὐτοὺς καθοδηγήσας
 ὅπου τὴν νύκτα ἔμελλε νὰ τοὺς φιλοξενήσῃ.
 Κ' ἔπειτ' αὐτοὺς καταλιπὼν εἰς σκέψεις καὶ μελήσεις,
 ἀπῆλθεν εἰς τὴν κλίνην του ν' ἀναπαυθῇ ἐπίσης.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΕΚΑΤΗ ΠΕΜΠΤΗ

1

Ἄμα δ' ἐπῆλθε τῆς χρυσῆς ἀνατολῆς ἡ ὥρα,
ἢ εἰς τὰ ἔργα, τῶν θνητῶν ἐγείρουσα τὸ γένος,
ὁ γέρων τοῖς ἐκόμισεν ἅ ὑπεσχέθη δῶρα.
Ἦσαν δ' ἡ ῥάβδος, ἡ ἀσπίς, ὁ χάρτης γεγραμμένος.
«Τὸν δρόμον σας νὰ λάβητε καιρὸς, τοῖς εἶπε, τώρα,
»πρὶν ἢ αὐξήσ' εἰς ὀχληρὸν τοῦ καύσωνος τὸ στένος.
»Ἴδου τὰ ὄργανα δι' ὧν θὰ δυνηθῆτε ἐλους
»νὰ καταπολεμήσητε τῆς πονηρᾶς τοὺς δόλους.»

2

Κ' ἐκεῖνοι ἡτοιμάσθησαν, ἀρτῶντες εἰς τὰ νῶτα
κ' εἰς τὴν ὀσφὺν ζωννύμενοι τὰ ὅπλα τὰ βαρέα.
Ἀκολουθοῦσι δ' εἰς ὁδὸν τὸν γέροντα, ἦν φῶτα
ἡμέρας δὲν φαιδρύνουσι· προβαίνοντες δὲ, νέα
χνη πατοῦσιν εἰς τὴν γῆν, ἐκεῖ ὅπου τὰ πρῶτα
χαράττοντας εἶχεν ἰδῆ αὐτοὺς ἡ προτεραία.
Ὡς δ' εἰς τὴν κοίτην ἔφθασαν τὴν κοίλην, τοὺς ἀφήνει,
«Φίλοι, τοῖς λέγει, χαίρετε. Πορεύθητ' ἐν εἰρήνῃ.»

3

Ἐναγκαλίζεται δ' αὐτοὺς ὁ ποταμὸς ἡδέως,
καὶ ἐπὶ τῶν κυμάτων του τοὺς φέρει καθὼς ῥέει,
ὥς σῶμα ἔταν ἑλαφρὸν σφενδονισθὲν βιαίως·
εἰς ὕδωρ, ἀναδύεται, καὶ πάλιν ἐπιπλέει.
Εἰς τὴν ἀκτὴν δ' ἀπέθηκεν αὐτοὺς, κ' ἐκεῖ ταχέως
τὴν μέλλουσάν των ὁδηγὸν ἀπήντησαν οἱ νέοι.
Εἶδαν μικρὸν πλοιάριον, καὶ εἰς αὐτοῦ τὴν πρῶρην
ἐγνώρισαν τὴν ἐκλεκτὴν ὑπὸ τῆς μοίρας κόρην.

4

Ἦν ἄφθονος ἡ κόμη της, κ' ἐκ τῶν χαριεστάτων,
ἡμέρων χαρακτήρων της ἀπέπνεε γλυκύτης.
Ὡς ἄγγελος ἐφαίνετο, κ' ἐξέβρει τῶν βλεμμάτων
φῶς, καὶ περιεβάλλετο ἀκτῖνας ἡ μορφή της·
τὴν δ' ὄψιν εἶλκε, συνεχῶς τὸ χρῶμα διαλλάττων,
νῦν ἐρυθρὸς, νῦν κυανοῦς αὐτῆς ὁ ἐπενδύτης,
τοσοῦτον, ὥστε πάντοτε ἀλλοῖον νὰ τὸν βλέπῃ
ἔταν συμβῇ τις ἐπ' αὐτὸν τὸ βλέμμα του νὰ τρέπῃ.

5

Ὅμοίως ἡ περιστερὰ, ἡ ὄρνις τῶν ἐρώτων,
φέρει πολύχροα πτερὰ ἐπὶ χρυσοῦ τραχήλου.
Δὲν λάμπουσι τὸ δεύτερον ὡς λάμπουσι τὸ πρῶτον
εἰς ἀντανάκλασιν φωτὸς παντοῦ καὶ ποικίλου.
Νῦν μὲν ἀκτῖνας ῥίπτουσιν, ὡς ἄνθραξ πλήρης φώτων,
νῦν δὲ σμαράγδου ἔχουσι χροιάν, πρασίνου φύλλου,
καὶ νῦν τὰ δύο μίγνυνται εἰς ἓν ὠραῖον χρῶμα,
κ' ἡ μίξις των κατακηλεῖ καὶ καταθέλγει τ' ὄμμα.

6

« Ἐλθετε, εἰπ', εὐδαίμονες, ἐμβῆτε εἰς τὸ πλοῖον
 » τὸ διαπορευόμενον τὸν πόντον ἐν εἰρήνῃ,
 » ὃ ὑπ' ἀνέμων πάντοτε προπέμπεται οὐρίων,
 » ὧ πᾶν φορτίον ἐλαφρόν, κ' ἡ θύελλα γαλήνῃ.
 » Πᾶσαν στροφὴν καὶ κίνησιν. οἰάκων καὶ ἰστίων
 » πρῶρεὺς αὐτοῦ ὁ Κύριος τῶν ὄλων διευθύνει. »
 Ὡς εἶπε, καὶ ἀπλώσασα τὴν χεῖρα εἰς τὴν κώπην,
 εἰς τὴν ἀκτὴν τὸ σκάφος τῆς προσώρμησε κατόπιν.

7

Οἱ ξένοι δ' ὥς εἰσέβησαν, τὴν ἄγκυραν ἐλκύει
 εὐθὺς ἐκείνῃ, ἀπωθεῖ τὴν παραποταμίαν,
 λαμβάνει τὸ πηδάλιον, καὶ τὴν ὀθώνην λύει,
 καὶ εὐθὺς διοικεῖ τὴν θαλασσοπορίαν.
 Τὸ ρεῦμα δ' εἰς τὰ νῶτά του βαρύτατα ἰσχύει
 νὰ φέρῃ πλοῖα, ἐπειδὴ ὠγκώθη τότε λίαν·
 ἀλλ' ἦτον τὸ πλοιάριον ἐκ τῶν ἐλαφροτάτων,
 εὐκόλως κ' ἐπὶ ἀβαθῶν φερόμενον ρευμάτων.

8

Ταχεῖς ὑπὲρ τὸ σύνηθες, κολποῦντες τὰ ἰστία,
 ἀπόγαισι πρὸς τὴν ἀκτὴν οἱ ἄνεμοι φυσῶσι.
 Ἦχεῖ τὸ κύμα ὥς ἡ ναῦς τὸ διαιρεῖ ταχεῖα,
 καὶ οἱ ἄφροι, λευκαίνοντες τὴν τρόπιν τῆς, πηδῶσι.
 Ἐφθασε δ' ὅπου ἔφερε τὰ ὕδατά του λεῖα
 ὁ ποταμός, εἰς ἔκτασιν εὐρεῖαν ν' ἀπλωθῶσι,
 καὶ ὅπου εἰς τὸ πέλαγος μιγνύμενος κενοῦται,
 καὶ ἡ ἑξαφανίζεται, ἡ μόλις φανεροῦται.

9

Πλὴν μόλις τὸ θαυματουργὸν πλοιάριον ἀφίχθη
 ὅπου τραχὺ ἐφέρετο τὸ πνεῦμα τῶν ἀβύσσων,
 καὶ εὐθὺς τὸ παραπέτασμα τῶν νεφελῶν ἠνοίχθη,
 καὶ αἱ πνοαὶ κοπάσασαι τοῦ νότου, δὲν ἐφύσων.
 Ἐπίπεδος καὶ ἰλαρὰ ἡ θάλασσα ἐδείχθη,
 καὶ τὸ γλυκύ της πρόσωπον ἐγέλα ὑποφρίσσαν.
 Ὁ δ' οὐρανός, ὃν πάγκαλος ἐφαιδρυνεν αἰθρία,
 ἐντός της κατωπτρίζετο καὶ τῇ προσεμειδία.

40

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἔπλευσεν ἐμπρὸς τῆς Ἀσκαλῶνος
 τὸ σκάφος πρὸς τ' ἀριστερά, στρεφόμενον δυσμίως.
 Τὴν Γάζαν εἶδεν ἔπειτα. Ἦν δὲ ἡ Γάζα μόνος
 λιμὴν, ὅπότε ἐξέπεσε τῆς πρώτης της ἰσχύος
 πόλις λαμπρὰ καὶ ἔνδοξος τοῦ παλαιοῦ αἰῶνος,
 καὶ ἔλαβ' ἐκεῖνος τὴν ἰσχὺν καὶ τ' ὄνομα ὁμοίως.
 Καθὼς δὲ ἄμμου, αἱ ἀκταὶ ἀνθρώπων ἦσαν πλήρεις,
 οἵτινες τὰς ἐκάλυπτον ἐν ὅπλοις καὶ ξιφῆραις.

41

Σειρὰς σκηνῶν πολυπληθῶν ὡς τοῦ ἐσχάτου χείλους
 τοῦ πόντου παρετήρησαν ἐκεῖνοι καὶ ἡ παρθένος·
 καὶ εἶδον ἀναμιξ πεζοὺς καὶ ἵππεῖς ἀλλεπαλλήλους
 ἄνω καὶ κάτω, μεταξὺ φρουρίου καὶ λιμένος·
 καὶ μετ' αὐτῶν ἐλέφαντας καὶ φορτηγοὺς καμήλους,
 ὡς εἰς τὴν ἄμμον ἔθετον τοὺς πόδας ἐσκεμμένως.
 Καὶ τούτων ἐμπρὸς ἔβλεπον εἰς τὸν βαθὺν λιμένα
 πλοῖα εὐθέτως κείμενα, καὶ ἡγχυροβολημένα.

42

Ἑτεραι νῆες ἔτεινον κατάλευκα ἰστία,
 ἄλλαι ταῖς κώπαις ἔπληττον τὴν θάλασσαν προχείροις.
 Κ' εἰς πλεῖστα μέρη ἤφριζεν ἡ πεδιάς ἡ λεία,
 ἦν ἔσχιζον τὰ ἔμβολα καὶ αἱ πυκναὶ τριήρεις.
 Εἶπε δ' ἡ κόρη πρὸς αὐτοῦς· «Ἐστὶν ἡ παραλία
 »κ' ἡ πόλις καὶ ἡ πεδιάς ἀπίστων εἰσὶ πλήρεις.
 »Καὶ ὅμως τὰς δυνάμεις τοῦ ὀ τύραννος ἀπέχει
 »πολὺ νὰ τὰς συνήθροισε, καὶ πάσας νὰ τὰς ἔχῃ.

43

»Ἐκ τῆς Αἰγύπτου, κ' ἐκ τῆς γῆς τῆς εἰς αὐτὴν πλησίας
 »ταύτας συνήγαγε· τὰς δὲ μακρόθεν περιμένει,
 »διότι ἐπ' ἀνατολῆς καὶ ἐπὶ μεσημβρίας
 »ὑπάρχ' ἡ ἐπικράτεια αὐτοῦ ἐκτεινομένη.
 »Ἐλπίζω πλὴν νὰ ἔλθωμεν ἐκ τῆς ὁδοιπορίας
 »πρὶν ἐκστρατεύσωσιν αὐτὸς κ' οἱ ἄλλοι συνηγμένοι·
 »αὐτὸς, ἢ εἴ τις παρ' αὐτοῦ εἰς τῶν μαχῶν τὰ μέρη
 »ἐντολοδόχος ἐκπεμφθῇ τὸ στράτευμα νὰ φέρῃ.»

44

Λέγει, καὶ, ὥς ὁ αἰτὸς τὰς πτέρυγας ταννύων
 περᾶ ἐν μέσῳ τῶν πτηνῶν τῶν ὑποδεεστέρων,
 καὶ τόσον εἰς τὸν ἥλιον ἀνίπταται πλησίον,
 ὥστε τις μάτην τὸν ζητεῖ ἐν μέσῳ τῶν αἰθέρων,
 ὁμοίως καὶ τὸ πλοῖόν των διὰ τῶν ἄλλων πλοίων
 διέρχεται, ὥς τι πτηνὸν ἐκ τῶν ταννουσιπτέρων
 οὐδὲ φοβεῖται διώξιν, ἢ ἄλλον τῶν κινδύνων,
 κ' ἦν ἤδη ἐκτὸς ὄψεως κ' ἐκτὸς λαβῆς ἐκείνων.

45

Ἦδη τὴν Ῥάφιαν περᾶ, τὴν πόλιν τῆς Συρίας,
 ἦν πασῶν πρώτην ἀπαντᾷ ὁ ἐξ Αἰγύπτου πλέων.
 Τῆς Ῥινοκέρας ἔπειτα περᾶ τὰς παραλίας,
 ἀφόρους, ἃς ὁ ἥλιος ξηραίνει κατακαίων.
 Ἔπειτα δ' ὄρος φαίνεται ἐκ τῆς ἐπιφανείας
 τοῦ ὕδατος τὴν κορυφὴν ὑψοῦν, κ' ἐντὸς βαθέων
 πυθμένων ὑποβρύχιον τὸν πρόποδά του βρέχον,
 τοῦ Πομπηίου δὲ ἐντὸς τὸν τάφον περιέχον.

46

Τὴν Δαμιάττην βλέπουσι, καὶ δι' ἑπτὰ στομίων
 ὁ Νεῖλος βαθυκύμαντος πῶς φέρεται, προχύνων
 τὸν φόρον εἰς τὴν θάλασσαν ναμάτων οὐρανίων,
 καὶ δι' αὐλάκων μὲν στενῶν, πλὴν παμπληθῶν ἐκείνων.
 Τὴν πόλιν δὲ μετέπειτα παρήλασε τὸ πλοῖον
 ἦν μέγας Ἑλλην ἔκτισεν εἰς οἶκησιν Ἑλλήνων,
 ὥς καὶ τὴν Φάρον, νῆσον πρὶν, μακρὰν τῆς γῆς κειμένην,
 ἀλλ' ἤδη μετὰ τῆς ἀκτῆς αὐτῆς συνεχομένην.

47

Κρήτην καὶ Ῥόδον πρὸς βορρᾶν μακρὰν δὲν διακρίνει,
 καὶ πλέει πρὸς τῇ Ἀφρικῇ, ἥς τὰ ἐπὶ θαλάσσης
 πλούσια ἦσαν κ' εὐφορὰ· ἀλλ' ἐνδοτέρω σμήνην
 τεράτων ἦταν εἰδεχθῶν, καὶ ἔρημοι ἐκτάσεις.
 Παρῆλθε τὴν Μαρμαρικὴν, καὶ ὅπου ἡ Κυρήνη
 παρίστα πέντε πόλεων εἰς τὴν ἀκτὴν Ὀάσεις.
 Ἐνταῦθα ἡ Πτολεμαῖς, καὶ ἔπειτα ἡ Λήθη
 παρέστη εἰς τὰς ὄψεις των, ἦν ψάλλουσιν οἱ μῦθοι.

48

Ἡ μεῖζων Σύρτις φαίνεται, πρὸς ἣν ὁ ναύτης φρίττει,
 ἀλιτενῆς, καὶ οὐ μακρὰν τῆς ὄχθης ὑψουμένη.
 Ἡ ἄκρα τοῦ Ἰουδακοῦ τὴν ὄρασίν των πλήττει,
 καὶ ἡ διώρυξ δι' αὐτῆς τῆς Μάγρας διαβαίνει.
 Ἦδη προκύπτ' ἡ Τρίπολις, ἀπέναντ' ἡ Μελίτη,
 ἀλλ' αὐψῆς, καὶ ὀπισθεν τοῦ πόντου κρυπτομένη.
 Παρὰ τὰς Σύρτις τὰς λοιπὰς καὶ κατὰ τὰ πελάγη
 εἶν' ἡ Ἀλξέρβη, ἣν ποτὲ κατῴκουν λωτοφάγοι.

49

Παρὰ τὴν κοίλην δὲ ἀκτὴν ἐγείρεται ἡ Τύνις,
 ἧς οἱ λιμένες κλείονται διὰ διπλῶν ὁρέων,
 ἡ Τύνις, πλήρης θησαυρῶν καὶ ὑψηλοφροσύνης,
 τῶν πόλεων τῶν Λιβυκῶν ἡ ἐγνωσμένη πλέον.
 Ἡ Σικελία δ' ἔπειτα πρὸς δεξιὰν ἐκείνης
 αἰρόμενον ἐδείκνυε μακρὰν τὸ Λιλιβαῖον.
 Προσέτ' εἰς τοὺς συντρόφους τῆς κατέδειξεν ἡ νέα
 ποῦ ἄλλοτε ἡ Καρχηδὼν ὑπῆρξεν ἡ ἀρχαία.

20

Ἐνταῦθα ἦν ἡ Καρχηδὼν. Ἡ ὄχθη δὲν φυλάττει
 οὐδ' ἔχνος ἔσχατον αὐτῆς ἐξ ὅτου ἦν μεγάλη.
 Αἱ πόλεις ἀποθνήσκουσι καὶ θνήσκουσι τὰ κράτη,
 κόνις καὶ χόρτος τὰς πομπὰς καὶ δόξας περιβάλλει,
 καί, — ὦ ὑπεροψίας μας, ὦ τύφλωσις ἐσχάτη! —
 ὁ ἄνθρωπος ὁ μάταιος ὅτι θνητὸς ἀσχάλλει!
 Εἰς τὴν Βισέρταν φθάνουσι· τὸ πλοῖον δὲ προὔχωρει,
 κ' ἐντὸς ὀλίγου τῆς Σαρδοῦς διέκρινον τὰ ὄρη.

21

Διέκρινον τοὺς Νουμιδοὺς, ὧν ἦν νομάς ἡ φύσις
ποιμένων, ἀσταθεῖς σκηναὶ εἰς τὰς βοσκὰς πλανώντων.
Βουγίαν καὶ Ἀλγέριον, πειρατικὰς οἰκήσεις,
καὶ τὴν Ὠράνην ἔγνωσαν προσέτ' εἰς τὸν ὁδὸν των.
Τὴν Τιγγιτάναν ἔπειτα παρέπλευσαν ἐπίσης,
γῆν ἐλεφάντων, καὶ τροφὸν πανθήρων καὶ λεόντων.
Φῆξ καὶ Μαρόκκον νῦν εἰσὶν ὅπου ἐκείνη ἦτον,
καὶ ἡ Γρενάδα ἴσταται μακρὰν ἀπέναντί των.

22

Φθάνουσιν ὅπου θάλασσα εἰς θάλασσαν ἐκβάλλει,
εἰς ἣν ὁ μῦθος ἔλεγεν ὁδὸν τοῦ Ἡρακλέους·
καὶ ἴσως ἦτον ἄλλοτε μία ξηρὰ μεγάλη,
κ' ἐσχίσθη δίχα ἔπειτα εἰς χρόνους παναρχαίους.
Τὴν Κάλπην ἔχ' ἡ μί' ἀκτὴ, Ἀβίλαν δὲ ἡ ἄλλη,
ἀφ' οὗ ἀπεχωρίσθησαν εἰς σπαραγμοὺς βιαίους,
καὶ τοῦτο ἔστιν Ἀφρικὴ, ἐκεῖνο δ' Ἰσπανία.
Τῆς σφαίρας ἡ ἀνατροπὴ τοιαύτ' ἦν ἡ σπανία.

23

Τέταρτον ἤδη τοῦ φωτὸς ὁ δίσκος βασιλεύει
ἀφ' ὅτου εἶχεν ἄγκυραν τὸ σκάφος ἀνασπάσει.
Οὐδὲ στιγμὴν δ' εἰς ἄσυλον λιμένος δὲν εἰσέβη,—
οὐδ' ἦτον ἀναγκαῖον,—πρὶν μέχρις αὐτοῦ νὰ φθάσῃ.
Καὶ ἤδη διὰ τοῦ πορθμοῦ πλησίστιον διέβη,
καὶ πλέ' εἰς τὸν Ὠκεανὸν, ἐν ἀχανεῖ θαλάσσῃ.
Ἄν τόσῃ εἴν' ἡ ἑκτασις τῶν μεσογείων πόντων,
ὅποια ἔσται ἡ τῶν γῆν ἐν ἐχυτοῖς κλειόντων!

24

Ἐξέλιπον κ' ἐσβέσθησαν ὀπίσω τῶν κυμάτων
 ἡ Γάδῃ, κ' εἴ τις παρ' αὐτῇ ἑτέρα πόλις ἦτον·
 κ' αἱ γαῖαι μακρὰν ἔμειναν καὶ τὰ παράλιά των,
 καὶ ἦν ὁ πόντος τ' οὐρανοῦ, τοῦ πόντου δ' οὗτος γείτων.
 Ὁ δὲ Οὐβάλδος ἔλεγε· «Σὺ ἦτις δι' ὑδάτων
 »ὥς τώρα καθωδήγησας ἡμᾶς ἀτελευτήτων,
 »εἰπὲ ἂν ἔτι ἔχωμεν καὶ θάλασσαν ἑτέραν,
 »καὶ οἰκουμένη ἄλλη γῆ ὑπάρχει ταύτης πέραν.»

25

«Ὁ Ἡρακλῆς, ἀπήντησεν, ἀφ' ὅτου τῆς Λιβύης
 »τὰ τέρατα ἀπέκτεινε, καὶ τὰ τῆς Ἰσπανίας,
 »καὶ τρόπαια ἐν τοῖς ὑμῶν ἀνήγειρε χωρίοις,
 »ἀπέσχετο τῆς τολμηρᾶς Ὀκεανοπλοίας,
 »ἔστησε κίονας ἐκεῖ, καὶ ἐν στενοῖς ὁρίοις
 »τῆς ἀνθρωπίνης ἔκλεισε τὸν κύκλον διανοίας.
 »Ἀλλ' ὑπερέβη ἔπειτα τὰς ἐγερθείσας στήλας
 »ὁ πολυμήτης Ὀδυσσεὺς, γνώσεις ποθῶν ποικίλας.

26

»Καὶ ὑπερβάς μὲν τοὺς σταθμοὺς, ἐπὶ τοῦ ἀπεράντου
 »ὕγροῦ πεδίου ἠπλώσε τὰς κώπας τὰς θρασείας·
 »πλὴν ψεύδων ὁ Ὀκεανὸς τὴν πείραν τὴν μακρὰν του,
 »τὸν κατεβρόχθισε, κ' ἐντὸς τῆς κοίτης τῆς βαθείας
 »ἐγκεκρυμένος ἔμεινεν αὐτὸς καὶ τὸ συμβάν του,
 »καὶ οὐδ' ἐγνώσθη πώποτε ὑπὸ τῆς ἱστορίας.
 »Ἄν δ' ὑπ' ἀνέμων ἄλλος τις ἐκεῖ ἐσφενδονίσθη,
 »ἐκεῖθεν δὲν ἐπέστρεψεν, ἀλλὰ κατεποντίσθη.

27

» Σχίζομεν πόντον ἄγνωστον, κ' εἰς ταύτας τὰς θαλάσσας
 » πολυπληθεῖς ὑπάρχουσι διεσπαρμέναι νῆσοι.
 » Δὲν εἶναι ἀκατοίκητοι. Ὡς εἰς τὰ κλίματά σας,
 » κ' εἰς τὴν γῆν εἶναι τὴν ἐκεῖ ἡ εὐφορία ἴση.
 » Εἰσὶν ἀρότρου δεκτικαὶ αἱ γαῖαι, καὶ εἰς πάσας
 » ὁ ἥλιος τὴν γόνιμον ἰκμάδα ἀναπτύσσει.»
 Ὁ δ' ἐπερώτησε· «Καὶ τίς τοῦ κόσμου τοῦ ἀγνώστου
 » ὁ νόμος τῆς διαίτης του καὶ ὁ τῆς πίστεώς του;»

28

Καὶ εἶπ' ἐκείνη· «Ἐχουσι θρησκείαν ἄλλοι ἄλλην,
 » ἕτερα ἤθη ἔχουσι, καὶ τὰς φωνὰς ἐτέρας.
 » Θηρίων λάτρεις εἰν' οἱ μὲν, οἱ δὲ εἰς τὴν μεγάλην
 » μητέρα δέονται, τὴν γῆν, καὶ ἄλλ' εἰς τοὺς ἀστέρας
 » καὶ εἰς τὸν ἥλιον. Πολλοὶ δ' εἰσὶ βδελυροὶ πάλιν,
 » τροφὰς παρατιθέμενοι τὰς ἀπαισιωτέρας·
 » κ' ἐν γένει, τούτων τῶν χωρῶν τ' ἀπωκισμένα πλήθη
 » εἰσὶ τὴν πίστιν ἀσεβῆ, καὶ βάρβαρα τὰ ἤθη.»

29

Καὶ μετ' ἐκπλήξεως αὐτὸς ἠρώτησε μεγίστης·
 » Οὕτω λοιπὸν ὁ πάνσοφος Θεὸς τῆς ἀληθείας
 » νὰ πέσῃ οὐ τις εὐδοκεῖ ἀκάλυπτος ἀκτὶς τῆς
 » εἰς τοῦ ἡμίσεος τῆς γῆς τὰς χώρας τὰς εὐρείας;»
 Ἡ δ' εἶπεν· «Ὅχι· κ' εἰς αὐτοὺς θὰ εἰσαχθῇ ἡ πίστις
 » τοῦ Πέτρου, μετὰ τῶν τεχνῶν, καὶ τῆς λοιπῆς παιδείας.
 » Οὐδὲ θὰ εἶναι πάντοτε, ὡς μέχρι τοῦδε ἦτον
 » ἐν μέσῳ σας ἀπόστασις ὁδῶν ἀτελευτήτων.

30

» Ἔσται καιρός. Ὁ φημιστὸς τοῦ Ἡρακλέους ὄρος
 » ὄνομα ἔσται μάταιον, καὶ μῦθος τῶν πλεόντων,
 » καὶ γνώριμος τῶν θαλασσῶν ὁ ἀσυνήθης πόρος,
 » καὶ δι' ὑμῶν περίφημα τὰ κράτη τῶν χωρῶν των·
 » κ' εὐτολμοτάτη ναῦς ὑμῶν θὰ φέρῃ ποντοπόρος
 » τὴν δόξαν σας περὶ τὴν γῆν ἐφ' ἅπαντα τὸν πόντον,
 » καὶ κύκλω ἡ πορεία της ἐπὶ τῆς ὑδρογείου
 » ἐφάμιλλος τῆς τροχιᾶς θὰ εἶναι τοῦ ἡλίου.

31

» Εἷς ἐξ ὑμῶν, ἀτρόμητος, ἐκ Λιγυρίας πρῶτος
 » τὸ ἄγνωστον καὶ ἄστατον θεν' ἀψηφῆσῃ κῦμα,
 » καὶ οὐδ' ἀνέμων ἀπειλαὶ ἢ τρικυμίας κρότος,
 » οὐδ' ἄξενος Ὀκεανός, οὐδὲ νοσῶδες κλίμα,
 » οὐδ' εἴ τι ἄλλο φοβερόν νομίζεται εἰκότως
 » τοῖς πλέουσ' εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ κίνδυνος, ἢ δῆμα,
 » οὐδὲν τὸν ὑψηλόφρονα ἐκεῖνον θέλει πείσει
 » τὸ εὐρὺ πνεῦμά του ἐντὸς Ἀβίλης νὰ ἐγκλείσῃ.

32

» Εἰς ἄλλου πόλου εὗρεσιν, εἰς ἄλλας παραλίας
 » θέλεις, Κολόμβ', εὐδαίμονα ἱστί' ἀναπετάσει,
 » ὥστε ἡ φήμ', ἡ ἔχουσα τὰς πτέρυγας χιλίας
 » καὶ χίλια τὰ ὄμματα, δὲν θέλει σὲ προφθάσει.
 » Τῶν Βάχχων καὶ τῶν Ἀλκειδῶν ἄς ἄδῃ τὰς στρατείας.
 » Θέλει ἀρκέσει περὶ σοῦ ἐλάχιστον ἂν ἄσῃ·
 » διότι τὸ ἐλάχιστον αὐτὸ ἀφετηρίαν
 » θὰ δώσῃ κ' εἰς τὴν ποίησιν καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν.»

33

Τοιαῦτα λέγει, θέουσα εἰς τὸ ὑγρὸν πεδίον,
καὶ πρὸς τὴν δύσιν προχωρεῖ, καὶ κάμπτει πρὸς τὸν νότον.
Καὶ εἶδεν ὅταν ἐκλινεν ὁ ἥλιος ὁ δῦων,
καὶ πάλιν τοῖς ἀνέτειλεν ἡμέρα κατὰ νῶτον.
Ὡς δὲ ἀκτίνων ἡ αὐγὴ καὶ ῥόδων αἰθερίων
ἐστρώννυε τῶν οὐρανῶν τὴν πύλην κατὰ πρῶτον,
ἐφάνη ὄρος πόρρωθεν τοῦ ὕδατος προκύπτον,
καὶ νέφος ἐπεκάθητο τὴν κορυφὴν του κρύπτον.

34

Καὶ προχωροῦντες, καθαρῶς τὴν κεφαλὴν του εἶδον
ἡδὴ τῶν τελευταίων της νεφῶν ἀπαλλαγεῖσαν.
Ὁξεῖαν εἶχε κορυφὴν, ὡς ἦν τῶν Πυραμίδων,
καὶ πρὸς τὰ κάτω ἦν εὐρὺ, καθὼς ἐκεῖναι ἦσαν·
κ' οἷον καπνὸν ἀνέπεμπε μετὰ πυρὸς ἀτμίδων,
ὡς τὸ ποτὲ τὸν γίγαντα Ἐγκέλαδον ἐγκλεῖσαν,
καπνοὺς ἐξερευγόμενον δι' ὅλης τῆς ἡμέρας,
καὶ φλόγας διὰ τῆς νυκτὸς φυσῶν πρὸς τοὺς ἀστέρας.

35

Ἴδου, ἀνακαλύπτεται ὁμᾶς νητίων ἄλλη,
πλὴν ταπεινῶν. Οὐδὲν αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς κῶνον.
Ἦσαν μακαριότητος διαίτημα, κ' ἐκάλει
ἡ ἀρχαιότης οἰκησιν αὐτὰ τῶν εὐδαιμόνων.
Ἐφρόνουν πῶς ὁ οὐρανὸς τὰ ἀγαπᾷ, πῶς θάλλει
ἐκεῖ πᾶν ἄνθος, πῶς ἡ γῆ παράγει ἄνευ πόνων,
ἄνθρωπος, καὶ οἱ καρποὶ εἰς τὴν ὥραίαν χώραν
πῶς αὐτομάτως φύονται, καὶ φθάνουσιν εἰς ὥραν.

36

Ἐκεῖ βεβαίους τοὺς καρποὺς κατόπιν τῶν ἀνθέων
 φέρ' ἢ ἐλαία· ὁ κορμὸς ὁ κοῖλος φέρει μέλι.
 Μετὰ τερπνῶν ψιθυρισμῶν ὁ καταρράκτης ῥέων,
 ἡδέα, γονιμοποιᾷ τὰ ὕδατά του στέλλει,
 καὶ δροσοφόρος ζέφυρος ἐκ τῆς θαλάσσης πνέων,
 τοὺς καύσωνας τοῦ θερινοῦ ἡλίου καταστέλλει.
 Ἐνταῦθα τὰ Ἠλύσια φημίζονται πεδία,
 ἐνταῦθα ἡ περίπυστος Μακάρων κατοικία.

37

Ἐνταῦθα σπεύδ' ἡ ὁδηγὸς τὴν σιωπὴν νὰ λύσῃ·
 «Ἴδοῦ, τὸ τέρμα σας ἐγγὺς, καὶ ἡ ὁδὸς σας λήγει.
 » Αὐταί, ἃς βλέπετε, εἰσὶν αἱ τῶν Μακάρων νῆσοι,
 » ὧν φήμη παρ' ὑμῖν πολλή, βεβαία πλὴν ὀλίγη.
 » Κ' εἰσὶ μὲν εὐφοροί, καλαί, ὥς αὕτη τὰς κηρύσσει,
 » ἀλλ' ἐν τοῖς μύθοις τὸ ψευδὲς τῷ ἀληθεῖ ἐμίγη.»
 Ταῦτα δ' εἰποῦσα, ἔστρεψεν ἀμέσως τὸ ἱστίον
 πρὸς τὸ ἐγγύτερον αὐτῶν τῶν δέκα νησιδίων.

38

Τῇ εἶπε δὲ ὁ Κάρολος· «Ἄν ἐγχωρῶσι, κόρη,
 » τὰ ἔργ' ἃ ἀνελάβομεν, ὁ ἱερὸς σκοπὸς των,
 » νὰ θέσω εἰς τὴν στερεάν τὸν πόδα μου συγχώρει,
 » νὰ λάβω γινῶσιν τῶν ἀκτῶν ἐκείνων τῶν ἀγνώστων,
 » καὶ τοὺς κατοίκους νὰ ἰδῶ, καὶ νὰ ἰδῶ οἱ ἔροι
 » τίνες τῆς πίστεως αὐτῶν, καὶ τῆς ὑπάρξεώς των·
 » ὥστε εἰς ὅσους ἂν αὐτῶν ἀναπολῶ τὴν μνήμην,
 » φθονοῦντες νὰ μ' ἀκούωσι νὰ λέγω· «Ἐκεῖ ἤμην.»

39

«Ἐπαινετὸς ὁ πόθος σου, ἀπήντησεν ἐκείνη,
 »ἄλλ' ἱκανοποιήσεως αὐτοῦ δὲν ἔχω τρόπον,
 »διότι ψήφισμ' αὐστηρὸν θεόθεν ἀντιτείνει,
 »πρὸς δ' οὐδὲν ἰσχύουσιν οἱ πόθοι τῶν ἀνθρώπων.
 »Ἡ ὥρα ἡ θεόγραφτος δὲν ἦλθε, τοῦ νὰ γίνη
 »ἡ ἀνακάλυψις αὐτῶν τῶν εἰμαρμένων τόπων·
 »οὐδὲ σᾶς ἐπιτρέπεται νὰ φέρητε εἰδήσεις
 »ἐκ τῶν χωρῶν ἃς κρύπτουσιν ἡ θάλασσα κ' ἡ δύσις.

40

»Ἐκ μόνης θείας χάριτος ὑμῖν παρεχωρήθη
 »εἰς ταῦτα τ' ἀπροσπέλαστα πελάγη νὰ προβῆτε,
 »ἔπου ὁ σύντροφος ὑμῶν εἰς τὰ δεσμὰ ἐβλήθη,
 »κ' ἐθελοδούλως εἰς τῆς γῆς τὸ ἔμπαλιν κρατεῖται.
 »Τοῦτο ἀρκεῖ. Τῶν εὐσεβῶν χρεῶν σας ἔσται λήθη,
 »τῆς τύχης ἔσται πρόκλησις ἀνώτερ' ἢ ζητῆτε.»
 Εἶπε, καὶ συνιζάνουσα ἡ νῆσος τοῖς ἐφάνη·
 ἡ μετ' αὐτὴν δ' ἐφαίνετο πῶς αὕξησιν λαμβάνει.

41

Τὰς εἶδον δὲ πῶς ἔμενον ὀπίσω κατὰ στίχον,
 εἰς προΐούσας φεύγουται πρὸς ἑὼ ἀποστάσεις·
 σχεδὸν ἐξ ἴσου ἕκασται ἐκάστων πῶς ἀπεῖχον,
 ἔχουσ' εὐρεῖς βραχίονας ἐν μέσῳ των θαλάσσης.
 Εἰς τὰς ἐπτὰ, ἐφαίνοντο οἰκοδομαί, καὶ τοίχων
 περίβολοι, καὶ κάτοιχοι, κ' ἐμφύτευτοι ἐκτάσεις.
 Τρεῖς δ' ἦσαν ὅλως ἔρημοι, καὶ ἦσαν κατοικία
 τὰ ὄρη καὶ τὰ δάση των εἰς ἄγρια θηρία.

42

Μέρος ὑπάρχει ἀφανές εἰς τῆς ἐρημοτέρας
 τὸ χεῖλος τὸ πολύκαμπτον, κυρτούμενον βαθέως.
 Πρὸς δεξιὰν καὶ πρὸς λαιὰν διπλοῦν προέχει κέρας,
 καὶ ἀποκλείει σκόπελος τὸ στόμιον βεβαίως.
 Τὸ μέτωπόν του πρὸς ἐντὸς ὄρα, τὸ δ' ἄλλο πέρας
 κωλύει τὸν Ὠκεανὸν νὰ εἰσorma βιαίως.
 Ἐνθεν δὲ κ' ἐνθεν κορυφαὶ χωροῦσ' εἰς ὕψος ὄρους,
 σημεῖα πορωνεύοντα εἰς τοὺς θαλασσοπόρους.

43

Ἰδὼρ ἀκύμαντον ἐντὸς κοιμᾶται τοῦ λιμένος,
 καὶ μέλαν δάσος σκοτεινὸν τὴν ὄχθην περιέχει.
 Κοιλοῦται σπήλαιον ἐκεῖ. Κισσὸς εἶν' ἐστρωμένος
 ἐπὶ τοὺς τοίχους, καὶ πηγὴ καλὴ τὸ διαβρέχει.
 Ἐκεῖ δεσμὸς ἀπόγαιος εἶν' ἄγνωστος καὶ ξένος,
 οὐδ' ἀπαυδήσασα ἡ ναῦς ἀγκύρας χρεῖαν ἔχει.
 Ἐκεῖ ἡ κόρ' ἡ ἔμπειρος τὸ σκάφος της κατάγει,
 κ' εἰς τὸν ἱστὸν τὰ χαλαρὰ ἱστία της συνάγει.

44

«Τὸν τοῖχον, λέγει, βλέπετε τὸν ὑψηλὸν ἐκεῖνον,
 » ὅρ' οὗ ἡ ἄκρα τοῦ βουνοῦ αὐτοῦ περιστοιχεῖται;
 » Ἐκεῖ ἐν μέσῳ ἡδονῶν καὶ πότων εὐφροσύνων
 » ὁ στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ ἐν ὀκνηρίᾳ κεῖται.
 » Ἄμα τὸ πρῶτον φῶς φανῇ τῶν πρωϊνῶν ἀκτίνων,
 » τότε νὰ σπεύσητε. Καιρὸς θὰ εἶναι ν' ἀναβῇτε.
 » Μὴ σᾶς ταράττη ἄτοπος ἀνυπομονησία.
 » Ἡ ὥρα μόν' ἡ πρωϊνὴ ἔσται ὑμῖν αἰσία.

45

» Ἐν ὅσ' ὁ ἥλιος χρυσοῖ τὴν γῆν ἀκόμῃ δύων,
 » νὰ φθάσῃ ἔχετε καιρὸν κατὰ τὰς ὑπωρείας.»
 Κ' ἐκεῖνοι, πόθου ἔμπλεοι, κατέλιπον τὸ πλοῖον
 εἰς τὴν φωνὴν τῆς εὐγενοῦς αὐτῶν ὁδηγητρίας,
 καὶ ἐπὶ λείας τῆς ὁδοῦ διήλθον τὸ πεδίον,
 μὴ αἰσθανθέντες κάματον ἐκ τῆς ὁδοιπορίας.
 Εἰς δὲ τὸ πέρας ἔφθασαν τῆς ὁμαλῆς των τρίβου
 ὁ δίφρος εἰς τὴν θάλασσαν πρὶν καταβῆ τοῦ Φοίβου.

46

Δι' ἐρειπίων σωρευτῶν καὶ διὰ συντριμμάτων
 ὁ δρόμος εἶδαν πῶς χωρεῖ ὁ πρὸς τὴν ἄκραν ἄγων,
 καὶ ὅτι ἐκ τῶν πρώτων των θὰ ἔπιπτον βημάτων
 εἰς τὰς χιόνας, κ' εἰς σωροὺς ἀλλεπαλλήλων πάγων·
 λειμῶνα δ' ἄνω ἔβλεπον ἀνθῶν ὠραιότητων,
 ὡς ἂν τὸ κρῖνον τὸ λευκὸν ὁ πάγος ἦν παράγων,
 καὶ ἂν τὸ ρόδον ἢ χιών. Τοσοῦτον ἦν ἡ φύσις
 εἰς τὰς προστάξεις εὐπειθῆς τῆς πονηρᾶς γοήσεως.

47

Διενυκτέρευαν δ' ἐντὸς ἐκείνων τῶν ἐρήμων
 ἀγρίων τόπων, ὑπ' αὐτὰ προσμείναντες τὰ ὄρη.
 Ὡς εἶδαν δ' ἡ ἀνατολὴ νὰ μειδιᾷ αἰδήμων,
 καὶ τὸν πατέρα τοῦ φωτὸς ὅστις λαμπρὸς προῦχώρει,
 « Ἐμπρὸς, ἐμπρὸς!» ἀνέκραξαν ἀπὸ φρενῶν προθύμων,
 καὶ τῆς ὁδοῦ των εἶχοντο οἱ δύο ὁδοιπόροι.
 Αἶφνης εἰς ὄφιν φοβερὸν προσέκοψαν τὸ βῆμα,
 πολύστικτον, προσέρποντα, τεράστιον τὸ σχῆμα.

48

Χρυσοῦν αὐχένα, κεφαλὴν λεπιδωτὴν ἐγείρει·
οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ φλέγουσι· μανία τὸν οἰδαίνει.
Κρύπτ' ἡ γαστήρ τοῦ τὴν ὁδὸν, τοῦ σώματός τοῦ πλήρη
κ' ἐκ τῶν βρωθῶνων τοῦ ἀτμῖς φυσᾶται ἀνημμένη.
Συστέλλεται. Τὴν ἔλικα ἡ ἔλιξ πότε σύρει,
πότε διαστελλόμενος καὶ ἐν καμπαῖς προβαίνει.
Τὸ ἐρπετὸν τὸ βλέμμα τῶν ἀνήσυχον ἐλκύει,
οὐδόλως πλὴν ἡ ὄψις τοῦ τὸ βῆμά τῶν κωλύει.

49

Τὸ ξίφος σπᾶ ὁ Κάρολος τὸν ὄφιν ν' ἀποκτείνει.
Ὁ ἄλλος ὅμως τῷ λαλεῖ· «Τί μελετᾷς; τί πράττεις;
»Χεὶρὶ ἐνόπλῳ ἤλπισας καὶ σπάθη ἀνθρωπίνῃ
»νὰ πέσῃ τούτων τῶν χωρῶν ὁ ἐρπετὸς προστάτης;»
Οὕτω δὲ λέγων, τὴν χρυσὴν ἀθάνατον ἐκίνει
ῥάβδον, ἣν εἶχεν ἐν χερσὶ· καὶ εἰς τὸ σύριγμά της
ὁ ὄφιν φεύγει, ἔμπλεως ἀπροσδοκῆτος τρόμου,
κ' εἰς ὅπην σπεύδων νὰ κρυβῇ, ἐξέρχεται τοῦ δρόμου.

50

Ὡς δὲ προῦχώρησαν, φρικτὸς τοῖς ἐπεφάνη λέων,
πελώριος, βλέπων δριμύ, μετ' ὠρυγμῶν ἀγρίων.
Ὅρθοι τὴν χαίτην. Φοβερῶν ἠνέφξε σπηλαίων
σχότιον χάσμα, φάρυγγα παμφάγον, τὸ θηρίον.
Τὸ σῶμα διὰ τῆς οὐρᾶς ἐκτύπα, θυμὸν πνέων·
πλὴν μόλις εἰς τὸ βλέμμα τοῦ ἐδείχθη τὸ ῥαβδίον,
καὶ ἡ ὀργή τοῦ ἔπαυσε, καὶ ἔδαμάσθ' ἡ φρὴν τοῦ,
κ' εἰς μέρη πέραν τῆς ὁδοῦ ἐτράπ' εἰς τὴν φυγὴν τοῦ.

51

Ἀκατασχέτως ἡ δυὰς προέβαινε τῶν φίλων,
 ὅταν θηρίων στρατιά τοὺς ἀπαντᾷ μαχίμων,
 τὴν ὄψιν ὄλων φοβερῶν, πλὴν τὴν φωνὴν ποικίλων,
 ποικίλων τῆς κινήσεως τὸν τρόπον, πολυσχήμων.
 Πᾶν ὅ,τι ἐκ τοῦ Ἀτλαντος ὑπάρχει ὡς τὸν Νεῖλον
 τερατωδέστερον, ἐντὸς ἐκείνων τῶν ἐρήμων
 ὡς νὰ συνήχθῃ, ὡς καὶ πᾶν τρεφόμενον θηρίον
 εἰς Ὑγκανίαν, ἢ ἐντὸς δασῶν τῶν Ἑρκυνίων.

52

Ἄλλ' ἡ ἀγέλ' ἡ παμπληθὴς, ἡ τόσον φρικαλέα
 οὐδὲ τοὺς ἀνεχαίτισεν οὐδὲ τοὺς ἀποτρέπει.
 Ἄλλ', ὦ τοῦ θαύματος! ἀπλῇ τοῦ μαστιγίου θέα
 πεφοβισμένα εἰς φυγὴν τὰ τέρατ' αὐτὰ τρέπει.
 Ἡ δὲ δυὰς τῶν ἵπποτων, τῆς νίκης της βεβαία,
 τὴν κορυφὴν ἐγγύτατα καὶ πρὸ ποδῶν της βλέπει·
 καὶ μόνον παρεκώλυε τὸ βῆμά της τὸ ψῦχος
 τῶν ὀρεινῶν αὐτῶν μερῶν, καὶ τῶν κρημνῶν ὁ τοῖχος.

53

Ἄλλ' ὅταν ὑπερέβησαν τὴν ζώνην τῶν χιόνων,
 καὶ ἦσαν ἤδη τῶν μερῶν τῶν ἀποτόμων πέραν,
 εἶδον ἐπιπεδούμενον τῆς κορυφῆς τὸν κῶνον,
 κ' αἶθριον εὖρον οὐρανόν, γλυκεῖαν ἀτμοσφαῖραν.
 Φυσῶσιν αὖραι δροσεραὶ δι' εὐωδῶν ἀνθῶνων
 ὁμοίως ἐν καιρῷ νυκτός καὶ ἐν καιρῷ ἡμέρας·
 οὐδόλως τὰς πνοάς δ' αὐτῶν αὐξάν' ἢ καταστέλλει
 ὁ ἥλιος, ὡς ἀλλαχοῦ, ἂν οὐ' ἢ ἀνατέλλῃ.

54

Οὐδ', ὥς συμβαίνει ἀλλαχοῦ, αἰθρίαν πρὸς τὰ νέφη
καὶ ψύχην πρὸς τοὺς καύσωνας ἐνταῦθα ἐναλλάσσει.
Τὸν οὐρανὸν δι' ἱλαρῶν ἀκτίνων καταστέφει,
καὶ διὰ πάγων καὶ φλογῶν τὴν φύσιν δὲν ταράσσει.
Τὴν χλόην τρέφ' εἰς τοὺς ἀγρούς, ἀνθ' εἰς τὴν χλόην τρέφει,
εἰς τ' ἀνθη μύρων ἄρωμα, σκιάς δὲ ἐπὶ πᾶσι.
Παρά τὴν λίμνην δ', ἄνωθεν θαλάσσης καὶ ὀρέων
τὸ μέγα οἰκοδόμημα δεσπόζει τὸ ὠραῖον.

55

Εἰς τὴν μακρὰν καὶ δύσβατον ὁδὸν οἱ ὁδοιπόροι
ἦδ' ἰσχυρῶς ἡσθάνοντο τὸ σῶμ' ἀπτηυδημένον·
δι' ὃ εἰς τὴν ἀνθόσπαρτον ἀνάβασιν ἐχῶρει
ἀμφίβολον τὸ βῆμά των, νῦν σπεῦδον καὶ νῦν μένον,
ὅπότ' ἐμπρός των, βλέπουσι, κατέρχεται τὰ ὄρη
ρύαξ, τὰ χόρτα πέριξ των δι' ἀδαμάντων ραίνων,
καὶ οὗ ὁ ψίθυρος αὐτοῦς, τῇ ἀκοῇ των φίλος,
ἐκάλει, εἰς τὴν ὁρόσον του νὰ βάψῃ τὸ χεῖλος·

56

Ἐντὸς δὲ κοίτης ἀνθηρᾶς τὸ ὕδωρ συναθροίζων,
εἰς αὐλακα βαθύδινον κατέρρρει ἐπομένως,
καὶ εἰς αἶδιον σκιὰν ἡρέμα κελαρύζων,
μεγάγχρους καὶ κρυσταλλωτὸς προχεῖται κατὰ σθένος,
διαφανῆς, ὥστ' ἔβλεπεν ὁ ὀφθαλμὸς γνωρίζων
ὑπὸ τὸ κῦμα τὸ καλὸν τὰ κάλλη τοῦ πυθμένους.
Παρά τὰ χεῖλη δ' ἐξ ἐνὸς κ' ἐξ ἄλλου ἐπεκράτει,
ὥς τόπος ἀναπαύσεως, ἡ χλόη, παχυτάτη.

57

« Ἴδοῦ, βεβαίως εἶν' αὐτὸς ὁ ῥύαξ τῶν γελώτων,
 » οὐ εἶναι πλήρες πειρασμῶν τὸ ὕδωρ καὶ κινδύνων.
 » Ἐδὼ νὰ χαλινώσωμεν θὰ πρέπει κατὰ πρῶτον
 » πᾶσαν ὀρμὴν ἀκάθεκτον, πᾶν πάθος καταισχύνον.
 » Καλῶς ἄς ἀποκλείσωμεν τῶν ἡμετέρων ὧτων
 » τὴν ψευδευφρόσυνον μολπὴν, τὸ ἄσμα τῶν Σειρήνων. »
 Κ' ἦλθον, ὁ εἰς τὸν ἕτερον παρακινοῦντες οὕτω,
 ἔπου εἰς λίμνης ἑκτασιν ὁ ποταμὸς ἡπλοῦτο.

58

Ἐχεῖ ποικίλων κ' ἐνταυτῷ πλουσίῳν ἐδεσμάτων
 ἐπὶ τῆς ὄχθης τράπεζα ἦν παρατεθειμένη·
 καὶ εἰς τὸν κόλπον παίζουσαι τῶν διαυγῶν κυμάτων
 δῶμα προκύπτουσι καλαὶ, φιλήδονοι παρθένοι,
 κ' ἡ πρὸς ἀλλήλας δράγματα τινάσσουσιν ὑδάτων,
 ἡ τρέχουσ' εἰς ταχύτητα τίς τίνα ὑπερβαίνει.
 Ἄλλοτε καταδύονται, ἡ ἀναδῦσαι πάλιν,
 δεικνύουσι τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν μορφὴν τὴν ἄλλην.

59

Ἐπὶ τῇ θεᾷ τῶν γυμνῶν παρθένων τῶν καλλίστων,
 συγκίνησιν ἡσθάνθησαν τὰ στήθη τῶν ἀνδρείων,
 καὶ ἔμειναν θεώμενοι. Ἡ ἀντιδίωξις των
 ἐξηκολούθει, κ' αἱ λοιπὰ ἀσκήσεις τῶν παιγνίων.
 Ἡ μία βαίνει πρὸς αὐτοὺς, καὶ βόσκ' ἡ ὄρασις των
 ἐπὶ τοῦ στήθους, κ' ὑπ' αὐτὸ εἰς καλλονῶν παντοίων
 πλήθη, ἃ φαίνονται, χωρὶς οὐδὲν νὰ τὰ καλύπτῃ,
 ἐν ᾧ σινδόνη ὕδατος τὰ μετ' ἐκεῖνα κρύπτει.

60

Ὡς ὁ χρυσοῦς αὐγερινὸς τῆς θαλασσίας κοίτης
 προκύπτει στάζων κ' ἐρυθρὸς, ἢ ὅπως κατὰ πρῶτον
 ἀνέδ' ἡ ἀπαράμιλλος μορφή τῆς Ἀφροδίτης,
 κ' ἐφάν' εἰς τὸν Ὠκεανὸν ἡ μήτηρ τῶν ἐρώτων,
 τοιαύτη φαίνεται αὐτῇ, κ' ἡ κόμη ἡ χρυσῇ της
 τοιαύτη στάζει κρύσταλλα ἐπὶ παλλεύκων νώτων.
 Ἡ δὲ, ὡς ἂν τοὺς ἔβλεπε τὸ πρῶτον, συνεστάλη,
 καὶ εἰς τὸ βλέμμα της αἰδῶς ἐφαίνετο μεγάλη.

61

Διὰ ταχείας τῆς χειρὸς τῆς κεφαλῆς της λύει
 τὴν κόμην, ἣτις κρώβυλον ὠραῖον ἀπετέλει·
 καταπεσοῦσα δ' εἰς χρυσοῦν μανθῦαν, περικλείει
 τὰ ὡς ἐλέφαντα λευκά, τὰ ἀπαλά της μέλη.
 ὦ! πόσας κρύπτει καλλονάς, πλὴν πόσας καὶ δεικνύει
 οὐχὶ αὐτῶν ἐλάσσοντας, ἀνθ' ὧν νὰ κρύψῃ θέλει!
 Οὕτως, ἐν ᾧ τῆς κόμης της καὶ τῶν ὑδάτων σκέπη
 τὴν κρύπτει, πρὸς αὐτοὺς δειλῶς καὶ χαίρουσ' ἀποβλέπει.

62

Συγχρόνως ἡ πανέραστος ἐγέλα καὶ ἐρυθρία,
 καὶ κόσμημα τοῦ γέλωτος ἦν τὸ ἐρύθημά της·
 καὶ πάλιν τῇ ἐκάλυπτεν, ὅσakis ἐμειδία,
 τὰς παρειάς, τὸ μέτωπον, ἡ ῥόδινος χροιά της·
 Ὡμίλησε δὲ, κ' ἡ φωνὴ τοσοῦτον ἦν γλυκεῖα,
 ὥστε οὐδεὶς ἀνθίστατο εἰς τὴν γλυκύτητά της.
 «ὦ, εἶπε, τρισευδαίμονες θνητοί, οἷς ἡγεώχθη
 »ἐκ μοίρας αὐτ' ἡ εὐτυχῆς καὶ μακαρία ὄχθη,

63

» Ἴδου τοῦ κόσμου ὁ λιμήν. Ἐνταῦθα θλίψις, πόνος,
 » καὶ ἀθυμία, παύονται, ἡ εὐφροσύνη θάλλει
 » ἦν ἔδρεπον οἱ ζήσαντες εἰς τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος
 » τοὺς χρόνους, ὅτε ἡδονῶν ἦν ἄδεια μεγάλη.
 » Τὰ ἔπλ' ἃ ἠναγκάζεσθε νὰ φέρητε ἐμφρόνως
 » ἐδῶ ἡ χεὶρ σας δύναται ἀφόδως ν' ἀποβάλῃ.
 » Εἰς τὴν ἀνάπαυσιν αὐτὰ ἱερωμένα δότε.
 » Μόνον τοῦ ἔρωτος ἐδῶ θὰ εἴσθε στρατιῶται.

64

» Πεδίον ἔσται τῶν μαχῶν τῶν ἡδονῶν ἡ κλίνη
 » ὑμῖν, κ' εἰς ἀνθηροὺς ἀγροὺς ἡ χλόη ἡ παχεῖα.
 » Ἡ βασιλὶς μετ' οὐ πολὺ θὰ σᾶς φανῇ ἐκείνη,
 » ἥς ἡδονὴ κ' ἐντρύφημα ἔστιν ἡ παρουσία.
 » Θὰ κατατάξῃ δὲ ὑμᾶς μεθ' ὅσων ἂν προκρίνῃ,
 » ἐπ' ἀπολαύσει ἐκλεκτῶν καὶ ἐπ' εὐδαιμονία.
 » Πλὴν πρῶτον εἰς τὰ ὕδατα αὐτὰ ν' ἀπολουσθῆτε
 » θελήσατε, κ' ἐκ τῶν τροφῶν αὐτῶν ν' ἀπογευθῆτε.»

65

Τοιαῦτα ἔλεγεν ἡ μέν· συνώδευε δ' ἡ ἄλλη
 ὁμοίαν ταύτῃ πρόσκλησιν, δι' ἔργων καὶ βλεμμάτων,
 καθὼς, ὁπότ' ἐπὶ χορδῶν ἡ μελωδία ψάλλῃ,
 ἀκολουθοῦσιν εὐρυθμοὶ κινήσεις τῶν βημάτων.
 Τῶν ἵπποτῶν πλὴν ἡ ψυχὴ κωφεύει ἡ μεγάλη,
 καὶ τὰς παγίδας ἀψηρεῖ τοιούτων θωπευμάτων·
 καὶ θίγ' ἡ ὄψις ἡ καλὴ κ' ἡ λαλιὰ ἐπίσης
 μόνον τὴν ἐπιφάνειαν καὶ μόνας τὰς αἰσθήσεις.

Αὐτῆς δὲ τῆς γλυκύτητος, ἣν τρέφουσιν ἀπάται,
εἰς τὴν καρδίαν ἂν ῥανὶς κατέλθ' ὑπερνικῶσα,
ἐπιθυμί' ἂν φύηται καὶ πόθος ἂν γεννᾶται,
τὸν περικόπτ' ἢ σύνεσις, τὰς ρίζας ἀνασπῶσα.
Οὕτως ἡ μία τῶν νυμφῶν ἐνδίδει καὶ νικᾶται,
ἡ δ' ἄλλη φεύγει ἄπελπις, οὐδ' ἀποχαιρετῶσα.
Καὶ πρὸς τὸν οἶκον ἔσπευσαν οἱ μέν· αἱ δ' ὀργισθεῖσαι
ἐξηφανίσθησαν ἐντὸς τοῦ ῥύακος εἰσδύσαι.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΕΚΑΤΗ ΕΚΤΗ

1

Στρογγύλον οἰκοδόμημα ἐκ τῶν πλουσιωτάτων,
κατὰ τὸ κέντρον μάλιστα, πολυειδῶν ἀνθῶνων
ἐνέκλειε παράδεισον ἐκ τῶν σπανιωτάτων
φυτῶν παντοίας φύσεως, ἀνθῶν πολυσχημόνων.
Πέριξ τοῦ δ' ἦν περίβολος παντοδαπῶν δωμάτων,
συγκεχυμένων, σκολιῶν, τεχνούργημα δαιμόνων.
Ἐν μέσῳ δὲ τῶν στενωπῶν καὶ τῶν δυσεξιτήτων
διόδων, ἀπροσπέλαστος ὁ κῆπος οὗτος ἦτον.

2

Πύλ' ἑκατὸν, ἐπὶ πλευρῶν ἠνεωγμέναι ἔσων
ὑπῆρχον· οἱ δ' εἰσέβησαν εἰς τὴν πρωτίστην πύλην.
Κατάργυροι, ἐπὶ λαμπρῶν στροφίγγων καταchrύσων,
γλυπτὴν τὴν ἐπιφάνειαν ἐδείκνυν, ποικίλην.
Ἦν δὲ τὸ πλῆθος τῶν γλυφῶν τὸ βλέμμα των ἐκπλήσσον,
κ' ἐθαύμαζον ἡ τέχνη πῶς ἐνίκησε τὴν ὕλην.
Ταῖς λείπει μόνῃ ἢ φωνῇ, καὶ ἔσως δὲν θὰ εἶπη
ὁ κρίνων ἐκ τῆς ὀψεως, ὅτι κ' ἐκείνη λείπει.

3

Ὡς ἐν τῷ μέσῳ τῶν κορῶν τῆς Μαιονίας νήθει
 ὁ Ἡρακλῆς, παρίστησιν ἐν τῶν ζωδίων μέρος.
 Ὅστις κατέβ' εἰς τάρταρα κ' εἰς οὐρανὸν ἐκλήθη,
 κλώθ' ἡλακάτην· καὶ γελᾷ βλέπων αὐτὸν ὁ ἔρως.
 Ἡ δὲ Ἰόλη, ἥς ἡ χεὶρ εἰς ὅπλα δὲν ἡσκήθη,
 τὸ τόξον καὶ τὸ ρόπαλον ἐθώπευεν ἡμέρως·
 καὶ ἔφερε τὴν λεοντῆν· αὐτὴ δ' ὥς ν' ἀπετέλει
 ἐφαίνετό πως πίεσιν εἰς τ' ἀπαλά της μέλη.

4

Παρέκει ἦτον πέλαγος. Εἰς κυανᾶς ἐκτάσεις
 ἐφαίνοντο στεφόμενα ἀφροὺς τὰ κύματά του.
 Στόλος κυμαίνεται διπλοῦς ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης,
 κ' ἐν ὅπλοις τὰ κατάφρακτα ἀστράπτουσι πλευρά του.
 Χρυσὸς ἐπάνω τῆς ὑγρᾶς πλακὸς ἐκλάμπει πάσης,
 καὶ φλόξ πολέμου πυρπολεῖ τὴν ἄκραν τοῦ Λευκάτου.
 Ῥωμαίων μὲν ὁ Αὐγούστος, λαῶν δὲ τῆς Ἀσίας
 ἡγεῖται ὁ Ἀντώνιος, κ' Αἰγύπτου καὶ Ἰνδίας.

5

Καθὼς ἂν συνεκρούοντο νηχόμεν' αἱ Κυκλάδες,
 ὥς ἂν τὰ ὄρη ἔπλεον ὀρμῶντα κατ' ἀλλήλων,
 τοιαῦται ἐκατέρωθεν συμπλέκοντ' αἱ ὀλκάδες,
 εἰς μέγεθος πελώριον πυργούμεναι τῶν ξύλων.
 Πετῶσιν ὅπλα καὶ δαυλοὶ, καὶ ὄψεις ἀποφράδες
 τῶν ναυαγῶν κυλίωνται εἰς πέλαγος ὀργίλον.
 Ἰδοῦ, εἰσέτι ὁ ἀγὼν τῆς μάχης δὲν ἐκρίθη,
 κ' ἡ τῶν βαρβάρων βασιλὶς νὰ φύγῃ ἐκινήθη.

6

Ὅμοίως ὁ Ἀντώνιος ὡς πρὸς φυγὴν κινεῖται.
 Πῶς! Νίκης κοσμοκράτορος πᾶσαν ἐλπίδ' ἀφήνει;
 Δὲν φεύγει, δὲν φοβεῖται, ναὶ, ὁ γαῦρος δὲν φοβεῖται,
 πλὴν τὴν φυγὰδ' ἀκολουθεῖ· τὸν ἔσυρεν ἐκείνη.
 Φαίνεται δ' ὡς ὑπὸ παθῶν παντοίων ἂν ὠθῇται,
 καὶ ἂν τὸν κυριεύουσιν ἔρως, ὀργή, αἰσχύνη,
 καὶ νῦν μὲν ὅπου φονικὴ ἡ μάχη ἀμφιῤῥέπει,
 νῦν δ' ὅπου τὰ ἱστία των φυγομαχοῦντα βλέπει.

7

Εἰς ἄλλο μέρος τῶν γλυφῶν, ἐλθὼν παρὰ τὸν Νεῖλον,
 ἐφαίνετο πλησίον τῆς τὸν θάνατον προσμένων.
 Ἐκείνης δὲ τὸ πρόσωπον τὸ πάγκαλον ἦν δῆλον
 ἐν τῇ βαρεῖᾳ συμφορᾷ τὸ πνεῦμά του εὐφραῖνον.
 Διὰ τοιούτων ζωηρῶν ζωδίων καὶ ποικίλων
 ἦν τῶν πυλῶν τὸ μέταλλον κατατετορῥευμένον.
 Εἰς τὰς γλυφὰς δ' ἐδόσκησαν τὸ βλέμμα των, καὶ τότε
 εἰσῆλθον εἰς τὴν ἄγνωστον οἰκίαν οἱ ἱππᾶται.

8

Ὡς Μαϊάνδρος ἐντὸς ὀχθῶν κυρτῶν καὶ ἀβεβαίων
 δι' ἀμφιβόλων ἐλιγμῶν τὸ ρεῦμά του κυλίων,
 νῦν εἰς πηγὰς τὸ ὕδωρ του, νῦν εἰς τὸν πόντον χέων,
 ἐρχόμενος, καὶ πάλιν ὡς ἂν ἔφευγε δεικνύων,
 πολύπλοκοι καὶ σκολισὶ τοσοῦτον, κ' ἔτι πλέον,
 εἰσὶν οἱ δρόμοι. Ἄλλ' αὐτοὺς χαράττει τὸ βιβλίον,
 βιβλίον δ τοῖς ἔδωκεν ὁ μάγος. Τοῖς δεικνύει
 αὐτὸ τοὺς λαβυρίνθους των, τοὺς ἐλιγμούς των λύει.

9

Ἄφ' οὗ δὲ τέλος δι' αὐτῶν διήλθον τῶν δαιδάλων,
 ἐκστατικοὶ προέκυψαν εἰς κῆπον δενδροφόρον.
 Καὶ ὕδατα ἀκίνητα, καὶ ῥύακες κρυστάλλων,
 καὶ εἶδος πᾶν ἀνθῶν, φυτῶν καὶ δένδρων διαφόρων,
 ἐνταῦθα σύσκιος κοιλάς, παρέχει λόφος θάλλων,
 σπήλαια, δάση, αὕτη ἦν ἡ θεά ἦν ἐώρων.
 Ἐκεῖνο δ' ὁ τὴν καλλονὴν κοσμεῖ καὶ προσαυξάνει,
 ἡ τέχνη, ἦν μὲν πανταχοῦ, ἀλλ' οὐδαμοῦ ἐφάνη.

40

Τοσοῦτον δ' ἐπιμέλεια συγχέεται καὶ φύσις,
 ὥστ' ὅλα, λέγεις, φυσικὰ εἶν' εἰς αὐτὰ τὰ μέρη,
 καὶ θέσεις καὶ κοσμήματα, ὡς ἂν εἰς τὰς μιμήσεις
 τῆς τέχνης, ἥτις μιμητῆς αὐτῆς, ἡ φύσις χαίρη.
 Ἡ αὖρα μόνη—τοῦτο δὲ ταῖς τέχναις τῆς μαγίσσης—
 ἡ αὖρα μόν' εἰς τὰ φυτὰ τὴν ἀνθησίν των φέρει.
 Παρὰ τὸ ἄνθος ἀφθαρτον καρπὸς ἀφθάρτως θάλλει,
 κ' εἰσὶν οἱ μὲν ἀρτιφρεῖς, καὶ ὠριμ' εἰσὶν ἄλλοι.

41

Ἐπὶ τοῦ δένδρου τοῦ αὐτοῦ, ἐντὸς τῶν αὐτῶν φύλλων,
 πλησίον τοῦ γηράσαντος γεννᾶται νέον σῦκον.
 Παρὰ τὸ μῆλον πράσινον λάμπει χρυσοῦν τὸ μῆλον,
 πρὸς τῷ ἁώρῳ ὠριμον· εἰς ὕψος δὲ ἀνῆκον,
 γενναῖον ἔχον τὸν ὀπὸν, εἰς στέμματα καμπύλον
 ἀπὸ τῶν κλάδων κρέμαται τὸ κλῆμα δι' ἐλίκων.
 Μόλις προκύπτ' ἡ σταφυλὴ ἐνταῦθα ἡνθισμένη·
 ἐκεῖ δὲ στίλβει ἐρυθρὰ, καὶ νέκταρ τὴν οἰδαίνει.

42

Πτηνὰ παντοῖα τὰς σκιάς φαιδρύνουσι τῶν κλάδων,
καὶ χύνουσι φιλήδονα εἰς τοὺς ἀέρας μέλη.
Ἡ αὔρα, ψιθυρίζουσα ἐν μέσῳ τῶν φυλλάδων,
τὸ λάλον κῦμα ἐξυπνᾷ, καὶ μελωδίας στέλλει.
Ἐκείνη ψάλλει, τὸ πτηνὸν ὁτάκις παύη ᾄδον,
σιγῶσα, ὅταν μελωδῇ ἡ πτερωτὴ ἀγέλη.
Καὶ εἴτε εἶναι σύμπτωσις ἢ τέχνη, νῦν συμφώνως,
νῦν ἐναλλάσσων ἀντηχεῖ τοῦ ἄσματος ὁ τόνος.

43

Ἦν δ' ἐν πρὸ πάντων. Τούτου ἦν ἡ πτέρωσις ποικίλη,
καὶ εἶχε ῥάμπος ἐρυθρὸν εἰς χρῶμα κοραλίου.
Ἐφαίνετο ἀνθρώπινα ὡς ἂν ἀνοίγῃ χεῖλη,
κ' εἰς τὴν φωνὴν μας τὴν φωνὴν αὐτοῦ πῶς ἐξωμοίου,
καὶ μετὰ τέχνης ἤρξατο τοσαύτης καὶ ὠμίλει,
ὥστε οὐδὲν ἀνώτερον αὐτοῦ τοῦ θαυμασίου.
Τὰ ἄλλα ἐσιώπησαν ἐν προσοχῇ μεγάλῃ,
κ' ἐσίγησαν οἱ ἄνεμοι, ἀκούοντες τί ψάλλει·

44

«Ἴδὲ τὸ ῥόδον, ἔψαλεν, αἰδῆμον καὶ παρθένον
»προκύπτον ἐκ τοῦ κάλυκος, τὸ ἄνθος τῶν χαρίτων,
»ἤδη ἐν μέρει ἀνοικτὸν κ' ἐν μέρει κεκρυμμένον,
»τοσοῦτον ὠραιότερον ὅσον τὸ βλέπεις ἦττον.
»Ἴδου, γυμνὸν τὸ στῆθος τοῦ δεικνύ' ἠνεωγμένον.
»Ἴδου, ἐφυλλοῤῥόησε· δὲν εἶναι οἶον ἦτον·
»δὲν εἶναι οἶον ἄλλοτε, ὅτε καρδί' ἐρῶσαι
»νέων προθύμων καὶ κορῶν τὸ ἐπιθύμουν τόσαι.

45

»Τῆς ἐπιγείου μας ζωῆς ὁμοίως τῆς βραχείας
 »ἡ ἀνθησις μαραίνεται πρὶν ἢ ἡμέρα δύσῃ.
 »Θὰ φέρῃ ὁ ἀπρίλιος καὶ πάλιν τὰς γλυκείας
 »στιγμάς του· ἔμως ἡ ζωὴ ἐκ νέου δὲν θ' ἀνθίσῃ.
 »Δι' ὃ ἐγκαίρως δρέπωμεν τὸ ῥόδον τῆς πρωίας,
 »πρὶν τὸ ἐσπέρας μαρανθῇ καὶ πρὶν φυλλορρόσῃ.
 »Ἐγκαίρως ἀγαπήσωμεν, ἐν ὧσιν προσδοκῶμεν
 »πῶς ἀγαπῶντες, δυνατὸν καὶ ν' ἀνταγαπηθῶμεν.»

46

Ἐσίγησε· καὶ τότε ὡς κυροῦσα δι' ἁσμάτων
 τοὺς λόγους τούτους, ἔψαλεν ἡ τῶν πτηνῶν χορεία.
 Συμπλέκοντ' αἱ περιστεραί εἰς τὰ φιλήματά των,
 καὶ δίδονται εἰς ἔρωτος θωπείας τὰ θηρία,
 καὶ φαίνεται ὡς ἀγαπῶν ὁ πλάτανος τὴν βάτον,
 καὶ ὡς πᾶν ἄνθος τῶν ἀγρῶν, ὡς ἂν φυτὰ μυρία,
 ὡς ἂν ἡ γῆ, τὰ ὕδατα, ὡς ἅπαντα τὰ ὄντα
 ἂν γλυκυτάτους στεναγμοὺς ἀνέπεμπον ἐρῶντα.

47

Ἐν μέσῳ τῶν μελωδιῶν, τῶν καλλονῶν ἐκείνων,
 γοήτρων τόσων μεταξύ ἀπατηλῶν, βαδίζει
 τὸ ζεῦγος, ἀσυγκίνητον, εἰς θέλγητρον μὴ κλίνον.
 Τὰ στήθη του πρὸς ἡδονῶν παγίδας θωρακίζει.
 Διὰ τῶν φύλλων τῶν πυκνῶν ἐν τούτοις διακρίνον
 τὸ βλέμμα των ἀνήσυχον εἶδεν,—ἢ καὶ νομίζει,—
 ὦ! ὄχι! εἶδε, καὶ οὐχὶ νομίζει, καθὼς πρόην,
 αὐτὸν εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς, κ' ἐκείνην εἰς τὴν χλόην.

48

Τὸ στῆθός της φαίνει χιτῶν σχιστὸς μέχρις ὀσφύος·
 κυμαίνει αὔρα θερινὴ τὴν κόμην της ἡρέμα.
 Εἰς πόθων θερμὴν τήκεται· ἰδρὼς δ' ἐπανθεῖ κρύος
 ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, ὃ βάφει θερμὸν αἷμα.
 Ὡς εἰς τὸ ὕδωρ ἢ ἀκτὶς, μειδίαμα ὁμοίως
 τρέμει, παιδρύνον τὸ ὑγρὸν φιλήδονόν της βλέμμα.
 Βλέμμα τὸ βλέμμα δ' ἀπαντᾷ· τὴν κεφαλὴν του κλίνει
 ἐκεῖνος εἰς τὰ στήθη της, καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐκείνη.

49

Τὸν κατατρώγει ἐμμανὴς δι' ὀφθαλμῶν ἀπλήστων,
 καὶ τήκει τὴν καρδίαν της τὸ αἶσθημά της καῖον.
 Κλίνει· τῶν φιλημάτων της τὸ νέκταρ τῶν ἡδίστων
 προχέει ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν, ῥοφᾷ ἐκ τῶν χειλέων.
 Ὁ δὲ στεναρίζει ἐκ ψυχῆς, καὶ ἐν τοῖς στεναγμοῖς των
 τῷ φαίνεται πῶς τὴν ψυχὴν ὑπόπτερον ἐκπνέων
 μεταβιβάζ' εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνης. Κεκρυμμένοι
 οἱ δύο νέοι, βλέπουσι τὸ πάθος πῶς προβαίνει.

20

Εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ ἔραστοῦ ὄπλον δῖλλου ξένον
 ἐν κρύσταλλον ἐκρέματο κατὰστιλπνον καὶ λεῖον.
 Λαβοῦσα δὲ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν πεφιλημένον,
 καὶ οἱ δύο εἰς τὸ ἐκλεκτὸν ἐρώτων ἐργαλεῖον
 δι' ὀφθαλμῶν ἢ μὲν ὑγρῶν, ὃ δὲ φλογιζομένων
 μίαν καὶ μόνην ἔβλεπον ἀντ' ὀφθαλμῶν χιλίων.
 Ἐκείνη βλέπει τῆς πλακὸς ἐντὸς τῆς κρυσταλλίνης,
 ὃ δὲ λαμβάνει κάτοπτρον τοῦς ὀφθαλμοὺς ἐκείνης.

21

Ἡ μὲν δεσπόζουσα, ὃ δὲ δουλεύων ἐγκαυχᾶται
 ἐκείνη μὲν καθ' ἑαυτὴν, ὃ δ' οὕτω πῶς ἐλάλει·
 «ὦ! ἄφες, ἄφες εἰς ἐμὲ τὸ βλέμμα νὰ πλανᾶται,
 » τὸ βλέμμα ἔπου ἡδονὴ κ' εὐδαιμονία θάλλει.
 » Εἰς τῆς καρδίας μου τὸ πῦρ εἰκῶν σου παριστᾶται,
 » καὶ λάμπουσι πανόμοια τ' ἀμίμητά σου κάλλη.
 » Τὴν θαυμασίαν σου μορφήν, τὸ θελκτικόν σου ἦθος
 » δεικνύ' ὑπὲρ τὸ κρύσταλλον τὸ ἀγαπῶν σε στῆθος.

22

» Ἐάν ἐμέ περιφρονῇς, ἰδὲ πόσον ὥραία
 » ἀντανακλᾶται ἐν ἐμοὶ ἡ τρυφερά μορφή σου.
 » Ἀνίσως ἀναξία σου ἐστὶ πᾶσ' ἄλλη θεά,
 » ἰδὲ τοὺς σοὺς κἂν ὀφθαλμούς· αὐτοὶ εἶν' ἄξιοί σου.
 » Εἰς κάτοπτρον δὲν γράφονται τοιαῦτα κάλλ' ἡδέα,
 » οὐδ' εἶν' αὐτὸ ἐπίτομος εἰκῶν τοῦ παραδείσου.
 » Σὺν κάτοπτρον ὁ οὐρανός, καὶ σὺ εἰς τ' ἄστρα μόνα
 » δύνασαι τῶν βλεμμάτων σου νὰ βλέπῃς τὴν εἰκόνα.»

23

Γελᾷ ἡ νέα ἡ καλή· ἀλλὰ κομψευομένη
 δὲν ἔπαυσε, προκλητικῶς, καὶ φιλαρέσκως λίαν.
 Ἀφοῦ τὴν καλὴν κόμην τῆς τὴν πλανωμένην δένει
 κοσμοῦσα τὴν ἡδυπαθῇ αὐτῆς ἀνωμαλίαν,
 ἰούλους στρέφει ἐξ αὐτῆς, καὶ ἄνθη ἐνυφαίνει,
 ὥς, εἰς χρυσόν, ἂν διανθῇ ἐμίλτου ποικιλίαν.
 Τὸ στήθός τῆς δ' ἐκάλυπτον, εἰς ἓν συμμεμιγμένα,
 τὰ κρῖνά τῆς τ' αὐτοφυῆ, τὰ ῥόδα τῆς τὰ ξένα.

24

Δὲν λάμπει τόσον ὁ ταῶς, τὸ εὐγενὲς στρουθίον,
οὗ ἡ ὠραία πτέρωσις ὁμμάτων ἐστὶ πλήρης,
δὲν διαπρέπ' εἰς χρώματα καὶ εἰς ὕγρον χρυσίον,
τὸν θόλον τὸν οὐράνιον στολίζουσα, ἡ Ἴρις,
ὥς ὁ κεστός ὁ τὴν ὀσφὺν τὴν πάγκαλον ζωννύων,
ὅστις ἐφαίνετο γυμνός, καὶ ἤστραπτε θυμῆρης.
Τὰ αὔλα, τ' ἀσώματα αὐτὸς ἐνεσωμάτου,
καὶ τ' ἄμικτα ἐμίγνυεν εἰς τὴν ἐνότητά του.

25

Ἀγανακτήσεις τρυφεράς, προκλητικὰς ἀρνῆσεις,
συγκεκομμένους στεναγμούς, φιλήματα, θωπείας,
ψιθύρους, μειδιάματα, τερπνὰς δακρύων ρύσεις,
φιλονεικίας ἔρωτος, ἐρωτικὰς φιλίας,
τὰ πάντα συνανέμιξε καὶ ἤνωσεν ἐπίσης
εἰς τὰς βραδείας κ' ἰσχυρὰς λαμπάδας τῆς μαγείας.
Οὕτω παρήχθ' ἡ μαγικὴ, ἡ θαυμασία ζώνη,
ἦν ἔφερεν εἰς τὴν καλὴν ὀσφὺν ἐκείνη μόνη.

26

Τὰς ἐρωτοτροπίας τῆς ἀφῆνει τελευταῖον,
φιλεῖ ἐκεῖνον, καὶ ἀλλοῦ τὰ βήματά τῆς τρέπει.
Πᾶσαν ἡμέραν ἔγκλειστος, καὶ φεύγουσα τὸν νέον,
τὰ μαγικὰ βιβλία τῆς φυλλολογεῖ καὶ βλέπει.
Ὁ δὲ ἡξεύρει, μόνος του ὅτι νὰ μένη δέον,
ὅτι νὰ στρέφῃ ἀλλαχοῦ τὸν πόδα του δὲν πρέπει.
Αὐτῷ δὲ δάση σκιερὰ, χλωροὶ ἀγροὶ καὶ κῆποι
τὰ πάντα εἰσὶν ἔρημα, ὅταν ἐκείνη λείπῃ.

27

Ἄλλ' ὅτ' ἐπανερχόμενον τὸ σκότος τῆς ἐσπέρας,
 τοὺς ἔραστὰς εἰς ἡδονὰς καλυψί κλοπιμαίας,
 συναπολαύουσι στιγμὰς τὰς εὐδαιμονεστέρας
 ὑπὸ τὴν στέγην τὴν αὐτὴν αὐτὸς μετὰ τῆς νέας.
 Ἄλλ' ἡ Ἀρμίδα πρὸς μονὰς καθὼς ἀπῆλθ' ἑτέρας,
 εἰς λειτουργίας σπεύδουσα ν' ἀποδυθῇ σπουδαίας,
 ἐξῆλθον τοῦ κρυπτῶνός των οἱ δύο τοῦ ἀγνώστου,
 καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις των λαμπροὶ ἐφάνησαν ἐμπρὸς του.

28

Ὡς ἵππος ἀρειμάνιος ἀπὸ τῆς ἐπιπόνου
 τιμῆς τῶν ὅπλων ἐκτραπείς, ἐν ᾧ νικῶν βαδίζει,
 καὶ ὅστις ἔρωτομανῆς, ἐν μέσῳ φιληδόνου
 ἀργίας, εἰς βοσκήματα παχέα συνηθίζει,
 ἅμα δηχθῇ ὑπ' ἀστραπῆς χαλκοῦ, καὶ ὑπὸ τόνου
 σαλπίγγων, αἶρει εὐγενῶς τὴν χαίτην, χρεμετίζει,
 ποθεῖ συγκρούσεις, προσβολὰς, καὶ φέρων εἰς τὴν ῥάχιν
 τὸν ἀναβάτην, νὰ ῥιφθῇ εἰς φόνον καὶ εἰς μάχην.

29

Τοιοῦτος ὁ Ῥινάλδος ἦν, ὁπότε ἐξ αἰφνιδίων
 ἐλλάμψεων τῶν ὅπλων των τὸ βλέμμα του ἐβλήθη.
 Τὸ πνεῦμά του, τὸ μάχιμον ἐκεῖνο, τὸ ἀνδρεῖον,
 ὑπὸ τῆς κεραυνώσεως αὐτῶν ἐπυρπολήθη,
 ἂν καὶ πρὸ χρόνου χαυνωθὲν εἰς τῆς τρυφῆς τὸν βίον
 ἐπνίγ' εἰς ἡδυπάθειαν κ' εἰς μέθην παρελύθη.
 Ἄλλ' ὁ Οὐμβάλδος προχωρεῖ, καὶ τὴν ἐξ ἀδαμάντων
 ἀσπίδα στρέφει πρὸς αὐτὸν, λιπὼν τὴν σκοπιάν των.

Ὁ δὲ Ῥινάλδος ἀφορᾷ πρὸς τὴν στιλπνὴν ἀσπίδα,
 ἐμβλέπει, καὶ ὁποῖος ἦν κατανοεῖ εὐκόλως.
 Βλέπει τῶν ἐνδυμάτων του τὴν τρυφηλὴν φροντίδα,
 πῶς ἦτον ὁ μανδύας του καὶ ἡ κόμη μυροβόλος,
 καὶ βλέπει καὶ τοῦ ξίφους του, τοῦ ξίφους τὴν λεπίδα
 εἰς στολισμοὺς θηλυπρεπεῖς ἐντεθαμμένην ὅλως,
 καὶ ὅτι φύσιν ἐδίδε κοσμήματος ἀχρήστου
 εἰς τ' ὄπλον τὸ πολεμικὸν ἢ κατακόσμησός του.

Καθὼς ὁ ἐκ ναρκώσεως τοῦ ὕπνου ἀνακύπτων,
 μετὰ πλανήσεις τῆς φρενὸς μακρὰς ἀναλαμβάνει,
 οὕτως αὐτὸς ἐφ' ἑαυτὸν τὸ βλέμμα ἤδη ρίπτων,
 πρὸς τὴν ἰδίαν θεάν του δυσαρεστῶν ἐφάνη.
 Μόλις τολμᾷ νὰ τοὺς ἰδῇ. Τὸ βλέμμα του δὲ κύπτει
 δειλῆς ἐπλήρου ἐντροπῆς ἢ δυστυχῆς του πλάνη·
 καὶ ν' ἀποφύγῃ πρόθυμος ἐστὶ τὰ βλέμματά των
 ἐντὸς θαλάσσης, ἢ πυρὸς, ἢ τῶν τῆς γῆς ἐγκάτων.

Ἄλλ' ὁ Οὐμβάλδος ἤρξατο τοιαῦτα λέγων τότε·
 «Πόλεμος ἐπινέμεται Εὐρώπῃ καὶ Ἀσίαν.
 » Ὅσοι καυχῶνται τοῦ Χριστοῦ χρισθέντες στρατιῶται,
 » ἢ φήμης ὀρεγόμενοι, χωροῦσ' εἰς τὴν Συρίαν.
 » Σὺ, τοῦ Βερτόλδου ὁ υἱὸς θὰ κάθησαι ὡς πότε
 » τοῦ κόσμου μόνος σὺ ἐκτὸς, εἰς ἄγνωστον γωνίαν;
 » Τὸ πᾶν κινεῖται περὶ σέ· σὺ μόνος δὲν κινεῖσαι,
 » καὶ δορυφόρος γυναικὸς σοὶ ἐξαρκεῖ νὰ εἶσαι;

33

»Τίς ὕπνος σέ κατέλαβεν, ἢ τί ληθάργου εἶδος;
 »Εἰς ποῖαν ἐξαχρείωσιν ἐνδίδ' ἡ ἀρετή σου;
 »Ἄγε! Σὲ θέλει ὁ στρατός· καλεῖ ὁ Γοδεφρείδος·
 »σὲ περιμένει θρίαμβος, κ' ἡ τύχ' ἡ εὐγενής σου.
 »Δὸς τὴν ἐπικουρίαν σου ἣν ἄλλοτε ἐδίδως,
 »πολεμιστὰ θεόχριστε. Τὰ ὅπλα σου ἐνδύσου,
 »καὶ σύντριψον τὸ ἄνομον τῶν μισοθέων τέρας,
 »τὸ μέγα ἐπιχείρημα σὺ εὐοδῶν εἰς πέρας.»

34

Ὡς εἶπε· τὴν δ' ἐπίπληξιν ἐν σιωπῇ ἐδέχθη
 καὶ παραχθεῖς, ὁ εὐγενὴς ἐκεῖνος νεανίας.
 Ὅποτε δ' ἀγανάκτησις τὴν πρώτην διεδέχθη
 κατάπληξιν, ὑποβολὴ φρενὸς, καρπὸς ἀνδρίας,
 ἐσβέσθη τὸ ἐρύθημα, κ' ἐντὸς τοῦ ἀνεφλέχθη
 πῦρ, πολὺ μᾶλλον πυρπολοῦν, κ' ἐξάπτει τὰς καρδίας.
 Ἀπερρίψε τοὺς κόσμους του, τὴν τρυφηλὴν στολὴν του,
 τὰ γυναικῶδη δαίγματα δουλείας ἐπαισχύντου·

35

Καὶ ἡτοιμάσθ' εἰς ἐξοδὸν διήλθε τὰς ἐλίξεις
 τῆς σκολιᾶς αὐτῆς ὁδοῦ καὶ τῆς λαβυρινθώδους.
 Πλὴν τὴν Ἀρμίδαν ὑποπτοὶ προσέβαλον ἐνδείξεις.
 Τὸ πτώμα εἶδε τοῦ φρουροῦ αὐτῆς τοῦ θηριώδους,
 καὶ βεβαιότης τάχιστα ἐγένετο ἡ νύξις
 ὅτι ὁ φίλος ἐραστὴς ἐτράπ' εἰς τὰς ἐξόδους.
 Τὸν εἶδε πρὸς τὴν στέγην της, τὴν τόσον φίλην πρῶτον
 νὰ στρέφῃ ἀνυπόμονος, φυγὰς νὰ στρέφῃ νῶτον.

36

Νὰ κράξ' ἡθέλησε· «Σκληρὲ, σκληρὲ, λοιπὸν μ' ἀφήνεις
 »νὰ κλαίω μόνη!» Τὴν κραυγὴν ἡ θλίψις ὅμως πνίγει·
 καὶ ἡ φωνὴ τῆς στρέφεται ἐφ' ἑαυτὴν ἐν θρήνοις,
 καὶ πιχροτέρα γίνεται, καὶ τὴν καρδίαν θίγει·
 κ' ἐξαφανίζει δύναμις τὰς ἡδονὰς ἐκείνης
 πρὸς τὴν οὐδὲν αἱ γνώσεις τῆς, ἡ τέχνη τῆς ὀλίγη.
 Τὸ βλέπει, ἀπελπίζεται, καὶ ὅμως ἐπιμένει
 νὰ τὸν καθέξ' εἰς τὰ δεσμὰ, καὶ τέχνας ἐξυφαίνει.

37

Πᾶσαν ἀρὰν, τῶν μυστικῶν καὶ τῶν φρικωδεστέρων,
 ἃς χεῖλη ἐβλασφήμησαν Θεσσαλικῆς μαγίσσης,
 τῶν ἱκανῶν ν' ἀλλάξωσι τὸν δρόμον τῶν ἀστέρων,
 κ' εἰς φῶς τὰς νεκρικὰς σκιάς νὰ φέρωσιν ἐπίσης,
 τὴν ἤξευρεν· ὅμως οὐδὲν τὸ χεῖλός τῆς προσέρον
 κατῴρθου, οὐδ' ἐλάμβανε τοῦ Ἄδου ἀποκρίσεις.
 Ἀφισταμένη μαγειῶν λοιπὸν, ἀποπειρᾶται
 ἂν κάλλους ἰκετεύοντος ἰσχύς δὲν προτιμᾶται.

38

Τρέχει ἡ πρὶν νικήτρια ἡ ἀγερωχοτάτη,
 κ' αἰδοῦς ἐπίσης καὶ τιμῆς αἰσθήματ' ἀποπτύσσει.
 Ἄλλοτε ἤρκει βλέμμα τῆς τοῦ ἔρωτος τὰ κράτη
 ἄνω καὶ κάτω φέρουσα τ' ἀπέραντα, νὰ σείσῃ·
 κ' ἐν ᾧ, ὑπέρφρων, τρυφεράς καρδίας κατεπάτει,
 ἡγάπα μὲν τὸν ἔρωτα, τοὺς δ' ἐραστὰς ἐμίσει.
 Ἐν ἑαυτῇ δὲν ἐβλεπε πλὴν ἑαυτήν· τοὺς δ' ἄλλους
 ὡς δεσμοφόρους τοῦ λαμπροῦ, τοῦ μαγικοῦ τῆς κάλλους.

39

Ἡμελημένη σήμερον καὶ περιφρονουμένη,
 ἀκολουθεῖ τὸν φεύγοντα καὶ τὸν περιφρονοῦντα,
 οὗ ἕνεκα διὰ σπονδῆς δακρύων καλυφαίνει
 τὰ κάλλη της τ' ἀνόνητα, μάτην αὐτὴν κοσμοῦντα.
 Τρέχει ἐμπρὸς ἀσθμαίνουσα, καὶ ἡ χιὼν ψυχραίνει
 κ' οἱ βράχοι κατασχίζουσι τὸν πόδα της πονοῦντα·
 κ' ἐμπρὸς, νὰ τὸν καλέσωσιν, ἐκπέμπει προαγγέλους,
 κ' εἰς τῆς θαλάσσης τὴν ἀκτὴν τὸν φθάνει ἐπὶ τέλους.

40

Καὶ λέγει κράζουσα· «Ἐμοῦ ὑπάγεις μέρος φέρων
 »μέρος ἀφήνων. Καὶ αὐτὸ ἡ λάβε, ἡ ἐκεῖνο
 »ἄφες, ἡ θάνατόν μοι δὸς, ναί, δὸς ἐπ' ἀμφοτέρων.
 »Τὰς τελευταίας λέξεις μου, ὦ! ἄφες ν' ἀποτείνω
 »εἰς σέ· δὲν λέγω ἀσπασμόν. Ἐκεῖνον παρ' ἐτέρων
 »ἄξιωτέρων ἢ ἐμέ θὰ λάβῃς. Τί ἂν μείνω
 »πλησίον σου; Τί παρ' ἐμοὶ ἐπὶ στιγμὴν ἂν μείνης;
 »Ἀλλὰ καὶ τοῦτο θ' ἀρνηθῇς, σὺ ὅστις μὲ ἀφήνεις.»

41

Ὁ δὲ Οὐμβάλδος, πρὸς αὐτὸν τὸν λόγον ἀποτείνων,
 «Νὰ περιμείνης σοὶ ζητεῖ· μὴ, εἶπε, τῇ ἀρνήσῃ.
 »Δεήσεις δυσαπάλλακτοι, πλὴν τῶν ἐπικινδύνων
 »χαρίτων, τὴν ὀπλίζουσιν, εἰς δάκρυα βραχεῖσαι.
 »Τίς ἔσται ἥρως οἷος σὺ, ἀνίσως εἰς Σειρήνων
 »ἄσμα καὶ θεὰν ἀντιστῆς, καὶ νικητὴς τῶν εἶσαι!
 »Οὕτως ὁ λόγος τρόπαιον κατὰ παθῶν ἰδρύει,
 »καὶ, οὕτως ἀγνιζόμενος, τῆς ὕλης κατισχύει.»

42

Καὶ ὁ Ῥινάλδος ἔμεινε σταθεὶς, κ' ἐκείνη φθάνει.
 Ἀσθμαίνει, κ' εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸ δάκρυ ἀναθάλλει.
 Ἡ θλίψις τῆς ἀνέκφραστον τὴν ἔκφρασιν λαμβάνει,
 οὐχ ἦττον πλὴν ἀνέκφραστα εἰσὶν αὐτῆς τὰ κάλλη.
 Σιγᾶ, καὶ μόνον βλέπουσα, μόνον αὐτὸν ἐφάνη,
 ὡς ὀργισθεῖς ἂν σκέπτεται, ἢ ἄλλως ἀμφιβάλλη.
 Ὁ δὲ δὲν βλέπει πρὸς αὐτὴν, ἢ μόλις κἂν τὴν βλέπει,
 κ' εὐθὺς τὸ βλέμμα κλοπηρδὸν κ' αἰδῆμον ἀποτρέπει.

43

Ὡς μουσικὸς πολὺπειρος πρὶν, τὴν φωνὴν ὑψόνων,
 εἰς νήτην τὴν διαπασῶν τοῦ ᾄσματος σφηνώσῃ,
 τῆς ἀρμονίας ἄρχεται ἀπὸ τῶν βαρυτόνων,
 ὅπως προβαίνων βαθμηδὸν τὸ αἰσθημα ὑψώσῃ,
 οὕτω κ' ἐκείνη, μεταξὺ τῶν θλίψεων καὶ πόνων
 ἀκόμῃ οὔσα τῶν τεχνῶν τῶν δολερῶν ἐν γνώσει,
 διὰ βραχέων στεναγμῶν οἰκτρῶν προοιμοιάζει,
 δι' ὧν τὰς τῶν ἀκροατῶν ψυχὰς παρασκευάζει.

44

Καὶ λέγει· «Μὴ θαρρῆς, σκληρὲ, νὰ σὲ παρακαλέσω,
 »ὥς ἐρωμένη ἐραστὴν συνήθως ἱκετεύει.
 »Τοιοῦτοι ἤμεθ' ἄλλοτε. Νῦν δὲ νὰ σὲ καλέσω
 »οὕτως, ἢ σὴ διάθεσις ἔαν μ' ἀπαγορεύῃ,
 »εἰσάκουσόν μου ὡς ἐχθρὸς· γενναῖος ἐχθρὸς ἔσο.
 »Πολλάκις εἰς ἐχθροῦ εὐχὰς ἐχθρὸς συγκατανεύει.
 »Ὅ,τι ζητῶ, θὰ δυνηθῇς νὰ τὸ παραχωρήσῃς,
 »μὴ ἐλαττῶν παντάπασι τὰς σὰς περιφρονήσεις.

» Ἄν μὲ μισῇς, καὶ ἂν αὐτὸ τὸ μῖσος σὲ ἡδύνη,
 » μὴ στερηθῇς τῆς ἡδονῆς, ἐξακολούθει, μίσει.
 » Ὡς φαίνεται σοι, ἀληθῆς ἐστὶ δικαιοσύνη,
 » διότι τοὺς Χριστιανοὺς εἶχον κ' ἐγὼ μισήτει.
 » Εἰδωολάτρεις, ἔπραξα πᾶν ὅ,τι ἂν συντείνῃ
 » τὴν ὑμετέραν δύναμιν ἐκ βάρων νὰ κλονίσῃ.
 » Ἀφ' οὗ σὲ κατεδίωξα, σὲ ἤρπασα, κ' εἰς μέρη
 » ἔρημα, ξένα, καὶ μακρὰν πολέμων σ' ἔχω φέρει.

» Πρόσθεες καὶ ὅ,τι ἔστι σοι ἡ βλάβη ἡ ἐσχάτη,
 » καὶ ὅπου βλέπεις ὄνειδος καὶ καταισχύνῃν μᾶλλον.
 » Ἦν τοῦτο ἡ ἀπαίσιος, ἡ ἀσεβὴς ἀπάτη,
 » ὅτι παρέδωκα εἰς σὲ τὸ ἔαρ μου τὸ θάλλον,
 » καὶ σ' ἔθρεψα εἰς ἔρωτα ἡ ἀνοσιωπάτη,
 » κ' ἐγὼ ἐδόθην ἔρμαιον εἰς τυραννίαν ἄλλων·
 » ὅτ' εἰς τὸν νέον ἐραστὴν ἐδώρησα τὰ κάλλη
 » ἃ μάτην ἐπεδίωκον ἀρχαῖοι τόσοι ἄλλοι.

» Ἐστω καὶ οὗτος δόλος μου, καὶ ἀπηνῶς τιμῶρει
 » καὶ ταύτην καὶ τὰς ἄλλας μου μεγάλας ἀνομίας·
 » καὶ διὰ τοῦτο, ἀπελθε ψυχρῶς, ἀδιασφύρει
 » περὶ τῆς πρὶν ἀγαπητῆς αὐτῆς σου κατοικίας·
 » ἀπόπλευσον, διάσχισον πελάγη, κίνει δόρυ
 » κατὰ τοῦ ἔθνους τοῦ ἐμοῦ καὶ τῆς ἐμῆς θρησκείας.
 » Ἐμῆς; Τί λέγω; Φεῦ! ἐμὴ δὲν ἔμεινε θρησκεία,
 » σκληρὲ, εἰμὴ ὁ ἔρωσ σου, καὶ ἡ πρὸς σὲ λατρεία.

» Ἐν μόνον μοι ἐπίτρεψον. Νὰ σὲ ἀκολουθήσω,
 » δῶρον μικρὸν, ὃ οὐδ' ἐχθρὸς εἰς τὸν ἐχθρὸν ἀρνεῖται.
 » Κατακτητῆς δὲν παραιτεῖ τὴν λείαν τοῦ ὀπίσω,
 » καὶ ἔπεται ὁ δέσμιος ὡς ὁ νικῶν ἡγεῖται.
 » Τὰ λάφυρά σου ἄφες με εἰς τὸν στρατὸν ν' αὐξήσω,
 » καὶ ἐπὶ τούτῳ τ' ὄνομα τὸ σὸν νὰ εὐφημῇται.
 » Ἡ ταπεινώσασά σε πρὶν ἐγὼ, ταπεινουμένη
 » ἔσομαι, κόρη ἄτιμος, δακτυλοδεικτουμένη.

» Δακτυλοδεικτουμένη, ναί. Εἰς τί μοὶ χρησιμεύει
 » ἡ κόμη αὕτη τοῦ λοιποῦ; Τὴν τρέφω ἤδη μάτην.
 » Τὴν κόπτω. Σχῆμα δουλικὸν ἀνήκ' εἰς τὴν δουλεύει·
 » οὐδὲν φροντίζεις δι' αὐτὴν τὴν ἄλλοτε φιλάτην.
 » Ὅταν ἡ μάχη θὰ λυσσᾷ, καὶ θέλεις κινδυνεύει
 » σὺ, ἐν τῷ μέσῳ τῶν σφαγῶν θὰ μ' ἔχῃς παραστάτιν.
 » Ἐχω ψυχὴν ἀτρόμητον, ἀνδρεία εἰμὶ κόρη·
 » δύναιμαι ἵππον νὰ κοσμῶ, καὶ νὰ κομίζω δόρυ.

» Σὺ ἔκλεξον· ὑπασπιστὶς θὰ εἶμαι ἢ ἀσπίς σου·
 » καὶ θέλω, θέλω, ἐμαυτὴν ἐκθέτουσα, σὲ σώσει.
 » Πρὶν ἀποκόψῃ ὁ χαλκὸς τὸ νῆμα τῆς ζωῆς σου,
 » τὸ στῆθός μου εἰς θάνατον διαπερῶν θὰ τρώσῃ·
 » καὶ ἴσως σοῦ οἱ βάρβαροι φεισθῶσιν, ἡ σφαγὴ σου
 » φοβούμενοι τὸν θάνατον καὶ εἰς ἐμὲ μὴ δώσῃ·
 » καὶ ἴσως θυσιάσωσιν εἰς τὸ μικρὸν μου κάλλος
 » καὶ τὴν ἐχθόκησιν αὐτὴν, τὴν γλυκυτάτην ἄλλως.

51

»Ω δυστυχής! Καὶ δύναμαι νὰ ὀνομάζω κάλλη
 »εἰς ἃ σὺ ἐξεκένωσας τὰς σὰς περιφρονήσεις! »
 Ἐνταῦθα διεκόπησαν οἱ λόγοι της· οἱ δ' ἄλλοι
 ἐπνίγησαν εἰς δάκρυα, ἐκρέυσαντα ὡς βρύσις.
 Τοὺς πόδας του ἠθέλησε νὰ λάβῃ ἐν ἀγκάλῃ,
 ἀλλ' ὁ Ῥινάλδος ἔφυγεν αὐτῆς τὰς προσεγγίσεις,
 καὶ ἑαυτὸν ἐνίκησε, τὸ στῆθος ἀποκλείων
 εἰς εἴσοδον τοῦ ἔρωτος, εἰς ἔξοδον δακρύων.

52

Δὲν τῷ εἰσέρπει τοῦ λοιποῦ ἐκ νέου εἰς τὸ στῆθος
 ὁ ἔρωτος, ὁ ἀποσθεσθεὶς ὑπὸ ψυχρᾶς φρενός του·
 οἶκτος δὲ μόνον, σύντροφος τοῦ ἔρωτος, πλὴν ἥθος
 ἔχων αἰδῆμον κ' εὐλαβὲς, ἐνέμεινεν ἐντὸς του.
 Ἄλλ' ὅμως, ἂν καὶ συγκινεῖ τὸν νέον ἀσυνήθως,
 δὲν ῥέει δάκρ' εἰς ἐνδειξιν τῆς συγκινήσεώς του.
 Εἰς τὴν ψυχὴν τὸ αἶσθημα τὸ τρυφερὸν ἐγκλείει,
 καὶ πρόσχημα, ὡς δύναται, ἀτάραχον δεικνύει.

53

Καὶ πρῶτος εἶπε πρὸς αὐτήν· « Ἀρμίδα, σὲ λυποῦμαι.
 » Ἀπὸ τοῦ πάθους σου, ὅφ' οὐ ἀτόπως τυραννεῖσαι,
 » νὰ σ' ἀπαλλάξω ἤθελον. Μὴ ὅτι ἐκδικουμαι
 » νομίσης, ὅτι σὲ μισῶ, ὅτι περιφρονεῖσαι·
 » μὴ ὅτι ὅσα ἤθελες νὰ βλάβῃς ἐνθυμοῦμαι·
 » μὴ φρόνει πῶς αἰχμάλωτος ἢ πῶς ἐχθρὰ μου εἶσαι.
 » Πῶς εἶχες σφάλει, ἀληθὲς, πῶς εἶχες σκευωρήσει,
 » ἀλλεπαλλήλως πλέκουσα νῦν ἔρωτας, νῦν μίσση.

54

» Πλὴν τί; Συνήθη σφάλματα, καὶ ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων.
 » Σὲ δικαιούσ' οἱ νόμοι σας, τὰ ἔτη σου, τὸ φύλον.
 » Κ' ἐγὼ ἐπίσης ἔσφαλα. Ἄδυσωπῆτως κρίνων,
 » πῶς δὲν θὰ τύχῃ κρίσεως ἡπίας εἶναι δῆλον.
 » Ἐν μέσῳ θλιβερῶν σκηνῶν κ' ἐν μέσῳ χαρμοσύνων
 » ἔσται μοι τ' ὄνομα τὸ σὸν τιμώμενον καὶ φίλον.
 » Θὰ εἶμαι σὸς ὑπέρμαχος, καθ' ὅσον ἐπιτρέπει
 » ἡ πίστις, ἥς μετὰ τιμῆς νὰ προμαχήσω πρέπει.

55

» Τὸν φαῦλον ἀποσείσωμεν ζυγὸν τῆς ἀμαρτίας,
 » κ' ἔστωσαν αὐτ' αἱ ἔσχαται αἰσχύναι καὶ ἀπάται.
 » Εἰς ταύτας τὰς ἐσχατίας τῆς γῆς, τὰς ἐρημίας,
 » ἐντεθαμμέν' ἡ μνήμη των ἀγνώστως ἄς κοιμᾶται,
 » καὶ διὰ πάσης Ἀφρικῆς, Εὐρώπης καὶ Ἀσίας,
 » ἐξ ὅλων μου τῶν πράξεων αὐτὴ ἄς σιωπᾶται·
 » καὶ σὺ, μὴ διὰ πάντοτε κηλιδωθῇ φοβήσου
 » τὸ κάλλος, ἡ ἀξία σου καὶ ἡ καταγωγὴ σου.

56

» Καθ' ἃ ὀφείλω, ἄπειμι. Σὺ μένε δ' ἐν εἰρήνῃ,
 » καὶ μὴ παρακοιλούθῃ με. Ὁ πέμπων με δὲν θέλει
 » ἢ πρὸς ὁδὸν διάφορον τὸ βῆμ' ἂν θέλῃς, κίνει,
 » καὶ, φρόνιμος, τοῦ ἔρωτος ἀπόσπασον τὰ βέλη.»
 Ἐν ᾧ τοιαῦτα ἔλεγεν ὁ μαχητῆς, ἐκείνη
 ἀκάθεκτος, ἀνήσυχος, καὶ ἔκφρων διετέλει.
 Ἀστράπτει ἀγανάκτησις ἐπὶ τὸ μέτωπόν της·
 λόγων δ' ἐκφράζει ἔκρηξις τοιούτων τὸν θυμὸν της·

57

«Μὴ τῆς Σοφίας λέγησαι υἱός· ἡ γενεά σου
 »μὴ ἐξ Ἀξίων λέγεται. Τὸ κύμα τῆς θαλάσσης
 »τὸ ἄγριον σ' ἐγέννησε, κ' οἱ πάγοι τοῦ Καυκάσου.
 »Νήπιον, τίγριδος μαστὸν σέ εἶδαν νὰ θηλάσῃς.
 »Τί προσποιοῦμαι τοῦ λοιποῦ, ἂν τὴν σκληρότητά σου
 »δὲν κατεδέχθῃς δι' ἐνὸς καὶ λόγου νὰ κολάσῃς;
 »Μὴ δάκρυ ἐν σ' ἐνώτισε; μὴ σ' ἔβαψεν ὠχρότης;
 »μὴ στεναγμός σ' ἐξέφυγεν, αἰσθήματος προδότης;

58

»Τί πρῶτον καὶ τί ὕστατον ν' ἀποθρηνήσω πρέπει;
 »Ἐμὸς ὅτ' εἶν' ἐκήρυττε, καὶ ἤδη δραπετεύει!
 »ὦ! πῶς τὰ λάθη συγχωρεῖ, τὰς βλάβας παραβλέπει,
 »καὶ ἐξ ἐχθροῦ πῶς νικητῆς μακρόθυμος ἀπέβη!
 »ὦ! ἄκουσον τὰ συνετὰ, φιλόσοφά του ἔπη,
 »καὶ πόσα περὶ ἔρωτος φρονίμως συμβουλεύει!
 »Πῶς, οὐρανέ, ἀνάλγητος κατ' ἀσεβείας τόσης,
 »κεραυνούς στέλλεις τοὺς ναοὺς, τοὺς πύργους νὰ τεφρώσῃς;

59

»Ἀπελθε, ἀπελθε λοιπὸν, καὶ ἔχε αἰωνίως
 »εἰρήνην οἶαν, ἄσπλαγχνε, νὰ ἔχω μοὶ ἡυχήθῃς.
 »Πρὸς οἷον μέρος ἂν στραφῇς, θὰ ἔπωμαι ὁμοίως,
 »πνεῦμα γυμνὸν, ἀκόλουθος καὶ σύντροφος συνήθῃς·
 »καὶ ὑπ' ἐμοῦ, ἐν σχήματι πυρφόρου Ἑριννύος
 »θενὰ καταδιώκῃσαι ὅπόσον ἡγαπήθῃς.
 »Ἄν τοὺς κινδύνους πέπρωται νὰ φύγῃς τῆς θαλάσσης,
 »κ' εἰς τοῦ πολέμου ἀβλαβὴς τὸ θέατρον νὰ φθάσῃς,

60

»Κ' ἐκεῖ, εἰς αἷμα, μεταξὺ πτωμάτων, ἐν ᾧ κεῖσαι,
 »ποινήν τῶν ὀλεθρίων μου βασάνων θέλεις δώσει.
 »Ἐκπνέων, μετ' ὀλολυγμῶν θενὰ μ' ἐπικαλεῖσαι,
 »Ἀρμίδα! κράζων. Ἔσται μοι καὶ τοῦτο ἔτι ζώσῃ...»
 Ἐξέλιπον αἱ λέξεις τῆς εἰς δάκρυα πνιγεῖσαι,
 οὐδ' ἄλλας εἶχε δύναμιν ἐκτὸς αὐτῶν ν' ἀρθρώσῃ.
 Καὶ ἔπεσεν ἡμιθανής· ἰδρῶς τὴν περιχέει·
 οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς κλείονται, καὶ ἦν ὡς ἂν ἐκπνέῃ.

61

Οἱ ὀφθαλμοὶ σου κλείονται, Ἀρμίδα. Σοὶ ἀρνεῖται
 ὁ οὐρανὸς ὅ,τ' ἔμπορεῖ νὰ σὲ παρηγορήσῃ.
 Ἀνάβλεψον, ταλαίπωρε· ἰδὲ οἱ μαργαρίται
 πῶς χέοντ' ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν οὓς εἶχες ἀγαπήσει.
 Ἄκουσον πῶς ὁ στεναγμὸς ἐκ τῶν μυχῶν ὠθεῖται
 τοῦ στήθους εἰς τὰ χεῖλη του, ἡδονικὸς, γλυκύς σοι.
 Δίδει σοι ὅ,τι δύναται. Ἀπαλλαττόμενός σου
 —δὲν βλέπεις, — ἀλλ' ἐνέδωκεν εἰς οἶκτον ὁ ἐχθρὸς σου.

62

Διστάζει. Εἰς τὴν ἔρημον ἐκείνην παραλίαν
 θὰ τὴν κατέλειπε, ζωῆς ἐν μέσῳ καὶ θανάτου;
 Νῦν ἑλεῶν, αἰδούμενος, ἐνδίδ' εἰς εὐσπλαγχνίαν,
 ἄλλοτε κλίν' εἰς τ' αὐστηρὰ σκληρὰ καθήκοντά του.
 Πλὴν ἀποπλέει. Ἦπλωσεν εἰς αὔραν πελαγίαν
 τὴν κόμην τῆς τὴν πάγχρυσον ἢ ὀδηγήτριά του.
 Κυρτὸν τὸ ἀνεμόπληκτον ἱστίον ἠνεῶχθη·
 ὁ δ' εἰς τὴν ὄχθην ἀφῆρξ', ἀλλὰ ἐσβέσθ' ἡ ὄχθη.

63

Ἡ δὲ συνῆλθε, κ' ἔστρεψε τὸ βλέμμα περίξ, κ' ἦσαν
 βωβὰ τὰ πάντα καὶ κενά, καὶ ὡς νενεκρωμένα.
 «Ἐνταῦθα, εἶπεν, ἔρημον καὶ ἐγκαταλειφθεῖσαν
 »μὲ παρορᾷ ἡμιθανῇ εἰς τ' ἄφιλα, τὰ ξένα!
 »Οὐδὲ στιγμὴν ἐδίστασε, κ' εἰς τ' δεινὰ σβεσθεῖσαν
 »οὐδὲ κἂν παρηγόρησε τὴν δυστυχῇ μου φρένα!
 »Καὶ ὅμως ἀγαπῶσά τον ἀκόμη ἐπιμένω,
 »κ' εἰς ταύτην ἔτι, κλαίουσα, τὴν παραλίαν μένω!

64

»Τί μ' ὠφελοῦν τὰ δάκρυα; Μὴ ἄλλα δὲν φυλάττω
 »ὄπλα καὶ τέχνας; Τὸν σκληρὸν, θὰ τὸν ἀκολουθήσω.
 »Μάτην θὰ φύγῃ ἀπ' ἐμοῦ εἰς τὰς θαλάσσας κάτω,
 »θὰ θέλῃ μάτην νὰ κρυβῇ τῶν οὐρανῶν ὀπίσω.
 »Τὸν φθάνω, τὸν συνέλαβον, τὰ μέλη του σπαράττω,
 »καὶ τοὺς ἀπίστους δι' αὐτοῦ θὰ παραδειγματίσω.
 »Εἶν' ἔμπειρος τραυματιστής. Θὰ δεῖξω ἂν δὲν εἶμαι
 »ἐμπειροτέρα του. Πλὴν φεῦ! τί λέγω; Φεῦ! ποῦ κεῖμαι;

65

»Ἀρμίδα, ὦ ταλαίπωρε! σκληρὰ πῶς δὲν ἐφάνης
 »πρὸς τὸν σκληρὸν ὅτ' ἔπρεπε, καὶ ὅτε καιρὸς ἦτον;
 »Ἦδη σ' ἐξέφυγεν αὐτός. Νῦν πρῶτον ἐξεμάνης!
 »Εἶν' ὀκνηρὰ τὰ πάθη σου, τὸ βάδισμα βραδύ των.
 »Ἄλλ' ἂν, ὦ κάλλος, ἄχρηστον, τέχν' εἰς οὐδὲν ἐφάνης,
 »θὰ θριαμβεύσουν δι' ὑμῶν οἱ πόθοι μου οὐχ ἦττον.
 »Ἦ κάλλος μου ταπεινωθὲν, εἰς σέ, εἰς σέ ἀνήκει,
 »ἀφ' οὗ σ' ἐπεριφρόνησεν, ἐκδίκησις καὶ νίκη.

66

»Ναί, θέλω εἰς ἀντίδωρον τὸ κάλλος μου χαρίσει
 »εἰς ὃν τινα τὴν μισητὴν μοὶ φέρῃ κεφαλὴν του.
 »Περίφημοί μου ἐρασταί, ἰδοῦ, τίς θὰ τολμήσῃ;
 »βεβαίως μὲν πρὸς κίνδυνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τιμὴν του.
 »Ἐχὼ ἀμέτρους θησαυροὺς, καὶ ὅστις μ' ἐκδικήσῃ,
 »ἔξει αὐτοὺς, καὶ μετ' αὐτῶν ἐμὲ εἰς ἀμοιβὴν του.
 »Ν' ἀγορασθῶ ἐπὶ τιμῇ τοιαύτῃ ἀναξία
 »ἂν εἶμαι, κάλλος, δωρεὰ μοὶ εἶσαι ὀλεθρία!

67

»Ἄδωρον δῶρον, σὲ μισῶ, καὶ μετὰ σοῦ τὸν θρόνον
 »μισῶ, μισῶ τὴν γέννησιν καὶ τὴν νεότητά μου·
 »καὶ τὴν ζωὴν ἀνέχομαι, ὅπως τελέσω μόνον
 »τ' ἀμείλικτά μου σχέδια τὰ ἐκδικητικὰ μου.»
 Οὕτω φρυάττει, τῆς φωνῆς ἐγείρουσα τὸν τόνον,
 καὶ λέγουσα, μακρύνεται τῆς παραλίας ἄμμου.
 Τὴν λύσσαν τῆς τὸ πρόσωπον τὸ φλέγον τῆς ἐμφαίνει,
 κ' οἱ παραβλῶπες ὀφθαλμοί, κ' ἡ κόμ' ἠνεμωμένη.

68

Ὡς δ' ἔφθασεν εἰς τὰς μονὰς αὐτῆς, τριακοσίας
 ἐκάλεσε θεότητας τοῦ Ἄδου ἢ φωνή τῆς,
 καὶ τὸ στερέωμα νεφῶν ἐκάλυψε μανδύας
 καὶ ὁ αἰώνιος τὸ φῶς ἀπέβαλε πλανήτης·
 τὰ ὄρη ἔσεισε βορρᾶς καὶ πνεῦμα τρικυμίας.
 Ἐσχίρτησεν ἡ κόλασις, καὶ ἡδ' οἱ γογγυσμοὶ τῆς
 ἠκούοντο, κ' οἱ συριγμοὶ κ' οἱ ὠρυγμοὶ κ' οἱ κτύποι
 ἐφ' ὅσον ἐξετείνοντο ὁ οἶκος καὶ οἱ κῆποι.

69

Ἦν ὑπὲρ νύκτα σκοτεινὸν τὸ σκότος· νὰ εἰσδύσῃ
ἀμυδρὸν ἔχνος δι' αὐτοῦ ἀκτῖνος ἡδυνάτει,
ἐκτὸς ὁσάκις ἀστραπὴ συνέπιπτε νὰ σχίσῃ
τὸν ζόφον, ὅστις ἄνωθεν τοῦ οἴκου ἐπεκράτει.

Κατ' ὥρθωσεν ὁ ἥλιος ἐν τέλει νὰ νικήσῃ,
ἀλλ' ἦν ὠχρά του ἡ ἀκτὶς καὶ ἦν ἀσθενεστάτη·
καὶ εἰς αὐτὴν δὲν φαίνεται οὐδ' οἶκος, οὐδ' ἡ θέσις,
οὐδ' ἔχνος ἐξ οὗ δύνασαι ποῦ ἦν νὰ ὑποθέσῃς.

70

Ὡς νέφη σωρευόμενα πυργοῦνται εἰς τὰ ὕψη,
ἀλλ' ἀφανίζονται, στιγμὴ τὰ διαλύει μία,
ὡς ἥλιος ἐπιφανῇ, ὡς ἄνεμος ἐνσκήψῃ,
καθὼς τὸ ὄναρ τῆς νυκτὸς σκεδάζει ἡ πρωΐα,
οὕτως ἡ κατοικία της, ὁ κήπος εἶχ' ἐκλείψει,
καὶ μόν' οἱ βράχοι ἔμεινον κ' ἡ φύσις ἡ ἀγρία.
Ἐκείνη δ' εἰς τὸν δίφρον της τὸν πτερωτὸν ἐπέβη,
ὅστις τὴν περιέμενε, κ' εἰς οὐρανὸν ἀνέβη.

71

Ὡχεῖτ' ἐπὶ τῶν νεφελῶν, διίπταται ἀέρας,
κατεζωσμένη ἀστραπὰς, θυέλλας ἐστεμμένη·
ὑπὲρ τὸν πόλον φέρεται τὸν ἕτερον τῆς σφαίρας,
καὶ ὅπου ἄγριαι φυλαὶ καὶ γῆ ἀγνοουμένη,
κ' εἰς τοῦ Ἀλκείδου τὸν πορθμὸν, καὶ ὅπου τῆς Ἑσπέρας,
καὶ ὅπου τῶν Μαυριτανῶν τὸ μέλαν γένος μένει.
Μετέωρος δὲ ἵσταται ἐπάνω τῆς θαλάσσης,
ἕως οὗ εἶδ' ἐμπρὸς αὐτῆς τὰς Συρικὰς ἀκτῆσεις.

72

Ἐκεῖθεν πρὸς τῆς Δαμασκοῦ τὸν δρόμον δὲν ἐστράφη,
 ἀπέφυγε τὰς προσφιλεῖς ἀκτὰς τῆς γενετῆς της·
 τὸν δίφρον της πρὸς τ' ἄκαρπα διεύθυνεν ἐδάφη
 ὅπου ὁ πύργος Ἰδρυτο, οὗ ἦτον αὐτὴ κτίστις.
 Ὡς δ' ἔφθασεν, εἰς ἔρημον γωνίαν ἐνετάφη,
 μακρύνασα τὰς δούλας της καὶ τοὺς διαγγελεῖς της.
 Εἰς τὴν ψυχὴν της στοχασμοὶ παλαίουσι παντοῖοι,
 καὶ τῆς αἰσχύνης ἡ ὀργὴ ἐν τέλ' ὑπερισχύει.

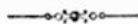
73

Κ' εἶπε· «Πρὸς τὸν Αἰγύπτιον θ' ἀπέλθω βασιλέα
 » ὅπου τὸν νεοσύλλεκτον στρατὸν θεν' ἀπαντήσω.
 » Ἐκεῖ παντοῖα σχήματα ἀνέλπιστα καὶ νέα
 » θὰ ἐνδουθῶ, τέχνας πολλὰς θενὰ ἐπιχειρήσω·
 » θὰ μὲ ὀπλίση πέλεκυς καὶ τόξον καὶ ῥομφαία·
 » τοῖς ἰσχυροῖς δουλεύουσα θὰ τοὺς ἐξαναστήσω.
 » Τὸ μῦθος τὸ φιλέκδικον τὸ καῖόν μου τὰς φλέβας
 » ἐντός μου ἐξηράνισε πᾶσαν τιμὴν, πᾶν σέβας.

74

» Μὴ, μὴ ἐμὲ αἰτιαθῆς, σὲ κατηγόρει μᾶλλον,
 » ὦ θεῖε καὶ προστάτα μου, ὥς εἰς καχὸν με ῥίψας.
 » Σὺ εἰς ψυχὴν παράτολμον καὶ σὺ εἰς φύλον σφάλλον
 » ἐπιβλαβεῖς ἐνέβαλες καὶ ἀχορέστους δίψας.
 » Σὺ πλάνητα μ' ἐδίδαξας ζωὴν, καὶ ἀποβάλλων
 » πᾶσαν αἰδῶ μου, ἐν ἐμοὶ πόθους σφοδροὺς ἀνῆψας.
 » Σὺ εἶσαι πάντων τῶν κακῶν παραίτιος, ὅποσα
 » θὰ πράξω δι' ἐκδίκησιν, ἢ ἔπραξα ἐρῶσα.»

Ταῦτα εἰποῦσα, πᾶσάν της καλεῖ τὴν συνοδίαν,
ὑπασπιστάς, παρθένους της καὶ σμῆνος ἀμφιπόλων.
Ὅπλα λαμπρὰ ἐνδύεται, πολυτελῇ μανδύαν,
ἐπίδειξιν τοῦ πλούτου της καὶ τῶν τεχνῶν της ὅλων.
Οὕτως ἀπέρχεται λοιπὸν, καὶ τὴν ὁδοιπορίαν
οὐδὲ σελήν' ἢ ἥλιος εἰς τ' οὐρανοῦ τὸν θόλον
οὐδ' ὕπνος ἀνεχαίτισεν. Οὕτω ταχέως φθάνει
ἔπου εἰς Γάζαν ὁ στρατὸς ὁ φίλος τῇ ἐφάνη.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΕΚΑΤΗ ΕΒΔΟΜΗ

1

Ἡ Γάζα, πόλις, ἔσχατος σταθμὸς τῆς Παλαιστίνης,
ἔπου πρὸς τὸ Πηλούσιον ἢ παραλία νεύει,
ἐντὸς ἐρήμου ἴδρυτο καὶ ἀπεράντου θίνης.
Δι' ἀτρυγῆτου κύματος ὁ πόντος τὴν ἀρδεύει
καὶ, ὀγκωθεὶς, ἔτ' ἐπ' αὐτὴν ἐκχῆται βαθυδίνης,
συγχέων πάσας τὰς ὁδοὺς, τὴν ἄμμον ἀναδεύει.
Ὁ δ' ὁδοιπὸρος ἐπ' αὐτῆς δυσκόλως τὴν ὁδὸν του
εὐρίσκει, ἣν ἀπέπλυναν τὰ κύματα τοῦ πόντου.

2

Ἦν αὕτη ἡ μεθόριος τῶν Αἰγυπτίων χώμη.
Επὶ τῶν Τούρκων ἔλαβον αὐτὴν κατακτηθεῖσαν.
Ὁ Βασιλεὺς των δ', ἐπειδὴ διήρχοντο οἱ δρόμοι
ἐντεῦθεν πάντες πρὸς τὴν γῆν ἔπου αἱ μάχαι ἦσαν,
ἐνταῦθ', ἀπὸ τῆς Μέμφιος, παρέμενεν ἀκόμη,
εἰς ταύτην, εἰς προσωρινὴν καθέδραν ἰδρυθεῖσαν.
Τὸν ἀθροισθέντα δὲ στρατὸν ἐκ τόπων ἀπωτάτων
ἐνταῦθα διοργάνιζε, κοσμῶν καὶ παρατάττων.

3

Ὡ Μοῦσα, σὺ εἶπέ μοι τίς ἡ τῶν πραγμάτων θέσις,
καὶ τίς ἦν ἡ διάταξις αὐτῆς τῆς ἐκστρατείας·
ποῖα τὰ ὅπλα τοῦ στρατοῦ, καὶ ποῖ αἱ διαιρέσεις,
κ' οἱ δοῦλοι κ' οἱ ἐλεύθεροι εἰς τάξεις ἦσαν ποίας·
τίνες στρατοὶ καὶ Βασιλεῖς ἐκ τῆς στρατίας μέσης
προῆλθον, τίνες ἕτεροι ἐξ ἄκρας Μεσημβρίας.
Σὺ ἀρχηγούς καὶ μαχητὰς καὶ τάξεις καὶ ὀπλίσεις
τῶν στρατευόντων δύνασαι νὰ μοὶ ἀπαριθμήσῃς.

4

Ἀφ' οὗτου ἀπεστάτησεν ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου
ἡ Αἴγυπτος, κ' ἐξώμοσε, κ' ἐκ τοῦ Χριστοῦ ἀπέστη,
εἰς τοῦ Μωάμεθ μαχητῆς ὑπὸ ζυγὸν κυρίου
τὴν χώραν της ὑποβαλὼν, εἰς ταύτην ἐγκατέστη.
Καλίφφην τὸν ὠνόμασαν, καὶ τοῦ ἐπωνυμίου
διάδοχος πᾶς ἕκτοτε ἡγεμονεύων ἔστι.
Τοιαύτας ἐπὶ τῶν καιρῶν ὁ Νεῖλος τῶν ἀρχαίων
εἶδε σειρὰς τῶν Φαραῶ, καὶ γένη Πτολεμαίων.

5

Τὰ ἔτη ὡς παρήρχοντο ἐπὶ τῆς βασιλείας,
μετὰ τοῦ χρόνου ηὔξανεν ἡ δύναμις ἐκείνης.
Ἐγένετο τῆς Ἀφρικῆς κυρία, τῆς Ἀσίας,
τῶν Σύρων ἐκ Μαρμαρικῆς καὶ ἀπὸ τῆς Κυρήνης,
καὶ προσανέβ' ἡ ἑκτασις αὐτῆς τὰς αἰωνίας
ροὰς τοῦ Νεῖλου, καὶ πολὺ ἐπάνω τῆς Συήνης·
μέχρι τοῦ τόπου δ' ἔπειτα, ἐρήμου κ' εὐρυτάτου,
τοῦ τῶν Σαβδαίων προχωρεῖ, καὶ μέχρι τοῦ Εὐφράτου.

6

Ἄριστερῶς καὶ δεξιῶς ἐκτείνεται προσέτι
 ὡς ἔπου ὁ αἰγιαλὸς κ' ἡ χώρα ἡ εὐδαίμων,
 καὶ τόπους ἄλλους τῶν ἐκτὸς τῆς Ἐρυθρᾶς προσθέτει,
 ἔπου ἐξ ἔω ἐξορμᾷ τὸ πνεῦμα τῶν ἀνέμων.
 Κ' εἶχε τὸ κράτος μὲν πολλὴν ἰσχύν, ἀλλ' ὑπηρετεῖ
 αὐτὴν ὁ δόξαν ἐν αὐτῷ, ὁ δίκαι' ἀπονέμων,
 ὁ Βασιλεὺς τὴν γενετὴν, πλὴν μᾶλλον βασιλεύων
 καθὼς ἐν ἔπλοις, κ' ἐν βουλαῖς εἰρηνικαῖς πρωτεύων.

7

Πολλάκις κατὰ τῶν Περσῶν, τῶν Τούρκων πολεμήσας,
 ἄλλοτε νίκας ἔδρεπε, καὶ ἄλλοτ' ἐνικᾶτο,
 καὶ μεῖζων ἦν νικώμενος ἀφ' ὅ,τι ἦν νικήσας·
 συνήθως ὅμως πᾶς ἐχθρὸς ἐνέδιδε κ' ἡττᾶτο.
 Ἐν τέλει, ὑπὸ τῶν ἐτῶν τὸ ἄχθος ἀπαυδήσας,
 ἀφῆκε τὴν ῥομφαίαν τοῦ τὴν τροπαιοῦχον κάτω·
 ἀλλὰ τὸν μέγαν νοῦν αὐτοῦ, ἐξ οὗ εἰσὶν αἱ νίκαι,
 οὐδὲ τῆς δόξης, τῆς τιμῆς τὸν πόθον δὲν ἀφῆκε.

8

Ἀκόμη διὰ στρατηγῶν ἐμάχετο, καὶ τόση
 ἡ δύναμις ἦν τῆς φρενὸς αὐτοῦ καὶ τῆς καρδίας,
 ὥστε τὸ βάρος ἔφερε, χωρὶς πως νὰ ἐνδώσῃ,
 τῆς ἡλικίας ἐνταύτῳ καὶ τὸ τῆς μοναρχίας.
 Πᾶσ' αἱ φυλαὶ τῆς Ἀφρικῆς εἰς φόβον αὐτοῦ ζῶσι,
 κ' ὑπήκουσ' εἰς τὸν νόμον τοῦ τὰ ἔθνη τῆς Ἰνδίας.
 Καὶ ἄλλος μὲν ἐκούσιον τῷ πέμπει ὀπλοφόρων,
 ἄλλος δὲ ἄρχων ἢ λαὸς χρυσοῦ τῷ πέμπει φόρον.

9

Τοιοῦτος ὅστις τὸν στρατὸν ἐνταῦθα παρατάττει.
 Ὡς δὲ παρέταξεν αὐτὸν, τὴν φρένα του ἐγείρει
 κατὰ τῶν Φράγκων, ὧν αὐτὸν ἡ πρόοδος ταράττει
 κ' ἡ νικηφόρος δύναμις, καὶ φόβους τῷ ἐνσπείρει.
 Καὶ ἡ Ἀρμιίδα ἔφθασεν ἐκεῖ, ναὶ μὲν ἐσχάτη,
 πλὴν καθ' ἣν ὥραν τὸν στρατὸν ὁ Βασιλεὺς ἀγείρει.
 Παρήλλαττον δ' εἰς τὸ εὐρὺ πεδίον πρὸ τοῦ τείχους
 διηρημέν' αἱ φάλαγγες εἰς τάγματα καὶ στίχους.

40

Ὁ δὲ μονάρχης, ἔθρονος ἐφ' ὑψηλοῦ ἀνδρήρου,
 οὗ ἐκ πιστοῦ ἐλέφαντος ἡ ἀναβάθρα ἦτον,
 περίβλεπτος ἐκάθητο ὑπὸ σκιάδ' ἀργύρου,
 καὶ ἔθετεν ἐπὶ χρυσῶν τοὺς πόδας του ταπήτων.
 Εἰς κόμπον δὲ βαρβαρικὸν στολῆς χρυσοπορφύρου
 πολυτελοῦς ἐνέπρεπε, τὰ βλέμματα ἐκπλήττων.
 Πληθὸς λινῶν δὲ ταινιῶν, σφιγκτῶς συνεστραμμένων,
 διάδημα τῷ ἔπλεκον περὶ τὴν κόμην ξένον.

41

Τὸ σκῆπτρον εἶχ' ἐν τῇ χειρὶ, καὶ ἦν ἡ πολιὰ του
 ἐν εὐπρεπεῖ καὶ αὐστηρᾷ ἐκφράσει καθημμένη.
 Ἡ τόλμ' ἡ ἀρειμάνιος λάμπ' εἰς τὰ βλέμματά του,
 ἃ ἔτι φλόξ νεανικῆς θρασύτητος θερμαίνει.
 Τῆς ἡλικίας τὸ σεμνὸν δηλοῖ πᾶν κίνημά του,
 καὶ τῆς ἀρχῆς του ἐνταυτῷ τὸ μέγεθος ἐμφαίνει.
 Οὕτω ποτὲ ὁ Ἀπελλῆς καὶ οὕτως ὁ Φειδίας
 παρίστων τοὺς ἐνδόξους των κεραυνοβόλους Δίας.

42

Ἰστανται, εἰς ἐκ δεξιῶν καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων,
 δύο σατράπαι ἰσχυροί. Ὡς ὄπλον τῆς ἀρχῆς του
 φέρει ὁ εἰς διὰ χειρῶν τὸ ξίφος τῶν μαχίμων,
 τοῦ δὲ κοσμεῖ, ὡς ἔμβλημα, τὴν χεῖρα ἢ σφραγὶς του.
 Τῶν μυστηρίων λειτουργὸς αὐτὸς, βουλῶν φρονίμων
 ταμίας ἦν, κ' ἐφώτιζε διὰ τῆς συμβουλῆς του·
 ὁ δ' ἕτερος, πανίσχυρος, καὶ τοῦ στρατοῦ κοσμήτωρ,
 ἦν ὁ πταισμάτων καὶ πταιστῶν ἀνώτατος ποινήτωρ.

43

Ὑπὸ τὸν θρόνον δ' ἴσταντο πυκνοὶ οἱ δορυφόροι·
 ἦτον δ' ὁ λόχος ὁ πιστὸς αὐτοῖ τῶν Κιρκασίων.
 Ἐφόρουν θώρακα πτυκτὸν, καὶ εἶχον μακρὸν δόρυ,
 καὶ κυρτὰ ξίφ' εἰς τὴν πλευρὰν, ἐντὸς θηκῶν πλουσίων.
 Οὕτως ἐξ ἑδρας ὑψηλῆς ἐμπρὸς του ἐθεώρει
 ὁ τύραννος τὸ στράτευμα ταττόμενον πλησίον.
 Πᾶν ὄπλον πρὸ τοῦ θρόνου του, πᾶσα σημαία κλίνει
 ἐν ᾧ παρήλλαττον αὐτοί, ὡς ἂν τὸν προσεκύνει.

44

Τῶν Αἰγυπτίων ὁ στρατὸς ἐν πρώτοις ἐθεᾶτο·
 τέσσαρες δ' ἦσαν στρατηγοὶ αὐτῶν τῶν ὀπλοφόρων.
 Δύω ἡ Ἀνω Αἴγυπτος καὶ δύο στέλλ' ἡ Κάτω,
 τὸ πλούσιον τοῦ ποταμοῦ τοῦ θεσπεσίου δῶρον.
 Ὁ πόντος ὑπὸ τῆς ῥευστῆς ἰλῦος κατεκτᾶτο,
 καὶ ἡ ἰλὺς εἰς ἕδαφος ἐπάγη καρποφόρον.
 Οὕτω παρήχθ' ἡ Αἴγυπτος. ὦ! πόσον τὸ ἀρχαῖον
 χεῖλος τοῦ πόντου ἔμεινεν ἐντὸς τῶν μεσογαίων!

45

Ἡ φάλαγξ πρώτη προχωρεῖ, ἡ ἔχουσα τὰ γένη
 ὑπόσων ἐξεστράτευον ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας,
 καὶ ὄσους πέμπ' ἡ δυτικὴ ἀκτὺς, ἡ λεγομένη
 τοῦντεῦθεν χώρ' Ἀφρικανή, ἀντὶ τῆς Αἰγυπτίας.
 Ὁ Ἀρασπὶς τοὺς ὁδηγεῖ, ἰσχύων μὲν ἐν γένει,
 τὴν ἰσχὺν ὅμως τῆς φρενὸς καὶ ὄχι τῆς ἀνδρίας.
 Ἦν εἰς ἐνέδρας ἔμπειρος τεχνίτης, καὶ εἰς ὅλους
 τῶν πονηρῶν Μαυριτανῶν τοὺς τρόπους καὶ τοὺς δόλους.

46

Ὅπισω τούτων δεύτεροι ἐτάττοντο ἐκεῖνοι
 οἵτινες τὴν Ἀσιανὴν κατεῖχον παραλίαν.
 Ὁ Ἀρονταῖος διοικεῖ αὐτοὺς, ὃν διακρίνει
 σπουδὴ οὐχὶ εἰς ἀρετὴν, ἀλλ' εἰς τιτλοφορίαν.
 Ἰδρῶτας ἔτι μαχητοῦ δὲν ἔμαθε νὰ χύνη,
 οὐδὲ τὸν ἡγειρέ ποτε ἡ σάλπιγξ τὴν πρωΐαν.
 Ἀλλὰ, σκιατραφούμενον, τὸν ῥίπτει ἐξ ἀπόνων
 τρυφῶν ὁρμὴ φιλόδοξος εἰς μέσον τῶν ἀγώνων.

47

Οἱ τρίτοι, μόνον φάλαγγος δὲν εἶχον διαστάσεις·
 ἦσαν ὁλόκληρος στρατὸς, τὰ περίξ περικλείων.
 Δὲν λέγεις ἡ συγκομιδὴ ἐκ τῆς Αἰγύπτου πάσης
 πῶς τοῖς ἐπήρκει· πλὴν αὐτοὺς τοὺς στέλλει ἐν χωρίον,
 χωρίον θ' ἐνέκλειεν ἐπαρχιῶν ἐκτάσεις,
 καὶ πληθυσμὸν ἐν ἑαυτῷ εἶχε κωμῶν χιλίων.
 Περὶ Καίρου ὁμιλῶ. Ὁ Κάμφων δὲ ἡγεῖτο
 τοῦ συρρετοῦ, ὃς συρρετὸς καὶ ἐν ταῖς μάχαις ἦτο.

48

Εἰς τὸν Γαζὲλ πειθόμενος ἄλλος στρατὸς ἐχώρει·
καὶ ἦσαν οἱ θερίζοντες τὰς καρποφόρους γαίας,
ἔπου ὁ μέγας ποταμὸς, καταλιπὼν τὰ ὄρη,
δεύτερον τότε μεθ' ὁρμῆς καθάλεται ῥαγδαίας.
Μαχαιοφόροι δὲ αὐτοὶ εἰσὶ καὶ τοξοφόροι,
μισοῦντες βάρος θώρακος καὶ περικεφαλαίας.
Πλουσίας φέρουσι στολὰς. Ἀπλήστους δὲ καθίστων
αὐταὶ πολλοὺς τῶν σκύλων των καὶ ἄλλους τῆς ζωῆς των.

49

Ὁ δὲ Ἀλάρκων ἔπειτα διακοσμεῖ τὸν δῆμον
τῆς Βάρκας. Ἦσαν ἄοπλοι αὐτοὶ, σχεδὸν γυμνήται.
Λιμώττοντες διάγουσιν ἐντὸς χωρῶν ἐρήμων,
καὶ διὰ λείας ἡ ζωὴ αὐτῶν διατηρεῖται.
Μεθ' ἦττον φαύλων ὁπαδῶν, ἀλλ' οὐδ' αὐτῶν μαχίμων
ὁ τῆς Ζουμάρας Βασιλεὺς κατόπιν των κινεῖται.
Εἶτα ὁ τῆς Τριπόλεως προκύπτει, ὦν ἐπίσης
καλὸς εἰς ἐλαφρὰς στροφὰς καὶ εἰς γοργὰς κινήσεις.

20

Κατόπιν τούτων φάλαγγες κατοίκων τῆς Πετραίας
καὶ αἱ τῶν τῆς Εὐδαίμονος προὔχωρον Ἀραβίας,
ἐφ' ἧς, ἀνίσως ἔχωμεν εἰδήσεις τῆς βεβχίας,
ψῡχος ἢ θάλπος οὐποτε ἐνσκήττει μετὰ βίας,
ἦτις ἀρώματα γεννᾷ εἰς μυροφίτους γαίας,
καὶ ἔπου εἰς σωρὸν ἀνθῶν, κ' εἰς ξύλα εὐωδίας
ὁ φοῖνιξ ὁ ἀθάνατος ἐνθάπτεται, κ' εἰς νέον
βίον ἀνίπταται, ταφὴν καὶ γέννησιν συνδέων.

21

Μεγάλας αἱ στολαὶ αὐτῶν δὲν φέρουσι κοσμήσεις·
 ἔχουσι δ' ὅπλα ἐμφερῇ πρὸς τὰ τῶν Αἰγυπτίων.
 Ἰδοὺ καὶ ἄλλοι Ἀραβες. Βεβαίαις τὰς οἰκήσεις
 αὐτοὶ δὲν ἔχουσιν· εἰσὶν ἐκ τῶν πλανητοβίων.
 Ἀκάματ', εἰς διηνεκεῖς φερόμενοι κινήσεις,
 τὰς θέσεις μεταβάλλουσι τῶν ἀσταθῶν χωρίων.
 Λεπτοφυεῖς, λεπτόφωνοι, τὸ σῶμα γυναικῶδεις,
 εἰσὶ τὴν ὄψιν μέλανες, καὶ τὴν μορφὴν ζοφώδεις.

22

Λόγχαι καλάμης ἰνδικῆς μακρότατ' ἐκινουῦντο
 εἰς χεῖράς των, καὶ σιδηρᾶν εἶχον αἰχμὴν βραχεῖαν.
 Ἰππευον, καὶ εἰς θύελλαν θά ἔλεγεσ ὠχοῦντο,
 ἂν εἶδες ποτὲ θύελλαν καθῶς αὐτοὺς ταχεῖαν.
 Τῶν στοίχων ὑπὸ Σίφακος οἱ πρῶτοι ὠδηγοῦντο,
 καὶ ὁ Ἀλδῖνος ἔφερε τὴν ἄλλην συστοιχίαν·
 τὴν τρίτην δ' ὁ Ἀλβιαζάρ· ἦτον δ' αὐτοῦ ὠμότης
 ὁ χαρακτήρ. Ἦτον ληστής καὶ ὄχι στρατιώτης.

23

Κατόπιν τούτου ἤρχοντο οἱ ἐκ τῶν νησιδίων,
 ὧν σύστημα πρὸς ταῖς ἀκταῖς τῆς Ἀραβίας κεῖται·
 Ἐν τῷ μυχῷ τῶν θαλασσῶν ἐκείνων τῶν πλουσίων
 αἱ κόγχαι ἀλιεύονται ἐν αἷς οἱ μαργαρίται.
 Οἱ ἄγριοι Νιγριτανοὶ εἰσὶν αὐτῶν πλησίον,
 ὑφ' ὧν ἡ πρὸς δυσμὰς ἀκτὴ τῆς Ἐρυθρᾶς οἰκεῖται.
 Ὁ Ἀγρικάλτιος τῶν μὲν, τῶν δ' ὁ Ὀσμίδας ἄρχει,
 δι' ὃν ὁ νόμος εἶν' οὐδὲν, κ' ἡ πίστις δὲν ὑπάρχει.

24

Ἡ ἐκ Μερόης ἔπεται φυλὴ τῶν Αἰθιοπῶν,
 Μερόης, ἣν πρὸς δεξιὰ ὁ Ἀστραβόρας φράττει,
 ὁ Νεῖλος πρὸς ἀριστερά, καὶ ἥτις ἔχει τόπον
 δύο θρησκείας νὰ χωρῇ, καὶ ὅλα τρία κράτη.
 Ἦγούντο δ' ὁ Κανάριος καὶ Ἀσσιμίρ, ἀνθρώπων
 Ὀθωμανῶν, οἷς ὁ βαρὺς Καλίφης φόρον τάττει.
 Τοιοῦτ' οἱ δύο βασιλεῖς τοῦ τόπου· ἦν δ' ὁ τρίτος
 Χριστιανός, ὃς ἔμεινε μακράν τῶν ἀκινήτως.

25

Δύω προσέτι Βασιλεῖς λαοῦ δασμὸν τελουντος
 εἶποντο. Εἰς τὸν ὧμόν των τὸ τόξον των κυρτοῦται
 καὶ ἡ φαρέτρα κρέμαται. Ὁ εἰς ἦν ἐξ Ὀρμουντος,
 κειμένης ἔπου ἡ ἀκτὴ ἡ Περσικὴ κολποῦται·
 ὁ δ' ἄλλος ἦν ἐκ Βοηκάν. Τοῦ πόντου πλημμυροῦντος
 ἡ χώρ' αὐτὴ χωρίζεται τῆς ὄχθης καὶ νησοῦται·
 ἀλλ' ὅτε πάλιν ἀμπωτις μυζᾷ τὰ ὕδατά της,
 τότε ἀβρόχοις τοῖς ποσὶ περᾷ ὁ διαβάτης.

26

ὦ Ἀλταμῶρε, οὐδὲ σὲ ἡ σύζυγος ἡ φίλη
 ἐκράτησεν εἰς τὸν σεμνὸν συζυγικὸν κοιτῶνα.
 Μάτην τὸ φεῦγον βῆμά σου ζητοῦσα ν' ἀναστειλῇ,
 ἐκσπᾷ τὴν κόμην, ῥήγνυσι τοῦ στήθους τὸν χιτῶνα·
 «Ὑπὲρ τὴν ὄφιν μου λοιπὸν, σκληρῶς (οὕτως ὠμίλει)
 »προκρίνεις τὸν θαλάσσιον ἀγριωπὸν χειμῶνα!
 »καὶ σ' εἶναι προσφιλέστερος ὁ θῶραξ σὲ πιέζων,
 »παρὰ τὸ βρέφος σου, ἐντὸς τῶν ἀγκαλῶν σου παῖζων.»

27

Τὴν Σαρμακάντην κυβερνᾷ· οὐχὶ ὅτ' εἶχε λάγρει
 ἄρχων· θὰ ἦτον καὶ χωρὶς τοῦ διαδήματός του·
 τοσαύτ' ἡ ἐμπειρία του, τοσαύτη, ἐν τῇ μάχῃ,
 ἐφάμιλλος ἡ ῥώμη του τῆς γενναιότητός του.
 Θὰ αἰσθανθῶσι τίς ἐστὶν οἱ Φράγχοι ὀπλομάχοι,
 κ' ἤδη πολλάκις ἔγιναν περίφοβοι ἐμπρὸς του.
 Οἱ ὀπαδοὶ του πέλεκυν ἀπὸ τοῦ ἐριππίου
 κρεμῶσι, σάκκη φέρουσι, καὶ ξίφη ἐκ πλαγίου.

28

Κατόπιν, ἐκ τῶν Ἰνδιῶν, καὶ ὅπου τοῦ ἡλίου
 ἡ πύλη διανοίγεται ὁ Ἄδραστος ἐχώρει.
 Ἐπὶ τὸ στῆθος, ὄφρως ἡ δράκοντος ἀγρίου
 δέρμα μελανοπράσινον κατὰστικτον ἐφόρει.
 Εἰς νῶτον δὲ ἐλέφαντος ὠχεῖτο τεραστίου,
 καθὼς ἐφ' ἵππου ἐλαφροῦ ἀνίσως ὠδοιπόρει.
 Τούτῳ δὲ πλήθῃ ἐπονται, οἰκοῦντα τὰς ἐκτάσεις
 ἐν μέσῳ Γάγγου καὶ Ἰνδοῦ, κ' ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης.

29

Φάλαγξ παρείπετο λαμπρά· καὶ ἦν ἐντὸς ἐκείνης
 τὸ ἄνθος, ἡ πολυτελὴς φρουρὰ τοῦ Βασιλέως·
 οἷς κ' ἐν πολέμῳ πάντοτε καὶ ἐπὶ τῆς εἰρήνης
 βαρὺς ἐδαφιλεύετο μισθός, καὶ τιμῶν κλέος.
 Αὐτοὶ κυρίως ἔφερον τὰ ὅπλα τῆς ἀμύνης
 κ' ἐφ' ἵππων μάλιστ' ἀσφαλῶν ἐκάθηντο ἐδραίως.
 Ἐκλάμπουσ' εἰς τὸν ἥλιον οἱ πορφυροὶ μανδύαι,
 ὁ γάλυψ στίλβει, κ' αἱ καλάι χρυσαῖ των πανοπλίας.

30

Διέπρεπον δὲ μεταξύ αὐτῶν ὁ Ὑδραότης,
 ὁ Ἄλαρκος, ὁ τῶν λαῶν κοσμήτωρ Ὀδημάρος,
 καὶ ὁ Ῥιμέδων ὁ τραχὺς, ὁ μέγας στρατιώτης,
 ἔχων κατὰ τε τῶν θνητῶν καὶ τοῦ θανάτου θάρσος,
 καὶ ὁ Τιγράνης, ὁ ληστής Ῥαπόλδος, οὗ ὠμότης
 ἦτον ὁ βίος, ὁ συλῶν τὴν θάλασσαν βαρβάρως,
 καὶ ὁ Ὀρμόνδος ὁ θρασὺς, μετὰ τοῦ Μαργαδούστου,
 ὃς ἤκουεν Ἀραβικὸς, νικῆσας τοὺς ἐχθρούς του.

31

Ἐπίσης καὶ ὁ Ὀρινδος, ὁμοίως ὁ Ἀρίμων,
 ὁ Πίργας, ὁ Σουίφαντος, ὁ μέγας ἵπποδάμας,
 Βριμάρτης ὁ ἐκπορθητής, τῶν προσβολῶν εἰδήμων,
 ὁ παλαιστής, ὁ ἰσχυρὸς τὰς χεῖρας Ἀριδάμας,
 ὁ Τισσαφέρνης, κεραυνὸς εἰς τάγματα μαχίμων,
 ὅτε ἦ ξίφος φοινικὸν ἐκράτ' εἰς τὰς παλάμας,
 ἦ ἔπαλλεν ἀκόντιον, καὶ ἦ πεζὸς εἰς μάχην
 καθίστατο, ἦ ἐθλίβε γργγῆς φοράδος ῥάχιν.

32

Ἀρμένιος ποδηγετεῖ τὸν λόχον. Ἀποστάτης
 τοῦ ἀληθοῦς θρησκευματος, ἀφ' ὅτου νέος ἦτο,
 καὶ ὁπαδὸς γενόμενος τῆς ἀσεβοῦς ἀπάτης,
 ὄνομα ἔχει Ἐμिरάν· πρὶν Κλήμης δ' ἐκαλεῖτο.
 Τὸν δὲ Καλίφφην, ὃς αὐτοῦ ἦν στύλος καὶ προστάτης
 ἐν πάσῃ πίστ' εἰλικρινεῖ φιλῶν, ἀντεφιλεῖτο.
 Καὶ οὕτως τῶν ὁμοίων του εἶχεν αὐτῷ ὁμοίαν
 ῥώμην χειρὸς, φρενὸς ἰσχύν, καὶ ψυχικὴν ἀνδρίαν.

33

Πλέον οὐδείς ἀπέμεινεν. Ἴδου πλὴν ἐξαπίνης
καὶ ἡ Ἀρμίδα, βαίνουσα κατόπιν τούτων δλων.
Κομπάζουσα ἐκάθητο ἐφ' ὑψηλῆς ἀπῆνης,
χρυσὴν φαρέτρην ἔχουσα καὶ τόξον ἐκηβόλον.
Ἦνοῦτο δ' ἐπὶ τῆς μορφῆς τῆς εὐειδοῦς ἐκείνης
ἡ ἔμφυτος γλυκύτης τῆς πρὸς τὸν παρόντα χόλον,
καὶ ἦθος μᾶλλον ἔντονον ἢ μίξις τῶν δεικνύει,
ὃ φαίνεται ὡς ν' ἀπειλῇ, πλὴν ἀπειλοῦν ἐλκύει.

34

Ὁ δίφρος, ὡς ὁ τῆς αὐγῆς, ὁ τὰς ἀκτῖνας φέρων,
ἐξήστραπτε κατάσπαρτος ἐκ λίθων πολυχρῶμων.
Ὁ διφρηλάτης δ' εἰς διπλὴν δυάδα μονοκέρων
ζεύξας τὸν πάγκοσμον ζυγόν, διήνοιγε τὸν δρόμον.
Ἐκατὸν νέοι, κ' ἑκατὸν νεάνιδες ἐπέρων
κατόπιν, οἷς ἐξήρτηντο φαρέτραι εἰς τὸν ὦμον·
οἱ δ' ἵπποι πάντων καὶ πασῶν ἦσαν λευκοὶ τὸ χρῶμα,
κ' εἶχον τοὺς πόδας πτερωτοὺς, καὶ εὐστροφον τὸ σῶμα.

35

Ὁ Ἀραδῖνος ὁδηγεῖ κατόπιν ὅσα πλήθη
ὁ Ὑδραότης ἔφερε μισθώσας ἐκ Συρίας.
Ὡς τὸ θαυμάσιον πτηνόν, ἀφ' οὗ ἀνεγεννήθη,
εἰς τὰ πεδία ἀπέρχεται τὰ τῆς Αἰθιοπίας,
ἔχον ποικίλῃν πτέρωσιν καὶ κάλλῃ ἀσυνήθῃ,
λόφον χρυσοῦν, ἱριδωτὰς εἰς τὸν λαιμὸν ταινίας·
οἱ ἄνθρωποι τὸ βλέπουσι καὶ εἰν' ἐκπεπληγμένοι,
καὶ μετὰ θάμβους τῶν πτηνῶν παρέπονται τὰ γένη·

36

Οὕτω προύχωρησεν αὐτῇ, τὸ κάλλος τοῦ προσώπου,
τὸν πλοῦτον τῆς ἀναβολῆς, τὴν ὄψιν θαυμασία·
οὐδ' ἦν τις τόσον δύστρωτος, τόσον ἀγροίκου τρόπου,
τόσον τραγὺς, ὅστις, ἰδὼν αὐτὴν, δὲν ἐνθουσία.
Νὰ θέλξη δ' ἂν ἐδύνατο τόσους καὶ τόσους, ὅπου
μόλις ἐφάνη, σοβαρὰ ἐν ἀκαταδεξίᾳ,
πόσ' οἱ τρωθέντες ἔσονται, τὰ θύματά της πόσα,
ἔταν θὰ βλέπη προσηνῆς, θὰ νεύη μειδιῶσα!

37

Ὡς δὲ παρῆλθε καὶ αὐτῇ, ὁ ἄρχων τῶν ἀρχόντων
νὰ ἔλθῃ πρὸς τὸν θρόνον του τὸν Ἑμιράν ἐκάλει,
διότι ἤθελεν αὐτὸν ἐφ' ὅλων τῶν προύχόντων
ἀνώτατον καὶ στρατηγὸν κοινὸν νὰ ἐπιβάλλῃ.
Προσῆλθε· κ' ἐκ τῶν τρόπων του ἐφάνη τῶν πρεπόντων
πῶς ἤξευρεν ὅτι τιμὴ τῷ δίδοται μεγάλη.
Τῶν Κιρκασίων ἡ φρουρὰ ἐσχίσθη, ὡς διέβη,
καὶ πρὸς τὸν θρόνον δίοδον ἀφῆκε, καὶ ἀνέβη.

38

Τὴν χεῖρα εἰς τὸ στῆθος του, πρὸ τοῦ Μονάρχου κλίνει
τὸ γόνυ καὶ τὴν κεφαλὴν· τῷ λέγει δ' ὁ Μονάρχης·
«Λάβε τὸ σκῆπτρόν μου. Εἰς σὲ ὀφείλουσιν ἐκεῖνοι
»εὐπείθειαν. Σὺ ἀντ' ἐμοῦ εἰς τὸν στρατόν μου θ' ἄρχῃς.
»Τοῦ Βασιλέως τῆς Σιών σωτὴρ σὺ θέλεις γίνεαι·
»τῆς ἀμειλίχτου μου ὀργῆς σὺ λειτουργὸς ὑπάρχεις.
»Ἀπελθε, ἶδε, νίκησον, καὶ εἰς τοὺς πολεμίους
»τὸν φόνον φέρε, εἰδεμὴ, καὶ φέρε τοὺς δεσμίους.»

Ἐμίλησεν ὁ Βασιλεὺς· ὁ δ' ἐκ τῆς Ἀρμενίας
ἐκ τῆς χειρὸς του ἔλαβε τὸ σκῆπτρον τῆς ἰσχύος.
«Τὸ σκῆπτρον, εἶπε, δέχομαι ἀπὸ χειρὸς ἀνδρείας,
»καὶ ὑπὸ σέ ὑπόσχομαι νὰ μάχωμαι ἀνδρείως,
»νὰ ἐκδικήσω τὰς πληγὰς, τὰς ὕβρεις τῆς Ἀσίας
»διὰ τῆς σῆς δυνάμεως, σοῦ στρατηγῶν ἀζίως.
»Θὰ ἔλθω μόνον νικητῆς, κ' ἐὰν δὲν ἡμπορέσω,
»οὐχὶ ποτὲ καταισχυθῆις, ἀλλὰ νεκρὸς θὰ πέσω.

»Ἄν εἶναι θέλημα Θεοῦ, — ἀλλὰ δὲν τὸ πιστεύω, —
»διὰ μεγάλης συμφορᾶς νὰ μᾶς κατασυντρίψῃ,
»ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἐμοῦ, ἐμοῦ, τὸν ἱκετεύω,
»ὁ κεραυνὸς ὁ ἀπειλῶν τὸ κράτος ἅς ἐνσκήψῃ,
»οὐχὶ δ' ὥς ἂν κηδεύωμαι, ἀλλ' ὥς ἂν θριαμβεύω
»νὰ κομισθῶ, ἂν θάνατος εἰς φέρετρον μὲ ρίψῃ.»
Ἐσίγησε, κ' ἡγέρθησαν δημῳδοὶς εὐφημίαι,
καὶ βάρβαροι παντοδαπῶν ὀργάνων συναυλίας.

Κ' ἐν μέσῳ τῶν εὐφημιῶν κ' ἐν μέσῳ τῶν παιάνων
ἀπῆλθεν ὁ παμβασιλεὺς μετὰ τῆς συνοδίας·
κ' εἰς τὴν μεγάλην του σκηνὴν ἐν παρατάξει φθάνων,
εἰς τράπεζαν τοὺς ἀρχηγοὺς ἐκάλεσ' εὐωχίας.
Αὐτὸς δὲ μόνος καθεσθὲις μακρὰν τῶν μεγιστάνων,
τροφὰς τοῖς πέμπει πρὸς τιμὴν, καὶ λόγους εὐμενείας.
Ἡ ὥρα αὕτη τῆς χαρᾶς καὶ τῶν ἀστειοτήτων
εἰς τῆς Ἀρμίδας πρόσφορος τὰς τεχνουργίας ἦτον.

42

Ἄφ' οὗ δ' ἀπεκομίσθησαν αἱ τράπεζαι, καὶ ἦτον
 ἡ προσοχή των ἐπ' αὐτὴν προσηλωμένη πᾶσα,
 κ' εἶδ' ἐκ σημείων ἀσφαλῶν καὶ ἀναμφισβητήτων
 πῶς ἐπ' αὐτοὺς ἐπέχυσε τὸ φάρμακόν της φθᾶσα,
 τὸ σχῆμα ὑπερήφανος ἡγέρθη μεταξὺ των·
 πρὸ τοῦ μονάρχου δ' εὐπρεπῶς καὶ εὐσεβάστως στᾶσα,
 ἐσπούδαζε νὰ φαίνεται, καθ' ὃν καιρὸν ὠμίλει,
 τὴν ὄψιν ἀρειμάνιος καὶ τὴν φωνὴν ὀργίλη.

43

»ὦ Βασιλεῦ ὑπέρτατε, προσέρχομαι, ἰδοὺ με,
 τῷ εἶπεν, ὑπὲρ πίστεως κ' ἐγώ, κ' ὑπὲρ πατρίδος.
 »Εἰμὶ γυνή, πλὴν βασιλῆς, καὶ ἄξιον ἡγοῦμαι
 »τ' ὄπλον τοῦ σκίπτρου σύντροφον εἰς χεῖρα βασιλίδος.
 »Τὸ στέμμα ἔπερ κέκτημαι νὰ σώζω δὲν φοβοῦμαι.
 »Νικᾶν καὶ ἄρχειν τῆς αὐτῆς καρπὸς εἰσὶ φροντίδος.
 »Θὰ πλήξῃ αὐτ' ἡ δεξιὰ, καὶ δὲν θὰ δειλιάσῃ,
 »καὶ ἀνδρικῶς ἐκ τῶν πληγῶν τὸ αἷμα θ' ἀποσπάσῃ.

44

»Ἀλλὰ τὸ πρῶτον σήμερον δὲν πρέπει νὰ νομίσῃς
 »πρὸς τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν τὰ ὄπλα πῶς ἐπῆρα·
 »οἷόςτ' ὑπὲρ τῶν νόμων μας καὶ ὑπὲρ σοῦ ἐπίσης
 »καὶ τοῦ μεγάλου κράτους σου καθώπλισα τὴν χεῖρα.
 »Σοὶ λέγω τὴν ἀλήθειαν, καὶ θὰ τ' ὁμολογήσῃς.
 »Ἔστι σοι καὶ τινων ἐμῶν κατορθωμάτων πεῖρα.
 »Ἐγνώρισας ὅτι πολλοὺς Χριστιανοὺς, τῶν πρώτων,
 »ἡ σπάθη μου μετὰ τῶν σῶν κατέταξ' αἰχμαλώτων.

» Ἐγὼ αὐτοὺς συνέλαβον, ἐγὼ, νικήτριά των,
 » σοὶ τοὺς παρέδωκ' ἀπαρχὴν τῶν ὅπλων μου πλουσίαν.
 » Ἀκόμ' εἰς τὰ αἰώνια θά ἔμενον δεσμά των,
 » κατάκλειστ' εἰς τῶν φοβερῶν εἰρχτῶν σου τὴν σκοτίαν,
 » καὶ ἤδη ἀσφαλέστερος, τοὺς Φράγκους ὑποτάττων,
 » εἰς πέρας θενὰ ἔφερεις τὴν ἔνδοξον στρατείαν,
 » ἂν ὁ Ῥινάλδος ὁ κακὸς δὲν εἶχε θανατώσει
 » τοὺς ὁπαδοὺς μου, καὶ αὐτοὺς δὲν εἶχ' ἐλευθερώσει.

» Τίς δ' ὁ Ῥινάλδος εἶν' αὐτὸς, δὲν ἀγνοεῖς. Ἡ φήμη
 » τὰ κατ' αὐτὸν διὰ μακρῶν πολλάκις διηγήθη.
 » Αὐτός ἐστιν ὁ ἄσπλαγχνος, παρ' οὗ ἡ μισητή μοι
 » αἰσχύνη ἐπεγένετο, καὶ δὲν ἐξεδικήθη.
 » Αὐτῆς εἰς ὅπλα μὲ κεντᾶ καὶ μ' ἐξεγεῖρ' ἡ μνήμη,
 » καὶ ἔτι μᾶλλον ἡ ὀργὴ τὸ λογικόν μου πείθει.
 » Τίς ἦν ἡ ὕβρις ἄλλοτε νὰ σοὶ ἐκθέσω μέλλω
 » ἀλλ' ἤδη ἐν ἀρκείτω σοι, ἐκδίκησιν πῶς θέλω.

» Καὶ θὰ τὴν λάβω. Πάντοτε διὰ βολῆς ματαίας
 » εἰς τοῦ ἀνέμου τὴν φορὰν τὸ βέλος δὲν κινεῖται.
 » Πολλάκις τοξευόμενον ὑπὸ χειρὸς δικαίας,
 » ὑπ' οὐρανοῦ εἰς πονηρὰς καρδίας ὁδηγεῖται.
 » Τὴν ἀνομον πλὴν κεφαλὴν ἔαν διὰ ῥομφαίας
 » ταμόντες, νὰ τὴν φέρητε ἐνταῦθα δυνηθῆτε,
 » εὐγνώμων θεν' ἀποδεχθῶ τὸν ζῆλον τῶν προθύμων,
 » ἔαν καὶ αὐτεκδίκησιν πολὺ θὰ ἐπροτίμων.

48

»Εὐγνώμων! Ὅστις δὲ ἂν ᾗ, θὰ λάβῃ ἐκ χειρός μου
 »εἰς ἀμοιβὴν τὰς κτήσεις μου καὶ τὰ ὑπάρχοντά μου.
 »Κτήμά του ἔσται μετ' ἐμοῦ ὁ μέγας θησαυρός μου·
 »κ' ἐγὼ θὰ γίνω κτήμά του, ἂν θέλῃ, διὰ γάμου.
 »Σὰς πάντας ἔχω μάρτυρας τῆς ὑποσχέσεώς μου.
 »Λάβε τοὺς ὄρκους, Βασιλεῦ, καὶ λάβε τὰ πιστά μου.
 »Ἄν τις ὑμῶν ἢ ἀμοιβὴ φρονῇ πῶς εἶναι ἴση
 »πρὸς τὸν ἐνόντα κίνδυνον, προβάς ἅς ὀμιλήσῃ.»

49

Τοιαῦτα εἶπεν εἰς κοινὸν ἐπήκοον ἡ νέα,
 ἐν ᾧ τὴν κατεβρόχιζε τὸ βλέμμα τοῦ Ἀδράστου.
 »Μὴ γένοιτο τὸ βέλος σου τὸν ἀσεβῆ φονέα
 »τιμῶν, νὰ φέρῃ κατ' αὐτοῦ, τῇ εἶπε, τὰς πληγὰς του.
 »Δὲν εἶναι ἄξιος αὐτός, τοξεύτρια ὠραία,
 »ὑπὸ χειρός νὰ προσβληθῇ τοσοῦτον ἐπεράστου.
 »Τὰ ὅπλα φέρων τῆς ὀργῆς τῆς σῆς καὶ τῆς ποινῆς του,
 »τὸ δῶρον σοὶ ὑπόσχομαι ἐγὼ τῆς κεφαλῆς του.

50

»Θὰ τῷ ἐκσπάσω τὴν θερμὴν καρδίαν ἐκ τοῦ στήθους,
 »τὰ μέλη του ἀσπαίροντα εἰς γῦπας παραβάλλων.»
 Τοιαῦτα εἶπεν ὁ Ἰνδὸς ἀπέναντι τοῦ πλήθους.
 Ὅ Τισσαφέρνης δ' ἤκουσε τοὺς κόμπους του ἀσχάλλων.
 »Τίς εἶσαι, εἶπεν, ὁ λαλῶν μετὰ τοιοῦτου ἥθους
 »τοῦ ἡγεμόνος σου ἐμπρὸς, κ' ἐμπρὸς ἡμῶν τῶν ἄλλων;
 »Ἴσως ὑπάρχουσι πολλοὶ καλοὶ νὰ ὑπερβῶσι
 »δι' ἔργων τὰς καυχήσεις σου, καὶ ὅμως σιωπῶσι.»

51

«Τίς εἶμαι; εἶπεν ὁ Ἰνδός. Καλῶς σε θέλω πείσει
 »ὅτι τὸν λόγον παρ' ἐμοὶ ἢ πράξις ὑπερβάλλει.
 »Ἀλλ' ὅ,τι εἶπας, ἀλλαχού ἂν εἶχες ἐκστομήσει,
 »λέξις ἐκ τῶν χειλέων σου δὲν θεν' ἀντήχει ἄλλη.»
 Καὶ θὰ διεπληκτιζόντο, ἂν, τῆς χειρὸς κινήσει,
 σιγὴν αὐτοῖς ὁ Βασιλεὺς δὲν εἶχεν ἐπιβάλει.
 Πρὸς τὴν Ἀρμίδαν δὲ αὐτὸς εἶπε· «Καλὴ νεᾶνις,
 »καρδίαν ἔχουσ' ἀνδρικήν, μεγάλην μοὶ ἐφάνης.

52

»Εἶσαι ἀξία. Δάμασον αὐτούς. Σὺ ἀμφοτέροις
 »νὰ ἐπιβάλῃς δύνασαι θυσίαν τοῦ θυμοῦ των,
 »κ' εἰς ἓν τῶν δύο τὴν ὀργὴν συνδέουσα, νὰ φέρῃς
 »αὐτὴν πρὸς τὸν παράνομον, πρὸς τὸν κακοῦργον τοῦτον.
 »Ἐκεῖ θὰ γίνῃ χρήσιμος, καὶ δύναται ἡ ἔρις
 »νὰ παραγάγῃ δι' ἡμᾶς κατορθωμάτων πλοῦτον.»
 Οὕτως εἰπὼν, ἐσίγησεν. Ἐκεῖνοι δ' ἐκ συμφώνου
 προσέφεραν τὰ ξίφη των ἐκτελεστάς τοῦ φόνου.

53

Δὲν ἦσαν μόνοι δὲ αὐτοί· ἀλλ' ὅστις ἂν ἐκίνει
 προκλητικὸν βραχίονα καὶ καυχωμένην γλῶσσαν,
 προσῆλθε, καὶ προσέφερε τὸν ἄνομον νὰ κτείνῃ,
 καὶ χεῖλος δὲν ἀπέμεινε μὴ θάνατον ὁμόσαν.
 Τόσον ἐκείνη κατ' αὐτοῦ τὰ μίσση παροξύνει!
 τὴν ἔχει τόσον νῦν ἐχθρὰν τὴν τόσον πρὶν ἐρῶσαν!
 Ἀλλ' ὁ Ῥινάλδος ἀναχθείς, τὴν ἄγκυραν ἐκσπάσας,
 ἤδη ραιδρὸς διέπλεε τὰς ἀνοικτάς θαλάσσας.

Ἐπὶ τὰ πρῶτα ἔχνη του παλινδρομοῦν τὸ πλοῖον,
 ἐξ οὗ ὠρμήθη, πρὸς ἐκεῖ ἐπέστρεφε καὶ πάλιν.
 Οἱ ἄνεμ' οἱ φυσήσαντες εἰς κοῖλον τὸ ἱστίον
 τὸ φέρουσ' εἰς διεύθυνσιν ἀντίθετον καὶ ἄλλην.
 Ὁ δὲ, τὸ ἀστερόγραφον τοῦ οὐρανοῦ βιβλίον,
 τὸν πόλον καταστίλβοντα, τὴν Ἄρκτον τὴν μεγάλην
 διὰ βαθείας τῆς νυκτὸς, τοὺς ποταμούς, τὰ ὄρη,
 κατοπτριζόμενα ἐντὸς τοῦ πόντου ἐθεώρει.

Τῶν στρατευμάτων ἐρευνᾷ τὰς θέσεις καὶ τὰς στάσεις
 ἦθη καὶ τρόπους τῶν ἐθνῶν νὰ καταμάθῃ θέλει·
 καὶ τόσον χρόνον σχίζουσι τὸ νῶτον τῆς θαλάσσης,
 ὥστε τὸ τέταρτον αὐτοῖς ὁ Φοῖβος ἀνατέλλει.
 Ὅταν δὲ νύξ ἐγένετο, τὰς Συρικὰς ἐκτάσεις
 κατεῖδον, καὶ κατήχθησαν εἰς τὴν ξηρὰν ἐν τέλει.
 Εἶπε δ' ἡ κόρη πρὸς αὐτούς· «Ἴδου ἡ Παλαιστίνη.
 » Ἐνταῦθ' ἀπέρχεσθε. Τοῦ πλοῦ τὸ τέρμα εἶν' ἐκείνη. »

Τότε τοὺς τρεῖς ἀπέθηκεν ἐπὶ τὴν παραλίαν,
 κ' ἐγένεν αἶφνης ἀφανὲς ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν των.
 Ἐν τούτοις δὲ προέβαιnen ἡ νύξ, κ' εἰς ὄψιν μίαν
 τὰς ὄψεις τὰς πολυφανεῖς συνέχεε τῶν ὄντων.
 Ἐκεῖνοι δ' εἰς τὴν ἄφρον ἀμμώδη ἐρημίαν
 δὲν ἐβλεπον οἰκοδομὴν ἢ κατοικίαν ζώντων,
 οὐδ' ἔχνος ἢ ἀνθρώπινον, ἢ ἵππου, ἢ σημειῖον
 ὁποῖον δῆποτε αὐτοῖς τὸν δρόμον των δεικνύον.

57

Μικρὸν μὲν ἦν ὁ δισταγμὸς τὸ βῆμά των βραδύνων.
 Πρὸς τὴν πολύφλοισβον δ' ἀκτὴν ὡς ἔστρεψαν τὰ νῶτα,
 αἶφνης, ἰδοῦ, τὰ βλέμματα προσήλωσεν ἐκείνων
 στιλπνόν τι, δὲν ἡξεύρω τί, εἰς χῶρον ἀφροστώτα.
 Λάμψεις χρυσᾶς ἐξέπεμπε μετ' ἀργυρῶν ἀκτίνων,
 καὶ τὰς σκιάς ἐσκέδαζον κ' ἐλάμπρυνον τὰ φῶτα.
 Οὗτοι δὲ τότε πρὸς τὸ φῶς βαδίζουσιν ἐμπρός των
 καὶ μετ' ὀλίγον βλέπουσι τί ἦν ὁ ὁδηγός των.

58

Εἶδον· τὸ σεληναῖον φῶς εἰς πανοπλίαν νέαν,
 ἐξηρτημένην εἰς κορμὸν εὐρύν, ἀντηνακλᾶτο,
 καὶ λίθοι εἰς τὸν θώρακα, τὴν περικεφαλαίαν,
 ὡς τ' ἄστρα ἄνω τοῦ οὐρανοῦ, ἡκτινοβόλουν κάτω·
 καὶ ζωοφόρος εἰς σειρὰν κατάγλυφος ὠραίαν
 κοσμοῦσα τὴν περιφερῇ ἀσπίδα ἐθεᾶτο.
 Καθήμενος δ' εἰς τοῦ κορμοῦ τὴν ῥίζαν ἦτον γέρων·
 κ' εὐθύς ἡγέρθη, πρὸς αὐτοὺς τὰ βήματά του φέρων.

59

Τὸ σεβαστόν του πρόσωπον, τὸ εὐγενές του ἦθος
 ὡς εἶδον, τὸν ἐγνώρισαν οἱ δύο πρῶτοι φίλοι.
 Ἀφ' οὗ δὲ τὸν ἡσπάσαντο ἐκεῖνοι ὡς συνήθως,
 καὶ οὗτος εἰς ἀντασπασμὸν ἠνέωξε τὰ χεῖλη,
 τὸν νέον, ὅστις ἄφωνος, ἀκίνητος ὡς λίθος
 τὸν ἐθεώρει, προσφωνῶν, τοιαῦτα τῷ ὠμίλει·
 « Ἄν, Κύριε, εἰς ἔρημον ἐνταῦθα μόνος μένω
 »τὴν ὥραν ταύτην τῆς νυκτός, σὲ μόνον περιμένω.

60

»Τὸ ἀγνοεῖς, πλήν φίλος σου εἰμί. Σὺ μόνος κρίνον·
 »ἐρώτα, καὶ σὲ θέλουσιν αὐτοὶ πληροφορήσει.
 »Δι' ἐμοῦ σ' ἔλυσαν αὐτοὶ ἐκ τῶν ἐπικινδύνων
 »δεσμῶν, εἰς οὓς, μαγκανευθεῖς, ἀθλίως εἶχες ζήσει.
 »Δὲν εἶναι μὲν ὁ λόγος μου τὸ ἄσμα τῶν Σειρήνων,
 »ἀλλ' ὅμως ἄκουσον αὐτόν· ἄς μὴ σὲ παροργίσῃ.
 »Αὐτὸν νῦν ἐνστερνίσθητι, ἕως ν' ἀκούσῃς ὅσα
 »θενὰ σ' εἶπῃ σοφώτερα ἀγιωτέρα γλῶσσα.

64

»Οὐχὶ εἰς μαλακὰς σκιάς καὶ εἰς ἀκτὰς ἡδείας
 »μετὰ Σειρήνων καὶ νυμφῶν, εἰς ἄνθη καὶ εἰς βρύσεις,
 »ἀλλ' ἄνω, εἰς τῆς ἀρετῆς τὰς ἄκρας τὰς τραχείας
 »ἐστὶ τοῦ ἄκρου ἀγαθοῦ ἡ κοπιώδης κτῆσις.
 »Ἄνευ ἰδρώτων, παγετῶν, καὶ ἄνευ τῆς θυσίας
 »τῶν ἡδονῶν, μέχρις αὐτοῦ νὰ φθάσῃς μὴ ἐλπίσῃς.
 »Μακρὰν τῶν κορυφῶν ἡ φρὴν ἡ σὴ νὰ ἔρπῃ μέλλει,
 »καθὼς ὁ ὄρνις τ' οὐρανοῦ βατεύων εἰς τὰ ἔλλα;

62

»Ἡ φύσις σοὶ ἐδώρησε τὸ ὕψος τῆς ιδέας,
 »καὶ σ' ἐπλασε πρὸς οὐρανὸν τὸ μέτωπον νὰ αἵρῃς,
 »ἵνα πρὸς τ' ἄνω ἀφορᾷς, καὶ κατορθῶν ὥραιας,
 »μεγάλας πράξεις, εὐκλειαν εἰς τ' ὄνομά σου φέρῃς.
 »Θυμὸν ἐντός σου, καὶ ὀρμὰς ἐφύτευσε γενναίας,
 »οὐχὶ ὅπως ἐμφύλιος τὰς μεταλλεύῃ ἔρις,
 »οὐχὶ ὅπως κορέσωσιν ἡδυπαθεῖς ὀρέξεις,
 »ἢ ὅπως ὥσιν ἔρμαια εἰς παραλόγους ἔξεις·

63

» Ἄλλ' ἵνα ἡ ἀνδρία σου αὐτὰς καθωπλισμένη
 » ἀκατασχέτως τοὺς ἐχθροὺς προσβάλλῃ τοὺς ὀθνεῖους,
 » καὶ ἵνα πάντοτε δαμᾷ ἐν ἀνικήτῳ σθένει
 » τὰ πάθη, τοὺς ἐνδογενεῖς ἐκείνους πολεμίους.
 » Ἄφες αὐτὰς νὰ διοικῇ ἐκεῖνος, εἰς ὃν μένει
 » πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτῶν νὰ φέρῃ τοὺς ἀνδρείους.
 » Νὰ τὰς ἐξάπτῃ ἄφες τὰς αὐτὰς, νὰ τὰς πραινῇ,
 » νὰ μυωπίξῃ νῦν αὐτὰς, καὶ νῦν νὰ τὰς βραδύνῃ.»

64

Ὡς εἶπε, καὶ ὁ μαχητὴς ἐκ τῶν αὐτοῦ χειλέων
 ἀπέματτε τὸν λόγον τοῦ σιγῶν, κ' ἐν ἡσυχίᾳ.
 Τὰς συμβουλὰς τοῦ ἤκουε, καὶ ὑπ' αἰσχύνης καῖον
 τὸ πρόσωπόν του ἔκυπτεν εἰς γῆν καὶ ἡρυβρία.
 Ὁ δὲ πρεσβύτερος ὁ σοφὸς, διανοῶν τὸν νέον,
 τῷ εἶπε. « Τέκνον ἔγειρον τὸ βλέμμα, κ' ἰδὲ ποῖα
 » φέρ' ἡ ἀσπίς ποικίλματα. Ἐνταῦθα ἐγχαράκτους
 » τῶν προπατόρων θὰ ἰδῇς τὰς πράξεις τὰς ἐκτάκτους.

65

» Τὴν δόξαν τῶν προγόνων σου, προεξανισταμένων
 » εἰς τῆς τιμῆς τὸ στάδιον, ἐκεῖ θενὰ θαυμάσης.
 » Καὶ βραδυπόρος οὐραγὸς, ὀπίσω αὐτῶν μένων
 » ν' ἀπολειφθῇς ἀνέχεσαι σὺ μόνος τιμῆς πάσης!
 » Ἐγέρθητι, καὶ ἡ σπουδὴ τῶν ὧδε γεγλυμμένων
 » ἔστω σοι κέντρον, πτερνιστήρ. Ἐλθὲ νὰ τὰ σπουδάσης.»
 Οὕτως ὠμίλησεν. Ὁ δὲ τὸ βλέμμα τοῦ προσήλου
 ὅπου ἡ χεὶρ ἐδείκνυε τοῦ γηραιοῦ τοῦ φίλου.

66

Ὁ τορρέυτης διὰ χειρὸς σοφῆς καὶ ἀμιμήτου
πλῆθος εἰς ἔκτασιν στενὴν ἐδαίδαλε ζωδίων.

Παρίστων δ' ἐν διαδοχῇ σειρᾶς ἀδιατμήτου
τὸ γένος τὸ πολύδοξον, τὸ μέγα τῶν Ἀκκίων,
ἐκ Ῥώμης ὡς ἀνέβρυσεν ἡ παλαιὰ πηγὴ του,
κ' ἐχώρει διὰ καθαρῶν προρρέον ρυακίων.

Στεφανηφόροι ἴσταντο οἱ τότε ἡγεμόνες,
κ' ἐφαίνοντο αἱ νίκαι των κ' οἱ ἐνδοχοὶ ἀγῶνες.

67

Ὁ Γάιος, ὡς ἔσωσεν ἐκ τῆς λεηλασίας
τοῦ κράτους τὰ λειπόμενα τοῦ ἡμιπεπτωκότος,
καὶ τῶν λαῶν ἀνέλαβεν ἐκόντων τὰς ἡνίας,
καὶ ἡγεμὼν ἐγένετο τῆς Ἑσθης αὐτὸς πρῶτος·
ἐκάλυπτε δ' ὑπὸ σκιάν γενναίας προστασίας
τὰς πέριξ πόλεις, καὶ αὐτῶν προὔμαχει ἀνενδότης·
καὶ ὡς ὅποτε, προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ὀνωρίου,
πάλιν εἰσέβαλε στρατὸς τοῦ Γότθου τοῦ ἀγρίου.

68

Ὑπὸ σιδήρου καὶ πυρὸς βαρβάρων ταμισμένη,
ἐφαίνετο κατάφλεκτος πῶς καὶ ἡ Ἰταλία,
κ' ἡ Ῥώμη πῶς αἰχμάλωτος καὶ δούλη, περιμένει
πότε θὰ ἔλθῃ κ' ἐπ' αὐτὴν καταστροφή τελεία·
πῶς ὅμως ὁ Αὐρήλιος δὲν ἄφησε τὰ γένη
τὰ εἰς αὐτὸν ὑπήκοντα νὰ κάμψῃ ἡ δουλεία.
Καὶ ὁ Φορέστης ἔπειτα ἐδείχθη εἰς τὸν νέον,
ὁ πρὸς τοὺς Οὐνοὺς τοῦ βορρᾶ καρτερικῶς παλαίων.

Ἐκ τῆς μορφῆς γινώσκεται ὁ βδελυρὸς Ἀπτίλας·
τὸ βλέμμα ἔχει βλοσυρὸν, ὡς δράκων ἀτενίζων.
Πρόσωπον ἔχει ἀναιδὲς ἀδιαντρόπου σκύλλας,
καὶ φαίνεται μυκώμενος καὶ τοὺς δδόντας τρίζων·
εἰς μονομάχους δ' ἔπειτα καταβληθεὶς ἀμίλλας,
ὡς δραπετεύων φαίνεται, τοὺς μαχομένους σχίζων.
Τῆς δ' Ἀκυλίας προμαχῶν κατόπιν σὺ παρέστης
ὁ Ἐκτωρ ὁ Ἰταλικὸς, ὁ εὐγενὴς Φορέστης.

Ὁ θάνατός του ἀλλαχοῦ παρίστατο. Ἐκεῖνος
τὴν τύχην τῆς πατρίδος του ἀποφασίζει μόνον.
Ἰδοὺ υἱὸς τοῦ εὐγενοῦς πατρὸς, ὁ Ἀκαρῖνος,
τῆς Ἰταλίας καύχημα, τιμὴ τῶν ἡγεμόνων.
Τοῖς Οὐνοῖς δὲν ἐνέδωκε, τῇ τύχῃ ὁ Ἀλτῖνος
ἐνδίδει, κ' ἐδραιότερον ἄλλοῦ ἐγείρει θρόνον·
καὶ τέλος ἐξ ἐσχατιῶν χιλίων μίαν ὄλην
ἐπὶ τοῦ Πάδου ἔφθασε νὰ συνοικίσῃ πόλιν.

Τὸ ρεῦμα πρῶτον χαλινοῖ, ὅπως πλημμύρας χέον
παύσῃ, κ' ἐγείρει ἔπειτα τὴν πόλιν τὴν μεγάλην,
τὴν πόλιν, ἥτις βασιλὶς τοῦ κράτους τῶν Ἑσταίων
εἰς ἐποχὴν ἐπρόκειτο νὰ λάμψῃ ποτὲ ἄλλην.
Τοὺς Ἀλανοὺς ἐδῶ νικῶν, παρέχει δὲ προσπταίων
φαίνεται πρὸς Ὀδόακρον, καὶ ἀτυχήσας πάλιν,
ἀλλ' ἀποθνήσκων θάνατον ὑπὲρ τῆς Ἰταλίας,
τέλος λαμβάνων ἄξιον τῆς πατρικῆς εὐκλείας.

72

Πίπτει ὁ Ἀλφωρίσιος πλησίον του, οἱ Ἄλζοι
φεύγουσ' οἱ δύο ἀδελφοὶ μετὰ τῶν ἐξορίστων.
Πλὴν τὸν Ἑρουλον τύραννον ἡ χεὶρ αὐτῶν δαμάζει·
τὰ ὅπλα δὲ κατήγαγον αὐτοὺς κ' ἡ σύνεσις των.
Ὡς τοξευθεὶς τὸν ὀφθαλμὸν τὸν ἓνα ὁμοιάζει,
Ἐπαμεινώνδας Ἔστιος, εἰς συμπολεμιστῆς των,
θνήσκων παιδρὸς ὅτ' ἔμαθε τὸ τέρμα τῆς εὐχῆς του,
πῶς ὁ Τοτίλας ἔπεσε, κ' ἐσώθη ἡ ἀσπίς του.

73

Λέγω τὸν Βονιφάτιον. Μειράκιον, τὸ κλέος
ὁ νέος Βαλεριανὸς ἐπόθει τοῦ πατρὸς του.
Κατὰ τῶν γοθικῶν στρατῶν ἐμάχετο γενναίως
δι' ἤδη ἰσχυρᾶς φρενὸς, βραχίονος εὐρώστου.
Καὶ ὁ Ἑρνέστος ἄγριος ἐκεῖ, πλὴν ῥωμαλέος,
τοὺς λόχους τοὺς Σλαβωνικοὺς ἐδίωκεν ἐμπρός του.
Κατόπιν ὁ Ἀδόαρδος ἐφαίνετο τῶν ἄλλων
τοὺς Λομβαρδοὺς τῆς πόλεως Μονσέλκης ἀποβάλλων.

74

Ἦν ὁ Ἑρρίκος, ἦν ἐκεῖ ὁ Βεραγγέρος, ὅπου
ὁ μέγας εἶχε Κάρολος σεπτὴν σημαίαν στήσει.
Ἦν πλήκτης πάντων πρῶτιστος, καὶ ἦν παντὸς ἀνθρώπου
ἐπὶ ἀνδρὶ' ἀνώτερος καὶ πρῶτος ἐν φρονήσει.
Τὸν Λουδοβίκον ἔπεισεν αὐτὸς ἐκ παντὸς τρόπου
τὸν Ἰταλὸν ἀνεψιὸν νὰ καταπολεμήσῃ.
Ἰδοῦ, νικήσας ἔσυρεν αὐτὸν αἰχμάλωτόν του.
Ἰδοῦ ὁ Ὄθων, ὁδηγῶν πεντάδα τῶν υἱῶν του.

75

Ἐκεῖ καὶ ὁ Ἀλμέρικος παρῆν, ἐξουσιάζων
 μαρκέσιος τῆς πόλεως, τοῦ Παδου Βασιλίσσης.
 Πρὸς οὐρανὸν ἀνέτεινε τὸ βλέμμα, ὡς δοξάζων,
 καθ' ὃ ἐγείρας εὐσεβῶς θρησκευτικὰς ἰδρύσεις.
 Πρὸς Βεραγγέρον ἔπειτα ὁ δεύτερος τῶν Ἀζζων
 εἰς ἀμοιβαίας ἐχθρικὰς παρήγετο προκλήσεις.
 Μετὰ ποικίλας δὲ στροφὰς τῆς τύχης ἐναντίας,
 νικήσας, ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας.

76

Ἴδου χωρῶν πρὸς Γερμανοὺς ὁ τοῦ Ἀλβέρτου γόνος
 καὶ παρ' αὐτοῖς ἐπ' ἀρετῇ τοσοῦτον διεκρίθη
 διὰ παντὸς πολεμικοῦ κ' εἰρηνικοῦ ἀγῶνος,
 ὥστε τοῦ Ὀθωνος γαμβρὸς πολύφερνος προύκρίθη.
 Προκύπτει δ' ὀπισθοφανὲς τὸ σῶμα τοῦ Οὐγῶνος,
 ὑφ' οὗ πολλάκις ἡ ὀφρὺς τῆς Ῥώμης κατεβλήθη.
 Τῆς Ἰταλίας ἦν αὐτὸς μαρκέσιος, ὑπάρχων
 συγχρόνως ὁ ἀνώτατος καὶ τῆς Τοσκάνης ἄρχων.

77

Ὁ Θεοδάλδος πάρεστι μετὰ Βονιφατίου
 οὗ καὶ ἡ φίλη σύζυγος παρῆν, ἡ Βεατρίκη.
 Διὰ στερήσεως αὐτοὺς ἀρσενικοῦ παιδίου,
 ἀξίου κληρονόμου των, ἡ τύχη τοὺς ἡδίκει.
 Ἀλλ' ἡ Μαθθίλδα, κορωνὶς παντὸς τοῦ γυναικείου,
 ἐκέκτητο τὴν ἀρετὴν ἣτις εἰς ἄνδρ' ἀνήκει.
 καὶ ἦρεν ὑπερήφανος τὸ εὐγενές της βλέμμα,
 βλέπουσα κάτωθεν αὐτῆς πᾶν σκῆπτρον καὶ πᾶν στέμμα.

78

Τὸ πρόσωπόν της αἶρεται, καὶ πνέει πνεῦμ' ἀνδρεῖον.
 Τὸ βλέμμα της, ἀρρενωπὸν, σπινθῆρας ἐκτινάσσει.
 Κατέβαλε τοὺς Νορμανδοὺς ὁ ἰσχυρὸς βραχίων
 καὶ τὸν Γισκάρδον, ὃν οὐδεὶς εἶχε ποτὲ δαμάσει·
 καὶ τὸν Ἑρρίκον ἔτρεψε, κ' εἰς τὸν ναὸν τὸν θεῖον
 προσφέρει τὴν σημαίαν του ἣν εἶχε τῷ ἀρπάσει.
 Καὶ τέλος ἐγκαθίδρυσεν ἡ κόρη ἡ γενναία
 εἰς τὴν ἀγίαν ἔδραν τοῦ τὸν ἄκρον ἱερέα.

79

Ἐξόπισθεν ἀκολουθεῖ αὐτὴν ὡς βοηθὸς της
 ὁ πέμπτος Ἄζζος, ἀγαπῶν αὐτὴν, ὡς εἶναι δῆλον.
 Ὁ τέταρτος δὲ τῆς φυλῆς, ὁ ἰσχυρὸς κορμὸς της,
 πρὸ πάντων ἐπεδείκνυε πλοῦτον βλαστῶν καὶ φύλλων.
 Ὁ Γέλφος ἀπεδήμησεν εἰς Γερμανίαν, ὅστις
 τῆς Κονιγούνδης ἦν υἱὸς καὶ τούτου τέκνον φίλον·
 καὶ αὕτη ἡ παραφυᾶς, ἐν Ῥώμῃ πεφυκυῖα,
 μετερπεύθ' εἰς τὰ καλὰ Βαυαρικὰ πεδία.

80

Αὐτὸς ἐπὶ τὸ στέλεχος τῶν Γέλφων, ξηρὸν ἤδη
 ἀχμαῖον ἐνεκέντρισε τὸν κλάδον τὸν Ἑσταῖον,
 ὥστε ὁ Γέλφος κορμὸς ἐκ νέου ἀναδίδει
 καὶ ἡγεμόνων στέμματα καὶ σκῆπτρα βασιλέων,
 καὶ ὁ κλεινὸς τοῦ κηπουρὸς ἠτύχησε νὰ ἴδῃ
 οὐρανοδάμονα αὐτὸν φυόμενον, ὠραῖον.
 Ἡ κορυφή του ἤγγιζε τὰ ἄστρα, καὶ σκιάσαν
 τὸ φύλλωμα ἐκάλυπτε τὴν Γερμανίαν πᾶσαν.

81

Ἄλλὰ κ' ἡ ρίζα ἐνταύτῳ ἡ Ἰταλὶς ἐκβάλλει
θαλλοὺς γενναίους καὶ χλωροὺς, καὶ ἀρθονίαν κλώνων.
Περὶ τὸν Γέλφον τὸν ἐκεῖ καὶ ὁ Βερτόλδος θάλλει·
ὁ ἕκτος Ἀζζος ἀνυψοῖ τὴν δόξαν τῶν προγόνων.
Τοιαύτην εἶχε τὴν σειρὰν ὁ τορρέυτης δαιδάλει,
ὥς ἐπὶ πνέοντος χαλκοῦ, τῶν ζωηρῶν εἰκόνων.
Ὡς ὁ Ῥινάλδος θεωρεῖ αὐτάς, σπινθηρὲς πόσοι
ἐκ τῆς ἀρχαίας του φλογὸς ἐντός του ἐκπηδῶσι!

82

Εἰς τὴν ψυχὴν του ἀρετὴν ἐξάπτ' ἡ ἀρετὴ των.
Ὁ νοῦς του παραφέρεται, ὥστ' ἐνδομύχους κλίσεις,
καὶ εἴ τι φανταστὸν ἐντὸς τῶν τῆς ψυχῆς ἀδύτων,
ὥς στρατιῶν καταστροφάς, ὥς πόλεων πορθήσεις,
ἐφαίνετο αὐτῷ παρὸν καὶ ἀληθὲς πῶς ἦτον
εἰς τὰς ἡπατημένας του σωματικὰς αἰσθήσεις·
καὶ ἤδη καθοπλίζεται, καὶ ἡ ἐλπίς του φθάνει
μέχρι τῆς νίκης, καὶ αὐτὴν τὴν νίκην προλαμβάνει.

83

Ἄλλ' εἰς αὐτὸν τοῦ τῶν Δανῶν ἀνδρείου ἡγεμόνος
τὸν θάνατον ὁ Κάρολος ἐν τούτοις διηγῆθη,
καὶ τῷ κρεμᾷ τὴν σπάθην του ἀπὸ τοῦ τελαμῶνος.
«Λάβε τὴν· τύχη ἀγαθῇ!» τῷ λέγει τότε. «Ἴθι·
»καὶ δίκαιος, θεοσεβὴς καὶ ἰσχυρὸς συγχρόνως,
»τὴν πίστιν σῶζε τοῦ Χριστοῦ, καὶ πρόμαχος τῆς στῆθι.
»Τὸν πρὶν τῆς σπάθης κύριον, τὸν φίλον σου ἐκδίκει,
»ἔστις σ' ἡγάπα ἐμπαθῶς. Εἰς σὲ αὐτὸ ἀνήκει.»

84

Ὁ δ' εἶπεν· «Ὁ ἐκδικητὴς Θεὸς εἴθ' ἐπιτρέψοι,
 » ἡ χεὶρ μου, ἥτις σήμερον τὴν σπάθην ταύτην ψάυει,
 » ὑπὲρ τοῦ πρὶν κυρίου της ἐκδίκησιν νὰ δρέψῃ,
 » καὶ ν' ἀποδώσῃ ὀφειλὴν ἣν εἶχεν ἀναλάβει.»
 Ὁ δ' ἄλλος, σπεύδων χάριτας αὐτῷ νὰ ἐπιστρέψῃ
 πολλὰς ἀρκεῖται ἐν βραχεὶ αὐτὰς νὰ περιλάβῃ.
 Ὁ γέρων ὅμως τοὺς καλεῖ χωρὶς ἀργοπορίας
 ν' ἀπέλθωσιν, ἀρχόμενοι τῆς νυκτικῆς πορείας.

85

Λέγει· «Καιρὸς νὰ σπεύσητε ὅπου σᾶς περιμένει
 » ὁ Βουλλιὼν καὶ ὁ στρατὸς, καὶ ὅπου ὠφελεῖτε.
 » Μὴ χρόνον κατατρίβωμεν. Ὀλίγος μόνον μένει.
 » Διὰ τοῦ σκότους ὑπ' ἐμοῦ θενὰ ὁδηγηθῆτε.»
 Ὡς λέγει· κ' εἰς τὸν δίφρον του ἀμέσως ἀναβαίνει,
 κ' οἱ τρεῖς συναναβαίνουνσι κατόπιν του ὀπλιταί.
 Καὶ μαστιγῶν τοὺς ἵππους τοὺς τὸ βῆμά των ταχύνει,
 καὶ πρὸς ἀνατολὰς αὐτὸ ῥυθμίζων διευθύνει.

86

Οὕτω διεπορεύοντο ἐν σιωπῇ τὰ σκότη,
 ὁπότε εἶπεν ὁ σοφὸς τοιαῦτα πρὸς τὸν νέον·
 » Ἡ ρίζα τίς τοῦ γένους σου, οἱ κλάδοι της οἱ πρῶτοι
 » ἰδὲ ὅποιοι, φέροντες καρποὺς ἀνδρῶν γενναίων.
 » Μὴ ἤδη ἄγονον αὐτὴν ἐκλάμβανε, διότι
 » ἦν εὖφορος εἰς ἥρωας ἐπὶ καιρῶν ἀρχαίων·
 » οὐδ' ὅλως ἡ ἰκμὰς αὐτῆς ἀπεξηράνθη στείρας,
 » οὐδὲ τὴν γονιμότητα τῇ ἀφαιρεῖ τὸ γῆρας.

»Ω! εἰς τὸν ζόφον τῆς νυκτὸς ὡς εἶδα τῆς προτέρας
 »τὰς παραστάσεις τῶν κλεινῶν, μεγάλων σου προγόνων,
 »εἶθε ὁμοίως ἔβλεπον ὡς τῶν καιρῶν τὸ πέρας
 »καὶ ὅλην σου τὴν ἔνδοξον σειρὰν τῶν ἀπογόνων,
 »καὶ πρὶν ἢ ζῶντες εἰς τὸ φῶς φανῶσι τῆς ἡμέρας,
 »εἰθ' ἐπεδείκνυσον αὐτοὺς εἰς ὄψιν τῶν συγχρόνων!
 »εἰρμόν δὲν θενὰ ἔβλεπες ἀνδρῶν ἀφανεστέρων,
 »ἡρώων ἥττον εὐκλεῶν, ἢ ἔργων κατωτέρων.

»Ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς ἐμῆς δὲν δύναμαι ἰσχύος
 »ἐν μέλλοντι τὸ ἀληθὲς ν' ἀνεύρω κεκρυμμένον,
 »εἰμὴ διακρινόμενον διὰ πυκνῆς ἀχλὺς,
 »ἀμφίβολον, καὶ ἀμυδρὸν, καὶ συνεσκοτισμένον.
 »Μηδ', ἂν τι δι᾽ ἰσχυρισθῶ, νομίσης, ἀνοικεῖως
 »ὅτ' εἰς ἰδίαν γνώμην μου στηρίζοι' ἐπιμένων.
 »Οὐχί. Παρ' ἄλλου ἤκουσα ὀλίγα, εἰς ὃν θέλων
 »καὶ πρόφρων ἀνεκάλυψεν ὁ οὐρανὸς τὸ μέλλον.

»Ὅ,τ' εἰς ἐκεῖνον ὁ Θεὸς, καὶ ἡ φωνὴ ἐκείνη
 »ἐμοὶ γνωστὸν ἐποίησε, σοὶ θέλω φανερώσει.
 »Οὐδέποτε Ἑλληνὶς φυλὴ, οὐδέποτε Λατίνη
 »ἢ βάρβαρος, πάλαι ἢ νῦν, δὲν εἶχεν ἀναδῶσει
 »τοιούτους ἀνδρας εὐκλεεῖς, ἡρώων τόσα σμήνη,
 »ὅπόσοι ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ σοῦ θὰ γεννηθῶσι.
 »Θ' ἀναφανῶσι τῶν ἀνδρῶν λαμπρότεροι ἀκόμη
 »ὅσους ἡ Σπάρτη ἔθρεψεν, ἢ Καρχηδὼν καὶ ἡ Ῥώμη.

» Πλὴν τὸν Ἀλφόνσον προτιμᾷ, μοὶ εἶπε, τῶν ἐτέρων,
 » ὅς ἦν τὸν τίτλον δεύτερος, τὰς ἀρετὰς δὲ πρῶτος.
 » Νὰ γεννηθῇ προώρισται ὅτε ὁ κόσμος γέρων,
 » καὶ ἄνδρες δὲν προάγονται ἐκ τοῦ γεγηρακότος.
 » Οὐδεὶς ὁ τ' ὄπλον ὡς αὐτὸν, τὸ σκῆπτρον κρεῖττον φέρων,
 » ἢ ὅστις τόσον εὐγενῶς, στερρόως καὶ ἀνενδότως
 » θὰ ἔλῃ ἀταπείνωτον τὸ ξίφος ἢ τὸ στέμμα.
 » Θέλ' ὑπερτάτως, ὡς οὐδεὶς, δοξάσει τὸ σὸν αἷμα.

» Παιδίον ἔτ', εἰς συμπλοκὰς εἰκονικῶν πολέμων
 » θὰ δώτῃ δείγματα λαμπρὰ πρωτοφανοῦς ἀνδρίας·
 » καὶ τὸ θηρίον τῶν δρυμῶν θενὰ τὸν φεύγῃ τρέμον,
 » καὶ θενὰ δρέψῃ ἔπαινον εἰς τὰς ἵππομαχίας,
 » καὶ ἔπειτα ἐπὶ μαχῶν θὰ λάβῃ πολυαῖμον
 » πλούσια λάφυρα ἐχθρῶν, καὶ στέφανον εὐκλείας·
 » καὶ συνεχῶς εἰς κόσμησιν τῆς κεφαλῆς τῆς νέας
 » θὰ φέρῃ στέφανον δρυὸς, ἢ δάφνης, ἢ ἐλαίας.

» Ἐπειτα δ' ἔσται δόξα του, ἐπὶ ὠρίμων χρόνων,
 » ἢ τῆς εἰρήνης ἰδρυσις καὶ ἢ τῆς ἡσυχίας,
 » τὸ ἐν τῷ μέσῳ δυσμενῶν, ταραχῶδων γειτόνων
 » διατηρεῖν ἀκύμαντον τὴν ναῦν τῆς πολιτείας,
 » ἢ διακόσμησις πομπῶν, ἢ τέλεισις ἀγώνων,
 » τῆς τέχνης ἢ ἐνθάρρυνσις καὶ ἢ τῆς εὐφυίας,
 » τὸ ἀνταμείβειν τοὺς καλοὺς, τοὺς πονηροὺς παιδεύειν,
 » τὸ προορᾶν τὰ μέλλοντα, τ' ἀπέχοντα μαντεύειν.

» Ὄταν καιροὶ θὰ ἔλθωσιν, οἱ βάρβαροι τοῦ σκότους
 » ἀγρίως νὰ λυμαίνωνται ὁμοῦ καὶ γῆν καὶ πόντον,
 » καιροὶ ἀπαίσιτοι, καθ' οὓς εἰς τῶν λαῶν τοὺς πρώτους
 » θὰ ἐπιβάλῃσι ποτὲ τὸν θάνατον ζυγὸν των,
 » ἂν ἐκλεχθῇ τοὺς εὐγενεῖς νὰ σώσῃ αἰχμαλώτους,
 » τὴν θάσανόν των ἐκδικῶν, τὴν ὕβριν τῶν ναῶν των,
 » νὰ αἰσθανθῇ τὴν τιμωρὸν ῥομφαίαν αὐτοῦ μέλλει
 » ὁ τύραννος ὁ ἀσεβὴς κ' ἡ ἐναγὴς ἀγέλη.

» Ματαίως θ' ἀντιτάττωνται παρασκευῇ μεγάλῃ
 » οἱ Τοῦρκοι κ' οἱ Μαυριτανοὶ εἰς τὰ στρατεύματά του.
 » Πέραν τοῦ Ταύρου, ὃν σινδὼν χιόνος περιβάλλει,
 » νὰ φέρῃ θέλει δυνηθῇ, καὶ πέραν τοῦ Εὐφράτου,
 » καὶ τῶν χωρῶν, ἐφ' ὧν αἰεὶ θερμὸν τὸ ἔαρ θάλλει,
 » τὸν λευκὸν ὄρνιν, τὸν σταυρὸν, τὰ κρῖνα τὰ χρυσᾶ του·
 » καὶ ὅπως μέλανας λαοὺς εἰς κολυμβήθραν νίψῃ,
 » τοῦ Νείλου τὰς κρυπτογενεῖς πηγὰς θ' ἀνακαλύψῃ.»

Οὕτως ὁ γέρων ὁμιλεῖ. Αὐτοῦ δ' ὁ νεανίας
 τοὺς λόγους ἀπεδέχετο μετὰ χαρᾶς μεγάλης.
 Τὰς φρένας ἀγαλλόμενος, μετὰ φαιδρᾶς καρδίας
 τὸν στοχασμὸν ἐθώπευε προσδοκωμένης πάλης.
 Ἐν τούτοις ὁ Αὐγερινὸς χρυσοῖ τὰς ἀκρωρείας,
 κ' ἡ φύσις πρὸς ἀνατολὰς λαμβάνει ὄψιν ἄλλην.
 Ὀλίγον δὲ προὔχωρησαν ἐπέκεινα, ὅποτε
 φαίνοντ' ἐμπρὸς των αἱ σκηναὶ καὶ αἱ σημαῖ' αἱ πρῶται.

Καὶ τότε πάλιν ὁ σοφὸς τοιαῦτα εἶπε γέρον·
 «Βλέπετε πῶς ὁ ἥλιος χωρεῖ ἀκτινοβόλος,
 »διὰ τοῦ φίλου του φωτὸς εἰς ὄψιν ὑμῶν φέρων
 »ὄρος καὶ πόλιν καὶ σκηνάς. Ἴδου ὁ στρατὸς ὅλος.
 »Μέχρις ἐνταῦθα δι' ὁδῶν ἀγνώστων, νεωτέρων
 »χωρὶς κινδύνων, ἀσφαλῶς σᾶς ἔφερα εὐκόλως.
 »Καθοδηγίαν τοῦ λοιποῦ δὲν θέλετε ἑτέραν.
 »Δὲν συγχωρεῖται εἰς ἐμὲ νὰ προχωρήσω πέραν.»

Καὶ τοὺς ἀπεχαιρέτισε. Ἀπέρχονται δ' ἐκεῖνοι
 πεζοί, καθ' ὅσον ἡ ὁδὸς τοῖς ἦτον ἐγνωσμένη.
 Πρὸς τὰς σκηνὰς πορεύονται, πρὸς ἃς τοὺς κατευθύνει
 ὁ ἥλιος, ὅστις βραδὺς ὑπὲρ αὐτὰς προβαίνει.
 Εἰς τὸ στρατόπεδον γνωστὴ ἐν τούτοις εἶχε γίνει
 τῶν ἵπποτῶν ἡ ἔλευσις ἡ περιμενομένη.
 Αὐτῆς δ' ἡ φήμη ἔφθασε καὶ μέχρι Βουλλιῶνος,
 ὅστις ἀνέστη, κ' ἔσπευσε νὰ τοὺς δεχθῇ προφρόνως.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΔΕΚΑΤΗ ΟΓΔΟΗ

4

Ὁ δὲ Ῥινάλδος, πρὸς αὐτὸν ἐλθὼν ἐν ὑποκλίσει,
ὠμίλησε, καὶ ἦν αὐτοῦ τοιαύτ' ἡ ὁμιλία·
« Ἄν τὸν θανόντα ἔρριψα νεκρὸν ἐν ἐκδικήσει,
» μ' ἐπλάνησε ζηλότυπος ψευδοφιλοτιμία.
» Πικρῶς λυποῦμαι, ἀρχηγέ, ὅτ' εἶχον σέ λυπήσει,
» κ' ἡ τεταπεινωμένη μου μετανοεῖ καρδία.
» Προῆλθα ὡς μ' ἐκάλεσας. Εἶπε, κ' εἰς τὴν φωνήν σου,
» θὰ πράξω ὅ,τι ἀπαιτεῖς πρὸς εὐχαρίστησίν σου. »

2

Εἶπε, καὶ κλίνει εὐλαβῶς. Ὁ Βουλλιὼν δ' ἐκτείνει
φίλου ἀγκάλην πρὸς αὐτὸν, καὶ οὕτως ἀπεκρίθη·
« Μακρὰν ἡμῶν ἡ λυπηρὰ ἀνάμνησις ἐκείνη.
» Παρῆλθον ὅσ' ἀναπολεῖς. Ἄς τὰ καλύψῃ ἡ λήθη·
» καὶ τιμωρία παρ' ἐμοῦ ἡ μόνη ἃς σοὶ γίνη,
» τὰ ἔργα πάλιν τὰ κλεινὰ νὰ πράττης, τὰ συνήθη.
» Εἰς θρίαμβον ἡμέτερον κ' εἰς ὀλεθρον τῶν ἄλλων
» νὰ πολεμήσης, τέρατα τοῦ δάσους καταβάλλων.

3

»Τὸ δάσος τὸ πανάρχαιον, ἐξ οὗ μηχανημάτων
 »ἡμεῖς ἐξυλευόμεθα τὴν ὕλην ἐξ ἀρχαίου,
 »ἐνεκα τίνος ἀγνοῶ, ἀλλὰ γοητευμάτων
 »κατέστη τόπος, θέατρον σκηνῆς ἀποτροπαίου.
 »Οὐδεὶς ὁ δένδρον εἶν' ἐκεῖ ἀρόβως καταράττων.
 »Ἀλλ' ἔσται, ἄνευ μηχανῶν, ἡ ἄλωσις ματαίου
 »κόπου προσπάθεια. Ἐκεῖ ὅπου φοβοῦνται τόσοι
 »καὶ ὅλοι, τὴν ἀνδρίαν σου σὺ θέλεις ἐκδηλώσει.»

4

Ὡς εἶπεν. Ὁ δ' ὑπέσχετο ἐν λέξει βραχυτάτῃ
 εἰς τοὺς κινδύνους νὰ ῥιφθῇ, τοὺς κόπους, καὶ εἰς τ' ἄλλα·
 εἰς τὴν μεγάλην πράξιν δ' ἦν ὁ ἀρχηγὸς προστάττει
 νὰ πράξῃ ὅ,τι ἐφικτὸν, οὐχὶ δὲ καὶ μέγала.
 Εἶτα στραφεὶς πρὸς τοὺς λοιποὺς, τὰς χεῖράς των ἐκράτει,
 προθύμως δεξιούμενος καὶ φιλοφρόνως μάλα.
 Ἦν ὁ Ταγκρέδης, ἦν ἐκεῖ ὁ Γέλφος, πλῆθος ἄλλων
 τοῦ στρατοπέδου ἀρχηγῶν τῶν πρώτων καὶ μεγάλων.

5

Ἀφ' οὗ δὲ πρὸς αὐτοὺς θερμῶς καὶ ἐπανειλημμένως
 τοιαύτας ἐδαψίλευσε πολλὰς φιλοφρονήσεις,
 τῶν κατωτέρων καὶ κοινῶν στρατιωτῶν τὸ γένος
 ἐστράφη καὶ δημοτικῶς ἡσπάσατο ἐπίσης.
 Τοσοῦτος ἀρειμάνιος δὲν θὰ ὕψοῦτο αἶνος,
 οὐδὲ τοιαῦται περίξ του θὰ ἦσαν συνωθήσεις,
 ἐὰν κατέκτ' ἀνατολὴν καὶ δύτιν, καὶ θριάμβων
 τέθριππον ἤλαυνε χρυσοῦν διὰ λαῶν ἐκθάμβων.

6

Οὕτω προέβ' εἰς τὴν σκηνὴν, καὶ οἱ λοιποὶ συγχρόνως,
καὶ κύκλῳ του ἐκάθησαν οἱ σχετικώτεροί του.
Πολλὰ τοῖς ἀπεκρίνατο, κ' ἡρώτα ἐπιμόνως
περὶ πολέμου, μαγειῶν, καὶ δάσους ἀπροσίτου.
Ἄφ' οὗ δὲ ἀπεχώρησαν, καὶ ἦτον σχεδὸν μόνος,
τοιαύτ' ἠκούσθη ἡ σεπτὴ φωνὴ τοῦ ἐρημίτου·
«Μεγάλα, εἶπε, πράγματα, ὦ πλάνη ὁδοιπόρε,
»προσέβαλαν τὰς ὀψεις σου, μεμακρυσμέναι χῶραι.

7

»Πόσας ὀφείλεις χάριτας εἰς τὸν τῶν οὐρανίων
»παντάνακτα, ὃς σ' ἔσωσεν ἀπὸ χειρῶν γοήσσης!
»Εἰς τὴν ἁγίαν μάνδραν του, ἀπωλοδὸς ἀρνίον
»νά ἐπιστρέψῃς εὐδοκεῖ, τὴν ποιμήνην του ν' αὐξήσῃς.
»Ὁ Γοδεφρείδος, ἐκτελῶν τὸ θέσπισμα τὸ θεῖον,
»σκεῦος σ' ἐκάλεσ' ἐκλογῆς, νά τὸν ὑπηρετήσῃς.
»Πλὴν δὲν ἀρμόζ' εἰς βέβηλον, μὴ καθαρθεῖσαν χεῖρα
»τὸν μέγαν νά ὑπηρετῇ, τὸν ἱερὸν σωτήρα.

8

»Ἡ ζοφερά καὶ παχυλὴ ὁμίχλη τῶν γηίνων
»ἐστὶν ἡ ἀτμοσφαῖρά σου, καὶ σὰρξ σὲ περιβάλλει,
»ἥς οὐδ' ὁ Νεῖλος δύναται, οὐδὲ ὁ Γάγγης, πλύνων
»οὐδ' ὄλος ὁ Ὀκεανὸς τὸν ῥύπον ν' ἀποβάλῃ.
»Νὰ σ' ἀπαλλάξῃ τῶν δεινῶν μολώπων σου ἐκείνων
»ἰσχύει μόνη τοῦ Θεοῦ ἡ χάρις ἡ μεγάλη.
»Συγχώρησιν αἰτούμενος, τὸν οὐρανὸν προσκύνει,
»καὶ ἐξομολογούμενος, προσεύχου, κλαῖε, θρήνει.»

9

Οὕτως ὠμίλησεν· ὁ δὲ, τὰς ὑπερηφανείας,
τοὺς ἄφρονάς του ἔρωτας ἀπέκλαυσεν ἐντός του.
Εἵτα δ' ἐμπρός του προσπεσὼν, ἐν συντριβῇ καρδίας
εἶπε τὰ πλημμελήματα τὰ τῆς νεότητός του.
Ὁ θεῖος λειτουργὸς δ' ἀφείς αὐτοῦ τὰς ἁμαρτίας,
τῷ εἶπεν· «Ὡς ὁ ἥλιος τὸ πρῶτον ῥίψῃ φῶς του,
» ἀνάβα εἰς τὴν κορυφὴν, ἣν ἡ αὐγὴ χρυσώνει
» πασῶν τὴν πρώτην, κ' ἐπ' αὐτῆς προσεύχου, κλίνων γόνυ.

10

» Καὶ εἰς τὸ δάσος ἔπειτα τὸ πλήρες φαντασμάτων
» ἔλθε, οὗ εἶναι ἡ σκιά τερατουργὸς ἀπάτη.
» Ἦξευρε· ἔση νικητῆς γιγάντων καὶ τεράτων
» ἐάν οὐδὲν ψευδοφανὲς τὴν φρένα σου ταραττῇ.
» Μὴ ὑπὸ τόνων θλιβερῶν, ἢ λιγυρῶν ἁσμάτων
» θελχθῆς· μὴ κάλλος, βλέμμα μὴ, μηδὲ μειδιάμα τι
» ἐμβάλλ' εἰς τὴν καρδίαν σου ἐπικινδύνους πόθους.
» Ἀπωσον ὄψεις θολεράς καὶ παρακλήσεις νώθους.»

11

Αὐτὰ τῷ ἐσυμβούλευσεν· ὁ νέος δὲ προέβη
εἰς σύντονον παρασκευὴν, ἐπιθυμῶν κ' ἐλπίζων.
Σύννους τὴν νύκτα προσδοκᾷ, καὶ διανυκτερεύει
σύννους, καὶ πρὶν διαγελῶν ἀρχίσῃ ὁ ὀρίζων,
λαμβάνει τὰ πολύτιμα πολεμικά του σκεύη,
νὰ τὰ καλύψ' ὑπὸ κενὸν χιτῶνιον φροντίζων·
καὶ μόνος, καὶ πεζοβατῶν ἐν σιωπῇ θαθείᾳ,
ἀπεμακρύνθη τῶν σκηνῶν, ἀφῆκε τὰ πεδία.

42

Ἦν ἔτι ὥρ' ἀμφίβολος, καθ' ἣν δὲν ὑπεχώρει
 νενικημένη ἐντελῶς ἡ νύξ πρὸ τῆς ἡμέρας.
 Πλὴν διὰ ῥόδων ἔστεφεν ἡδ' ἡ αὐγὴ τὰ ὄρη,
 κ' ἔτι διέσπῳζέ τινας ὁ οὐρανὸς ἀστέρας.
 Ἐκεῖνος δὲ πρὸς τὸ βουνὸν τῶν Ἑλαιῶν ἐχώρει,
 καὶ, πέριξ του, περισκοπῶν τὴν γῆν καὶ τοὺς ἀέρας,
 ἐθαύμαζε τῆς φύσεως τὰς θείας ἀρμονίας,
 τὰ κάλλη τὰ νυκτερινὰ, τὰ κάλλη τῆς πρωίας.

43

Κ' ἐσκέπτετο καθ' ἑαυτόν· «ὦ θεάς τερπνοτάτης,
 » ἦν παριστᾷ ἡ ἔκτασις τῶν οὐρανίων θόλων!
 » Τὴν μὲν ἡμέραν τὴν περᾷ ὁ μέγας διφρηλάτης,
 » κ' ἡ νύξ σφαιρῶν λαμπρότητα δεικνύει φωτοβόλων,
 » τὴν ἀργυρᾷν σελήνην της καὶ τ' ἄστρα τὰ χρυσᾷ της.
 » Οὐδὲν δ' ἡμᾶς ἐνθουσιᾷ ἐκ τῶν θαυμάτων ὄλων,
 » ἀλλὰ μᾶς θέλγει φῶς θαμβόν, ὃ βλέμμα, στιγμῆς γέλως
 » γεννᾷ· καὶ ζῇ ὠκύμορον, καὶ εἶτα σβεῖται τέλος.»

44

Αὐτὰ διελογίζετο, τὸ ὄρος ἀναβαίνων
 πρὸς τὴν ὑψίστην κορυφὴν· κ' ἐκεῖ τὸ γόνυ κλίνας,
 τὸ αἵτημα τῶν οὐρανῶν ἐπάνω ἐπηρμένον,
 τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τῆς αὐγῆς στηρίζας τὰς ἀκτῖνας,
 εἶπεν· «Ἴδέ με ἴλεως, ἰδὲ συγκαταβαίνων
 » πᾶσαν τὴν πρώτην μου ζωὴν, τὰς πρώτας μου εὐθύνas,
 » ὦ πάτερ καὶ ὦ Κύριε! Νεῦσόν μοι χάριν φέρων,
 » καὶ τὸν ἀρχαῖόν μου Ἀδὰμ ἀπόπλυνον καθαίρων!»

45

Ὡς προσηυχῆθη. Αἶρεται δ' ἀπέναντι κ' ἐμπρός του
 ἢ χρυσοστέφανος ἤως, ἢ οὔσα πρὶν ῥοδίνη,
 εἰς τὸν χαλκὸν τοῦ κράνους του καὶ τὸν τοῦ θώρακος του
 ἀστράπτουσα, καὶ τῶν βουνῶν τὰς κορυφὰς λαμπρύνει.
 Ὁ δ' εἰς τὸ φλέγον μέτωπον αἰσθάνεται κ' ἐντός του,
 ὅτι τῷ πέμπει ἢ στιγμὴ ἢ πρωϊνὴ ἐκείνη,
 ζωογονοῦντα ζέφυρον, ὃν ἡ αὐγὴ ἐκχέει,
 ὅστις τὴν κόμην του κινεῖ, καὶ ὅστις δρόσον πνέει.

46

Ἄσπιλος πάχνη τ' οὐρανοῦ ἐπὶ τὸ ἐνδύμα του
 πίπτει, καὶ τέφραν φαίνεται λευκὴν πῶς ἐπιπάσσει.
 Τὸ διαβρέχει ἐντελῶς, καὶ τὴν ὠχρότητά του
 πρὸς φωτοδόλον καὶ λαμπρὰν λευκότητ' ἀνταλλάσσει.
 Οὕτω τὸ ῥόδον, μαρνανθὲν, τὴν ὠραιότητά του
 ἀναλαμβάνει νεαράν ὡς δροσερὸν αὐγάσῃ·
 καὶ οὕτ' ὁ ὄφις, ἔμπλεως χαρᾶς, ἀνανεοῦται,
 καὶ ἀναλάμπων εἰς τὸ φῶς τὸ δέρμα του χρυσοῦται.

47

Οὐδ' ὁ Ῥινάλδος δὲ αὐτὸς δὲν εἶδε τῆς ἐσθῆτος
 τὴν στίλβουσαν λευκότητα, χωρὶς νὰ τὴν θαυμάσῃ.
 Ἄλλ' ἔμως δὲν χρονοτριβεῖ, καὶ θαίνει ἀτρομήτως
 πρὸς τ' ἀρχαιότατα, αὐτῷ καταδειχθέντα δάση.
 Ἐφθασε μέχρις οὗ οὐδεὶς κατώρθου, ἀκωλύτως,
 διατηρήσας τὴν ἀκμὴν τοῦ θάρρους του, νὰ φθάσῃ.
 Οὐδόλως πλὴν δυσάρεστον τὸ δάσος ἢ φρικῶδες
 ἐφάνη εἰς τὴν ὄψιν του, ἀλλὰ τερπνῶς σκιῶδες.

48

Προβαίνει δέ, κ' ἐκ τοῦ μυχοῦ ἀκούει τοῦ συσκίου
τόνον τινὰ μελίρρυτον, ὡς ἄσματος θυμήρους,
καὶ ὡς λαμπρὸν πλατάγημα, ὡς θρῆνον ρυακίου,
καὶ ὡς ὑπὸ τὸ φύλλωμα στενάζοντας ζεφύρους.
Κ' εἰς κύκνου ἤκουσεν ὠδὴν, τοῦ μουσικοῦ στρουθίου,
τὴν ἀηδόνα ν' ἀπαντᾷ λαρυγισμοὺς ἀπείρους·
κιθάρας, ἄλλα ὄργανα, φωνὰς ἐν εὐρυθμίᾳ·
κ' ἐξ ὄλων τούτων τῶν φωνῶν ἀπετελεῖτο μία.

49

Ἐπρόσμεν' ἐξερχόμενον ἐκ τῶν μερῶν ἐκείνων
φρικτὸν, ὡς πάντες οἱ λοιποὶ πῶς θεν' ἀκούσῃ τόνον.
Πλὴν κελαδῆματα νυμφῶν ἀκούει καὶ Σειρήνων,
αὔρας, ρυάκων, καὶ πτηνῶν ἀκούει γλυκυφώνων·
δι' ὃ καὶ πλήρης θαυμασμοῦ, τὸν δρόμον του βραδύνων,
σύννους χωρεῖ, μῆχανικῶς κινῶν τοὺς πόδας μόνον.
Κωλύει δὲ προβαίνοντα οὐδὲν τὰ βήματά του,
πλὴν ποταμοῦ καλλιῤῥοος καὶ διαφανεστάτου.

20

Αἱ ὄχθαι ἀνθοστόλιστοι, ἡ μία καὶ ἡ ἄλλη,
τὰ πέριξ γοητευτικῶν πληροῦσιν ἀρωμάτων.
Τοιαύτη δὲ τοῦ ποταμοῦ κυρτοῦται ἡ ἀγκάλη,
ὥστ' ἔχει πάντα τὸν δρυμὸν ἐντὸς του περιφράττων.
Ὡς στέφανος κατάκοσμος δ' ἐν ᾧ τὸν περιβάλλει,
συγχρόνως αὐλαξ' σχίζεται τὸ μέσον του χαράττων,
κ' ἐν μέσῳ θάμνων κελαδεῖ καὶ δένδρων καλλιφύζων,
σκιὰν αὐτῶν δεχόμενος, δρόσον δ' αὐτοῖς δανείζων.

21

Ἐν ᾧ, περιβλεπόμενος, ζητεῖ νὰ εὕρῃ πόρον,
 ἰδοῦ, ἐμπρὸς τοῦ γέφυραν χρυσὴν ἀνακαλύπτει.
 Εἰς βάσεις ἐπικάθηται ἀψίδων εὐρυχώρων,
 τὸ κῦμα δὲ τοῦ ποταμοῦ τοὺς ὀρθοστάτας νίπτει.
 Μόλις δ' ὁ νέος τὴν χρυσὴν διήλθε λεωφόρον,
 κ' ἰδοῦ, ἡ γέφυρ' ἀφανὴς κατόπιν αὐτοῦ πίπτει,
 καὶ τὴν παρέσυρε ταχὺ ὀγκούμενον τὸ κῦμα,
 ἐκ ποταμοῦ εἰς χεῖμαρρόν προῖρεῦσαν παραχρῆμα.

22

Κ' εἶδε στραφεῖς, ὡς ἐκ λυτῆς ἐξογκωθεὶς χιόνος,
 ὁ ποταμὸς νὰ φέρηται ἀκάθεκτος, βαθύρρους,
 ῥαγδαῖος διὰ τοῦ πυκνοῦ νὰ κυματῇ ὀρυμῶνος,
 δεικνύων εἰς τὸ ρεῦμά του δῖνας πολλὰς καὶ γύρους.
 Ὁ νέος δέ, περίεργος, προὔχωρησε, συγχρόνως
 σχίζων διὰ τοῦ βλέμματος τοὺς κλάδους τοὺς ἀπείρους·
 κ' εἰς τὴν δασώδη ἑκτασιν ἐκείνην τὴν μονήρη
 ὄψις μετ' ὄψιν θαυμαστὴ βαθύτερον τὸν σύρει.

23

Ἐν ᾧ δὲ περιέρχεται, τὸν πόδα ὅπου βάλλει,
 ὡς νὰ ζωογονῇ τὴν γῆν καὶ ὡς νὰ τὴν θερμαίνῃ.
 Ἐκεῖ τὸ κρῖνον φύεται, ἐκεῖ τὸ ῥόδον θάλλει·
 πηγὴν ἐνταῦθα, ῥύακα ἢ γῆ ἐκεῖ προφαίνει.
 Εἰς δὲ τὰ δένδρ' ἀνέθالλον, νεάζοντες τὰ κάλλιη,
 οἱ γονατώδεις κλάδοι τῶν, οἱ ἀπηρχαιωμένοι·
 καὶ ἡ ἰχμὰς οἰθαίνουσα ἀναγεννᾷ τὸ ξύλον,
 καὶ στίλβει πρασινότερον τὸ πράσινον τῶν φύλλων.

24

Μάννα πεσὸν ἐξ οὐρανοῦ τὰ δένδρα ἐπιπάσσει,
καὶ ῥηγνυμένου τοῦ φλοιοῦ, ὥς δάκρυ στάζει μέλι.
Ψίθυρος πάλιν, καὶ φωνῶν συγκρούσεις, κ' ἐπὶ πᾶσι
τ' ἄσματ' ἀκούονται τὰ πρὶν καὶ τὰ ποικίλα μέλη.
Ποῦ ὁ ἀνθρώπινος χορὸς, λανθάνων εἰς τὰ δάση,
μετὰ ζεφύρων καὶ πτηνῶν εἰς ταῦτα συνετέλει;
Ζητεῖ ματαίως νὰ ἰδῇ τοὺς ψάλτας ποῖοι εἶναι,
ποῦ οἱ λιγύφθογγοι αὐλοὶ καὶ αἱ κιθάρ' ἐκεῖναι.

25

Πίστιν ἀρνοῦντ' αἱ φρένες του, καὶ σέβας τὸ ἀνῆκον
εἰς ὅσα θλέπ' ἡ ὄψις του, εἰς ὅσα ψαύ' ἡ χεὶρ του.
Θαμνωδὲς μονοπάτιον, εἰς ὕψωμα καθήκον,
ὠδήγει διὰ σκολιάς ὁδοῦ καὶ πολυγύρτου.
Ἐκεῖ δὲ ὑπερτείνοντα τὰ δένδρα τῶν φοινίκων,
τὰς κυπαρίσσους, εὐσχίον κορμὸν θαυμάζει μύρτου.
Ἐξέτεινε τοὺς κλάδους του ἐπάνω τοῦ δρυμῶνος,
κ' ἐφαίνετ' ὥς ἂν ἦν αὐλὴ ἐνταῦθα ἡγεμόνος.

26

Ταῦτα ἰδὼν, ὁ ἄτρομος ἱππότης ἐξεπλάγη,
καὶ νέον τι τῷ εἴλκυσε τὰς ὄψεις καὶ τὴν φρένα.
Δρυὶν εἶδεν, ἥτις θαυμαστῶς ἀφ' ἑαυτῆς ἐβράαγη,
διήνοιξε τὴν γόνιμον γαστέρα της, κ' ἐγέννα.
Ὡραίαν νύμφην, ἐν στολῇ παντοδαπῇ παράγει,
τὴν ἡλικίαν πρόσσηβον. (ὦ θαύματα! Τί ξένα!)
Καὶ τέλος ἑκατὸν κορμοὺς ἐγγύους εἶδ' ἐπίσης
διανοιγέοντας, κ' ἑκατὸν ἄλλων νυμφῶν γεννήσεις.

27

Ὡς ἐπ' ἱκρίου σκηνικοῦ, ἥ γραφικῆς εἰκόνας,
 θεότητες παρίστανται ἐκ τῶν δασοδιαίτων,
 λευκώλενοι, βραχυσταλεῖς τὴν πτύξιν τοῦ χιτῶνος,
 κ' αἱ κόμαι εἰς τὸν ζέφυρον κυμαίνοντ' αἱ λυταί των,
 τοιοῦτος ὁ ἀπατηλὸς τῶν δένδρων οὗτος γόνος,
 τοιαῦτ' αἱ νύμφαι τοῦ ὄρυμοῦ καὶ αἱ ψευδεῖς μορφαί των,
 ἐκτὸς τοῦ ὅτι ταῖς κοσμεῖ τοὺς ὤμους καὶ τὴν χεῖρα,
 ἀντὶ φαρέτρας καὶ βελῶν πλαγίαυλος ἡ λύρα.

28

Καὶ ἤρχισαν ὀρχήσεων σειρὰν καὶ πηδημάτων.
 Χειρῶν στεφάνην ἐπλεξεν ἡ εὐθυμος χορεία·
 καὶ τὸν Ῥινάλδον ἔκλεισεν ἐντὸς τῶν κινημάτων
 ὥς κέντρον περικλείεται ἐν τῇ περιφερείᾳ.
 Ὅμοῦ τὴν μύρτον ἔζωσαν τὰ κοῦρα βήματά των,
 κ' ἠκούσθη εἰς τὰ χεῖλη των τοιαύτη μελωδία·
 «Προσφιλὴς ἦλθες εἰς αὐτὸ τῶν τέρψεων τὸ μέρος,
 »τῆς φίλης βασιλίσσης μας ὧ σὺ ἐλπίς καὶ ἔρως.

29

» Ἦλθες· σὲ ἀνιμένομεν· καὶ φέρεις θεραπείαν
 »εἰς τὰ δεινὰ τοῦ ἔρωτος, εἰς τὴν πικρὰν πληγὴν του.
 »Τὸ δάσος τοῦτο, μέλαν πρὶν, εἰς τὴν μελαγχολίαν
 »παρέχον ἐνδιαίτημα τὴν θέαν τὴν φρικτὴν του,
 »ἀνεγεννήθ' εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν εὐθυμίαν
 »ὥς ἔφθασες, καὶ τὴν παιδρὰν ἐφόρεσε στολὴν του.»
 Αὐταὶ τοιαῦται ἔψαλλον. Ἐξέπεμψε δὲ μέλος
 κ' ἡ μύρτος λιγυρότατον, καὶ ἠνεώχθη τέλος.

30

Εἰς τοὺς ἀρχαίους, Σιληνὸς ποτὲ ἂν ὕλοβάτης
 εἰς τοὺς δρυμοὺς ἐφαίνετο, ἐθαύμαζον μεγάλως.
 Τὴν μύρτον πλὴν ἂν ἐβλεπον, τὴν γονιμότητά της,
 θενὰ ἐκὶν' ἢ ὄψις της τὴν ἐκπληξίν των ἄλλως.
 Ἐξῆλθε νέος πάγκαλος. Τὸ πλάσμα τῆς ἀπάτης,
 τὸ δόλιον, ἐφαίνετο ἀγγέλου ἔχον κάλλος.
 Ὁ δὲ Ῥινάλδος ἀτενῶς παρατηρῶν, νομίζει
 πῶς τῆς Ἀρμίδας τὴν καλὴν μορφήν ἀναγνώριζει.

31

Τὸν βλέπει, κ' εἰς τὸ βλέμμα της ἀντανακλῶντ' ἐπίσης
 ἀντίθετα αἰσθήματα· καὶ θλίβεται καὶ χαίρει.
 «Σ' ἐπαναβλέπω τὸ λοιπὸν, τῷ λέγει. Νὰ μ' ἀφήσης
 » ἠθέλησας. Μᾶς ἦνωσαν πάλιν αὐτὰ τὰ μέρη.
 » Εἰπὲ τί ἦλθες; Ἔρχεσαι νὰ μὲ παρηγορήσης
 » οἱ ὅσους πόνους φέρ' ἡ νύξ καὶ ἡ ἡμέρα φέρει;
 » Ἡ ἔρχεσαι πολέμιος, κ' ἐδῶ νὰ μὲ προσβάλης;
 » Τί κρύπτεις τὴν καλὴν μορφήν; Τὰ ὅπλα τί προβάλλεις;

32

» Ἔρχεσ' ἐχθρὸς ἢ ἐραστής; Ὑπὲρ ἐχθροῦ τὸ χεῖλος
 » ἐγὼ δὲν ἐγεφύρωσα τοῦ ποταμοῦ εὐήθως.
 » Ἀνθῆ, πηγὰς, ῥυάκια ὑπὲρ ἐχθροῦ προδήλως
 » δὲν ἔφερα, οὐδ' ἐκοψα τῶν ἀκανθῶν τὸ πλῆθος.
 » Τὸ βλέμμα εἰς τὸ βλέμμα μου, ἀνίσως εἶσαι φίλος,
 » τὸ χεῖλος εἰς τὸ χεῖλός μου, τὸ στῆθος εἰς τὸ στῆθος.
 » Ῥίπον τὸ κράνος, ἀνοιξον τὸ μέτωπον τ' ὠραῖον.
 » Κἂν ὄρεξον τὴν χειρὰ σου, τὴν χεῖρα τελευταῖον.»

33

Καὶ ἔλεγε, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἰκετικῶς κινουῖσα.
 Αἰ παρειαί της τὴν παιδρὰν ἀπώλεσαν χροιάν των·
 καὶ γλυκυτάτους στεναγμοὺς ψευδῶς παραποιῶσα,
 τὰ εἶδη τῶν ὀλοφυρμῶν προσποιουμένη πάντων,
 ἐντὸς καρδίας, ἂν τις ἦν μὴ ἑαυτὴν φρουροῦσα,
 θὰ ἔλυσεν αἰσθήματα σκληρότερ' ἀδαχμάντων.
 Ἄλλ' ὁ Ῥινάλδος, συνετὸς, οὐχὶ σκληρὸς, καὶ πλήρης
 θάρρους, γυμνοῖ τὴν σπάθην του καὶ προχωρεῖ ξιφῆρης.

34

Κατὰ τῆς μύρτου προχωρεῖ. Ἡ δὲ τὴν περιβάλλει,
 ἴστατ' ἐμπρὸς της, κ' ἐμπαθῶς τοιαύτας λέγει λέξεις·
 «Μὴ τὸν κορμὸν ὃν ἡ θερμὴ ἐγκλείει μου ἀγκάλη
 »ὕβριστικῶς δενδροτομῶν, θελήσης νὰ μ' ἐμπαίξης.
 »Ἄφες τὸ ξίφος, ἀσεβῇ, ἡ ἄφες νὰ προσβάλῃ
 »ἐμέ, καὶ εἰς τὸ αἷμά μου τὰς ρίζας του νὰ βρέξης.
 »Ναί, δι' ἐμοῦ, ναί, δι' αὐτοῦ τοῦ στήθους νὰ ἡξεύρης
 »πῶς μόνον πρὸς τὴν μύρτον μου τὴν δίοδον θὰ εὔρης.»

35

Αὐτὸς τὸν σίδηρον ὑφοῖ, κωφεύων εἰς δεήσεις.
 Πλὴν τότε (νέου θαύματος!) μεταμορφοῦτ' ἐκείνη,
 ὥς συνεχῶς οἱ ὄνειροι πολλὰς μορφὰς καὶ φύσεις
 ἀλλάσσουν, καὶ νῦν αὕτη, καὶ νῦν ἡ ἄλλη σβύνει.
 Τὰ μέλη της ὠγκώθησαν, τὸ πρόσωπόν της πίσης
 ἔλαβε χρῶμα, κ' ἔλειψαν τὰ ῥόδα καὶ οἱ κρῖνοι·
 καὶ ἠῤῥησε τερατωδῶς, καὶ εἰς στιγμὰς ὀλίγας
 ἐγένετ' ὁ Βριάρεως, ὁ ἑκατόγχιρ γίγας.

36

Ξίφη πεντήκοντα κινεῖ, ἀσπίδας ἄλλας τόσας,
 ἅς κρούων διὰ τῶν ξιφῶν, φρυάττει, καὶ φωνάζει.
 Κ' αἱ νύμφαι μεταβάλλονται, κ' ἐκάστη, ὅπλα ζώσας
 φαίνεται Κύκλωψ φοβερός. Αὐτὸς πλὴν δὲν τρομάζει.
 Κτυπᾷ τὸ δένδρον, συνεχῶς τὸ ξίφος τοῦ ὑψώσας,
 τὸ δ' εἰς τὰς ἐπαλλήλους τοῦ πληγὰς ὡς ζῶν στενάζει.
 Ἦν ὁ ἀήρ φρικτότερος τῶν τῆς Στυγὸς ὑδάτων.
 Τοσοῦτον ἦν τὸ μέγεθος, τὸ πλῆθος τῶν θαυμάτων.

37

Ὁ μέλας ἄνω οὐρανὸς κ' ἡ γῆ ἐβρόντα κάτω,
 κ' ἡ μὲν ἀνετινάσσετο, ὁ δ' ἐκεραυνοβόλει.
 Ἡ θύελλ' ἀντιμέτωπος ἐκείνοις ἐμυκάτο,
 κ' οἱ ἄνεμοι ἐγόγγυζον, κ' ἐμάχοντο οἱ πόλοι.
 Πλὴν τοῦ ἱππότη· οὐδὲ στιγμὴν τὸ ξίφος ἐπλανᾶτο,
 οὐδ' αὐτὴ ἡ ἀναστάτωσις τὸν ἐθορύβου ὄλη.
 Τέμνει τὸ δένδρον. Δένδρον ἦν αὐτὸ τῶν κοινοτάτων·
 κ' αἱ ὀπτασίαι ἔπαυσαν ἐδῶ τῶν φαντασμάτων.

38

Ὁ οὐρανὸς ἠθρίασεν, ἡ αὔρα ἐπραύνθη,
 τὸ δάσος ἐπανέλαβε μορφήν ἢ τῷ ἀνήκει·
 οὐδ' ἦτον πλέον μαγικῶς ἀπαίσιον, οὐδ' ἦνθει.
 Ἦν μὲν φρικτὸν, ἀλλ' ἦν αὐτὴ ἡ ἔμφυτὸς τοῦ φρίκη.
 Ὁ νικητὴς δ' ἠθέλησεν, ἐὰν διηυκολύνθη
 ἡ ἐκκοπὴ νὰ πειραθῇ, ἂν πλήρης ἦν ἡ νίκη.
 Καὶ μειδιάσας ἔλεγε· «Φαντάσματα γελοῖα!
 » ὦ! ἄφρων ὅστις ἐς αὐτὰ ἐνδίδων ἐδειλία!»

39

Εἶτα χωρεῖ πρὸς τὰς σκηνάς. Ὁ Πέτρος δ' εἰς τὰ πλήθη
 ὁ ἐρημίτης, τὴν φωνὴν λαμπρὰν ἐγείρων, κράζει·
 «Ἡ μαγγανεία, χαίρετε, τοῦ δάσους ἐνικήθη.
 »Ὁ τροπαιοῦχος νικητὴς τοῦ δάσους πλησιάζει.
 »Ἰδέτε τον.» Ὁ δ' ἤρχετο. Τῷ ἔλαμπον τὰ στήθη
 λευκένδута. Τὸ ἥθός του τὸ γαῦρον πᾶς θαυμάζει.
 Τοῦ δ' ἀργυροῦ του ἀετοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του
 αἱ πτέρυγες, ὑπὸ φωτὸς ἀπέστιλβον καλλίστου.

40

Μετὰ λαμπρῶν εὐφημιῶν καὶ ἐπανειλημμένων
 ἀντασπαζόμενον αὐτὸν τὸ στράτευμ' ἀνεφώνει.
 Χαίρων δ' ἐδέχετο αὐτὸν, τιμὴν πολλὴν ἐμφαίνων
 καὶ ὁ στρατάρχης Βουλλιῶν. Οὐδεὶς δὲ τὸν ἐφθώνει.
 Εἶπε δ' ὁ νέος μαχητὴς· «Τὸ διατεταγμένον
 »ἐτέλεσα ὡς ὤφειλον ἐν τῷ φρικτῷ δρυμῶνι.
 »Ἦλθα, κ' ἰδὼν ἐνίκησα τὸν δόλον. Ὑλοτόμοι
 »ν' ἀπέλθωσ' ἤδη δύνανται. Εἴν' ἀσφαλεῖς οἱ δρόμοι.»

41

Ἀμέσως ἔσπευσαν πολλοὶ πρὸς συλλογὴν τῆς ὕλης,
 κ' ἔλαβον ὅ,τι ἐκλεκτὸν πρὸς μηχανοπηγίαν.
 Ὁ πρῶτος ἦτον ἀφανὴς χειρῶναξ, καὶ ξυήλης
 ἔχων πρὸς τεχνουργήματα ὀλίγην ἐμπειρίαν.
 Ὁ ἤδη ἔμως ἐκλεχθεὶς ἦν ἐνδοξος, τοῖς ξύλοις
 ἐντέχνως δίδων τῶν δεσμῶν τὴν συναρμοσολογίαν.
 Ὁ Γουλλιέλμος ἦν αὐτὸς, ὁ Δοῦξ τῆς Λυγυρίας,
 ὁ πρὶν ἐχόμενός ποτε τῆς θαλασσοκρατίας.

Ἄλλ' ὅτε τῶν Σαρακηνῶν ὑπέροχος προέβη
 ὁ στόλος, ὑπεχώρησεν εἰς τὰς δυνάμεις ταύτας·
 καὶ τότε ἐκ τῶν πλοίων του τὰ ναυτικά του σκεύη
 εἰς τὸν στρατὸν μετέφερεν ἐνταῦθα, καὶ τοὺς ναύτας·
 κ' ἐκ τούτου ὡς οὐδεὶς ποτε ἀμίμητος ἀπέβη
 εἰς ἔργα καὶ κατασκευὰς μηχανικὰς τοιαύτας.
 Καὶ εἶχεν ἔτι ἑκατὸν ὕφ' ἑαυτὸν ἐργάτας,
 τὰς ὁδηγίας πράττοντας αὐτοῦ τὰς σοφωτάτας.

Οὐ μόνον καταπέλτας δὲ, κριοὺς, οὐδ' ἐλεπόλεις
 διὰ χειρὸς συνέπηξεν αὐτὸς τεχνικωτάτης,
 δι' ὧν νὰ φέρῃ κρατερὰς πληγὰς τοῖς περιδόλοις,
 τοῖς ἰσχυροῖς τειχίσμασι καὶ τοῖς παγιωτάτοις,
 ἀλλὰ καὶ πύργον, τῆς ἐντὸς ἐπιφανείας ὅλης
 καλύψας τὴν ἐπίστρωσιν διὰ κορμῶν ἐλάτης,
 διὰ δερμάτων δ' ἐξωθεν στερεῶς ἡσφαλισμένον,
 πρὸς φύλαξιν κατὰ φλογῶν ἐκσφενδονιζομένων.

Ὁ πύργος διαλύεται καὶ συναρμολογεῖται.
 Εἰσὶ δὲ οἱ ἄρμοι λεπτοί, ἀλλ' ἐνταύτῳ ἐδραῖοι.
 Δοκὸς δὲ κριοκέφαλος ὡς κάτωθεν ὠθεῖται
 κατὰ τοῦ τείχους, φέρονται οἱ κτύποι του ῥαγδαῖοι.
 Γέφυρα δὲ καταπακτὴ ἐκ τοῦ πλευροῦ κινεῖται,
 καὶ μετὰ τοῦ τειχίσματος τὴν μηχανὴν συνδέει.
 Ἐτέθη δ' εἰς τὴν κορυφὴν πυργίσκος ἄλλος οὕτω,
 ὥστε νῦν μὲν ἡγείρετο, καὶ νῦν ἐταπεινοῦτο.

45

Ὅπου ἐπίπεδος ὁδὸς καὶ ἐξομαλισμένη,
 εὐκίνητος ἐφ' ἑκατὸν τροχῶν ὁ πύργος τρέχει.
 Ἄνδρων καὶ ὅπλων ἔγγυος, οὐχ ἦττον πλήν προβαίνει,
 χωρὶς εἰς τὰς κινήσεις του δυσχέρειαν νὰ ἔχῃ.
 Ἡ τέχνη αὕτη τοῖς πολλοῖς ἦν ἄγνωστος καὶ ξένη,
 καὶ πᾶς τις εἰς τὸ ἔργον της ἐκστατικὸς προσέχει.
 Καὶ ἄλλους δύο ἔσπευσεν ὁμοίους του ἐν πᾶσι
 ὁ ξυλοδόμος μετ' αὐτοῦ νὰ συγκατασκευάσῃ.

46

Ἄλλ' ὑπὸ τῶν Σαρακηνῶν οὐδὲν τῶν πραττομένων
 κυρίως ν' ἀποκρύψωσιν εἶχον οἱ Φράγχοι τρόπον·
 διότι ἀγρυπνότατος εἰς τὰς ἐπάλλξεις μένων
 παρηκολούθει ὀφθαλμὸς αὐτοὺς τῶν κατασκόπων.
 Φορτία ἔβλεπον δοκῶν καὶ δένδρων κοπτομένων
 νὰ φέρονται εἰς τὸν στρατὸν, εἰς ὠρισμένον τόπον,
 ἔβλεπον ἔτι μηχανάς· πλήν δυνατὸν δὲν ἦτον
 καὶ νὰ ἰδῶσιν ἐντελῶς τίς ἦτον ἡ μορφή των.

47

Ὅμοίως καταγίνονται εἰς μηχανάς κ' ἐκεῖνοι,
 καὶ δραστηρίως αἴρουσι τοὺς πύργους καὶ τὰ τείχη.
 Μεγάλως δ' ἔχοντες αὐτὰ εἰς ὕψος ἀνατείνει
 ὅπου τῆς μάχης δύναται νὰ τὰ προσβάλῃ ἡ τύχη,
 πῶς δὲν ὑπάρχει δύναμις φρονοῦσιν ἀνθρωπίνη,
 ἥτις τὴν ἄλωσιν αὐτῶν ποτὲ νὰ ἐπιτύχῃ.
 Ἄλλ' ὑπὲρ πάσας τὰς αὐτῶν παρασκευὰς τὰς ἄλλας,
 ὁ Ἰσμενος ἠτοίμασε πυράς τινας μεγάλας.

48

Ὁ φαῦλος μάγος ἄσφαλτον συνέμιξε καὶ θεῖον,
 ἃ ἐκ Σοδόμων ἔλαβεν, ἣ εἶχε καὶ εἰσδύσει
 μέχρ' αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ τοῦ τῶν καταχθονίων,
 ὅστις τὸν ἄδην ἐν στροφαῖς ἐννέα συνελίσσει.
 Οὕτω παρήγαγε τὸ πῦρ τὸ μαύρην λαῦραν πτύον,
 ὅπερ δυσώδεις καὶ καπνοὺς καὶ φλόγας ἀναπτύσσει.
 Καὶ χαίρει τὴν δαιμόνιον πυρκαϊὰν ῥιπίζων,
 νὰ ἐκδικήσῃ δι' αὐτῆς τὸ δάσος τοῦ ἐλπίζων.

49

Ἐν ᾧ παρεσκευάζετο δ' ἐνταῦθα τὸ ἐν μέρος
 εἰς προσβολὴν, κ' εἰς ἄμυναν παρέχ' οἱ Μουτουλμάνοι,
 ἰδοὺ ἐν μέσῳ τῶν ὁδῶν τοῦ ἀχανοῦς ἀέρος
 πετώσα ὑπὲρ τὸν στρατὸν περιστερὰ ἐφάνη.
 Ἐφέρει' ὡς ἀκίνητος ἐμπρὸς τανυσσιπτέρως,
 καὶ τὰς ἐκτάσεις τὰς ὑγρὰς διέσχιζε, καὶ φθάνει
 ὑπὲρ τὴν πόλιν τὸ πτηνόν, καὶ πρὸς ἐκείνην στρέφον
 τὴν πτῆσίν του, κατέρχεται ἐξ ὑψηλῶν συννέφων.

50

Ἐν τούτοις γῦψ προφαίνεται. Ὅζῳ τὸ ράμπος ἔχει,
 ἔχει τοὺς ὄνυχας γαμψοὺς, καὶ μεταξὺ πεδίου
 καὶ πόλεως τὸ ἔμποδον στρουθίον κατατρέχει.
 Ἡ δὲ, νὰ φύγῃ τὴν ὁρμὴν ζητεῖ τοῦ πολαιμίου.
 Πετώσι δ' ὅπου τῶν λοιπῶν μία σκηνὴ προέχει,
 καὶ ἤδη φαίνεται ὁ γῦψ πλησίον τοῦ στρουθίου,
 τὸ ἤγγισεν ὁ ὄνυξ τοῦ σχεδὸν ὁ μαιφόνος·
 ἀλλ' εἰς τὸν κόλπον ἔφυγεν αὐτὸ τοῦ Βουλλιῶνος.

51

Ὁ Βουλλιών, δεχθεὶς αὐτὸ, τὸ σώζει τοῦ θανάτου.
 Ἄλλ' αἶφνης πρᾶγμ' ἀνέλπιστον ἐκεῖ ἀνακαλύπτει.
 Ἐκ τοῦ τραχήλου του δετὸν, καὶ ὑπὸ τὰ πτερὰ του
 ἐπιμελῶς κρυπτόμενον, γραμματίον προκύπτει.
 Λαμβάνων, τὸ ἀνέπτυξε, καὶ εἰς τὰ γράμματά του
 τ' ἀλλόγλωσσα κ' ἐπίτομα ἀνέγνω ὅ,τι κρύπτει.
 «Τῆς Ἰουδαίας (ἔλεγον αἱ σύντομοι διφθέραι)
 »τῷ Βασιλεῖ, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Αἰγυπτίων. Χαῖρε.

52

»Μὴ δειλιάσης, Βασιλεῦ. Τῆς πόλεως τὰς θύρας
 »φρούρει ἐλπίζων τέσσαρας ἢ πέντε ἔτ' ἡμέρας.
 »Ὡς τότε φθάνω ἐν στρατῷ, καὶ φέρων σοι σωτῆρας.
 »Τὸ γαῦρον θὰ συντρίψωμεν τῶν πολεμίων κέρας.»
 Αὐτὰ εἰς τοὺς βαρβαρικοὺς ἐκείνους χαρακτῆρας
 ἐνεπιστεύθη, κ' εἰς αὐτὰς τὰς ἐλαφρὰς διφθέρας,
 δοθείσας εἰς τὴν πέλειαν νὰ τὰς μετακομίση.
 Τότε τοιοῦτοι μηνυταὶ ἦσαν ἐκεῖ ἐν χρήσει.

53

Ὁ ἄρχων τὴν περιστερὰν ἐλευθεροῖ, κ' ἐκείνη,
 ἀκούσιος καταγγελεὺς τῶν ξένων ἀπορρήτων,
 ὡς ἐννοοῦσα αἷτιος κακοῦ πῶς εἶχε γίνει,
 νὰ ἐπιστρέψῃ τοῦ λοιποῦ δὲν θέλει ὅπου ἤτον.
 Ὁ στρατηγὸς δ' ὁ ὑπατος τοῖς ἀρχηγοῖς προτείνει
 τὸν χάρτην τῆς ἀποστολῆς, καὶ λέγει μεταξύ των
 «Ἰδέτε πῶς παντοδαπὰ μᾶς χορηγεῖ σημεῖα
 »τῆς προστασίας τ' Οὐρανοῦ ἢ πρόνοια ἢ θεία.

54

» Τῆς ἐνεργείας ἔφθασε, μοι φαίνεται, ὁ χρόνος.
 » Ν' ἀρχίσωμεν τὴν προσβολὴν ἀνάγκη διὰ τάχους.
 » Ἰδρὼς ἅς ρεύσῃ ἀφειδῶς, ἅς μὴ ἐλλείψῃ πόνος,
 » ὅπως ὑπερσκελίσωμεν τοὺς πρὸς τὸν νότον βράχους.
 » Ὀπλίτης δὲν διέρχεται αὐτοὺς χωρὶς ἀγῶνος·
 » νὰ διευθύνω πλὴν φροντίς ἐμὴ τοὺς τειχομάχους.
 » Πλὴν τούτου δέ, τὸν τόπον ὃν ἡσφάλισεν ἡ φύσις
 » δι' ὅπλων ὀλιγώτερον ὠχύρωσεν ἐπίσης.

55

» Ραιμόνδε, σὺ τὸ τάγμα σου ἐκεῖ θὰ παρατάξῃς
 » καὶ κατ' ἐκείνων τῶν τειχῶν τὰς μηχανὰς θὰ στείλῃς.
 » Ἐγὼ δὲ ἄλλας τοῦ στρατοῦ θὰ ὀδηγήσω τάξεις
 » κατὰ βορρᾶν, ἀπέναντι τοῦ τείχους καὶ τῆς πύλης.
 » Βλέπων δὲ ταύτας ὁ ἐχθρὸς τὰς καταδύλους πράξεις,
 » θὰ ὑπολάβῃ ὃν ἐκεῖ τὸ κέντρον τῆς ἀμίλλης.
 » Ἐν τούτοις δὲ ὁ πύργος μου, ταχύς, εἰς ἄλλα μέρη
 » τροχηλατῶν θενὰ σταλῇ τὸν πόλεμον νὰ φέρῃ.

56

» Κατὰ τὸν χρόνον τὸν αὐτὸν σὺ, Κάμιλλ', ἐπιστάται
 » ν' ἀκολουθῇ τὸ τάγμα μου ἢ μηχανὴ ἢ τρίτη.»
 » Ὡς εἶπεν. Ὁ Ῥαιμόνδος δὲ πλησίον παρεστάται,
 » καὶ τὸ ῥῆθ' ἐν ἑαυτῷ σταθμίζων συνεζήτει.
 » Ναί, λέγει, γνώμη φρόνιμος. Εἰς ὅσα διατάττει
 » ἔχει οὐδὲ νὰ προστεθῇ οὐδὲ ν' ἀφαιρεθῇ τι.
 » Φρονῶ δὲ μόνον χρήσιμον νὰ εὕρωμεν καὶ τρόπον
 » τὰ τῶν ἐχθρῶν νὰ μάθωμεν συμπράξει κατασκόπων.

57

»Καλὸν ἐάν τις δυνηθῇ τῶν ὅπλων των τὰ πλήθη
 »καὶ τὰ κρυπτὰ των σχέδια νὰ μάθῃ λεληθότως.»
 Ὁ δὲ Ταγκρέδης, «Ἄξιον ἱππότην, ἀπεκρίθη,
 »ἔχω, καὶ τοῦτον εἰς ὑμᾶς προτείνω πεποιθότως.
 »ἔχει τὴν τόλμην συνετὴν ὁμοῦ καὶ ἀσυνήθη·
 »τοὺς πόδας εἶν' ὠκύτατος, καὶ εἰς τὸν δρόμον πρῶτος.
 »Πολύγλωσσος, κατὰ δοκοῦν τὸν τόνον τῆς φωνῆς του
 »ἀλλάσσει, καὶ τὸν τρόπον του, τὴν ὄψιν τῆς μορφῆς του.»

58

Τὸν νέον τότε ἐκάλεσαν, καὶ ἐδιδάχθη φθάσας
 ὁ στρατηγὸς τί ἀπαιτεῖ, καὶ τί ὁ κύριός του.
 Ὁ δὲ, δεχθεὶς τὴν πρότασιν, ἀνέβλεψε γελάσας,
 κ' εἶπε, δεικνύων τὴν ἰσχὺν τῆς ἀποφάσεώς του·
 «Ὑπάρ' ὅπου ὁ ἔπηλυσ στρατὸς, σκηναὶς πετάσας
 »μένει, καὶ ὑπὸ κάλυμμα ἐνδύματος ἀγνώστου
 »θὰ εἰσχωρήσω παρ' αὐτοῖς, καὶ δὲν θὰ ἔλθ' ὀπίσω,
 »πρὶν πάντα στρατιώτην των καὶ ἵππον των μετρήσω.

59

»Θὰ σᾶς εἰπῶ ἡ στρατιὰ ὁποία καὶ ὁπόση,
 »ὥς τοῦ ἐσχάτου εἰσχωρῶν στρατηγικοῦ ἀδύτου.
 »Καυχῶμαι καὶ τοῦ στρατηγοῦ πῶς θέλω σᾶς δηλώσει
 »ὅποῦ αἱ διασκέψεις του, καὶ τίνες οἱ σκοποί του.»
 Οὐτ' ὁ Βαφρῖνος ὁμιλεῖ, αὐτὰ νὰ ἐφαρμόσῃ
 ἀπέρχεται, κἀνδυν λαβὼν ἀντὶ τοῦ ἐπενδύτου.
 Γυμνοὶ τὸν τράχηλον, φορεῖ ὀγκώδη εἰς τὴν κάραν
 ἐκ πεπλεγμένων ταινιῶν πολὺστρεπτον τῖάν.

60

Φαρέτραν περιάπτεται, λαμβάνει τόξον Σύρου,
καὶ ἔχει ἀκριβέστατα βαρβαρικὸν τὸν τρόπον.
Προσέτι τὸν ἀκούοντα ἐκπλήξεως ἐπλήρου
εἰς γλώσσας ὅτ' ἦν ἔμπειρος παντοδαπῶν ἀνθρώπων.
Αἰγύπτιον τῆς Μέμφιδος καὶ Φοῖνικα τῆς Τύρου
θενὰ τὸν ἐξελάμβανον εἰς ἕκαστον τῶν τόπων.
Εἰς νῶτον ἵππου ῥίπτεται γοργοῦ καὶ ταχυτάτου
μόλις τὴν γῆν χαράττοντος ὑπὸ τὰ βήματά του.

61

Ἄλλ' ἐνταυτῷ οἱ Φράγχοι, πρὶν ἢ τρίτῃ φθάσῃ δύσιν,
τοὺς δρόμους ἐπεσκεύασαν, παθόντας κατὰ τόπους.
Κ' ἐνταῦθα μηχανήματα ἀνήγειραν ἐπίσης,
καμάτους δαψιλεύοντες πολλοὺς, ἀδιακόπους·
κ' εἰς τὰς ἡμέρας τὰς μακρὰς, ἀπαύστους ἀσχολήσεις
τὰς ἀγρυπνίας τῆς νυκτὸς προσθέντες καὶ τοὺς κόπους.
Οὐδ' ἦν τι τὸ δυνάμενον τούντεῦθεν νὰ προλάβῃ
ὅπως μὴ πέρασ αἴσιον τὸ ἔργον αὐτῶν λάβῃ.

62

Τὴν προτεραιάν ἄπασαν, πρὶν κινηθῇ προσβάλλων,
ὁ Βουλλιῶν ἐν προσευχαῖς διημερεύων ἦτον,
τῆς ἐξομολογήσεως τὸ χρέος ἐπιβάλλων
εἰς τὸν στρατὸν, καὶ νὰ δεχθῇ τὸν οἶνον καὶ τὸν σῖτον.
Τὰς πλείστας δὲ τῶν μηχανῶν διέθετ' ἐκεῖ μᾶλλον,
ὅπου αὐτῶν προὔτιθετο νὰ κάμῃ χρῆσιν ἦττον.
Ἀπατηθεὶς δ' ὁ ἄπιστος ὅτι τὰς εἶδε χαίρει
κατὰ τὰ ὀχυρώτερα παραταχθεῖσας μέρη.

63

Διὰ τοῦ σκότους φέρεται ἐκ τῶν μηχανημάτων
 ὁ πύργος ὁ πολύτροχος καὶ ὁ γιγαντιαῖος,
 ὅπου ὀλίγον κάμπτεται τὸ τεῖχος, μὴ χαράττων
 πτυχάς, οὐδὲ τεμνόμενον πολλάκις γωνιαίως.
 Ὁ δὲ Ῥαμμόνδος, ὑψηλῶς ἐπὶ τῶν λόφων τάττων
 τὸν πύργον ὃν διεύθυνεν, ἀνέβαινε ταχέως.
 Ὁ Κάμιλλος δὲ ὕστατος τὸν ἑαυτοῦ ἐκίνει
 ὅπου τὸ τεῖχος πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς τὴν δύσιν κλίνει.

64

Ἄλλ' ἔμως τῆς ἀνατολῆς ὡς ἡ αὐγὴ χαράττει
 τὰς πύλας τὰς χρυσοστεφεῖς, οἱ ἄπιστοι ἐκεῖνοι
 τὸν πύργον εἶδον παρευθὺς (καὶ τοῦτο τοὺς ταραττει)
 εἰς τὴν ἀρχαίαν θέσιν του ὅτι δὲν εἶχε μένει.
 Προσέτι τοὺς ἐξέπληξε καὶ ἄλλο θέαμά τι,
 οἱ δύο πύργοι οὓς προτοῦ δὲν εἶχον διακρίνει.
 Πλὴν τούτων, πλῆθος μηχανῶν ἐπέκειντο τῇ πόλει,
 ὡς καταπέλται, βωλίσται, κριοὶ καὶ λιθοβόλοι.

65

Τὰ ἔπλα τ' ἀμυντήρια διὰ χειρῶν μυρίων
 ἀμέσως μετεκόμισαν ταχεῖς οἱ Μουσουλμάνοι,
 καὶ εἰς τὸ ἀπειλούμενον ἐσώρευσαν χωρίον
 ἐξ ὧν τὸ πρῶτον ἀπειλῶν ὁ Βουλλικὸν ἐφάνη.
 Αὐτὸς δὲ, τὴν προσέγγισιν μαθὼν τῶν Αἰγυπτίων,
 ἐκπέμπ' εἰς τὰς προσόδους των καὶ τὰς καταλαμβάνει.
 Τὸν Γέλφον καὶ τοὺς δύο του Ῥοβέρτους προσκαλέσας,
 «Ἐφ' ἵππων! λέγει. Ἕτοιμοι ἄς εἴν' αἱ μάχαιραί σας.

66

»Καὶ ἔστω ἐπιμέλεια πρὸ πάντων ὑμετέρα
 »ὅταν ἐγὼ τὴν προσβολὴν ὀρμήσω διευθύνων,
 »κ' οἱ στρατιῶται μάχωνται, μὴ στρατιὰ ἑτέρα
 »κατὰ τὰ νῶτ' ἀπρόοπτος ἐπιφανῇ ἐκείνων.»
 Ἐσίγησε, κ' ἐξώρμησαν ὁμοῦ τὰ τρία κέρα
 τ' ἀήττητα, εἰς προσβολὴν τῶν ἔργων τῶν λιθίνων.
 Τῆς χώρας δὲ ὁ Βασιλεὺς, τὴν χεῖρά του ὀπλίσας,
 ἀμύνας τρεῖς ἀντέταξε πρὸς ἐπιθέσεις ἴσας.

67

Τὰ μέλη του, εἰς ἃ βαρὺς ὑπέτρεμεν ὁ χρόνος,
 πιέζ' ἡ πανοπλία του, ἣν εἶχε πρὶν μακράν του.
 Κατὰ Ῥαιμόνδου τάττεται· κατὰ τοῦ Βουλλιῶνος
 ὁ Σολιμάνος· κ' ἔταξε τὸ σῶμα τοῦ Ἀργάντου
 κατὰ Καμίλλου. Μετ' αὐτοῦ δ' ἐβάδιζε συγχρόνως
 καὶ ὁ Ταγκρέδης ὁ καλὸς, ὅστις πρὸς εὐκλειάν του
 ὑπὸ τῆς τύχης φαίνεται ἐνταῦθα πῶς ἐστάλη,
 αὐτοχειρὶ τὸν ἰσχυρὸν ἐχθρὸν νὰ καταβάλλῃ.

68

Πρῶτοι τῶν ἄλλων ἤρχισαν νὰ ρίπτωσ' οἱ τοξόται
 τὰ βέλη, εἰς θανάσιμον ἰὸν ἐμβεβαμμένα·
 κ' ἐμελανοῦτο ἄνωθεν ὁ οὐρανός, ἐπότε
 ὡς νέφη τὸν ἐσκίαζον αὐτὰ πεπυκνωμένα.
 Ἐπειτα δὲ βαρεῖς κριοὺς ἐκίνουν στρατιῶται,
 καὶ ὑπ' αὐτῶν ἐσεύοντο τὰ τεῖχῃ βεβλημένα·
 κ' ἔπειτα λίθους ἐξρίπτον ὀγκώδεις καὶ μεγάλους
 οἱ καταπέλται, καὶ δοκοὺς τὰς σιδηροκεφάλους.

Θανατηφόροι κεραυνοὶ ἐνσκήπτουσιν οἱ λίθοι.
 Οὐ μόνον δ' ὀπλὰ θραύονται καὶ μέλη παραχρῆμα,
 οὐ μόνον φεύγει ἡ ζωὴ καὶ ἡ ψυχὴ τὰ στήθη,
 ἀλλὰ δὲν μένει σώματος οὐδὲ προσώπου σχῆμα.
 Ὅσάκις δ' ὑπὸ δόρατος τρωθεῖς τις διετρήθη,
 χωρεῖ ἐμπρὸς, καὶ τὴν πληγὴν διέρχεται τὸ βλῆμα.
 Διὰ μιᾶς εἰσέρχεται πλευρᾶς, δι' ἄλλης φεύγει,
 ἀλλ' ὅμως ἐναφίησι τὸν θάνατον πρὶν ἔβγῃ.

Ἄλλ' ὅμως τοὺς Σαρακηνοὺς ἡ τόση των μανία
 δὲν παύει· οὐδ' ἡ ἄμυνα αὐτῶν ἐχαλαροῦτο.
 Κατὰ τῶν ἀκοντίσεων ἐξέτεινον πανία
 καὶ εἴ τι ἄλλο μαλακὸν, ἐνδίδον εἰς τοσοῦτο,
 ὥστε δὲν ἦν ἀντίστασις εἰς τὰς βολὰς καμμία,
 καὶ ἡ ῥύμη τῆς ἐμπτώσεως ἐκ τούτου ἤλαττοῦτο.
 Ἄν δέ τι μᾶλλον ἐβλεπον ἐκτεθειμένον μέρος,
 ἐκεῖθεν ἐσφενδόνιζον τὰ βέλη πυκνοτέρως.

Ἄλλ' οἱ ἐπιτιθέμενοι, τριχὶ διηρημένοι,
 οὐδὲν ψηφοῦντες κώλυμα, εἰς τὰ ἐμπρὸς χωροῦσι.
 Ὑπὸ χελώνης στέγασμα εἰσὶ κεκαλυμμένοι
 τινές, καὶ μὴ φοβούμενοι τὰ βέλη, πολεμοῦσι.
 Οἱ δ' εἰς τὰ τεῖχη ἔλκουσι τὸν πύργον παντὶ σθένει,
 ὃν ἐπροσπάθει ὁ στρατὸς ὁ ἔνδον ν' ἀποκρούσῃ.
 Τὴν γέφυράν του πύργος πᾶς ζητεῖ νὰ ταπεινώσῃ,
 καὶ οἱ χαλκοκέφαλοι κριοὶ τὸ φρούριον κτυπῶσι.

72

Ἄλλ' ὁ Ῥινάλδος ἴσταται, διστάζει ἀμφιβάλλων,
οὐδ' ἄξιόν του θεωρεῖ τὸν κίνδυνον ἐκεῖνον.
Χυδαίαν λέγει τὴν τιμὴν ἣν διαιρεῖ μετ' ἄλλων
κοινὴν νομίζει τὴν ὁδὸν τὴν τῶν κοινῶν κινδύνων.
Καὶ βλέμμα ρίπτει πέριξ του, καὶ τὸν ἐλκύει μάλλον
εἴ τις ὑπάρχει τοὺς λοιποὺς ἀγῶν ἀποθαρρύνων.
Δι' ὃ καὶ ὅπου ὕψιστον τὸ τεῖχος διετέλει
καὶ ὀχυρώτατον, ἐκεῖ νὰ καθορμήσῃ θέλει.

73

Πρὸς τοὺς ἱππότας δὲ στραφεῖς τοὺς εἰς τὴν ὁδηγίαν
ὑποκειμένους ἄλλοτε τοῦ ἰσχυροῦ Δυδῶνος
«Αἶσχος, τοῖς εἶπεν, ἄθικτον νὰ μὲν' εἰς ἡσυχίαν
» τὸ τεῖχος τοῦτο, μεταξὺ τοῦ κρατεροῦ ἀγῶνος.
» Πᾶς κίνδυνος ὑποχωρεῖ εἰς ἀληθῆ ἀνδρίαν.
» Τοῖς τολμηροῖς πᾶσα ὁδὸς ἀνοίγεται ἀπόνως.
» Ἀτρόμητοι ὀρμήσωμεν· καὶ, κατὰ καταιγίδων
» πληγῶν παντοίων, πλέξωμεν χελώνην ἐξ ἀσπίδων.»

74

Περὶ αὐτὸν συνέρρευσαν, ὥς ἤκουσαν νὰ λέγῃ,
καὶ τὰς ἀσπίδας ὕψωσαν ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς των.
Τὰς ἦνουν δ' ὥστε σιδηρᾷ συνεπυκνώθη στέγη
πρὸς τῶν βελῶν τὴν θύελλαν καὶ πρὸς τὰς προσβολὰς των.
Συνασπισθεῖσα δ' ὑπ' αὐτὴν ἡ φάλαγξ συνελέγη,
καὶ ὥρμησαν. Ἀνθίστατο δ' οὐδὲν εἰς τὰς ὀρμὰς των.
Πᾶν δὲ τὸ τοξεύομενον ἐκτύπα τὴν ἀσπίδα
τὴν σύνθετον καὶ στεγανήν, καὶ φροῦδον ἀπεπήδα.

75

Ὑπὸ τὰ τείχη ἔφθασαν, καὶ ὁ Ῥινάλδος στήνει
 κλίμακα, ἥτις ἑκατὸν βαθμῶν καὶ πλέον ἦτο.
 Διὰ τοσοῦτο στερεᾶς χειρὸς δὲ τὴν ἐκίνει,
 ὥστε ὡς δόναξ εἰς πνοὴν ἀνέμου ἐδονεῖτο.
 Ἄλλ' ἂν ἦ κόντος, ἢ δοκὸς, ἢ ἂν βολὴ λιθίνη
 τὸν ἔπληττεν, αὐτὸς ἐμπρός· οὐδόλως ἐφοβεῖτο.
 Περιφρονεῖ τῶν φονικῶν βλημάτων τὰς ἐμπτώσεις,
 καὶ ἂν τὰ ὄρη ἔπιπτον τοῦ Πίνδου καὶ τῆς Ὀσσης.

76

Ὅρος δ' ὀλόκληρον πετρῶν εἰς τὴν ἀσπίδα αἶρει,
 καὶ δάσος πῆγνυται βελῶν ἐπὶ τοῦ θώρακος του.
 Ἐπὶ τὸ τεῖχος τὸ ἐγγὺς τὴν μίαν χεῖρα φέρει,
 διὰ τῆς ἄλλης δ' ἔκρυπτε τὸ μέτωπον χειρὸς του.
 Ῥίπτοντ' κατὰ πόδας του φιλότιμ' οἱ ἑταῖροι,
 εἰς μίμησιν κινούμενοι τοῦ παραδείγματός του.
 Μετὰ κλιμάκων καὶ αὐτοὶ ἐπέρχονται μεγάλων·
 πλὴν ἄλλη ἢ ἀνδρία των, κ' ἡ τύχη ἄλλη ἄλλων.

77

Θνήσκει ὁ μὲν, πίπτει ὁ δέ. Ἐμπρός δ' αὐτὸς βαδίζει,
 καὶ τοὺς ἐχθροὺς μὲν ἀπειλεῖ, ἐκείνους δ' ἐνθαρρύνει.
 Καὶ ἤδη εἰς τὰς πυργωτὰς ἐπάλλξεις προσεγγίζει,
 καὶ φθάνει μέχρι τοῦ θριγκοῦ, τὰς χεῖρας ὅτ' ἐκτείνη.
 Συρρέει πλῆθος κατ' αὐτοῦ, ὠθεῖ, τὸν ἐμποδίζει,
 καὶ νὰ τὸν ρίψῃ προσπαθεῖ· ἐκεῖνος δ' ἀντιτείνει.
 Κατὰ βαθείας φάλαγγος (ὦ θαυμαστοῦ ἀγῶνος!)
 ὁ νέος, ἐναίριος σχεδὸν, ἀντέχει μόνος.

78

Ἀντέχει, βαίνει, προχωρεῖ, κ' ἐνδυναμοῦται βαίνων.
 Ὡς εἰς τὸ δένδρον φαίνεται συμβαῖνον τῶν φοινίκων
 ὅτι, ὁπότε εἰς αὐτὸ βαρύνῃ ἄχθος ξένον,
 ὀρθοῦται πιεζόμενον ἀντὶ νὰ κλίν' ὑπῆκον,
 οὕτως ἀνθίστατο αὐτὸς κατ' ἀντιτεταγμένων
 φαλάγγων, καὶ πᾶν πρόσκομμα τὰ ὅπλα του ἐνίκων.
 Ἐπὶ τὸ τεῖχος ρίπτεται· τὸ κυριεύει· τρόμον
 ἐμπνέει· καὶ διήνοιξε τοῖς ἐπομένοις δρόμον.

79

Καὶ πρῶτον πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτὸς τοῦ Βουλλιῶνος
 κύψας, παρέσχεν ἑαυτὸν ἐπίκουρον σωτῆρα.
 Τῆς κλίμακος ἐξέπιπτεν ἐκεῖνος· πλήν συγχρόνως
 ὁ ἥρως τῷ ἐξέτεινε τὴν βοηθὸν του χεῖρα.
 Πλήν ἄλλαι τύχαι ἀλλαχοῦ εἰσὶ τοῦ ἡγεμόνος·
 ἄλλους κινδύνους εἰς αὐτὸν ἐπέκλωθεν ἡ μοῖρα.
 Ἐκεῖ πρὸς ἄνδρας τῶν ἀνδρῶν ὁ πόλεμος δὲν ἦτον,
 ἀλλ' ἐπολέμουν μηχανῶν δυνάμεις μεταξύ των.

80

Κορμὸν ἐπὶ τὰ τεῖχη των ἀνήγειραν οἱ Σύροι,
 ὅστις πρὸς ἄλλα ἐκκοπεῖς, ἦν πλοίου πρὶν κεραία.
 Δοκὸς δ' ἥς ἐνισχύουσι χαλκοῖ τὸ πέρας γύροι,
 κρεμᾷτ' ἐγκάρσιος αὐτῇ, κ' ἦν φοβερά ἡ θέα.
 Πρὸς τὰ ὀπίσω φέρεται, ὡς πρότονος τὴν σύρει,
 καὶ εἶτα, ὡς ἀφίεται, ὀρμᾷ ἐμπρὸς ῥαγδαία,
 ὡς τὴν χελώνην, ἥτις νῦν τὴν κεφαλὴν συστέλλει
 εἰς τὸ ὀστοῦν, καὶ ἐξω νῦν ὡς βέλος αὐτὴν στέλλει.

81

Προσβάλλ' ἡ εὐπαγῆς δοκός, καὶ οὕτω κατισχύει
 ἡ φοβερὰ της προσβολῆς, ἣν ἐπαναλαμβάνει,
 ὥστε συνθέσεις καὶ ἄρμὸς τῶν ξύλων παραλύει,
 ὁ πύργος δὲ καταστροφὴν ἀπειληθεὶς ἐφάνη.
 Αὐτὸς πλὴν πρὸς τὸν κίνδυνον ἐπίνοιαν ἐγκλείει.
 Αἴφνης διπλῇ προέκυψε τῶν κόλπων του δρεπάνη.
 Κινούμεναι δ' ἀμφοτέραι σοφῶς κ' ἐν συμφωνίᾳ,
 τὰ τὴν δοκὸν συνέχοντα διέκοψαν σχοινία.

82

Ὡς βράχου ὄγκος μέγιστος ὃν ἢ ὁ χρόνος φθείρων
 ἢ τῶν ἀνέμων ἡ ὀρμὴ ἐξ ὅρους καταρράσσει,
 κατακυλίετ' ἐρημῶν, κ' εἰς τ' ἄλματά του σύρων
 ἀνδρῶν ἐπαύλεις, κ' ἐνταυτῷ καὶ ποίμνια καὶ δάση,
 ὁμοίως πίπτει κ' ἡ δοκός, σχιρτῶσα δι' ἀπείρων
 ἀνδρῶν καὶ ὅπλων καὶ σκευῶν, καὶ πλήττει καὶ πατάσσει.
 Ὁ πύργος εἰς τὴν πτώσιν της ἅπαξ καὶ δις ἐκρούσθη·
 τὸ τεῖχος τρέμει, ἀντηχοῦν τὸ πέριξ πᾶν ἠκούσθη.

83

Ὁ Βουλλιῶν ἐνόμισεν ἐκπολιορκηθεῖσα
 ἡ πόλις ὅτι ἔπεσεν ἐν ταύταις ταῖς ἐφόδοις.
 Ἀλλ' αἰφνιδίως ἐπ' αὐτὸν λιγνὺς σαπρὰ χυθεῖσα,
 τῷ πνέει κατὰ πρόσωπον πῦρ καὶ καπνοὺς δυσώδεις.
 Τὸ σπηλαιῶδες Μονγιβέλ οὐδέποτε ἐφύσα
 ἀτμοὺς τοσοῦτους φλογεροὺς καὶ πνιγηρῶς θειώδεις·
 οὐδ' ἐν Ἰνδίαῖς ἐξεμεῖ ὁ ἥλιος τοῦ θέρους
 πονηροτέρους καύσωνας καὶ τούτων θερμότερους.

Κόντοι καὶ κύκλοι φλογεροὶ κ' ἐμπρηστικά δοχεῖα
 μέλαν ἐξέπεμπον τὸ πῦρ, ἡ ἐρυθρὸν ὡς αἷμα.
 Δυσώδης πνέει ὁ καπνός, βιβρώσκ' ἡ φλόξ ἀγρία·
 κρότοι καὶ λάμψεις πλήττουσι τὰ ὦτα καὶ τὸ βλέμμα.
 Τὰ ὑγρὰ δέρματα μικρὰ θά ἦσαν προστασία,
 ἃ περίξ εἰς προφύλαξιν ἡ μηχανὴ ἐκρέμα.
 Τὸ δέρμα ὕδρου, καὶ ῥικνὸν κατέστη. Ἄν ἀρνῇται
 ὁ οὐρανὸς βοήθειαν, ταχέως πυρπολεῖται.

Ὁ μεγαλόφρων δ' ἡγεμὼν, τὰ ἑαυτὸν προτάττων,
 τὴν ὄψιν τὴν ἀτρόμητον, τὴν θέσιν δὲν ἀλλάσσει,
 καὶ τοὺς ἀπομακρύνοντας τὰς φλόγας τῶν δερμάτων
 τοὺς ὑδροχόους, παραινεῖ, θαρρύνει, διατάσσει.
 Τοιαύτη δ' ἦν ἡ θέσις των καὶ ἡ δυσχέρειά των,
 ὥστε τὸ ὕδωρ ἤρχισε νὰ λείπη ἐπὶ πᾶσι.
 Τότ' αἰφνιδίως ἄνεμον ἐκπέμπουσι τὰ νέφη,
 καὶ οὗτος τὴν πυρκαϊάν κατὰ τῶν Σύρων στρέφει.

Ἐπὶ τὰς φλόγας τὸν καπνὸν, τὰς φλόγας δ' ἀνατρέπει
 ὁ ἄνεμος, ὅπου εἰσὶ διφθέραι ἡρτημέναι.
 Ἐχώρωσεν ἡ μαλακὴ, ἡ εὐπρηστός των σκέπη,
 καὶ παρανάλωμα πυρὸς εἰσὶ, τετεφρωμένοι.
 Ὡς στρατηγὲ τρισένδοξε, ἦ, ἂν εἰπῶ ὡς πρέπει,
 ὦ ἄρχον θεοφρούρητε, θεοπεφιλημένε,
 ὁ οὐρανὸς ὀπλίζεται σωτῆρ καὶ σύμμαχός σου,
 καὶ τοὺς ἀνέμους ἡ κλαγγὴ καλεῖ τῆς σάλπιγγός σου.

87

Ἄλλ' ἦν πολὺς τοῦ Ἰσμηνοῦ ὁ χόλος, τοῦ ἀπίστου.
Ὡς εἶδε πῶς τὸ θεῖόν του κ' ἡ φλόξ ὠπισθοδρόμει,
ἐπεκαλέσθη δεύτερον τὰς τέχνας τὰς ψευδεῖς του,
ἐλπίζων πῶς τῆς φύσεως θ' ἀλλάξωσιν οἱ νόμοι·
κ' ἐν μέσῳ δύω ὁπαδῶν τῆς φαύλης μαγικῆς του
εἰς τὰς ἐπάλξεις τῶν τειχῶν πρόεκυψεν ἀκόμῃ.
Μέλας, δασὺς καὶ αὐχμηρὸς, ὥς ἦτον μετὰ τούτων,
μετ' ἐριννύων ἔλεγες ὁ Χάρων ἢ ὁ Πλούτων.

88

Ἦδ' οἱ φρικτοὶ ψιθυρισμοὶ ἠκούοντο ἐκεῖνοι
οὓς τρέμουσιν ὁ Κωκυτὸς καὶ ἡ Ἀχερουσία.
Ἦν ἤδη μέλας ὁ ἀήρ, καὶ λαίλαψ τὸν ἐκίνει,
κ' ἐζώννυε τὸν ἥλιον στεφάνῃ ἀπαισία,
ὅποτε πέτρα φοβερά (ἦν σφαῖρα δὲ λιθίνη)
ἀπὸ τοῦ πύργου ρίπτεται, ὥς ὄρος τεραστία,
καὶ σφοδρῶς οὕτω μεταξὺ καὶ τῶν τριῶν ἐνσκήπτει,
ὥστ' ἐν μιᾷ ἐπλάκωσεν αὐτοὺς, νεκροὺς τοὺς ρίπτει.

89

Οὕτω τὰ βέβηλα ὅσῃ τῶν μισητῶν γοήτων
τελέως συνετρίβησαν κ' ἐγένοντο παιπάλη.
Τοιοιουτρόπως ὁ τροχὸς τοῦ μυλωθροῦ τὸν σῖτον
συνθλαῖ περιστρεφόμενος, κ' εἰς κόνιν μεταβάλλει.
Γογγύζοντα τὰ πνεύματα ὁμοῦ τὰ ἐναγῆ των
ἔφυγον τὴν ὠραίαν γῆν καὶ τοῦ φωτὸς τὰ κάλλη
πρὸς ζόφον ἀτελεύτητον, κολάσεις αἰωνίας.
Θνητοί, ἰδέτε, κ' εἰς ὁδὸν βαδίζετ' εὐσεβείας.

90

Ὁ πύργος οὕτω κατορθοῖ λοιπὸν νὰ προσπελάσῃ,
 ὅστις ὑπερασπίζεται τὴν τοῦ πυρὸς μανίαν,
 ὥστε τὴν γέφυραν κενῶν, νὰ τὴν καταβιδάσῃ
 εὐκόλως εἰς τὴν ἑπαλξιν τοῦ τείχους τὴν πλησίαν.
 Ἀλλ' ἔσπευσεν ὁ Σολιμάν ὁ ἄτρομος νὰ φθάσῃ,
 καὶ ἤθελε τὴν δίοδον νὰ κόψῃ τὴν βραχεῖαν.
 Κτυπᾷ, καὶ πάλιν· κ' ἤθελε τὴν κόψει ὁ ἀνδρεῖος,
 ἂν πύργος δὲν προσήρχετο καὶ ἄλλος αἰφνιδίως.

91

Αὐξάνουσα ἡ μηχανὴ ἡ φοβερά ἐκείνη,
 παρίσταται πελώριος, κ' ἐπικείται τῇ πόλει.
 Εἰς ὄψιν αὐτῆς ἐκπληκτοὶ οἱ Τοῦρκοι εἶχον μείνει,
 θαυμάζοντες πῶς ὑπ' αὐτὴν ἡ πόλις ἦτον ὅλη.
 Ἀλλ' ὁ θρασὺς Ὀθωμανὸς τὴν θέσιν δὲν ἀφῆνει,
 ἂν καὶ ὁ πύργος ἐπ' αὐτὸν δεινῶς ἐπετροβόλει.
 Οὐδόλως ἀπελπίζεται τὴν γέφυραν νὰ σχίσῃ,
 καὶ τόλμην νέαν τοῖς δειλοῖς ζητεῖ νὰ ἐμψυσήσῃ.

92

Αἶφνης, ἰδοὺ ὁ Ῥαφαήλ, τοῖς ἄλλοις ἀοράτως
 προκύψας, εἰς τοῦ ἀρχηγοῦ τὰς ὀφεις ἐπεφάνη.
 Ὅπλα οὐράνια φορεῖ, καὶ σβέει κατὰ κράτος
 τὸν ἥλιον, ὃς εἰς ἀγλὺν νεφέλης δὲν λανθάνει.
 «Ἰδοὺ, τῷ λέγει, ὁ καιρὸς ὃς ὥρισε θεσφάτως
 »ἐλευθερίαν τῇ Σιών· ἰδοὺ, ἡ ὥρα φθάνει.
 »Μὴ κλεῖτε, μὴ τοὺς ὀφθαλμοὺς τεθαμβωμένους κλεῖτε.
 »Ἰδὲ ὁποῖαι τ' οὐρανοῦ, ὅπόσ' ἐπικουρίαι.

93

» Στρέψον τὸ βλέμμα νὰ ἰδῇς ἐπάνω τῶν ἀέρων
 » τῶν ἀχανῶν φερόμενον τὸ πλῆθος στρατοῦ τόσου.
 » Ἐγὼ κατῆλθον ἐπὶ σέ, καὶ σέ φωτίζω, αἶρων
 » τὸ νέφος τὸ ἀνθρώπινον ἐκ τῆς ὀράσεώς σου,
 » τὸ σκότη ἐπὶ τὰς θνητὰς αἰσθήσεις ὑμῶν φέρον.
 » Οὕτω γυμνά θενὰ ἰδῇς τὰ πνεύματα ἐμπρός σου.
 » Ὁ δ' ὀφθαλμός σου εἰς τὸ φῶς θὰ πλεύσῃ, ὑπομείνας
 » ἐπὶ μικρὸν τὰς πανσθενεῖς ἀγγελικὰς ἀκτῖνας.

94

» Ἴδου ἡ φάλαγξ τῶν πιστῶν ὑπὲρ Χριστοῦ πεσόντων.
 » Ἐν οὐρανοῖς συγκάθηνται μετὰ τῶν μακαρίων.
 » Συμπολεμοῦσι μετὰ σοῦ· οὐδὲ τὸν πόλεμόν των
 » θὰ παύσωσι, πρὶν τελεσθῇ τὸ ἔργον τὸ ἀνδρεῖον.
 » Ἴδὲ τὴν κόνιν, τὸν καπνὸν ὡς κυματοῦντα πόντον,
 » καὶ τινα ἐν τῷ μέσῳ των ἐρείπια φρουρίων.
 » Ὁ Οὐῶν πολεμῶν ἐκεῖ τὴν κόνιν ἐξεγείρει,
 » κ' εἰς τὰ πυργώματα ὀρμῶν, τὰς βάσεις αὐτῶν φθείρει.

95

» Ἴδου παρέχει ὁ Δυδὼν, τὴν πύλην τὴν βορείαν
 » διὰ σιδήρου καὶ πυρὸς καρτερικῶς προσβάλλων,
 » ὅπλα διδούς, τῶν μαχητῶν ἐξάπτει τὴν ἀνδρίαν,
 » καὶ εἰς ἐφόδους τοὺς καλεῖ, τὰς κλίμακας ἐμβάλλων.
 » Ὁ δ' εἰς τὸν λόφον, ὁ φορῶν τὸν ἱερὸν μανδύαν,
 » κ' εἰς στέμμα ἱερατικὸν τὴν κόμην περιβάλλων,
 » ὁ Ἀδεμάρ, ψυχῶν ποιμὴν, ἀνὴρ τῶν μακαρίων,
 » ἰδέ τον πῶς σὰς εὐλογεῖ, Σταυροῦ ποιῶν σημεῖον.

96

» Ἀνάτεινον τὸ βλέμμα σου. Φαλάγγων ἀηττήτων
 » εἰς τοὺς ἀέρας θὰ ἰδῇς τὰς οὐρανίας τάξεις.»
 Ἀνέβλεψε, κ' ἦν ἔμπλεων στρατῶν πτεροφορήτων
 τὸ πᾶν, καὶ ἦσαν εὐπρεπεῖς αὐτῶν αἱ παραλλάξεις.
 Τρεῖς ἀπετέλουν φάλαγγας, κ' ἐκάστη φάλαγξ ἦτον
 διηρημένη εἰς τριῶν ταγμάτων παρατάξεις.
 Αὐταὶ δὲ πλησιάζουσιν τὸ κέντρον, ἐπυκνοῦντο,
 καὶ πρὸς τὴν περιφέρειαν χωροῦσαι, ἡραιοῦντο.

97

Ἐκθάμβους κλίνει ὀφθαλμούς, καὶ οὔτι διακρίνει
 τοῦ θαυμαστοῦ δράματος ὁπότε τοὺς ἐγείρη.
 Ἄλλ' ὅτε πρὸς τοὺς ὁπαδοὺς αὐτοῦ τοὺς διευθύνῃ,
 χαίρων γνωρίζει πανταχοῦ τὴν νίκην αὐτῶν πλήρη.
 Πῶς ὁ Ῥινάλδος ἥρωας εἰς ἄνοδον ἐκίνει
 βλέπει πολλοὺς, καὶ πίπτουσι τριγύρω του οἱ Σύροι.
 Ὁ ἄρχων, ἀνυπόμονος τούντεῦθεν, δὲν διστάζει,
 καὶ τὴν σημαίαν τῆς χειρὸς τοῦ φέροντος ἀρπάζει.

98

Καὶ εἰς τὴν γέφυραν ὁρμᾷ· πλὴν τῆς ἐμπρὸς πορείας
 ὁ Σολιμὰν ὁ ἄγιος αὐτὸν ἀποκωλύει.
 Ἦν μικροτάτη ἀτραπὸς, ἀλλ' ἦν σκηνὴ ἀνδρίας,
 ἦν βραχὺς τόπος καὶ καιρὸς μεγάλην θὰ δεικνύῃ.
 Καὶ ὁ Σουλτάνος ἔκραξε πῶς ὑπὲρ ἀλλοτρίας
 ζωῆς, ἐνταῦθα πρόθυμος τὴν ἐδικήν του θύει·
 «Κόψατε εἰς τὰ νῶτά μου τὴν γέφυραν, νὰ μείνω
 » λεία ἐκείνων. Λεῖα των φρικτὴ θενὰ τοῖς γίνω.»

Ἄλλ' ὁ Ῥινάλδος ἔφθασεν εἰς τὰς στιγμὰς ἐκεῖνας,
 κ' ἐμπρός του εἰς φυγὴν καθεὶς ἐτρέπετο δρομαῖος.
 «Τί πράττω; εἶπε τότε· τί, παρὰ νὰ πέσω μείνας;
 »Νὰ πέσω; Ἄν ἀπέθνησκον, θ' ἀπέθνησκον ματαίως.»
 Καὶ ἄλλας ἔχων κατὰ νοῦν καὶ μελετῶν ἀμύνας,
 εἰς τὸν ἐχθρόν τὴν γέφυραν κατέλιπε ταχέως,
 ὃς ἠκολούθει ἀπειλῶν, κ' ἐπήδησεν, ἰδρύων
 ἐπὶ τὸ τεῖχος τοῦ Σταυροῦ τὸ πάνσεπτον σημεῖον.

Τὸ τροπαιοῦχον ἔμβλημα ἀνοίγει τὰς πτυχάς του,
 κ' εἰς πᾶσαν μεγαλοφανῶς διεύθυνσιν τὰς στρέφει.
 Ἡ αὔρα ὡς μετὰ πνοῆς τὸ πλήττει εὐσεβάστου,
 καὶ τοῦ ἡλίου ἡ ἀκτὶς χρυσῇ τὸ περιστέφει.
 Βέλη προσρίπτονται πολλά· πλὴν χαλαροῖ ἐκάστου
 τὴν ῥύμην, ἥ ἐξ οὗ ὀρμᾷ, ἐκεῖ τὸ ἐπιστρέφει.
 Καὶ ἡ Σιών ἐφαίνετο ὡς ἂν τὸ προσεκύνει,
 καὶ τ' ὄρος τῆς ἐνόμιζες ὅτι λατρεῦον κλίνει.

Θριάμβου τότε ὕψωσε κραυγὰς ἑορτασίμους
 ἐκάστη φάλαγξ μαχητῶν, δηλοῦσα τὴν χαρὰν τῆς·
 καὶ τῶν κραυγῶν ἀντήχησαν εἰς κορυφὰς ἐρήμους
 αἱ τελευταῖαι συλλαβαί, νέων θριάμβων μάντις.
 Καὶ ὁ Ταγκρέδης δ' ἐνταυτῷ, νικήσας τοὺς ἀλχίμους
 φραγμούς, οὓς τῷ ἀντέταπτεν ὁ ἄγριος Ἀργάντης,
 κ' ἐκ τῆς γεφύρας καὶ αὐτὸς πηδῶν εἰς προμαχῶνα,
 ἔστησ' ἐπίσης τοῦ Σταυροῦ τὴν ἱερὰν εἰκόνα.

402

Πρὸς νότον ἦν ὁ τύραννος ὁ τῶν Παλαιστινίων,
καὶ ὁ 'Ραιμόνδος πρὸς αὐτὸν ἐμάχετο ὁ γέρων.
'Ο Τοῦρκος δὲ τὸν Γάσκωνα ἀπέχρουε, κωλύων
ἐκ τῶν τειχῶν τὸν ἔσχατον τῶν πύργων τῶν ἐτέρων·
διοῖτι περὶ ἑαυτὸν τὸ ἄνθος τῶν ἀνδρείων
πεισματωδῶν πολεμιστῶν ἐκεῖνος ἤλθε φέρων.
Κ' ἦν μὲν ἐνταῦθα τῶν τειχῶν ἡ στερεότης ἥττων,
τῶν μηχανῶν ὁ ἀριθμὸς ὑπέρτερος πλὴν ἦτον.

403

'Αλλ' οὐδ' ὁ πύργος ἤγγισε τὸ φρούριον, καὶ μόνον
μετὰ βραδύτητος χωρεῖ καὶ μετὰ δυσχερείας.
Οὐδ' εἰς τὴν τέχνην ἐφικτὸν κ' εἰς τῶν χειρῶν τὸν πόνον
νὰ ὁμαλύνῃ τὰς ἐκεῖ ὑπῆρξε δυσχωρίας.
'Εν τούτοις οἱ 'Οθωμανοί, κ' ἡ φάλαγξ τῶν Γασκόνων
τὰς χαρμοσύνους ἤκούσαν τῆς νίκης εὐφημίας.
'Ο δὲ λαμπρὸς ἀλαλαγμὸς τοὺς τειχομάχους πείθει
πῶς τὸ πρανὲς τῆς πόλεως ἐξεπολιορκήθη.

404

'Ο δὲ 'Ραιμόνδος, τὴν φωνὴν τὴν γηραιὰν ἐγείρων
«Σύντροφοι, κράζει, χαίρετε! Τὸ φρούριον ἐάλω.
» Πίπτει λοιπὸν χωρὶς ἡμῶν! 'Η θέσις ἡμῶν χείρων
» τῶν ἄλλων ἔσεται ἐν αὐτῷ τῷ ἔργῳ τῷ μεγάλῳ;»
Δὴ τότε καὶ ὁ Βασιλεὺς ἀναχωρεῖ τῶν Σύρων,
τὰς ἀντιστάσεις ἀπογνοῦς· κ' ἐλθὼν εἰς μέρος ἄλλο,
ἔχον τὰ τεῖχη ὀχυρὰ, δυσκόλους τὰς προσόδους,
ἤλπισ' ἐκεῖ πῶς ν' ἀντιστῇ ἡμπόρ' εἰς τὰς ἐφόδους.

Καὶ ἤδη θριαμβευτικῶς πᾶς ὁ στρατὸς εἰσβάλλει,
 τὰ τεῖχ' ὑπεραλόμενος, διὰ πυλῶν εἰσδύων.
 Τὰ πάντα πέριξ του νικᾷ, κρημνίζει, καταβάλλει,
 καὶ ρίπτ' εἰς τέφραν, καὶ σωρὸν ἀμόρφων ἐρειπίων.
 Περιπλανᾶται ἡ ὀργὴ τοῦ ξίφους ἡ μεγάλη,
 μετὰ τῆς φρίκης καὶ σφαγῆς, τῶν δύο ἐριννύων·
 κ' εἰς ποταμοὺς ἀχνίζοντας, καὶ εἰς αἱμάτων πόντον
 κυμαίνονται τὰ σώματα θανόντων καὶ θνησκόντων.

ΠΑΥΤΩΔΙΑ ΔΕΚΑΤΗ ΕΝΝΑΤΗ

1

Τοὺς Τούρκους θάνατος, φυγή, ἡ δόγμα ἡγεμόνος
εἶχ' ἐξελάσει τῶν τειγῶν, κ' ἦν ἔρημον τὸ τεῖχος.
Ἀλλ' ὁ Ἀργάντης ἄτρομος, ἐπίμονος, καὶ μόνος
εἰς τὰς ἐπάλλξεις τὰς κενὰς παρέμενεν ἡσύχως.
Τὸ μέτωπον ἀτάραχον καὶ φοβερόν συγχρόνως,
πρὸς τοὺς νικήσαντας ἐχθροὺς ἐμάχετο εὐψύχως,
τῆς ἥττης φορητότερον τὸν θάνατον εὐρίσκων,
κ' ἐπιθυμῶν νὰ φαίνεται ἀήττητος καὶ θνήσκων.

2

Πολλοὶ ἐπῆλθον κατ' αὐτοῦ· πλὴν φοβερότερός των
ἦν ὁ Ταγκρέδης, ἀπειλῶν πληγὴν καιριωτάτην.
Εἰς τὸν Ἀργάντην μαχητὴς δὲν ἦν ἐκ τῶν ἀγνώστων.
Πολλάκις συνηντήθησαν· κ' εἰς μάχην τὴν ὑστάτην
μεθ' ἑξ ἡμέρας ἀπ' αὐτῆς τῆς συνεντεύξεώς των
νὰ ἐπανέλθῃ ὤμοσεν, ἀλλ' ὤμοσεν εἰς μάτην.
Τῷ κράζει ὁ Ὄθωμανός· «Ἰδοὺ αἱ ὑποσχέσεις,
»Ταγκρέδη; Τώρα ἔρχεσαι τὸν ὄρκον νὰ τελέσῃς;

3

» Εξώρας ἤλθες, καὶ οὐχὶ καὶν μόνος. Δὲν φροντίζω.
 » Πεῖραν τῶν ὅπλων μου ποθεῖς; Θὰ λάβῃς κατὰ τάχος,
 » ἂν καὶ παρουσιάζεσαι, ὡς ἀληθῶς νομίζω,
 » ἐμπρός μου ὡς μηχανικός, οὐχὶ ὡς ὅπλομάχος.
 » Ἄλλ' ἔστω. Πρὸ τοῦ στήθους σου—ἐγὼ δὲν σ' ἐμποδίζω—
 » λόχους παράταξον πυκνοὺς, καὶ θὲς ἀσπίδων πάχος.
 » Μὴ φρόνει δ' ὅτι τὴν πληγὴν ἐκ ξίφους ὀξυτάτου,
 » γυναικοκτόνε φοβερὲ, θὰ φύγῃς τοῦ θανάτου.»

4

Ἄλλ' ὁ Ταχρέδης ἤκουε καὶ γαύρως ἐμειδία,
 κ' ὑπερηφάνως ἔλεγε καὶ ἐν περιφρονήσει·
 » Ἄν ἡ ἐμὴ ἐπάνοδος σοὶ φαίνεται βραδεῖα,
 » νὰ σοὶ φανῇ τὰ μάλιστα ταχεῖα δὲν θ' ἀργήσῃ.
 » Ἡμῶν ἐν μέσῳ θὰ ποθῇς ἡ θάλασσα εὐρεῖα
 » νὰ παρεμπέσῃ, Ἄλπειων σειρὰ νὰ μᾶς χωρίσῃ.
 » Ὅτι δ' ἀνάνδρως δειλιῶν δὲν ἔμεινα ὀπίσω,
 » θὰ τὸ ἰδῇς μετ' οὐ πολὺ. Δι' ἔργων θὰ σὲ πείσω.

5

» Ἐλθὲ λοιπὸν, κατάρβηθι εἰς τὴν μονομαχίαν
 » σὺ, τῶν ἡρώων ὁ φονεὺς, σὺ ὁ γιγαντοκτόνος.
 » Σὲ προκαλεῖ ὁ εἰς σφαγὴν κομπάζων γυναικειάν.»
 Εἶτα τοὺς στρατιώτας τοῦ μακρύνων τοῦ ἀγῶνος,
 φωνὴν ἐγείρει πρὸς αὐτῶν τὰ τάγματα ὀξεῖαν.
 » Ἄς παύσῃ, λέγει, κατ' αὐτοῦ ἐπίθεσις καὶ φόνος.
 » Μὴ τὸν παρενοχλήσητε, διότι εἶν' ἐχθρὸς μου,
 » ἐχθρὸς ἀρχαῖος, καὶ οὐχὶ κοινός, ἀλλ' ἰδιός μου.»

6

Καὶ εἶπεν ὁ Κιρκάσιος· «Ὡς θέλεις, μετὰ πλείστων,
 » ἢ μόνος κάτελθε, μικρὸν αὐτὸ μ' ἐνδιαφέρει.
 » Ἐμπρὸς τοῦ πλήθους, ἢ ἐντὸς ἐρήμων παραδύστων
 » φέρε τὸν πόλεμον· ἐκεῖ θέλω κ' ἐγὼ τὸν φέρει.»
 Ὡς δ' ἐγένεν ἡ φοβερά ἐκείνη σύμβασίς των,
 οἱ δὲ ὅμοῦ ἀπέρχονται εἰς τὰ τῆς μάχης μέρη.
 Τὸ μῖσος τοὺς ἀκολουθεῖ, καὶ ἡ ὀργὴ ἀλλήλων
 εἰς σωτηρίαν ἦν αὐτοῖς, ὥς προστασία φίλων.

7

Εἰς τοῦ Ταγκρέδου τὴν ψυχὴν ζῆλος τιμῆς κινεῖται,
 ὃν θέλ' εἰς τοῦ Ὀθωμανοῦ τὸ αἷμα νὰ κορέσῃ.
 Νομίζ' ἡ ἀγανάκτησις αὐτοῦ πῶς ἀδικεῖται
 καὶ μία μόνη ἂν σταγὼν δι' ἄλλης χειρὸς πέσῃ.
 Τὸν προασπίζει, καὶ «Αὐτοῦ φεισθῆτε, ὦ! φεισθῆτε»,
 φωνάζ' εἰς ὅσους ἀπαντᾷ ἐν φιλεκδίκῳ ζέσει.
 Οὕτω διὰ τῶν φίλων του, ἐὰν καὶ κατεβῶν,
 ἐξεῦρε τρόπον τὸν ἐχθρὸν νὰ διαγάγῃ σῶον.

8

Ἐξέρχονται τῆς πόλεως, μακρὰν τῶν σκηνομάτων,
 καὶ στρέφουσι πρὸς τοὺς αὐτὰ κατέχοντας τὰ νῶτα·
 καὶ στενωπὸν διὰ πολλῶν διέρχοντ' ἐλιγμάτων,
 πρὸς τόπον ἀπολήγουσαν μακρὰν ἀφεστηκότα.
 Κοιλὰς ἦν. Λόφων στέφανος πολλῶν αὐτὴν ἐμφράττων,
 ἐστένευε, καὶ τ' οὐρανοῦ ἀπέκλειε τὰ ρῶτα.
 Οἱ λόφοι δ' ὥς εἰς στάδιον, ἢ εἰς θεάτρου κοῖλον,
 στρογγύλως ἐκτεινόμενοι, προεῖχον ἐπ' ἀλλήλων.

9

Ἐνταῦθα φθάντες ἔστησαν. Πλὴν πρὸς τὴν πορθουμένην πόλιν διστάζον στρέφεται τὸ βλέμμα τοῦ Ἀργάντου.

Ὁ δὲ Ταγκρέδης, κατιδὼν ἀσπίδος στερουμένην τὴν χειρὰ του, τὴν ἑαυτοῦ ἀπέρριψε μακράν του· καὶ ἠρώτησε τί σκέπτεται, ἂν τὴν ὠρισμένην ὥραν τρομάξῃ, προσορῶν τὸ τέλος ἐπιστάν του.
«Ἰσως, τῷ λέγει, σ' ἔσωζεν ἂν ἥρην τὸ προεώρας.
» Ἦδη νὰ ἔχῃς δι' αὐτὸ δειλίαν, εἶν' ἐξώρας.»

10

«Ἡ βασιλὶς τῶν πόλεων, ἐκεῖνος ἀπεκρίθη,
» εἰς ἣν ἐξ ἀρχαιότητος ὑπῆκ' ἡ Ἰουδαία
» μ' ἀπασχολεῖ. Ἡ εὐγενὴς κατέπεσ', ἐνίκηθη,
» καὶ ἦν πᾶσά μου προσπάθεια ὑπὲρ αὐτῆς ματαία.
» Μικρὰ δ' ἀποζημίωσις ἐμοὶ παρεχωρήθη
» ἡ κεφαλὴ σου, ἔρμαιον καὶ λεία μου βεβαία.»
Σιγᾷ, καὶ προφυλάξεων πλήρεις εἰσὶν ὁμοίων,
διότι ἤξευρον ὁ εἰς τὸν ἕτερον ἀνδρεῖον.

11

Ὁ μὲν Ταγκρέδης εὐστροφος, γοργὸς εἰς τὰς κινήσεις, τὴν χειρὰ ἔχει ἐλαφρὰν, ὥκυν τὸν πόδα ἔχει.
Ὁ δὲ Ἀργάντης τῶν μελῶν τὸ μέγεθος, καὶ ἐπίσης ὁλόκληρον τῆς κεφαλῆς τὸ ὕψος ὑπερέχει.
Ἐκεῖνος χαίρ' εἰς τὰς στροφὰς καὶ εἰς τὰς ἐφορμήσεις, δι' ὧν συνέχεται, κτυπᾷ, προσβάλλει καὶ ἀντέχει, καὶ εἶν' ἐπιδεξιώτατος, ἂν ξίφος ξίφος κρούῃ, τὸ τοῦ ἐχθροῦ του ν' ἀπαντᾷ καὶ νὰ τὸ ἀποκρούῃ.

42

Αὐτὸς δὲ εἶναι σώματος στερόρου καὶ ἀκραδάντου,
τὴν τέχνην ἴσῃν ἔχων μὲν, τὸν τρόπον πλὴν ἄλλοιον.
Τείνει ἐμπρὸς τὴν ἰσχυράν ὀγκώδη δεξιάν του,
σῶμα, οὐ σίδηρον κτυπᾷ ὁ σιδηροῦς βραχίον.
Ὁ δὲ, ζητεῖ τὸ κεχηνὸς τῶν ὅπλων τοῦ Ἀργάντου,
σκοποῦντος εἰς τὸ πρόσωπον ἐκείνου ἐναντίον,
καὶ ἀπειλοῦντος, κ' ἐνταυτῷ ζητοῦντος ν' ἀποκλείῃ
τὰς ἀδοκίχτους προσβολὰς τοῦ ξίφους ὃ εἰσδύει.

43

Ὅμοίως ὅτε πρὸ ποδῶν ὑπάρχει ναυμαχία,
χωρὶς τὸν πόντον ἢ βορρᾶς ἢ νότος νὰ ταράττῃ,
καὶ εἶναι ἴσος ὁ ἀγὼν ἄλλ' ἄνισα τὰ πλοῖα,
κ' ἡ μὲν μεγίστη ἔστι ναῦς, ἡ δ' εὐκίνητοτάτη·
ἐμπρὸς, ὀπίσω φέρεται, προσβάλλουσα ταχεῖα,
αὕτη, ἡ δ' ἄλλη ἄσειστον τὴν πρῶραν ἀντιτάττει·
καὶ ὅτε ἀλλεπάλληλον ἢ ἐλαφρὰ τὴν πλήσσει,
αὕτη ὀγκώδης ἀπειλεῖ νὰ τὴν καταποντίσῃ,

44

Νὰ ὑπείσδύσῃ προσπαθεῖ εὐκάμπτως ὁ Λατῖνος,
καὶ ν' ἀποφύγῃ τὰς πληγὰς συγχρόνως τοῦ Ἀργάντου.
Πλὴν κατὰ μέσους ὀφθαλμοὺς τῷ ἔτεινεν ἐκεῖνος
τὸ ξίφος, πᾶσαν ἀψηροῦν ματαίαν ἄμυνάν του·
οὕτω βιαίως δ' ἐπληξεν αὐτὸν κ' ἐπικινδύνως,
ὥστε τοῦ ξίφους ἡ αἰχμὴ εἰσέδ' εἰς τὴν πλευράν του.
Εἶπε δὲ, βλέπων τῆς πληγῆς τὸ αἷμα τῆς βαθείας·
«Ὁ ξιφομάχος ἡττῆται εἰς τὰς ξιφομαχίας!»

45

Εἰς τοῦ Ταγκρέδου τὴν ψυχὴν ὀργὴ ὁμοῦ κ' αἰσχύνῃ
 ἐφλέχθη. Παραδίδεται εἰς μῖσος καὶ μανίαν·
 καὶ πόθος ἐκδικήσεως τοσοῦτο τὸν ἐκίνει,
 ὥστ' ἐθεώρει ἥττάν του τὴν νίκην τὴν βραδεῖαν.
 Θέλει τὴν νέαν ὕβριν του εἰς αἷμα ν' ἀποπλύνῃ,
 κ' εἰς τὰς ὁπὰς ἀποσκοπεῖ τοῦ κράνους κατ' εὐθεΐαν.
 Ὁ ἄλλος τὸν ἀπέκρουσεν· ὁ δ' ἀπὸ βραχυτέρας
 προσβάλλει ἀποστάσεως τοῦ μήκους τῆς μαχαίρας.

46

Ἐφώρμησεν ἀριστερῶς, καὶ διὰ τῆς λαιᾶς του
 τὸν δεξιὸν βραχίονα συνέλαβε τοῦ ἄλλου.
 Πρὸς δέ, διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς, τῆς ἀλανθάστου,
 κατέφερεν εἰς τὴν πλευρὰν πληγὰς τοῦ ἀντιπάλου.
 «Ὁ ξιφομάχος ἡττηθεὶς αὐτὰς τὰς ἀμοιβὰς του,
 »λέγ', εἰς τιμὴν τοῦ νικητοῦ προσφέρει τοῦ μεγάλου.»
 Φρυάττει ὁ Κιρκάσιος, τὸ σῶμα στρέφων, σείων·
 ἀλλὰ δὲν ἀπαλλάττεται ὁ δέσμιος βραχίων.

17

Τέλος, ἀφείς νὰ κρέμαται ἀπὸ τοῦ τελαιμῶνος
 ἡ μάχαιρά του, τὸν ἐχθρὸν ἐγκλεί' εἰς τὴν ἀγκάλην.
 Καὶ ὁ Ταγκρέδης ἔπραξεν ὁμοίως· καὶ συγχρόνως
 συμπλέκονται, πιέζονται, καὶ σφίγγ' ἡ χεὶρ τὴν ἄλλην.
 Οὐχὶ ῥωμαλεώτερον ἐπὶ δεινοῦ ἀγῶνος
 ὁ Ἡρακλῆς τὸν γίγαντα ἐνέζωσεν εἰς πάλην
 ἀφ' ὅ, τι συνεδέθησαν αἱ χεῖρες αἱ νευρώδεις,
 ὡς πλέκονται τραχεῖς κορμοὶ, ἢ κλάδοι γονατώδεις.

48

Τοιαύτη δ' ἡ συνώθησις, τοσαύτη κ' ἡ ὁρμή των,
ὥστ' ἔπεσαν ἀμφοτέροι περίπλοκοι ὡς ἦσαν.

Ἡ τέχνη τοῦ Ἀργάντου δὲ, ἡ τύχη τοῦ ἄν ἦτον,
εἶχ' ἔξω μὲν τὴν δεξιάν, τὴν δὲ λαιάν κρυβεῖσαν·
ὁ Φράγκος ὁμως μαχητῆς ἐκ τῶν χειρῶν τὴν ἦττον
χρήσιμον εἶχε κινητὴν, τὴν δ' ἄλλην συσχεθεῖσαν·
δι' οὗ καὶ τότε καθορῶν ἐν κίνδυνον ὑπέστη,
ἀφείς τὸν ἕτερον, πηδᾷ, κ' ἐν ἀκαρεῖ ἀνέστη.

49

Καὶ ὁ Ἀργάντης μετ' αὐτὸν ἠγέρθη, πλὴν βραδέως,
καὶ τῷ κατέφερε πληγὴν ὁ τοῦ Χριστοῦ ὀπλίτης.

Ὡς ὁμως ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ εὖρου ἢ βορέως
ἐνδίδει, καὶ τὴν κορυφὴν πάλιν ἐγείρ' ἡ πίσυς,
ὁμοίως ἡ ἀνδρία τοῦ ἀναπτεροῦτ' εὐθέως
ἂν καταβάλλῃ τις αὐτὴν, ἢ ἂν τὴν πολεμῇ τις.
Ν' ἀμφισβητῇται ἤρχισε διὰ πληγῶν ἡ νίκη
ἀφ' ὧν ἡ τέχνη ἔλειπεν, ἀλλὰ προσῆν ἡ φρίκη.

20

Εἰς τοῦ Ταγκρέδου τὰς πολλὰς πληγὰς τὸ αἷμα ῥέει,
τὸ τοῦ Ἀργάντου δὲ πολὺ ὡς χεῖμαρρος ἐκχεῖται.

Ὅμοῦ μετὰ τῆς ῥώμης τοῦ ἡ λύσσα τοῦ ἐκπνέει,
ὡς ἀποσθέννυται ἡ φλόξ ὅταν τροφῆς στερῇται.

Ὁ δὲ ἱππότης, βλέπων τον ὅτι ἀτόνως πνέει,
καὶ βαθμηδὸν εἰς πᾶσάν του πληγὴν πῶς ἐξαντλεῖται,
εὐνάζ' εἰς τὴν καρδίαν του τὸ μῖσος, κατὰ μέρος
αὐτοῦ ἀπομακρύνεται, καὶ τῷ λαλεῖ ἡμέρως·

* 21

«Ἐνδός, ὦ ἄνερ ἰσχυρέ. Ἄν προτιμᾷς, θεώρει
 »ὕπὸ τῆς τύχης, ὑπ' ἐμοῦ οὐχί, πῶς ἐνικήθης.
 »Νὰ σὲ σκυλεύσω μὴ φοβοῦ. Τὰ ὅπλ', ἂν θέλῃς, φόρει.
 »Τὰς ὑποκλίσεις δὲν ζητῶ τῆς ἥττης τὰς συνήθεις.»
 Τὴν λύσσαν, τὰς δυνάμεις τοῦ καθ' ὅσον ἂν ἡμπόρει
 ἤγειρεν, ἐξωπύρησε, συνέλεξεν ὁ Σκύθης.
 «Ὅτι μ' ἐνίκησας τολμᾷς, τῷ λέγει, νὰ καυχᾶσαι,
 »κ' εἰς τὸν Ἀργάντην ἀνάνδρα προτείνεις; Ἀπατᾶσαι.

22

»Τὴν τύχην ἔχεις. Ἐχε τὴν. Ὀλίγον μὲ τρομάζει·
 »οὐδ' ἀτιμώρητος ἡ σὴ μανία θενὰ μείνῃ.»
 Καθὼς ἡ φλόξ ν' ἀποσβεσθῇ ὁπότεν πλησιάζῃ,
 φῶς χύνουσα αἰφνίδιον τὸ τέλος τῆς λαμπρύνει,
 οὕτως εἰς φλέγοντα θυμὸν τὸ αἷμά τοῦ καχλάζει,
 καὶ τὴν ἐξαντληθεῖσάν τοῦ ἀνδρίαν παροξύνει·
 καὶ νὰ δοξάσῃ, ἔφεις τὸν φλέγει, τοῦ θανάτου
 τὴν προσεγγίζουσιν στιγμὴν δι' ἔργου λαμπροτάτου.

23

Τὴν χεῖρα τὴν ἀριστεράν πρὸς τὴν ἐτέραν φέρει,
 κ' αἱ δύο χεῖρές τοῦ ὁμοῦ τὴν μάχαιραν κινουσι.
 Κτυπᾷ, καὶ ὁ ἀντίπαλος τὸ ξίφος μάτην αἶρει
 καὶ τὴν βαρεῖάν τοῦ πληγῆν ἐλπίζει ν' ἀποκρούσῃ.
 Τὸν ὦμον πλήττει, τῶν πλευρῶν ἀροτριᾷ τὰ μέρη
 καὶ σχίζει κατιὸν συχνὰς πληγὰς ἐν τῇ συγκρούσει.
 Ἄν βλέπων τὴν μανίαν τοῦ, Ταγκρέδη, δὲν φοβῆσαι,
 ἐκ φύσεως θωρακισθεὶς κατὰ τοῦ φόβου εἶσαι.

Τὰς χειῖρας ἐπανήγειρεν ἐκ νέου νὰ προσβάλῃ,
 πλὴν τὸν ἀέρα ἐπληξε τὸ ξίφος τοῦ Ἀργάντου·
 διότι ὁ Ταγκρέδης, ὡς ἐνόησε καὶ ἄλλη
 πληγὴ πῶς καταφέρεται, ἐπήδησε μακράν του.
 Τὸν θάρβαρον τοῦ σώματος τὸ θάρος καταβάλλει·
 πίπτει, καὶ μάτην προσπαθεῖ αὐτοβοήθειάν του.
 Ἔπεσας, πλὴν ἰδία σου, Ἀργάντα, εἶν' ἡ πτώσις
 οὐδὲ τὴν καύχησιν αὐτῆς εἰς ἄλλον θ' ἀποδώσῃς.

Ἡ πτώσις πάλιν τὰς πληγὰς ἀνοίγει, καὶ οἱ πόνοι
 ἀνανεοῦνται. Ὅλον του τὸ αἷμα πάλιν χύνει.
 Τὴν λαιὰν θέτει κατὰ γῆς, ὀρθοῦται εἰς τὸ γόνυ,
 θάρρῳς πληροῖ τὸ βλέμμα του, καὶ στρέφετ' ἐν ἀμύνη.
 Ὁ δὲ Ταγκρέδης τὸν ἐχθρὸν ἡπίως προσεφώνει,
 χωρὶς νὰ προκαλῇ αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν παροξύνῃ.
 Ἀλλ' εἰς τὴν πτέρναν ὑπουλον πληγὴν αὐτὸς τῷ πλήττει,
 καὶ μετὰ τοῦτο ἀπειλῶν κ' ὑβρίζων ἐπιπλήττει.

Καὶ ὁ Ταγκρέδης ἐκφωνεῖ εἰς ἑξαψιν μεγάλην
 «Οὕτως ἀγνώμων, ἄπιστε, ἐστὶν ἡ σὴ κακία!»
 Καὶ καταφέρει τῷ πληγὴν, ἄλλην πληγὴν, καὶ ἄλλην,
 ὅπου τοῦ κράνους ἔχαινε διάληψις καμμία.
 Ἀπέθανε δ' ὁ θάρβαρος ὡς εἶχε ζήσει· πάλιν
 ἠπεῖλει καθὼς ἄλλοτε, οὐδόλως δ' ἠγωνία.
 Ἀγέρωχος καὶ βλάσφημος καὶ ἄγριος συγχρόνως
 τοῦ κλειομένου χεῖλους του ἦν ὁ ἐκπνέων τόνος.

27

Τὸ ξίφος εἰς τὴν θήκην θείς, καὶ πλήρης εὐλαθείας,
ὁ ἥρωας κλίνει, τὸν Θεὸν τῆς νίκης νὰ δοξάσῃ.
Ἄλλ' ἐκ τῆς νίκης ὁ νικῶν ἐπίσης νεανίας
ἡμιθανὲς ἀπέμεινε. Τοσοῦτον δὲ αἰμάσσει,
ὥστε τὸ τέρμα τῆς μικρᾶς αὐτοῦ ὁδοιπορίας
φοβεῖται μὴ τὴν δύναμιν δὲν ἔχῃ ὅπως φθάσῃ.
Οὐχ ἤττον ὅμως προχωρεῖ, καὶ βῆμα βῆμα θαίνων,
σύρει βραδὺ τὸ σῶμά του τὸ ἐκνευρισμένον.

28

Τὸ ἄχθος τέλος ἀπαυδεῖ τοῦ σώματός του σύρων,
καὶ ὅσῳ μᾶλλον προσπαθεῖ, τοσοῦτον ἐξαντλεῖται.
Ἐπὶ τὴν γῆν ἐκάθησε, τὴν κεφαλὴν ἐνεύρων
εἰς τὴν παλάμην· καὶ ἡ χεὶρ ὡς κάλαμος κινεῖται.
Πέριξ τὸ πᾶν στρεφόμενον τῷ φαίνεται εἰς γύρον,
καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ νυκτὸς σκοτία χεῖται.
Τέλος, ἐλειποθύμησε· δυσκόλως δ' ἐννοεῖτο
τίς ἐκ τῶν δύο νικητῆς, τίς ἡττημένος ἦτο.

29

Ἐν ᾧ δ' αὐτὰ συνέβαινον, καὶ ἡ μονομαχία
εἰς ἔχθραν ἰδιωτικὴν ἐβόσχετο κ' ἐλύσσα,
τῶν νικησάντων ἡ ὀργὴ ἐφέρετο τραχεῖα
εἰς τὸν ὑπεύθυνον λαὸν τῶν ἀσεβῶν χυθεῖσα.
Εἰς τὴν κατακτηθεῖσαν γῆν ὅποια δυστυχία
ἐπῆλθε, τίς ἀφήγησις, ἢ τίς εἰκὼν γραφεῖσα
θα παραστήσῃ; Ποιητοῦ τίς θέλει ψάλλει γλῶσσα
δεινὰ ὅποια ἐπ' αὐτὴν ἐπέσκηψαν καὶ πόσα;

30

Αιμάτων λίμναι πανταχοῦ, φρίκης σκηναὶ καὶ φόνος,
 πτωμάτων λόφοι, καὶ νεκρῶν ἐφαίνοντο σωρεῖται.
 Οἱ τραυματί' ἐπὶ νεκρῶν κατέκειντο· συγχρόνως
 καὶ τεθαμμέν' ὑπὸ νεκροῦς ἀτάφους τραυματίαι.
 Λυσίχομοι διέτρεχον τὸν τόπον τοῦ κλαυθμῶνος
 μητέρες, βρέφη φέρουσαι, περίτρομοι, ταχεῖαι.
 Ὁ στρατιώτης δέ, μεστὸς αἱμάτων καὶ λαφύρων
 ὕβριζε, κόρας δυστυχεῖς ἀπὸ τῆς κόμης σύρων.

31

Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἄνοδον τοῦ λόφου τοῦ ὑψίστου
 τοῦ πρὸς τὴν δύσιν, ἔπου ἦν ναὸς ἐπὶ τοῦ ὄρους,
 καὶ ἔρρεον οἱ χεῖμαρροι τοῦ αἵματος τοῦ πλείστου,
 ἦν ὁ Ῥινάλδος, ἐντροφῶν εἰς φόρους αἰμοδόρους.
 Ἐπιπτον ῥάγδην αἱ πληγαὶ τῆς σπάθης τῆς φορικτῆς του,
 ἀλλ' ἔπιπτον εἰς κεφαλὰς κυρίως κρανοφόρους,
 καὶ οὐδὲ κράνος οὐδ' ἀσπίς ἦν ἄμυνα ἐκείνοις,
 ἀλλ' ἦτον μᾶλλον ἄμυνα ἢ ἑλλειψίς ἀμύνης.

32

Τὴν μάχαιραν πρὸς μάχαιραν μετρεῖ διασταυρώνων,
 κατὰ δ' ἀόπλων ἀψηφεῖ τὰ ὅπλα νὰ κινήσῃ.
 Ὅσους δὲ βλέπει ἔχοντας γυμνὸν τὸ στῆθος μόνον,
 διώκει διὰ βλέμματος, διὰ φωνῆς ἐκπλήσσει.
 Ἔργα ἐκεῖ τερατωδῶν θὰ ἔβλεπες ἀγώνων·
 πῶς ἀπειλεῖ, περιφρονεῖ, καταδιώκει, πλήσσει,
 πῶς ἄνισ' εἰς τὸν κίνδυνον, πλὴν φεύγουσιν ἐπίσης
 οἱ ἄοπλοι περίτρομοι, κ' οἱ ἔχοντες ὀπλίσεις.

33

Εἰς τὸν ναὸν συνήχθησαν τοῦ ὄχλου τοῦ βαρβάρου
 τινὲς ἐν ὅπλοις, τοῦ λοιποῦ ἀμάχου ὄλου ὄντος.
 Παντοίας τύχας καὶ μορφὰς λαβόντος τοῦ μεγάρου,
 ἢ κλῆσις ἐναπέμεινεν αὐτῷ τοῦ Σολομῶντος,
 τοῦ πρώτου κτίστου, κόσμησιν ἐκ κέδρου καὶ μαρμάρου
 πλουσιωτάτην, κ' ἐκ χρυσοῦ ἀπέφθου αὐτῷ δόντος.
 Δὲν ἦτον πλέον πλούσιον τοσοῦτον, ἀλλ' οὐχ ἦττον
 καλλίπυργον, χαλκόπυλον, ὠχυρωμένον ἦτον.

34

Πρὸς ταῦτα ὁ ἀδάμαστος πολεμιστῆς τὰ ὕψη,
 ὅπου τὸ πλῆθος τὸ πολὺ συνέρβρευσεν, ἀνέβη.
 Αἱ πύλαι πλὴν ἦσαν κλεισταί, καὶ ἵνα τὰς καλύψῃ,
 ὁ ὄχλος συνεσώρευε πολλὰ πολέμου σκεύη.
 Τὸ βλέμμα σπεύσας εἰς αὐτὰ δις, φοβερόν, νὰ ῥίψῃ,
 ὁ νέος ἦρως τὰ μετρεῖ καὶ τὰ κατασκοπεύει,
 ζητῶν ῥαδίαν ἀνοδὸν· καὶ δὴ, ὡς τάχους ἔχει,
 τοὺς πρόποδας διερευνῶν, τὸν λόφον περιτρέχει.

35

Καθὼς ὁ λύκος τῶν βουνῶν,, θηρίον σαρκοφάγον,
 τὴν νύκτα περιφέρεται τὰς μάνδρας περιβλέπων,
 τοὺς ἀχορέστους λυκιδεῖς εἰς λείαν περιάγων,
 κ' εἰς λύσσαν αἵματος αὐτοῦς ἐξάπτων καὶ προτρέπων,
 ὁμοίως μονοπάτιον ζητεῖ ἐκεῖνος, ἄγον
 ἐπὶ τὸν λόφον, ἢ πρηνὲς, ἢ, ἔστω, ἄνω ῥέπον.
 Εἰς τὴν πλατεῖαν ἔφθασε, κ' οἱ ἄνω μετὰ τρόμων
 προσμένουσι τὸν πρὸς αὐτοὺς πότε θὰ λάβῃ δρόμον.

36

Ἐκεῖ που ἔκειτο δοκὸς μεγάλη καὶ παγία,
εἰς οἷαν δῆποτε ἂν ᾔην ἀποκειμένη χρῆσιν.
Οὐδέποτε εἰς τὸν ἱστὸν ἢ ναῦς ἢ Λιγυρία
ἀνῆρτησε τὸ μέγεθος κεραίαν ποτὲ ἴσην.
Λαβὼν αὐτὴν (καὶ δι' αὐτὸν ὀλίγον ᾔην βαρεῖα),
κατὰ τῆς πύλης τὴν κινεῖ πρὸς τῶν μοχλῶν τὴν λύσιν·
ὥς δόρ' εἰς τὴν παλάμην του τὸ πάλλει, τὸ τινάσσει,
καὶ κατὰ τοῦ θυρώματος σφοδρῶς τὸ καταρράσσει.

37

Λίθος ἢ μέταλλον, οὐδὲν κατὰ τῶν ἐπαλλήλων
καὶ σφοδροτέρων πάντοτε πληγῶν ἀντέχει τούτων.
Ἀποπηδῶσ' οἱ στρόφιγγες τῶν μαρμαρίνων στύλων,
θραύοντ' αἱ πύλαι, πίπτουσι τὰ κλεῖθρα τοῦ μοχλοῦ των.
Ποτὲ δὲν ἔβλαψε κριὸς, τὸ χαλκοφόρον ξύλον,
ἢ βόμβρα, φόνου κεραυνὸς δὲν ἔβλαψε τοσοῦτον.
Ὅρμα δὲ, ὥς κατέπεσεν ἡ κλονισθεῖσα θύρα,
τῶν τοῦ Ῥινάλδου ὀπαδῶν ἢ ζωντανὴ πλημμύρα.

38

Φρικτὴν εἰς τὸν λαμπρὸν ναὸν, εἰς τοῦ Θεοῦ τὸν οἶκον
ὁ φόνος περιέφερε τὴν αἰμοπότιν λύσσαν.
Οἱ κεραυνοὶ ἐξ οὐρανοῦ οἱ κατ' ἀνδρῶν ἀδίκων
τοσοῦτῳ φοβερώτεροι ἔσω βραδύτερ' ἦσαν.
Σοὶ καὶ ὁ συμπαθέστερος, ὦ θεία δίκ', ὑπέικων,
μανίας τὴν καρδίαν του ἡσθάνθη πληρωθεῖσαν.
Διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ ἀπέπλυνε τοῦ σπίλου
ὁ ἀσεβὴς τὸν ἱερὸν ναὸν, ὃν ἐβεβήλου.

39

Ἄλλ' εἰς τὸν πύργον ἐνταυτῷ, ὃς τοῦ Δαβὶδ καλεῖται,
 ὡς εἰς ἐσχάτην προσφυγὴν ὁ Σολιμὼν προβαίνει.
 Ἐνταῦθα ὅσοι ἔμμενον συνήχθησαν ὀπλῖται,
 καὶ τὰς τοῦ πύργου ἔφραξαν προσβάσεις παντὶ σθένει.
 Ὁ Ἀλαδῖνος, καὶ αὐτὸς ἐκεῖσε ἀφικνεῖται.
 Τῷ λέγει δὲ ὁ Σολιμὼν, ἰδὼν τον ν' ἀναβαίνει·
 «Ἐλθέ, μεγάλε Βασιλεῦ, καὶ παρ' ἡμῖν ἐμβαίνων,
 »ἐπὶ τὸν βράχον κάθησον τὸν περιπεφραγμένον.

40

»Φύγε τὰ ξίφη τῶν ἐχθρῶν, καὶ μέν' ἐν ἀσφαλείᾳ.
 »Σὲ καὶ τὸ σκῆπτρον ἐνταυτῷ νὰ διασώσης δέον.»
 — «Φεῦ! φεῦ! αὐτὸς ἀπήντησε. Καταστροφή τελεία
 »τὴν πόλιν μας κατέλαβε, τὴν πόλιν τῶν γενναίων.
 »Ἀπώλετό μου ἡ ζωὴ, καὶ πίπτ' ἡ βασιλεία.
 »Ἐξῆσα, ἤρξα· οὐδὲ ζῶ, οὐδ' ἄρχω περιπλέον.
 »Ὑπῆρξαμεν. Τετέλεσται· καὶ πάντων τούτων τώρα
 »ἡ τελευταία ἔφθασε καὶ ἡ μοιραία ὥρα.»

41

«Μὴ τῆς ἀρχαίας ἀρετῆς ἀπόστηθι· εὐψύχει»,
 ὁ Σολιμὼν αὐτὸν φωνῇ προσεῖπε τεθλιμμένη.
 «Μᾶς ἀφαιρεῖ βασίλεια ἐχθρὰ πολλάκις τύχη,
 »τοῦ Βασιλέως ἡ τιμὴ ἐντός μας ὅμως μένει.
 »Συνόδευσόν μας εἰς αὐτὰ, ὦ Βασιλεῦ, τὰ τείχη,
 »ὅπου τὸ σῶμά σου καμὸν ἀνάπαυσις προσμένει.»
 Τοιαῦτα εἶπε, καὶ πεισθεὶς ὁ Βασιλεὺς ὁ γέρων,
 ἐκεῖ ἐκλείσθη μετ' αὐτοῦ καὶ μετὰ τῶν ἐτέρων.

42

Ὁ δὲ, νὰ κρέμαται ἀφείς ἢ ἀχρηστός του σπάθη,
 ῥόπαλον ἐπισίδηρον ἀρπάζει καὶ τὸ πάλλει.
 Εἰς τοῦ φρουρίου μετ' αὐτοῦ τὴν εἴσοδον ἐστάθη
 ὑπερμαχῶν, μὴ δι' αὐτῆς εἰσέλθωσιν οἱ Γάλλοι.
 Οὐδεὶς ἐστὶ τὰ τραύματα αὐτοῦ νὰ διαλάβῃ,
 καὶ ὃν τινα δὲν θανατοῖ, ἐκείνον καταβάλλει·
 νὰ φύγῃσι δὲ θέλουσιν ἄλλος κατόπιν ἄλλου
 πάντες τὸν χῶρον τὸν κλειστὸν, τὸ τραῦμα τοῦ ῥοπάλου.

43

Ἰδοὺ δὲ, φέρων φάλαγγα ἐκεῖ μαχιμωτάτην,
 καὶ ὁ Ῥαιμόνδος ἔφθασεν, ἱππότης τῆς Τολώσης,
 καὶ ἦλθε πρὸς τὴν δίοδον τὴν κινδυνωδεστάτην
 νεάζων ὀλως, μὴ ψηφῶν πληγὰς οὐδὲ κακώσεις.
 Πρῶτος ἐκτύπησεν αὐτὸς τὸν Τοῦρκον, ἀλλ' εἰς μάτην·
 ὁ δ' ἄλλος ἀντέκτύπησε μετὰ μανίας τόσης,
 ὥστε βαλὼν τὴν κορυφὴν, τὸν ῥίπτει εἰς τὸ χῶμα
 ἄπνουν, ἐκτάδην κείμενον, ἀσπαίροντα τὸ σῶμα.

44

Τῶν ἡττηθέντων τὴν ψυχὴν καὶ πάλιν ἡ ἀνδρεία
 ἀνέφλεξεν, ἣν εἶχε πρὶν ὁ φόβος ἀποσβέσει.
 Τοὺς Φράγκους ἀπεδίδρασκεν ἡ νίκη, κ' ἐδειλία
 πᾶς ὅστις εἰς τὴν εἴσοδον ἐμπρὸς δὲν εἶχε πέσει.
 Ἀλλ' ὁ Σουλτάνος, ὅπου ἦν ἡ τῶν νεκρῶν σωρεία
 τὸν Φράγκον ἀρχηγὸν ἰδὼν ἐν φονευθέντος θέσει,
 τοῖς ὀπαδοῖς του ἔκραξεν· «Αὐτὸν, ζωγρήσατέ τον,
 »καὶ εἰς τὸ φρούριον, ἐντὸς τῆς πύλης σύρατέ τον.»

45

Ὑπήκουσαν τῇ προσταγῇ. Ἄλλ' ἡ ἐκτέλεσίς της
δὲν ἦτον ἔσον ἄπονος ἐνόμιζον πῶς ἦτον
διότι μετὰ ζέσεως ἐρρίφθησαν μεγίστης
ὄλ' οἱ ἱππόται. Φοβερά ὑπῆρξεν ἡ ὁρμή των.
Λύσσ' ἀφ' ἐνὸς ἐμάχετο, καὶ ἀφ' ἐτέρου πίστις,
οὐδ' ἄθλον ἐπεδίωκε μικρὸν ἡ συμπλοκή των.
Ἀνδρὸς μεγάλου τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἐλευθερίαν
οἱ μὲν νὰ σώσωσ' ἤθελον, οἱ δ' ἐπεζήτουν λείαν.

46

Ἄλλ' εἰς τὸ στάδιον αὐτὸ τοῦ φονικοῦ κινδύνου
ἡ νίκη τὸν Ὀθωμανὸν θὰ ἔσπερε φονέα,
διότι κατὰ τοῦ φρικτοῦ ῥοπαλοῦ του ἐκείνου
ματαία ἦν διπλῇ ἀσπίς καὶ περικεφαλαία,
ἀνίσως καὶ τὴν θέσιν του ἐξαίφνης δὲν ἐδείνουν
ἀφικομέν' εἰς τὸν ἐχθρὸν ἐπικουρία νέα,
ἐξ ἀντιθέτων ἂν μερῶν δὲν ἔφθανον ἀθρόον
ὁ στρατηγὸς ὁ ὕπατος, ὁ πρῶτος τῶν ἡρώων.

47

Ὡς ποιμὴν, ὅταν ἀστραπὴ σπαράττη τὰς νεφέλας,
ὅταν βρυχᾶται ἡ βροντὴ καὶ ὁ βορρᾶς συρίζῃ,
καὶ ἀπειλῇ ὁ οὐρανὸς, καὶ ἀγριοῦται μέλας,
μακρὰν τῶν ἀνοικτῶν χωρῶν τὸ ποίμνιον κομίζει
εἰς μέρος ὅπου ἡ ὀργὴ τῶν οὐρανῶν θυέλλας
δὲν πέμπει, οὐδὲ κεραυνοὺς καὶ φλόγας ἀκοντίζει,
καὶ διὰ ῥάβδου καὶ φωνῆς τὰ πρόβατα ἐλαύνων
παρὰ κινεῖ τὰ βήματα τῶν ὀκνηρῶν καὶ χαύνων,

Τοιοῦτος καὶ ὁ ἄπιστος. Ἡ λαίλαψ ἡ μεγάλη
 ὁπότεν εἶδε ν' ἀπειλῇ, φρικτὴ ἐπερχομένη,
 καὶ ἤκουσεν ἀλαλαγμοὺς τὰ νέφη νὰ προσβάλλῃ,
 καὶ πάντα τὰ περὶ αὐτὸν ἐπλήρουν ὠπλισμένοι,
 προπέμπει τοὺς συντρόφους του, καὶ ἐπιμέν' οἱ ἄλλοι
 ἐμπρὸς του νὰ εἰσέλθωσιν. Αὐτὸς δ' ὀπίσω μένει.
 Ὅπίσω μένει ἔσχατος, κ' ἡ ὑποχώρησίς του
 ἀνδρίας φαίνεται ὀρμῇ, καὶ θάρρους τοῦ μεγίστου.

Ἀσθμαίνων, κεκοπιακῶς, τὴν πύλην τοῦ φρουρίου
 διῆλθεν ἔν' ἀναπαυθῇ· πλὴν μόλις αὐτὴν κλείει,
 καὶ ὁ Ῥινάλδος προχωρεῖ ὡς τούτου τοῦ ὁρίου·
 καὶ οὐδὲ μένει ὡς αὐτοῦ, ἀλλὰ τὰ κλεῖθρα λύει·
 καὶ ἀνδρειότερος αὐτὸς ποθῶν παντὸς ἀνδρείου
 ν' ἀναδειχθῇ, εἰς τὴν θερμὴν καρδίαν του ὁμνύει
 ὅτι θὰ μείν' ἡ πρώτη του ὑπόσχεσις ἐδραία,
 νὰ θανατώσῃ τοῦ Δανοῦ τὸν ἄνομον φονέα.

Ὁ ἥρως ὁ ἀήττητος καὶ ἐπ' αὐτὸ τὸ τεῖχος
 τὸ ἀναλώτως ὀχυρὸν τὴν χεῖρα θὰ ἐκίνει,
 καὶ ὁ Σουλτάνος, ἐν αὐτῷ κατακλεισθεὶς εὐψύχως
 ἀσφαλῆς ἴσως τὴν ζωὴν δὲν ἤθελ' ἐκεῖ μένει,
 σαλπίγγων πρὸς ἀνάκλησιν ἂν δὲν ἐκρότει ἤχος,
 καὶ ὁ ὀρίζων σκοτεινὸς ἂν δὲν εἶχε γίνει.
 Ὁ τροπαιοῦχος Βουλλιῶν ἐσκήνωσεν ἐν χώρᾳ,
 ἕως οὗ ἔλθῃ τὴν αὐγὴν τῆς μάχης πάλιν ὥρα.

51

Περιχαρῆς τὸ πρόσωπον λαλεῖ τοῖς ὁπαδοῖς του·
 «Τῇ εὐλογίᾳ τοῦ Θεοῦ συνέδραμεν ἡ τύχη
 »τὰ ὅπλα μας. Ὁ θρίαμβος τοῦ ἔργου μας τοῦ πλείστου
 »παύει τὸν φόβον τὸ λοιπὸν πῶς δὲν θὰ ἐπιτύχη.
 »Ἀθλιὸν ἄσυλον, κ' ἐλπίς ἐσχάτη τοῦ ἀπίστου,
 »καὶ ταῦτα τέλος αὔριον θὰ πέσωσι τὰ τείχη.
 »Ἐν τούτοις ὅμως ἔχετε καθῆκον εὐσπλαγχνίας
 »πρὸς τοὺς πεσόντας ἀσθενεῖς καὶ πρὸς τοὺς τραυματίας.

52

»Ἴτε, κ' ἐπιμελήθητε τῶν αἵμα θερμὸν δόντων
 »ἵνα προσκτῆσθῃτε ὑμεῖς πατρίδα τὴν ἁγίαν.
 »Τοῦτο ἀρμὸζ' εἰς τοῦ Χριστοῦ ἱππότας· ἀξιόντων
 »ἐστὶν ὑπὲρ ἐκδίκησιν καὶ ὑπὲρ ἀπλησίαν.
 »Ἰδομεν πλῆθος, φεῦ! πολὺ, πλῆθος πολὺ πεσόντων,
 »καὶ διψᾷ τινῶν ἰδομεν ἀκόρεστον πρὸς λείαν.
 »Ὁ φόνος δίδω προσταγὴν κ' ἡ ἀρπαγὴ νὰ λήξῃ.
 »Φωνὴ σαλπίγγων πανταχοῦ τὸ πρόσταγμ' ἄς κηρύξῃ.»

53

Ταῦτα εἰπὼν ἐσίγησε, καὶ πορευθεὶς ἐστάθη
 ὅπου ὁ κόμης, συνελθὼν, κατέκειτο στενάζων.
 Συγχρόνως δὲ ὁ Σολιμάν τοῖς Τούρκοις ἀπετάθη,
 ἀγέρωχος τὸ μέτωπον, τὴν θλίψιν του δαμάζων.
 «Τὴν τύχην, φίλοι, ἀψηρᾷ ἡ ἡμετέρα σπάθη.
 »Εἴν' ἔτι τῶν ἐλπίδων μας τὸ στέλεχος χλοάζον.
 »Φόβος πολὺς, πλὴν μάταιος εἶν' ὁ ἡμᾶς ταράττων.
 »Σήμερον εἶναι ἀληθῶς ἡ βλάβη μας ἐλάττων.

54

» Τὴν πόλιν πῶς ἐνίκητε φρονεῖτ' ἐχθρὸς γενναῖος;
 » Μόνον τὸν ὄχλον τὸν πολύν. Στέγας καὶ τείχη μόλις,
 » τὴν πόλιν δὲν κατέκτησεν. Ἡ φρὴν τοῦ βασιλέως,
 » αἱ χεῖρές σας, τὰ στήθη σας, ὑμεῖς ἐστὲ ἡ πόλις.
 » Σῶος ἐστὶν ὁ Βασιλεὺς, καὶ λόχος ῥωμαλέος
 » προτάττει τὴν ἀνδρίαν του τοῖς ἐχθρικοῖς των δόλοις.
 » Ἀν κατακτῶσι σήμερον τὴν ἔρημον, ἡ νίκη
 » ὡς τέλους θέλομεν ἰδῆ εἰς τίνα θεν' ἀνήκη.

55

» Δὲν θεν' ἀνήκει εἰς αὐτούς· τὸ λέγω ἐπομνύων.
 » Ὅταν ὑβρίζ' ἡ τύχη των, ὑβρίζουσιν ἐπίσης,
 » εἰς πλήθη ἐπιχαίροντες λαφύρων καὶ σφαγίων,
 » εἰς ἀτιμώσεις γυναικῶν καὶ πόλεων συλήσεις.
 » Ἀλλὰ ταχέως, μεταξὺ πτωμάτων κ' ἐρειπίων,
 » τῆς δίψης τῆς ἀπλήστου των, τῆς φονικῆς των λύσσης,
 » θ' ἀπολεσθῶσι καὶ αὐτοί, ἀνίσως ἀφικνῆται
 » τὸ ἐξ Αἰγύπτου στράτευμα. Ἀφίκετο· θαρρεῖτε.

56

» Ἐντεῦθεν βράχους ῥίπτοντες, τῇ κατωτέρα πόλει
 » θὰ ἐπικείμεθα ἡμεῖς, καὶ τοῖς κτιρίοις πᾶσι,
 » καὶ θὰ παρακωλύωσιν ἡμῶν οἱ λιθοβόλοι
 » τὸν τάφον τῆς λατρείας των οὐδεὶς νὰ προσπελάσῃ.»
 » Ἦσαν ἐγερσικάρδιοι οἱ λόγοι αὐτοῦ ὅλοι,
 » καὶ τὴν ἀπελπισίαν των ἐζήτει νὰ δαμάσῃ.
 » Ἀνω ἐκεῖ συνέβαινον αὐτά. Ἐν τούτοις κάτω
 » ἐν τοῖς στρατοῖς ὁ πονηρὸς Βαρρῖνος ἐπλανᾶτο.

57

Ὅπότ' ἐκίνησεν αὐτὸς πρὸς ἔργα κατασκόπου,
 ὃ ἥλιος κατήρχετο βραδέως πρὸς τὸ ὄρος·
 καὶ διὰ τόπου σκοτεινοῦ καὶ δι' ἐρήμου τόπου
 νυκτερινὸς καὶ ἄγνωστος ἐχώρει ὁδοιπόρος,
 κ' εἰς τὰ πεδία ἔφθασε τῆς Ἀσκαλῶνος, ὅπου
 ἔτι δὲν εἶχεν ἡ αὐγὴ φανῇ ἀκτινοφόρος·
 καὶ μετ' ὀλίγον, ὃ φωστήρ ὅπότ' ἐμεσουράνει,
 εἰς τὸν πυκνὸν κονίσταλον τοῦ στρατοπέδου φθάνει.

58

Μυρίας εἶδε τὰς σκηνάς, καὶ ἐπ' αὐτῶν μυρίας
 σημαίας, ἐρυθράς, γλωράς, πολλῶν χρωμάτων ἄλλων,
 καὶ ξενοφώνων ἤκουσε γλωσσῶν κακοφωνίας,
 τυμπάνων κρότον θάρβαρον, κεράτων καὶ μετάλλων,
 ἵππων λαμπροὺς χρεμετισμοὺς, πρὸς δὲ, φωνὰς παντοίας
 τῶν ἐλεφάντων τῶν φρικτῶν, καμῆλων τῶν μεγάλων·
 ὥστ' ἔλεγε καθ' ἑαυτόν· «Ἐδῶ λοιπὸν, συττάσα,
 » ἡ Ἀφρικὴ συνέόρευσεν καὶ ἡ Ἀσία πᾶσα; »

59

Καὶ πρῶτον μὲν διερευνᾷ τὴν θέσιν, τὰς προσόδους,
 τὸν τρόπον τοῦ ἀφοπλισμοῦ καὶ τὰς περιτειχίσεις.
 Δὲν τρέπεται πρὸς σχολιάς καὶ πρὸς κρυπτάς διόδους,
 καὶ τοῦ συρρέοντος λαοῦ δὲν φεύγει συναντήσεις,
 ἀλλ' ὑπερέβη τὴν οὐδὸν τῆς πύλης τῆς δημώδους,
 νῦν ἔρωτῶν ὁ ἰδῖος, νῦν δίδων ἀπαντήσεις·
 καὶ ὥς ἡρώτα πολμηρῶς καὶ ὥς ἀπῆντ' ἀψήφως,
 ὁμοίως τοῦ προσώπου τοῦ ἦν ἄφηφον τὸ ὕψος.

60

Τὸ ὄμμα φέρει πανταχοῦ, εἰς πάντα ἐμβατεύει·
 παρατηρεῖ προσεκτικῶς ὁδοὺς, σκηναί, πλατείας·
 ἄνδρας καὶ ἵππους ἀριθμεῖ, τὰ ὅπλα καὶ τὰ σκεύη,
 μανθάνει καὶ τὰς τάξεις των καὶ τὰς ἐπωνυμίας,
 κ' εἰς ταῦτα μὴ ἀρκούμενος, καὶ ἄλλα ἀνιχνεύει·
 τὰς μυστικὰς προθέσεις των· μαντεύει δὲ ἐνίας·
 καὶ κινηθεῖς καὶ τεχνασθεῖς πολλὰ, ἐντὸς ὀλίγου
 προέβη μέχρι τῆς σκηνῆς τῆς τοῦ ἀρχιστρατήγου.

61

Τὸ βλέμμα ἐπλησίασε· ῥωγμὴ τις ἐσχισμένη
 παρατηρεῖ εἰς τῆς σκηνῆς τὸ ὕφασμα πῶς ἦτον,
 δι' ἧς τὸ βλέμμα εἰσχωρεῖ· καὶ ἡ ῥωγμὴ πῶς χαίνει
 ἐπακριβῶς ἀπέναντι τῶν τῆς σκηνῆς ἀδύτων·
 ὥστε κ' ἐάν τις ἔξωθεν ν' ἀκούσῃ ἐπιμένη,
 εὐκόλως εἶναι κάτοχος τῶν ἔσω ἀπορρήτων.
 Παραμονεύων ἴσταται πλησίον ὁ Βαφρῖνος,
 ὡς ἐάν ἦτον τῆς ῥαφῆς ὁ ἀκεστὴς ἐκεῖνος.

62

Ὁ στρατηγὸς ἦν ἔρθιος καὶ ἐχλαμυδοφόρει·
 εἶχε γυμνὴν τὴν κεφαλὴν, ἀλλ' ἦτον ὠπλισμένος.
 Τὸ κράνος καὶ τὸ σάκκος τοῦ ἐκράτουν δορυφόροι,
 κ' ἦν εἰς ἀκόντιον μακρὸν αὐτὸς ἐστηριγμένος.
 Ἄνδρα δ' ἀγριοπρόσωπον ἐμπρὸς τοῦ ἐθεώρει,
 γιγαντιαῖον τῶν μελῶν τὸ μέγεθος καὶ σθένος.
 Τὴν τοῦ Βαφρῖνου προσοχὴν ῥῆθ' ἐν ὑπ' αὐτῶν σύρει
 τοῦ Γοδεφρείδου τ' ὄνομα. Τὰ ὦτά του ἐγείρει.

63

Ὁ στρατηγὸς τῷ ἔλεγε· «Λοιπὸν τὸν Γοδεφρείδον
 »ἐλπίδας ἔχεις ἀσφαλεῖς πῶς θέλεις ἀποκτείνει;»
 Ὁ δ' ἄλλος, «Βεβαιότητα, ἀπήντα, ἀντ' ἐλπίδων.
 »Δὲν ἐπιστρέφω παρὰ σοὶ τὸ ἔργον ἂν δὲν γίνη.
 »Θενὰ πρόλάβω τοὺς λοιποὺς τὸ πρῶτον τραῦμα δίδων·
 »καὶ ἄλλως μή μοι ἐκφρασθῇ ἡ σὴ εὐγνωμοσύνη,
 »πλὴν μόνον δι' ἰδρύσεως τροπαίου ἐν Καίρῳ,
 »ὃ, ἐπιγράψας λόγια τοιαῦτα, νὰ ἐγείρω·

64

» «Τὰ ὅπλ' αὐτὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φράγκων τῶν ἀνόμων,
 » »ἃ ὁ Ὀρμόνδος ἤρπασε, τὸν βίον του ἀρπάσας,
 » »ἐνταῦθα τ' ἀφιέρωσέ, τοῖς πολεμίοις τρόμον,
 » »κ' ἵνα ἡ μνήμ' εἰς γενεὰς ἐναπομείνῃ πάσας.» »
 — «Μὴ γένοιτο, ὁ Βασιλεὺς τῷ εἶπεν ὁ εὐγνώμων,
 » »ν' ἀφήσω ἄνευ ἀμοιβῆς τ' ἀνδραγαθήματά σας.
 » Σοὶ δίδωμι τὴν δωρεάν προθύμως ἣν προβάλλεις,
 » μετὰ πλουσίας ἐνταυτῷ ἀντιμισθίας ἄλλης.

65

» Τὰ ψευδῆ ὅπλα σου λοιπὸν ἐτοίμασον. Ἐπείγει
 » ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐποχὴ τῆς μάχης πλησιάζει.»
 — «Εἰν' ἔτοιμ',» ἀποκρίνεται ὁ ἄλλος. Κ' ἐδὼ λήγει
 ἡ ἐντευξις. Ἐσίγησαν ἀμφότεροι. Διστάζει
 πλὴν ὁ Βαρρῖνος. Ἦκουσεν, οὐδὲν δὲ τῷ ἐξήγει
 τ' ἦσαν τὰ ὅπλα τὰ ψευδῆ. Ματαίως ἐξετάζει
 καθ' ἑαυτὸν τὸ σχέδιον τοῦ ἔργου τοῦ βεβήλου.
 Τὸν τρόπον καὶ τὰς τέχνας του οὐδὲν τῷ κατεδήλου.

Καὶ τότε ἀνεχώρησεν· οὐδόλως δ' ἐκοιμήθη
τὴν νύκτα πᾶσαν, πρὸ αὐτοῦ τοῦ μυστικοῦ κινδύνου.
Ἄλλ' ὥς ἡ αὔρα τῆς αὐγῆς ἐκ νέου διεχύθη
κ' εἰς τὰς σημαίας τοῦ στρατοῦ ἐφύσησεν ἐκεῖνου,
μετὰ τῶν ἄλλων μαχητῶν ὡς εἰς τῶν ἐκινήθη,
κ' εἰς τὰς κατασκηνώσεις τῶν ὁμοῦ τῶν κατεσκήνου,
καὶ τὰς σκηνάς διέτρεχεν ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην,
ἴσως ἐξ ὅσων ἀγνοεῖ ἀκούσῃ τι καὶ πάλιν.

Μεταξὺ, βλέπει, μαχητῶν καὶ μεταξὺ παρθένων
ἦν ἡ Ἀρμίδα ἔνθρονος ἐφ' ἑδρας ἀνωτέρας.
Στενάζει, καὶ καθ' ἑαυτὴν λαλεῖ, βεβυθισμένον
εἰς ἀναμνήσεις ἔχουσα τὸν νοῦν ἰδιαιτέρας.
Τὸ πρόσωπον ἐπὶ λευκῆς χειρὸς ἐστηριγμένον,
κλίν' εἰς τὴν γῆν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἐρωτικούς ἀστέρας.
Ἔχει τὰ βλέφαρα ὑγρά· πλὴν δὲν ἠξέυρεις, κλαίει;
καὶ μαργαρίται ἐπ' αὐτῶν ἀστράπτουσιν ὠραῖοι.

Ὁ Ἀδραστος, μετ' ἀτενῶν βλεμμάτων ἀκινήτων,
ὥς ἄπνους τις ἐφαίνετο, καθήμενος ἐμπρὸς τῆς
τόσον ἐκ τῶν νευμάτων τῆς ἐξηρητημένος ἦτον.
Διέκαιε τοὺς πόθους τοῦ ἡ φλόξ τοῦ βλέμματός της.
Καὶ ἀπωτέρω, νῦν πολῶν, νῦν ζηλοτύπως φρίττων,
ἔβλεπ' ἐκεῖνον καὶ αὐτὴν ὁ Τισσαφέρνης, ὅστις
ἐξέφραζε, μεταποιῶν τὴν ὄψιν τοῦ ἀλλοίαν,
λυσσῶσαν ἀγανάκτησιν, ἢ ἔρωτος μανίαν.

69

Καὶ ὁ Ἀλτάμωρ ἔπειτα, ὃν εἶχον αἱ παρθένοι
 περιστοιχίσει, κ' ἔμενον ὀπίσω των, προκύνει.
 Ἡ ὄψις τοῦ ἀπότομον τὸν πόθον δὲν ἐμφαίνει
 ἀλλὰ ποθοῦντα βλέμματα συνεσταλμένα ῥίπτει.
 Ὁ ὀφθαλμὸς ἐκ τῆς χειρὸς εἰς τὴν μορφὴν προβαίνει,
 ἥ καὶ εἰς ὃ,τι ἀτελῶς τὸ ἔνδυμ' ἀποκρύπτει,
 κ' εἰσδύ' ὑπὸ τὸ κάλυμμα τὸ βλέμμα του, εὐρίσκον
 ὁδὸν ὠραίαν μεταξὺ διπλῶν λευκῶν λοφίσκων.

70

Ἄλλ' ἡ Ἀρμίδα πρὸς αὐτοὺς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐγείρει,
 καὶ ἔκφρασις χαρμόσυτος τὴν ὄψιν τῆς φαιδρύνει.
 Τὰ ὄμματά τῆς πάντοτε δακρύνων ὄντα πλήρη
 ὥς ἥλιος διὰ βροχῆς μειδίαμα λαμπρύνει.
 «Μοὶ ἔδωκας, ὦ μαχητᾶ, ὑπόσχεσιν θυμῆρή»,
 λέγει. «Αὐτὸ τὴν θλίψιν μου, μόνον αὐτὸ πραΰνει.
 »Μ' ὑπέσχεσο ἐκδίκησιν. Θά μοι τὴν δώσης ἴσως;
 »διότι ἐκδικούμενον εἶν' ἡδονὴ τὸ μῖστος.»

71

Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Ἰνδός· «Μὴ ἔσο καθὼς ἦσο
 »εἰς ἀθυμίαν ἔκδοτος εἰς τὸ ἐξῆς. Φαιδρύνου.
 »Πῶς τὸν Ῥινάλδον τάχιστα θεν' ἀποκεφαλίσω
 »πίστευσον, καὶ θά φέρω σοι τὴν κεφαλὴν ἐκείνου,
 »ἥ διὰ ταύτης τῆς χειρὸς θά τὸν αἰχμαλωτίσω,
 »νά σοὶ τὸν δώσω δέσμιον. Σὺ δεσμοφύλαξ γίνου.»
 Τοιαῦτ' αὐτὸς ὑπέσχετο. Σιγῶν δὲ καὶ ἡσύχως
 ὁ ἄλλος μένει· πλὴν ὀργὴ τὸν δάκνει ἐνδομύχως.

72

Πρὸς Τισσαφέρνην στρέψασα τὸ εὐχαρί της βλέμμα,
 «Σὺ δέ, τί λέγεις;» ἐρωτᾷ. Αὐτὸς δ' ἐν προσποιήσει
 ἀπήντησεν· «Ἐγὼ βραδύς, θ' ἀκολουθῶ ἡρέμα
 »μακρόθεν τὸν ἀνδρεῖόν σου, εἰς ὃν νὰ σ' ἐκδικήσῃ
 »σὺ τὴν τιμὴν ἀνέθηκας, καὶ ὅστις πίνει αἷμα.»
 Καὶ οὕτω τὸν προσέβαλε πικρᾷ τοιαύτῃ ῥήσει.
 Ὁ δὲ Ἰνδὸς ἀπήντησε· «Πράττει καλῶς ν' ἀπέχῃ.
 »Ἄν τὴν ἀντιπαράθεσιν φοβῇται, λόγον ἔχει.»

73

Τότε λαλεῖ, τὴν κεφαλὴν ὁ Τισσαφέρνης σείων·
 «ὦ! ἐὰν ἦμην κύριος τῆς ῥώμης τῆς χειρός μου,
 »ἂν κατὰ βούλησιν αὐτὸ διεῖπον τὸ σπαθίον,
 »ἂν εἶναι θὰ ἐδείκνυον αὐτὸς ταχύτερός μου.
 »Δὲν τρέμω σέ, οὐδὲ τὰς σὰς καυχῆσεις, ὦ θηρίον·
 »ἀλλ' ἐμπρὸς τρέμω τ' οὐρανοῦ, ἐμπρὸς τοῦ ἔρωτός μου.»
 Σιγᾷ ὁρμᾷ δ' ὁ Ἄδραστος, καὶ ἤδη τὸν προὔκάλει·
 ἀλλ' ἢ Ἀρμίδα ἑαυτὴν προσθᾶσα παρεμβάλλει.

74

Τοῖς ἀπεκρίθη λέγουσα· «Πολεμισταί, ὃ δῶρον
 »τοσάκις μοι ἐδώκατε, πρὸς τί τὸ ἀφαιρεῖτε;
 »Προμάχων μου ἠτήσασθε τιμὴν καὶ δορυφόρων.
 »Ἥλπιζον εἰς τὸ σύνθημα αὐτὸ νὰ ἐνωθῇτε.
 »Ὅργίζεσθε. Φέρετ' ἐμοὶ τὸν τῆς ὀργῆς σας φόρον.
 »Προσβεβλημέν' εἰμὶ ἐγὼ, καὶ δὲν τὸ ἀγνοεῖτε.»
 Ταῦτα καταπραΰνεται ἑκάτερος ἀκούσας,
 καὶ κάμπτει ὁ ζυγὸς αὐτῆς ψυχᾶς διχογνωμούσας.

75

Καὶ ὁ Βαρρῖνος εἰς αὐτὰς παρῆν τὰς ὁμιλίας.
 Ἐκεῖ δὲ, ἀφ' οὗ ἤκουσε τὰ πάντα, δὲν ἐστάθη,
 καὶ ἐπλανήθ' ἰχνηλατῶν τὰ τῆς συνωμοσίας.
 Ἀλλὰ κατῴρθωσεν οὐδὲν ν' ἀκούσῃ ἢ νὰ μάθῃ.
 Αὐξάνει πλὴν ὁ ζῆλός του ὑπὸ τὰς δυσκολίας,
 κ' ἐνίστ' ἐρωτήσεων ἀμέσων ἐπειράθη.
 Ἔχει ἀπόφασιν ἐδῶ τὸν θάνατον νὰ εὕρῃ,
 ἢ ἀπελθὼν, τὸ μυστικὸν τὸ μέγα νὰ ἤξεύρῃ.

76

Καὶ χρῆσιν ἐποιήσατο μυρίων τεχνασμάτων,
 καὶ δόλους ἐπενόησε κ' ἐξέφανε μυρίους.
 Ἀλλὰ δὲν ἀνεκάλυψε, καὶ τὰ τοιαῦτα πράττων
 τοὺς δόλους τῶν συνωμοστῶν, τοὺς τρόπους τοὺς κρυφίους.
 Ἡ τύχῃ ὅμως, ὅ,τι ἦν αὐτῷ τῶν ἀδυνάτων,
 τοὺς δρόμους τῶν τῷ ἔδειξε τοὺς πονηρῶς σκοτίους.
 Ὡστε τοῦντεῦθεν εἰς αὐτὸν κατάδηλον ἐφάνη
 κατὰ τοῦ Βουλλιωῆνος τίς ὑφαίνετο πλεκτάνη.

77

Ἐπέστρεψε δὲ ὅπου ἦν εἰς θρόνον καθημένη
 ἡ ἐρωτόληπτος ἐχθρὰ ἐν μέσῳ τῶν μαχίμων.
 Ἐκεῖ δ' ἀνθρώπων μεταξὺ τοσούτων περιμένει
 ἴσως λαλήσας προδοθῇ τοῦ ἔργου τις εἰδήμων.
 Προβάς δὲ ὅπου αἱ πολλαὶ παρίσταντο παρθένοι,
 μίαν εἰς τρόπον προσφωνεῖ ὡς παλαιῶν γνωρίμων.
 Στελλόμενος ὡς ἔκπαλαι ἀνίσως ἦσαν φίλοι,
 μετ' οἰκειότητος πολλῆς καὶ θάρρους τῇ ὠμίλει.

Ὡς παίζων δὲ τῇ ἔλεγε· «Κ' ἐγὼ ὑπὲρ ὥραιας
 »εἴμ' ἔτοιμος ν' ἀποδυσθῶ εἰς στάδιον ἀγῶνος,
 »εἴμὶ νὰ κόψω ἔτοιμος διὰ χειρὸς γενναίας
 »τὴν τοῦ Ῥινάλδου κεφαλὴν καὶ τὴν τοῦ Βουλλιῶνος.
 »Διάταξον τὴν ἐκλογὴν αὐτῆς μου τῆς ῥομφαίας,
 »ἂν νὰ σφαγῇ ἐπιθυμῆς τις βάρβαρος βαρῶνος».
 Τοιαῦτα λέγων ἤρξατο, καὶ ἤλπιζεν ἐν τέλει
 τὸ παίγνιον πῶς ν' ἀποβῇ σπουδαῖος λόγος μέλλει.

Καὶ λέγων ἐμειδίασεν. Ὅπόταν δ' ἐμειδία,
 τὴν ὄψιν του τὴν φυσικὴν ἢ νῦν του ὁμοιάζει.
 Παρθένος ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἀποσπασθεῖσα μία
 τὸν βλέπει, τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούει, πλησιάζει,
 καὶ λέγει· «Ἐγὼ ἔσομαι, ἐγὼ ἢ σὴ κυρία.
 »Τὸ δῶρόν σοι τοῦ ἔρωτος ἢ χεὶρ μου ἐτοιμάζει.
 »Σ' ἐκλέγω πρόμαχον ἐμὸν, καὶ πρέπει ἐπομένως
 »ὁμοῦ νὰ ὁμιλήσωμεν καὶ ἐμπεπιστευμένως.»

Κ' εἶπεν ἰδίως πρὸς αὐτόν· «Σ' ἐγνώρισα, Βαρρῖνε·
 »εἴμὶ βεβαία δὲ καὶ σὺ πῶς μὲ ἀναγνωρίζεις »
 Βαθέως τὸν ἐτάραξαν αἱ λέξεις τῆς ἐκείναι·
 ἀλλ' ὅμως ἐμειδίασεν εἰπὼν αὐτῇ· «Νομίζεις;
 »Δὲν ἔχω εἰς τὴν μνήμην μου νὰ σ' εἶδα ποτὲ, γύναι·
 »καὶ ὅμως νὰ σὲ βλέπη τις, κόρη καλὴ, ἀξίζεις·
 »οὐδ' ἐννοῶ τί ὄνομα τὸ στόμα σου προσφέρει
 »τοῦ εἰς ἐμὲ ἀνήκοντος μεγάλως διαφέρει.

81

»Εἰς τὴν Βισέρταν γεννηθεὶς ὑπὸ πατρὸς Ἀλβίνου,
 »ὄχλην ἀπότομον οἰκῶν, Ἀλμάνζορος καλοῦμαι.»
 — «Νὰ μ' ἀπατήσης, ἀπαντᾷ, μὴ μάτην καταγίνου.
 »Πάλαι καλῶς σ' ἐγνώριζον, καὶ ἤδη σ' ἐνθυμοῦμαι.
 »Φίλη σου καὶ προστάτις σου εἰμί· μὴ ὑποκρίνου·
 »καὶ ὑπὲρ σοῦ καὶ τὴν ζωὴν νὰ δώσω προθυμοῦμαι.
 »Ἡ Ἑρμινία εἶμ' ἐγώ, θυγάτηρ Βασιλέως.
 »Εἰς τοῦ Ταγκρέδου τὰ δεσμὰ σὺ μὲ κατεῖχες τέως.

82

»Εὐδαίμων ἐθελόδουλος δὴ ὀλοκλήρους μῆνας
 »εἰς τὴν εἰρκτὴν τὴν προσφιλεῖ ὑπῆρξα, καὶ δεσμίαν
 »μὲ ὑπηρετεῖς, παρ' ἐμοὶ προφρόνως διαμεῖνας.
 »Ἐγὼ εἰμί· βλέπεις ἐμὲ, ἐμὲ, ναι, τὴν ἰδίαν.»
 Ὁ δ' εἰς αὐτὴν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὀξέως διευθύνας
 ἐγνώρισε τὴν εὐχαριν μορφήν της τὴν γλυκεῖαν·
 «Μὴ φοβηθῆς, προσέθηκε, σοὶ ἐπαναλαμβάνω.
 »Εἰς μάρτυρα τὸν οὐρανὸν, τὸν ἥλιον λαμβάνω.

83

»Νὰ ἐπιστρέψῃς πρὸς τοὺς σοὺς ἂν μελετᾷς ὀπίσω,
 »κ' ἐμὲ εἰς τὴν ἀγαπητὴν εἰρκτὴν μου πάλιν φέρε.
 »Πικρὰ ἐλευθερία μου, προθύμως θὰ σ' ἀφήσω.
 »Μοὶ εἶν' αἱ νύκτες θάσσανος, καὶ νύκτες αἱ ἡμέραι.
 »Ἄν ἤλθες ὦν κατάσκοπος, θενὰ σ' εὐχαριστήσω.
 »Ἡ τύχη σου ἐδείχθη σοὶ σπανίως εὖνους. Χαῖρε.
 »Συνωμοσίαν παρ' ἐμοῦ θ' ἀκούσης, κ' εἴ τι ἄλλο,
 »ὃ ἀλλαγῶς ἂν δύναιται νὰ μάθῃς ἀμφιβάλλω.»

Χαίρων ἐκεῖνος ἤκουε, διστάζων πλὴν ἐπίσης.
 Δὲν ὁμιλεῖ, τὴν πονηρὰν Ἀρμίδαν μνημονεύων.
 Δολία εἶναι κ' ἐλαφρὰ τῆς γυναικὸς ἡ φύσις.
 Θέλει, ἀρνεῖται. Εἰς αὐτὴν εἶν' ἄφρων ὁ πιστεύων.
 Τέλος τῇ λέγει· «Ἄν ποθῆς νὰ με ἀκολουθήσης,
 »ἐλθὲ κατόπιν· ὁδηγῶ ἐγὼ σε συνοδεύων.
 »Ἀρκίτω αὐτ' εἰς τὸ παρὸν ἢ σύντομος συνθήκη.
 »Πρὸς λόγους ἄλλους, πλείονας ἄλλος καιρὸς ἀνήκει.»

Νὰ χαλινώσῃ ὁ στρατὸς τοὺς ἵππους προσκαλεῖται.
 Ἡ σάλπιγξ ἡ χαλκόχρος τὴν ἔξοδον σημαίνει.
 Ὁ μὲν Βαρρῖνος ἔφυγεν· ἐκείνη δὲν κινεῖται,
 καὶ μετὰ τῶν συντρόφων τῆς ὀλίγον ἔτι μένει.
 Περὶ προμάχου ὁμιλεῖ, πῶς παίζει προσποιεῖται,
 καὶ τέλος ἀνεπίδεικτος ἐκ τῆς σκηνῆς ἐκβαίνει.
 Ἐλθοῦσα δ' ὅπου ὠρίσται, εὐρίσκει τὸν Βαρρῖνον,
 καὶ πρὸς τὸν τόπον ἔστρεψαν τὰ νῶτ' αὐτῶν ἐκεῖνον.

Ὡς δ' ὁ Βαρρῖνος μετ' αὐτῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ μόνος
 εὐρέθη, κ' αἱ Σαρακηναὶ σκηναὶ μακρὰν τῶν ἦσαν,
 τῇ εἶπε· «Θέλησον λοιπὸν κατὰ τοῦ Βουλλιῶνος
 »τὴν σκευωρίαν νὰ μ' εἰπῆς τὴν ῥαδιουργηθεῖσαν.»
 Καὶ τότε ἐκείνη ἤρχισε, τῷ πόθῳ του συμφώνως,
 νὰ ἐκτυλίσσ' ἦν ἤξευρε πλεχτάνην ὑφανθείσαν·
 «Ὅκτῳ εἰσὶ τῶν μαχητῶν, τῶν μάλιστα εὐρώστων,
 »καὶ ὁ Ὀρμόνδος ἐν αὐτοῖς ὁ εὐρωστότερός των.

87

»Αὐτοί, — ἀνίσως τοὺς κινῇ ἢ μῖσος ἢ κακία, —
 »εἰς ὄρκον συνεδέθησαν οἱ μὲν μετὰ τῶν ἄλλων.
 »Ὅποτε θὰ καταστηθῇ εἰς μάχην ἡ Ἀσία,
 »κ' ἡ κρίσις ἔσται τῶν στρατῶν τῶν δ' ὡς ἀντιπάλων,
 »θὰ ἔχωσ' εἰς τὰ ὅπλα τῶν τὰ τοῦ σταυροῦ σημεῖα,
 »καὶ ὅπλα θεὰ φέρωσιν ὅποῖα τὰ τῶν Γάλλων.
 »Προσέτι δὲ θὰ ἔχωσι χρυσόλευκον χιτῶνα,
 »ὥς οἱ σωματοφύλακες οἱ περὶ Βουλλιῶνα.

88

»Εἰς μέρος δὲ τοῦ κράνους τῶν θὰ ἔχωσι σημεῖον,
 »ἐξ οὗ θὰ διακρίνονται πῶς εἶναι συνωμόται.
 »Ὅποταν δ' ἔλθωσ' οἱ στρατοὶ οἱ ἐχθρικοὶ πλησίον,
 »ἀμέσως εἰς τὰ ἔχνη του θεὰ ῥιφθῶσι τότε·
 »κ' ἕκαστος, φίλον πρόσωπον προασπιστοῦ δεικνύων,
 »θὰ δράμῃ, καὶ τὸ στῆθος του θὰ πλήξωσ' οἱ προδόται.
 »Λόγχην θὰ ἔχωσι βαπτὴν εἰς ἰοδόλα εἶδη,
 »ᾧστε νὰ εἶναι βέβαιος ὁ θάνατος ὃν δίδει.

89

»Ἡξεύροντες δ' οὗτοι ἐκεῖ ὅτι ἐγὼ γνωρίζω
 »τὰ ὅπλα, τὰ ἐνδύματα ὑμῶν, ὥς καὶ τὰ ἦθη,
 »μ' ἠνάγκασαν τὸν ὅπλισμόν αὐτῶν νὰ καταρτίζω,
 »καὶ ἔργον ἀποτρόπαιον τοιοῦτο μ' ἐπεβλήθη.
 »Ἴδου διατὶ ἔφυγον. Οὐδόλως συνηθίζω
 »νὰ κλίνω εἰς διαταγὴν, ἀνίσως δὲν με πείθῃ,
 »καὶ ἀποτροπιάζομαι, περιφρονῶ διόλου
 »πᾶν ψεύδους μηχανουργημα, πᾶν τέχνασμα τοῦ δόλου.

90

»Ναί, διὰ τοῦτο ἔφυγα· οὐχὶ δὲ μόνον τοῦτο....»
 Πρὶν τελειώσῃ σιωπᾶ, κ' ἐκόπη ἡ φωνή της·
 οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐκλινον, ἡ ὄψις ἠρυθροῦτο,
 κ' ἐξῆλθον μόλις ἑναρθροὶ οἱ λόγ' οἱ ἔσχατοὶ της.
 Τῇ εἶπε δὲ ὁ σύντροπος, ζητῶν νὰ μάθῃ οὕτω
 τί ἡ αἰδήμων ἀπ' αὐτοῦ ἀπέκρυπτε σιγή της·
 «Πρὸς τὸν πιστὸν σου ὁπαδὸν τοιαύτην ἔχεις πίστιν
 »ὥστε τῶν αἰτιῶν τῶν σῶν νὰ κρύπτῃς τὴν μεγίστην;»

91

Τότ' ἐκ τοῦ στήθους στεναγμὸν ἐξέπεμψεν ἡ νέα,
 κ' ἦν ἡ φωνή της τρέμουσα, καὶ εἶχε διαλήψεις.
 «Αἰδῶς ἦν δὲν διέσωσα, εἶπεν, αἰδῶς ματαία,
 »παρῆλθον αἱ ἡμέραι σου, καὶ δύνασαι νὰ λείψῃς.
 »Μάτην τούντεῦθεν προσπαθεῖς, δὲν εἶσαι ἀναγκαία
 »τὴν φλόγα εἰς τὰς φλόγας σου τοῦ ἔρωτος νὰ κρύψῃς.
 »Ἦν χρήσιμον τὸ σέβας σου, ἀλλὰ προηγουμένως,
 »οὐχὶ ἀφ' ὅτου ἔγινα πλανόδιος παρθένος.»

92

Εἰς ταῦτα δὲ προσέθηκεν· «Ὅτ' ἐπιπτεν ὁ θρόνος
 »κατὰ τὴν νύκτα τῶν δεινῶν καὶ τῆς ἀπελπισίας,
 »δὲν ἦτον οὗτος δι' ἐμέ ὁ ὀλεθρος ὁ μόνος·
 »ἡ νύξ πηγὴ καταστροφῆς μοι ἦτον διπλασίας.
 »Ἡ βασιλεία μου μικρὰ ζημία! ὦ! συγχρόνως
 »καὶ ἐμαυτὴν ἀπώλεσα μετὰ τῆς βασιλείας.
 »Ναί, ἐμαυτήν· ἀπώλεσα τὰς φρένας μου, κ' ἐπίσης
 »καρδίαν ἀνεπιστρεπτὴ ἀπώλεσα, κ' αἰσθήσεις.

» Ἐν μέσῳ φόνων, ἄρπαγῶν, τὸ ἔχεις κατὰ μνήμην
 » πῶς ἔφευγον περίτρομος, ἄλλοφρονοῦσα κόρη·
 » κ' ἐν ᾧ περιπλανῆς ἐντὸς τῶν ἀνακτόρων ἤμην,
 » ὁ κύριός σου ὥρμησε, καὶ ἐσιδηροφόρει.
 » Τότε καθικετεύουσα ἐκεῖνον, προσεκείμην·
 » « Ἰππότα, εὐσπλαγχνίσθητι, χαρίσθητι, συγχώρει!
 » » Πολεμιστὰ, τὴν δωρεὰν δὲν θέλω τῆς ζωῆς μου.
 » » Τὸ ἄνθος τῆς παρθενικῆς προστάτευσον τιμῆς μου.»

» Ἐκεῖνος δ' εἰς τὴν χεῖρά μου, ὡς ταῦτα εἶπα, θέτει
 » τὴν χεῖρα· οὐδ' ἐπρόσμεινε τὸ τέλος τῆς εὐχῆς μου.
 » « Θάρρει, ὦ κόρη πάγκαλε, μοὶ λέγει, καὶ προσθέτει·
 » « Σοῦ ἔσται καὶ τῆς σῆς τιμῆς προστάτις ἡ ἰσχὺς μου.»
 » Τότε, — τί ἦτον ἄγνοῶ, — γλυκὺ εἰσέφρησέ τι
 » καὶ ῥίζας ἔβαλεν ἐντὸς λανθάνον τῆς ψυχῆς μου.
 » Εἰσέρπον δέ, καὶ βαθμηδὸν θερμότητα παράγον,
 » ὡς τέλους εἰς πυρκαϊάν ἀνέλαμψε παμφάγον.

» Πολλάκις μ' ἐπεσκέπτετο καὶ μὲ συνελυπεῖτο,
 » καὶ λόγους ἀποτείνων μοι γλυκεῖς μὲ παρηγόρει,
 » καὶ « Ἐλευθέραν, μ' ἔλεγεν, ὦ κόρη, σὲ κηρύττω »,
 » ἤρνεῖτο πᾶν μου λάφυρον, καὶ μοὶ τὰ παρεχόρει.
 » Φεῦ! δι' ἐμὲ πᾶν λάφυρον καὶ δῶρον πᾶν τί ἦτο;
 » Μ' ἀφῆρει ἀπ' ἐμοῦ αὐτοῦ ὅταν αὐτὰ μ' ἐδώρει.
 » Ἐδώρει ὅ,τι δι' ἐμὲ ἦτο μικρᾶς ἀξίας,
 » κ' ἐλάβανεν ἀντάλλαγμα τὸ κράτος τῆς καρδίας.

»Κακῶς ὁ ἔρως κρύπτεται. Δὲν ἔρριψας εἰς λήθην
 »πῶς περὶ τοῦ κυρίου μου ἡρώτων πανημέρως.
 »Σὺ δὲ, εἰκάζων πῶς δεινῶς τὴν φρένα ἐκεντήθην,
 »«ὦ Ἑρμινία, ἔλεγε, σὲ διαφλέγει ἔρως.»
 »Τοῦτο μὲν σὺ ὑπώπτευες, ἐγὼ δὲ τὸ ἡννήθην·
 »ἀλλ' ὁ θερμός μου στεναγμός ἀπὴντ' ἀληθεστέρως.
 »Κ' ἡ γλῶσσ' ἂν κατεψεύδετο, ἀλλ' ἔλεγε τὸ βλέμμα
 »ὅποια κάμιнос φλογὸς μοι ἔκαιε τὸ αἶμα.

»ὦ δυστυχοῦς μου σιωπῆς! Ἄν εἶχον καὶ ζητήσει
 »τὸ φάρμακον ὃ ἤθελε τὴν ἴασιν μοι φέρει,
 »ἀφ' οὗ ὁ πόθος ἔμελλε τὸν χαλινὸν νὰ λύσῃ
 »ὅποτε πλέον σήμερον μικρὸν ἐνδιαφέρει!
 »Ἀπῆλθον, καὶ τὸ τραῦμά μου εἶχον ἐντὸς ἐγκλείσει,
 »κ' ἐνόμιζον πῶς θάνατον αὐτὸ θὰ μ' ἐπιφέρῃ.
 »Τέλος τὴν δαῖδα τῆς ζωῆς ὁ ἔρως ἀνακαύσας,
 »πᾶν σέβας μοι ἀφήρεσε, πάντα δεσμόν του θραύσας.

»Ἀπῆλθα τὸν δεσπότην μου τὸν προσφιλεῖ ζητοῦσα.
 »Μόνος ἀφ' οὗ μ' ἐπλήγωσεν, ἦν μόνος νὰ μ' ἰάνῃ.
 »Πλὴν συνοδί' ἀνδρῶν σκληρῶν ἐκεῖ περιφρουροῦσα,
 »ἐμπρός μου, ἀποκλείουσα τὸν δρόμον μου, ἐφάνη,
 »καὶ παρ' ὀλίγον εἰς αὐτὴν ἐνέπιπτον ἀλοῦσα·
 »πλὴν νὰ μὲ σώσ' εἰς ἔρημον φυγὴ ταχεῖα φθάνει.
 »Ἐκεῖ μονήρης ἔζησα, κ' ἐπὶ καιρὸν ἐκρύβην
 »ὥς ποιμενὶς εἰς ἀγροτῶν φιλόξενον καλύβην.

»Οἱ πόθοι μου δ' οἱ πρὸς στιγμὴν ἐνδόντες εἰς τὸν τρόμον
 »ὅποτε ἀνεφλέχθησαν ἐν τῇ σφοδρότητί των,
 »καὶ πάλιν ἐπανελάβον τὸν πρὸς ἐκεῖνον δρόμον,
 »ἡ τύχη μετὰ τῶν αὐτῶν ἐδείχθη ὡμοτήτων.
 »Ἀγέλη λαφυραγωγῶν, ἀνθρώπων παρανόμων
 »ἐπῆλθε, καὶ ἡ ἐκφυγὴ ἀδύνατος μοι ἦτον.
 »Αὐτοὶ μὲ ἤχμαλώτισαν. Αἰγύπτιοι δὲ ἦσαν
 »ἐκ Γάζης, καὶ μ' ἀπήγαγον ἐκεῖσε συλληφθεῖσαν.

»Ὡς δῶρον μὲ προσήνεγκον εἰς τὸν διοικητὴν των.
 »Τῷ εἶπα τὰ κατ' ἐμαυτήν. Ὁ λόγος μου τὸν πείθει.
 »Πλησίον του περίθαλψιν μετὰ τιμῆς ἀπῆντων.
 »Καὶ ἡ Ἀρμίδα ἦν ἐκεῖ, κ' ἐπίσης μ' ἐλυπήθη.
 »Ἐμαθες τὰς πλανήσεις μου, τὰς τύχας, τὴν στροφήν των
 »καὶ τὰς αἰχμαλωσίας μου. Τὸ πᾶν σοὶ ἐξηγήθη.
 »Συνεχῶς δούλης, συνεχῶς ἀπελευθερωθείσης,
 »ἄλυτ' εἰσὶ καὶ μένουσιν αἱ πρῶταί μου ἀλύσεις.

»Ἄν μόνον ὅστις τὰ δεσμὰ μοὶ εἶχεν ἐξυφάνει,
 »καὶ δι' αὐτῶν τὴν εὐπειθῆ ψυχὴν μου περιβάλλει,
 »δὲν μοὶ εἰπῇ· «Ἀπόστηθι ἐντεῦθεν, κόρη πλάνη,
 »ἀπελθε. Κατοικία σου μακράν μου ἔστω ἄλλη.»
 »Εἶθε φανῇ μοι εὖσπλαγχνος, ὡς ἄλλοτε μ' ἐφάνη,
 »κ' ἐκ νέου εἰς τὴν φυλακὴν τὴν ποθητὴν μ' ἐμβάλη!»
 Τοιαῦτα τὰ συμβάντα τῆς ἐκείνη διηγεῖται,
 καὶ θαίνουσι νυχθημερὸν ἀκάματ' οἱ ὁδοῖται.

Τῆς λεωφόρου παρεκβάν, βραχεῖαν ἀναβαίνει
 τὸ ζευγος, ἀσφαλῆ ὁδόν. Τὰ τεῖχῃ πλησιάζει
 καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἥλιος πρὸς δύσιν καταβαίνει,
 καὶ ἥδ' ἡ νύξ τὸν οὐρανὸν πρὸς ἑω συσκιάζει.
 Εἶναι ὑγρὰ ἡ ἀτραπὸς, καὶ αἷμα τὴν μαιίνει·
 κ' ἔπειτα βλέπουσι νεκρὸν εἰς αἷμα δ' λιμνάζει,
 πᾶσαν πληροῦντα τὴν ὁδόν, πρὸς τ' ἄνω ἐστραμμένον,
 καὶ ἔτι ἀπειλητικὸν τὸ πρόσωπόν του μένον.

Ἡ ξένη του ἀναβολὴ καὶ πᾶς ὁ ὀπλισμὸς του
 τὸν βάρβαρον ἐνέφαινον. Παρῆλθεν ὁ Βαφρῖνος.
 Μακρὰν ὀλίγον ἔκειτο ἄλλος νεκρὸς ἐμπρὸς του,
 καὶ ἔμφροντι τὸ βλέμμα του ἐπέσυρεν ἐκεῖνος.
 «Οὗτος ἐστὶ χριστιανὸς, εἰκάζω», εἶπ' ἐντὸς του·
 ὁ φαιὸς δ' ἤλεγχε χιτῶν ἐξ ἔθνους ἦτον τίνος.
 Πεζεύσας, τῷ ἀφήρεσε τὴν περικεφαλαίαν·
 «Φεῦ! Ὁ Ταγκρέδης!» ἐκφωνεῖ εἰς τὴν οἰκτράν του θεάν.

Πλησίον τοῦ ἀγριωποῦ πολεμιστοῦ εὐρέθη,
 βλέπουσ' αὐτοῦ τὸ πρόσωπον ἡ δυστυχὴς ἀλῆτις.
 Ἄλλ' ἤκουσε τὴν φοβεράν κραυγὴν, καὶ συνεσχέθη
 ὑπ' ἀλγηδόνης, ὡς δεινῶς τρωθεῖσα ἡ ψυχὴ της.
 Εἰς τοῦ Ταγκρέδου τ' ὄνομα παραφροσύνης μέθη,
 μανία τὴν κατέλαβε, καὶ πλείστ' ἦν ἡ σπουδὴ της.
 Τὴν καλὴν ὄψιν τὴν ὠγρὰν ὡς ἐκφρων ἐθεᾶτο,
 δὲν καταβαίνει, ρίπτεται τοῦ ἐριππίου κάτω.

405

Τὸν βρέχει τῶν δακρύων της ὁ χεῖμαρρος προῤῥέων,
καὶ ἡ φωνή της ἐπ' αὐτοῦ ἐγείρεται πενθίμη·
«Εἰς τί σημεῖον μ' ἔφερεν ἡ τύχη ἀπευκταῖον!
» ὦ ὄψις, ὄψις φοβερά! ὦ ὥρα μισητή μοι!
» Ἐπὶ μακρὸν σ' ἀπώλεσα· σ' εὐρίσκω τελευταῖον·
» σ' ἐπαναβλέπω· ἀλλὰ σὺ, σὺ δὲν μὲ βλέπεις, οἶμοι!
» Ναί, δὲν μὲ βλέπεις, φίλτατε, ἂν καὶ εἰμὶ παροῦσα,
» καὶ σοῦ στεροῦμαι ἐσαεὶ, σὲ μόλις ἀνευροῦσα.

406

» Ποτὲ ὅτι ἡ ὄψις σου θά εἴν' ἐφантаζόμενη
» ἀφορμὴ λύπης δι' ἐμέ, πηγὴ ἀπελπισίας.
» Εἰς αἰωνίαν τύφλωσιν ἂν κατεδικαζόμενη,
» τῆς θεάς ἴν' ἀπαλλαγῶ αὐτῆς τῆς ἀπαισίας!
» Ποῦ τῶν καλῶν ἀστέρων σου ἡ φλόξ ἦν ἡσθανόμενη;
» Τίς τὰς ἀκτῖνας ἔσβυσε τὰς καυστικῶς γλυκείας;
» Τὸ ἀνθηρὸν ἐρύθημα τῶν παρειῶν ποῦ εἶναι,
» κ' αἱ λάμψεις αἱ περιχαρεῖς τῶν παρειῶν ἐκεῖναι;

407

» Ἀλλ' ἔχεις, εἰ καὶ πελιδόν, τὸ πρόσωπον ὥραῖον.
» Ἐνταῦθα ἂν περιπολῆς ἐν ἀοράτῳ πτήσει,
» ψυχὴ φιλάττη, θά ἰδῆς τὸ ὄμμα μου τὸ κλαῖον,
» καὶ ἴσως θέλεις τὴν κλοπὴν, τὴν τόλμην συγχωρήσει.
» Κατάψυχρα φιλήματα ἐκ τῶν ὠχρῶν χειλέων
» νὰ λάβω ἄφες με, ἃ πρὶν εἶχον θερμὰ ἐλπίζει.»
Τὴν λείαν ὥς ἂν ἤθελε ν' ἀρπάσῃ τοῦ θανάτου,
προσέφυ εἰς τ' ἀκίνητα τὰ χεῖλη τὰ στυγνὰ του·

408

«ὦ χεῖλη, λέγει, εὐσπλαγχνα, ὑμεῖς ἐπὶ ζωῆς σας
 »παρηγορίαν, λέγοντα, μ' ἐδίδετε· ὦ χεῖλη,
 »πρὶν ἀποθάνω ἄφετε ἐν φίλημα γλυκύ σας
 »εἰς τὴν ψυχὴν μου αἶσθημα παρήγορον νὰ στείλῃ.
 »Τότε δὲ ἴσως σὺ αὐτὴν ποθοῦσαν ἐλεήσας,
 »θα δώσης ὅ,τι κλέπτουσα ν' ἀρπάσῃ νῦν ὀφείλει.
 »Ἄφες εἰς τὴν ἀγκάλην μου, ὦ! ἄφες νὰ σ' ἐγκλείσω,
 »καὶ εἰς τὸ φίλον στόμα σου τὸ πνεῦμά μου ν' ἀφήσω.

409

»Τὸ πνεῦμά μου σ' ἀκολουθεῖ. Σὺ, σὺ αὐτὸ ὁδήγει,
 »σὺ, πρὸς τὰς αἰωνίας σου εὐδαίμονας οἰκήσεις.»
 Εἶπε στενάζουσα, καὶ ἦν ἐγγὺς νὰ τῇ ἐκφύγῃ
 διερχομένη ἡ ψυχὴ τῶν ὀφθαλμῶν τὰς βρύσεις.
 Τὸ δάκρυ της πλὴν ζωपुरεῖ αὐτὸν, καὶ διανοίγει
 τὸ στόμα εἰς σπασμωδικὰς καὶ ἀφανεῖς κινήσεις.
 Τὸ στόμα ἀνοίγει· πάντοτε τοὺς ὀφθαλμοὺς πλὴν κλείει,
 καὶ στεναγμούς του εἰς αὐτῆς τοὺς στεναγμοὺς μιγνύει.

440

Ἡ νέα τὸν ἡμιθανῆ ἀκούει νὰ στενάζῃ,
 κ' ἐλπίδα, καὶ ἀναψυχὴν αἰσθάνεται ἡδεῖαν.
 «Τοὺς ὀφθαλμοὺς σου ἀνοιξον, Ταχρέδ', ἰδὲ, φωνάζει
 »ἦν διὰ τῶν δακρύων μου σ' ἡτοίμασα κηδεῖαν.
 »Ρίψον μοι βλέμμα ἔσχατον. Ὁ τάφος σου μὲ κράζει·
 »ν' ἀπέλθω θέλω τὴν μακρὰν ὁδὸν σου τὴν ἰδίαν.
 »Περίμεινέ μ' ἐπὶ βραχὺ ἐπάνω νὰ μ' ἐπάρῃς.
 «Αὕτη μοι ἔστω παρὰ σοῦ ἡ τελευταία χάρις.»

444

Ἀνοίγει ὁ ψυχρὸρραγῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ κλείει
αὐτοὺς καὶ πάλιν· καὶ θρηνεῖ καὶ κόπτεται ἐκείνη.

«Ζῆ, ὁ Βαφροῖνος ἔκραξε, καὶ μόνον καταμύει.

»Πρῶτον ἄς βοηθήσωμεν, καὶ μετὰ ταῦτα θρήνει.»

Καὶ ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ τὴν πανοπλίαν λύει,

πρὸς ὃ τὴν χεῖρα τρέμουσαν κ' ἡ Ἑρμινία τείνει.

Ἀνοίγει καὶ διερευνᾷ τὰ τραύματα, βυθίζει

ἔμπειρον βλέμμα εἰς αὐτὰ, καὶ ἴασιν ἐλπίζει.

442

Ἡ στάσις του, κατανοεῖ, προῆλθ' ἐκ τοῦ καμάτου
καὶ ἐκ τῆς ἐξαντλήσεως κ' ἐκ τῆς αἰμορροίας.

Ἄλλ' ἔχει πρὸς ἐπίδεσμον διὰ τὰ τραύματά του

οὐδέν, πλὴν τῆς καλύπτρας τῆς, ἐντὸς τῆς ἐρημίας.

Τότε ὑπέβαλεν αὐτῇ κενὰ διδάγματα του

ὁ ἔρωσ, καὶ πρωτοφανεῖς τῇ εὔρε τὰς ταινίας.

Διὰ τῆς κόμης τῆς λυτῆς τὰ τραύματ' ἀπομάττει,

τὰ ἐπιδέει, κόπτουσα τὴν κόμην, καὶ τὰ φράττει.

443

Δὲν ἤρκει ἡ καλύπτρα τῆς, διότι ἔλος ἦτον
πλήρης πληγῶν, ἀλλὰ λεπτὴ ἐκείνη καὶ βραχεῖα.

Δίκταμον, κρόκος, ἔλειπον· πλὴν λέξεις τῶν ἀβρήτων
τινάς ἐγνώριζεν, ἐξ ὧν διδάσκει ἡ μαχεῖα.

Ὁ ὕπνος τέλος λύεται ὁ τοῦ θανάτου γείτων.

Ἀνέκυψε, τοὺς ὀφθαλμοὺς κινεῖ ἐν εὐκολίᾳ·

βλέπει τὸν ὑπηρέτην του καὶ τὴν γυναῖκα βλέπει

ἐν στολῇ ξένη εὐσεβῶς αὐτὸν νὰ περιέπη.

414

«Σύ; Πότε ἦλθες; ἐρωτᾷ· καὶ πῶς ἐδῶ, Βαφρῖνε;
 »καὶ σὺ, καλὴ μου ἱατρὲ, παρθένε, ποία εἶσαι;»
 Ἦ δὲ στεναρίζει, κ' ἔμπλεως χαρᾶς συγχρόνως εἶναι,
 κ' αἱ παρειαὶ τῆς λάμπουσιν ὡς ῥόδινα βαφεῖσαι.
 Τῷ λέγει· «Θὰ σοὶ τὸ εἰπῶ. Τώρα ἡσύχως μεῖνε.
 »Τὸ διατάττ' ἡ ἱατρός· καὶ σίγα, μὴ κινῆσαι.
 »Θέλεις σωθῇ.» Καὶ στήριγμα τῷ προπαρασκευάζει,
 καὶ εἰς τὸν κόλπον τῆς αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν βαστάζει.

415

Ἄλλ' ὁ Βαφρῖνος σκέπτεται ἐν τούτοις πῶς ἡμπόρει
 διὰ νυκτὸς τὸν στρατηγὸν εἰς τὸν στρατὸν νὰ φέρῃ,
 ὅποτε φαίνονται πολλοὶ ἐξαίφνης ὅπλοφόροι
 τῶν τοῦ Ταγκρέδου, πρὸς αὐτὰ προβαίνοντες τὰ μέρη.
 Ὅποτε πρὸς τὸν ἔσχατον ἀγῶνά του ἐχώρει
 ὁ μονομάχος, μετ' αὐτοῦ παρῆσαν οἱ ἑταῖροι,
 πλὴν δὲν τὸν ἠκολούθησαν, διαταγὴν λαβόντες.
 Νῦν δ' ἔτρεχον εἰς ζήτησιν αὐτοῦ περιϊόντες.

416

Ἐζήτουν ἄλλοι ἀλλαχοῦ τὰ ἶχνη του ὁμοίως,
 πλὴν μόνοι νὰ τὸν εὕρωσιν ἐπέτυχον ἐκεῖνοι·
 κ' ἐπὶ τῶν βραχιόνων τῶν αὐτὸν ἐπιτηδεῖας
 παρέλαβον, οὓς ἔπλεξαν ὥστ' ἔδρα τις νὰ γίνη.
 Ἄλλ' ὁ Ταγκρέδης ὁμιλῶν «Πῶς, εἶπεν, ὁ ἀνδρεῖος
 »Ἀργάντης ἔρμαιον, βορὰ κοράκων θενὰ μείνη;
 »Μὴ, πρὸς Θεοῦ, ἀφήσωμεν αὐτὸν ἀπερῶμιμένον,
 »ἀκήδευτον καὶ ἄταφον, καὶ ἄμοιρον ἐπαίνων.

447

»Τὸ αἷμά μου ἐξέρρευσε, καὶ ἔχθρα δὲν μοὶ μένει·
 »συνεξερρύη, κ' ἔπεσε νεκρὰ ὡς ὁ γενναῖος.
 »Εἰς τὴν ἀνδρίαν του τιμὴ ἐστὶν ὀφειλομένη·
 »πρὸς τοὺς γενναίως θνήσκοντας τῶν ζώντων εἶναι χρέος.»
 Καὶ οὕτω προπεμπόμενος ὑπὸ πολλῶν προβαίνει,
 μεθ' ἑαυτοῦ παραλαβὼν καὶ τὸν ἐχθρὸν τὸν τέως.
 Ὁ δὲ Βαφρῖνος ἔμενε παρὰ τὴν Ἑρμινίαν,
 διὰ πιστὴν τῆς φρούρησιν καὶ διὰ προστασίαν.

448

Ὁ ἡγεμὼν δὲ εἶπε· «Μὴ πρὸς τὰς σκηνὰς χωρῆτε,
 »ἀλλὰ πρὸς τὴν μητρόπολιν τὴν βασιλίδαν, φίλοι.
 »Τῆς ἐκλειπούσης μου ζωῆς τὸ τέλος ἀπειλεῖται.
 »Θά ῥῃμην εὐτυχέστερος ἐὰν ἐκεῖ μ' ἡπείλῃ·
 »διότι ὁ Θεάνθρωπος ἀπέθανε καὶ κεῖται
 »ἐκεῖ, καὶ ἴσως εἶν' ἐκεῖ τῶν οὐρανῶν ἡ πύλη.
 »Ἐκεῖ κἂν θέλει πληρωθῇ ὁ εὐλαβῆς σκοπός μου
 »τῆς προσκυνήσεως, πρὶν ἢ ἀπαλλαγῶ τοῦ κόσμου.»

449

Ἀκούσαντες, τὸν ἔφεραν ἐκεῖ, κ' ἐπὶ στρωμάτων
 παχέων τὸν κατέθεσαν εἰς ὕπνου ἡσυχίαν.
 Ὁ δὲ Βαφρῖνος, τὴν καλὴν νεάνίδα φυλάττων,
 εἰς προσεχῇ καὶ μυστικὴν τὴν φέρει κατοικίαν.
 Ὅπου δὲ ἦν ὁ Βουλλιὼν, τὰ πάντα διατάττων,
 προσῆλθεν ἔπειτα, χωρὶς νὰ εὕρῃ δυσκολίαν,
 ἂν καὶ δι' ὅ,τι ἔμενε νὰ πράξωσιν ἀκόμῃ
 ἐσυζητεῖτο παρ' αὐτῷ τῶν φίλων του ἡ γνώμη.

420

Νοσοῦντος τοῦ Ῥαιμόνδου ἦν κατὰ τὸ μέσον κλίνη.
 Ὁ δὲ στρατάρχης εἰς αὐτῆς ἐκάθητο τὸ πέρασ·
 καὶ κύκλω ἦν περὶ αὐτὸν στεφάνη ἀνθρωπίνη,
 ὅς' εἶχον ἑξοχὸν ἰσχὺν, καὶ φρένας πυκνοτέρας.
 Πάντες σιγῶντες δ' ἤκουον ἐν ᾧ, τί εἶχε γίνῃ
 ὁ ἐκπεμφθεὶς ἐξέθετε, κατὰ τὰς πρὶν ἡμέρας·
 «Ὡς διετάχθην, Κύριε, ἀνεῦρον ἐξετάσας
 »τὸ ἐχθρικὸν στρατόπεδον καὶ τὰς δυνάμεις πάσας.

421

»Πόσοι οἱ ἀναρίθμητοι στρατοὶ αὐτῶν καὶ πόσοι
 »νὰ σᾶς ἐκθέσω ἀκριβῶς οὐδεὶς μὴ περιμείνῃ.
 »Τοὺς εἶδα, ὡς διήρχοντο, κοιλάδας νὰ πληρῶσι·
 »ὄρη, πεδία ὑπ' αὐτῶν νὰ κρύπτωνται τὰ σμήνη·
 »καὶ ὅπου ἂν σκηνώσωσι, καὶ ὅπου ἂν φανῶσι,
 »ξηραίνεται πᾶσα ἡ γῆ, στερεῖται πᾶσα κρήνη·
 »διότι ὕδωρ δὲν ἀρκεῖ τὴν δίψαν τῶν νὰ σθύσῃ,
 »κ' εἶν' ἡ Σκυθί' ἀνίκανος νὰ τοὺς τροφοδοτήσῃ.

422

»Ἀλλ' ὅλων τούτων τῶν πεζῶν, τῶν ἵππικῶν ταγμάτων
 »ὀλίγ' εἰσὶν οἱ χρήσιμοι, ἀπόλεμοι δ' οἱ ἄλλοι.
 »Ἀνίδε' εἰσὶ τάξεως, σημείων, πρῶσταγμάτων.
 »Οὐδεὶς αὐτῶν ξιφοφορεῖ, καθεὶς μακρόθεν βάλλει.
 »Εἰσὶν οὐχ ἥττον καὶ τινες ἐκ τῶν ἐκλεκτοτάτων,
 »ἡ Περσικὴ βοήθεια ἥτις αὐτοῖς ἐστάλη.
 »Ἔστι δὲ μετὰ αὐτῶν πολεμικὸς ἐξόχως
 »ὁ τῆς φρουρᾶς, καλούμενος «τῶν Ἀθανάτων» λόχος.

423

» Καλοῦνται δὲ Ἀθάνατοι, διότι δὲν μειοῦται
 » ἡ τάξις των ἡ συμπαγὴς ποτὲ οὐδὲ καθ' ἓνα.
 » Ὡς μία θέσις κενωθῇ, ἐν ἀκαρεῖ πληροῦται
 » ὑπ' ἔχοντος πολεμικὰ προσόντα ἐγνωσμένα.
 » Ὁ ἀρχηγός των Ἐμιράν οὔτε εἰς φρένα, οὔτε
 » εἰς ῥώμην ἔχ' ὑπέρτερον, ἔχ' ἴσον του κἀνένα.
 » Τῷ εἶπε δὲ ὁ Βασιλεὺς, διὰ παντοίων τρόπων
 » νὰ προσπαθῇς εἰς πεδινὸν νὰ σᾶς ἐλκύσῃ τόπον.

424

» Καὶ ἴσως πρὶν ὁ ἥλιος δις μᾶς ἀφήσῃ δύνων,
 » ἔσοντ' αἱ φάλαγγες αὐτῶν ἐνταῦθα ἀφιχθεῖσαι.
 » Σὺ δὲ, Ῥινάλδε, πρόσεχε. Παρὰ τῶν πολεμίων
 » σὺ μᾶλλον ὑποβλέπεσαι καὶ σὺ ἐπαπειλεῖσαι.
 » Οἱ ἀγριώτεροι αὐτῶν, οἱ πρῶτοι τῶν ἀνδρείων,
 » τὴν κεφαλὴν σου θέλουσι, καὶ σὺ σκοπός των εἶσαι·
 » ὅτ' ἡ Ἀρμίδα ἑαυτὴν εἰς ἀμοιβὴν προσφέρει
 » εἰς ὃν τινα τὴν κεφαλὴν τὴν σὴν κοπεῖσαν φέρῃ.

425

» Προέχει μεταξὺ αὐτῶν ὁ Πέρσης ὁ γενναῖος,
 » τῆς Σαρμακάντης βασιλεὺς, ὁ μέγας Ἀλταμόρος.
 » Προσέτι δὲ ὁ Ἄδραστος, ἀνὴρ γιγαντιαῖος,
 » εἰς οὗ τὴν ἐπικράτειαν ἡ Ἔως ἐστὶν ὄρος.
 » Δὲν ἔχει σχῆμα ὅμοιον πρὸς οὐδενὸς ἱππέως·
 » ἀνθ' ἵππου ἔχ' ὑπ' ἑαυτὸν ἐλέφαντα, ζῶν ὄρος.
 » Ὁ Τισσαφέρνης μετ' αὐτῶν ἐστί. Πανδύμου γνώμης
 » φωνὴ τῷ ἀποδίδωσι τὸν στέφανον τῆς ῥώμης.»

Εἶπε. Τοῦ νέου ἐρυθρὸν τὸ πρόσωπον ἐβάφη
 τὰ ὄμματα τοῦ ἔρριψαν ἀκτῖνας, φλογισθέντα.
 Διψᾷ εἰς αἷμα ἐχθρικὸν νὰ πνίξη τὰ ἐδάφη,
 καὶ δὲν κατέχει τὸν ὀριμὸν θυμὸν τοῦ δαμασθέντα.
 Ἄλλ' ὁ Βαφρῖνος ὅπου ἦν ὁ ἀρχηγὸς ἐστράφη,
 καὶ εἶπε· «Κύριε, μικρὰ εἰσὶ τὰ νῦν ῥηθέντα.
 »Ὅσα μοὶ μένει νὰ εἰπῶ οὐδόλως εἰσὶ φρουδα.
 »Παρασκευάζοντ' ἐπὶ σέ τὰ ὅπλα τοῦ Ἰούδα.»

Κ' ἐξέθηκεν, εὐχαριστῶν τὴν περιέργειάν των,
 καθὼς τὸν ἀνεκάλυψε, τὸν τεκταιθέντα δόλον·
 περὶ φαρμάκων, ὅπλισμοῦ, κρανῶν ψευδοσημάτων,
 βραβείων, ὑποσχέσεων, καὶ κόμπων ἀυσυτόλων·
 καὶ ἡρωτᾶτο, κ' ἔδιδεν εἰδήσεις περὶ πάντων.
 Σιγὴ ἐπῆλθε μεταξὺ τῶν παρεστώτων ὄλων.
 Τότε ὁ ἀρχιστράτηγος τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐγείρας
 πρὸς τὸν Ῥαιμόνδον, εἶπε· «Δὸς τὴν συμβουλὴν τῆς πείρας.»

Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· «Φρονῶ, ὁπόταν φέξῃ ἡμέρα,
 »νὰ μὴ προσβάλωμεν, ὡς ἦν προαπεφασισμένον,
 »ἀλλ' ἡ πολιορκία μας νὰ γίνῃ στενοτέρα,
 »ἵνα ἐξέρχεται οὐδεὶς τῶν ἔνδον κεκλεισμένων.
 »Τῷ δὲ στρατῷ ἀνάπαυσις δοθήτω ἐλευθέρα,
 »ἵν' ἀναλάβῃ, ἰσχυρὰν τὴν μάχην περιμένων.
 »Εἰς σέ δ' ἀνήκει νὰ σκεφθῇς τὴν μάχην ἂν θὰ κρίνης
 »εἰς τὸν ἐχθρὸν ἐπιπεσών, ἢ ἂν θὰ τὸν προσμείνης.»

429

» Σκέφθητι δὲ πρὸ πάντων, σὲ τοῦ δόλου προφυλάττων,
 » περὶ τῆς ἀσφαλείας σου καὶ συντηρήσεώς σου.
 » Τίς ἄλλος ἐστὶ πρόμαχος, σωτὴρ τῶν στρατευμάτων,
 » τίς ἀσφαλίζων, καὶ αὐτὰ τίς διοικῶν ἐκτός σου;
 » Πρὸς τοῦ κινδύνου ἐκφυγὴν τὴν ἐκ τῶν ἐμβλημάτων,
 » νὰ μεταβάλῃς φρόντισον τὰ τοῦ στρατεύματός σου.
 » Τοιοῦτοτρόπως ματαιῶν τὴν τέχνην τῆς ἀπάτης,
 » ἀντιστρατεύου δι' αὐτῆς εἰς τὸ στρατήγημά της.»

430

Ὁ στρατηγὸς ἀπήντησεν· «Ὅποῖον σὲ γνωρίζω
 » σ' εὐρίσκω, φρόνιμον τὸν νοῦν, καὶ τὴν καρδίαν φίλον.
 » Ὁ δ' ἄφησες ἀμφίβολον, ἰδοὺ, ἀποφασίζω·
 » Ἡμεῖς θὰ ἐπιπέσωμεν κατὰ τῶν ἀλλοφύλων.
 » Οἱ τῆς Ἀσίας νικηταὶ ἀνοίκειον νομίζω
 » κατάκλειστοι νὰ μένωσιν ἐν μέρει θρασυδείλων.
 » Εἰς τὴν ἡμέραν τὴν λαμπράν, εἰς τ' ἀνοικτὰ πεδία
 » ὁ ἀσεβὴς ἄς αἰσθανθῇ τίς ἡ ἡμῶν ἀνδρία.

431

» Οὐδὲ κατ' ὄνομα αὐτοῖς ἔσται ποτὲ ἡ νίκη,
 » οὐδὲ θὰ ὑπομείνωσι τὴν φοβερὰν μας θέαν
 » οὐδὲ τὰ ὅπλα. Ἀλλ' ἡμῖν τὸ κράτος των θ' ἀνήκη,
 » ἐφ' οὗ τὴν δύναμιν ἡμῶν θὰ στήσωμεν ἐδραίαν.
 » Ἄν εἰς ἡμᾶς παραδοθεῖς ταχέως δὲν ὑπέιχῃ
 » ὁ πύργος, ἔξομεν αὐτοῦ τὴν ἄλωσιν βεβαίαν.»
 Ἐνταῦθα ὁ μεγάλθυμος σιγήσας ἀπεσύρθη,
 ὁπότε ὁ ἐσπερινὸς, καλῶν εἰς ὕπνον, ἤρθη.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΕΙΚΟΣΤΗ

1

Ἦδ' εἰς τὰ ἔργα τοὺς θνητοὺς ὁ ἥλιος ἐκάλει,
καὶ τῆς ἡμέρας ἔφθανεν ἡ ὥρα ἡ δεκάτη,
ὅτ' ἐκ τοῦ πύργου μέλαν τι ἐφάνη ὡς μεγάλη
νεφέλη, ἐπὶ ζοφερᾶς νυκτὸς σκοτεινοτάτῃ,
ἣτις εἰς ἑκτασὶν μακρὰν τὸν κόσμον περιβάλλει.
Ἦτον ὁ φίλος τῶν στρατῶς, ὅστις ἐταχυβάτει,
κ' ἐπλήρου πάντα ὑπ' αὐτὸν, καὶ λόφους καὶ πεδία,
καὶ κρύπτουσα τὸν οὐρανὸν ἠγείρετο κονία.

2

Τότε κραυγὴ ἀνέθορε τῶν πολιορκουμένων
ἐκ τῆς ὑψίστης κορυφῆς, καὶ πλήττει τὰς νεφέλας.
Ἀπὸ τῶν θρακικῶν ἀκτῶν γεράνων πετωμένων
κατὰ χειμῶνα βλέπομεν ὁμοίως τὰς ἀγέλας,
πρὸς τόπον ν' ἀποστρέφονται θερμότερον καὶ ξένον,
μετὰ κρωγμῶν, καὶ τὰς ψυχρὰς νὰ φεύγωσι θυέλλας.
Ὡς ζέσεως δ' ἐπλήσθησαν, κ' ἐλπίδων ὡς ἠυπόρουν,
αἱ χεῖρές τῶν ἐτόξευον, αἱ γλῶσσαι ἐλοιδόρουν.

3

Ὑπὸ τῶν Φράγκων εὐχερῶς τίς ἦτον ἐνοήθη
 ὁ λόγος ὁ τῶν ἀπειλῶν καὶ τῆς ἐξάψεώς των.
 Ὅπισω των ἀπέβλεψαν, καὶ εἶδον πόσα πλήθη
 ἐβάδιζον, καὶ ὅτι ἦν ὁ ἐχθρικός στρατός των.
 Γενναία φλόξ ἀνέλαμψεν εἰς τ' ἄγριά των στήθη,
 ὁ ζῆλος τοὺς διέκαυσεν ὁ φιλοπόλεμός των.
 Ἡ νεολαί' ἀκάθεκτος, φρυάττουσα συρρέει·
 «Τὸ σύνθημα δὸς, ἀρχηγέ!» κραυγάζουσιν οἱ νέοι.

4

Ἄλλ' ὁ ἐχέφρων ἀρχηγὸς ἀντέστη, καταστέλλων
 τὴν φιλοπόλεμον αὐτῶν ἀνυπομονησίαν,
 πρὸ τῆς αὐγῆς, πρὸς τὸν ἐχθρὸν τὸν φθάσαντα μὴ θέλων
 νὰ ἔλθωσ' εἰς ἀπόπειραν καὶ εἰς ἀψιμαχίαν.
 «Μέγας ἐστὶν ὁ κόπος σας ὁ παρελθὼν καὶ μέλλων.
 »Ἐχετε, εἴπ', ἐν μεταξὺ ἡμέρας ἡσυχίαν.»
 Ἴσως δὲ εἶχε δι' αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐχθροῖς θελήσει
 τὴν ἄφρονα ἐν ἑαυτοῖς πεποίθησιν ν' αὐξήσῃ.

5

Καθεὶς παρεσκευάζετο, προσμένων ἡ πρωία
 νὰ ἐπανέλθῃ φέρουσα τὴν ὥραν τῶν κινδύνων.
 Ποτὲ αὐγὴ δὲν ἔφεξε καθὼς αὐτὴ γλυκεῖα,
 οὐδ' ὁ ἀῆρ ποτ' αἰθριὸς ὑπῆρξεν ὡς ἐκεῖνον.
 Φαιδρὰ ἐθάρρεις ἡ ἡὺς πῶς ἦτον, κ' ἐμειδία
 ὡς ἂν περιτυγάζετο ὑφ' ὅλων τῶν ἀκτίνων.
 Τὸ φῶς αὐξάνει, ὡς, χωρὶς νὰ τὸν καλύπτῃ σκέπη,
 ἂν τὸν ἀγῶνα ᾔθελεν ὁ οὐρανὸς νὰ βλέπῃ.

6

Ὡς δὲ τῆς πρώτης χαραγῆς τὰ ῥόδα διακρίνει
 ὁ Γοδεφρείδος, τὸν στρατὸν ἐξήγαγεν ἐν τάξει.
 Πλὴν τὸν Ραιμόνδον, ὅπως ἦν, παραταχθέντ' ἀφήνει
 τὸν πύργον, καὶ τὸν ἔγκλειστον Σουλτάνον, νὰ φυλάξῃ.
 Καὶ τοὺς πιστοὺς προστίθησι τοὺς πρὸς τῇ Παλαιστίνῃ,
 οὓς ζυγοῦ ἤλθεν ὁ στρατὸς τῶν Φράγκων ν' ἀπαλλάξῃ.
 Ἦσαν μὲν οὗτοι πάμπολλοι οὐχὶ πλὴν τούτους μόνον,
 ἀλλ' ἔτι καὶ ἀπόσπασμα ἐπέστησε Γασκόνων.

7

Προέβαινε δ' ὁ ἡγεμὼν, κ' ἐφαίνετο βεβαίαν
 τῆς νίκης τὴν ἐγγύησιν εἰς τὴν μορφήν του φέρων.
 Νέα ἐξ ὕψους χάριτι, σεβάσμιος τὴν θεάν
 ἐφάνη, καὶ ἀνάστημα γιγαντιαῖον αἶρων.
 Δόξης ἀκτὶς τὴν ὄψιν του κατέλαμψεν ωραίαν,
 καὶ εἰς ἀκμὴν νεότητος ἀνέθαλεν ὁ γέρων.
 Τὰ μέλη του ἐδείκνυσεν, τὸ βλέμμα του ἐπίσης
 ὡς ἂν θνητοῦ ἀνώτερον τὸν ἐπλασεν ἡ φύσις.

8

Δὲν ἐπροχώρησε μακρὰν, πρὶν τὰς δυνάμεις πάσας
 τῶν Αἰγυπτίων νὰ ἰδῇ τῶν περιμενομένων.
 Τότε εἰς ὅρος τὸν στρατὸν ἀναβιβάζει, φθάσας,
 ὀπίσω κ' εὐωνύμως των εἰς ὕψος ἀναβαῖνον·
 καὶ τὸ τῆς μάχης μέτωπον εὐρὺ ἀναπετάσας,
 στενάς ἀφῆκε τὰς πλευράς τῶν παραταττομένων.
 Θέτ' εἰς τὸ κέντρον τοὺς πεζοὺς· τὰς δ' ἄκρας ταχυτέρας
 πτεροῖ, θεῖς ἐκατέρωθεν τὴν ἵππον εἰς τὸ κέρασ.

9

Τὸν ἓνα καὶ τὸν ἕτερον Ῥοβέρτον διορίζει
 εἰς φρούρησιν τῆς δεξιᾶς, κ' εἰς τὸν κρημνὸν τοὺς τάττει
 ὅστις τῆς παρατάξεως τὴν πτέρυγα ὀρίζει.
 Τῷ ἀδελφῷ του ἔδωκε τὸ κέντρον νὰ φυλάττῃ.
 Αὐτὸς δὲ τὴν εὐώνυμον πλευρὰν ἐξασφαλίζει,
 ὅπου ἡ θέσις πεδινὴ καὶ κινδυνωδεστάτη,
 καὶ ὅπου εἶχεν ὁ ἐχθρὸς προβαίνων νὰ ἐλπίσῃ
 τὸν χριστιανικὸν στρατὸν νὰ ὑπερκερατίσῃ.

10

Ἐκεῖ τοὺς Λοθριγγίους του καλεῖ, καὶ τῶν γενναίων
 τὸ ἄνθος, καὶ τῶν ὀπλιτῶν τοὺς ἐκλεκτοὺς προσέτι·
 τοὺς ἵππους τάττει τοὺς φρακτοὺς, κ' ἐν μέσῳ τῶν ἱππέων
 οὓς πεζομάχους ἱκανοὺς εὕρισκει παρενθέτει.
 Κ' ἐβελοντάς συνήγαγε τῶν μᾶλλον ῥωμαλέων,
 κ' ἐνταῦθα τοὺς παρέταττε καὶ τοὺς ἐτοποθέτει.
 Εἰς τάξιν πρὸς τὰ δεξιὰ τοὺς ἔστησε πλαγίαν,
 κ' εἰς τὸν Ῥινάλδον ἔδωκεν αὐτῶν τὴν ὁδηγίαν.

11

Συγχρόνως δ' εἶπεν· «Ἐπὶ σοί, ἱππότη, μόνῳ κεῖται
 » ἡ νίκη, τὸ κεφάλαιον τῶν ἔργων τῶν μεγάλων.
 » Χρόνον τινὰ κρυπτόμενοι ἄς μείνωσ' οἱ ὀπλιταί
 » τῆς ἡμετέρας φάλαγγος ὀπίσω, καὶ τῶν ἄλλων.
 » Ὅταν δ' ἐπέλθῃ ὁ ἐχθρὸς, πλαγίως σεῖς ριφθῆτε,
 » καὶ τοὺς σκοποὺς του τάραξον, αἶφνης αὐτὸν προσβάλλων.
 » Οἱ δὲ σκοποὶ του, ἂν νοῶ αὐτοὺς, θὰ εἶναι πρῶτον
 » νὰ ἐπιπέσῃ δεξιῶς, καὶ εἶτα κατὰ νῶτον.»

42

Εἶτα δ' εἰς ἵππον κάθηται ἐν καλπασμῷ χωροῦντα
ἀπὸ ἱππέων εἰς πεζοὺς, ἐκ τάξεων εἰς τάξεις.

Ἀκάλυπτα τὰ ὄμματα αὐτοῦ καὶ κεραυνοῦντα,
διὰ φλογῶν συνώδευον ὥς ἔδιδε προσταῖεις.

Ὡτρυνε τὸν διστάζοντα, ἐξῆπτε τὸν θαρρόυντα,
τῷ γαύρῳ ἀνεμίμνησκεν ὥς ἐκαυχᾶτο πράξεις,
τῷ ἰσχυρῷ ὥς ἔπραξε· καὶ εἰς τινας, μεγάλους
νὰ δῶσ' ὑπέσχετο μισθοὺς, πολλὰς τιμὰς εἰς ἄλλους.

43

Τέλος, κρατῶν τὸν ἵππον τοῦ ἐμπρὸς τῶν λεγεόνων
τῶν πρώτων εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τῶν εὐγενεστέρων,

ὠμίλησ' ἐκ περιωπῆς, καὶ τὴν φωνὴν ὑψώνων,
καὶ ὁ στρατός του ἤκουεν ἐνθουσιῶν καὶ χαίρων.

Ὡς χεῖμαρρος ἐξ ὑψηλῶν Ἀλπογενῶν χιόνων
ράγδαϊος καταλείβεται, ὕδατα λαῦρα φέρων,
ὁμοίως ἐξερρέεγοντο ἀπὸ τοῦ στόματός του
οἱ λόγοι του δι' ἡχηρᾶς φωνῆς, φωνῆς εὐρώστου·

44

«Ὡ κεχρισμένοι μᾶστιγες ὑμεῖς τῶν ἀντιχρίστων,

»ὧ ἀκατάβλητε στρατὲ, δαμάτωρ τῆς Ἀσίας,

»ἰδοὺ ὑμῖν ἡ πλήρωσις τῶν πόθων τῶν μεγίστων,

»ἡ κρίσις τῆς ἐνδόξου σας, θεοσεβοῦς στρατείας.

»Τὸ πλῆθος ἅπαν τῶν λαῶν ἐνταῦθα τῶν ἐχθίστων

»ὁ οὐρανὸς συνήγαγεν οὐχὶ χωρὶς αἰτίας.

»Πάντες ὁμοῦ ἐπέτρεψεν εἰς ἓν νὰ συναγθῶσι,

»ἵνα εἰς πόλεμος πολλοὺς πολέμους τελειώσῃ·

45

»καὶ νίκας ἄρωμεν πολλὰς ἡμεῖς ἐν μιᾷ νίκῃ,
 »χωρὶς προσθέτων δι' αὐτάς ἢ πόνων ἢ κινδύνων.
 »Εἰς φόβον πέπεισμ' ἐξ ὑμῶν ὅτι οὐδεὶς ὑπέικει
 »βλέπων τὸ πολυάριθμον στρατόπεδον ἐκείνων.
 »Ἐνότης λείπει ἀπ' αὐτῶν, διχόνοια τοὺς τήκει,
 »καὶ πνεῦμα ἀνυπότακτον, πρὸς ἀναρχίαν τείνον.
 »Ὅπως μᾶς πολεμήσωσιν εἰς ταῦτα τὰ πεδία,
 »θὰ λείψῃ τόπος εἰς πολλοὺς, κ' εἰς τοὺς λοιποὺς καρδία.

46

»Οἱ ἀντιστρατευόμενοι, ὄχλος γυμνῶν ἀνθρώπων,
 »καὶ ῥώμης εἰσὶν ἄμοιροι, καὶ ἄνευ ἐμπειρίας,
 »ἀπὸ τῆς ὀκνηρίας των, τῶν δουλικῶν των τρόπων
 »μὴ ἀποσπώμενοι, εἰμὴ διὰ μαστίγων βίας.
 »Ἰδέτ' αἱ σπάθαι εἰς αὐτὸν πῶς τρέμουσι τὸν τόπον,
 »πῶς αἱ σημαῖαι τρέμουσι τὸν τρόπον τῆς δειλίας.
 »Ἀκούσατε τ' ἀμφίβολα, δειλὰ σαλπίσματά των.
 »Βεβαίων προμαντεύματα εἰσὶν αὐτὰ θανάτων.

47

»Οὗτος ἐκεῖ ὁ ἀρχηγός, χρυσοπορφυροφόρος,
 »εἶναι τῶν λόγων κορυστῆς, ἀγριωπὸς τὴν θέαν.
 »Ἴσως πρὸς Μαύρους, Ἀραβας, ὑπῆρξε νικηφόρος,
 »πλὴν καθ' ἡμῶν τὴν προσβολὴν ἐπιχειρεῖ ματαίαν.
 »Καὶ ἂν σοφὸς ὑποτεθῇ, θὰ δυνηθῇ εὐπόρως
 »πρὸς πνεῦμα ν' ἀντιστῇ κακὸν, πνεῦμα τὸ πᾶν συγγέαν;
 »Ὀλίγοι τὸν γνωρίζουσιν, ὀλίγων ἔχει μνήμην,
 »καὶ εἰς ὀλίγους θὰ εἰπῇ· «Σὺ ἦσο, ἐγὼ ἤμην.»

48

» Ἐγὼ δ' ἀνδρείους ὁδηγῶ, τὸν ἐκλεκτὸν στρατὸν μου·
 » κοινὰς τὰς μάχας εἶχομεν καὶ τῶν δαφνῶν τὸ θέρος.
 » Μετόχους σᾶς συνέλεξα τῶν ἱερῶν σκοπῶν μου.
 » Τίνος τὸ γένος ἀγνοῶ, τῆς γενετῆς τὸ μέρος;
 » καὶ ποῖον εἶναι ξίφος σας ἢ θέλος ἀγνωστὸν μου,
 » ἂν καὶ ἀκόμῃ πέτεται ἐν μέσῳ τοῦ ἀέρος;
 » Τίς ἐκ Γαλλίας ἔρχεται καὶ τίς ἐξ Ἰρλανδίας
 » ἠξέύρω, τίς ὁ πέμπων τον, τίνος ἐστὶν ἀνδρίας.

49

» Δὲν ζητῶ νέα παρ' ὑμῶν, δὲν θέλω ἀσυνήθη.
 » Οἷους ἐγνώρισα ὑμᾶς ἔστε καὶ πάλιν, φίλοι.
 » Μὴ τις νυστάζῃ ῥαθυμῶν, καὶ παραδῶ τῇ λήθῃ
 » ὅ,τ' εἰς ἐμὲ, εἰς ἑαυτὸν, εἰς τὸν Χριστὸν ὀφείλει.
 » Πατῆτε εἰς τὰ μέλη των, εἰς τὰ σχισθέντα στήθη,
 » καὶ οἱ σωροὶ των ἔστωσαν τοῦ κράτους μας οἱ στύλοι.
 » Ἀρκεῖ ὅσον τὸν ζῆλόν σας ἀνέβαλα λαλήσας.
 » Τὸ βλέπω. Ἐνίκησατε. Τὸ λέγει ἡ μορφὴ σας.»

20

Ὡς ταῦτα εἶπε, φῶς γλυκὺ καὶ ἱλαρὸν ἐφάνη
 εἰς τὴν μορφήν του καταβὰν καὶ σχίσαν τοὺς αἰθέρας,
 καθὼς ἐν ὥρᾳ θερινῇ ἢ νυκτικῇ στεφάνῃ
 συχνὰς σκεδάζει ἀστραπὰς καὶ πίπτοντας ἀστέρας.
 Αὐτ' ἡ ἀκτὴ πλὴν φαίνεται ἐπὶ τὴν γῆν πῶς φθάνει
 τοῦ κέντρου τῆς ἡλιακῆς ἀποκοπεῖσα σφαίρας.
 Τὴν κεφαλὴν τῷ ἔστεψε· δι' ὃ ἀντ' ἀγγελίας
 ἐξέλαβόν τινες αὐτὴν μελλούσης βασιλείας.

21

Ἴσως (ἂν δέδοταί ποτε εἰς γλώσσας ἀνθρωπίνας
 νὰ ἐμβλαήνῃωσ' εἰς βουλὰς κρυπτάς τοῦ Ὑπερτάτου)
 προστάτης ἦτον ἄγγελος ὁ καταβάς κ' ἐκτείνας
 πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτοῦ τ' ἀθάνατα πτερά του.
 Πρὶν δ' ἀποστῇ ὁ Βουλλιών, τὰς τάξεις διευθύνας,
 κ' ἦν μεταξὺ δημηγορῶν εἰς τὰ στρατεύματά του,
 καὶ τῆς Αἰγύπτου ὁ στρατὸς ἐντὸς τοῦ χρόνου τούτου
 κοσμούμενος ἐτάττετο ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ του.

22

Τὰς φάλαγγας ἐξέφερε καὶ οὗτος, παρατάττων,
 ὁποῖος εἶδεν ὁ στρατὸς ὅτ' ἦν ὁ ἐναντίος.
 Ὅμοίως τὰς ἀνέπτυξε μετὰ διπλῶν κεράτων,
 θέτων ἐν μέσῳ τοὺς πεζοὺς, τοὺς δὲ ἵππεῖς πλαγίως,
 τὴν πτέρυγα τὴν δεξιὰν δι' ἑαυτὸν φυλάττων.
 Ὁ δ' Ἀλταμόρος τῆς λαιᾶς προὔτάχθη ὁ ἀνδρεῖος.
 Τῶν μὲν πεζῶν προϊστάτο ταχθεὶς ὁ Μουλεάσσης,
 εἰς δὲ τὸ κέντρον τῆς γραμμῆς ἦν ἡ Ἀρμίδα πάσης.

23

Παρίστατο τῷ Βασιλεῖ ὁ ἄρχων τῆς Ἰνδίας,
 ὁ Τισσαφέρνης, κ' ἡ φρουρὰ ὁμοῦ τῶν Βασιλέων.
 Ὁ δ' Ἀλταμόρος ἔμενεν εἰς τὰς εὐρυχωρίας
 ὅπου πρὸς τὰς κινήσεις ἦν πεδῖον ἀναγκαῖον·
 κ' οἱ Βασιλεῖς τῆς Ἀφρικῆς παρῆσαν καὶ Περσίας,
 κ' οἱ δύο, οὓς τὸ ἔδαφος ἐξέπεμψε τὸ καῖον.
 Ἐνταῦθα τὸ εὐώνυμον ἐλεύθερον κινεῖται,
 κ' ἐτάττοντο οἱ βαλισταί, τοξόται, σφενδονῆται.

24

Οὕτω κοσμεῖ ὁ Ἐμῖραν αὐτοὺς, καὶ διατρέχει
 μέσον καὶ ἄκρα, τάγματα τὰ ἔσχατα καὶ πρῶτα.
 Νῦν ὁμιλεῖ δι' ἑαυτοῦ, νῦν ἐρμηνεῖς του ἔχει.
 Ἐπῆρνει καὶ ἐπέπληττεν, ὑπέσχετο κ' ἡρώτα.
 Καί τινα βλέπων, ἔλεγε· «Τίς φόβος σέ συνέχει;
 »Τί ἡ κατήφεια δηλοῖ αὐτῇ σου, στρατιῶτα;
 »Ἔστε πρὸς ἓνα ἑκατόν. Θ' ἀρκέσῃ ἡ σκιά σας
 »καὶ ἡ κραυγὴ, τὰς τάξεις των νὰ διαλύσῃ πάσας.»

25

Εἰς ἄλλον λέγει· «Εὐγέ σου. Σὲ βλέπω τόλμης πλήρη.
 »Τὰ λάφυρ' ἃ μᾶς ἀφαιρεῖ ὁ ξένος σὺ θὰ σώσῃς.»
 Καὶ εἰς τινὰς ἐν ζωηρᾷ εἰκόني διεγείρει
 τὴν μνήμην τῆς πατρίδος των ἱκετικῶς βοῶσης·
 καὶ πρὸς τὴν οἰκογένειαν κινεῖ στοργὴν θυμῆρη,
 τὰς πρὸς τὰς συμφορὰς αὐτῆς ἐξάπτων ἐντυπώσεις.
 «Ἡ πατρίς, λέγει, σᾶς καλεῖ μετὰ φωνῆς πενθίμου·
 »διότι τῆς πατρίδος σας οἱ λόγ' εἰσὶν αὐτοί μου·

26

» «Σὺ φρούρησον τοὺς νόμους μου, κ' εἰς αἷμα πνιγομένους
 » μὴ τοὺς ναοὺς μου πάριδε, μὴ πίπτοντα τὸν θρόνον.
 » »Ἀσφάλισον κατ' ἀσεβῶν καὶ σῶσον τὰς παρθέτους·
 » »τοὺς τάφους σῶσον τοὺς σεπτοὺς, τὴν κόνιν τῶν προγόνων.
 » »Σοὶ, κλαίοντες τὸ παρελθὸν οἱ γέροντες τοῦ γένους,
 » »τὴν πολιὰν δεικνύουσι καὶ τὸν δριμύν των πόνον.
 » »Εἰς σέ δεικνύ' ἡ σύζυγος τὸ τραῦμα τῶν μαστῶν της,
 » »τὸ λίκνον της, τὰ βρέφη της, τὸ λέχος τὸ κενόν της.» »

27

Καὶ εἰς πολλοὺς προσέθετε· «Προμάχους ἡ Ἀσία
 »ὑμᾶς κατέστησεν. Ὑμεῖς ἐστὲ αὐτῆς προστάται
 »πρὸς ταῦτα τὰ εὐάριθμα ἀλλ' ἄγρια θηρία,
 »καὶ δι' ὑμῶν ἐκδίκησις δικαία προσδοκᾶται.»
 Καὶ οὕτω τεχναζόμενος καὶ ὁμιλῶν παντοῖα
 ἐγερσικάρδια, ἐντὸς τῶν τάξεων πλανᾶται.
 Τέλος σιγῶς οἱ ἀρχηγοί, καὶ τῶν στρατῶν τὰ σμήνη
 ἐλάχιστον διάστημα τὸν τεῦθεν διακρίνει.

28

Καὶ μέγα ἦν καὶ θαυμαστὸν ὅτ' ἔφθασαν πλησίον
 εἰς ἀλληλα τὰ μέτωπα τῶν δύο στρατευμάτων,
 ὅτ' ἐκινεῖτο ἕκαστον, κ' ἦν πρόθεσιν δεικνύον
 ἢ προσβολῆς ἢ συμπλοκῆς διὰ τῶν κινημάτων.
 Ὁ ἄνεμος ἐπιπετῶν καὶ τὰς σημαίας λύων,
 ἐπὶ τὰ κράνη ἔπνεε, κ' ἐκίνει τὰ πτερὰ των.
 Χρώματα, στίλβη ὀπλισμῶν χρυτῶν καὶ χαλυβδίνων,
 κοσμήματ', ἀναπέμπουσι τὰ φῶτα τῶν ἀκτίνων.

29

Οἱ δύο ἴστανται στρατοὶ ὥς δύο πυκνὰ δάση·
 τοιαύτη εἶναι τῶν λογχῶν συνώθησις μεγάλη.
 Ἐκεῖνος ξίφος, ἕτερος ἀκόντιον τινάσσει·
 τὰ τόξα ἐτοιμάζουσι καὶ τὰς σφενδόνας ἄλλοι·
 πᾶς ἵππος προαισθάνεται τὴν μάχην καὶ φριμάσσει,
 καὶ ὁ τοῦ ἐπιβάτου τοῦ θυμὸς ἐν αὐτῷ πάλλει·
 ὀρθοῦται ἐν χρεμετισμοῖς, τὴν γῆν κτυπᾷ καὶ ξέει,
 ὀγκοῖ τοὺς ῥώθωνας φυτῶν, καπνὸν καὶ φλόγας πνέει.

30

Ἐνέπρεπον δὲ οἱ στρατοὶ ἐν κάλλει τῷ φρικτῷ των,
 κ' ἐπήγαζ' ἐκ τῆς φρίκης των αὐτῆς ἢ καλλονῇ των.
 Ἦσαν δὲ τρόμος ἐνταυτῷ καὶ χαρμονὴ τῶν ὤτων
 αἱ σάλπιγγες αἱ ἡχηραὶ κ' ἡ φοβερά φωνή των.
 Ἄλλ' ἦν τῶν Φράγκων ὁ στρατὸς τὴν θεάν καὶ τὸν κρότον
 ἀνώτερος, ἂν κ' ἔλαττον τὸ πλῆθος αὐτοῦ ᾗτον.
 Αὐτοῦ λαμπρότερον ἤχει ἡ σάλπιγξ καὶ τὸ κέρας,
 καὶ ρίπτουσι τὰ ὅπλα των ἀκτῖνας λαμπροτέρας.

31

Σαλπίζουσι τὴν πρόκλησιν πρῶτ' οἱ τῶν Φράγκων τόνοι.
 Παραδοχὴν αἱ σάλπιγγες τῶν ἄλλων ἀντηχοῦσι.
 Δὴ τότε οἱ Χριστιανοὶ κλίνουσ' εἰς γῆν τὸ γόνυ,
 καὶ εὐλαβῶς εὐξάμενοι τὸ ἔδαφος φιλοῦσι.
 Ἐξέλιπεν ἡ μεταξὺ τῶν δύο στρατῶν ζώνη,
 καὶ συνεμίγησαν εἰς ἓν ἐν ἰσχυρᾷ συγκρούσει.
 Ἀρχεται ἤδη κρατερὰ κατὰ τὸ πέρασ μάχη,
 καὶ εἰς τὸ κέρας ἔρχονται εἰς χεῖρας πεζομάχοι.

32

Τίνα δὲ πρῶτον τοῦ Χριστοῦ ἱππότην θὰ ὑμνήσω;
 Νὰ κατορθώσῃ μέγα τίς τίς πρῶτος ἐδυνήθη,
 ἔργον ἀνδρίας καὶ τιμῆς; Σὺ, ὦ Γυλδίππη, ἦσο,
 ὑφ' ἧς ὁ μέγας Ὑρκανὸς ἐξ Ὁρμου προσεβλήθη,
 καὶ (δόξαν, δόντος τ' οὐρανοῦ, τοσαύτην σὺ ἐκτήσω),
 ἡ χεὶρ ἡ γυναικεία σου τῷ ἔσχισε τὰ στήθη.
 Καὶ ἔπεσεν ὁ πληγωθεὶς, καὶ ἤχουσ' ἐν τῇ πτώσει
 νὰ ἐπιχαίρωσ' οἱ ἐχθροὶ καὶ νὰ ἐπικροτῶσι.

33

Σφίγκει τὴν σπάθην τῆς ἐντὸς τῆς ἀνδρικῆς παλάμης,
τὴν λόγχην ὡς ἀπέβαλε, θραυσθεῖσαν αἰφνιδίως.
Ἐλαύνει πρὸς τὰς Περσικὰς τὸν ἵππον τῆς δυνάμεις,
καὶ ῥίπτεται φονεύουσα ἐν μέσῳ τῆς πληθύος.
Καὶ σὺ ὑπὸ τὸ ξίφος τῆς, ὦ Ζώπυρε, ἐδάμης,
διχοτμηθεὶς, ὅπου ἐστὶν ἡ θέσις τῆς ὀσφύος.
Τοῦ δὲ Ἀλάρκου τοῦ σκληροῦ ὡς τὸν λαιμὸν ἐγγίζει,
τῆς ἐδωδῆς καὶ τῆς φωνῆς τὸν αὐλακα χωρίζει.

34

Τὸν Ἀρταξέρξην βάλλουσα, κτυπῶσα τὸν Ἀργαῖον,
τὸν ἓνα ῥίπτει κατὰ γῆς, τὸν ἕτερον δὲ κτείνει.
Τοῦ Ἰσμαῆλ δ' ἀπέτεμε τὸ μέρος τὸ συνδέον
τὴν χεῖρα καὶ τὸν πῆχυν του. Ἐκεῖνος δὲ ἀφῆναι
ἐκ τῶν χειρῶν νὰ πέσωσιν οἱ χαλινοὶ, ἐκπνέων.
Εἰς τὴν τοῦ ἵππου ἀκοὴν σίζ' ἡ πληγὴ ἐκείνη.
Ὁ ἵππος δὲ, ὡς ἄφετα ἡσθάνθη τὰ ἡνία,
τάξεις συγγέων καὶ πατῶν, ἐρρίφθ' εἰς τὰ πεδία.

35

Αὐτῶν, καὶ ἄλλου ἀριθμοῦ ἐχθρῶν οὐχὶ ὀλίγου
ρίπτ' εἰς τὴν κόνιν τοὺς νεκροὺς, οὓς σιωπᾷ ἡ λήθη.
Τῶν δὲ Περσῶν, οὓς ἔφεσις λαφύρων ἐμαστίγου,
αἶμα διψῶντα κατ' αὐτῆς ἐρρίφθησαν τὰ πλήθη.
Ἀλλ' ὁ πιστὸς τῆς σύζυγος τὴν θέσιν τῆς συζύγου
ιδὼν, ὁρμᾷ ὑπὲρ αὐτῆς, διότι ἐφοβήθη.
Τὸ ζεῦγος οὕτω συνελθὼν, εἰς τὴν συνάντησίν του
ἀναδιπλοῖ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἀντίστασίν του.

36

Καὶ τότε ἡ μεγάλθυμος δυὰς μετεχειρίσθη
 ἀνήκουστον πρὶν καὶ μετὰ τὸν τρόπον τῆς ἀμύνης.
 Τὸν ἄλλον σώζων, ἑαυτοῦ καθείς των ἐπελήσθη.
 Μάχετ' ἐκεῖν' ὑπὲρ αὐτοῦ, αὐτὸς ὑπὲρ ἐκείνης.
 Ἐκτύπα ἡ ἀτρόμητος, οὐδ' ἑαυτῆς ἐφείσθη
 τὸν φίλον τῆς καρδίας της ὅτ' ἔβλεπ' ἐν κινδύνοις.
 Ὁ δ' ὑπὸ τὴν ἀσπίδα του ζητῶν νὰ τὴν φυλάξῃ,
 εἶν' ἑτοιμος τὴν κεφαλὴν γυμνὴν νὰ τῇ προτάξῃ.

37

Ἦν ἕκαστος ὡς ἑαυτοῦ ἰδίαν ἐκλαμβάνων
 τὴν τοῦ ἐτέρου ἄμυναν καὶ τὴν ἐκδίκησίν του.
 Ἐκεῖνος τὸν ἀγέρωχον φονεύει Ἀρταβάνον,
 τὴν νῆσον ἔχοντα Βοϊκὰν εἰς τὴν ὑποταγὴν του·
 διὰ στροφῆς τοῦ ξίφους του καὶ τὸν Ἀλβάντην φθάνων,
 ὅστις πληγὴν κατέφερεν εἰς τὴν ἀγαπητὴν του.
 Κ' ἐκείνη τὸν Ἀρίμωνα ἐν μέσῳ τῶν ὀφρύων
 κτυπᾷ, ὅστις τὸν φίλον της ἠπειλεί τὸν ἀνδρεῖον.

38

Οὕτω τοὺς Πέρσας ἔσφαζον. Ἀλλὰ τῆς Σαμαρκάντης
 ὁ βασιλεὺς ἐπέφερε τοῖς Φράγκοις ἴσον φόνον.
 Ἦν βέβαιος θανάσιμον πληγὴν νὰ λάβῃ ἂν τις
 ἀπῆντα ἢ τὸ ξίφος του ἢ καὶ τὸν ἵππον μόνον.
 Εὐδαίμων ἂν ἡ μάχαιρα εἰς τὴν καταφορὰν της,
 ὑπὸ τὸν ἵππον πρὶν ριφθῇ, ἀπῆλλαξε τῶν πόνων.
 Τὰ μέλη τῶν τραυματιῶν ὁ ἵππος του τῶν ζώντων
 σπαράττει διὰ τῆς ὀπλῆς καὶ διὰ τῶν ὀδόντων.

39

Ὁ Ἀλταμόρος, μεταξὺ πολλῶν ἐτέρων, σφάζει
 τὸν Βρυελλόνην, μαχητὴν τῶν μάλιστα εὐσώμων.
 Τὸ κράνος του, καὶ μετ' αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν διχάζει,
 ὥστ' αὕτη εἰς ἐκάτερον κατέπεσε τὸν ὦμον.
 Τρυπᾷ δὲ τὸν Ἀρδόνιον, ἐκεῖ ὅπου ἐδράζει
 ὁ γέλως. ὦ θεάματος καινοῦ, κινουντος τρόμον!
 Ἐν ᾧ θρηγῶδες ἐπ' αὐτὸν ἐπήρχετο τὸ τέλος,
 ἀκούσιος διέστρεψε τὸ πρόσωπόν του γέλως.

40

Ταῦτα δὲν ἦσαν, πολλοῦ δεῖ, τὰ μόνα θύματά του.
 Ὑπῆρξεν ἀναρίθμητος πληθὺς τῶν φονευθέντων.
 Ἐν ἄλλοις ὑπὸ δρέπανον κατέπεσαν θανάτου
 ὁ Ῥοσαμόνδος, ὁ Γασκῶν, ὁ Γίδος καὶ ὁ Γέντων.
 Πλὴν τίς τὸ πόσους, νὰ εἰπῇ, φονεύ' ἡ μάχαιρά του
 καὶ αἱ χηλαὶ τοῦ ἵππου του; τίς τ' ὄνομα καθέν των;
 Τίς ν' ἀριθμήσῃ δύναται τὸ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων,
 καὶ τίς τὰ εἶδη τῶν πληγῶν, τὸν τοῦ θανάτου τρόπον;

41

Οὐδεὶς τὸν ἄγριον τολμᾷ ἐκεῖνον ν' ἀτενίσῃ,
 καὶ ἔτι ὀλιγώτερον τολμᾷ νὰ τὸν προσβάλῃ.
 Μόν' ἡ Γυλδίππη ἐπ' αὐτὸν τὸ βλέμμα της νὰ στήσῃ
 οὐδένα ἔχει δισταγμόν· δὲν τὴν τρομάζ' ἡ πάλη.
 Εἰς τὸν Θερμόδοντ' Ἀμαζῶν δὲν ἦτον αὐτῇ ἴση
 εἴτε ἀσπίδα νὰ κινῇ ἢ πέλεκυν νὰ πάλλῃ·
 οὐδ' ἦτον τόσον τολμηρὰ ὅπόσον ἦν ἐκείνη
 ὅτ' ἐπ' ἐλπίδι ὥρμησε τὸν Πέρσην νὰ ἀποκτείνῃ.

42

Τὸν ἔβαλλ' ἐπὶ κεφαλὴν, ἐκεῖ ὅπου τὸ κράνος
 βαρβάρῳ διαδήματι χρυσῷ περιστιλπνοῦται.
 Θραύει αὐτό. Τὴν κεφαλὴν νὰ κάμψῃ ὁ Σουλτάνος
 βιάζεται. Ὁ τράχηλος ὁ γαῦρός του κυρτοῦται.
 Ἡσθάνθη χεῖρα εὖρωστον ὁ πρὶν ὑπερηφάνως
 περιφρονῶν αὐτήν. Ὀργῆς κ' αἰσχους ὁμοῦ πληροῦται.
 Ἐπῆλθε πλὴν ἐν ἀκαρεῖ καὶ ἡ ἐκδίκησίς του
 ὁμοῦ μετὰ τοῦ αἰσχους του καὶ μετὰ τῆς ὀργῆς του.

43

Τὴν βάλλει κατὰ μέτωπον μετὰ τοσαύτης βίας,
 ὥστ' αἰσθησιν ἀπέβαλε καὶ ῥώμην ὡς ἐτρώθη.
 Τοῦ ἵππου θ' ἀπεσεῖετο, ἐὰν εἰς τῆς συμβίας
 τὴν ἀρωγὴν δὲν ἔσπευδεν ὁ σύζυγος· κ' ἐσώθη.
 Εἶτε ἐκ τύχης δὲ αὐτῶν, ἢ μεγαλοφυχίας
 ἐκείνου, ἡ φρικτὴ πληγὴ δὲν μετεδευτερώθη.
 Οὕτως ὁπότεν ἔπεσε τὸ θυμὰ του ἐκπνέον,
 τὸ βλέπει, κ' ὑπερήφανος παρέρχεται ὁ λέων.

44

Ἄλλ' ὁ Ὀρμόνδος ἐνταυτῷ, ὁ ἀνομος ἐργάτης
 τῆς πράξεως τῆς ἀπηνοῦς, μετὰ τῶν ὁμοσάντων,
 εἰς τοῦ Χριστοῦ τὰς φάλαγγας εἰσέδυ δι' ἀπάτης,
 διὰ συμβόλων προχωρῶν ψευδῶν ἐν μέσῳ πάντων.
 Οὕτως ἐπιβουλεύονται οἱ λύκοι τοῖς προβάτοις,
 ὑπὸ τὰ σκέλη κρύπτουσι τὴν ὑποπτον οὐράν των,
 τοὺς κύνας προσποιούμενοι, κ' ἐλπίζουσ' εἰς τὰς μάνδρας
 νὰ ἔμβωσι, λανθάνοντες τοὺς κύνας καὶ τοὺς ἀνδρας.

45

Ἐπιτηδείως προχωρῶν, εἰς τὴν πλευράν πλησίον
 τοῦ Γοδεφρείδου βαθμηδὸν ὁ ἀσεβὴς ἐγγίζει.
 Ἄλλ' εἶδε τὸ λευκόχρυσον ὁ ἀρχηγὸς σημεῖον,
 κ' ἐκ τούτου τὸν φονέα του τὸν ἄτιμον γνωρίζει.
 «Ἴδου, ἐφώναξεν, ἰδου ἐκείνον τὸν ἀχρεῖον,
 «ὅστις ὡς Φράγκος παρ' ἡμῖν νὰ ἐκληφθῇ ἐλπίζει.
 «Ἴδου κ' οἱ ἄλλοι μου φονεῖς, οἱ συνεπίβουλοί του!»
 Οὕτως εἰπὼν, ἀμείλικτος ὁρμᾷ κατέναντί του.

46

Δεινὴν λαβὼν, θανάσιμον πληγὴν ὁ δολοφόνος,
 οὐδ' ἔφευγεν, οὐδ' ἔπληττεν, οὐδὲ πληγὰς ἀπώθει.
 Ἄλλ' ὡς ἐμπρός του κεφαλὴν ἂν ἔβλεπε Γοργῶνος,
 (εἰ καὶ αὐθάδης ἄλλοτε), ἐπάγῳσ', ἐλιθώθη.
 Στρέφεται μόνον κατ' αὐτῶν πᾶν ὄπλον τοῦ ἀγῶνος·
 πᾶσα φαρέτρα ἐπ' αὐτοὺς, πᾶν βέλος ἐκενώθη·
 κ' ὑπὸ τοσούτων βάλλονται βελῶν, ξιφῶν, δοράτων,
 ὥστ' ἐν νεκροῖς δὲν ἔμειναν οὐδὲ τὰ πτώματά των.

47

Ὁ Βουλλιὼν τοῦ αἵματος ὡς ἦτον ἀποστάζων
 τῶν φαύλων, εἰς τὴν συμπλοκὴν ἐρρίφθη κατὰ πρῶτον,
 ὅπου ὁ ἀρχὼν τῶν Περσῶν εἶχεν ὁρμήσει σφάζων
 κατὰ τῶν λόγων τῶν πυκνῶν, τῶν μᾶλλον συνεστώτων,
 καὶ ἦν τὰς τάξεις διασπῶν καὶ τοὺς νεκροὺς στιβάζων
 κ' οἱ λόγοι ἐσχορπίζοντο ὡς κόνις εἰς τὸν νότον.
 Ἐκεῖ προτρέπων, ἀπειλῶν, ἀναχαιτίζων τρέχει,
 διώκει τοὺς διώκοντας, τοὺς φεύγοντας συνέχει.

Ἡ συμπλοκὴ τῶν δεξιῶν ἐνταῦθα ἦν τραχεῖα,
οἷαν δὲν εἶδαν πρόπαλαι ὁ Ξάνθος καὶ ἡ Ἰδὴ.
Καὶ ἀλλαχοῦ συνίσταται φρικτὴ πεζομαχία
τοῦ Βαλδουίνου μεταξὺ καὶ Μουλεάσσου ἥδη.
Οὐδ' ἡ τῶν ἵππων συμπλοκὴ παρὰ τῇ ὑπωρείᾳ
πρὸς τὰ εὐώνυμ', ἀφορμὴν ἡττόνων ἔργων δίδει.
Ὁ τῶν βαρβάρων ἀρχηγὸς μετὰ τῶν δύο ἦτον
ἐκεῖ συναρχηγῶν αὐτοῦ, τῶν δύο ἀτρομήτων.

Τὸν πρῶτον ὅστις τ' ἄγρια διώκει ταῦτα στίρη
ὁ εἰς Ῥοβέρτος πολεμεῖ. Ἡ ῥώμη των ἦν ἴση.
Ἐπὶ τοῦ ἄλλου ὁ Ἰνδὸς ξιφήρης ὡς ἐρρίφη,
τὰ ὅπλα καὶ τὸ κράνος του κατῴρθωσε νὰ σχίσῃ.
Πολλὰ δ' ἠπείλουν ἄπωθεν τὴν Τισσαφέρνην ξίφη·
πᾶν ξίφος δ' ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ πᾶς ἐχθρὸς του πτήσσει.
Ὁ δὲ, εἰς τὸ πυκνότατον εἰσώρμα τῶν ἀγώνων,
καὶ πέριξ του διένεμε πολὺν, ποικίλον φόνον.

Οὕτως ἐμάχετο, καὶ ἦν νῦν φόβων, νῦν ἐλπίδων
ἀνάπλεω τὸ αἶσθημα τῶν ἀντιμαχομένων.
Τὸ ἔδαφος κατάσπαρτον ἀχρήστων ἦν ἀσπίδων,
αἵμοσταγῶν πανοπλιῶν, δοράτων ἐρρήγμένων·
καὶ πλῆθος μέγα εἰς τὴν γῆν ἐρραίνετο λεπίδων,
ἢ εἰς τὰ στήθη, ἢ ἐντὸς γαστέρων ἐσχισμένων,
καὶ σώματα ἢ κολοβά, ἢ δάκνοντα τὸ χῶμα,
καὶ ἄλλα στρέφοντα σβεστὸν πρὸς ἥλιον τὸ ὄμμα.

51

Παρά τῷ ἵππῳ ὁ ἵππευς, πεσὼν παρὰ πεσόντι,
 ἐχθρὸς πλησίον τοῦ ἐχθροῦ ἐν περιπτύξει κεῖται,
 παρ' ἡττηθέντι νικητῆς, θανὼν παρὰ τῷ ζῶντι,
 καὶ παρ' ὀπλίταις σύντροφοι ἐκπνεύουσιν ὀπλίται.
 Σιγὴ δὲν εἶναι, θόρυβος δὲν εἶναι. Ἄγνωστόν τι
 εἰς τὸν αἶρα καὶ τραχὺ πλανᾶται καὶ κινεῖται.
 Μυκηθμοὶ ἦσαν τῆς ὀργῆς καὶ ὀρυγμοὶ τῆς λύσσης,
 ὀνησχόντων καὶ τραυματιῶν αἱ λοίσθι' ἐκφωνήσεις.

52

Τῶν ὅπλων τῶν τοσοῦτον πρὶν τὴν ὄψιν χαρμωσύνων
 ἦτον οἰκτρὸν τὸ θέαμα. Εἰσὶν ἐστερημένοι
 ὁ σιδηρὸς τῆς λάμψεως καὶ ὁ χρυσὸς ἀκτίνων.
 Τὸ χάριεν, τὸ εὐθαλλὲς τοῦ χρώματος δὲν μένει.
 Πᾶν τὸ κοσμοῦν τὸν ὀπλισμὸν, τὰς παρυφάς λαμπρύνον,
 εἰς καταπάτημα ποδῶν τῶν ἵππων ἀποβαίνει.
 Κονιορτὸς ἦν πανταχοῦ καὶ λυθρὸς ἦν αἱμάτων
 εἰς τὸ πεδίον, τῆς προτοῦ μορφῆς του παραλλάττον.

53

Τῶν Μαύρων τότε αἱ φάλαγγες καὶ αἱ τῶν Αἰθιοπῶν,
 αἱ κατὰ τὸ εὐώνυμον παραταχθεῖσαι πέρας,
 τὰς τάξεις των ἀνέπτυξαν κατὰ τοιοῦτον τρόπον,
 ὥστ' ἔλαβον τὰς ἐχθρικὰς δυνάμεις κατὰ κέρας·
 κ' οἱ σφενδονῆται εἰς αὐτὸν ἰστάμενοι τὸν τόπον,
 καὶ οἱ τοξόται, ἔβαλλον πληγὰς καιριωτέρας.
 Πλὴν τὸν Ῥινάλδον βλέπουσιν ἐξαίφνης ἐπελθόντα,
 ὡς ἂν ἐσειέτο ἡ γῆ, ὁ οὐρανὸς ἐβρόντα.

Ὁ ἐκ Μερόης Ἀσσιμὶρ τοῦ κεκαυμένου πλήθους
 τῶν Αἰθιοπῶν κράτιστος ἦν, ἄνευ ἐφαμίλλου.
 Ὁ δὲ Ῥινάλδος ἐπληξεν αὐτὸν ὅπου τοῦ στήθους
 ἦν ὁ δεσμός πρὸς τὴν ἀρχὴν τοῦ μέλανος τραχήλου.
 Τῆς νίκης δ' ὥς ἐγεύσατο, μετ' ἀνημέρου ἤθους
 εἰς αἷμα βάφων τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους τοῦ ὀργίλου,
 ἐρρίφθ' εἰς τῆς καταστροφῆς τὸ ρεῦμα, φρικτὰ πράττων,
 ἄπιστ', ἀνήκουστα, πληγῶν ἐργάτης καὶ θανάτων.

Μᾶλλον θανάτων ἢ πληγῶν. Πλὴν δίκην τρικυμίας
 οὐχ ἤττον φέρει τὰς πληγὰς τεμνούσας ἢ κεντώσας.
 Ὡς ὄφεις εἰς τὴν κίνησιν τῆς γλώσσης τῆς ταχείας
 πολλάκις ἐκλαμβάνεται ὥς τρεῖς ἂν εἶχε γλώσσας,
 εἰκάζουσιν οἱ τὰς πληγὰς ὀρῶντες τὰς τραχείας
 ὅτ' ὑπὸ μίαν μάχαιραν μαχαίρας κινεῖ τόσας.
 Ἐκθαμβον τ' ὄμμα εὐπιστεῖ, κ' ὑπὲρ τῶν ἀπιθάνων
 ὁ φόβος τὴν ἀπάτην του ἐπέρχεται αὐξάνων.

Οἱ τῆς Λιβύης βασιλεῖς κ' οἱ Μαῦροι ἡγεμόνες
 φονεύονται, κ' εἰς ρύακα τὸ αἷμά των ἐμίγη.
 Λαμπροὶ καὶ τῶν συντρόφων του ὑπῆρξαν οἱ ἀγῶνες,
 οὓς τὸ καλὸν παράδειγμα τοῦ ἀρχηγοῦ ἐπείγει.
 Κατέπιπτον αἱ τῶν δειλῶν βαρβάρων λεγεῶνες,
 κ' ἦν ἡ ἀντίστασις αὐτῶν κάμμία, ἢ ὀλίγη.
 Δὲν εἶναι τοῦτο πόλεμος, ἀλλ' εἶναι σφαγὴ μόνον.
 Ὑπηρετοῦσ' οἱ τράχηλοι κ' αἱ μάχαιραι τὸν φόνον.

57

Τὸ σμῆνος πλὴν ἐπὶ μακρὸν δὲν ἀντιπαρατάττει
 εἰς τὰς πληγὰς τὸ εὐγενὲς τοῦ σώματος, τὰ στήθη.
 Φεύγει, καὶ εἶν' ἡ ἀνανδρος φυγὴ τοῦ ταχυτάτη,
 ὥστ' αἱ σειραὶ συγχέονται, κ' ἡ τάξις διελύθη.
 Ἐκεῖνος δ' εἰς τὰ ἔχνη των εἰς αἵματα ἐπάτει
 βάλλων, διώκων, μέχρις οὗ ἐσκέδασε τὰ πλήθη·
 καὶ τότε ἡ αἱματηρὰ ὁρμὴ τοῦ ἀνεστάλη,
 ὅτι τοὺς μᾶλλον φεύγοντας ἦττον αὐτὸς προσβάλλει.

58

Ὡς τοῦ ἀνέμου ἡ πνοὴ λυσσώδης εἶναι βία
 ὁπότεν πρόσκομ' ἀπαντᾷ τοὺς βράχους καὶ τὰ δάση,
 ἀλλ' ὅταν εἰς ἐλεύθερα ἐκτείνεται πεδία,
 μαλακῶς πνέει, οὐδ' ἀργεῖ καθόλου νὰ κοπάσῃ·
 ἢ κῦμα ὡς πρὸς σκόπελον λυσσᾷ ἐν τρικυμίᾳ,
 ἀλλ' ἔπειτα γαληνιᾷ ἐν ἀνοικτῇ θαλάσῃ,
 ὅσῳ ἀπῆντα ἦττονας τὰς ἀντιστάσεις, οὕτω
 καὶ τοῦ Ῥινάλδου ἡ ὀργὴ κ' ἡ λύσσα ἡλαττοῦτο.

59

Νὰ ἐξαντλήται τοῦ λοιποῦ ἀπαξιῶν, ματαίως,
 ἐπὶ δειλοὺς ριψάσπιδας ὁ εὐγενὲς θυμὸς του,
 ἐστράφη κατὰ τοῦ πεζοῦ στρατεύματος ταχέως.
 Εἶχεν αὐτὸ τοὺς Λίβυας καὶ Ἀραβας ἐμπρὸς του,
 ἀλλ' ἤδη μένει ὑπ' αὐτῶν ἀκάλυπτον τελέως,
 καὶ φεύγει ἀβοήθητος ὁ πρόων βοηθός του.
 Ὅρμᾳ μετὰ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ, καὶ μένῃ πνέει
 καὶ διασχίζων τοὺς πεζοὺς τὰς τάξεις των συγχέει.

60

Ὅρμα, καὶ θαύει προχωρῶν πᾶν κώλυμα, πᾶν δόρυ·
 νικᾷ τὰς ἀντιστάσεις των καὶ ἐνσκήπτει μεταξύ των.
 Τοὺς τύπτει καὶ τοὺς διασπᾷ. Ἡ καταγιγίς εἰς ὄρη
 δὲν θαύει τόσον εὐχερῶς βλαστοὺς τῶν νεοφύτων.
 Δι' ὅπλων, αἵματος, μελῶν σπαιρόντων ἐπροχώρει,
 ὑφ' ὧν τὸ περίξ ἔδαφος κατεστρωμένον ἦτον.
 Διῆλθε διὰ τῶν πεζῶν ἢ ἵππος ταχυτάτη,
 καὶ διεξῆλθε φοβερά καὶ τοὺς ἐποδοπάτει.

61

Τοῦ δίφρου τέλος τοῦ χρυσοῦ προήλασε πλησίον
 δς τὴν Ἀρμίδαν ἔφερεν, εἰς μάχην ὠπλισμένην,
 ὑπὸ πολυπληθοῦς φρουρᾶς ὑπασπιστῶν παντοίων
 καὶ δορυφόρων ἐραστῶν παρακολουθουμένην.
 Ὡς δὲ τὸν ἀνεγνώρισεν ἀπὸ γνωστῶν σημείων,
 ὀργὴν ἡσθάνθη τρέμουσαν καὶ πόθοις μεμιγμένην.
 Τὸ πρόσωπόν της δ' ἡ ὀργὴ μετέβαλον καὶ οἱ πόθοι.
 Ὡς πάχος πρῶτον ἔγινε, καὶ εἴτα ἐπυρώθη.

62

Ἀπὸ τοῦ δίφρου πλὴν στραφεὶς αὐτὸς, ἀλλοῦ προῦχώρει,
 ὡς ἄνθρωπος εἰς ὃν οὐδὲν τῶν ὄντων ἐκεῖ μέλει.
 Πλὴν μάχην, πλὴν ἐκδίκησιν ζητοῦσ' οἱ δορυφόροι.
 Καθεὶς των τοῦ ἀντεραστοῦ τὴν τιμωρίαν θέλει.
 Ὁ μὲν τὸ ξίφος του κινεῖ, ὁ δὲ ὑפוῖ τὸ δόρυ,
 καὶ ἐκεῖν' εἰς τὴν φαρέτραν της ἤδη ζητεῖ τὰ βέλη·
 καὶ ἐντεῦθεν ἡ ὀργὴ αὐτῆς τὴν χειρὰ της ὀτρύνει,
 ἐκείθεν δ' ἀναστέλλων τὴν ὀφρὸς τὴν πραύνει.

63

Ὁ ἔρωσ της διατελεῖ πρὸς τὴν ὀργὴν εἰς πάλιν,
καὶ εἰς τὴν τέφραν προφανὲς πῶς καίει ἔτι ἔρωσ.
Τὸ βέλος ἐπὶ τὴν χορδὴν τρίς φέρει, καὶ τρίς πάλιν
ἀτόξευτον ἀφεῖς' αὐτὸ, τὸ θέτει κατὰ μέρος.
Πλὴν τέλος νίκην ἢ ὀργὴ ἐνίκησε μεγάλην.
Ἡ χορδὴ τείνεται, πετᾷ τὸ βέλος ὑποπτέρως.
Πετᾷ τὸ βέλος· ἀλλ' ἐντὸς τῶν σπλάγχχνων της ἀντήχει
κρυπτὴ τοῦ πόθου της φωνή, τὸ βέλος ν' ἀποτύχει.

64

Ὅπισω πῶς τὸ ἤθελε, καὶ πῶς, παλινδρομήσαν,
νὰ ἐπανήρχετο ποθεῖ τὸ στῆθός της νὰ σχίσῃ!
Οὕτως ὁ ἔρωσ, νικηθεὶς, αὐτὴν ταπεινωθεῖσαν
κατετυράννει. Τί θὰ ᾔην ἂν ἤθελε νικήσει;
Πλὴν πάλιν μεταμέλειαν αἰσθάνεται καὶ λύσσαν.
Πληροῦσι τὴν καρδίαν της ἔρωσ ὁμοῦ καὶ μίσση·
καὶ νῦν φοβεῖται, νῦν ποθεῖ τὴν ἔμπτωσιν τοῦ βέλους.
Τὴν πτῆσίν του ἀκολουθεῖ τὸ βλέμμα της ὡς τέλους.

65

Δὲν ἐπληρώθη δ' ἡ εὐχὴ περὶ ἀποτυχίας.
Τὸν τοῦ Ῥινάλδου θώρακα τὸν στερεὸν προσβάλλει.
Ναὶ, ᾔην ὁ θώραξ στερεός. Ῥιφθὲν ἐκ γυναικείας
χειρός, τὸ βέλος ἐπ' αὐτοῦ τὴν ἄκραν ἀποβάλλει.
Στρέφεται ἐκεῖνος ἀλλαχοῦ. Ἡ δ' ἀδιαφορία
νομίζει τοῦτο ἐνδειξιν, κ' ἡ φλόξ της ἀναθάλλει,
φλόξ τῆς ὀργῆς. Ἀνώνητα πᾶλλα τοξεύει βέλη,
ἐν ᾧ κατατοξεύων τὴν ὁ ἔρωσ διετέλει.

66

«Τοιαύτη, λέγ' εἰς ἑαυτὴν, ἡ ῥώμη τοῦ ἀδμήτου,
 »ὥστ' οὐδεμία δύναμις ἐχθροῦ τὴν καταλύει!
 »Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἰάσπιδος ἐξ οὗ εἶν' ἡ ψυχὴ του
 »ἐπλάσθη καὶ τὸ σῶμά του, καὶ οὐ τι κατισχύει,
 »οὐδὲ τὸ βλέμμα, οὐδ' ἡ χεὶρ, κατὰ τοῦ ἀηττήτου!
 »Τοιαύτην ἀκατάβλητον τὴν δύναμιν δεικνύει!
 »καὶ ἐρωμέν' ἢ μαχητὶς, ἄοπλος, ὠπλισμένη,
 »ἐπίσης εἴμ' ἀνίσχυρος καὶ περιφρονουμένη!

67

»Τὰ πάντα μ' ἐγκατέλιπον· οὐδ' ἔχω τίνα πλέον
 »ν' ἀνέυρω τεχνουργήματα, μεταμορφώσεις τίνας.
 »Φεῦ! Οὐδεμία μοι ἐλπίς ἐκ τούτων τῶν ἱππέων.
 »Πιστεύω,—μᾶλλον πάσας μου γνωρίζω τὰς ὀδύνας,—
 »ὅπλον ἀντέχον εἶν' οὐδὲν, οὐδεὶς ἀντιπαλαίων
 »ἄνθρωπος πρὸς τὰς δυνάμεις του τὰς φοβεράς ἐκείνας.»
 Καὶ μετ' ὀδύνης ἔβλεπε τριγύρω τῆς μεγίστης
 νὰ πίπτωσι νικώμενοι, νὰ θνήσκωσ' οἱ ἱππεῖς τῆς.

68

Ἦν μόνη, ἀβοήθητος, καὶ ἤδη ἐθεώρει
 ὥς εἰς ἀλύσεις ἑαυτὴν καὶ εἰς αἰχμαλωσίαν.
 Τὸ τόξον τῆς Ἀρτέμιδος, τῆς Ἀθηνᾶς τὸ δόρυ
 ἀνωφελῆ, δὲν ἐδίδον βοήθειαν καμμίαν.
 Ὡς κύκνος, ἐφ' ὃν μάχιμον πτηνόν, ἀφέν τὰ ὄρη
 ὄρμα· ὁ γαῦρος αἰετὸς, θίγων χηλὴν ἀγρίαν,
 πτήσσει δειλὸς, καὶ εἰς τὴν γῆν τὰς πτέρυγας ἐκτείνει,
 τοιαῦτα εἶχε τὰ δειλὰ κινήματα καὶ ἐκείνη.

69

Ὁ Ἀλταμόρος ὅμως ἦν οὐχὶ μακρὰν ἵππεύων,
καὶ τρεπομένους εἰς φυγὴν τοὺς Πέρσας ἀναβάλλων.
Ἐκλινεν ἤδη, ἔφρευγεν ἡ φάλαγξ, πρὸς ἦν νεύων
καὶ κράζων, ἀνεχαίτιζεν αὐτὴν, καὶ μόνος βάλλων.
Βλέπων δ' εἰς κίνδυνον αὐτὴν ἦν ἀγαπᾷ λατρεύων,
στρέφει τὸν ἵππον πρὸς αὐτὴν, ὀρμᾷ, πετᾷ δὲ μᾶλλον.
Τὰς φάλαγγάς του, τὴν τιμὴν, τὰ πάντα ἐλησιμόνει.
«Ἢ γῆ ἐρρέτω, ἔλεγεν· αὐτὴ σωθήτω μόνη!»

70

Τὸν δίφρον της ἀφρούρητον ἐκεῖνος συνοδεύει,
καὶ δρόμον εἰς τὸ ξίφος του ἀνοίγουσ' οἱ ἱππῶται.
Ἄλλ' ὁ Πινάλδος κ' ἐνταυτῷ ὁ Βουλλιών, φονεύει
τοὺς ὀπαδοὺς του. Πίπτουσι σωροὶ οἱ στρατιῶται.
Τὸ βλέπει μὲν ὁ ἄθλιος, ἀλλὰ συγκατανεύει,
διότι μᾶλλον ἐραστής ἢ στρατηγὸς ἦν τότε.
Ἄφεις δ' αὐτὴν ἐν ἀσπρᾷ, ἐστράφη, πλὴν ἀκαίρως
εἰς ὃ κατετροπώθησαν οἱ ὀπαδοὶ του μέρος.

71

Πλήρης ἡ ἥττα κ' ἡ φυγὴ ἦν κατ' αὐτὸ τὸ κέρας,
κ' εἰς ἐντελῇ διάλυσιν ἡ μάχη ἐκεῖ λήγει.
Ἦττωντο δ' οἱ ἡμέτεροι οἱ ἐπὶ τῆς ἐτέρας
πτέρυγος. Φεύγ' ἡ φάλαγξ των, καὶ μένουσιν ὀλίγοι.
Στῆθος τρωθεὶς καὶ κεφαλὴν, πληγὰς καιριωτέρας
μόλις κατώρθωσεν ὁ εἷς Ῥοβέρτος ν' ἀποφύγη.
Ὁ Ἀδραστος συνέλαθε τὸν ἄλλον, κ' ἰσορρόπως
ἡ μάχη ἐκατέρωθεν χωρεῖ τοιοῦτοτρόπως.

72

Ὁ Γοδεφρείδος πλὴν λαβὼν κατάλληλον τὸν χρόνον,
 ἐκ νέου συναρμολογεῖ τὰς φάλαγγάς τοῦ τάττων.
 Πάλιν ἐπέρχεται ὁξὺς ἐν μέσῳ τῶν ἀγώνων,
 καὶ ἦν τῶν δύω σύγκρουσις ὀλοσχερῶν κεράτων.
 Προβαίνει ἕκαστον μεστὸν λαφύρων, πνέον φόνον,
 καὶ ἀποστάζον ἐκ θερμῶν, ἐξ ἐχθρικῶν αἱμάτων.
 Τιμὴ καὶ νίκη ἐνταυτῷ ἐκάτερον δοξάζει.
 Τῆς Τύχης καὶ τοῦ Ἄρεως ἡ πλάστιγξ πλὴν διστάζει.

73

Ἐν ᾧ δ' ἐπάλαιον ἐντὸς τοῦ φοινικοῦ πεδίου
 πιστοὶ καὶ ἄπιστοι αὐτὴν τὴν πάλην τὴν ἀγρίαν,
 ὁ Βασιλεὺς ἐκάθητο εἰς εἶδος θεωρεῖου,
 ὅπου ὁ πύργος ὕψιστος προεῖχεν εἰς γωνίαν·
 καὶ ὡς ἐπὶ παλαίστρας, ἡ θεατρικοῦ ἱκρίου,
 τὴν ἀνθρωπίνην ἔβλεπεν ἐκείνην τραγωδίαν,
 τὴν φρίκην τῆς αἱματηρᾶς ἀνθρωποκτόνου θήρας,
 τὰ παίγνια καὶ τὰς στροφὰς τῆς τύχης καὶ τῆς μοίρας.

74

Τὸ πρῶτον μένει ἐκπληκτος εἰς τὴν φρικώδη θέαν
 καὶ ἄφωνος. Ταχέως πλὴν ἐξάπτεται, νεάζει,
 θέλ' εἰς τὴν πάλην καὶ αὐτὸς νὰ σπεύσῃ τὴν γενναίαν,
 ὅπου καθῆκον ἀνδρικόν, ὅπου τιμὴ τὸν κράζει.
 Ἄμ' ἔργον. Περιβάλλεται τὴν περικεφαλαίαν
 (ἤδη τὸν ἄλλον ὀπλισμὸν ἐφόρει), καὶ φωνάζει·
 «Ἐμπρός, ἐμπρός! Μὴ μέλωμεν! τούντεῦθεν μᾶς ἀνήκει
 » ἡ δάφνη ἡ κυπάρισσος, ἡ θάνατος ἡ νίκη.»

75

Εἴτε δ' ἐστὶν ὁ οὐρανὸς ὅστις τὸν μυωπίζει,
καὶ ζέσιν ἀρειμάνιον ἐβάλλ' εἰς τὴν ψυχὴν του,
διότι ταύτην τὴν στιγμὴν εἰς ὄλεθρον ὀρίζει
τοῦ βασιλείου τῆς Σιών καὶ εἰς καταστροφὴν του·
εἴτ' ἐπειδὴ τὸν θάνατον νοεῖ ὅτι ἐγγίζει,
καὶ νὰ ριφθῇ ἐπείγεται εἰς προὑπάντησίν του,
κατῆλθεν εἰς τὴν εἴσοδον, καὶ τοὺς μοχλοὺς τῆς αἶρει,
καὶ ἐξορμῶν, ἀνέλπιστον ἐπικουρίαν φέρει.

76

Μὴ περιμείνας δ' ἡ θερμὴ νὰ φέρῃ πρόσκλησίς του
τοὺς ὁπαδοὺς του μετ' αὐτοῦ, ὁρμᾷ εἰς τὸ πεδῖον,
καὶ πολεμίους προκαλεῖ χιλίους ἢ λεπίς του,
καὶ μόνος ἀντιτάττεται αὐτὸς κατὰ χιλίων.
Πλὴν κ' οἱ λοιποὶ, νησσόμενοι ὑπὸ τῆς ἀρετῆς του,
ὁ Ἀλαδῖνος μετ' αὐτῶν, τῷ ἔρχονται πλησίον.
Ὁ πρὶν διστάζων, ὁ δειλὸς οὐδόλως νῦν φοβεῖται.
Λύσσα τυφλὴ, οὐχὶ ἐλπίς, ἐντὸς αὐτῶν κινεῖται.

77

Ὁ Τοῦρκος ὁ ἀπαίσιος κρημνίζει, ἀνατρέπει,
σφάζει, κ' εἰς γῆν καταπατεῖ τοὺς πρωταπαντηθέντας.
Οὕτω δ' ὀξεῖα ἡ πληγὴ, ὥστ' ἐκθαμβὸς τις βλέπει
φονευομένους οὐδαμῶς, καὶ μόνον φονευθέντας.
Τὸν πρῶτον καὶ τὸν ἔσχατον ὁ τρόμος, πάντας, τρέπει,
κ' ἐπαναλέγει ἡ ἡχὴ τοὺς θρήνους ἐγερθέντας.
Οὕτω τὸ πλῆθος τῶν πιστῶν προμάχων τῆς Συρίας
μικροῦ δεῖν ἤπτετο φυγῆς ἀτάκτου καὶ τελείας.

Ὁ Γάσκων πλὴν ἀτάραχος, ὁ λόχος τῶν ἀνδρείων,
γενναίως διετήρησε τὰς τάξεις στερεάς του,
ἂν κ' ὑπὲρ πάντας τοὺς λοιποὺς ἦν μάλιστα πλησίον
τῆς φοβερᾶς αὐτῆς σφαγῆς καὶ τῆς ἀναποδράστου
καὶ σαρκοφάγον ὄρνεον ποτὲ, οὐδὲ θηρίον,
τοσοῦτο δὲν καθήμαξεν ὀδόντας ἢ χηλὰς του,
εἰς δασοδίαιτα πτηνὰ ἐπιπεσὼν κ' εἰς μάνδρας,
ὥς τοῦ Σουλτάνου εἰς αὐτοὺς ἡ μάχαιρα τοὺς ἄνδρας.

Καὶ ἀδδηράγος φαίνεται αὐτῇ καὶ πειναλέα,
τὰ μέλη ὡς βιβρώσκουσα, τὸ αἷμα ὡς ῥοφῶσα.
Τῶν δ' Ἀλαδίνου ὀπαδῶν ὁμοίως ἡ ῥομφαία
τοὺς πολιορκητὰς αὐτοῦ κατέβαλλε κτυπῶσα.
Ἄλλ' ὁ Ῥαιμόνδος ἐφορμᾷ. Τοῦ Σολιμάν ἡ θεά
οὐδόλως τρέπει καὶ αὐτὸν, τερατουργοῦντος τόσα.
Ἀνθίσταται, ἂν καὶ καλῶς ἐνθύμησιν φυλάττων
τῆς στιβαρᾶς αὐτοῦ χειρὸς, τῶν ἀπ' αὐτῆς τραυμάτων.

Καὶ πάλιν ἐπ' αὐτὸν ὀρμᾷ· ὁ δὲ καὶ πάλιν παίει
αὐτὸν ὅπου τὸν ἔπαισεν, εἰς πρὶν τρωθέντα μέρος.
Οὐδὲν δ' εἰς τοῦτο, πλὴν αὐτῆς τῆς ἡλικίας πταίει,
εἰς ἣν πᾶν μέγα κίνημα εὐκόλως πταῖσμα φέρει.
Ξίφη, ἀσπίδας ἑκατὸν ὑπὲρ αὐτοῦ γενναῖοι
αἵρουσι, κ' ἴσας κατ' αὐτοῦ, τοῦ Τούρκου οἱ ἐταῖροι.
Ἄλλ' ὁ Σουλτάνος πρὸ αὐτοῦ παρῆλθε, νεκρὸν ὅλως
αὐτὸν φρονῶν, ἢ μέλλοντα νὰ συλληφθῇ εὐκόλως.

81

Εἶτα κατ' ἄλλων ῥίπτεται, καὶ ἀνθρωποκτονίαν
 τελεῖ ἐνταῦθα φοβερὰν, κ' αἱμάτων χύνει ῥεῦμα·
 καὶ ἔπειτα, εἰς φονικὴν ἐπόμενος μανίαν,
 τῶν φόνων τοῦ τῷ θεάτρῳ ἀλλάσσει εἰς πᾶν νεῦμα,
 ὥς ὁ τραπέζης πενιχρᾶς γευθεὶς, ἀλλ' εὐωχίαν
 ἐπιθυμῶν, ὃν πρόγευμα ὀτρύν' εἰς μέγα γεῦμα.
 Ὅρμα πρὸς μεῖζονας σφαγὰς, κ' ἐλπίζει χορεσθεῖσαν
 νὰ καταπνίξ' εἰς αἵματα τὴν φονικὴν τοῦ λύσαν.

82

Κατῆλθε διὰ τῶν τειχῶν τῶν κατηδαφισμένων,
 καὶ πρὸς τὸ φονικώτερον τῆς συμπλοκῆς προέβη.
 Τὸ δ' ἦθος τῶν συντρόφων τοῦ ἦν ἔτ' ἡγριωμένον,
 καὶ φόβος τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰσέτι κυριεύει.
 Κ' οἱ μὲν τὴν νίκη, ἣ αὐτὸς ἤθελε δρέψει μένων
 ζητοῦσιν, ἥτις δ' ἔκτοτε ἀκροσφαλῆς ἀπέβη·
 οἱ δὲ ἀνθίστανται, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἀντιστάσεις
 ὑπόκρυψ' τις πρὸς φυγὴν ὑποδηλοῦται τάσις.

83

Ὁ λόχος πλὴν ἀνέκρουεν ὁ Γάσκων. Εἶχ' ἐνδώσει·
 κ' ἐν ἀταξίᾳ ἔφρουγον πρὸς τὴν σκηνὴν οἱ Σύροι.
 Ἦν ὁ Ταγχεῖδης ἐν αὐτῇ κατάκοιτος, κ' ἐνόσει.
 Ἀκούσας ὅμως τὴν βοήν, τὸ σῶμά του ἐγείρει
 τὸ ἄρρωστον. Νὰ στηριχθῇ ζητεῖ νὰ κατορθώσῃ,
 καὶ πρὸς τὴν θύραν τῆς σκηνῆς βαρὺ τὸ βῆμα σύρει.
 Βλέπει. Ὁ Κόμης ἔκειτο· ἐνέδιδον οἱ ἄλλοι,
 καὶ ἄλλων ἦν διάσπασις καὶ ἦν φυγὴ μεγάλη.

Ἡ ἀρετὴ, ἥς οὐποτε στεροῦνται οἱ ἀνδρεῖοι,
 μετ' ἀσθενοῦς τοῦ σώματος κ' ἐκείνη δὲν ἡσθένει.
 Κατάποντα καὶ ἄρρωστα τὰ μέλη του ῥωννύει,
 ὡς πνεῦμα νέον εἰς αὐτὰ, ὡς αἷμα δωρουμένη.
 Ἡ ἐμβριθὴς αὐτοῦ ἀσπίς τὴν χειρὰ του ἐνδύει,
 χωρὶς νὰ κλίνη ὑπ' αὐτὴν ἡ χεὶρ βεβαρημένη.
 Διὰ τῆς ἄλλης δὲ χειρὸς τὸ ξίφος του ἀρπάζει.
 Αὐτὸ ὡς ὅπλον τῷ ἀρκεῖ καὶ πλέον δὲν διστάζει.

Κατῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον, κ' ἠκούσθη ἡ φωνὴ του·
 «Φεύγετε, καὶ προδίδετε τὸν ἀρχηγόν, ὅπλῃται,
 » κ' εἰς τὰ προσκυνητήρια, πρὸς αἶσχος, τοῦ προφήτου
 » νὰ κρεμασθῶσι τρόπαιον τὰ ὅπλα του θ' ἀρῇτε;
 » Κ' εἰς τὴν Ἀκυτανίαν τί θ' ἀκούσωσ' οἱ υἱοὶ του;
 » ὅτι τὸν κατελείψατε νεκρὸν θὰ τοῖς εἰπῇτε;»
 Εἰπὼν τοιαῦτα, τὸ γυμνὸν, μωλώπων πλήρες στῆθος
 ἄοπλον τάττει θώρακα εἰς ἔνοπλον τὸ πλῆθος.

Καὶ ἡ ἐπτάπτυχος αὐτοῦ ἀσπίς ἡ βαρυτάτη,
 ἡ ἐκ ταυρείων, ἰσχυρῶν δερμάτων συγκειμένη,
 ἥς δ' ἔσωθεν ἐπίστρωσις χαλύβδου ἐπεκράτει,
 στερεωτάτη μὲν, ἀλλὰ λεπτῶς ἐληλαμένη,
 καλύπτει τὸν λειπόφυχον Ῥαιμόνδον, τὸν φυλάττει,
 πρὸς ὅπλον, πρὸς ἀκόντιον, πρὸς ὅπλον πᾶν ἐν γένει.
 Ὑπὸ τὸ ξίφος δ' ἔμενε σῶος αὐτὸς τοῦ φίλου,
 ὡς κείμενος ἐν ἀσφαλεῖ, καὶ εἰς σκιάν ἀσύλου.

87

Καὶ ἀνεκάθησε, μικρὸν ἀναλαβὼν ὁ γέρων,
τὸ σῶμα ἐρειδόμενος εἰς τὸν προστάτην τοῖχον.
Καὶ ἦν τὴν ἦτταν μετ' ὀργῆς καὶ μετ' αἰσχύνης φέρων.
Πῦρ ἡ καρδιά του, καὶ πῦρ αἱ παρειαί του εἶχον·
κ' ἐζήτει, πέριξ πύρινον τὸ βλέμμα περιφέρων,
ποῦ ἦν ὅστις τὸν ἔρριψεν ἐν μέσῳ τῶν ἀψύχων.
Μὴ βλέπων αὐτὸν μαίνεται, κ' ἐπὶ τῶν ὀπαδῶν του
νὰ χύση θέλει τὸν θυμὸν τῶν ἐκδικήσεών του.

88

Στραφέντες οἱ Ἀκυτανοὶ ὑπὸ τὸν ἀρχηγόν των,
συμπράττους· εἰς τὴν φονικὴν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν.
Ἡ φάλαγξ ἤδη δειλιά τῶν τόσα πρὶν τολμώντων·
τὸ θάρρος ἀντικαθιστᾷ τὴν πρώην ἀτολμίαν.
Φεύγουσιν οἱ διώξαντες ἐμπρὸς τῶν πρὶν φευγόντων,
καὶ οὕτω μεταβάλλεται τὸ πᾶν εἰς στιγμὴν μίαν.
Ὁ δὲ Ῥαιμόνδος ἐκδικεῖ τὴν πρώτην ἦτταν, θύων,
κ' ἐξαγοράζων αἷσχος πᾶν διὰ πληγῶν μυρίων.

89

Ὡς δ' ὁ Ῥαιμόνδος τὴν ὀργὴν ἐζήτει τῆς αἰσχύνης
νὰ πνίξῃ εἰς τὰ αἵματα τῶν ἐπιφανεστέρων,
τὸν τύραννον τὸν ἄνομον ἰδὼν τῆς Παλαιστίνης
ἐν τοῖς προμάχοις, ἐπ' αὐτὸν ὀρμᾷ ὁ δριμύς γέρων.
Δίδ' εἰς τὸ μέτωπον πληγὴν, καὶ ἄλλην ἐπ' ἐκείνης,
καὶ ἄλλας δὲν διέλιπεν ἐπ' ἄλλων καταφέρων,
ἕως οὗ εἶδε τὸν ἐχθρὸν τὸν ὑπ' αὐτὰς πεσόντα
τὴν γῆν ἧς ἐδυνάστευε μετ' ὀρυγμοῦ δακόντα.

Ἐκ δὲ τῶν μετὰ τὴν φυγὴν καὶ τὴν σφαγὴν μεινάντων,
 τὰς τύχας εἶχον ἕτεροι παντοδαπὰς κ' ἑτέρας.
 Οἱ μὲν, ὡς θῆρες τῶν δασῶν, εἰς τὴν ἀπόνοιάν των
 τὰ στήθη των ἐπερρίπτον τυφλῶς εἰς τὰς μαχαίρας,
 οἱ δὲ, ἀπελπιζόμενοι ἐκ τῶν παρόντων πάντων,
 εἰς τὰς σκηνώσεις προσφυγὴν ἐζήτουν τὰς προτέρας.
 Μετὰ φευγόντων πλήν αὐτῶν ὁ νικητὴς ἐμίγη,
 κ' εἰς τοῦτο ἡ κατάκτησις τοῦ πύργου ἀπολήγει.

Ἐάλ' ὁ βράχος, κ' εἰς αὐτοῦ τοὺς πόδας τῶν αἱμάτων
 ὁ χεῖμαρρος νεοσφαγεῖς σωροὺς νεκρῶν κυλῖει.
 Ὁ δὲ Ῥαιμόνδος, δι' αὐτῶν τὸν ὁρόμον του χαράττων,
 ἀνέρχεται. Τὴν ἱερὰν σημαίαν των ἐγκλείει
 ἡ χεὶρ του, καὶ, ἀπέναντι τῶν δύο στρατευμάτων,
 τὸ τροπαιοῦχον ἔμβλημα εἰς τοὺς ἀέρας λύει.
 Δὲν εἶδε πλήν ὁ Σολιμὰν αὐτὸ, μακρὰν ἀπέχων,
 καὶ ἦν εἰς τὸ πυκνότερον τῆς μάχης, ἐμπρὸς τρέχων.

Καὶ φθάνει ὅπου ἐρυθρὸν, ἀχνίζον τὸ πεδίον,
 εἰς ὃ αἰεὶ ὀγκούμενον αἱμάτων κύμα ῥέει,
 εἰκὼν ἐστὶ τῶν φοβερῶν τοῦ ἄδου βασιλείων.
 Νέα του τρόπαια ἐκεῖ, καὶ θρίαμβοὶ του νέου.
 Ἐν τούτοις δ' ἵππον βλέπει, ὅς, ἀφέντων τῶν ἡνίων,
 χωρὶς ἱππέως, τοῦ στρατοῦ τὰ πένριξ διαθέει.
 Τὴν χεῖρα εἰς τὸν τράχηλον τῷ φέρει κατὰ πρῶτον,
 κ' ἔπειτα τρέχει, ἀναβὰς εἰς τὸ κενόν του νῶτον.

93

Ἦ ἀπ' αὐτοῦ βοήθεια, βραχεῖα πλὴν μεγάλη
 ἐπῆλθε τοῖς βαρβάροις, οὓς παρέλυσεν δειλία,
 ὥς βραχὺς, μέγας κεραυνὸς ἐνσκήπτει, καταβάλλει,
 παρέρχεται. Τὸν ἔφερε, τὸν σβέει στιγμὴ μία·
 πλὴν μὲν εἰς τὰ συντρίμματα τῶν βράχων οὓς προσβάλλει
 βραχείας ἐμφανίσεως ἡ μνήμη αἰωνία.
 Φονεὺ ὑπὲρ τοὺς ἑκατὸν αὐτός. Ἄλλ' ἐπὶ δύο
 δὲν θὰ σιγήσω, τῆς Κλειοῦς τὸν πίνακα δὲν κλείω.

94

Γυλδίππη, Ὀδοάρδε, τίς ἦν ἡ δεινὴ σὰς μοῖρα,
 τίς ἡ φιλοτιμία σὰς, τὰ κατορθώματά σας,
 νὰ γράψῃ ἐὰν δέδοται εἰς Τοσκανὸν χρωστῆρα,
 διὰ τὰς ξένας γενεὰς θὰ τὰ ὑμνήσω πάσας.
 Διότι, εἴ τις μὴ ἐστὶ μεγαλουργίας χήρα,
 ἢ μὴ πρὸς ἔρωτα ψυχρὰ, θὰ ἔχῃ θαυμαστάς σας·
 καὶ ἴσως τις ὑπήκοος τοῦ ἔρωτος δακρύσῃ,
 ὅπως τοὺς στίχους μου, κ' ὑμῶν τὸν θάνατον τιμήσῃ.

95

Ὁρμᾶ ἡ εὐγενὴς γυνὴ ἐπὶ τὸν τόπον, ὅστις
 τῷ Σολιμάν ἦν θέατρον τῆς ἀνθρωποθυσίας,
 καὶ τὴν ἀσπίδα δι' ἑνὸς τρυπᾶ κτυπήματός της,
 διὰ δευτέρου τὴν πλευρὰν τῷ σχίζει μετὰ βίας·
 «Ἴδου, φωνάζ', ἡ μοιχαλὶς, ἰδου καὶ ὁ μοιχὸς της»
 ὁ αἰμοδόρος, γνοὺς αὐτὴν ἐκ τῆς ἐνδυμασίας.
 «Ἀθλία, λάβε ἄτρακτον, βελόνην, ἡλακάτην.
 »Τὸ ξίφος καὶ τὸν ἐραστὴν ἐπικαλεῖσαι μάτην.»

Ἐνταῦθα ἐσιώπησεν, ὑπερχειλὴς τὴν λύσσαν.
 Τὴν μάχαιράν του κατ' αὐτῆς ἀγρίως διευθύνει,
 τὰ ὅπλα τῆς τολμήσασαν νὰ κόψῃ, καὶ εἰσδύσαν
 εἰς στήθος, οὗ τοῦ ἔρωτος καλύπτουσιν οἱ κρίνοι.
 Τὴν ἐκλυθεῖσαν χεῖρά τῆς, τοὺς χαλινοὺς ἀφεῖσαν,
 λειπόψυχος, ὡς φθίνουσα, ὡς θνήσκουσα ἐκτείνει.
 Ὑπὲρ αὐτῆς, τὴν θέσιν τῆς ἰδὼν, ὁ Ὀδοάρδος
 ἀνωφελῶς μὲν ρίπτεται, ἀλλὰ γενναιοκάρδως.

Τί θεὰ πράξ' εἰς τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῆς φρίκης πλήρη;
 Βαθεῖα θλίψις, καὶ ὀργὴ τὸν κυριεύει ἴση.
 Εἰς στήριξιν τῆς φίλης του ἡ μὲν τὸν ἐξεγείρει,
 ἡ δ' ἄλλη τὸν παρακινεῖ αὐτὴν νὰ ἐκδίκησῃ.
 Ὁ δ' ἔρωτος, πρὸς ἀμφοτέρας ἰσόρροπος, τὸν σύρει,
 οὐδὲ τὸ μὲν, οὐδὲ τὸ δὲ νὰ μὴ παραμελήσῃ.
 Ἐπὶ τῆς εὐωνύμου του στηρίζεται ἡ φίλη,
 ἐν ᾧ ἡ χεὶρ ἡ δεξιὰ ἐκδίκησιν ἡπεῖλει.

Ἡ θέλησις κ' ἡ δύναμις κεχωρισμέναι ἦσαν,
 καὶ οὐδετέρα τοῦ ἐχθροῦ ἰδίως ἐπεκράτει.
 Νὰ φέρ' εἰς τὸν βραχίονα ἐκείνην πληγωθεῖσαν,
 καὶ νὰ φονεύσῃ τὸν αὐτῆς φονέα ἡδυνάτει.
 Ὁ δὲ Σουλτάνος ἔρριψεν αὐτοῦ ἀποκοπεῖσαν
 τὴν χεῖρα, ἥτις θνήσκουσιν τὴν φίλην του ἐκράτει.
 Δι' ὃ ἐκείνη ἔπεσε. Τὸ σῶμά τῆς πιέζων
 πίπτει κ' ἐκεῖνος, καὶ εἰσὶν ὁμοῦ, ὡς ὅταν ἔζων.

Ὡς ὅταν κλῆμα εἰς κορμὸν ἀνέρπηται πετελέας,
καὶ περιελισσόμενον μετὰ στοργῆς τὸν θλίβῃ,
ἂν κόψῃ πέλεκυς αὐτὸν ἢ τὸν ἐκσπᾷ βορέας,
ὑπ' αὐτὸν πίπτον τὸ φυτὸν τὸ σύντροπον ἐκρύβῃ.
Θλᾷ τὰς χλωράς του ἑλικας τὸ δένδρον, τὰς ὠραίας,
τὰς βότρεις ἐφ' αἷς ἔχαιρε πιέζει καὶ συντρίβει·
καὶ φαίνεται δι' ἑαυτὸ μὴ ἔχον λύπην τόσῃν
ὅσῃν διὰ τοῦ θνήσκοντος πλησίον του τὴν πτῶσιν.

Οὕτω κ' ἐκεῖνος ἔπεσε, καὶ ἐν λυπεῖται μόνον,
ἦν σύντροπον ὁ οὐρανὸς τῷ ἔδωκ' αἰωνίαν.
Νὰ ὁμιλήσωσιν ὁμοῦ ζητοῦσι δι' ἀγώνων,
πλὴν κατορθοῦσι στεναγμοὺς καὶ ὄχι ὁμιλίαν.
Ἀλλήλους βλέπουσι, καὶ, ὡς ἐνῆν, ἐν μέσῳ πόνων
συσφίγγονται περιπαθῶς κατὰ τὴν ἀγωνίαν.
Τὸ φῶς ἐσβέσθη ἐνταυτῷ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν των,
καὶ συναπέστη ἡ дуὰς τῶν εὐσεβῶν ψυχῶν των.

Ἡ φήμη, τ' αἰκίνητα τανύουσα πτερὰ της,
τὸν φόνον μυριόστομος ἐκεῖνον διελάλει.
Ὁ δὲ Ῥινάλδος ἤκουσε τὰ διαγέλματά της.
Τῷ ἦλθε πλὴν καὶ εἰδησις θετικωτέρα ἄλλῃ.
Ὅργης, φιλίας αἴσθημα καὶ λύπης βαθυτάτης
τῆς ἐχδικήσεως αὐτῷ καθῆκον ἐπιβάλλει.
Πρὸ τοῦ Σουλτάνου πλὴν φρικτὸς χωρεῖ ἐνώπιόν του
ὁ Ἀδραστος ἐπαπειλῶν, καὶ τέμνων τὴν ὁδόν του.

402

Καὶ ἔκραξεν ὁ ἅγιος· « Ἀπὸ τῶν σῶν σημάτων
 » ὅτι σὺ εἶ ὁ παρ' ἐμοῦ ζητούμενος εἰκάζω.
 » Ἀσπίδα πᾶσαν ἐρευνῶ, καὶ τὰ ἐμβλήματατά των,
 » καὶ σέ, καὶ σέ πανήμερος ὀνομαστὶ φωνάζω.
 » Βραδεῖαν τὴν ἐκδίκησιν λαμβάνων, καὶ σέ σφάττων,
 » εἰς τὸν Θεόν μου πρόχειρον θυσίαν σ' ἐτοιμάζω.
 » Ἐνταῦθ' ἄς ἀνταγωνισθῇ ἀνδρία, λύσσα, πίστις,
 » σὺ τῆς Ἀρμίδας ἔχθιστος, κ' ἐγὼ προασπιστὴς της. »

403

Χρῆσιν κερτόμων κατ' αὐτοῦ ποιούμενος ἐπέων,
 εἰς τὸν λαιμόν, τοὺς μήνιγγας προσβάλλει, νὰ τὸν τρώσῃ.
 Τὴν περικεφαλαίαν του δὲν ἔσχισε μὲν παῖων,
 ἀλλὰ τοῦ ἐφιππίου ἦν ἐγγὺς νὰ τὸν ἐξώσῃ.
 Ἄλλ' ὁ Ῥινάλδος τῷ κτυπᾷ πληγὰς, ἐφ' ᾧ ὁ Παῖων
 ὁ τοῦ Ἀπόλλωνος καλὸς δὲν ἦτο νὰ τὸν σώσῃ.
 Κατέπεσεν ὁ ἰσχυρὸς, δς οὐποτε ἦττάτο,
 καὶ μία ἤρκεσε πληγὴ ὅπως τὸν ρίψῃ κάτω.

404

Ἡ φρίκη πρὸς κατάπληξιν καὶ τρόμον μεμιγμένη,
 πάγον ἐρρίπτ' εἰς τὴν ψυχὴν τῶν περιῤσταμένων.
 Ὡς καὶ αὐτὸς ὁ Σολιμὰν ὠχρὸς τὴν ὄψιν μένει,
 τὸ τραῦμα τὸ ἀδόκητον ὡς εἶδε καὶ τὸ ξένον.
 Τί πράττει; Τί ἐπιχειρεῖ; Ποῦ στρέφεται; ποῦ βαίνει,
 τὸν ἰδιὸν του θάνατον βεβαίως περιμένων;
 Εἰς αὐτὸν ξένος μὲν ἐστὶν ὁ δισταγμὸς, ἀλλ' ὅμως
 ὑπὲρ τὰ γήινα ἐστὶ τοῦ οὐρανοῦ ὁ νόμος.

405

Καθὼς ὁ κατακείμενος εἰς κράββατον ἀρρώστου
 πολλάκις βλέπει νοσηρῶν ὀνείρων ὀπτασίας·
 τῷ φαίνεται πῶς ἡ ὁδὸς τὰ προσκαλεῖ ἐμπρὸς του,
 τὰ μέλη του μετὰ πολλῆς πῶς τείνει ἀγωνίας,
 ἀλλ' ἡ ταχύτης τοῦ ποδὸς, ἡ ῥώμη τῆς χειρὸς του
 πῶς τῷ ἀρνοῦνται τὰς γνωστὰς αὐτῶν ὑπηρεσίας.
 Λύει τὰ χεῖλη, τὰ κινεῖ ὡς ἔχων τι νὰ εἴπῃ·
 αἱ λέξεις πλὴν δὲν ἔρχονται, καὶ ἡ φωνὴ τῷ λείπει·

406

Τοιοῦτος καὶ ὁ Σολιμάν. Νὰ ἔλθῃ θέλ' εἰς χεῖρας
 ὅπου ἡ μάχη μαίνεται, ὅπου τὸ αἷμα ῥέει·
 πλὴν πλέον δὲν αἰσθάνεται ὀργὴν ἀνθρωποθήρας,
 ὡς οὐδ' ἡ πρὶν ἀνδρία του ἐντὸς του πλέον πνέει·
 καὶ ἂν ἀνάπτ' ἡ τόλμη του ὠχρούς τινας σπινθῆρας,
 ὁ τρόμος τῆς καρδίας του εὐθὺς τοὺς ἀποσβέει.
 Καρδιοβόρους στοχασμοὺς πολλοὺς ἔχ' εἰς τὴν φρένα,
 ἀλλ' οὐδ' ὑποχωρήσεως οὐδὲ φυγῆς κἀνένα.

407

Ἄλλ' ἐπὶ τὸν διστάζοντα ὁ νικητῆς προφθάνει.
 Καὶ κατ' ἀνδρίαν, μέγεθος, ὠκυποδίαν, ἦτον,
 ἢ καὶ εἰς ταραττόμενον τὸ βλέμμα του ἐφάνη,
 καθὼς ἐρρίφη ἐπ' αὐτὸν, κοινοῦ ἀνθρώπου κρείττων.
 Καὶ ἀσθενῶς ἀνθίσταται· πρὶν ὅμως ἀποθάνῃ,
 τῶν τρόπων πάντοτ' ἔχεται τῶν εὐγενῶν οὐχ ἥττον.
 Δὲν φεύγει, οὐδὲ στεναγμὸν ἐκπέμπει ἐκ τοῦ στήθους.
 Σφραγίδα πᾶν του κίνημα μεγάλου φέρει ἥθους.

Οὕτως ἀπ' οὗ ὁ Σολιμάν, ὡς ὁ ποτὲ Ἀνταῖος,
 πολλάκις μὲν κατέπεσε, πολλάκις δ' ἀνωρθώθη
 φρικτότερος, ἐπὶ τὴν γῆν ἐστρώθη τελευταίως
 ἵνα μὴ πλέον ὀρθωθῇ. Ἡ φήμη διεδόθη·
 ἡ τύχη δ' ἥτις ἔκλινεν εἰς θάτερ' ἀβεβαίως,
 δὲν ἀμφιῤῥέπει τοῦ λοιποῦ, ἀλλὰ ἐστερεώθη.
 Ἡ νίκη κλείει τὰ πτερὰ, καὶ εἰς τὰς λεγεῶνας
 τῶν Φράγκων, παρακολουθεῖ αὐτῶν τοὺς ἡγεμόνας.

Καὶ ἡ βασιλικὴ φρουρά, κατόπιν τόσων ἄλλων,
 φεύγει, ἡ περιέχουσα τὸ ἄνθος τῆς Ἀσίας.
 Ἀθάνατος ἐλέγετο· θνητὴ δὲ ἤδη μᾶλλον
 ἐφάνη, διαψεύσασα τὰ τῆς ἐπωνυμίας.
 Ὁ Ἐμιράν πλὴν, πρὸς ὃν ἦν τὸ χρέος ἐπιβάλλον
 νὰ φέρῃ τὴν σημαίαν των, λαλεῖ μετὰ πικρίας·
 «Δὲν εἶσαι σὺ ὃν ἐκ πολλῶν ἐγὼ ἐξελεξάμην
 »τὸ τοῦ προφήτου σύμβολον νὰ φέρ' εἰς τὴν παλάμην;

»Ῥιμέδων, δὲν σοὶ ἔδωκα τὴν ἱεράν σημαίαν
 »ταῖς αἰρουμέναις τὴν φυγὴν ν' ἀκολουθῇς ἐλάφοις.
 »Ὁ ἀρχηγός σου πολεμεῖ, καὶ εἰς αὐτοῦ τὴν θέαν
 »σὺ μόνον τὸν παρήτησας, σὺ, ἀνανδρε, ἐστράφης!
 »Τί θέλεις; Θέλεις νὰ σωθῇς; Ἀλλὴν ὁδὸν βεβαίαν
 »δὲν ἔχεις, πλὴν κατόπιν μου. Ὡς βαίνεις, καταστράφης.
 »Μὴ τις ἐλπίσῃ νὰ σωθῇ, πλὴν εἴ τις τολμητίας.
 »Ἡ ὁδὸς εἶναι τῆς τιμῆς ὁδὸς τῆς σωτηρίας.»

411

Οὐτ' ὁ Ῥιμέδων ἐξαφθείς ἐρρίφη πρὸς τὴν πάλιν.
 Ὁ δ' ἀποτείνων τοῖς λοιποῖς ἐκφράσεις βαρυτέρας,
 καὶ νῦν κτυπῶν, νῦν ἀπειλῶν, ἀνέστρεψε καὶ πάλιν
 κατὰ τῶν μαχαιρῶν τοὺς πρὶν δειλοὺς πρὸς τὰς μαχαίρας.
 Καὶ ἤδη συνελάμβανεν ἐλπίδα νέαν ἄλλην
 ὥς εἶδε συνταττόμενον τὸ κύκλωθέν των κέρας,
 τὸν Τισσαφέρνην μάλιστα ὥς εἶδεν, ὅστις μόνος
 φυγῆς δὲν ἐστοχάζετο ἐν μέσῳ τοῦ ἀγῶνος.

412

Ὁ Τισσαφέρνης ἔδειξεν ἀνδρίαν τεραστίαν,
 μεγάλην κατὰ Νορμανδῶν τὴν νίκην ἀποφέρων,
 τοὺς Φλαμιγίους εἰς τροπὴν διάσας ὀλεθρίαν,
 Ῥουγέρον πέμψας εἰς νεκροὺς, Γεράρδον, Γερνιέρον.
 Τοιούτοις ἔργοις τὴν ζωὴν λαμπρύνων τὴν βραχεῖαν
 καὶ μέχρ' ὅρων τῆς τιμῆς τῆς αἰωνίας αἴρων,
 μικρὸν φροντίζει τοῦ λοιποῦ αὐτὴν νὰ παρατείνῃ,
 καὶ ῥίπτεται ὅπου φοικτὸς τὴν μάχην φόνος κρίνει.

413

Τὸν δὲ Ῥινάλδον, — ἂν καὶ ἦν τὸ χρῶμα τῶν σημάτων
 παραλλαγὲν, τὸ κυανοῦν ἔαν καὶ κοκκινίζει,
 καὶ ἦν ὁ αἰτὸς αὐτοῦ ἀνάπλεως αἱμάτων, —
 οὐχ ἦττον ἐκ τοῦ σχήματος τῶν ὅπλων τὸν γνωρίζει.
 «Ἰδοῦ, φωνάζει, ἡ ἀκμὴ κινδύνων ἀκροτάτων.
 »Ὁ οὐρανὸς ἄς βοηθῇ καὶ ἄς μ' ὑποστηρίξῃ!
 »Ἀρμίδα, σὺ ἐμφύχου με διὰ τοῦ βλέμματός σου.
 »Τὰ ὅπλα ταῦτ' ἀφιερῶ, Μωάμεθ, τῷ ναῶ σου.»

414

Διὰ τοιούτων του εὐχῶν ἐξήπτετο, ματαίων
εὐχῶν, διότ' ἦσαν κωφὰ τὰ ὦτα τοῦ Προφήτου.
Καθὼς διὰ τῆς κέρκου του κτυπώμενος ὁ λέων
θυμοῦται, κ' ἐξεγείρεται ἡ ἔμφυτος ὀργή του,
οὕτως αὐτὸς ἐρρίπιζεν, εἰς ἔρωτ' ἀνακαίων,
τὴν φλόγα τῆς ἀνδρίας του τῆς ἀκαταμαχότητος.
Ἀναλαβὼν τὰ ὅπλα του, καὶ τὰς δυνάμεις πάσας,
κατὰ Ῥινάλδου ῥίπτεται, τὸν ἵππον του ἐλάσας.

415

Οὕτω δ' αὐτὸν ὀρμήσαντα ὡς εἶδεν ὁ ἱππότης,
νὰ τὸν προσβάλλῃ ἑτοιμον, ἀνθώρμησε προχείρως.
Τότ' ἐμακρύνθη πᾶς ἐκεῖ τυγχάνων στρατιώτης,
κ' ἔστη ὡς μόνον θεατής· καὶ μέγας ἦν ὁ γύρος.
Τόσον τὸ πλῆθος τῶν πληγῶν καὶ τόσ' ἦν ἡ σφοδρότης,
ἃς φέρει ὁ Σαρακηνὸς καὶ ὁ Λατῖνος ἥρως,
ὥστε καθεὶς ἐκ θαύματος τί ἦσαν ἐλησμένοι
οἱ ἰδιοὶ του κίνδυνοι κ' οἱ ἰδιοὶ του πόνοι.

416

Ὁ εἰς κτυπᾶ· ὁ δ' ἕτερος αὐτῶν κτυπᾶ ἐπίσης,
πλὴν καὶ πληγόνει. Σιδηρᾶ ἡ χεὶρ του καθωπλίσθη.
Τοῦ Τισσαφέρνους βάφουσι τὴν γῆν αἱμάτων ῥύσεις.
Τὸ σάκκος του ἀπέβαλε, τὸ κράνος του ἐσχίσθη.
Εἶδε τὸν πρόμαχον αὐτῆς τὸ βλέμμα τῆς μαγίσσης
ἐπὶ τοῦ ἵππου, ἄοπλος σχεδὸν, πῶς ἐκλονίσθη,
κ' εἶδε τὸν τρόμον κύριον τῆς συνοδίας ὅλης,
ὑπ' ἀσθενῶν ἔτι δεσμῶν συνεχομένης μόλις.

417

Ἡ πρώτην τόσων ἔχουσα μαχίμων συνοδίαν,
 ἥδ' εἰς τὸν δίφρον μόνη της, ὀλόμονος βαδίζει.
 Μισεῖ τὴν ἄχαριν ζωὴν, φοβεῖται τὴν δουλείαν,
 δὲν προσδοκᾷ ἐκδίκησιν, καὶ νίκην δὲν ἐλπίζει.
 Κυμαινομένη ἐνταυτῷ εἰς τρόμον κ' εἰς μανίαν,
 ἀπέβη, κ' ἵππον τάχιστα γοργὸν διασκελίζει,
 καὶ φεύγει· καὶ παρέπονται αὐτῇ ἐν τῇ φυγῇ της
 ὀργὴ καὶ ἔρωσ, θηρευταὶ ὡς κύνες ὀπαδοὶ της.

418

Ἡ Κλεοπάτρα ὡς αὐτὴ ἐπὶ τῶν πάλαι χρόνων
 ἔφυγε, δειλιάσασα, τὴν ναυμαχίαν μόνη,
 κ' εἰς τὸν εὐδαίμον' Αὐγουστον, ὡς γέρας τῶν ἀγώνων
 τῶν ναυτικῶν, κατέλιπε τὸν φίλον κ' ἐλησμόνει.
 Ἐτράπη τότε εἰς φυγὴν κ' ἐκεῖνος αὐτοκτόνον,
 καὶ ἄστρον ὁδηγοῦν αὐτὸν ἦν ἡ φυγὰς ὁθόνη.
 Ὁ Τισσαφέρνης νὰ ῥιφθῇ κατόπιν της ἐπόθει
 ἐπίσης, τοῦ Ῥινάλδου πλὴν τὸ ξίφος τὸν ἀπώθει.

419

Ὁ ἀσεβὴς, ὡς ἀφάνης ἀπῆλθεν ἡ φιλτάτη,
 ὠχρὸν πῶς εἶδ' ἐνόμισε, σθεστὸν τὸν ἥλιόν του·
 καὶ τὸν Ῥινάλδον, ὃς αὐτῷ τὸν δρόμον ἀποφράττει,
 ὀρμᾷ λυσσῶν, καὶ τὸν κτυπᾷ κατὰ τὸ μέτωπόν του.
 Θανατηφόρον κεραυνὸν ὁπότ' ἐσφυρηλάτει,
 ἡ σφύρα ἤττον φοβερά κατέπιπτε τοῦ Βρόντου.
 Τοιαύτη δ' ἡ κεραύνειος πληγὴ αὐτὴ ἐνσκήπτει,
 ὥστ' ἐκλινεν ἡ κεφαλὴ, κ' ἐπὶ τὸ στῆθος πίπτει.

420

Ἄλλ' ὁ Ῥινάλδος τάχιστα πάλιν αὐτὴν ἐγείρει·
ἐπὶ τὸν θώρακα χτυπᾷ, τὸν θραύει μετὰ βίας·
τῷ διανοίγει τὴν πλευρὰν καὶ τὴν αἰχμὴν ἐνείρει
ὅπου ἡ ἔδρα τῆς ζωῆς, ἡ ἔδρα τῆς καρδίας.
Στῆθος καὶ νῶτον ἡ πληγὴ συγχρόνως διαπῆρει,
οὕτως ἀνοίξασα χροὺν διπλοῦν αἱμορροίας·
καὶ οὕτως εἰς τὴν φεύγουσαν ψυχὴν τοῦ θηριώδους
δύω ἀνέσκαψ' ἐνταυτῷ τὸ ξίφος τοῦ ἐξόδους.

421

Καὶ ὁ Ῥινάλδος ἔμεινεν ὅπως ἐπισκοπήσῃ
ποῦ νὰ προσβάλλῃ πρέπει, ποῦ νὰ βοηθήσῃ πρέπει.
Ἐν τάξει ἔμενεν ἐχθρὸς οὐδεὶς νὰ πολεμήσῃ,
καὶ πάσας τὰς σημαίας τῶν ἀνестραμμένας βλέπει.
Τοῦ φόνου τότε παύεται, καὶ ἐν περιφρονήσει
ψυχρᾷ, τοῖς ἄλλοις εὐγενῶς νὰ ζῶσιν ἐπιτρέπει.
Συνεκινήθη· ἡ γυνὴ εἰς μνήμην τῷ ἐπῆλθε
ἥτις ἐν θλίψει, ἀπελπισ, μόν' εἰς φυγὴν ἀπῆλθε.

422

Φεύγουσαν εἶχε τὴν ἰδῆ. Ἡ ὥρα ἐπιτάττει
φιλοφροσύνην, ἔλεον αὐτῆς, εἰς τὸν ἀνδρεῖον.
Δὲν λησμονεῖ ὅτι αὐτῷ ν' ἀνατεθῇ προστάτῃ
τῇ ἔλεγεν ὅτ' ἔφευγε τὸ ἔρημον νησίον.
Καμπτόμενος ἀκολουθεῖ τὸ ἵχνος ὃ χαράττει
ἐπὶ τῆς γῆς ὁ ἵππος τῆς τοῦ δρόμου τῆς σημείον.
Εἶχε δ' ἐκείνη ἑαυτὴν εἰς μέρος ἀποσύρει
περίκλειστον, κατάλληλον εἰς θάνατον μονήρη.

123

Ἐχάρη πῶς ὁ ἵππος της εἰς τὰ ἡρημωμένα
 μέρη τὴν ἔφερεν αὐτὰ, ὅπου ἡ φύσις θάλλει.
 Ὡς ἔφθασεν, ἀποπηδᾷ τὰ ὅπλα ἡμαγμένα,
 τὰ βέλη, τὴν φαρέτραν της, τὸ τόξον ἀποβάλλει.
 «Ὡ ὅπλα, λέγει, ἄθλια, ὦ ὅπλα ὑβρισμένα,
 »ὦν ἐν τῇ μάχῃ οὐδὲ ἐν κατώρθωσι νὰ θάλλῃ,
 »ἐδῶ σᾶς ἀποτίθημι, καὶ ἄχρηστα ταφῆτε,
 »ἐκδίχησιν νὰ δώσητε ἀφ' οὗ ἀδυνατεῖτε.

124

»Ποτὲ, οὐδέποτε ἐπ' αὐτὰ αἷμα θερμὸν ἐχύθη.
 »Κἂν ἄς ποτίσῃ σήμερον τὸ αἷμ' αὐτὰ τὰ βέλη.
 »Τολμήσατε νὰ σχίσῃτε τὰ γυναικεῖα στήθη
 »ἂν εἴν' ἀδάμαντες ὑμῖν τῶν μαχητῶν τὰ μέλη.
 »Κτυπᾶτε. Διὰ σᾶς αὐτὸ τὸ στήθος ἀπεδύθη·
 »εἰς ἔπαινον καὶ νίκην σας ἀντὶ νὰ εἶναι μέλλει.
 »Τρυφερόν εἶναι πρὸς πληγὰς. Ὁ ἔρωσις τὸ γινώσκει,
 »ὅ μὴ τοξεύσας το ποτὲ χωρὶς νὰ τὸ τιτρώσκη.

125

»Θανατηφόρα σήμερον (καὶ θὰ σᾶς συγχωρήσω
 »τὴν πρῶν σας ἀγένειαν) καὶ ἰσχυρὰ φανῆτε.
 »ὦ! Πῶς τὴν δεινὴν τύχην μου, ὦ! πῶς ν' ἀποθρηνήσω,
 »ἂν νὰ μὲ σώσῃτ' ἐφ' ὑμῖν, καὶ μόνοις ὑμῖν κεῖται!
 »ἂν οὐδεμίαν ἴσιν δὲν ἔχω νὰ ἐλπίσω,
 »πλὴν τὰς πληγὰς διὰ πληγῶν ὑμεῖς νὰ πολεμῆτε.
 »Πληγὴ σιδήρου ἔρωτος πληγὴν ἄς συνουλώσῃ,
 »κ' εἰς τὴν καρδίαν ἴσιν ὁ θάνατος ἄς δώσῃ.

426

»Εὐδαίμων εἰάν θνήκουςα φονεύσω καὶ τὸν πόνον,
 »τὴν βάσανον τοῦ βίου μου, τὸν Ἄδην μὴ μολύνῃ!
 »Μακρὰν ὁ ἔρως! Ἡ ὀργὴ ἅς ἐπιζήσῃ μόνον,
 »καὶ τῆς σκιάς μου σύντροφος διηνεκῆς ἅς μείνῃ·
 »ἢ ἅς ἀνέλθῃ πρὸς αὐτὸν ἐκ τῶν τυφλῶν κευθμῶνων
 »ὅστις τοῦ βίου δῆμιος σκληρὸς μοι εἶχε γίνεи,
 »καὶ ἅς τῷ ἐπιφαίνεται ἀπαίσιος καθ' ὕπνου,
 »ὥστε νὰ ἔχῃ τρομερὰς τὰς νύκτας καὶ ἀγρύπνους.»

427

Ταῦτα εἰποῦσα, ἔπαυσε· κ' ἐν πλήρει ἀποφάσει
 λαμβάνει τὸ σκληρότερον, ὀξύτερόν της θέλος.
 Ἰδὼν δ' ὁ νέος μαχητὴς αὐτὴν, ὡς εἶχε φθάσει
 τοσοῦτον προσεγγίζουσιν εἰς τὸ οἰκτρὸν της τέλος,
 κ' ἤδ' εἰς τὴν πρᾶξιν βαίνουσιν ἣν εἶχεν ἐτοιμάσει,
 τὸ πρόσωπόν της πελιδνὸν καὶ τρέμον πᾶν της μέλος,
 τὴν πλησιάζει ὀπισθεν, τὴν χεῖρά της συνέχει
 ἥτις τοῦ στήθους τὴν αἰχμὴν πλησίον ἤδη ἔχει.

428

Ἐκείνη δὲν τὸν ἤκουσεν ὡς κατ' ἀρχὰς ἐφάνη·
 ἀλλ' ἤδη στρέφεται ἔκθαμβος καὶ τὸν ἀναγνωρίζει.
 Φωνάζει· ἀγανάκτησις αὐτὴν καταλαμβάνει·
 πίπτει χαμαὶ λειπόθυμος, καὶ θάνατον ἐλπίζει.
 Πίπτει, ὡς ἄνθος θαλεροῦ ἡμίτητος στεφάνῃ
 κλιν' εἰς τὸ χῶμα φθίνουσα. Αὐτὸς δὲ τὴν στηρίζει.
 Εἰς τὴν ἀνδρείαν χεῖρά του τὸ σῶμά της ἰδρύει·
 τὴν ζώνην δὲ τοῦ στήθους της εἰς ἀνεσίν της λύει.

Καὶ τὰς γλυκείας παρειάς, τὸ στήθος τῆς ἀθλίας
 βρέχει εὐσπλαγχνιζόμενος, κ' ἐν δάκρυ ἐπιρραίνων.
 Καθὼς εἰς ἀργυρᾶν βροχὴν τῆς δροσερᾶς πρωΐας
 τὸ ρόδον βάφεται, τὸ πρὶν χροιάς ἐστερημένον,
 οὕτως αὐτὴ ἀνέζησε, καὶ πλήρες θυμηδίας
 τὸ πρόσωπόν της ἤγειρεν, ὃ βρέχει δάκρυ ξένον.
 Τρὶς ἔστρεψε τὸ βλέμμα της, καὶ τρὶς τὸ ἀποσύρει,
 καὶ ἀποφεύγει νὰ ἰδῇ τὴν ὄψιν τὴν θυμήρη.

Διὰ τῆς ἀσθενοῦς χειρὸς ἐζήτει νὰ μακρύνῃ
 τὸν κρατερὸν βραχίονα, ὃς ἦν εἰς στήριγμά της.
 Πλὴν μάτην ἀγωνίζεται, καὶ δὲν τὸν μετεκίνει,
 κ' ἐδέοντο σφιγκτότερα τὰ προσφιλῇ δεσμά της.
 Ὡς τέλους εἰς τὴν ἄλυσιν κατάκλειστος ἐκείνη
 ἥτις ἐδέσμευεν αὐτὴν καὶ τὰ αἰσθήματά της,
 ἤρξατο ταῦτα λέγουσα. Τὸ δάκρυ λάβρον δ' ἔρρει.
 Ἄλλ' εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τὸ βλέμμα της δὲν φέρει.

« Σκληρὲ ὅτε ἀπέρχεται, σκληρὲ ὅτ' ἐπιστρέφης,
 » τί ἔρχεται κατόπιν μου, τὸ βῆμά μου πλανώσης;
 » Θαυμάσιον σὺ ἀπ' ἐμοῦ τὸ βέλος ν' ἀποστρέφης,
 » καὶ ὁ φονεὺς μου τὴν ζωὴν νὰ θέλῃς νὰ μοὶ δώσῃς.
 » Σὺ νὰ μὲ σώσῃς προσπαθεῖς; Ὅποιους σκοποὺς τρέφεις;
 » Ποῖα μ' ἠτοίμασας δεινὰ, καὶ ποίας ταπεινώσεις;
 » Τέχνας ἤξεύρω μαγικάς πολλὰς· πλὴν ποῖα φθάνει
 » τέχ' ν' εἰς τὸν μὴ δυνάμενον καὶ οὔτε ν' ἀποθάνῃ;

432

» Τὴν δόξαν σου, τὸ ἐννοῶ, δὲν θεωρεῖς τελείαν
 » ἂν δὲν προσγράψῃς θρίαμβον προσέτι γυναικεῖον,
 » ὃν εἰς προδότιν ὤφειλες φυγὴν, καὶ νῦν εἰς βίαν.
 » Ὁ πρῶτος τῶν ἐπαίνων σου ἐστὶ καὶ ὁ βελτίων.
 » Ἦτον καιρὸς ὅτε ζωὴν σ' ἐζήτουν κ' ἡσυχίαν.
 » Τώρα ζητῶ τὸν θάνατον πρὸς παῦσιν τῶν δακρύων.
 » Πλὴν παρὰ σοῦ δὲν τὸν ζητῶ· διότι πᾶν σου δῶρον
 » μ' εἶναι διόλου μισητὸν κακὸν καρδιοβόρον.

433

» Ἐλπίζω, ναί, ἀπάνθρωπε, νὰ κατορθώσω μόνη,
 » καὶ ἄνευ σοῦ, ν' ἀπαλλαγῶ τῆς ἀγριότητός σου.
 » Τὰ ἐπλ' ἂν δὲν ἀρκέσωσιν, ὁ βρόχος, ἡ ἀγχόνη,
 » κρημνοὶ καὶ δηλητήριον, ἀλλ' ἡ αἰχμάλωτός σου
 » καὶ ἄλλας ἔχει προσφυγὰς—Θεῶ τῷ κηδεμόνι
 » ἡ χάρις,— ἄλλην τῆς ζωῆς διέξοδον ἐκτός σου.
 » Αἶ! παῦστον τὰ θωπεύματα. Ὅποῖαι προσποιήσεις!
 » Ἐλπίδας πῶς ἐπίστασαι εἰς ψεύδη νὰ ἐνδύσῃς!»

434

Οὕτως ἐθρῆνει λέγουσα. Ὡς ἔκλαιε δ' ἐκείνη
 ἐξ ἔρωτος καὶ ἐξ ὀργῆς καὶ ἐξ ἀπελπισίας,
 καὶ ὁ Ῥινάλδος ἐνταυτῷ μετὰ στοργῆς ἐθρῆνει
 ἦν αἰσθημα αἰδήμονος ἐξήγειρ' εὐσπλαγχνίας,
 καὶ λόγον ἡπιότατον, γλυκὺν τῇ ἀποτείνει·
 « Τὴν ταραχὴν κατάστειλον, Ἀρμίδα, τῆς καρδίας.
 « Οὐχὶ δεσμῶν, ἀλλ' ἔσται σοι ἀρχῆς τῆς ὑπερτάτης
 » μερίς. Ἐγὼ δὲ σὸς εἰμὶ οὐχὶ ἐχθρὸς, προστάτης.

435

» Ἀνάγνωθ' εἰς τὸ βλέμμα μου, τὴν πίστιν ἂν ἀρῇσαι
 » τοῖς λόγοις, τὴν εἰλικρινῇ ἀνάγνωθί μου πίστιν.
 » Ἐπὶ τὸν θρόνον ν' ἀναβῇς τῶν σῶν προγόνων ζῆσε.
 » Θέλω σέ φέρει ἐπ' αὐτόν. Τοῦ δ' οὐρανοῦ μεγίστην
 » εἶθε τὴν χάριν αἰσθανθῆς! Ἀκτῖνες δ' ἐκπεμφθεῖσαι
 » τῆς ἀληθείας ἐπὶ σέ, σοὶ δείξωσι τὸν ῥύστην,
 » καὶ ἀρνηθῆς τὰ εἰδῶλα. Διὰ τῆς Ἑω πάσης
 » ἐγὼ ἐγκαταστήσω σε περίδοξος ν' ἀνάστης.»

436

Ὡς λέγει καὶ παρακαλεῖ, καὶ ὁμιλῶν δακρύει·
 προσέτι δὲ καὶ στεναγμὸς τὴν δέησιν ἐκύρου.
 Ὡς δὲ ὀρέων παγετοὺς καὶ ὥς χιόνας λύει
 ἀκτὶς ἡλίου θάλλπουσα, θερμὴ πνοὴ ζεφύρου,
 καὶ ἡ ἀρχαία τῆς ὀργῆς ὁμοίως διεῖρῃ,
 καὶ μόνος νῦν ὁ πόθος τῆς ὁ ἄλλος τὴν ἐπλήρου.
 «Εἰμὶ, τῷ λέγει, δούλη σου, καὶ πρᾶξον ὥς θελήσης.
 » Ἱερὸς νόμος δι' ἐμέ ἔσονται αἱ σαὶ θελήσεις.»

437

Ἐν τούτοις δ' ὁ Αἰγύπτιος δυνάστης τὴν σημαίαν
 πεσοῦσαν βλέπει κατὰ γῆς ἢ κόνις πῶς καλύπτει,
 καὶ βλέπ' ὑπὸ τὴν φοβεράν ἀκίνητον ῥομφαίαν
 τοῦ Γοδεφρείδου ὁ καλὸς Ῥιμέδων ὅτι πίπτει,
 καὶ βλέπει τὴν διάλυσιν κοινὴν καὶ τελευταίαν.
 Μὴ δὲ δειλὸς τις λογισθῇ, μαινόμενος ἐνσκήπτει
 ὅπου τὸν κίνδυνον ζητεῖ, καὶ χεῖρ' ἀνδρειοτάτην
 παρ' ἧς νὰ λάβῃ θάνατον· καὶ δὲν ζητεῖ εἰς μάτην.

Τὸν ἵππον τοῦ ἐξώρμησε κατὰ τοῦ Βουλλιωῶνος,
 διότι τῶν ἀνδρείων ἦν αὐτοῦ ἡ πρώτη τάξις.
 Κ' ἦσαν μεγάλ' αἱ πράξεις του, καὶ ἦν πολὺς ὁ φόνος,
 αἱ τελευταῖαι ἀρετῆς ἀπηλπισμένης πράξεις.
 Ἱέρην δ' ἀφιχθῇ μέχρ' αὐτοῦ, καλεῖ μεγαλοφώνως·
 « Ἦλθα νὰ πέσω διὰ σοῦ. Σὺ θέλω νὰ μὲ σφάξῃς.
 » Ἀλλ' ὅμως θ' ἀποπειραθῶ ἡ τελευταία πτῶσις
 » ἐμοῦ, νὰ εἶναι καὶ ἡ σή· νὰ μὴ ἐπιβιώσῃς. »

Τοιαῦτα εἶπε, καὶ θυμοῦ ἐκάτερος ἐπλήσθη,
 καὶ ἐπιρρίπτοντ' ἐνταυτῷ ὁ εἷς κατὰ τοῦ ἄλλου.
 Ἐκόπη μέση ἡ ἀσπίς, ἡ χεὶρ ἐτραυματίσθη
 ἀφοπλισθεῖσα, ἡ λαιὰ, τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Γάλλου.
 Τοῦ δ' ἄλλου πρὸς ἀριστεράν ἡ παρεὶα ἐσχίσθη
 δι' οὗ κατάγει τραύματος ὁ Βουλλίων μέγας.
 Ἐν ᾧ δὲ κλονιζόμενος ἦν εἰς σκοτοδινίαν,
 ἔπεσεν, ἐπιθάνατον τρωθεὶς εἰς τὴν κοιλίαν.

Ἀπέθανεν ὁ Ἐμιράν. Φυγὰδων μόλις σμήνη
 ἀπέμειναν ἐκ τῶν στρατῶν τῶν πολυπληθεστάτων.
 Τὴν τῶν φυγόντων διώξιν ὁ Βουλλίων ἀφήνει.
 Τὸν δ' Ἀλταμόρον βλέπων δς, ἀνάπλεως αἱμάτων,
 πεζὸς, ἡμίσιος, θραυσθὲν τὸ ξίφος τοῦ ἐκίνει,
 ὑπὸ χιλίων φονικῶν περιζώστον δοράτων,
 ἀνέκραξεν· « Ἀφῆτέ τον. Σὺ δ' ἄνευ φόβου μεῖνε.
 » Ὁ Γοδεφρείδος εἶμ' ἐγώ. Αἰχμάλωτός μου γίνε. »

441

Ὁ δὲ, ἂν καὶ οὐδέποτε πρὶν εἶχε ταπεινώσει
τὴν φρένα τὴν ἀγέρωχον ἐνώπιον ἀνθρώπων,
τὸ μέγ' ἀκούσας ὄνομα, ὃ εἶχε διαδώσει
ἡ φήμη ἀπὸ τοῦ βορρᾶ καὶ μέχρις Αἰθιοπῶν,
τῷ εἶπεν· «Ὡς ἐπιθυμεῖς γενέσθω. Προσκυνῶ σοι.
» Ἀξίζεις. (Καὶ τῷ ἔδωκε τὰ ὄπλα.) Ἄλλ' εἰς τρόπον
» ἔσται ἡ παραδοῦσά σοι τὸν Ἀλταμόρον νίκη,
» ὥστε καὶ δόξα καὶ χρυσὸς πολὺς θά σοι ἀνήκη.

442

» Ἡ εὐσεβής μου σύζυγος θενὰ μ' ἐξαγοράσῃ
» διὰ παντός μου τοῦ χρυσοῦ, διὰ τῶν ἀδαμάντων.»
— «Ὁ οὐρανός, ἀπήντησεν αὐτός, δὲν μ' ἔχει πλάσει
» ἐπιθυμίας θησαυρῶν νὰ τρέφω ἀπεράντων.
» Σὺ ἔχε ὅσα κέκτησαι ἐν τῇ Περσίᾳ πάσῃ
» καὶ ὅσα ἐν τῇ Ἰνδικῇ. Κύριος ἔσο πάντων.
» Ἐπὶ χρυσῷ τιμήματι ζωᾶς δὲν ἀπονέμω.
» Δὲν ἦλθα πρὸς ἐμπόριον, ἀλλὰ ἐπὶ πολέμῳ.»

443

Ὡς εἶπε, καὶ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς ὁπαδοῖς του,
καὶ τρέχων ἠκολούθησε τὰ ἔχνη τῶν φευγόντων.
Κατὰ τὸ τεῖχος φεύγουσιν αὐτοί· ἀλλὰ κ' ἐγγὺς του
κ' ἐντός, δὲν διαφεύγουσι ποσῶς τὸν ὀλεθρόν των.
Καὶ τοῦτο πίπτει· κ' ἔφερε σφαγὴν ἢ ἄλωσίς του
νέαν, καὶ λάβρος ποταμὸς αἱμάτων προῤῥεόντων
τοὺς κόσμους τοὺς βαρβαρικοὺς, τὸ πλῆθος τῶν λαφύρων
κυλῖει εἰς τὸ κῆμά του, καὶ τὰ μολύνει φθέρων.

Ὁ Βουλλιών ἐνίκησε. Δὲν εἶχεν ἔτι δύσει
ὁ ἥλιος, κ' ἐξέπεμπεν ἀκτῖνας φωτεινάς του,
ὅτ' ἐν τῇ πόλει ἔφερε τῇ ἐλευθερωθείσῃ
εἰς τοῦ Χριστοῦ τὸ μέλαθρον τοὺς ἐλευθερωτάς του·
καὶ πρὶν τὸν αἱματόβρεκτον μανδύαν του ἀφήσῃ,
εἰς τὸν ναὸν ὠδήγησε τοὺς συμπολεμιστάς του.
Τὰ ὅπλα του ἀνήρτησεν ἐνταῦθα, κ' ἐδεήθη
ἐν κατανύξει τῆς ψυχῆς, τελέσας ὁ ἡγχιήθη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΡΑΨΩΔΙΑ ΙΑ'

Στροφή 7

Γουλλιέλμος, ἐπίσκοπος Ὁραγγίας. Ἀδεμάρος, ἐπίσκοπος Πογγίου ἐν Λαγγεδόκη. (Ἰδ. Ῥαψῶδ. Α', στρ. 38-39).

Καὶ σέ, τὸν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν.

Στροφή 8

Καὶ σέ, τὸν ἀπόστολον Πέτρον.

Στροφή 9

Καὶ σέ, ὦ κόρη σὺ πιστὴ, τὴν Μαρίαν ἐκ Βετανίας, ἀδελφὴν τῆς Μάρθας καὶ τοῦ Λαζάρου.

Στροφή 40

Ἰωσαφάτ, κοιλὰς στενὴ, μῆκος ἔχουσα δύο μιλίων, καὶ προσεχὴς τῇ Ἱερουσαλήμ.

Στροφή 23

Ἐντὸς τοῦ Κλαραμόντου. Πρὸς ἐξέγερσιν τῶν πνευμάτων διὰ τὰς σταυροφορίας δύο συνεκλήθησαν σύνοδοι ὑπὸ τοῦ Πάπα Οὐρβανοῦ Β', ἡ μὲν ἐν Πλακεντία, ἔχουσα ἄλλον κυρίως σκοπὸν, ἀλλ' ὑφ' Ἑλλήνων ἀρχιερέων προτραπεῖσα καὶ εἰς ὑπεράσπισιν τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς, καὶ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν ἀγίων τόπων· ἡ δὲ ἐν Κλαραμοντίῳ τῆς Γαλλίας, δι' ἧς ὁ Οὐρβανὸς, Γάλλος καὶ αὐτὸς τὴν καταγωγὴν, ἠθέλησε καὶ κατώρθωσεν νὰ ἐξάψῃ τὸν εὐφλεκτον ζῆλον τῶν συμπατριωτῶν του. Ἡ τότε θερμὴ θερηκευτικὴ πίστις τῶν Χριστιανῶν, ὁ κατὰ

τὸ τέλος τῆς πρώτης Χριστιανικῆς Χιλιετηρίδος γενικῶς ἐπικρατήσας φόβος τοῦ προσεχοῦς τέλους τοῦ κόσμου, τὸ τυχοδιωκτικὸν πνεῦμα τῆς φιλοπολέμου νεολαίας, καὶ τινων καὶ ἡ φιλοκέρδεια, ἄλλων δ' ἡ φιλοδοξία, συνετέλεσαν οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν πρόοδον τῆς ιδέας τῶν σταυροφοριῶν.

Στροφή 25

Ἑπτὰ ἀροτήρων, septens triones, ἡ ἄμαξα τῆς Ἀρκτου.

Στροφή 28

Τῆς Δήλου ἡ παρθένος, ἡ Ἀρτεμις.

Στροφή 42

Δευτερότοκον, Γουλλιέλμον, τὸν Βρεταννὸν ἡγεμονόπαιδα. (Ἰδ. Ῥαψ. Α', στρ. 44.—Ῥαψ. Ι', στρ. 59).

Στροφή 43

Ὁ δὲ τῆς Φλάνδρας, Ροβέρτος. (Ἰδ. Ῥαψ. Α', στρ. 43-44.—Ῥαψ. ΙΗ', στρ. 65.—Ῥαψ. Κ', στρ. 9, 71).

Στροφή 45

Παλαμήδης, Λομβαρδὸς μαχητής. (Ἰδ. Ῥαψ. Α', στρ. 55).

Στροφή 48

Ἑψηγμένα βροχή, ἡ χάλαζα.

Στροφή 49

Ὁ τύραννος τῆς Νικαίας, Σολιμάνος. (Ἰδ. Ῥαψ. Ζ', στρ. 38.—Ῥαψ. Θ', στρ. 16.—Ῥαψ. Ι', στρ. 8).

Στροφή 61

Γαλλίδες, οὐχὶ *Γάλλοι*, ὡς τὸ τοῦ Βιργιλίου: O vere Phrygiae, neque enim Phryges. (Æn. IX, 617).

Στροφή 66

Κεραστὰς, εἶδος κερασφόρων ὄφειων, ἐκ τῶν μᾶλλον ἰοβόλων.

Στροφή 72

Δίχταμον, εἶδος χόρτου (Διοσκ. Γ, 37), ὑποτιθέμενον ἰαματικόν, ἰδίως τῶν τραυμάτων. (Virgil. Æn. XII, 411).

Στροφή 73

Ὁρέων ἀπωτάτων, τῆς Κρητικῆς Ἰδης.

ΡΑΨΩΔΙΑ IB'

Στροφή 17

"Υλας πυρπολικάς. Αὗται ἦσαν τὸ Ἑλληνικὸν πῦρ, περὶ οὗ πολὺς γίνεται λόγος παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς. Περιγράφεται. δ' αὐτὸ ὡς ὑγρὸν, δυνάμενον νὰ σφενδονισθῇ εἰς πᾶσαν διεύθυνσιν, καὶ μὴ σβυνόμενον, ἀλλὰ μάλιστα ἐξαπτόμενον ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Τινὲς τὸ νομίζουσιν ἐφεύρεμα τῶν Περσῶν παρ' οἷς πολλὴ ὑπάρχει ἡ νάφθα. Καὶ οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον τὸ λεγόμενον oleum incendiarium, συγκείμενον ἐξ ἀσφάλτου, θείου καὶ πίσσης ὑγρᾶς. Τὸ δ' Ἑλληνικὸν λέγεται ἐφευρεθὲν ὑπὸ Καλινίκου τοῦ Ἡλιοπολίτου, ἐπὶ Κωνσταντίνου τοῦ Πωγωνάτου, ἀποτεφρώσαντος δι' αὐτοῦ τὸν Ἀραβικὸν στόλον πρὸ τῆς Κυζίκου. Κατὰ τῶν σταυροφόρων οἱ Ἀσιανοὶ μετεχειρίσθησαν πολλάκις καὶ ἐπιτυχέστατα ἐμπρηστικάς ὕλας ὧν βάσις ἦν ἡ νάφθα ἢ πετρέλαιον, τὸ παραγόμενον πλησίον τοῦ Βαγδατίου.

Στροφή 22

Τὴν διήγησιν ταύτην ἐδανείσθη ὁ ποιητὴς ἀπὸ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Αἰλιοδώρου, τοῦ ἐπιγραφομένου «Αἰθιοπικά.» Ὁ Αἰλιοδῶρος, ἐπίσκοπος Τρίκκης ἐν Θεσσαλίᾳ (Τρικκάλων), ἐζη ἐπὶ Θεοδοσίου τοῦ Μεγάλου, περὶ τὰ 390 μ. Χ. Ἡ Αἰθιοπὶς Χλωρίνδα τοῦ Τάσσου εἶναι ἡ Αἰθιοπὶς Χαρίκλεια τοῦ Αἰλιοδώρου, ἀμφοτέραι ἀγαθαὶ τοξότιδες, ἀμφοτέραι λευκαὶ ἐκ μελανῶν γονέων, τὸ χρῶμα λαβοῦσαι ἐξ εἰκόνος ἣν ἡ μήτηρ ἐθαύμαζε πρὸ τῆς γεννήσεώς των, ἀμφοτέραι δ' ἐπίσης πρὸς ἀποφυγὴν ἀδίκων ὑπονομιῶν ἐξετέθησαν εἰς τὰ θηρία, καὶ ἐσώθησαν ὑπ' εὐσπλαγγνῶν ὑπηρετῶν. Τὴν Χλωρίνδαν ὁμοῦς ἐθήλασε τίγρις, δι' ἧς καὶ αὐτὴ ἀπέβη ὠμωτέρα τῆς ἡρώϊδος τοῦ Ἑλλήνος μυθιστοριογράφου. Τὰ Αἰθιοπικά τοῦ Αἰλιοδώρου ἦσαν γνωστὰ εἰς τὸν Τάσσον. Ὅτε μετέβη εἰς Γαλλίαν, εἰς τὴν αὐλὴν Καρόλου τοῦ Θ', τὸ μυθιστόρημα ἐκεῖνο ἀνεγινώσκετο μετὰ πόθου ὑπὸ τῶν αὐλικῶν ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ Ἀμιότου· ὁ δὲ Τάσσος τοῖς ὑπεσχέθη ὅτι θέλει μεταφέρει τὰς κυριωτέρας σκηνὰς αὐτοῦ εἰς

τὸν Ἰταλικὸν Παρνασσόν, καὶ τοῦτο ἔπραξε διὰ τῆς ἐπινοίας τῆς Χλωρίνδας.

Στροφή 25

Τῆς γῆς τὰ ἔθιμα. Λέγεται ὅτι παρ' αὐτοῖς οἱ μὲν ἄρρενες δὲν ἐβαπτίζοντο πρὸ τῆς 40^{ης} ἡμέρας ἀπὸ τῆς γεννήσεώς των, τὰ δὲ θήλεα πρὸ τῆς 50^{ης}.

Στροφή 28

Πολιμιστὰ οὐράνιε, λέγει τὸν ἅγιον Γεώργιον.

Στροφή 48

Ἡ πύλη ἢ χρυσή. Ἐκεῖτο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀνατολικοῦ τεύχους, ἀπέναντι τῆς κοιλάδος Ἰωσαφάτ καὶ τοῦ ὄρους τῶν Ἑλαιῶν.

ΠΑΡΩΔΙΑ II'

Στροφή 44

Νασαμώνων... Γαραμάντων. Ἀμφότεροι οὗτοι οἱ λαοὶ κατόικουν τὴν ἔσω Ἀφρικὴν, μεσημβρινῶς τῆς Κυρηναϊκῆς. Οἱ πρῶτοι, καθ' Ἡρόδοτον (Δ, 172) διητῶντο νομαδικῶς καὶ πειρατικῶς ἐν τῷ μέσῳ τῆς μεγάλης Σύρτεως, ὅπου πρὶν κατόικουν οἱ Ψίλλοι, λαὸς τοὺς ὅφεις ἡμερῶν, καὶ διὰ βροφῆσεως τὸ δηλητήριον αὐτῶν ἰῶν, ὁ κατὰ μὲν τινὰς ταγεῖς ὑπὸ τὰς ἄμμους τῆς ἐρήμου, κατὰ δ' ἄλλους ἐξολοθρευθεὶς ὑπὸ τῶν Νασαμώνων. Οὗτοι δὲ λέγονται τῶν φοινίκων τὸ ἐμπόριον ἰδίῳς μετερχόμενοι, καὶ μετέβαινον ἐτησίως εἰς Αὐγίλαν (Αὐτζελά), ὅπου καὶ τὴν σήμερον συρρέουσι πρὸς ἐμπορίαν οἱ Ἀραβες τῆς Βεγγάσης. Ἐκεῖ δὲ εἰς πόλιν κειμένην παρὰ τὰς ὄχθας τῆς πηγῆς Σιβίλλας (κατὰ Στέφανον τὸν Βυζάντιον) ἐπεκαλοῦντο καὶ ἐσυμβουλεύοντο τὰς ψυχὰς τῶν ἀποθανόντων, καὶ ἐπὶ τῶν τάφων κοιμώμενοι, περιέμενον αὐτῶν τὴν ἐμφάνισιν. Ὁ Σκύλλαξ, περὶ τὰ 390 π. Χ. δὲν γνωρίζει κατὰ τὰ μέρη ἐκεῖνα τῆς Λιβύας ἄλλον λαὸν πλὴν τῶν Νασαμώνων, καὶ τοῦτο βεβαίως διότι οἱ Ψίλλοι εἶχον καταστραφῇ ἤδη ἀπὸ τοῦ 440.— Οἱ δὲ Γαραμάντες, τὰ ἔτι νοτιώτερα, μεταξὺ Νίγρου καὶ Αἰθιοπίας ἔχοντες, λέ-

γονται μέγας λαός ὑπὸ τοῦ Ἡροδότου, ἀπέχων τριάκοντα ἡμερῶν ὁδὸν ἀπὸ τῶν Λωτοφάγων. Οἱ δὲ νεώτεροι Γεωγράφοι, ἐπειδὴ οἱ Λωτοφάγοι ὄκουν νοτιοδυτικῶς τῶν Ψίλλων, ἐκ Τριπόλεως μέχρι τῆς μικρᾶς Σύρτεως, παραδέχονται ὅτι ἡ χώρα τῶν Γαραμάντων ἦν αὐτὴ ἡ ἀρχαία Φασανία, τὸ σημερινὸν Φεζζάν. Κατὰ τοὺς ἱστορικοὺς οἱ Γαράμαντες διέτρεχον τὴν Αἰθιοπίαν πρὸς ἀνθρωποθήραν καὶ ἀνθρωπεμπορίαν ὥς καὶ μέχρι τοῦδε οἱ βάρβαροι λαοὶ τοῦ Φεζζάν. Τὸ κλίμα τῶν δύο τούτων χωρῶν, ὥς καὶ τῆς γεωγραφικῆς αὐτῶν θέσεως, εἶναι θερμότατον, καὶ ὅταν μάλιστα πνέῃ ὁ σιμὸν τῆς ἐρήμου, οἱ κάτοικοι τοῦ Φεζζάν οὐδὲ ν' ἀναπνέωσι δύνανται ἄνευ ἀδιακόπου καταβρέξεως τῶν κατοικιῶν των. Ἐκτὸς δὲ τούτου οἱ σφοδρότατοι αὐτῷ ἀνεμοὶ πληροῦσιν ἄμμου τὴν ἀτμοσφαῖραν καὶ καθιστῶσιν αὐτὴν πνιγνρὰν, καθαριζομένην μόνον ὑπὸ τῶν καταστρεπτικῶν τρικυμιῶν αἵτινες μαίνονται εἰς τοὺς τροπικούς.

Στροφή 24

Ἀλκαστος, ἀρχηγὸς τῶν Ἑλβετῶν.

Στροφή 59

Σιλοῆς, ῥυαξ παρὰ τὴν Ἱερουσαλήμ, ῥέων ὑπὸ τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Μόρφας.

Στροφή 68 καὶ 69

Τὰ ἐνταῦθα περιγραφόμενα εἰσὶν ἀναχρονισμός. Ἡ πείνα καὶ ἡ δίψα, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ λειποταξία ἐνέσκηψαν εἰς τὸν στρατὸν τῶν Σταυροφόρων πολὺ πρὶν. Ἀμα μετὰ τὴν ἔλευσίν των εἰς τὴν Ἀσίαν, ἐπολιόρκησαν τὴν Ἀντιόχειαν κατὰ προτροπὴν τοῦ Δουκὸς τῆς Λωραίνης καὶ τοῦ ἐπιτρόπου τοῦ πάππα Ἀδεμάρου, μὴ πεισθέντες εἰς τὰς συμβουλάς τῶν ἐμπειροτέρων, οἵτινες ἤθελον νὰ περιμείνωσι μέχρι τοῦ ἔαρος περὶ τὰ παράλια τὰ βοήθηματα καὶ ἐφόδια ἃ τοῖς εἶχον ὑποσχεθῇ ἐκ Βυζαντίου καὶ ἐκ τῆς Εὐρώπης. Πρῶτος ἐγκατέλειπε κρυφίως τὸ στρατόπεδον Γουλλιέλμος, ὁ ὑποκόμης τοῦ Μελύνου. Αὐτὸς ὁ Πέτρος ὁ Ἐρμηίτης, ὁ τοὺς ἱππότες εἰς τὴν σταυροφορίαν ἐξεγείρας, ἀπολέσας

πᾶσαν ἐπ' αὐτῶν ἐξουσίαν καὶ ἐπιβρόχην, ἐδραπέτευσεν ἐπίσης ἐν ἐντελεῖ ἀπογνώσει, καὶ ἀδυνατῶν ν' ἀνθέξῃ περαιτέρω εἰς τὰς στερήσεις καὶ κακουχίας. Ἄλλ' ὁ Ταγκρέδης συλλαβὼν ἐπανεφέρε καὶ αὐτὸν καὶ τὸν Γουλλιέλμον, καὶ ἀμφοτέροι ἀτιμωτικῶς ἐπεπλήχθησαν, καὶ ποινὴ θανάτου κατεψηφίσθη ἔκτοτε κατὰ τῶν λειποτακτῶν. Μεταξὺ τούτων ἦτον ἡ ὑποτίθεται καὶ ὁ Γραικὸς Τατῖνος.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΙΔ'

Στροφή 5

Οὐγῶν, ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βασιλέως τῆς Γαλλίας. (Ίδ. 'Ραψ. Α', στρ. 37.—'Ραψ. ΙΗ', στρ. 94.)

Στροφή 7

Τὸ ἐνύπνιον τοῦ Γοδεφρείδου δὲν εἶναι ἐντελῶς τῆς ἐπινοίας τοῦ ποιητοῦ, ὅστις ἠρύσατο τὴν περὶ αὐτοῦ παράδοσιν ἐξ ἐνὸς τῶν χρονογράφων τῆς σταυροφορίας, 'Ραιμόνδου τοῦ 'Αγίλης.

Στροφή 8

Αὐτάδε ἰφορ, τὸν Βαλδοβῖνον τῆς Ἐδέσσης, διαδεχθέντα τὸν Γοδεφρείδον εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἱερουσαλήμ.

Στροφή 27

'Ο *Πρίγκηψ* τῆς *Δαρίας*, ὁ Κάρολος. (Ίδ. 'Ραψ. Η', στρ. 2.)

Στροφή 38

Τάραϊς, ὁ Δῶν, ὁ χωρίζων τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τῆς Ἀσίας.

Στροφή 70

Ἡ ρῆσος δέ, καὶ σύστημα *τινῶν* αὐτῇ *γειτόνων*, *ἐπωρυμίας* ἔλαβεν ἐκ τῆς *Εὐδαιμονίας*.

Τὴν ἰδέαν καὶ τὴν περιγραφὴν τῶν *Εὐδαιμόνων* τούτων *ρήσων* ἐδύνατο νὰ δανεισθῇ ὁ Τάσσος καὶ ἐκ τῆς ἀρχαιότητος καὶ ἐκ τοῦ μεσαιῶνος, καὶ σχεδὸν καὶ ἐκ τῶν συγχρόνων αὐτῷ παραδόσεων. Κατὰ τοὺς ἀρχαίους ὁ κόσμος ὠρίζετο πρὸς δυσμὰς ὑπὸ δύο θαυμασίων χωρῶν, ὧν ἡ μὲν κατ' αὐτὴν τὴν εἴσοδον τοῦ Ὠκεανοῦ, κατῳκεῖτο ὑπὸ τῶν νυκτοβίων Κιμμερίων, οὐδέποτε ἐβόλεπε τὸν ἥλιον ἢ ἀνχτέλλοντα ἢ δύοντα, καὶ ἦν γεί-

των τῆς τῶν νεκρῶν κατοικίας (Ὅμηρ. Ὀδύσσ. Α, 13). Νοτιώτερον δὲ τῶν Κιμμερίων, ἐν αὐτῷ τῷ Ὤκεανῷ, ὑπετίθεντο αἱ νῆσοι τῶν Μακάρων, ἢ τὰ Ἡλύσια, ὅπου μετὰ θάνατον διητῶντο οἱ ἥρωες ἐν διηνεκεῖ εὐδαιμονίᾳ (Ὅμ. Ὀδύσσ. Δ, 567). Κατ' ἀρχὰς αἱ δόξαι αὗται ἐπεκράτουν παρὰ τοῖς Φοίνιξι, καὶ διεδίδοντο ὑπ' αὐτῶν ὠφελοῦσαι αὐτοὺς εἰς τὰς ὑπερθαλασσίους πλανήσεις των, καὶ πιστευόμεναι ἔτι μᾶλλον ἔνεκα αὐτῶν. Ἡ ὑπὸ τῶν Καρχηδονίων ἀνεκάλυψις ἐν τῷ Ἀτλαντικῷ Ὤκεανῷ τῶν Κασσιτερίδων νήσων, αἵτινες ὑποτίθενται οὖσαι αἱ σημεριναὶ Σορλίγγαι, καὶ ἀφ' ὧν ἤρουντο τὸν Κασσίτερον, ἐπέκύρωσε τὰς περὶ Ἡλυσίων καὶ κήπων τῶν Ἑσπερίδων πεποιθήσεις τῶν Ἑλλήνων, καὶ τὰς περὶ ὑπάρξεως τῆς Ἀτλαντίδος ἢν ἔψαλλεν ὁ Σόλων, καὶ ἥς μνημονεύει ὁ Πλάτων. Μετὰ δὲ τὴν ἀποίκησιν τῆς Κυρηναικῆς καὶ τὰς ὁδοιπορίας τοῦ Ἡροδότου, οἱ ἐν Αἰγύπτῳ Ἕλληνες ἤρξαντο τιθέμενοι τοὺς κήπους τῶν Ἑσπερίδων κατὰ τὰς Ὁάσεις, ἢ εἰς ἐξαιρετικῶς εὐφορά των χωρία ὄντα ἢ ὑποτιθέμενα παρὰ τὴν μεγάλην Σύρτιν. Ἀφ' οὗτου δὲ οἱ Φωκαεῖς, ὑπερβάντες τὰς Ἡρακλείας στήλας, ἤρξαντο πλέοντες τὸν δυτικὸν Ὤκεανόν, ἐκεῖ ἢ Ἑλληνικὴ φαντασία μετέφερεν ἀπὸ τῶν ἀξένων υπερβορείων θαλασσῶν τὰς κατοικίας τῶν Εὐδαιμόνων. Ἐπὶ Ῥωμαίων, ἐξόριστος ὁ Σιρτόπιος, ἀπὸ τῆς Ἰσπανίας ἐπλευσε ζητῶν νέαν πατρίδα πρὸς δύο νήσους τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ὧν εἶχεν ἀκούσει φημιζομένην τὴν εὐφορίαν καὶ τοῦ κλίματος τὴν γλυκύτητα. Μετὰ εἴκοσι δ' ἔτη ὁ Στάτιος Σεβόστος, ἐκ Γαδείρων, πάσας συλλέξας τὰς ἐνδεχομένας πληροφορίας περὶ τῆς θέσεως τῶν δυτικῶν τούτων νήσων, ἐπλευσε καὶ ἀνεκάλυψε πέντε, δυτικῶς τῆς Ἀφρικῆς κατὰ τὴν τριακοστὴν μοῖραν βορείου πλάτους, εἰς αἷς ἄλλα διδαι αὐτὸς ὀνόματα, ὀλίγον δὲ παραλλαγέντα μετὰ ταῦτα ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Μαυριτανίας Ἰόβα, αἵτινες δ' εἰσὶν αἱ Κανάριοι, αἱ σήμερον καλούμεναι Λανζαρότα, Ἀλλεγράνζα, Κιάρρα, Λοβὸς, καὶ Φορτιβεντίρα. Ἐκτοτε δ' οὐδέποτε ἐπαύσαντο αἱ ὠραῖαι αὗται νῆσοι ἔλκουσαι

τὴν προσοχὴν, καὶ ἐγνώριζον αὐτὰς καὶ οἱ Ἀραβες Γεωγράφοι, ἐπικαλοῦντες αὐτὰς *Xalidat*, ὡς φαίνεται ὅτι ἐγνώριζον καὶ τὴν Κιερίφφαν, ἣν ὠνόμαζαν *Χαρασάρ*. Αὕτη δ' ἡ νῆσος ἐν γεωγραφικῷ τινι χάρτῃ χαραχθέντι ἐν Καστιλία σημειοῦται διὰ τῆς ἐπωνυμίας *Νῆσος τῆς κολάσεως* (*Isola d'Inferno*), ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι μέχρι τῶν χρόνων ἀκόμη ἐκείνων διετηροῦντο ἀπηχήσεις τῶν ἀρχαίων παραδόσεων περὶ Κιμμερίων καὶ νήσων τῶν Μακάρων. (*Id. d'Anville, Géogr. anc. σελ. 218, Paris, 1769.—Malte-Brun, Hist. de la Géogr. T. I, σελ. 35-37. 88-99. 227-234. 439-524.—Alex. Humboldt, Exam. crit. de l'hist. de la géogr. du nouveau cont. et des progrès de l'astronomie nautique aux XVe et XVIe siècles, T. II. Ὁ δὲ Τάσσος, καὶ χωρὶς ν' ἀνατρέξῃ εἰς τὴν ἀρχαιότητα, ἐδύνατο ν' ἀρκεσθῇ εἰς τὰς ἐπ' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Πορτογάλλων περιηγητῶν καὶ ἱστορικῶν διαδιδόμενας ὑπερβολικὰς περιγραφὰς τῆς καλλονῆς τῶν Καναρίων νήσων. Εἰς ἐξ αὐτῶν (ἀνώνυμος, ὑπὸ τοῦ Μασούη μνημονευόμενος) γράφει: «Οἱ τὰς χώρας ἐκείνας οἰκοῦντες βιοῦσιν ἀπόνως καὶ ἀπραγμόνως, οὐδόλως ἀγωνιζόμενοι δι' ὅσα ἡμᾶς βασανίζουσιν. Ἐδαφος εὐφορώτατον, κλίμα χαριέστατον καὶ λίαν εὐκραές, παρέχει πᾶσαν ἄνεσιν τοῦ βίου καὶ πᾶσαν ἀπόλαυσιν. Αἱ πεδιάδες εἰσὶν ὠραίαι, καὶ διαρρέονται ὑπὸ ρυάκων καὶ ποταμῶν. Ὑπάρχουσι δ' ἐκεῖ καὶ ὑψηλοὶ βράχοι, καὶ χεῖμαρροι, καὶ ρεύματα μικρὰ καὶ μεγάλα, στρέφοντα ὑδρομύλους. Ἡ παραλία εἶναι εὐθεῖα καὶ ὁμαλὴ, καὶ ἡ χλόη αὐτῆς εἶναι πρασίνη, ὡς ἂν δὲν προσεβάλλετο ὑπὸ τῆς θαλάσσης. Τὰ δένδρα εὐθυτενῇ καὶ οὐδόλως ἡκρωτηριασμένα, ἀποδεικνύουσιν ὅτι οὐδέποτε πνέρουσιν ἐκεῖ τρικυμῖαι. Πλὴν δὲ τούτων καὶ ἄλλαι τέρψεις ὑπάρχουσιν ἐκεῖ, μάλιστα δὲ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου ἀντηχοῦσι τὰ δάση ἐκ συμφωνιῶν χιλιάδων πτηνῶν, ἐν οἷς ἀκούονται αἱ ἀηδόνες, οἱ κόσσυφοι, αἱ ἀκανθυλλίδες, αἱ χελιδόνες, καὶ αὐτοὶ οἱ τέττιγες καὶ οἱ γρύλλοι. Τὴν αὐγὴν καὶ τὸ ἐσπέρας παμποῖκιλα*

ἄνθη καὶ χόρτα ἀποπνέουσι γλυκυτάτας εὐωδίας. Τόσον δ' εὐάερον καὶ ὑγιεινὸν εἶναι τὸ κλίμα, ὥστε οὐδεὶς ποτ' ἐκεῖ ἀσθενεῖ. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει οὐδ' ἄμμος, οὐδ' ἄκανθαι, οὐδ' ἀκανθώδη δένδρα, οὐδὲ βάλτοι, οὐδ' ἐχιδναὶ ἢ ἄλλοι ὄφεις, οὐδὲ κροκόδειλοι εἰς τοὺς ποταμοὺς, οὐδὲ κάμπαι, οὐδὲ κώνωπες, ὅπερ εἶναι τὸ μέγιστον τῶν πλεονεκτημάτων. Ἐν γένει δ' ἡ χώρα ἐκείνη δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς ἐγγύριον παράδεισον.»

ΡΑΨΩΔΙΑ ΙΕ'

Στροφή 15

Ῥάφια, πόλις ἐπὶ τῆς Μεσογείου, μεταξὺ Γάζης καὶ Ῥινόκερας, περίφημος διὰ τὴν νίκην Πτολεμαίου τοῦ Φιλοπάτορος, Βασιλέως τῆς Αἰγύπτου, κατ' Ἀντιόχου τοῦ Μεγάλου, Βασιλέως τῆς Συρίας.

Ῥινόκερα, πόλις κτισθεῖσα ὑπὸ Ἀκτισάβου, βασιλέως τῆς Αἰθιοπίας, καὶ κατοικηθεῖσα ὑπὸ πειρατῶν, ἐχόντων κεκομμέναις τὰς ῥίνας.

Ὅρος, τὸ Κάσσιον, παρὰ τὴν Σερβωνίδα λίμνην.

Στροφή 16

Τὴν πόλιν, τὴν Ἀλεξάνδρειαν.

Φάρος, ἡ ἀρχαιότερον Κάνωπος νῆσος, προκειμένη τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἐπ' αὐτῆς Πτολεμαῖος ὁ Σωτὴρ ἤγειρε μέγαν φανὸν εἰς ὁδηγίαν τῶν εἰσπλεόντων.

Στροφή 17

Μαρμαρική, χώρα τῆς Ἀφρικῆς, μεταξὺ τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς Κυρηναϊκῆς.

Κυρήνη ἡ Πεντάπολις, ὡς περιέχουσα τὰς πέντε πόλεις Κυρήνην, Ἀπολλωνίαν, Πτολεμαίδα, Ἀρσινόην καὶ Βερενίκην. Ἡ νῦν Ἀλγερία.

Στροφή 18

Μάγρα, ποταμὸς τῆς Βαρβαρίας, ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς Τριπόλεως.

Ἀλζέρβη, νησίδιον παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Ζέρβην.

Στροφή 49

Ποῦ ἄλλοτε ἡ Καρχηδὼν ὑπῆρξεν. Ὡς γνωστὸν ἡ ἀρχαία Καρχηδὼν ἔκειτο παρὰ τὴν Τύνιδα. Ἀλλ' ἡ πόλις τῆς Διδοῦς κατεστράφη κατὰ τὰ 446 πρὸ Χριστοῦ ὑπὸ τοῦ Ὑπάτου Πουβλίου Κορνηλίου Σκηπίωνος, μετ' ἀρῶν ἀπαγορεύσαντος τὴν ἀνοικοδόμησιν αὐτῆς. Ἀλλ' ἐπ' Αὐγούστου ἀνηγέρθη ἑτέρα πόλις Ῥωμαϊκὴ, μεσημβρινῶς τῆς προτέρας, τὸ *jus italicum* λαβοῦσα ὑπὸ Σεπτιμίου Σεβήρου, καὶ εἰς ἀκμὴν ἀφίχθεῖσα ἰδίως ἐπὶ Διοκλητιανοῦ. Γενομένη δὲ μετὰ ταῦτα ἔδρα τῶν Βανδάλων βασιλέων, ἡρημώθη αὖθις ὑπὸ Χασσάν, τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Καλίσφρου Ἀβδούλ-Μελέκ-Βέν-Μερβάν, καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων ταύτης τῆς πόλεως ἀνηγέρθη μετὰ ταῦτα ἡ Τύνις, ἐν ᾗ διάφορα ἐτισώζονται Ῥωμαϊκὰ ἐρείπια.

Λιλυδαῖον, Ἀκρωτήριον τῆς Σικελίας πρὸς τὴν Ἀφρικὴν.

Στροφή 20

Βισέρτα, παράλιος πόλις τῆς Τύνιδος.

Στροφή 21

Βουγία, πόλις ἐν τῇ Ἀλγερίᾳ.

Ὠράνη, πόλις τῆς Βαρβαρίας, ὑποκειμένη τῇ Ἀλγερίᾳ.

Τιγγιτάνη, εὐρεῖα χώρα τῆς Ἀφρικῆς, ἡ τὴν σήμερον περιέχουσα τὸ Μαρόκον καὶ τὸ Φέζ.

Στροφή 22

Θάλασσα εἰς θάλασσαν, εἰς τὸν πορθμὸν τοῦ Γιβραλτάρ, ἔχοντα ἐν Ἰσπανίᾳ τὸ ὄρος Κάλπην, ἐν Ἀφρικῇ τὸ ὄρος Ἀβίλην, τὴν σήμερον καλούμενον Σκιμίαν.

Στροφή 30-32

Ὁ Ἰταλὸς Ὅμηρος δικαίως ψάλλει τὴν δόξαν τοῦ Ἰταλοῦ Ὀδυσσεώς, ὅστις διὰ τῆς τόλμης καὶ μεγαλοφυΐας του ἐδιπλασίασε τῆς γῆς τὴν ἑκτασιν. Πάντες δὲν ἦσαν τότε ἐπίσης δίκαιοι πρὸς τὸν μέγαν ἄνδρα, καὶ πολλοὶ τὸν ἐθεώρουν ὡς φαντασιοκόπον ἢ ἀπαταιῶνα. Τὸν Κολόμβον ὁμῶς ἐξώρμησαν

εἰς τὴν μεγάλην του ἀνακάλυσιν ἡ μεγαλοφυΐα του, ἡ μακρά του ναυτική πεῖρα, τῶν ἀρχαίων αἱ ἐπιστημονικαὶ δόξαι, τῶν Ἀράβων αἱ παραδόσεις, αἱ κοσμογραφικαὶ σκέψεις τῶν νεωτέρων Ἱταλῶν καὶ Γερμανῶν, αἱ διηγήσεις τοῦ Μάρκου Πόλου, τὰ παράδοξα συγγράμματα τοῦ Πέτρου Ἀβιλλῆ, καὶ αἱ ἀστρονομικαὶ θεωρίαι τῶν φίλων του Τοσκανέλλη καὶ Μαρτίνου τοῦ Βοημοῦ. Ὁ δὲ λόγος ὁ κινήσας αὐτὸν εἰς τὴν ῥιψοκίνδυνον ἐπιχείρησιν ἦν φύσεως τοιαύτης, ὥστε νὰ διεγείρῃ πᾶσαν τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ τὴν συμπάθειαν. Ὁ Κολόμβος ἐπίστευεν εἰς τὴν τότε εὐρέως διαδεδομένην ιδέαν τοῦ προσεχοῦς τέλους τοῦ κόσμου, ὃ συνεπεία παραδόξων ὑπολογισμῶν ὥριζεν εἰς τὸ ἔτος 1656. Πεποιθὼς λοιπὸν ὅτι διὰ τοῦ Δυτικοῦ Ὤκεανοῦ ἐδύνατο νὰ φθάσῃ εἰς τὰς ἀνατολικὰς ὄχθας τῆς Ἀσίας, κατοικουμένης ὑπὸ λαῶν ἀγνώστων, καὶ βριθούσας χρυσοῦ καὶ ἄλλων θησαυρῶν, ἐνόμιζε καθήκόν του ν' ἀνακαλύψῃ τοὺς τόπους ἐκείνους, ἵνα πρὸ τῆς γενικῆς συντελείας τοῖς μὲν λαοῖς διδάξῃ τὴν ἀληθῆ πίστιν, καὶ οὕτω σώσῃ αὐτοὺς ἐν καιρῷ, τοὺς δὲ θησαυροὺς ἀφιερῶσιν εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ τάφου τοῦ Σωτῆρος.

Στροφή 33

Ὅρος, ἡ Τενερίφα τῶν Καναρίων νήσων.

Στροφή 34

Ὡς τὸ ποτέ. Ἡ Αἴτνα.

Στροφή 36

Ἐκεῖ βεβαίους. Κατὰ τὸν Ὁράτιον:

Germinat et nunquam fallentis termes olivæ
suamque pulla ficus ornat arborem,
mella cava manant ex ilice, montibus altis
levis crepante lympha desilit pede.

(Epod. XVI, 45—48.)

ΡΑΨΩΔΙΑ ΣΤ'

Στροφή 41

Ἡ στροφή αὕτη ἐλλείπει εἰς τινὰς τῶν ἐκδόσεων, καὶ φαί-

νεται ὅτι αὐτὸς ὁ ποιητὴς τὴν ἀπεδοκίμαζεν. Οὐχ ἦττον ὅμως τὴν διετήρησεν ἐν τῇ *Κατακτῆσει τῆς Ἱερουσαλήμ*.

Στροφή 54

Θὰ εἶμαι σὸς ὑπέρμαχος. Ὁ Ῥινάλδος κηρύττεται ὑπέρμαχος τῆς Ἀρμίδας, κατὰ τοὺς τότε ἐπικρατοῦντας δεσποτικούς νόμους. Τὸ σύστημα τῶν ἵπποτῶν, οἵτινες ἀνελάμβανον διὰ τῶν ὅπλων νὰ ἐπανορθῶσι τ' ἀδικήματα, νὰ τιμωρῶσι τοὺς κακοὺς, νὰ προστατεύωσι τοὺς ἀσθενεῖς, τοὺς καταπιεζομένους καὶ τὸ ὥραϊον φύλον, παρήχθη ἐν ἐποχαῖς καθ' ἃς ὁ νόμος ἦν ἀνίσχυρος νὰ προστατεύῃ τοῦ ἰδιώτου τὴν τιμὴν καὶ τὸ δίκαιον, καὶ ἡ αὐτοδικία ἀπέβαινε κοινωνικὴ ἀνάγκη. Οἱ ἵπποται ἦσαν οἱ οἱ ἀρχαῖοι ἥρωες, καὶ προέκυψαν ἐν ὁμοίαις κοινωνικαῖς σχέσεσι. Ῥιψοκίνδουνοι, καὶ ἐπ' ἀνδρὶα καυχώμενοι, μετεῖχον προθύμως πάντων τῶν πολέμων, καὶ ἐννοεῖται ὅτι αἱ σταυροφορίαι εἴλκυον πρὸ πάντων αὐτοὺς, καὶ Οὐρβανὸς ὁ Β' ἐπεκαλέσθη τὴν συμμετοχὴν τῶν πανταχοῦ τῆς Χριστιανωσύνης ἵπποτῶν εἰς τὸν κατὰ τῆς τυραννίας καὶ τῆς ἀσεβείας πόλεμον, ἀποκαλέσας αὐτοὺς νέους Μακεσθάνους. Παρήκμασε δὲ καὶ ἀπλοῦν ὄνομα ἔμεινε τὸ σύστημα τῶν ἵπποτῶν ἀφ' ὅτου ἀφ' ἐνὸς μὲν ἡ ἐφεύρεσις τῶν πυροβόλων ἡλάττωσεν ἐν ταῖς πολέμοις τὴν ἐπιρροὴν τῆς σωματικῆς ἀνδρίας, ἀφ' ἐτέρου δὲ ἡ κοινωνία ἐπρονόησεν αὐτὴ περὶ τῆς καταστολῆς τῶν ἀδικημάτων.

Στροφή 57

Ἀζίωρ. Οἱ ἡγεμόνες ἔσται κατήγοντο ἐκ τῶν Ῥωμαίων Ἀζίων.

ΡΑΨΩΔΙΑ ΙΖ'

Στροφή 6

Ἡ χώρα ἡ εὐδαίμων, ἡ Ἀραβία.

Στροφή 24

Μερὸν. Περὶ αὐτῆς ὁμιλοῦσιν οἱ ἀρχαῖοι Γεωγράφοι ὡς περὶ χώρας περιρρύτου, οὐχὶ ὅμως καὶ νήσου. Οἱ περικυκλοῦντες αὐτὴν ποταμοὶ ἐθεωροῦντο ἐπὶ Πλινίου ὡς βραχίονες τοῦ Νεῖ-

λου. Ὁ Ἑρεν, παραβάλλων τὰς μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων, τοῦ Ἡροδότου, τοῦ Ἀγαθαρχίδου, τοῦ Στράβωνος, τοῦ Διοδώρου καὶ τοῦ Πλινίου, πρὸς τὰς περιγραφὰς τῶν νεωτέρων, τοῦ Βρούκου (Bruce), τοῦ Βρουκχάρδου καὶ ἄλλων, παραδέχεται ὅτι ἡ Μερὸν εἶναι ἡ χώρα ἡ σήμερον καλουμένη Ἀτβάρ, ἀπὸ τῆς 43^α μέχρι τῆς 48^α μοίρας βορείου πλάτους ἐκτεινομένη, ἣν δεξιῶς μὲν παραρρέει ὁ ὁμώνυμος ποταμὸς, ἀριστερῶς δὲ ὁ Νεῖλος. Καὶ πρὸς βορρᾶν μὲν ἄρχεται ἀπὸ τῆς εἰσορῆς τοῦ Σακαζὲ εἰς τὸν Νεῖλον, μεσημβρινῶς δὲ ὁμορον ἔχει τὴν Αἰθιοπίαν. Κατὰ τὸν Μαλτε-Βρουν τὸ μῆκος τοῦ Νείλου ἀπὸ τῆς χώρας ταύτης μέχρι τῆς Μεσογείου εἶναι ἐκ λευγῶν 540. Ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἔκειτο καὶ πόλις ὁμώνυμος, ἥς ὅμως ἱκανῶς δὲν ἠρευνήθη, καὶ ἀγνοεῖται ἡ θέσις. Κατὰ τὸν Ἑρατοσθένην ἀπέχεν ἐπτακόσια στάδια ἀπὸ τῆς εἰσβολῆς τοῦ Ἀσταβόρα εἰς τὸν Νεῖλον. Ὁ δὲ Πλίνιος λέγει αὐτὴν ἀπέχουσαν ἐβδομήκοντα ῥωμαϊκὰ μίλια ἀπὸ τῆς θέσεως ἐκείνης, καὶ ἔχουσαν ὡς ἐπίνειον τὴν νῆσον Ταδού· ἐξ ὧν ὀδηγούμενος φρονεῖ ὁ Ἑρεν ὅτι ἡ πόλις ἔκειτο ἐπὶ τοῦ Νείλου ὀλίγον μεσημβρινώτερον τοῦ χωρίου τοῦ ἤδη καλουμένου *Xerdī*, ἐπὶ τῆς 47^α μοίρας βορείου πλάτους, καὶ 32^α ἀνατολικῷ μῆκους. Ὁ δὲ Γερμανὸς Γεωγράφος Ῥίττερ φρονεῖ ὅτι ἡ Μερὸν ἦν ἡ μεγάλη νῆσος Ἀλόα τῶν Ἰακωβιτῶν Χριστιανῶν, ἣν περιγράφει ὁ Σελίμ-ἐλ-Ἀσσουανῇ, ἥτοι τὸ Σεννάρ τῶν σημερινῶν χρόνων. Κατὰ τὸν Καλλιῶ (Cailliaud) τὴν Μερὸν ὠρίζον ὁ Νεῖλος, ὁ ποταμὸς Ἀζζοῦρος, ὁ Σακαζζὲς (ὁ ἀρχαῖος Ἀσταβόρας), ὁ Ῥαάδ, καὶ μικρὸς χεῖμαρρος, ἐκρέων ἐπὶ τῶν χειμερινῶν ὑετῶν ἐκ τῶν δύο τελευταίων τούτων ποταμῶν.

Δύω θρησκείας καὶ τρία κράτη. Θρησκείας ἐννοεῖ τὸν Ἰσλαμισμόν, καὶ τὸν Χριστιανισμόν, ὅστις ἀπὸ τῶν πρώτων αἰώνων μαρτυρεῖται εἰσχωρήσας εἰς Αἰθιοπίαν. Ὁ ἁγ. Ἀθανάσιος ἐδίδαξε πρῶτος ἐν Ἀβυσσινίᾳ, καὶ ὁ Σελίμ-ἐλ-Ἀσσουανῇ λέγει ὅτι οἱ πρῶτοι κάτοικοι τῆς Ἀλόης, ἀποπτύσαντες τὸν Σαθεῖσμόν,

ἡσπάσθησαν τὸν Χριστιανισμόν. Ἦν δ' ἡ Μερόη ὁ Δεσμὸς με-
ταξὺ τῆς Αἰγύπτου, τῆς Αἰθιοπίας, τῆς Νιγηριτίας καὶ τῶν ἐρή-
μων ἐν αἷς ἐπεκράτει τὸ πάλαι ἡ λατρεία τοῦ Ἀμμωνος.
Τίνα δὲ τὰ τρία κράτη αὐτὸ ποιητὴς φαντάζεται ἐν τῇ Μερόῃ
δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπῶμεν. Ὁ περιηγητὴς Βρουκχάρδ λέγει
τὴν Δαμὲρ ἐπὶ τοῦ Σακαζζέ πρωτεύουσιν τόπου ἱεροκρατικῶς
κυβερνωμένου ὑπὸ μεγάλου ἱερέως ἐπιλεγομένου Ἑλ-Φακῆ-ἐλ-
Βεκίρ καὶ περιγράφει τὴν κατάστασιν τῆς χώρας ὡς ἀνθηρὰν,
καὶ ἐκεῖθεν διὰ πολυπληθῶν σχολείων τὴν παιδείαν διαδιδόμε-
νην εἰς τοὺς βαρβάρους Ὀθωμανοὺς κατοίκους τῶν πέριξ χωρῶν.

Στροφή 67

Ὁ Γάιος, ἐπὶ Ἀρκαδίου καὶ Ὠνορίου, κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ
τοῦ πέμπτου χριστιανικοῦ αἰῶνος. Ἡ γενεαλογία αὕτη τῶν
Ἑστίων δὲν εἶναι ἀκριβῶς ἱστορικὴ. Εὐρίσκεται δὲ ἡ ἀληθὴς
παρὰ Μουρατόρη, Τιραβόσκη, Λίττα καὶ ἄλλοις.

Στροφή 70

Μίαιρ ἐπὶ τοῦ Πάδου πόλιν, τὴν Φερράραν.

Στροφή 73

Μονσέλχη. Ἡ πόλις αὕτη ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν καὶ τῶν γεω-
γράφων καλεῖται Monselice. Ὁ δὲ Τάσσος γράφει Monselce.

Στροφή 77

Θεοδάλδος, κατ' ἄλλας δ' ἐκδόσεις Θεοβάλδος· κατὰ τὰ
ἐπίσημα ὅμως ἔγγραφα τῶν τότε χρόνων, ὁ μαρκέσιος τῆς Φερ-
ράρας, Μοδένης, Βρεσκίας καὶ Ῥηγίου ἐκαλεῖτο Teudaldus
ἢ Teodaldus.

Στροφή 90

Ἀλφόνσος, ὁ δὸς τῆς Ἑστῆς, ὁ πρῶτος προστάτης τοῦ
Τάσσου, ὅστις ὅμως μετέπειτα τὸν ἐφυλάκισεν εἰς νοσοκομεῖον.

Στροφή 93

Ὁ Τάσσος, ὅστις ἐκ θρησκευτικῶν προλήψεων τῶν καιρῶν καὶ
τόπων ἐν οἷς ἔζη ὀρμώμενος, ἦν πολλάκις οὐχὶ εὐμενὴς πρὸς
τοὺς Ἕλληνας, ὑπὸ τὰς εἰσηγήσεις ὅμως τῆς εὐγενοῦς του καρ-

δίας, προσφοίθαζε τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν, καὶ ἀπέδιδεν αὐτὴν, εἰς ὑπερτάτην εὐκλειαν εἰς τὸν ἡγεμόνα ὃν εἶχε λάβει ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς μεγαλοφυΐας του.

ΠΑΥΩΔΙΑ ΙΗ'

Στροφή 35

Βριάρεως, εἰς τῶν ὑπὸ τοῦ Διὸς κεραυνωθέντων γιγάντων.

Στροφή 36

Οἱ Κύκλωπες, βοηθοὶ τοῦ Ἡφαίστου, οἱ κατασκευάζοντες τὸν κεραυνὸν, ἦσαν κυρίως τρεῖς, ὁ Βρόντης, ὁ Στερόπης καὶ ὁ Πυράκμων.

Στροφή 41

Γουλλιέλμος ὁ Ἐμβριακὸς, ἐκ Γενούης, ὁ ἐπιλεγόμενος *testa di martello*, ἀνδρεῖος Σταυροφόρος. Καθ' ἱστορικὴν ἀλήθειαν ὅμως ὁ διευθύνas τὴν κατασκευὴν τῶν περὶ τὴν Ἱερουσαλὴμ ἰδρυθέντων πολιορκητικῶν μηχανημάτων καὶ πύργων ἦν Γάστων ὁ Βεάρνιος, καὶ οὐχὶ οὗτος ὁ Γουλλιέλμος.

Στροφή 49

Τὰ ἐν τῇ στροφῇ ταύτῃ καὶ ταῖς ἐπομέναις ἐκτιθέμενα δὲν εἶναι, ὥς δύναται νὰ ὑποτεθῇ, ἐπίνοια τοῦ Τάσσου, ἀλλὰ διήγησις ἣν ἀφηγεῖται ὡς αὐτόπτης μάρτυς ὁ χρονογράφος Ῥαιμόνδος ὁ Ἀγίλης. Οὐχὶ δ' εἰς Γολγοθᾶν, καὶ πρὸς τὸν Γοδεφρείδον κατέβη ἡ περιστερά ὥς πλάττει ὁ ποιητής, ἀλλὰ παρὰ τῷ Κερμήλῳ καὶ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον τοῦ Ἀπτ, πεμπομένη ὑπὸ τοῦ Ἐμίρου τῆς Πτολεμαίδος πρὸς τὸν τῆς Καισαρείας.

Στροφή 83

Μοργιδέλ, ἡ Αἴτνα.

ΠΑΥΩΔΙΑ ΙΘ'

Στροφή 8-26

Αἱ στροφαὶ αὗται εἰσὶν ἡ περιγραφὴ μιᾶς τῶν μέχρι θανάτου ἀγρίων ἐκείνων μονομαχιῶν ἐφ' αἷς ἐνησμενίζοντο οἱ ἱππῶται,

καὶ εἰς αὐτὰς πολλάκις κατεκερματίζοντο αἱ μάχαι τῶν χρόνων ἐκείνων. Ὁ θάνατος τοῦ ἐνὸς τῶν ἀντιπάλων ἦν τοῦ ἀγῶνος τὸ ἄφρευκτον ἀποτέλεσμα. Συγχώρησις ἢ προσφυγὴ εἰς ἔλεος δὲν ἐπετρέπετο. Καὶ πρῶτον μὲν ἐπέπιπτον ἐπ' ἀλλήλους διὰ τῶν λογχῶν, καὶ ἐπροσπάθει ἕκαστος ν' ἀποσείσῃ τὸν ἀντίπαλόν του ἀπὸ τοῦ ἵππου, καὶ τότε ἐπιπίπτων τὸν ἔσφαζεν ἀνιλεῶς. Ἄν δὲ τοῦ ἐνὸς ἡ λόγχη ἐθραύετο, ἡ δ' ἵππος ἐφονεύετο, τότε καθήκον τιμῆς ἐθεώρει καὶ ὁ ἕτερος ν' ἀπορρίψῃ καὶ αὐτὸς τὴν λόγχην, ἢ ν' ἀποπηδήσῃ τοῦ ἵππου, ἵνα μάχωνται δι' ἴσων ὅπλων, καὶ ξιφῆρεις ἐφόρμων ἐπ' ἀλλήλους, καὶ τὰ ξίφη των βαρέα πίπτοντα ἐβόμβων ἐπὶ τὰ κράνη, τοὺς θώρακας καὶ τὰς ἀσπίδας αὐτῶν, ἀποσπῶντα σπινθῆρας, καὶ μάτην ζητοῦντα διαλήψεις ἵνα φέρωσι τὴν θανατηφόρον πληγὴν. Ἄν δὲν καὶ ταῦτα ἐθραύοντο, τότε οἱ ἱππῶται ἐνηγκαλίζοντο εἰς φοβερὰν καὶ θανάσιμον πάλην, σιδηρὰ ρόπαλα φέροντες, ἢ ἐγχειρίδια τὰ καλούμενα ξίφη κλέους, καὶ δι' αὐτῶν κατετρυπῶντο τὸ σῶμα, μέχρις οὗ ὁ εἰς ἐπιπτε νεκρός. Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἀπάνθρωποι αὐταὶ συγκρούσεις, ἀξίαι οὐχὶ χριστιανῶν, καὶ λαῶν ἐξευγενισμένων, ἀλλὰ τῶν θηριωδεστέρων ἀγρίων φυλῶν.

Στροφή 29

Τὰ δεινὰ ὅσα ἐπέσκηψαν εἰς τὴν Ἀγίαν Πόλιν ἐπὶ τῆς ἀπελευθερώσεως αὐτῆς, ἦσαν τῷ ὄντι, ὡς λέγει ὁ ποιητής, ἀπερίγραπτα. Ἡ ἄλωσις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν ἐγένετο μετὰ τριακονθήμερον πολιορκίαν διὰ τῆς πύλης τοῦ ἁγ. Στεφάνου ἐν ἔτει 1099, τὴν 15 Ἰουλίου, ἐν ἡμέρᾳ παρασκευῇ, τῇ τρίτῃ ὥρᾳ μετὰ μεσημβρίαν, καθ' ἣν ἀκριβῶς ὥραν ὁ Χριστὸς ἐξέπνευσεν. Οἱ τοῦτο ὁμῶς σημειοῦντες χρονογράφοι, δὲν ὑπενθυμίζουσι συγχρόνως ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ παρέδωκε τὸ πνεῦμα ἐπὶ τοῦ σταυροῦ συγχωρῶν τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ ἐξαγοράζων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου. Οἱ πρόμαχοι τοῦ τάφου αὐτοῦ ὑφ' ὅλως ἀντιθέτων αἰσθημάτων ἐνεπνέοντο ὅταν εἰσώρμησαν εἰς Ἱερουσαλὴμ, ἣν πλήρεις φιλεκδίκου καὶ φιλάρπυγος λύσσης

παρέδωκαν εἰς φόνον καὶ εἰς λεηλασίαν· καὶ ἂφ' οὗ δὲ παρῆλθεν ἡ πρώτη τυφλὴ ὁρμὴ καὶ ἐκορέσθη ἡ πρώτη αἰσχροκερδία τῶν στρατιωτῶν, οἱ ὠμότεροι καὶ αἰσχροκερδέστεροι αὐτῶν ἄρχηγοί, συνελθόντες ἐν συνεδρίῳ, ψυχρῷ τῷ αἵματι ἀπεφάσισαν νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ σφαγὴ καὶ ἡ λεηλασία τῶν ἀόπλων καὶ ἀπροστατεύτων ἐπὶ τριακονταενέα ὅλας ἡμέρας, ἐπὶ τῇ βαρβάρῳ προφάσει ὅτι ἂν ἔμενον ζῶντες οἱ Ὀθωμανοὶ κάτοικοι τῆς πόλεως, ἐδύναντο νὰ συνενωθῶσι μετὰ τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ, καὶ νὰ καταστῶσιν ἐπιφοβοὶ εἰς αὐτοὺς, ὅτι δ' οἱ Χριστιανοὶ ἐν Ἀσίᾳ ἐπὶ τοῦ τρόμου μόνου ἐδύναντο νὰ στηρίξωσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν. Διὰ τοιούτους ἀγενεῖς λόγους ἐσφάγησαν, ὡς λέγουσιν οἱ σύγχρονοι ἱστορικοὶ, ὑπὲρ τὰς ἐβδομηκονταχιλιάδας ἀθῶων καὶ ἀμαχίμων ἀνθρώπων· ὅσοι δ' ἐξ αὐτῶν ἦσαν Ἰουδαῖοι παρεδόθησαν ζῶντες εἰς τὸ πῦρ· καὶ οὕτως ὁ εὐγενέστερος τῶν ἀγόνων κατησχύνθη εἰς μισητὴν καὶ κακοῦργον κρεουργίαν. Ταύτην ὁμῶς ἀπετροπιάζοντο καὶ οἱ ἐξοχώτεροι τῶν ἀρχηγῶν τῆς σταυροφορίας, καὶ ὁ Βουλλιὼν ἅμα εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν ἡγωνίσθη νὰ παύσῃ τὴν αἵματοχυσίαν, καὶ οὐδόλως μετέσχεν αὐτῆς, καὶ ὁ Ταγκρέδης ἔπεμψε τὴν ἰδίαν ἑαυτοῦ σημαίαν καὶ σῶμα ἐκ τριακοσίων Ὀθωμανῶν ἵνα τοῖς χρησιμεύσῃ εἰς σωτηρίαν, ἀλλ' ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ του. Ἐπίσκοπος δέ τις τῶν τότε, πρὸς ὃν ἐχαρίσθη ἡ ἱστορία μὴ διατηρήσασα τὸ ὄνομα αὐτοῦ, γράφει διαβάλλων ἐπὶ αἰσχροκερδεῖα τὸ φιλόανθρωπον καὶ φιλοδίκαιον αἶσθημα τοῦ Ραιμόνδου, κόμης τῆς Σαὶν Γίλλης, ὅστις συνθηκολογήσας μετὰ τῶν εἰς τὸν πύργον τοῦ Δαυὶδ καταφυγόντων Ὀθωμανῶν, ἔσωσε τὴν ζωὴν αὐτῶν.

ΡΑΨΩΔΙΑ Κ'

Στροφή 4

Ἡ ἐν τῇ ραψῳδίᾳ ταύτῃ περιγραφομένη μάχη συνεκροτήθη οὐχὶ ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Ἱερουσαλὴμ, οὐδ' ὅτε πλάττει αὐτὴν ὁ ποιητής, ἀλλὰ ἓνα μῆνα μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς πόλεως, καὶ εἰς

τὰς πεδιάδας τοῦ Ἀσκελῶνος παρὰ τὴν θάλασσαν, ὅταν ἦλθεν ὁ Αἰγυπτιακὸς στρατὸς ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν λείαν των εἰς τοὺς σταυροφόρους, καὶ νὰ ἐκδικήσῃ τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ προφήτου. Ἡ καταστροφή δὲ τοῦ στρατοῦ τούτου, καθ' οὗ ὁ Βουλλιῶν ἐξεστράτευσεν ἐξ Ἱερουσαλήμ, αὐτὴ συνεπλήρωσε καὶ ἐξησφάλισε τῆς ἱερᾶς πόλεως τὴν κατάκτησιν, ὥστε καὶ ἦν ἀναγκαῖον μέρος τῆς τὴν κατάκτησιν ταύτην ἀφηγουμένης ἐποποιίας. Ἄνευ ὅμως τοῦ ἀναχρονισμοῦ καὶ τῆς μεταθέσεως τῆς σκηνῆς ἣν ὁ ποιητὴς ἐτεχνάσθη πᾶσα ἐνότης ἐξέλειπε, καὶ ἡ μετὰ τὴν ἐντελῆ κατάκτησιν διήγησις ἄλλης μάχης θὰ παρῆλθε. Διὰ τοῦτο ὁ Τάσσος ὑπέθεσε τὸν πύργον τοῦ Δαυὶδ ἀντέχοντα ἔτη, καὶ τὴν μεγάλην ἦτταν τῶν Μουσουλμάνων καὶ Αἰγυπτίων ἐπενεγκοῦσαν καὶ αὐτοῦ τὴν πτώσιν, καὶ ἐπομένως τὴν τελικὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ. Ἐφήρμοσε δὲ μόνον εἰς τὴν πόλιν ταύτην ὅ,τι ἀληθῶς συνέβη εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, ἥς ἡ ἀκρόπολις ἀντέχουσα μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς κάτω πόλεως, παρέδόθη μόνον μετὰ τὴν ἦτταν τοῦ ἐν ὑπαίθρῳ στρατοῦ τοῦ Κερβόγα.

Στροφή 9

Τὸν ἔρα καὶ τὸν ἕτερον Ῥοβέρτον, ἦτοι τὸν κόμητα τῆς Φλάνδρας. (Ῥαψ. Α', στρ. 43-44.—Ῥαψ. ΙΑ', στρ. 43.—Ῥαψ. ΙΗ', στρ. 65), καὶ τὸν ἡγεμόνα τῆς Νορμανδίας (Ῥαψ. Α', στρ. 38.—Ῥαψ. ΙΑ', στρ. 84).

Τῷ ἀδελφῷ του, Βαλδοβίνῳ.

Στροφή 38

Τῆς Σαρμακάντης ὁ βασιλεὺς, ὁ Ἀλταμῶρος. (Ῥαψ. ΙΖ', στρ. 26.—Ῥαψ. ΙΘ', στρ. 69, 125).

Στροφή 44

Ὁρμόνδος, Ἰνδὸς, ὁ ἀρχηγὸς τῆς κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Γοδεφρείδου συνωμοσίας. (Ῥαψ. ΙΖ', στρ. 30.—Ῥαψ. ΙΘ', στρ. 62).

Στροφή 46

Γοργῶρος, τῆς Μεδούσης, τῆς κατὰ τὸν μῦθον ἀπολιθούσης.

Στροφή 136

Τινὲς τῶν κριτικῶν κατεδίκησαν τὴν τελευταίαν φάσιν ἣν λαμβάνει ἡσχέσις τοῦ Ῥινάλδου πρὸς τὴν Ἀρμίδαν. Καὶ ὅμως αὕτη συμπληροῖ τὴν λύσιν τοῦ δραματικοῦ μέρους τῆς ἐποποιίας, καὶ ἀναδεικνύει ὠραιότερον τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ῥινάλδου, ὅστις, ἀφ' οὗ αὐστηρῶς ἐξεπλήρωσε τὸ πρὸς τὴν ὀρησκίαν καὶ τὴν τιμὴν καθῆκον αὐτοῦ, δὲν δέικνυται πλέον ἀσκόπως ἄσπλαγχνος πρὸς τὴν γυναῖκα ἣτις περιπαθῶς τὸν ἠγάπησε, καὶ πρὸς ἣν καὶ αὐτὸς ὠρχίζετο ἔρωτα.

Στροφή 144

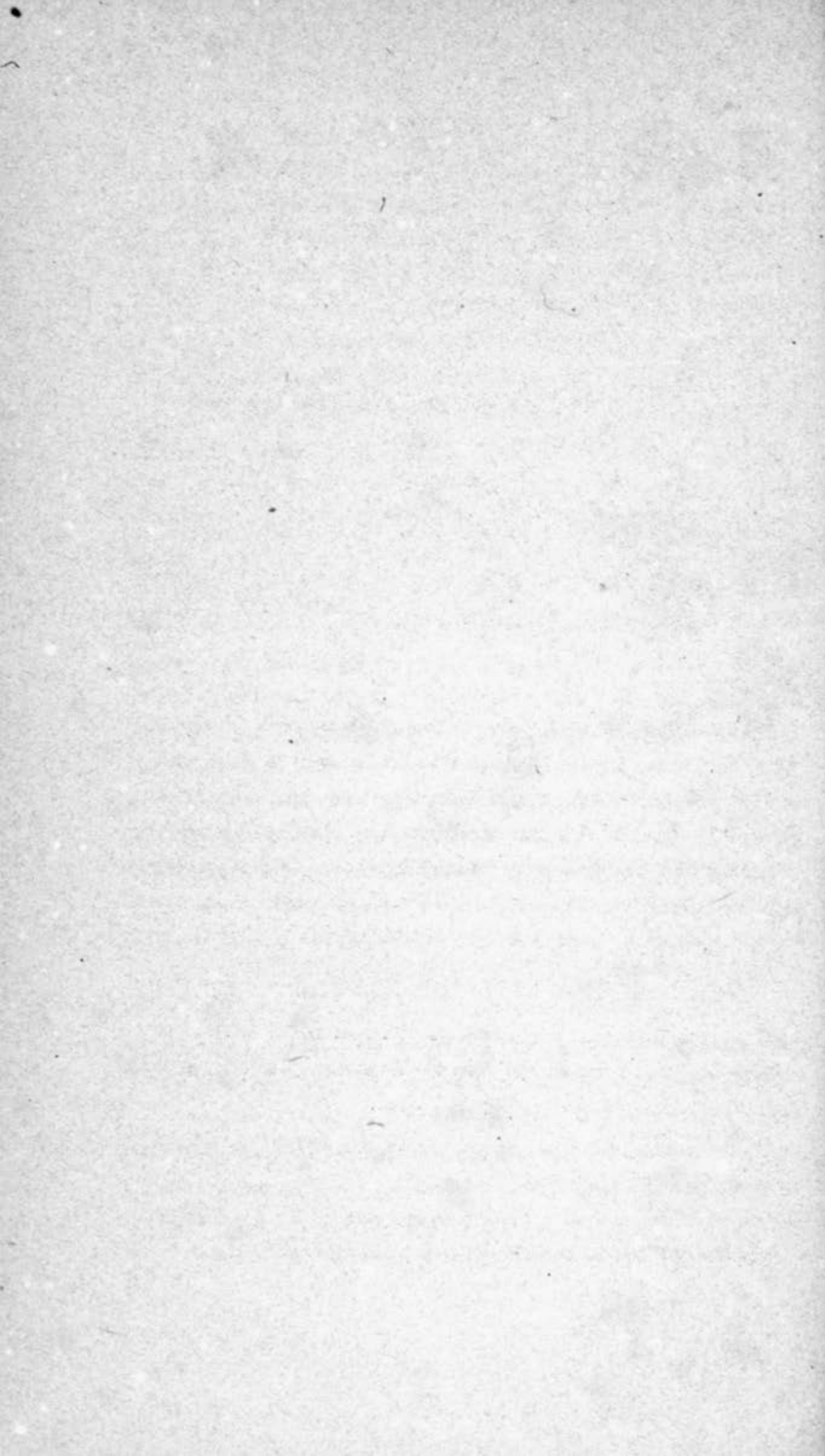
Ὁ Βουλλιὼν ἐνίκησε. Εἰς τὴν πατρίδα τοῦ Γοδεφρείδου, τὸ Βέλγιον, οὐδὲν ὑπῆρχε μνημεῖον ἀναπολοῦν τὸ ὄνομα καὶ τὴν δόξαν τοῦ ἥρωος τούτου. Ὁ Βασιλεὺς δὲ Λεοπόλδος ἐθεράπευσε τὴν ἀδικίαν ταύτην, ἀνεγείρας αὐτῷ ἐν ἔτει 1847 χαλκοῦν ἔφιππον ἀνδριάντα.

Κατὰ τὸν Baron de Hody (*Description des tombeaux de Godefroid de Bouillon*, Brux. 1855), ὁ Γοδεφρείδος ἐτάφη, ὡς καὶ πάντες οἱ Λατῖνοι Βασιλεῖς τῆς Ἱερουσαλὴμ, εἰς τὸν Κρανίου τόπον, τὸν περιληφθέντα ἐντὸς τοῦ Ναοῦ τοῦ ἁγίου Τάφου, καὶ ἦν ὁ τάφος αὐτοῦ λιθίνη λάρναξ ἐπὶ τεσσάρων ταπεινῶν στηλῶν φερομένη. Εἶχε δ' ἐπιγραφὴν·

HIC JACET INCLYTUS DUX GODEFRIDUS DE BULLON
QUI TOTAM ISTAM TERRAM ACQUISIVIT CULTUI CHRIS-
TIANO CUIUS ANIMA REGNET CUM CHRISTO AMEN.

Φαίνεται δὲ ὅτι κατεστράφησαν οἱ τάφοι οὗτοι ἐπὶ τῆς πυρκαϊᾶς ἣτις κατὰ τὰ 1808, εἰς τὸ Ἀρμενικὸν παρεκκλήσιον ἐκραγείσα, ἀπετέφρωσε μέρος τοῦ ναοῦ.

ΠΙΝΑΞ

ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΟΣ

ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΩΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΕΡΟΥΣΑΛΗΜ

Τὰ κεφαλαίους τετυπωμένα ὀνόματα εἰσὶ τὰ τῶν ἐν τῷ πονήματι μνημονευομένων προσώπων. Οἱ δὲ Ἑλληνικῶν χαρακτήρων ἀριθμοὶ δηλοῦσι τὰς ῥαφιδίας, οἱ δὲ δι' Ἀραβικῶν τὰς στροφάς.

Α

Ἀγγελοι. Ὁ Γαβριήλ, ὑπὸ τοῦ Θεοῦ στελλόμενος πρὸς τὸν Γοδεφρείδον. Α', 11, ἐπ.—*Φύλαξ ἄγγελος*, προστατεύει τὸν Ῥινάλδον. Ζ', 79.—*Μιχαήλ*, διώκει τοὺς δαίμονας κατὰ θείαν ἐπιταγὴν. Θ', 58, ἐπ.—Ὁ *φύλαξ Ἀγγελοι* τοῦ Γοδεφρείδου θεραπεύει τὴν πληγὴν αὐτοῦ. ΙΑ', 72.—*Ἀγγελος* μετὰ τοῦ *Μιχαήλ* βοηθοῦσι τῷ Γοδεφρείδῳ κατὰ τὴν τελευταίαν ἔφοδον. ΙΗ', 92, ἐπ.

Ἀγγλοι. Στρατὸς αὐτῶν καὶ στόλος. Α', 44, 79. Ζ', 67. Η', 3. (Ἰδ. ΓΟΓΛΑΙΕΛΜΟΣ, Ἀγγλος βασιλόπαις.)

ΑΓΡΙΚΑΔΤΗΣ, εἷς τῶν πλανήτων Ἀράβων. Φονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀργιλλάνου. Θ', 79.

ΑΓΡΙΚΑΔΤΙΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν πολεμιστῶν τῶν Ἀραβικῶν νήσων. Ἐν ἐπιθεωρήσει. ΙΖ', 23.

ΑΔΕΜΑΡ ἢ ΑΔΕΜΑΡΟΣ, ἐπίσκοπος τοῦ Πογγίου. Ἐν ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ. Α', 38-39.—Ἐν λιτανείᾳ. ΙΑ',

5. — Θανατοῦται ὑπὸ Χλωρίνδας. *Αὐτ.*, 44. — Ἐπιφαίνεται εἰς τὸν Γοδεφρείδον, καὶ εὐλογεῖ τὸν χριστιανικὸν στρατόν. *ΙΗ'*, 95.

ΛΑΡΑΣΤΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν Ἰνδῶν. Ἐν ἐπιθεωρήσει μετὰ τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ. *ΙΖ'*, 28. — Ὑπόσχεται τῇ Ἀρμίδᾳ νὰ φονεύσῃ τὸν Ῥινάλδον. *Αὐτ.*, 49. *ΙΘ'*, 71. — Ἐρίζει περὶ τρύτου μετὰ Τισσαφέρνους, τοῦ ἀντιζήλου του. *ΙΖ'*, 50-51. *ΙΘ'*, 68, ἐπ. — Μάχεται καθ' ἑνὸς τῶν δύο Ῥοβέρτων. *Κ'*, 49. — Αἰχμαλωτίζει αὐτόν. *Αὐτ.*, 71. — Προκαλεῖ τὸν Ῥινάλδον, ὅστις τὸν φονεύει. *Αὐτ.*, 102-103.

Ἀετὸς, ἐπώνυμον τοῦ ἵππου τοῦ Ῥαιμόνδου. *Ζ'*, 75.

Αἴγυπτος. Κτήσεις, στρατὸς, βασιλεῖς καὶ Καλίφραι αὐτῆς. *ΙΖ'*, 4, ἐπ.

Αἰθίοπες, ὑποτελεῖς τοῦ Καλίφρου τῆς Αἰγύπτου. Στρατεύματα αὐτῶν. *ΙΖ'*, 24. *Κ'*, 53. (Ἰδ. *Μερόη*.)

Ἀχυτανοί, πρὸ τῆς Ἱερουσαλήμ. *Κ'*, 88.

ΑΛΛΑΔΙΝΟΣ, Βασιλεὺς τῆς Ἱερουσαλήμ. *Α'*, 83. — Ὑπόνοιαι αὐτοῦ καὶ προσπάθειαι πρὸς ἀνακάλυψιν τῶν προθέσεων τοῦ ἐχθροῦ. *Αὐτ.*, ἐπ. — Ὑπὸ τοῦ Ἰσμένου πεισθεὶς, μεταφέρει τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας εἰς τὸ Ὁθωμανικὸν προσκόνημα. *Β'*, 7. — Καταδικάζει εἰς πυρὰν τὸν Ὀλινδον καὶ τὴν Σωφρονίαν. *Αὐτ.*, 26, ἐπ. — Προὔπαντᾷ τὴν Χλωρίνδαν, καὶ τάττει αὐτὴν ὑπερτάτην ἀρχηγὸν τοῦ στρατοῦ του. *Αὐτ.*, 45, ἐπ. — Τῇ χαρίζει τὸν Ὀλινδον καὶ τὴν Σωφρονίαν. *Αὐτ.*, 52. — Ἀπὸ πύργου ὕψηλοῦ ἀποβλέπει τὸν ἐχθρικὸν στρατόν. *Γ'*, 12. — Ἐκεῖ ἡ Ἑρμινία τὸν πληροφορεῖ περὶ τῶν Χριστιανῶν ἀρχηγῶν. *Αὐτ.*, 18, ἐπ. 37, ἐπ. 58, ἐπ. — Διατάττει νέας προπαρασκευὰς ἀμύνης. *ΣΤ'*, 2. — Ἀπαγορεύει τῷ Ἀργάντῃ νὰ ἐκδράμῃ. *Αὐτ.*, 9. — Τῷ ἐπιτρέπει μονομαχίαν. *Αὐτ.*, 44. — Διατάττει τῷ στρατῷ του ὀπισθοχώρησιν. *Θ'*, 93-94. — Προῖσταται συμβουλίου μετὰ τὴν ἡτταν. *Ι'*, 35. — Ἐνθαρρύνεται ὑπὸ Σολιμάνου, ἐπελθόντος αἰφνης εἰς τὴν συνέλευσιν μετὰ τοῦ Ἰσμένου. *Αὐτ.*, 49, ἐπ. — Προπαρασκευαῖ αὐτοῦ κατὰ τὴν πρώτην ἐφοδον. *ΙΑ'*, 29. —

Χαίρει ἐπὶ τῇ ἀποφάσει τῆς Χλωρίνδας καὶ τοῦ Ἀργάντου τοῦ νὰ πυρπολήσωσι διὰ νυκτὸς τὸν μέγαν πύργον τῶν Χριστιανῶν. IB', 40, ἐπ.—Ἐνθαρρύνθεις ὑπὸ τοῦ Ἰσμένου, διηγουμένου αὐτῷ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν μαγειῶν του, ἐπιδιορθοῖ τὰ τεῖχη. II', 42, ἐπ.—Φαρμακεύει τὰς πηγὰς ὅθεν ὑδρεύοντο οἱ Χριστιανοί. Αὐτ., 58.—Μάχεται κατὰ τὴν τελευταίαν ἐφοδον. IH', 67.—Ἦττηθεὶς, ἀποσύρεται εἰς θέσιν ὀχυράν. Αὐτ., 104.—Φεύγει πρὸς τὸν πύργον τοῦ Δαυὶδ. IO', 39, ἐπ.—Ἐξελθὼν τοῦ πύργου, κατέρχεται εἰς τὴν μάχην μετὰ τοῦ Σολιμάνου. K', 76.—Φονεύεται ὑπὸ Ῥαιμόνδου. Αὐτ., 89.

ΑΛΑΡΚΟΣ, Ἰνδὸς, ἐκ τῆς φρουρᾶς τοῦ Καλίσφου τῆς Αἰγύπτου. IZ', 30.

ΑΛΑΡΚΟΣ, Πέρσης, φονευθεὶς ὑπὸ Γυλδίππης. K', 33.

ΑΛΑΡΚΩΝ, Ἀφρικανὸς, ἀρχηγὸς τῶν μαχητῶν τῆς Βάρκας. IZ', 49.

ΑΛΒΑΖΑΡ, εἷς τῶν πλανήτων Ἀράβων. Φονεύει τὸν Ἐρνέστον. Θ', 41.

ΑΛΒΑΝΤΗΣ, Πέρσης. Φονεύεται ὑπὸ Ὀδοάρδου. K', 37.

ΑΛΒΙΑΖΑΡ, εἷς τῶν ἀρχηγῶν τῶν πλανήτων Ἀράβων. IZ', 22.

ΑΛΒΙΝΟΣ. Διατρυπᾶται ὑπὸ Χλωρίνδας. Θ', 68.

ΑΛΓΑΖΑΡΡΟΣ, Σαρακηνὸς, φονεύεται ὑπὸ Δυδῶνος κατὰ τὴν πρώτην συμπλοκὴν. Γ', 44.

ΑΛΓΑΖΕΑ, Ἀραψ. Φονεύει τὸν Ἐγκερλάν. Θ', 41.—Φονεύεται ὑπὸ Ἀργιλλάνος. Αὐτ., 78.

ΑΛΔΙΑΖΙΑ, εἷς τῶν πλανήτων Ἀράβων. Φονεύεται ὑπὸ Ἀργιλλάνος. Θ', 79.

ΑΛΔΙΝΟΣ, εἷς τῶν ἀρχηγῶν τῆς Εὐδαίμονος Ἀραβίας. IZ', 22.

ΑΛΗΚΤΩ, Ἑριννός. Ἐπιρρίπτει διχόνοιαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Χριστιανῶν. Η', 4, ἐπ.—Ὑποδύεται τὴν μορφὴν τοῦ γέροντος Ἀράσπου, ἵνα ἐξεγείρῃ τὸν Σολιμάνον κατὰ τοῦ ἐχθροῦ. Θ', 8, ἐπ.

Ἀλῆται. Τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸν Δουδῶνα. Α', 52, ἐπ. ΙΗ', 73. Κ', 40.

ΑΛΗΤΗΣ. Πέμπεται μετὰ τοῦ Ἀργάντου πρέσβυς τοῦ Αἰγυπτίου βασιλείως πρὸς τὸν Γοδεφρείδον. Β', 58, ἐπ.— Ἀγόρευσις αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 64, ἐπ.— Ἀποτυχία αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 84, ἐπ.— Ἀποπέμπεται μετὰ δώρων ὑπὸ Γοδεφρείδου. *Αὐτ.*, 92.— Ἐπιστρέφει εἰς Αἴγυπτον. *Αὐτ.*, 94.

ΑΛΙΗΡΑΝΔΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν Φράγκων λαφυραγωγῶν. Φέρει τῷ Γοδεφρείδῳ τὴν ἐσφαλμένην εἰδήσιν τοῦ θανάτου τοῦ Ῥινάλδου. Η', 50.

ΑΛΚΑΝΔΡΟΣ, ἀδελφὸς τοῦ Πολυφέρνους καὶ υἱὸς τοῦ Ἀρδελίου. Τραυματίζεται ὑπὸ Χλωρίνδας. Γ', 35.— Ἀπατᾶται νομίζων ὅτι ὁ ἀδελφὸς του διώκει τὴν Χλωρίνδαν, ἀνθ' ἧς ἀμφοτέροι ἐκλαμβάνουσι τὴν Ἑρμινίαν, καὶ εἰδοποιεῖ περὶ τούτου τὸν Γοδεφρείδον. ΣΤ', 407, 412-413.

ΑΛΚΑΣΤΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν Ἑλβετῶν. Ἐν ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν στρατιωτῶν του. Α', 63.— Ὀρμᾷ πρῶτος εἰς τὴν ἔφοδον τῆς Ἱερουσαλὴμ, ἀλλὰ κατακρημνίζεται ὑπὸ τοῦ Ἀργάντου. ΙΑ', 34-35.— Προσφέρεται νὰ τάμῃ τὸ μαγικὸν δάσος, ἀλλὰ δὲν ἐπιτυγχάνει. ΙΓ', 24, ἐπ.

ΑΛΜΑΝΣΟΡ, Σαρακηνός. Φονεύεται ὑπὸ Δουδῶνος κατὰ τὴν πρῶτην συμπλοκὴν. Γ', 44.

ΑΛΤΑΜΩΡΟΣ, Βασιλεὺς τῆς Σαρμαθικάντης. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὀπαδῶν του. ΙΖ', 26, ἐπ. ΙΘ', 425.— Ἡ Ἀρμίδα δέχεται αὐτὸν ὡς ἓνα τῶν ἐκδικητῶν της. *Αὐτ.*, 69.— Κατορθώματα αὐτοῦ εἰς τὴν ἐσχάτην μάχην. Κ', 22, ἐπ.— Ὑπερασπίζεται τὴν Ἀρμίδαν. *Αὐτ.*, 69.— Παραδίδεται εἰς τὸν Γοδεφρείδον. *Αὐτ.*, 140, ἐπ.

Ἀμβύσσα, πόλις τῆς Γαλλίας. Τὰ στρατεύματα αὐτῆς ἐν τῇ παρατάξει. Α', 62.

ΑΜΟΥΡΑΤΗΣ, Σαρακηνός, φονευθεὶς ὑπὸ Δουδῶνος. Γ', 44.

Ἀρομβρία, στερήσασα ὕδατος τὸν χριστιανικὸν στρατόν. ΙΓ',

52, ἐπ.—Πάύει διὰ τῶν προσευχῶν τοῦ Γοδεφρείδου. *Αὐτ.*, 70, ἐπ.

Ἀρτιόχεια, κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν. Α', 6, 9. (Ἰδ. καὶ Γ', 42. Ε', 49. ΣΤ', 56. Η', 8, ἐπ.)

Ἀρτωρίου προτείχισμα, ἐπωνυμία ἐνὸς τῶν πύργων τῆς Ἱερουσαλήμ. Γ', 34.

Ἀραβες πλάνητες καὶ λησταί. Ε', 87, ἐπ.—Ὁ Σολιμάνος, ἀπωλέσας τὸν στρατὸν καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, γίνεται ἀρχηγὸς αὐτῶν. Θ', 2, ἐπ.

Ἀραβία πετραία, — εὐδαίμων, — ἔρημος. Στρατιῶται αὐτῆς ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. ΙΖ', 20, ἐπ.

Ἀραβικαὶ νῆσοι, ἡ αἰ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Στρατιῶται αὐτῶν ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. ΙΖ', 23. Κ', 53.—Νικῶνται ὑπὸ Ῥινάλδου. *Αὐτ.*, 59, ἐπ.

ΑΡΑΔΙΝΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν ἐκ Συρίας ὁπαδῶν τοῦ Ὑδράτου. ΙΖ', 35.

ΑΡΑΜΑΝΤΗΣ, εἷς τῶν πέντε υἱῶν τοῦ Λατίνου. Θ', 27.—Ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Σολιμάνου. *Αὐτ.*, 32.

ΑΡΑΣΠΗΣ, γέρον σύμβουλος τοῦ Σολιμάνου. (Ἰδ. ΑΛΗΚΤΩ.)

ΑΡΑΣΠΗΣ, ἀρχηγὸς τῆς πρώτης φάλαγγος τῶν Αἰγυπτίων. ΙΖ', 45.

ΑΡΒΙΛΑΝΟΣ, Βασιλεὺς τῆς Δαμασκοῦ, πατὴρ τῆς Ἀρμίδας. Δ', 43, ἐπ.

ΑΡΓΑΔΙΝΟΣ, Ἀρχψ. Φονεύει δύο Γερμανούς. Θ', 40.—Φονεύεται ὑπὸ Ἀργιλλάνος. *Αὐτ.*, 79.

ΑΡΓΑΙΟΣ, Πέρσης, φονεύεται ὑπὸ τῆς Γυλδίππης. Κ', 34.

ΑΡΓΑΝΤΗΣ, Κιρκάσιος. Ἐρχεται μετὰ τοῦ Ἀλήτου πρέσβυς πρὸς τὸν Γοδεφρείδον. Β', 59.—Τῷ κηρύττει τὸν πόλεμον. *Αὐτ.*, 88-89.—Ἀποπέμπεται μετὰ δώρων ὑπὸ Γοδεφρείδου. *Αὐτ.*, 93.—Ἀποχωρίζεται. *Αὐτ.*, 94.—Ἐξορμᾷ κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Γ', 33-34.—Φονεύει τὸν Δυδῶνα. *Αὐτ.*, 45.—Ἀπειλεῖ τοὺς Χριστιανούς. *Αὐτ.*, 47-48.—Προτρέπει τὸν Ἀλαδῖνον

νὰ κρίνῃ τὴν νίκην διὰ μονομαχίας πρὸς τὸν Γοδεφρείδον, καὶ προσφέρει ἑαυτὸν πρὸς τοῦτο. ΣΤ', 2, ἐπ.—Πέμπει κήρυκα νὰ προκαλέσῃ τοὺς Χριστιανούς. Αὐτ., 44, ἐπ.—Μάχεται κατ' Ὀθωνος, καὶ καταβάλλει αὐτόν. Αὐτ., 29, ἐπ.—Μάχεται μετὰ Ταγκρέδου ἄλλὰ, τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης, οἱ κήρυκες διακόπτουσι τὴν μονομαχίαν. Αὐτ., 36, ἐπ.—Προκαλεῖ ἐκ νέου τοὺς Χριστιανούς. Ζ', 56.—Ὅνειδίζει αὐτούς. Αὐτ., 73, ἐπ.—Μάχεται κατὰ Ραιμόνδου, ὅστις κατέρχεται εἰς τὸ στάδιον ἀντὶ τοῦ Ταγκρέδου. Αὐτ., 86.—Βοηθεῖται ὑπὸ τοῦ Βελζεβούλ. Αὐτ., 99.—Κατορθώματα αὐτοῦ ἐν τῇ γενικῇ μάχῃ. Αὐτ., 407, ἐπ.—Ἐξέρχεται μετὰ τῆς Χλωρίνδας βοηθήσων τὸν Σολιμάνον. Θ', 43.—Διαταγῇ τοῦ Βασιλέως ἀποσύρεται τῆς μάχης. Αὐτ., 94.—Ὅμιλεῖ ἐν τῷ συμβουλίῳ, καὶ ἐνθαρρύνει τὸν Ἀλκιδίνον. Ι', 36, ἐπ.—Ἐπὶ τῆς ἐφόδου τῆς Ἱερουσαλὴμ ὑπερασπίζει τὰ τείχη. ΙΑ', 27, 35-36, 49, ἐπ.—Ἀμύνεται κατὰ τοῦ Γοδεφρείδου, καὶ φονεύει τὸν ὑπασπιστὴν αὐτοῦ Σιγέρον. Αὐτ., 78, ἐπ.—Ἐξέρχεται διὰ νυκτὸς μετὰ τῆς Χλωρίνδας, ἵνα κάσῃ τὸ μέγα μηχανήμα τῶν Χριστιανῶν. ΙΒ', 43, ἐπ.—Ὅμνυσι νὰ ἐκδικήσῃ τὴν Χλωρίνδαν, φονευθεῖσαν ὑπὸ Ταγκρέδου. Αὐτ., 104, ἐπ.—Ὁ Ἀλαδίνος τὸν ἀντιτάττει εἰς τὸν Κάμιλλον. ΙΗ', 67.—Μονομαχεῖ μετὰ Ταγκρέδου, καὶ φονεύεται. ΙΘ', 2, ἐπ.—Ὁ Ταγκρέδης τὸν μεταφέρει μετὰ τιμῶν εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ. Αὐτ., 146, ἐπ.

ΑΡΓΙΑΛΑΝ. Πιστεύσας εἰς τοῦ Ῥινάλδου τὸν θάνατον, κινεῖ τὸν στρατὸν εἰς στάσιν κατὰ τοῦ Γοδεφρείδου. Θ', 57, ἐπ.—Καταδικάζεται εἰς θάνατον, καὶ συλλαμβάνεται. Αὐτ., 84, ἐπ.—Φεύγει ἐκ τῆς φυλακῆς, πολεμεῖ κατὰ τῶν Ἀράβων, καὶ πολλοὺς φονεύει. Θ', 74, ἐπ.—Φονεύεται ὑπὸ τοῦ Σολιμάνου. Αὐτ., 87.

ΑΡΑΒΑΙΟΣ, ἀνδρεῖος γέρον μαχητῆς, πατὴρ τοῦ Ἀλκάνδρου καὶ τοῦ Πολυφέρνους. Φονεύεται ὑπὸ Χλωρίνδας. Γ', 35.

ΑΡΑΟΝΙΟΣ. Φονεύεται ὑπὸ Ἀλταμώρου. Κ', 39.

ΑΡΙΔΑΙΟΣ, κήρυξ τῶν Φράγκων. ΣΤ', 50.

ΑΡΙΔΑΜΑΣ, Ἰνδός, μέγας παλαιστής, ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς τῆς φρουρᾶς τοῦ Αἰγυπτίου Καλίφου. ΙΖ', 34.

ΑΡΙΜΩΝ. Τραυματίσας τὴν Χλωρίνδαν, φονεύεται ὑπ' αὐτῆς. ΙΒ', 49.

ΑΡΙΜΩΝ, Ἰνδός, ἐν τοῖς ἐκλεκτοῖς τῆς φρουρᾶς τοῦ Καλίφου τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ', 34.

ΑΡΙΜΩΝ, Πέρσης. Φονεύεται ὑπὸ τῆς Γυλδίππης. Κ', 37.

ΑΡΜΙΔΑ, ἀνεψιὰ τοῦ μάγου Ὑδράβου, βασιλέως τῆς Δαμασκοῦ, ἔμπειρος καὶ αὐτὴ εἰς τὰς μαχείας. Δ', 23, ἐπ.—Πέμπεται ὑπὸ τοῦ θεοῦ αὐτῆς εἰς τὸ χριστιανικὸν στρατόπεδον ἵνα ῥηξιδιουργήσῃ. Αὐτ., 28, ἐπ.—Διὰ τοῦ Εὐσταθίου λαμβάνει παρὰ τοῦ Γοδεφρείδου δέκα πολεμιστὰς βοηθοὺς αὐτῆς. Αὐτ., 82, ἐπ.—Τεχνάσματα αὐτῆς ὅπως σύρῃ κατόπιν τῆς ὅτι πλείστους χριστιανοὺς στρατιώτας. Αὐτ., 87, ἐπ.—Μάτην προσπαθεῖ νὰ ἐμπνεύσῃ ἔρωτα εἰς τὸν Γοδεφρείδον. Ε', 64.—Ἀναχωρεῖ μετὰ τῆς ἐπικουρίας. Αὐτ., 79.—Ἀόρατος ἐν τῷ πύργῳ τῆς βλέπει τὴν μάχην τοῦ Ῥαμβάλδου καὶ τοῦ Ταγκρέδου, ὅστις διὰ δόλου αἰχμαλωτίζεται. Ζ', 36, ἐπ.—Φυλακίζει τοὺς δοθέντας αὐτῇ στρατιώτας. Ι', 69, ἐπ.—Βλέπει τὸν Ῥινάλδον, θέλγεται ὑπ' αὐτοῦ, καὶ τὸν φέρει εἰς μίαν τῶν νήσων τῶν Μακάρων. ΙΔ', 65, ἐπ.—Ὡραία κατοικία αὐτῆς. ΙΣΤ', 4, ἐπ.—Ἐρωτες αὐτῆς μετὰ Ῥινάλδου. Αὐτ., 17, ἐπ.—Κεστὸς αὐτῆς. Αὐτ., 24.—Ἀκολουθεῖ φεύγοντα τὸν Ῥινάλδον. Δεήσεις, μανία αὐτῆς. Αὐτ., 35, ἐπ.—Ὁμνύει ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ Ῥινάλδου, καταστρέφει τὴν κατοικίαν τῆς, καὶ ἀπέρχεται πρὸς τὸν Αἰγύπτιον στρατὸν. Αὐτ., 65, ἐπ.—Ἐρχεται εἰς τὸν Αἰγύπτιον στρατὸν. ΙΖ', 33, ἐπ.—Λόγοι αὐτῆς πρὸς τὸν Βασιλέα τῶν Αἰγυπτίων. Αὐτ., 43, ἐπ.—Ματαία ἐμφάνισις αὐτῆς εἰς τὸν Ῥινάλδον, ἵνα τὸν ἐμποδίσῃ νὰ κόψῃ τὸ γοητευθὲν δάσος. ΙΗ', 25, ἐπ.—Κατὰ τὴν τελευταίαν μάχην κατέχει τὸ κέντρον. Κ', 22.—Ἐπὶ δίσκου παρίσταται εἰς τὴν μάχην. Αὐτ., 64, ἐπ.—

Προσπαθεῖ ματαίως νὰ κτυπήσῃ τὸν Ῥινάλδον. *Αὐτ.*, 63, ἐπ. — Φεύγει. *Αὐτ.*, 117. — Θέλει ν' αὐτοκτονήσῃ, ἀλλ' ὁ Ῥινάλδος τὴν κωλύει. *Αὐτ.*, 127. — Διαλλάττεται μετὰ τοῦ Ῥινάλδου. *Αὐτ.*, 131, ἐπ.

ΑΡΝΑΛΔΟΣ, στενὸς φίλος τοῦ Γερνάνδου. Προκαλεῖ ἐκδίκησιν κατὰ τοῦ Ῥινάλδου, τοῦ ἐκείνον φονεύσαντος. Ε', 33, ἐπ.

ΑΡΟΝΤΑΙΟΣ, ἀρχηγὸς τῆς δευτέρας Αἰγυπτιακῆς φάλαγγος. Εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν. ΙΖ', 16.

ΑΡΟΝΤΗΣ, πρόσωπον πλαστὸν, ὑπὸ τῆς Ἀρμίδας ὑποτιθέμενον, ἵνα δικαιολογήσῃ τοὺς δόλους της. Δ', 56, ἐπ.

ΑΡΡΗΣ, Αἰγύπτιος εὐνοῦχος. Διηγεῖται εἰς τὴν Χλωρίνδαν τὴν καταγωγὴν αὐτῆς, ἵνα τὴν πείσῃ νὰ καταθέσῃ τὰ ὅπλα. ΙΒ', 18, ἐπ. — Θρηνεῖ τὸν θάνατον τῆς Χλωρίνδας. *Αὐτ.*, 104, ἐπ.

ΑΡΤΑΒΑΝΟΣ, Βασιλεὺς τῆς νήσου Βοικάν. Εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν. ΙΖ', 25. — Φονεύεται ὑπὸ Ὀδοάρδου. Κ', 37.

ΑΡΤΑΞΕΡΕΗΣ, Πέρσης. Καταβάλλεται ὑπὸ Γυλδίππης. Κ', 34.

ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ, κόμης τῆς Περμβροσίας, ὁ πρῶτος ἐκλεχθεὶς ὅπως ἀκολουθήσῃ τὴν Ἀρμίδαν. Ε', 73.

Ἀσκαλὼν, λιμὴν τῆς Συρίας. ΙΔ', 30. ΙΕ', 10.

Ἀσπίς, ὅφ' ἦν ἄγγελος σκέπει τὸν Ῥαιμόνδον. Ζ', 82, ἐπ.

Ἀσπίς, ἐν ᾗ ὁ Ῥινάλδος βλέπει τὴν ἐαυτοῦ τρυφηλότητα, ΙΣΤ', 30.

Ἀσπίς, ἐφ' ἧς παρίστανται τὰ ἔργα τῶν προγόνων τοῦ Ῥινάλδου. ΙΖ', 57, ἐπ.

ΑΣΣΙΜΙΡ, Μωαμεθανὸς, βασιλεὺς τῆς Αἰθιοπίας. Εἰς τὴν ἐπιθεώρησιν. ΙΖ', 24. — Φονεύεται ὑπὸ τοῦ Ῥινάλδου. Κ', 54.

Ἀσταβόρας, ποταμὸς ἐκρέων εἰς τὸν Νεῖλον. ΙΖ', 24.

ΑΣΤΑΓΟΡΗ, δαίμων ἥτις παραινεῖ τὴν Ἀληκτὼ ν' ἀναστατώσῃ τὸ χριστιανικὸν στρατόπεδον. Η', 1, ἐπ.

Ἀφρική. Περιγραφή αὐτῆς. ΙΕ', 15, ἐπ. — Στρατεύματα αὐτῆς ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. Κ', 23. — Ἡττῶνται ὑπὸ Ῥινάλδου. *Αὐτ.*, 59, ἐπ.

ΔΧΙΑΛΕΥΣ, Λομβαρδός, ἀδελφός τοῦ Σφόρζα καὶ τοῦ Παλαμήδους. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει. Α', 55.—Φονεύεται ὑπὸ τῆς Χλωρίνδας. Θ', 69.

B

ΒΑΛΔΟΒΙΝΟΣ, ἀδελφός τοῦ Γοδεφρείδου. Χαρακτήρ αὐτοῦ, κτλ. Α', 9. Γ', 61.—Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 40.—Προτείνει νὰ μονομαχήσῃ κατὰ τοῦ Ἀργάντου. Ζ', 66.—Ὁρμᾷ κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ τοὺς νικᾷ. *Αὐτ.*, 109, ἐπ.—Ὑπερασπίζει τὸν Γοδεφρείδον ἐπὶ στάσεως ἣν ἐξήγειρε κατ' αὐτοῦ ὁ Ἀργιλλάν. Η', 75.—Μάχεται ὡς ἀπλοὺς στρατιώτης. ΙΑ', 25.—Ἀποσύρεται εἰς τὴν σκηνὴν μετὰ τοῦ Γοδεφρείδου, τραυματισθέντος. *Αὐτ.*, 68.—Διοικεῖ τὸ κέντρον τοῦ στρατοῦ. Κ', 9.—Μάχεται κατὰ τοῦ Μουλεάσσου. *Αὐτ.*, 48.

Βαλραβίλλη, ἡ πατρίς τοῦ Ρουγιέρου. Ζ', 108.

Βάρκα, πόλις καὶ ἐπικράτεια ἐν Βαρβαρίᾳ τῆς Ἀφρικῆς. Στρατός αὐτῆς. ΙΖ', 49.

Βασιλεὺς, τῆς Αἰγύπτου. (Ἰδ. *Αἴγυπτος*.)—Τοῦ *Βοικάρ*, ΙΖ', 25.—Τῆς *Ὁρμοῦντος*. *Αὐτ.*—Τῆς *Σαρμακάρτης*. *Αὐτ.*, 27.—Τῆς ἐν Βαρβαρίᾳ *Τριπόλεως*. *Αὐτ.*, 49.—Τῆς ἐν Συρίᾳ *Τριπόλεως*. (Ἰδ. *Τρίπολις*.)—Τῆς *Ζουμάρας*. ΙΖ', 49.

ΒΑΦΡΙΝΟΣ, Τοσκάνος, ὑπάσπιστῆς τοῦ Ταγκρέδου. Πέμπεται κατὰσκοπος εἰς τὸν Αἰγυπτιακὸν στρατόν. ΙΗ', 57, ἐπ.—Παρατηρεῖ τὰ πάντα. Ἀνακαλύπτει συνωμοσίαν κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Γοδεφρείδου. Ἀναγνωρισθεὶς ὑπὸ τῆς Ἑρμινίας, ἐπιστρέφει μετ' αὐτῆς εἰς τὸ χριστιανικὸν στρατόπεδον. Ἐλθὼν πρὸς τὸν Γοδεφρείδον τῷ διηγεῖται ὅσα ἀνεκάλυψε. ΙΘ', 56 μέχρις 127. (Ἰδ. *ERMINIA*, *ΤΑΓΚΡΕΔΗΣ*.)

ΒΕΛΖΕΒΟΓΑ, δαίμων, βοηθεῖ τὸν Ἀργάντην τραυματίζοντα τὸν Ῥαιμόνδον. Ζ', 99, ἐπ.

ΒΕΡΑΙΓΓΕΡΟΣ. Φονεύεται ὑπὸ Χλωρίνδας. Θ', 68.

ΒΕΡΤΟΛΔΟΣ, πατὴρ τοῦ Ρινάλδου. Α', 59.

ΒΙΓΚΙΛΔΟΣ, εἰς τῶν Ἀλητῶν, ἀνὴρ ἄλλοτε σπουδαῖος καὶ ἔμφορων, καίτοι γέρον, καταλαμβάνεται ὑπὸ ἔρωτος πρὸς τὴν Ἀρμίδαν, καὶ κληροῦται εἰς τῶν προμάχων αὐτῆς. Ε', 73.

Β.λέσση, πόλις τῆς Γαλλίας. Τὰ στρατεύματα αὐτῆς ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 62.

ΒΟΕΜΟΝΔΟΣ, θεῖος τοῦ Ταγκρέδου, Ζ', 28.— Ἐλαβε τὴν κυβέρνησιν τῆς Ἀντιοχείας, τῆς πρώτης κατακτήσεως τῶν Σταυροφόρων. Α', 9-10. Γ', 63. Ζ', 67. ΙΔ', 29.— Ὁ μόνος ἐκ τῶν Σταυροφόρων ὅστις δὲν ἤλθεν εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Ἱερουσαλήμ. Α', 20. Ζ', 58.— Πρὸς αὐτὸν καταφεύγει ὁ Ῥινάλδος. Ε', 49. Ι', 72.

Βοικὰν, νῆσος εἰς τὸ στόμιον τοῦ Περσικοῦ κόλπου. (Ἰδ. ΑΡΤΑΒΑΝΟΣ.)

ΒΟΥΔΑΙΩΝ. (Ἰδ. ΓΟΔΕΦΡΕΙΔΟΣ.)

ΒΡΙΜΑΡΤΗΣ, Ἰνδός. Ἐν ἐπιθεωρήσει. ΙΖ', 31.

Βροχῇ, φέρουσα ἀναψυχὴν τοῖς Χριστιανοῖς. ΙΓ', 74, ἐπ.

ΒΡΙΓΝΕΛΛΟΝΗΣ. Φονεύεται ὑπὸ Ἀλταμώρου. Κ', 39.

Γ

ΓΑΒΡΙΗΛ, ἄγγελος. (Ἰδ. Ἀγγελοι.)

Γάζα, πόλις ἐπὶ τῶν μεθορίων τῆς Αἰγύπτου. Α', 67. Η', 51. Ι', 4. ΙΕ', 40, ἐπ. ΙΣΤ', 75. ΙΖ', 4, ἐπ.

ΓΑΖΕΛ, ἀρχηγὸς τῆς τετάρτης Αἰγυπτιακῆς φάλαγγος. ΙΖ', 18.

ΓΑΛΛΟΣ, πληρωθεὶς ὑπὸ Χλωρίνδας. Θ', 68.

ΓΑΡΔΩΝ, ἀρχηγὸς τῶν Χριστιανῶν λαφυραγωγῶν. Φονεύεται ὑπὸ τῆς Χλωρίνδας. Γ', 14, ἐπ.

Γάσχορες, πρὸ τῆς Ἱερουσαλήμ. Κ', 6.

Γάσχωρ. Οὕτως ἐπιλέγεται ὁ Ῥαιμόνδος.

ΓΕΛΦΟΣ. Καταγωγῇ, ἀρεταὶ αὐτοῦ. Α', 40, 41, ἐπ. Γ', 63. Ε', 36. ΙΖ', 80, ἐπ.— Πείθει τὸν Ῥινάλδον, φονεύσαντα τὸν Γερνάνδον, νὰ φύγῃ εἰς τὸ στρατόπεδον. Ε', 50.— Ὅμιλεῖ

πρὸς τὸν Γοδεφρείδον ὑπὲρ τοῦ Ῥινάλδου. *Αὐτ.*, 57.— Πέμπεται ὑπὸ Γοδεφρείδου κατὰ Χλωρίνδας καὶ Ἀργάντου. Θ', 43, ἐπ.— Πληγόνει τὴν Χλωρίνδαν εἰς τὴν πλευράν, καὶ φονεύει τὸν Ὅσμιδαν. *Αὐτ.*, 72-73.— Διὰ τὸ στενὸν τῆς θέσεως δὲν προχωρεῖ. *Αὐτ.*, 96.— Πληγωθέντος τοῦ Γοδεφρείδου, ἀναλαμβάνει τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ. ΙΑ', 56.— Ἐπὶ τῆς πρώτης προσβολῆς τῶν τειχῶν πίπτει πληγωθείς. *Αὐτ.*, 59.— Ἐν συμβουλίῳ προτρέπει τὸν Γοδεφρείδον νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν Ῥινάλδον. ΙΔ', 21, ἐπ.— Πέμπει δύο ἱππότες εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Ῥινάλδου. *Αὐτ.*, 27, ἐπ.— Δεξιώσεις τοῦ Ῥινάλδου, ἐπανελθόντος. ΙΗ', 4.— Ἐπιτρέπεται ὑπὸ τοῦ Γοδεφρείδου τὴν φρούρησιν τῶν νῶτων τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὴν τελευταίαν ἑφοδον. *Αὐτ.*, 65-66.

ΓΕΝΤΟΝΙΟΣ, εἰς τῶν Ἀλητῶν, Α', 54.— Φονεύεται ὑπ' Ἀλταμώρου. Κ', 40.

ΓΕΡΑΡΔΟΣ. Δύο Χριστιανοὶ Ἀλῆται ἔφερον τὸ ὄνομα τοῦτο. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 54.— Εἰς ἐξ αὐτῶν κληροῦται ὑπερασπιστὴς τῆς Ἀρμίδας. Ε', 73.— Ἀμφότεροι ἀντιτάττονται τῷ Ἀργάντῃ. Ζ', 108.— Τὸν ἕνα φονεύει ὁ Τισσαφέρνης. Κ', 112.

Γερμανοί. Στρατεύματα αὐτῶν ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 41.

ΓΕΡΝΑΝΔΟΣ, Νορβηγός. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 54.— Ὑπεροψία αὐτοῦ. Γ', 40.— Φθονῶν τὸν Ῥινάλδον, προσπαθεῖ νὰ ἐκλεχθῇ ἀντ' αὐτοῦ ἀρχηγὸς τῶν Ἀλητῶν. Ε', 45, ἐπ.— Ὑβρίζει τὸν Ῥινάλδον, ὅστις ἐπιπεσὼν τὸν φονεύει. *Αὐτ.* 26, ἐπ.

ΓΕΡΝΙΕΡΟΣ, εἰς τῶν Ἀλητῶν. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 56.— Προσφέρεται νὰ πολεμήσῃ τὸν Ἀργάντην. Ζ', 66.— Τραυματίζει τὴν Χλωρίνδαν, ἥτις τῷ κόπτει τὴν δεξιάν. Θ', 69.— Φονεύεται ὑπὸ Τισσαφέρνους. Κ', 112.

ΓΙΔΟΣ. Δύο ταυτώνυμοι. Ἀμφότεροι ἐκ τῶν Ἀλητῶν. Α', 56.— Προσφέρονται νὰ πολεμήσωσι τὸν Ἀργάντην. Ζ', 66.— Ὁ εἰς τραυματίζεται ὑπ' Ἀργάντου. *Αὐτ.*, 108-109.— Ὁ ἕτερος φονεύεται ὑπ' Ἀλταμώρου. Κ', 40.

ΓΙΑΒΕΡΤΟΣ, Γερμανός. Φονεύεται ὑπὸ Ἀργαδίνου Θ', 40.

ΓΟΔΕΦΡΕΙΔΟΣ, Βουλλιών. Ἀρεταὶ αὐτοῦ, Α', 4, ἐπ.—Νεανικὰ αὐτοῦ κατορθώματα. Ζ', 72.—Κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀγγέλου συγκαλεῖ τοὺς ἀρχηγοὺς εἰς συμβούλιον. Α', 19.—Ἀγορεύει. Αὐτ., 24.—Ἀναγορεύεται ἀνώτατος ἀρχηγός. Αὐτ., 32, ἐπ.—Τὸν δέχονται ἐπευφημοῦντες οἱ στρατιῶται. Αὐτ., 35.—Ἐπιθεωρεῖ τὸν στρατόν. Αὐτ., 38, ἐπ.—Παρχωρεῖ τοὺς στρατιώτας του εἰς τὸν ἀδελφόν του Βαλδοβίνον. Αὐτ., 40.—Ἀναγγέλλει τοῖς ἀρχηγοῖς ἣν ὥρισεν ἡμέραν ἵνα κινήθῃ κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ. Αὐτ., 65-66.—Πέμπει τὸν Ἑρρίκον εἰς Βυζάντιον ἵνα ἐπιταχύνῃ τὴν ἔλευσιν τοῦ Δανοῦ ἡγεμόνος Συένου, καὶ τὴν ἀποστολὴν ἐπικουρίας τοῦ Αὐτοκράτορος. Αὐτ., 67, ἐπ.—Μέτρα προνοίας ὑπὲρ τοῦ στρατοῦ. Αὐτ., 74.—Κλείει εἰρήνην μετὰ τοῦ Βασιλέως τῆς Τριπόλεως. Αὐτ., 76. Γ', 47.—Ὁδηγεῖ τὸν στρατόν παρὰ τὴν θάλασσαν. Α', 78.—Ἐν Ἑμάφ δέχεται τὸν Ἀλήτην καὶ τὸν Ἀργάντην, πρέσβεις τοῦ Βασιλέως τῆς Αἰγύπτου. Β', 57, ἐπ.—Δέχεται τὸν πόλεμον, φιλοξενεῖ τοὺς πρέσβεις, καὶ τοὺς ἀποπέμπει. Αὐτ., 81, ἐπ.—Φθάνει μετὰ τοῦ στρατοῦ ὑπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ. Γ', 4, ἐπ.—Ἐντέλλεται τῷ Ταγκρέδῃ νὰ ὀρμήσῃ κατὰ τῶν ὑπὸ τὴν Χλωρίνδαν ἐχθρῶν. Αὐτ., 16.—Διατάττει τοῖς ὁπαδοῖς του ὁπισθοχώρησιν. Αὐτ., 52, ἐπ.—Παρατηρεῖ τὴν θέσιν τῆς Ἱερουσαλήμ. Αὐτ. 54, ἐπ.—Σχεδιάζει τὴν πολιορκίαν. Αὐτ. 64, ἐπ.—Ἀποδίδει μεγάλας τιμὰς εἰς τὸν νεκρὸν τοῦ Δυδῶνος. Αὐτ., 66, ἐπ.—Διατάττει κατασκευὴν πολιορκητικῶν μηχανῶν. Αὐτ., 71, ἐπ.—Δέχεται εἰς ἀκρόασιν τὴν Ἀρμίδαν, καὶ ταῖς παρακλήσεσι τῶν ἄλλων ἐνδίδων, ἀκουσίως τῇ δίδει δέκα ἵππους νὰ τὴν βοηθήσωσι. Δ', 38, ἐπ.—Σκέπτεται τίνι νὰ ἐμπιστευθῇ τὴν ὑπὲρ τῆς Ἀρμίδας ἐπιχείρησιν. Ε', 4, ἐπ.—Συγκαλεῖ τοὺς ἀρχηγοὺς εἰς ἐκλογὴν διαδόχου τοῦ Δυδῶνος. Αὐτ., 3, ἐπ.—Αὐστηρὰ αὐτοῦ δικαιοσύνη κατὰ Ῥινάλδου, φονεύσαντος τὸν Γερνάνδον. Αὐτ., 37-59.—Ἀνθίσταται εἰς τῆς Ἀρμίδας τοὺς δόλους. Αὐτ., 61.—Κληροῖ τοὺς δέκα προμάχους αὐτῆς. Αὐτ.,

72, ἐπ.—Ἐνθαρρύνει τοὺς φοβουμένους διὰ τὴν ἔλλειψιν ἐφοδίων. Αὐτ., 86, ἐπ.—Δέχεται τὴν πρόκλησιν τοῦ Ἀργάντου, καὶ τῷ ἀντιτάττει τὸν Ταγκρέδην. ΣΤ', 47, ἐπ.—Εἰς δευτέραν πρόκλησιν τοῦ Ἀργάντου, βλέπων τοὺς ἄλλους διστάζοντας, θέλει νὰ μονομαχήσῃ ὁ ἴδιος· ἀλλ' ἀντ' αὐτοῦ ἀναδέχεται τὸν ἀγῶνα ὁ Ῥαιμόνδος. Ζ', 58-62.—Βλέπων παραβιασθέντας τοὺς ὄρους τῆς μονομαχίας, καὶ πληγωθέντα τὸν Ῥαιμόνδον, παροτρύνει τοὺς ὁπαδοὺς του εἰς ἐκδίκησιν. Αὐτ., 403, ἐπ.—Ἀκούει τὸν Γερμανὸν Κάρλον διηγούμενον τὸ οἰκτρὸν τέλος τοῦ Συένου. Η', 6, ἐπ.—Ὁ Ἀλιπράνδος τῷ διηγεῖται τὸν ὑποτιθέμενον θάνατον τοῦ Ῥινάλδου. Αὐτ., 50, ἐπ.—Καταστέλλει τὴν ἔνεκα τοῦ ὑποτιθεμένου τούτου θανάτου ἐξεγερθεῖσαν κατ' αὐτοῦ στάσιν ἐν τῷ στρατοπέδῳ. (Ἰδ. ΔΡΓΙΛΛΑΝ.) Αὐτ., 57, ἐπ.—Παρασκευάζεται νὰ προσβάλῃ τὴν Ἱερουσαλὴμ. Αὐτ., 85.—Κινεῖται κατὰ νυκτίας ἐξόδου τοῦ Σολιμάν, προσβάλλει καὶ νικᾷ αὐτόν. Θ', 44, ἐπ.—Κηδεύσας τοὺς νεκροὺς του, διατάττει τὴν ἐφοδὸν διὰ τὴν ἐπαύριον. Ι', 57.—Προσκαλεῖ τοὺς συνοδεύσαντας τὴν Ἀρμίδαν νὰ τῷ διηγηθῶσι τα συμβάντα των. Αὐτ., 58, ἐπ.—Ἀκούει τὰς καλὰς τοῦ Ἐρημίτου προρρήσεις. Αὐτ., 73.—Πρὸ τῆς ἐφόδου διατάττει ἐπίσημον λιτανείαν καὶ γενικὰς προσευχάς. ΙΑ', 4, ἐπ.—Ὁπλίζεται φιλῶς, καὶ διηγεῖται τῷ Ῥαιμόνδῳ τί εἶχεν ἄλλοτε τάξει τῷ Θεῷ. Αὐτ., 20, ἐπ.—Παρατάττει τὸν στρατὸν, διατάττει τὴν ἐφοδὸν, καὶ διακρίνεται ἐπ' ἀνδρίᾳ. Αὐτ., 30, ἐπ.—Τραυματίζεται κατὰ τὸν μηρὸν ὑπὸ τῆς Χλωρίνδας. Αὐτ., 54.—Ἀλλὰ δὲν ἀφίσταται τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἀλλὰ τέλος ἡ πληγὴ τὸν βιάζει ν' ἀποσυρθῇ. Αὐτ., 55, ἐπ.—Μετὰ τὴν ἀποχώρησιν αὐτοῦ τρέπεται ἡ τύχη κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Αὐτ., 57.—Θεραπεύεται ὑπὸ Ἑρωτίμου, καὶ ἰᾶται δι' ἐπεμβάσεως ἀγγέλου. Αὐτ., 68, ἐπ.—Ἐπανέρχεται εἰς τὴν μάχην, πληγόνει τὸν Ἀργάντην, καὶ τῆς νυκτὸς ἐπελθούσης, δίδει τὰς δεούσας ὁδηγίας καὶ ἀποσύρεται. Αὐτ., 75, ἐπ.—Ἐπισκέπτεται τὸν Ταγκρέδην, φέροντα βαρεῖαν πλη-

γὴν. IB', 84.—'Αποτεφρωθέντος τοῦ μεγάλου πύργου, πέμπει τοὺς λεπτουργοὺς νὰ ὑλοτομήσωσιν εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Ἰσμενίου μαγευθὲν δάσος. II', 17.—'Αποτυχούσης τῆς ἀποπείρας πέμπει πρὸς ἀπόπειραν καὶ ἄλλους πολεμιστάς, ἀλλ' ἐπὶ ματαίῳ. Αὐτ., 19, ἐπ.—Θέλει καὶ ὁ ἴδιος νὰ πορευθῇ πρὸς τὸ ἐστοιχειωμένον δάσος; ἀλλ' ὁ Ἑρμῆτης τὸν ἀποτρέπει. Αὐτ., 50.—'Επὶ δεινῆς ἀνομβρίας οἱ στρατιῶται παραπονοῦνται κατ' αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τὸν ἐγκαταλιμπάνουσιν. Ἐπικαλεῖται δ' αὐτὸς τὸν Θεὸν, ἄφθονος βροχὴ ἐπέρχεται, καὶ τὰ πάντα λαμβάνουσιν ἄλλην ὄψιν. Αὐτ., 52, ἐπ. μέχρι τέλους τῆς ῥαψωδίας.—Βλέπει καθ' ὕπνον ὅτι ἀνηρπάγη εἰς οὐρανοῦς. ID', 2, ἐπ.—'Ανακαλεῖ τὸν Ῥινάλδον. Αὐτ., 22, ἐπ.—Δέχεται μετ' ἀγάπης τὸν Ῥινάλδον, καὶ ἀναθέτει αὐτῷ τοῦ δάσους τὴν ἐπιχείρησιν. IH', 1, ἐπ.—Ὑπὸ τὴν πτέρυγα περιστερᾶς εὐρίσκει ἐπιστολὴν σπουδαίαν πεμπομένην ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Αἰγυπτίων εἰς τὸν Ἀλαδῖνον. Αὐτ., 50, ἐπ.—Μετὰ θρησκευτικᾶς τελετᾶς καὶ τὰς ἀναγκαίους ὁδηγίας κινεῖται κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ. Αὐτ., 62, ἐπ.—Βλέπει τὴν οὐρανίαν στρατιάν ὑπερμαχοῦσαν τῶν Χριστιανῶν. Αὐτ., 92, ἐπ.—Διώκει τὸν Σολιμάνον, καὶ στήνει ἐπὶ τῶν τειχῶν τὴν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ. Αὐτ., 98, ἐπ.—Εἰσελαύνει εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ περιστέλλει τὴν στρατιωτικὴν ἀκολασίαν. IO', 50, ἐπ.—Ἐπισκέπτεται τὸν Ῥαιμόνδον ἀσθενοῦντα· ἀκούσας δὲ παρὰ Βαφρίνου τὰς κατ' αὐτοῦ ἐπιβουλὰς τῶν ἐχθρῶν, συσκέπτεται μετὰ Ῥαιμόνδου, καὶ ἀποφασίζει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν μάχην. Αὐτ., 120, ἐπ.—Παρατάττει πάλιν τὸν στρατὸν, καὶ τῷ προλέγει τὴν νίκην. K', 6, ἐπ.—Φονεύει τὸν Ὁρμόνδον, ἀρχηγὸν τῶν κατ' αὐτοῦ συνωμοστῶν, καὶ πάντας τοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ. Αὐτ., 45-46.—ἔχει πᾶσαν τὴν δεξιότητα τοῦ στρατηγοῦ καὶ πᾶσαν τὴν ἀνδρίαν τοῦ στρατιώτου. Αὐτ., 47, ἐπ.—Φονεύει τὸν Αἰγύπτιον δυνάστην, καὶ αἰχμαλωτίζει τὸν Βασιλέα Ἀλταμῶρον. Αὐτ., 137, ἐπ.—Ἀφ' οὗ πάντα ἐνίκησε τὰ προσκόμματα, ἀπέρχεται εἰς τὸν ναὸν, καὶ ἀναρ-

τῇ ἐκεῖ τὰ ὅπλα του, ὡς τελέσας τὴν εὐχὴν του. *Αὐτ.*, 444.

ΓΟΥΛΑΙΕΑΜΟΣ, Ἀγγλος βασιλόπαις. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὁπαδῶν του. Α', 44.— Διηγείται τῷ Γοδεφρείδῳ τὰ παρὰ τῇ Ἀρμίδᾳ συμβάντα του. Γ', 59, ἐπ.— Τραυματίζεται βαρέως ὑπὸ τῆς Χλωρίνδας. ΙΑ', 42.

ΓΟΥΛΑΙΕΑΜΟΣ, ναύαρχος τῶν Λιγούρων. Εἰδοποιεῖ τὸν Γοδεφρείδον περὶ τῆς προσεχοῦς ἀφίξεως τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στόλου. Ε', 86.— Κατασκευάζει φοβεράς πολιορκητικὰς μηχανὰς διὰ τὴν προσβολὴν τῆς Ἱερουσαλὴμ. ΙΗ', 41.

ΓΟΥΛΑΙΕΑΜΟΣ, ἐπίσκοπος τῆς Ὁραγγίας. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὁπαδῶν του. Α', 38, ἐπ.— Τελευταῖος εἰς τὴν λιτανίαν. ΙΑ', 5.— Τελεῖ λειτουργίαν. *Αὐτ.*, 44, ἐπ.

ΓΟΥΛΑΙΕΑΜΟΣ *Ρογκιλὼν*, Ἀλήτης, εἰς ἐκ τῶν κληρωθέντων ὅπως παρακολουθήσῃ τὴν Ἀρμίδαν. Ε', 75.

ΓΥΛΑΙΗΗΗ, σύζυγος τοῦ Ὁδοάρδου. Μάχεται παρὰ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς εἰς τὰς τάξεις τῶν Ἀλητῶν. Α', 56-57. Γ', 40.— Προσφέρεται νὰ πολεμήσῃ κατὰ τοῦ Ἀργάντου. Ζ', 67.— Φονεύει Σαρακηνούς. Θ', 74.— Φονεύει πολλοὺς Πέρσας, καὶ μεγάλην δεικνύει ἀνδρίαν. Κ', 32, ἐπ.— Τραυματίζει τὸν Ἀλταμῶρον, ἀντιτραυματιζομένη ὑπ' αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 41, ἐπ.— Προσβάλλει καὶ πληγόνει τὸν Σολιμάν. Ἀλλ' αὐτὸς φονεύει καὶ αὐτὴν καὶ τὸν σύζυγον σπεύσαντα εἰς βοήθειάν της. *Αὐτ.*, 94, ἐπ.

Δ

Δαίμονες, συγκαλούμενοι ὑπὸ Πλούτωνος καὶ παροτρυνόμενοι νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τοῦ Χριστιανικοῦ στρατοῦ. Δ', 4, ἐπ.— Εἰς ἐξ αὐτῶν ἐξεγείρει τὸν Ὑδράοτην κατὰ τῶν Χριστιανῶν. *Αὐτ.*, 22, ἐπ.— Διεγείρουσι θύελλαν ὑπὲρ τῶν Τούρκων. Ζ', 444.— Βοηθοῦσι τὴν νυκτερινὴν προσβολὴν τοῦ Σολιμάνου. Θ', 53.— Ἀποδιώκονται ὑπὸ τοῦ ἀρχαγγέλου Μιχαήλ. *Αὐτ.*, 58, ἐπ.— Διὰ τῶν γοητειῶν τοῦ Ἰσμενοῦ καταλαμβάνουσι δάσος. ΙΓ', 4,

ἐπ.— Οἶκοι Ἀρμίδας ὑπ' αὐτῶν οἰκοδομηθέντες. ΙΣΤ', 4, ἐπ.

Δαμασκός, πόλις τῆς Συρίας. Δ', 20. Γ', 70. ΙΔ', 69. ΙΣΤ', 72. (Ἰδ. ΑΡΜΙΔΑ, ΓΑΡΑΟΤΗΣ.)

Δαροί, διοικούμενοι ὑπὸ Συένου. (Ἰδ. ΣΥΕΝΟΣ.)

Δάσος, παρὰ τὴν Ἱερουσαλήμ, παρέχον τὴν οἰκοδομικὴν ξυλείαν τοῖς Χριστιανοῖς. Γ', 74, ἐπ.—Καταλαμβάνεται ὑπὸ τῶν δαιμόνων. ΙΓ', 2, ἐπ. ΙΔ', 44. ΙΗ', 40, ἐπ.

Δαυὶδ (τοῦ) πύργος. ΙΘ', 39.

ΔΡΑΓΟΤΗΣ, Ἀραψ. Φονεῦει χριστιανούς κατὰ τὴν νυκτερινὴν προσβολήν. Θ', 40.

ΔΥΔΩΝ, ἡγεμὼν τῆς Κόνσας, δούξ τῶν Ἀλητῶν. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει. Α', 52-53. Γ', 39.—Φονεύεται ὑπ' Ἀργάντου. Αὐτ., 45, ἐπ.—Κήδευσις αὐτοῦ. Αὐτ., 66, ἐπ.—Διχόνοια ἐπὶ ἐκλογῇ διαδόχου αὐτοῦ. Ε', 5, ἐπ.—Μάχεται ἐξ οὐρανοῦ ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν. ΙΗ', 95.

Ε

ΕΒΕΡΑΡΔΟΣ, Βαυαρός, εἷς τῶν Ἀλητῶν. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 56.—Κληροῦται εἷς τῶν προμάρχων τῆς Ἀρμίδας. Ε', 75.

ΕΒΕΡΑΡΔΟΣ, Σκῶτος. Προσφέρεται ἵνα μονομαχήσῃ πρὸς τὸν Ἀργάντην. Ζ', 67.

ΕΓΚΕΡΑΝ, εἷς τῶν Ἀλητῶν. Α', 54.—Φονεύεται ὑπὸ Ἀλγαζέλ. Θ', 44.

Εἰκὼν, τῆς Παναγίας. Οἱ Ὀθωμανοὶ ἀφαιροῦσιν αὐτὴν ἀπὸ τῶν Χριστιανῶν, καὶ τὴν ἀποδίδουσι. Β', 5, ἐπ.—Σέβεται αὐτὴν ἡ μήτηρ τῆς Χλωρίνδας. ΙΒ', 23.

Ἐλαιῶν ὄρος παρὰ τὴν Ἱερουσαλήμ. ΙΑ', 40.

Ἐλβετοί, ἐδηγούμενοι ὑπὸ Ἀλκάστου. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει. Α', 63.

Ἐλληγες. (Ἰδ. ΤΑΤΙΝΟΣ.)

Ἐμαος, πόλις παρὰ τὴν Ἱερουσαλήμ. Β', 55, ἐπ.

EMIPAN, Ἀρμενοχριστιανὸς τουρκεύσας, ἀρχιστράτηγος τοῦ Καλίφου τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ', 32, 37, ἐπ.— Πέμπει διὰ περιστερᾶς ἐπιστολὴν τῷ Ἀλαδίνῳ ἥτις πίπτει εἰς χεῖρας τοῦ Γοδεφρείδου. ΙΗ', 49, ἐπ.— Ἐνθαρρύνει τὸν Ὀρμόνδον, ἀρχηγὸν τῶν κατὰ Γοδεφρείδου συνωμοτῶν. ΙΘ', 62, ἐπ.— Παρατάττει τοὺς στρατιώτας του, καὶ ἐξεγείρει αὐτοὺς εἰς τὴν μάχην. Κ', 24, ἐπ.— Μάχεται ἀνδρείως, καὶ φονεύεται ὑπὸ Γοδεφρείδου. Αὐτ., 137, ἐπ.

Ἐρετοί, πλοῖα αὐτῶν. Α', 79.

Ἐπίσκοποι, πολεμοῦντες μετὰ τῶν Σταυροφόρων. (*Ιδ. ΔΔΕ-ΜΑΡΟΣ καὶ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΣ, ἐπίσκοποι Ὁραγγίας.)

Ἐρμηίται, δῶο. Θεραπεύουσι τὸν Γερμανὸν Κάρλον, θανατηφόρως τραυματισθέντα. Η', 27, ἐπ.— Δίδουσιν αὐτῷ τὸ ξίφος τοῦ Σύνου νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὸν Ῥινάλδον, ἵνα ἐκδικήσῃ ἐκείνου τὸν θάνατον. Αὐτ., 34, ἐπ.— Τὸν προπέμπουσι. Αὐτ., 42.

Ἐρμηίτης, ὁ τὴν σταυροφορίαν κινήσας. (*Ιδ. ΠΕΤΡΟΣ.)

Ἐρμηίτης, εἰδωλολάτρης ἀσπασθεὶς τὸν Χριστιανισμόν. Δέχεται τὸν Οὐβάλδον καὶ τὸν Κάρλον, τοὺς πεμφθέντας ἵνα μετακαλέσωσι τὸν Ῥινάλδον. Φέρει αὐτοὺς εἰς τὴν ὑπόγειον κατοικίαν τοῦ τοῖς διηγεῖται τὰς τύχας τοῦ Ῥινάλδου, καὶ τοῖς παρέχει τοὺς τρόπους πρὸς ἀπελευθέρωσιν αὐτοῦ. ΙΔ', 33, ἐπ.— Τοὺς ὁδηγεῖ πρὸς τὸ θεόθεν ὠρισμένον πλοῖον. ΙΕ', 2.— Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτῶν μετὰ τοῦ Ῥινάλδου ἐπιδεικνύει τούτῳ τὰ κατορθώματα τῆς γενεᾶς αὐτοῦ. ΙΖ', 57, ἐπ.— Προπέμπει αὐτούς. Αὐτ., 96.

ΕΡΜΙΝΙΑ. Ἱστορία αὐτῆς. ΣΤ', 55, ἐπ.— Ἐκ τοῦ πύργου τοῦ ὑπερκειμένου τοῦ χριστιανικοῦ στρατοπέδου δεικνύει τῷ Ἀλαδίνῳ τοὺς ἀρχηγούς αὐτοῦ. Γ', 42, 47, ἐπ. 37, ἐπ. 58, ἐπ.— Ἐκ τοῦ πύργου ἐπιβλέπει τὴν μάχην μεταξὺ τοῦ Ἀργάντου καὶ Ταγκρέδου, ὃν ἀγαπᾷ. ΣΤ', 26, ἐπ.— Ἀμφίρροπος ἂν πρέπη νὰ ὑπάγῃ νὰ θεραπεύσῃ τὴν πληγὴν τοῦ Ταγκρέδου. Αὐτ., 66, ἐπ.— Ἐνδυθεῖσα τὰ ὅπλα τῆς Χλωρῆνδας,

ἀπέρχεται εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Ταγκρέδου. *Αὐτ.*, 84, ἐπ.—Πέμπει τὸν ὑποσπιστὴν τῆς πρὸς τὸν Ταγκρέδην. *Αὐτ.*, 98, ἐπ.—Προσβληθεῖσα ὑπὸ τοῦ Πολυφέρνους, ὅστις ἐκλαμβάνει αὐτὴν ἀντὶ τῆς Χλωρίνδας, φεύγει. *Αὐτ.*, 108, ἐπ.—Καταφεύγει πρὸς ποιμένα. Ζ', 4, ἐπ.—Ἐν τῷ αἰγυπτιακῷ στρατοπέδῳ ἀναγνώριζει τὸν Βαφρέινον, ὑπασπιστὴν τοῦ Ταγκρέδου, καὶ ἀπέρχεται μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ χριστιανικὸν στρατόπεδον. Τῷ διηγέεται τὰ συμβάντα τῆς, τῷ ἀποκαλύπτει τὴν κατὰ Γοδεφρείδου συνωμοσίαν καὶ τὸν πρὸς Ταγκρέδην ἔρωτά τῆς. ΙΘ', 79, ἐπ.—Εὗρίσκει τὸν Ταγκρέδην λειπόθυμον, καὶ τὸν κλαίει ὡς νεκρόν. *Αὐτ.*, 103, ἐπ.—Συνελθόντα, τὸν θεραπεύει καὶ μένει παρ' αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 109, ἐπ.

ΕΡΝΕΣΤΟΣ. Φονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀραβὸς Ἀλθαζάρ. Θ', 41.

ΕΡΩΤΙΜΟΣ, ἰατρός. Ἀναλαμβάνει νὰ θεραπεύσῃ τὴν πληγὴν τοῦ Γοδεφρείδου. ΙΑ', 70, ἐπ.

Ἔστατοι, πρόγονοι καὶ ἀπόγονοι τοῦ Γέλφου καὶ τοῦ Ρινάλδου. (Ἰδ. ΓΕΛΦΟΣ, ΡΙΝΑΛΔΟΣ.)

ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ, νεώτερος ἀδελφὸς τοῦ Γοδεφρείδου καὶ τοῦ Βαλδοβίνου, εἰς τῶν πρώτων ἐν τοῖς Ἀλήταις. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει. Α', 54.—Προσέρχεται τῇ Ἀρμίδῃ. Θέλγεται ὑπ' αὐτῆς, τὴν εἰσάγει πρὸς τὸν Γοδεφρείδον, καὶ συνηγορεῖ ὑπὲρ αὐτῆς. Δ', 33, ἐπ.—Προτείνει νὰ ἐκλεχθῶσι δέκα τῶν Ἀλητῶν, οἵτινες ν' ἀκολουθήσωσι καὶ βοηθήσωσι τὴν Ἀρμίδαν. *Αὐτ.*, 79.—Τὴν παρηγορεῖ. *Αὐτ.*, 84.—Παρακαλεῖ τὸν Γοδεφρείδον ὑπὲρ αὐτῆς. Ε', 6-7.—Ζηλοτυπῶν πρὸς τὸν Ρινάλδον, τῷ ἀπευθύνει δόλιον λόγον, ἵνα τὸν πείσῃ νὰ μὴ τοὺς συνοδεύσῃ. *Αὐτ.*, 8, ἐπ.—Καίτοι μὴ κληρωθεὶς εἰς τῶν δέκα προμάχων τῆς Ἀρμίδας, δραπετεύει διὰ νυκτὸς ἵνα τὴν ἀκολουθήσῃ. *Αὐτ.*, 80, ἐπ.—Αἰχμαλωτίζεται ὑπὸ τῆς Ἀρμίδας. Ι', 69.—Ἐλευθεροῦται ὑπὸ τοῦ Ρινάλδου. *Αὐτ.*, 71.—Τραυματίζεται εἰς τὴν πρώτην ἔφοδον κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ. ΙΑ', 60.—Κατὰ τὴν τελευταίαν ἔφοδον, πίπτοντα ἐκ τῆς κλίμακος τὸν σώζει ὁ Ρινάλδος. ΙΗ', 79.

Z

Ζουμάρας, Βασιλεύς. ΙΖ', 49.

Ζαπγρος, Πέρσης. Φονεύεται ὑπὸ τῆς Γυλδίππης. Κ', 33.

H

ΗΡΩΔΗΣ. Οἰκοδομεῖ τὸν Ἀντωνίου πύργον ἐν Ἱερουσαλὴμ. Γ', 30-34.

Θ

ΘΕΟΣ. Πέμπει τὸν ἀρχάγγελον Γαβριήλ εἰς τὸν Γοδεφρείδον, ἵνα τῷ ἀναγγείλῃ τὴν θέλησίν του. Α', 7, ἐπ.—Ἐμπνέει Πέτρον τὸν ἐρημίτην, καὶ τοὺς ἀρχηγούς. Αὐτ., 32.—Διατάττει τὸν φύλακα ἄγγελον τοῦ Ῥαιμόνδου ν' ἀναλάβῃ αὐτοῦ τὴν ὑπεράσπισιν. Ζ', 79, ἐπ.—Ἐλεήσας τὸν Χριστιανικὸν στρατὸν, διατάττει τὸν Μιχαήλ ν' ἀποκρούσῃ τοὺς δαίμονας εἰς τὸν ἄδην. Θ', 55, ἐπ.—Εἰσακούει τὰς προσευχὰς τοῦ Γοδεφρείδου, καὶ στέλλει ἑεροχὴν εἰς τὸν στρατὸν τῶν Χριστιανῶν. ΙΓ', 70, ἐπ.—Πέμπει ὄνειρον εἰς τὸν Γοδεφρείδον. ΙΔ', 2, ἐπ.

Θρησκευτικαὶ τελεταὶ τῶν Φράγκων. ΙΑ', 4, ἐπ. ΙΗ', 62.

Θέελλα ἦν οἱ δαίμονες ἐξεγείρουσι κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Ζ', 114, ἐπ.

I

Ἱερουσαλὴμ. Θέσις καὶ ὁχύρωσις αὐτῆς. Α', 90. Γ', 55, ἐπ. 64, ἐπ. ΣΤ', 4. ΙΑ', 25, ἐπ.—Πύργοι αὐτῆς. Γ', 9, ἐπ. ΣΤ', 62. Γ', 31. ΙΑ', 25, ἐπ. ΙΘ', 39.—Ἐφὸδια αὐτῆς. Γ', 56. ΣΤ', 4, ἐπ. Γ', 43.—Περίχωρος αὐτῆς. Γ', 57. Θ', 95. Γ', 28, ἐπ. ΙΑ', 40.—Ἀφίξις τοῦ Χριστιανικοῦ στρατοῦ εἰς Ἱερουσαλὴμ. Γ', 3.—Ὑφίσταται τὴν πρώτην ἐφοδὸν. ΙΑ', 32, ἐπ.—Ἐπὶ τῆς δευτέρας ἐφόδου κυριεύεται ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν. ΙΗ', 68, ἐπ.

Ἰνδοί, ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. ΙΖ', 28, ἐπ.—Τινὲς αὐτῶν

συνωμοτοῦσι κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Γοδεφρείδου. (Ἰδ. ΟΡΜΟΝΔΟΣ.)—
Ἀρχιστράτηγος αὐτῶν. (Ἰδ. ΕΜΙΡΑΝ.)—Φυγὴ τῶν Ἰνδῶν. Κ', 109.

Ἰορδάνης, ποταμὸς τῆς Παλαιστίνης. Γ', 57. Ζ', 3. ΙΓ', 67.

ΙΣΜΕΝΟΣ, ἀπὸ Χριστιανοῦ γενόμενος εἰδωλολάτρης καὶ μά-
γος, πείθει τὸν Ἀλαδῖνον ν' ἀρπάσῃ ἀπὸ τοῦ ναοῦ τὴν εἰκόνα
τῆς Θεοτόκου. Β', 1, ἐπ.—Προσπαθεῖ νὰ μάθῃ τί ἐγένεν ἡ εἰ-
κὼν. Αὐτ., 10.—Παρουσιάζεται εἰς τὸν Σολιμάν, φυγάδα, τὸν
παραμυθεῖ, τῷ προλέγει τὴν τύχην τῶν ἀπογόνων του, καὶ ἀό-
ρατον τὸν φέρει εἰς τὸ συμβούλιον τοῦ Ἀλαδίνου. Γ', 7, ἐπ.—
Παρασκευάζει ἐμπρηστικὰς ὕλας ἵνα καύσῃ τὰς μηχανὰς τῶν
Χριστιανῶν. ΙΒ', 17.—Ἐξέρχεται διὰ νυκτὸς μετὰ τῆς Χλω-
ρίνδας καὶ τοῦ Ἀργάντου, ἵνα πυρπολήσῃ τὰς μηχανάς. Αὐτ.,
42, ἐπ.—Γοητεύει τὸ δάσος ὅθεν οἱ Χριστιανοὶ ξυλεύονται διὰ
κατασκευὴν τῶν μηχανῶν των. ΙΓ', 5, ἐπ.—Ἐνθαρρύνει τὸν
Ἀλαδῖνον διὰ τῶν προρρήσεών του. Αὐτ., 13, ἐπ.—Ἐπινοεῖ
νέας ἐμπρηστικὰς ὕλας. ΙΗ', 47, ἐπ.—Φονεύεται μετὰ δύο ἄλ-
λων μάγων. Αὐτ., 87, ἐπ.

Ἰωσαφάτ, κοιλὰς παρὰ τὴν Ἱερουσαλήμ. ΙΑ', 10.

Κ

Καλίφης, ὁ Βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου. (Ἰδ. Αἴγυπτος.)

ΚΑΜΙΛΛΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν Ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων. Ἐν ἐπι-
θεωρήσει. Α', 64.—Δὲν εἶναι εἰς τὸ στρατόπεδον ἐπὶ τῆς στά-
σεως τοῦ Ἀργιλλάν. Η', 74.—Εἰς τὴν τελευταίαν ἔφοδον ἀνα-
λαμβάνει νὰ διευθύνῃ ἕνα τῶν πύργων κατὰ τῶν τειχῶν τῆς
Ἱερουσαλήμ. ΙΗ', 56, 63.—Ἀντιτάττεται ὁ Ἀργιλλάν εἰς αὐ-
τόν. Αὐτ., 67.

Καμπανία. Ἰππικὸν αὐτῆς ὑπὸ τὸν Ταγκρέδην. Α', 49.

ΚΑΜΨΩΝ, ἀρχηγὸς τῆς τρίτης Αἰγυπτιακῆς φάλαγγος. ΙΖ', 17.

ΚΑΝΑΡΙΟΣ, εἰς τῶν τριῶν Αἰθιοπῶν βασιλέων τῆς Μερόης. Ἐν
ἐπιθεωρήσει. ΙΖ', 24.

ΚΑΡΛΟΣ, Γερμανός. Διηγεῖται τῷ Γοδεφρείδῳ τὴν ἱστορίαν

τοῦ Συένου, βρασιλόπαιδος τῆς Δανίας, φονευθέντος ὑπὸ Σολι-
μάν. Η', 6, ἐπ.— Πέμπεται μετὰ τοῦ Οὐβάλδου ἵνα ἀνεύρῃ τὸν
Ῥινάλδον, μετακαλούμενον ἐκ τῆς ἐξορίας. ΙΑ', 27, ἐπ.— Εὐ-
ρίσκει τὸν ἐρημίτην ὅστις τὸν φέρει εἰς τὴν ὑπόγειον αὐτοῦ κα-
τοικίαν. Αὐτ., 33.— Ὁδηγεῖται ὑπ' αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει τὰ
μέσα πρὸς ἀνέυρεσιν τοῦ Ῥινάλδου. Αὐτ., 50, ἐπ.— Πλέει ἐν
τῷ σκάφει τῆς μοίρας. ΙΕ', 6, ἐπ.— Εἰσέρχεται εἰς τὴν κατοικί-
αν τῆς Ἀρμίδας. Αὐτ., 44, ἐπ.— Εὐρίσκει τὸν Ῥινάλδον εἰς
τὰς ἀγκάλας τῆς Ἀρμίδας. ΙΣΤ', 47.— Ἀπέρχεται μετὰ Ῥι-
νάλδου πρὸς τὸν Χριστιανικὸν στρατόν. Αὐτ., 62.— Ἀποθαίνει
μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ξηράν. ΙΖ', 56.— Τῷ δίδει τὸ ξίφος τοῦ Συέ-
νου. Αὐτ., 83.— (*Ιδ. ΟΥΒΑΛΔΟΣ, ΡΙΝΑΛΔΟΣ, Ἐρημίται.)

ΚΑΡΝΟΥΤΙΟΣ κόμης. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 40.

ΚΑΣΣΑΝΟΣ, πατὴρ τῆς Ἑρμινίας, πρόων βασιλεὺς τῆς Ἀν-
τιοχείας. Γ', 12. ΣΤ', 56.

Κήρυκες τῶν Φράγκων. Ε', 53. ΣΤ', 51, ἐπ. ΙΑ', 18.

Κήρυξ τῶν Σαρακηνῶν, πεμφθεὶς εἰς τὸ χριστιανικὸν στρα-
τόπεδον. ΣΤ', 44, 50. Ζ', 56, ἐπ.

Κιλικία, ἐπικράτεια ἐν Ἀσίᾳ κυριευθεῖσα ὑπὸ Ταγκρέδου.
(*Ιδ. ΤΑΓΚΡΕΛΗΣ.)

Κιρκάσιος. (*Ιδ. ΑΡΓΑΝΤΗΣ.)

ΚΛΑΡΑΜΟΝΤΟΝ, πόλις τῆς Γαλλίας, ὅπου Οὐρβανὸς ὁ Β'
συνήγαγε τὴν σταυροφορίαν. ΙΑ', 23.

ΚΛΩΤΑΡΙΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν ἐκ τῆς νήσου τῆς Γαλλίας στρα-
τευμάτων. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 37.— Φονεύεται ὑπὸ Χλωρίν-
δας ΙΑ', 43.

ΚΟΛΟΜΒΟΣ (Χριστόφορος). Προῤῥήσεις τῶν ἀνακαλύψεων αὐ-
τοῦ. ΙΕ', 30, ἐπ.

Κόνσα, πόλις τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως. Α', 53.

ΚΟΡΒΑΣ, Σαρακηνὸς, φονευθεὶς ὑπὸ Δυδῶνος. Γ', 44.

ΚΟΡΚΟΓΓΤΗΣ, εἰς τῶν Τούρκων τοῦ Σολιμάν. Τραυματίζεται
ὑπὸ Γοδεφρείδου. Θ', 90.

ΚΟΡΡΑΔΟΣ Β', αὐτοκράτωρ. Εἰς τούτου τὴν αὐλὴν νέος ἔτι ὁ 'Ραιμόνδος ἔδωκε δείγματα ἀνδρείας. Ζ', 64.

Κοσεντίας κόμης. Ζ', 29.

Λ

Λαγκαστρία, δουκάτον ἐν Ἀγγλίᾳ. Α', 55.

Λατῖνοι, (δηλ. Ἴταλοί). Η', 3 καὶ ἀλλαχοῦ.

ΛΑΤΙΝΟΣ, Ῥωμαῖος. Φονεύεται μετὰ πέντε υἱῶν τοῦ ὑπὸ τοῦ Σολιμάν. Θ', 29, ἐπ.

ΛΑΥΡΕΝΤΙΟΣ, υἱὸς τοῦ Λατίνου. (Ἰδ. ΛΑΤΙΝΟΣ.)

ΛΕΟΠΟΛΔΟΣ, πολεμιστὴς ἀνδρεῖος καὶ ἄγριος. Φονεῦει αὐτὸν ὁ 'Ραιμόνδος ἐν τῇ νεότητί του. Ζ', 64.

ΛΕΣΒΙΝΟΣ, ἀκόλουθος τοῦ Σολιμάν. Φονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀργιλ-
λάν. Θ', 81, ἐπ.

Λίβαρον, ὄρος ἐν Παλαιστίνῃ. Α', 14.

Λιβύα. Οἱ βασιλεῖς αὐτῆς φονεύονται ὑπὸ 'Ρινάλδου. Κ', 56.

Λιγούριοι. Πλοῖα αὐτῶν ἐν τῷ χριστιανικῷ στόλῳ. Α',
79. Ε', 86.

Λιτάρια ἱερὰ τῶν Χριστιανῶν πρὸ τῆς ἐφόδου τῆς Ἱερουσα-
λήμ. ΙΑ', 4, ἐπ.

Λοθρίγγιοι. Κ', 10.

Λομβαρδοί, τρεῖς ἀδελφοί. (Ἰδ. ΔΑΧΙΑΛΕΥΣ, ΠΑΛΑΜΒΑΗΣ,
ΣΦΟΡΕΑΣ.)

Λόχος ἀθανάτων. ΙΘ', 122.— Στέλλεται εἰς τὴν δεξιὰν
πτέρυγα τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ. Κ', 23.— Ἐπὶ τῆς τελευ-
ταίας συμπλοκῆς φεύγει. Αὐτ., 109.

Μ

Μάγισσα. (Ἰδ. ΑΡΜΙΔΑ.)

Μάγοι, φονευθέντες μετὰ Ἰσμενοῦ. ΙΗ', 87, ἐπ.

Μάγοι εἰδωλολάτραι. (᾽Ιδ. ΥΔΡΑΟΤΗΣ, ΙΣΜΕΝΟΣ)

Μάγος μεταπεισθεὶς εἰς τὸν Χριστιανισμόν. (᾽Ιδ. ᾽Ερημίτης.)

ΜΑΡΑΒΟΥΣΤΟΣ, ἐπιλεγόμενος ὁ Ἀραβικός. Ἐν ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὑπαδῶν του. ΙΖ', 30.

ΜΑΤΘΙΑΔΗ, ἡ ἀναθρέψασα τὸν Ῥινάλδον. Α', 59.

Μαῦροι, ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. Κ', 53. Οἱ βασιλεῖς τῶν φονεύονται, καὶ ὁ στρατός τῶν καταστρέφεται. Αὐτ., 56.

Μεδιόλανον. Ἑμβλημα αὐτοῦ. Α', 55. (᾽Ιδ. ΟΘΩΝ.)

Μερόη, χερσονήσος τῆς Αἰθιοπίας. ΙΖ', 24.

ΜΕΧΜΕΤ, πολεμιστὴς Σαρακηνός. Φονεύεται ὑπὸ Δυδῶνος. Γ', 44.

Μηχαράι πολεμικαὶ τῶν Χριστιανῶν. Γ', 74, 74. Η', 85. ΙΑ', 4. ΙΒ', 4, 5. ΙΗ', 42, ἐπ.

Μηχαράι πολεμικαὶ τῶν πολιορκουμένων. ΙΑ', 27. ΙΗ', 47, ἐπ. ΜΙΧΑΗΛ. (᾽Ιδ. ᾽Αγγελοι.)

Μοῖρα. ΙΕ', 3, ἐπ.

Μορομαχίαι. (᾽Ιδ. ΑΡΓΑΝΤΗΣ, ΧΛΩΡΙΝΔΑ, ΤΑΓΚΡΕΔΗΣ, ΟΘΩΝ, ΡΑΙΜΟΝΔΟΣ.)

ΜΟΥΛΕΑΣΣΕΜ, ᾽Αραψ, φονευθεὶς ὑπὸ Ἀργιλλάν. Θ', 79.

ΜΟΥΛΕΑΣΣΗΣ, Ἰνδός, ἀρχηγὸς τῶν Αἰγυπτίων πεζῶν. Κ', 22.

N

Ναῦς, τῆς μοίρας Τύχης. (᾽Ιδ. *Μοῖρα*.)

Νῆσος, γεγοητευμένη Ἀρμίδας. ΙΔ', 69, ἐπ. ΙΕ', 37, ἐπ.

Νιγριτανοὶ, ἐκ τῆς ἀριστερᾶς ὄχτης τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ΙΖ', 23.

Νίκαϊα, ἐν Βιθυνίᾳ. Α', 6. Β', 92. ΣΤ', 40. Θ', 3.— Ὁπλίτης τῆς Νικαίας, ὁ Σολιμάνος. Γ', 45.

Νορμανδός, ὁ Ῥοβέρτος, ἡγεμὼν τῆς Νορμανδίας. ΙΑ', 81.— (᾽Ιδ. ROBERTOS, ἡγεμὼν τῆς Νορμανδίας.)

Ο

ΟΒΙΖΟΣ, Τοσκάνος, εἰς τῶν Ἀλητῶν. Α', 55.

ΟΔΕΜΑΡΟΣ, Ἰνδὸς ἐν τῇ φρουρᾷ τοῦ Καλίφου τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ', 30.

ΟΔΟΑΡΔΟΣ, ἀνὴρ τῆς Γυλδίππης. (Ἰδ. ΓΓΛΔΙΠΠΗ.)

ΟΘΩΝ, ἡγεμὼν τοῦ Μεδιολάνου, εἰς τῶν Ἀλητῶν. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 55.— Μάχεται ἀντὶ τοῦ Ταγκρέδου κατὰ Ἀργάντου, ὅστις τὸν αἰχμαλωτίζει. ΣΤ', 28, ἐπ.— Ὁ Ἀργάντης εἰς τὴν δευτέραν μονομαχίαν τὸν φέρει ἐμπρὸς τοῦ ὡς ὄμηρον. Ζ', 56.

Οἶκος μεμαγυμένος τῆς Ἀρμίδας. ΙΕ', 66. ΙΣΤ', 4, ἐπ. (Ἰδ. Νῆσος, γεγοητευμένη Ἀρμίδας.)

ΟΛΔΕΡΙΚΟΣ, εἰς τῶν Ἀλητῶν, κληρωθεὶς ὀπαδὸς τῆς Ἀρμίδας. Ε', 75.

ΟΛΙΝΔΟΣ. (Ἰδ. ΣΩΦΡΟΝΙΑ.)

ΟΛΙΦΕΡΝΗΣ, Βαυαρός. φονεύεται ὑπὸ Δραγούττου. Θ', 40.

Ὀλλαρδοί. Οἱ στρατιῶται αὐτῶν ἐν τῷ Χριστιανικῷ στρατῷ. Α', 43.— Πλοῖα αὐτῶν. Αὐτ., 79.

Ὀρειρον οὐρανόθεν πεμφθὲν τῷ Ἀρσῆτι, ὑπηρέτη τῆς Χλωρίνδας. ΙΒ', 36, ἐπ.— Τῇ Χλωρίνδᾳ. Αὐτ., 40.— Τῷ Γοδεφρείδῳ. ΙΔ', 2.— Ὁ Ταγκρέδης βλέπει κατ' ὄναρ τὴν Χλωρίνδαν, βεβαιούσαν αὐτὸν περὶ τοῦ ἔρωτός της. ΙΒ', 94.— Ὁ Οὐγὼν ἐπιφαίνεται κατ' ὄναρ εἰς τὸν Γοδεφρείδον. (Ἰδ. ΟΥΓΩΝ.)

ΟΡΑΔΙΝΟΣ, περίφημος τοξότης. Δελεασθεὶς ὑπὸ τοῦ Βελζεβοὺλ, βοηθεῖ τὸν Ἀργάντην, καὶ τραυματίζει τὸν Ραιμόνδον. Ζ', 100, ἐπ.

ΟΡΙΝΔΟΣ, Ἰνδὸς, εἰς τῶν ἐκλεκτῶν τῆς φρουρᾶς τοῦ Αἰγυπτίου Καλίφου. ΙΖ', 34.

ΟΡΜΑΝΝΟΣ. Φονεύεται ὑπὸ Ἀργάντου. Ζ', 107, ἐπ.

ΟΡΜΟΝΔΟΣ, Ἰνδὸς τῆς φρουρᾶς τοῦ Αἰγυπτίου Καλίφου. ΙΖ', 30.— Ἀρχηγὸς συνωμοσίας κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Γοδεφρείδου.

ΙΘ', 62, ἐπ.— Φονεύεται μεθ' ὧλων τῶν ὀπαδῶν τοῦ ὑπὸ Γοδεφρείδου. Κ', 44, ἐπ.

Ὁρμοῦς, νῆσος ἐν τῷ Περσικῷ κόλπῳ. (Ἰδ. ΥΡΚΑΝΟΣ.)

ΟΡΜΟΣΣΗΣ, ἀρχηγὸς τῶν λαφυραγωγῶν Ἀράβων. Εἰσάγει εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ἐφόδια καὶ στρατιώτας. Ι', 55.

ΟΡΧΑΝ. Ἐν τῷ συμβουλίῳ ἀνθίσταται εἰς τὴν γνώμην τοῦ Ἀργάντου. Ι', 39, ἐπ.

ΟΣΜΙΑΔΣ, Παλαιστίνιος. Τραυματίζεται ὑπὸ Γέλφου. Θ', 73.

ΟΣΜΙΑΔΣ, ἀρχηγὸς τῶν Μαύρων ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. ΙΖ', 23.

ΟΥΒΑΛΔΟΣ, εἷς τῶν Ἀλητῶν. Α', 55.— Ἐπαινος αὐτοῦ. ΙΔ', 27, ἐπ.— Πέμπεται μετὰ τοῦ Κάρλου εἰς ἀναζήτησιν τοῦ Ῥινάλδου. *Αὐτ.*, (Ἰδ. ΚΑΡΛΟΣ, ΡΙΝΑΛΔΟΣ.)

ΟΥΓΩΝ, ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας. Α', 37.— Ἐπιφαίνεται καθ' ὕπνου εἰς τὸν Γοδεφρείδον, καὶ τῷ συμβουλεύει ν' ἀνακαλέσῃ τὸν Ῥινάλδον. ΙΔ', 5, ἐπ.— Μάχεται ἐν ταῖς ἐπουρανίοις τάξεσιν ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν. ΙΗ', 94.

ΟΥΡΒΑΝΟΣ Β', πάπας. Κηρύττει τὴν σταυροφορίαν ἐν τῇ συνόδῳ τοῦ Κλαραμόντου.

II

ΠΑΛΗΜΒΑΗΣ, Λομβαρδὸς, εἷς τῶν Ἀλητῶν. Α', 55.— Φονεύεται ὑπὸ Χλωρίνδας. ΙΑ', 45.

Πεμβροσία ἐν Ἀγγλίᾳ. (Ἰδ. ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΟΣ.)

Περιστερὰ ταχυδρόμος. ΙΗ', 49.

Πέρσαι. Μάχονται κατὰ τῶν Χριστιανῶν ὑπὲρ τῆς Ἀντιοχείας. Α', 6.— Κατ' αὐτῶν εἰς τὰς ἄλλας ἐπιχειρήσεις των. *Αὐτ.*, 42. Θ', 48.— Οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ στρατοὶ αὐτῶν. Κ', 23.

ΠΕΤΡΟΣ Ἐρημίτης, ὁ πρῶτος συμβουλευσας τὴν σταυροφορίαν, προτείνει τὴν ἐκλογὴν ἀρχηγοῦ ὑπερτάτου. Α', 29, ἐπ.— Ἀκούσας τὰ συμβάντα τῶν προμάχων τῆς Ἀρμίδας, ἀνακαλύ-

πτει ὅτι ὁ Ῥινάλδος ζῇ, καὶ προλέγει τὰ κατορθώματα αὐτοῦ καὶ τῶν ἀπογόνων του. Ι', 73, ἐπ.—Παρακινεῖ τὸν Γοδεφρείδον νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸν Θεὸν πρὸ τῆς ἐφόδου τῆς Ἱερουσαλήμ. ΙΑ', 4, ἐπ.—Ἐπιπλήττει ἡπίως τὸν Ταγκρέδην, ἅπελπιν διὰ τὸν θάνατον τῆς Χλωρίνδας. ΙΒ', 85, ἐπ.—Ἀποτρέπει τὸν Γοδεφρείδον τοῦ νὰ ἀπέλθῃ ὁ ἴδιος πρὸς τὸ γεγοητευμένον δάσος, καὶ τῷ προλέγει τὴν ἄλωσιν τῆς Ἱερουσαλήμ. ΙΓ', 50, ἐπ.—Διευθύνει τὸν Κάρλον καὶ τὸν Οὐβάλδον, πεμφθέντας πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Ῥινάλδου, πρὸς ἐρημίτην τινὰ φίλον του. ΙΔ', 29, ἐπ.—Δέχεται τὸν Ῥινάλδον, τὸν ἐξομολογεῖ, καὶ μετὰ σοφῶν συμβουλῶν τὸν πέμπει πρὸς τὸ μεμαγευμένον δάσος. ΙΗ', 6, ἐπ.—Πρῶτος ἀναγγέλλει ὅτι ἐνικήθη ἡ γοητεία τοῦ δάσους. Αὐτ., 39.

ΠΙΚΟΣ, υἱὸς τοῦ Λατίνου. (Ἰδ. ΛΑΤΙΝΟΣ.)

ΠΙΝΔΟΡΟΣ, κήρυξ τοῦ Ἀλαδίνου. ΣΤ', 50.

ΠΙΡΓΑΣ, Ἰνδὸς, ἐν τῇ φρουρᾷ τοῦ Καλίφου τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ', 34.

Πλάνητες. (Ἰδ. Ἀλῆται.)

ΠΛΟΥΤΩΝ. Συγκλεῖ εἰς συμβούλιον τοὺς δαίμονάς του, καὶ τοὺς παροτρύνει νὰ ἐπιπέσωσι κατὰ τοῦ χριστιανικοῦ στρατοπέδου. Δ', 4, ἐπ.

ΠΟΛΥΦΕΡΝΟΣ, υἱὸς Ἀρδελίου. Ἐπεταί τῇ Ἑρμινίᾳ, ἣν ἐλαμβάνει ἀντὶ τῆς Χλωρίνδας. ΣΤ', 408.—(Ἰδ. ΑΡΔΕΛΙΟΣ, ΔΕΚΑΝΔΡΟΣ.)

Πρόμαχοι τῆς Ἀρμίδας, κληρωθέντες. Ε', 72, ἐπ.—Ἀπέρχονται μετὰ Ἀρμίδας. Αὐτ., 79, ἐπ.—Ἐπιστρέφουσιν εἰς τὸν στρατὸν καὶ μάχονται κατὰ τῶν Ἀράβων τοῦ Σολιμάνου. Θ', 92, ἐπ.—Διηγοῦνται τῷ Γοδεφρείδῳ πῶς ἡ χημαλωτίσθησαν ὑπὸ τῆς Ἀρμίδας καὶ ἡλευθερώθησαν διὰ τοῦ Ῥινάλδου. Ι', 60, ἐπ.

Πύργοι. (Ἰδ. Ἀρτωρίου πύργος, Δαυὶδ πύργος, Μηχαναὶ πολεμικαὶ τῶν Χριστιανῶν.)

Πύργος Ἀρμίδας. (Ἰδ. ΑΡΜΙΔΑ, ΤΑΓΚΡΕΔΗΣ.)

Πυρπολικά, ἐφευρεθέντα ὑπὸ Ἰσμένου πρὸς ἐμπρησμὸν τῶν
χριστιανικῶν μηχανῶν. (Ἰδ. ΙΣΜΕΝΟΣ)

ΠΥΡΡΟΣ. Διὰ δόλου παραδίδει τὴν Ἀντιόχειαν εἰς τὸν Βοε-
μόνδον. Ζ', 67.— Προσφέρεται νὰ μονομαχήσῃ πρὸς τὸν Ἀρ-
γάντην. *Αὐτ.*— Φονεύεται ὑπὸ Χλωρίνδας. *Αὐτ.*, 449, ἐπ.

P

ΡΑΙΜΟΝΔΟΣ, κόμης Τολώσης. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν
ἐπαδῶν του. Α', 64.— Κτήσεις, κατορθώματα, ἀρεταὶ αὐτοῦ.
Γ', 59-60. Ε', 39. Ζ', 64-65.— Ἐπαινεῖ τὴν αὐστηρότητα
τοῦ Γοδεφρείδου κατὰ Ῥινάλδου, φονεύσαντος τὸν Γερνάνδον.
Ε', 39.— Βοηθούμενος ὑπὸ τοῦ φύλακος αὐτοῦ ἀγγέλου, μονο-
μαχεῖ κατὰ Ἀργάντου. Ζ', 64, ἐπ.— Δολίως πληγωθεὶς ὑπὸ
τοῦ τοξότου Ὁραδίνου, ἐπιπλήττει τὸν Ἀργάντην διὰ τὴν πα-
ραβίαν τῶν συνθηκῶν. *Αὐτ.*, 402, ἐπ.— Προσπαθεῖ ν' ἀπο-
τρέψῃ τὸν Γοδεφρείδον τοῦ ν' ἀναβῇ ὁ ἴδιος εἰς τὰ τεῖχη τῆς
Ἱερουσαλὴμ. ΙΑ', 24, ἐπ.— Ἐπὶ τῆς πρώτης ἐφόδου κατὰ Ἱε-
ρουσαλὴμ προσβάλλεται ὑπὸ βράχου. *Αὐτ.*, 59.— Συμβουλευεῖ
τῷ Γοδεφρείδῳ νὰ πέμψῃ κατάσκοπον εἰς τὸν Αἰγυπτιακὸν στρα-
τὸν. ΙΗ', 56, ἐπ.— Κατορθώματα αὐτοῦ εἰς τὴν τελευταίαν
ἐφοδον. *Αὐτ.*, 63, ἐπ.— Εἰσέρχεται εἰς τὴν Ἱερουσαλὴμ. *Αὐτ.*,
403, ἐπ.— Καταβάλλεται ὑπὸ Σολιμάνου. ΙΘ', 43.— Συμβου-
λεύει τῷ Γοδεφρείδῳ περὶ τοῦ πρακτέου πρὸς ματαίωσιν τῶν
δολερῶν σκοπῶν τῶν ἐχθρῶν. *Αὐτ.*, 427, ἐπ.— Τάττεται ὑπὸ
Γοδεφρείδου ἵνα φυλάττῃ τὸν πύργον ἐν ᾧ ἦσαν κατάκλειστοι
ὁ Σολιμάν καὶ ὁ Ἀλαδίνος. Κ', 6.— Μάχεται ἐκ νέου κατὰ
Σολιμάν, καὶ καταβάλλεται αὐθις ὑπ' αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 79-80.—
Ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς ἀσπίδος τοῦ Ταγκρέδου, ἐκδικεῖται κατὰ
τῶν Τούρκων, καὶ φονεύει τὸν Ἀλαδίνον. *Αὐτ.*, 86, ἐπ.— Κυ-
ριευθέντος τοῦ πύργου τοῦ Δαυὶδ, ἰδρύει ἐκεῖ τὴν σημαίαν τοῦ
Σταυροῦ. *Αὐτ.*, 94.

ΡΑΜΒΑΔΔΟΣ, Γάσκων, εἰς τῶν Ἀλητῶν. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει. Α', 54.—Κληροῦται εἰς τῶν προμάχων τῆς Ἀρμίδας. Ε', 75.—Ἀρνησίθρησκος ὑπὲρ Ἀρμίδας. Αὐτ., καὶ Ζ', 33.—Ἐρίζει πρὸς τὸν Εὐστάθιον, ἐλθόντα ἐθελοντὴν νὰ πολεμήσῃ ὑπὲρ τῆς Ἀρμίδας. Ε', 81, ἐπ.—Ἀπειλεῖ τὸν Ταγκρέδην, ἐλθόντα πρὸ τοῦ πύργου τῆς Ἀρμίδας, καὶ μάχεται κατ' αὐτοῦ. Ζ', 32, ἐπ.

ΡΑΠΟΛΔΟΣ, πρῶν ληστής, ἐν τῷ στρατῷ τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ', 30.

ΡΙΑΟΛΦΟΣ, εἰς τῶν Ἀλητῶν. Α', 56.—Εἰς τῶν κληρωτῶν προμάχων τῆς Ἀρμίδας. Ε', 75.

ΡΙΑΟΛΦΟΣ, Ἰρλανδός. Προσφέρεται νὰ μονομαχήσῃ κατὰ τοῦ Ἀργάντου. Ζ', 67.—Φονεύεται ὑπὸ Ἀργάντου. Αὐτ., 120.

ΡΙΜΕΔΩΝ, Ἰνδὸς τῆς Αἰγυπτιακῆς σωματοφυλακῆς. ΙΖ', 30.—Φονεύεται ὑπὸ Γοδεφρείδου. Κ', 137.

ΡΙΝΑΔΔΟΣ. Ἥθος αὐτοῦ. Α', 40.—Πατρίς, πρόγονοι, γονεῖς αὐτοῦ. Ἐπαινοὶ αὐτοῦ. Α', 58, ἐπ. Γ', 37. Ε', 9. Η', 7. Ι', 74, ἐπ.—Προλέγεται ὅτι ὁ οἶκος αὐτοῦ θέλει συνδεθῇ διὰ συγγενείας μετὰ τοῦ οἴκου τοῦ Γοδεφρείδου. ΙΔ', 49.—Σύμβολα αὐτοῦ. Γ', 37. Η', 49. Κ', 113.—Εἰς ἐκ τῶν πρώτων μεταξὺ τῶν Ἀλητῶν, ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει. Α', 58.—Πρῶτα κατορθώματα αὐτοῦ ὑπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ. Γ', 37, 41, ἐπ.—Ἐξορμᾷ τοὺς ὀπαδοὺς του εἰς ἔφοδον κατὰ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἵνα ἐκδικήσωσι τὸν θάνατον τοῦ Δυδῶνος. Αὐτ., 50.—Θεωρεῖται ἴσος κατὰ τὴν ἀνδρίαν πρὸς τὸν Γοδεφρείδον. Αὐτ., 59.—Ἀπαντᾷ τῷ Εὐσταθίῳ ὅτι ἔνεκα τῶν μυστικῶν του προθέσεων τῷ προτείνει νὰ ἐκλεχθῇ ἀρχηγὸς τῶν Ἀλητῶν. Ε', 42.—Φονεύει τὸν ὕβριστὴν αὐτοῦ Γερνάνδον. Αὐτ., 26, ἐπ.—Ἐπειδὴ ἐφόνευσε τὸν Γερνάνδον, πείθεται ὑπὸ τῶν φίλων του ν' ἀφήσῃ τὸ στρατόπεδον καὶ ἀποσυρθῇ παρὰ τῷ Βοεμόνδῳ. Αὐτ., 40 ἐπ.—Ἡ ψευδὴς εἰδησις τοῦ θανάτου του, ἀποδοθέντος εἰς τὸν Γοδεφρείδον, διεγείρει στάσιν εἰς τὸ στρατόπεδον. Η', 46, ἐπ.—Ἐλευθεροῖ τοὺς ὑπὸ τῆς Ἀρμίδας αἰχμαλωτισθέντας συντρόφους του. Ι'.

71, ἐπ.— Ἀνακαλύπτεται τὸ ψεῦδος τοῦ θανάτου του. *Αὐτ.*, 72, ἐπ.— Διήγησις περὶ τῶν συμβάντων αὐτῷ ἀφ' οὗ ἀνεχώρησεν ἀπὸ τοῦ στρατοπέδου. *Αὐτ.*, 71-72. 1Δ', 54, ἐπ.— Λιχμαλωτίζεται ὑπὸ τῆς Ἀρμίδας, θελχθείσης ὑπ' αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 57, ἐπ.— Δι' ὀνείρου δίδεται τῷ Γοδεφρείδῳ ἡ διαταγὴ τῆς ἀνακλήσεως αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 2, ἐπ.— Θηλυπρεπὴς βίος αὐτοῦ ἐν τοῖς κήποις τῆς Ἀρμίδας 1ΣΤ', 47, ἐπ.— Μετανοήσας προτροπαῖς τοῦ Κάρλου καὶ τοῦ Οὐβάλδου, ἐγκαταλείπει τὴν μάγισσαν. *Αὐτ.*, 27.— Φιλοξενηθεὶς ὑπὸ ἐρημίτου, βλέπει ἐν ἀσπίδι τὰ κατορθώματα τῶν προγόνων του, καὶ κυριεύεται ὑπ' ἐναρέτου φιλοτιμίας. 1Ζ', 57, ἐπ.— Λαμβάνει παρὰ Κάρλου τὴν σπάθην δι' ἧς μέλλει νὰ ἐκδικήσῃ τὸν θάνατον τοῦ Συένου. *Αὐτ.*, 83, ἐπ.— Ὁ ἐρημίτης τῷ προλέγει τὴν δόξαν τῶν ἀπογόνων του. *Αὐτ.*, 89, ἐπ.— Ἐπανέρχεται εἰς τὸ χριστιανικὸν στρατόπεδον, ταπεινοῦται ἐνώπιον τοῦ Γοδεφρείδου, ἐξομολογεῖται εἰς Πέτρον τὸν Ἐρημίτην, δέχεται καὶ ἐκτελεῖ τὴν ἐπιχείρησιν κατὰ τοῦ γεγοητευμένου δάσους. 1Η', 4-40.— Παροτρύνει τοὺς ὁπαδοὺς του εἰς τὴν ἔφοδον τῆς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀναβαίνει πρῶτος τὸ τεῖχος. *Αὐτ.*, 72, ἐπ.— Βοηθεῖ τὸν Εὐστάθιον, ἐπόμενον αὐτῷ εἰς τὴν ἔφοδον. *Αὐτ.*, 79.— Ἀναβὰς εἰς τὸ τεῖχος, φονεύει τοὺς Σύρους κτλ. *Αὐτ.*, 97, ἐπ.— Ὁρμᾷ εἰς τὴν πόλιν, πολλοὺς σφάττων ἐχθροὺς, καὶ ῥίπτει τὰς πύλας τοῦ ναοῦ. 1Θ', 34, ἐπ.— Μετὰ τὸ τελευταῖον κατόρθωμα ἐκλέγεται ἀρχηγὸς τῶν Ἀλητῶν. Κ', 40.— Φονεύει τὸν Ἀσσιμῆρον καὶ πολλοὺς ἄλλους ἐξόχους πολεμιστάς. *Αὐτ.*, 53, ἐπ.— Καταβάλλει καὶ φονεύει τοὺς προμάχους τῆς Ἀρμίδας, καὶ ἀδιαφορεῖ δι' αὐτὴν, σκοπεύουσαν αὐτὸν διὰ τῶν βελῶν της. *Αὐτ.*, 64, ἐπ.— Μετὰ τοῦ Γοδεφρείδου καταβάλλει τοὺς Πέρσας τοὺς προστατεύοντας τὸν διφρον τῆς Ἀρμίδας. *Αὐτ.*, 70.— Φονεύει τὸν Ἀδραστον. *Αὐτ.*, 107, ἐπ.— Φονεύει τὸν Τισσαφέρνην. *Αὐτ.*, 113, ἐπ.— Ἀκολουθεῖ τὴν Ἀρμίδαν φεύγουσαν, τὴν ἐμποδίζει ἀπὸ τοῦ νὰ φωνευθῇ, καὶ διαλλάττεται μετ' αὐτῆς. *Αὐτ.*, 127, ἐπ.

ΡΟΒΕΡΤΟΣ, Φλαμίγγιος. Ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὁπαδῶν του. Α', 43-44.— Ἐπὶ τῆς πρώτης ἐφόδου τραυματίζεται ὑπὸ τῆς Χλωρίνδας. ΙΑ', 43.— Ἐπὶ τῆς δευτέρας ἐφόδου ἐπιτρέπεται τὴν ὑπεράσπισιν τῶν νώτων τῶν Χριστιανῶν. ΙΗ', 65, ἐπ.— Κατὰ τὴν τελευταίαν σύγκρουσιν διοικεῖ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τοῦ στρατοῦ, Κ', 9.— Τραυματίζεται. *Αὐτ.*, 71.

ΡΟΒΕΡΤΟΣ, Νορμανδός. Ἐν ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὁπαδῶν του. Α', 38.— Ἐπὶ τῆς πρώτης ἐφόδου καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ Σολιμάν. ΙΑ', 81.— Κατὰ τὴν δευτέραν ἐφοδὸν ἐπιτρέπεται τὴν ὑπεράσπισιν τῶν ὀπισθίων τοῦ Χριστιανικοῦ στρατοῦ. ΙΗ', 65, ἐπ.— Κατὰ τὴν τελευταίαν σύγκρουσιν διοικεῖ τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τοῦ στρατοῦ. Κ', 9.— Μάχεται (αὐτὸς ἢ ὁ Φλαμίγγιος) μετὰ τοῦ Γοδεφρείδου καὶ δεικνύει ἴσὴν ἀνδρίαν. *Αὐτ.*, 49.— Αἰχμαλωτίζεται. *Αὐτ.*, 71.

ΡΟΣΜΟΝΔΟΣ, Ἀγγλος, εἷς τῶν Ἀλητῶν. Α', 55.— Προσφέρεται νὰ μονομαχήσῃ πρὸς τὸν Ἀργάντην. Ζ', 67.— Φονεύεται ὑπὸ Ἀλταμώρου. Κ', 40.

ΡΟΣΣΕΝΟΣ, Τοῦρκος, εἷς τῶν ὁπαδῶν τοῦ Σολιμάν. Ὁ Γοδεφρείδος τῷ κόπτει τοὺς δύο βραχίονας. Θ', 90.

ΡΟΣΤΕΝΟΣ, Τοῦρκος, ὁπαδὸς τοῦ Σολιμάν. Πληγοῦται ὑπὸ Γοδεφρείδου. Θ', 90.

ΡΟΥΓΙΕΡΟΣ ἐκ Βαλναβίλλης, εἷς τῶν Ἀλητῶν. Ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 54.— Προσφέρεται νὰ μονομαχήσῃ κατὰ τοῦ Ἀργάντου. Ζ', 66.— Ἀνθίσταται τῷ Ἀργάντῃ, ἀλλὰ μέχρι τέλους καταβάλλεται ὑπ' αὐτοῦ. *Αὐτ.*, 103, ἐπ.— Φονεύεται ὑπὸ Τισσαφέρνου. Κ', 112.

Ῥωμαῖοι. Ὁ στρατὸς αὐτῶν ὑπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ. Α', 64.

Σ

ΣΑΒΙΝΟΣ, εἷς τῶν πέντε υἱῶν τοῦ Λατίνου. (Ἰδ. ΛΑΤΙΝΟΣ.)

ΣΑΛΛΑΔΙΝΟΣ, Ἀραβ. Φονεύεται ὑπὸ Ἀργιλλάν. Θ', 79.

ΣΑΛΑΔΙΝΟΣ, δισέγγονος τοῦ Σολιμάν. Ὁ Ἰσμενος προλέγει τὴν δόξαν του. Ι', 22-23.

Σαρμακάρτη. (Ἰδ. *Βασιλεὺς Σαρμακάρτης*).

Σείρ, ὄρος παρὰ τὴν ἐν Παλαιστίνῃ Τρίπολιν. Α', 77.

ΣΕΛΙΜ, Τοῦρκος, στρατιώτης τοῦ Σολιμάν. Φονεύεται ὑπὸ Γοδεφρείδου. Θ', 90.

ΣΕΝΑΠΟΣ, Χριστιανὸς, Βασιλεὺς τῆς Αἰθιοπίας, πατὴρ τῆς Χλωρίνδας. ΙΒ', 24.

ΣΙΓΕΡΟΣ, ὑπάσπιστής τοῦ Γοδεφρείδου. Ἐν ὀνόματι τοῦ ἀρχηγοῦ του διατάττει τὴν ὀπισθοχώρησιν τῶν Χριστιανῶν. Γ', 52.— Ἀνταλλάσσει μετὰ τοῦ Γοδεφρείδου τὰ ψιλὰ αὐτοῦ ὄπλα. ΙΑ', 53.— Φονεύεται ὑπὸ τοῦ Ἀργάντου, προτιθεμένου νὰ κτυπήσῃ τὸν Γοδεφρείδον. *Αὐτ.*, 80.

Σιλοῆς, ρυάκιον ἀπεξηραμένον παρὰ τὴν Ἱερουσαλήμ. ΙΓ', 59.

ΣΙΦΑΚΟΣ, ἀρχηγὸς τῶν στρατευμάτων τῆς Πετραίας Ἀραβίας ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. ΙΖ', 22.

Σιών, ὄρος ἐντὸς τῆς Ἱερουσαλήμ, ἀφ' οὗ παρὰ τῷ ποιητῇ ὀνομάζεται καὶ αὕτῃ ἡ πόλις. Α', 23. Θ', 64. ΙΓ', 4. ΙΗ', 92.

ΣΟΛΙΜΑΝ, ἄλλοτε Σουλτάνος τῆς Νικαίας, ἔπειτα ἀρχηγὸς τῶν πλανήτων Ἀράβων. ΣΤ', 40. Θ', 3, ἐπ.— Ἀρχαῖος ἀντίπαλος τοῦ Ἀργάντου. ΣΤ', 42.— Τὰ στρατιωτικὰ αὐτοῦ ἐμβλήματα. Θ', 25.— Φονεύει τὸν Συένον, ἐπικουρον τοῦ Γοδεφρείδου, καὶ καταστρέφει τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Η', 46, ἐπ.— Ἐξεγερθεὶς ὑπὸ τῆς Ἀληκτοῦς, ἐπιπίπτει διὰ νυκτὸς εἰς τοὺς Χριστιανούς, φέρει τρόμον εἰς αὐτούς, καὶ πλὴν ἄλλων φονεύει τὸν Λατῖνον μετὰ τῶν πέντε υἱῶν του. Θ', 8, ἐπ.— Ἐκδικεῖ τὸν θάνατον τοῦ ὀπαδοῦ του Λεσβίνου, φονεύων τὸν Ἀργιλλάν. *Αὐτ.*, 85, ἐπ.— Πληγωθεὶς φεύγει διὰ τῶν πεδίων. *Αὐτ.*, 97, ἐπ.— Ἀπαντῶν αὐτὸν ὁ μάγος Ἰσμενος τῷ προλέγει τὴν δόξαν τοῦ ἀπογόνου αὐτοῦ Σαλαδίνου, καὶ τὸν φέρει ἄόρατον εἰς Ἱερουσαλήμ, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ συμβουλίου τοῦ Ἀλαδίνου, ὅπου, ἀποκα-

λυφθεις, γίνεται μετὰ πλείστων τιμῶν δεκτὸς παρὰ πάντων, πλὴν τοῦ Ἀργάντου. Ι', 7-56. — Κατὰ τὴν πρώτην ἔφοδον τῶν Χριστιανῶν ὑπερασπίζεται τὰ τεῖχη τῆς Ἱερουσαλήμ. ΙΑ', 25, ἐπ. — Μετὰ τοῦ Ἀργάντου ἐπιπίπτει ἐπὶ τὰ νῶτα τῶν Χριστιανῶν, καὶ ἐπιφέρει αὐτοῖς μεγάλην φθοράν. Αὐτ., 62, ἐπ. — Ἐπὶ τῆς νυκτερινῆς ἐξόδου τοῦ Ἀργάντου καὶ τῆς Χλωρίνδας μένει φρουρῶν τὰς πύλας. ΙΒ', 46, 48. — Ἀντιτάττεται τῷ Γοδεφρείδῳ. ΙΗ', 67. — Προσπαθεῖ νὰ ματαιώσῃ τὰς βολὰς ἐχθρικοῦ πύργου, ἀλλὰ τέλος ἐνδίδει τῷ νικητῇ. Αὐτ., 90, ἐπ. — Βοηθεῖ τὸν Ἀλαδῖνον καὶ τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸν πύργον τοῦ Δαυὶδ. ΙΘ', 39, ἐπ. — Ἐκδρομὴ αὐτοῦ κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Καταβάλλει τὸν Ῥαιμόνδον. Αὐτ., 42, ἐπ. — Βιάζεται καὶ αὐτὸς νὰ ὑποχωρήσῃ. Αὐτ., 48. — Ἐμπνέει θάρρος τοῖς ὁπαδοῖς του. Αὐτ., 53. — Νέα αὐτοῦ ἐξοδος. Ἐπιφέρει φθοράν, καὶ καταβάλλει αὐθις τὸν Ῥαιμόνδον. Κ', 73, ἐπ. — Φθάνει εἰς τὸ Αἰγυπτιακὸν στρατόπεδον, καὶ φονεύει πλὴν ἄλλων τὸν Ὁδοάρδον καὶ τὴν Γυλδίππην. Αὐτ., 94, ἐπ. — Φονεύεται ὑπὸ Ῥινάλδου. Αὐτ., 104, ἐπ.

ΣΟΥΪΦΑΝΤΟΣ, Ἰνδὸς, ἐν τοῖς σωμαφύλαξι τοῦ Καλίφου τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ', 31.

Σουλιμάνος. (Ἰδ. ΣΟΛΙΜΑΝ.)

Σταυρὸς ἐπὶ τῶν χριστιανικῶν σημαιῶν. Α', 72, καὶ ἀλ-
λαχοῦ.

Σταυροφορία, ὑπὸ τίνος καὶ πότε κινηθεῖσα. ΙΑ', 23.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ, κόμης τῆς Βλέσσης, τῆς Ἀμβυσσῆς καὶ τῆς Τούρ. Ἐν ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὁπαδῶν του. Α', 62. — Προσφέρεται νὰ μονομαχήσῃ κατὰ τοῦ Ἀργάντου. Ζ', 66. — Φονεύεται ὑπὸ τῆς Χλωρίνδας. ΙΑ', 43.

Στόλος Χριστιανικός. Α', 78. Β', 75.

Στόλος Αἰγυπτιακός. Ε', 86.

Στρατὸς Χριστιανικός. Αἱ πρῶται ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ ἐν Βιθυνίᾳ, Συρίᾳ καὶ Παλαιστίνῃ. Α', 6, ἐπ.

Στρατὸς τῶν *Τούρκων καὶ Ἀράβων*, ἐπίκουρος τοῦ Ἀλαδίνου. (Ἰδ. ΣΟΛΙΜΑΝ.)

ΣΥΕΝΟΣ, βασιλόπαις τῆς Δανίας. Α', 68.— Ἐν ᾧ ἤρχετο ἐπίκουρος τῶν Χριστιανῶν, ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ Σολιμάν, καταστρέψαντος καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. Η', 2-43. (Ἰδ. ΚΑΡΛΟΣ.)

Συνωμοσία τῶν Ῥωμαίων στρατιωτῶν κατὰ Γοδεφρείδου. Η', 57, ἐπ.— Τῶν Αἰγυπτίων κατὰ τοῦ αὐτοῦ. ΙΘ', 62, ἐπ.

Συρία, χώρα τῆς Ἀσίας. Στρατεύματα αὐτῆς ἐν τῷ Αἰγυπτιακῷ στρατῷ. ΙΖ', 35.

T

ΤΑΓΚΡΕΛΗΣ. Α', 9.— Ἐν ἐπιθεωρήσει. *Αὐτ.*, 45.— Θέλεται ὑπὸ τῆς Χλωρίνδας. *Αὐτ.*, 46, ἐπ.— Στρατεύματα αὐτοῦ ἐν ἐπιθεωρήσει. *Αὐτ.*, 49.— Κινεῖται κατὰ τῆς ἐχθρικῆς φάλαγγος ἣν ὁδηγεῖ ἡ Χλωρίνδα. Γ', 16, ἐπ.— Ἀγαπᾶται θερμῶς ὑπὸ τῆς Ἑρμινίας. *Αὐτ.*, 48.— Κτυπᾷ τὴν Χλωρίνδαν εἰς τὸ κράνος, ὅπερ πίπτον ἀποκαλύπτει τὴν κεφαλὴν της. Τότε, ἀναγνωρίζων αὐτὴν, τῇ λέγει τὸν ἔρωτά του. *Αὐτ.*, 21, ἐπ.— Ὀρμᾷ κατὰ στρατιώτου ὅστις θέλει ν' ἀποκεφαλίσῃ τὴν πεσοῦσαν Χλωρίνδαν. *Αὐτ.*, 29, ἐπ.— Ἀπωλέσας τὰ ἔχνη αὐτῆς, στρέφεται εἰς ἐπικουρίαν τῶν ὁπαδῶν του. *Αὐτ.*, 36.— Μετὰ τοῦ Ῥινάλδου διασχίζει τὰς ἐχθρικὰς φάλαγγας. *Αὐτ.*, 44.— Ἐν τῇ μάχῃ θεωρεῖται ἴσος τῷ Γοδεφρείδῳ. *Αὐτ.*, 59.— Συνηγορεῖ ὑπὲρ τοῦ Ῥινάλδου, φονεύσαντος τὸν Γερνάνδον. Ε', 35-36.— Προτρέπει τὸν Ῥινάλδον ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ τοῦ στρατοπέδου. *Αὐτ.*, 40, ἐπ.— Αἱ πρῶταί του κατακτήσεις, καὶ μετριοπάθεια αὐτοῦ πρὸς τὸν κατακρατοῦντα αὐτάς. *Αὐτ.*, 47, ἐπ. Η', 64.— Ἐκλέγεται νὰ μονομαχήσῃ πρὸς τὸν Ἀργάντην. Ἀλλ' ἰδὼν τὴν Χλωρίνδαν, μένει καθ' ὁδόν, καὶ ἀντ' αὐτοῦ μάχεται ὁ Ὄθων. ΣΤ', 24, ἐπ.— Ὀρμᾷ εἰς βοήθειαν τοῦ Ὄθωνος. Τραυματίζει τὸν Ἀργάντην, τραυματίζεται ὑπ' αὐτοῦ. Ἡ νύξ διακόπτει τὴν

μονομαχίαν. *Αὐτ.*, 36, ἐπ.—'Ακούει εὐχαρίστως τὸ μήνυμα τῆς Ἑρμινίας, ἣτις προσφέρεται νὰ τὸν ἰατρεύσῃ. *Αὐτ.*, 404.— Παρακολουθεῖ τὰ ἔχνη τῆς Ἑρμινίας, ἣν ἐκλαμβάνει ἀντὶ τῆς Χλωρίνδας. *Αὐτ.*, 444.— Πλανηθεὶς ἔρχεται εἰς τὸν πύργον τῆς Ἀρμίδας, μάχεται κατὰ Ῥαμβάλδου, καὶ μένει αἰχμάλωτος τῆς μαγίσσης. Ζ', 22, ἐπ.—'Ελευθεροῦται ὑπὸ Ῥινάλδου. Ι', 58-74.—'Επὶ τῆς πρώτης ἐφόδου, ὑποχωρούντων τῶν Χριστιανῶν μετὰ τὴν πληγὴν τοῦ Γοδεφρείδου, ἐπαναφέρει αὐτούς. ΙΑ', 67, ἐπ.— Μάχεται ἐκ δευτέρου μετὰ τῆς Χλωρίνδας χωρὶς ν' ἀναγνωρίζῃ αὐτήν. Τὴν πληγόνει θανατηφόρως. Βαπτίζων δ' αὐτήν, τὴν ἀναγνωρίζει, κτλ. ΙΒ', 54, ἐπ. (Ἰδ. ΧΛΩΡΙΝΔΑ.)—'Απελπὶς διὰ τὸν θάνατον τῆς Χλωρίνδας, παραινεῖται ὑπὸ Πέτρου τοῦ ἐρημίτου. *Αὐτ.*, 70, ἐπ.—Βλέπει κατ' ὄναρ τὴν Χλωρίνδαν παραμυθοῦσαν αὐτόν. Κηδεύει αὐτήν, καὶ ἐπισκέπτεται τὸν τάφον αὐτῆς. *Αὐτ.*, 94, ἐπ.—'Αναλαμβάνει ν' ἀπαλλάξῃ τὸ δάσος ἐκ τῶν γοητειῶν· ἀλλ' ἠττηθεὶς ὑπὸ τῶν διαβολικῶν τεχνῶν, ἀποσύρεται. ΙΓ', 33-49.—Προτείνει τῷ Γοδεφρείδῳ τὸν ἴδιον ὑπασπιστὴν Βαφρίνον ἵνα ἐξιχνιάσῃ τὰ κατὰ τὸν Αἰγύπτιον στρατόν. ΙΗ', 57.—Κατὰ τὴν δευτέραν ἐφοδὸν τῆς Ἱερουσαλὴμ ἀντιτάττεται μετὰ τοῦ Καμίλλου εἰς τὸν Ἀργάντην. *Αὐτ.*, 67.—'Αναθίνει εἰς τὸ τεῖχος τῆς πόλεως, καὶ πηγνύει ἐκεῖ τὴν σημαίαν τοῦ Σταυροῦ. *Αὐτ.*, 404.—'Εξέρχεται τῆς πόλεως μετὰ τοῦ Ἀργάντου, μάχεται μετ' αὐτοῦ, καὶ τὸν φονεύει. ΙΘ', 2, ἐπ.—Εὐρίσκεται ὑπὸ τῆς Ἑρμινίας καὶ τοῦ Βαφρίνου κείμενος ἀναίσθητος. Συνέρχεται. Ἡ Ἑρμινία τὸν θεραπεύει. *Αὐτ.*, 403, ἐπ.—Διατάττει ἐντιμον τὴν κηδεῖαν τοῦ Ἀργάντου, καὶ μεταφέρεται εἰς Ἱερουσαλὴμ. *Αὐτ.*, 446, ἐπ.—Κατὰ τὴν τελευταίαν συμπλοκὴν, εἰ καὶ ἀσθενὴς, ὁρμᾷ εἰς βοήθειαν τοῦ Ῥαιμόνδου, καὶ τὸν καλύπτει διὰ τῆς ἀσπίδος του. Κ', 83, ἐπ.

ΤΑΤΙΝΟΣ, Ἑλλήν. Ἐν ἐπιθεωρήσει μετὰ τῶν ὁπαδῶν του. Α', 50, ἐπ.—Ἐνεκα ἀνομβρίας ἐγκαταλείπει διὰ νυκτὸς τὸ στρατόπεδον τῶν Σταυροφόρων. ΙΓ', 68.

Ταχυδρόμος σταλείς ὑπὸ Ἀρμίδας κατὰ Ταγκρέδου. Ζ', 27, ἐπ.

Τελεταί. (Ἰδ. *Θρησκευτικαὶ τελεταί.*)

ΤΙΓΡΑΝΗΣ, Ἰνδός, ἐκ τῶν σωματοφυλάκων τοῦ Καλίφρου τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ', 30.

ΤΙΓΡΑΝΗΣ, Σαρακηνός ἐξ Ἱερουσαλὴμ. Φονεύεται ὑπὸ Δυδῶ-
νος. Γ', 43.

ΤΙΣΣΑΦΕΡΝΗΣ, Ἰνδὸς ἀνδρειότατος, ἐκ τῆς σωματοφυλακῆς τοῦ Καλίφρου τῆς Αἰγύπτου. Ἀνδρία αὐτοῦ. ΙΖ', 34.—Μάχεται μετ' Ἀδράστου, τοῦ ἀντιζήλου αὐτοῦ, ὥπως ἐκδικήσῃ τὴν Ἀρμίδαν. Αὐτ., 50. ΙΘ', 68, 72-73.—Μετὰ τῷ στρατιωτῶν του κατέχει τὴν δεξιὰν πτέρυγα τοῦ Αἰγυπτιακοῦ στρατοῦ. Κ', 23.—Φονεύει πολλοὺς Χριστιανοὺς, καὶ ἐν τοῖς ἐνδοξοτέροις τὸν Γερνιέρον, τὸν Ῥουγιέρον καὶ τὸν Γεράρδον. Αὐτ., 49, 442.—Διώκει τὴν φεύγουσαν Ἀρμίδαν· ἀλλ' ἀναχαιτίζεται ὑπὸ τοῦ Ῥινάλδου, ὅστις τὸν φονεύει. Αὐτ., 448, ἐπ.

Τορτοσία, πόλις τῆς Συρίας. Α', 6.

Τοῦρκοι, ἀρχαῖοι ὑπήκοοι καὶ στρατιῶται τοῦ Σολιμάν, ἐνωθέντες ἔπειτα ὑπὸ τὰς σημαίας αὐτοῦ μετὰ τῶν πλανοβίων Ἀράβων. Α', 26, καὶ πρὸ πάντων Θ', 89.

Τοῦρς, πόλις τῆς Γαλλίας. Στρατεύματα αὐτῆς ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 62.

Τρίπολις Βαρβαρίας. Στρατεύματα αὐτῆς. ΙΖ', 49.

Τρίπολις Συρίας. Βασιλεὺς αὐτῆς. Συνθήκη εἰρήνης μεταξὺ αὐτοῦ καὶ Γοδεφρείδου. Α', 76. Ι', 47.

Τρόντος, ποταμὸς τῆς ἐπαρχίας Ἀγκῶνος. Η', 58.

Υ

ΥΑΡΑΟΤΗΣ, Ἰνδός, ἐν τῇ σωματοφυλακῇ τοῦ Καλίφρου τῆς Αἰγύπτου. ΙΖ', 30.

ΥΑΡΑΟΤΗΣ, μάγος, Βασιλεὺς τῆς Δαμασκού. Πέμπει τὴν ἀνε-

ψιάν του Ἀρμίδαν εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν Χριστιανῶν. (Ἰδ. ΑΡΜΙΔΑ, καὶ Δ', 20, ἐπ.)— Λαμβάνει παρὰ τῆς Ἀρμίδας καὶ στέλλει σιδηροδεσμίους εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Αἰγύπτου τοὺς Χριστιανούς ὁπαδοὺς αὐτῆς. Γ', 70, ἐπ.— Μισθοὶ ἐν Συρίᾳ τάγμα ἐπικούρων τῆς Ἀρμίδας. ΙΖ', 35.

ΥΡΚΑΝΟΣ, Πέρσης. Ἐν ἐπιθεωρήσει. ΙΖ', 25. Φονεύεται ὑπὸ Γυλδίππης. Κ', 32.

Φ

ΦΙΛΙΠΠΟΣ, Γερμανός. Φονεύεται ὑπὸ Ἀργαδίνου. Θ', 40.

Φλαμίγγιοι, ἐν ἐπιθεωρήσει. Α', 43.

Φρουρὰ ἀθάνατος. (Ἰδ. Λόχος.) — Τοῦ Καλίφφου τῆς Αἰγύπτου. (Ἰδ. Υἱοὶ)

Χ

ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ, μήτηρ τῆς Ἀρμίδας. Δ', 43.

ΧΑΩΡΙΝΔΑ. Φθάνει εἰς Ἱερουσαλήμ εἰς βοήθειαν τῶν Μωαμεθανῶν. Β', 38, ἐπ.— Παρ' Ἀλαδίνου λαμβάνει τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Ὀλίνδου καὶ τῆς Σωφρονίας. Αὐτ., 44, ἐπ.— Ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ Ἀλαδίνου ὑπερτάτη ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ. Αὐτ., 48.— Μάχεται κατὰ τῶν Χριστιανῶν. Γ', 43.— Καταβάλλει τὸν Γάρδωνα, καὶ ἀφαιρεῖ ἀπὸ τῶν Χριστιανῶν 2 ἥρπασαν λάφυρα. Αὐτ., 45, ἐπ.— Μάχεται κατὰ Ταγκρέδου, ὅστις, πεσόντος τοῦ κράνου της, τὴν ἀναγνωρίζει καὶ τῇ κηρύττει τὸν ἔρωτά του. Αὐτ., 24, ἐπ.— Τραυματίζεται ἐλαφρῶς ὑπὸ στρατιώτου. Αὐτ., 29, 30.— Φονεύει τὸν Ἀρδέλιον, πληγόνει τὸν Ἀλκανδρον, καὶ τρέπει εἰς φυγὴν τὸν Πολύφερνον. Αὐτ., 35.— Παρίσταται μακρόθεν μετὰ χιλίων στρατιωτῶν εἰς τὴν μονομαχίαν τοῦ Ἀργάντου μετὰ Ὄθωνος καὶ Ταγκρέδου. ΣΤ', 24, ἐπ.— Ὁμοίως εἰς τὴν τοῦ Ἀργάντου μετὰ τοῦ Ῥαιμόνδου. Ζ',

83.—Ψευδής ἐμφάνις αὐτῆς εἰς Ὁραδῖνον. *Αὐτ.*, 99, ἐπ.—
 Ἐπελθούσης θυέλλης, παροτρύνει τοὺς ὁπαδοὺς της, καὶ πολλὰ
 ἀνδραγαθεῖ. *Αὐτ.*, 116, ἐπ.—Ἐξέρχεται μετ' Ἀργάντου εἰς
 βοήθειαν τοῦ Σολιμάν. Θ', 43.—Φονεύει πολλοὺς ἐπισήμους
 πολεμιστάς. *Αὐτ.*, 68, ἐπ.—Τραυματίζεται εἰς τὸ πλευρὸν ὑπὸ
 Γέλφου, εἰς ὃν ἀνδρείως ἀνθίσταται. *Αὐτ.*, 72.—Προσπαθεῖ νὰ
 ἐμποδίσῃ τὴν φυγὴν τῶν Ὀθωμανῶν. *Αὐτ.*, 94.—Ἀπέρχεται
 εἰς χαιρετισμὸν τοῦ Σολιμάν. Ι', 54.—Ἐκ τοῦ γωνιαίου
 πύργου τῆς πόλεως κατατοξεύει πολλοὺς τῶν ἐπισήμων ἐν τῷ
 ἐχθρικῷ στρατῷ. ΙΑ', 27, ἐπ.—Πληγόνει τὸν Γοδεφρείδον.
Αὐτ., 54.—Γνωστοποιεῖ τῷ Ἀργάντῃ τὴν πρόθεσιν αὐτῆς
 τοῦ νὰ ἐξέλθῃ καὶ καύσῃ τὸν ξύλινον πύργον τῶν ἐχθρῶν. ΙΒ',
 5, ἐπ.—Μάτην θέλει νὰ τὴν ἀποτρέψῃ ὁ ὁπαδὸς αὐτῆς Ἀρσῆς,
 ὅστις τῇ διηγεῖται τὴν ἱστορίαν τῆς γεννήσεώς της. *Αὐτ.*, 18,
 ἐπ.—Ἐξέρχεται μετὰ τοῦ Ἀργάντου ἵνα πυρπολήσῃ τὴν μη-
 χανήν. *Αὐτ.*, 42, ἐπ.—Ἐν τῇ ἐπιστροφῇ ἀποκλείεται ἔξω,
 καὶ μάχεται αὔθις μετὰ τοῦ Ταγκρέδου. *Αὐτ.*, 49, ἐπ.—Τραυ-
 ματισθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ, ζητεῖ τὸ βάπτισμα, καὶ ἀποθνήσκει.
Αὐτ., 64, ἐπ.—Ἐπιφαίνεται ἐν ὄνείρῳ εἰς τὸν Ταγκρέδην.
Αὐτ., 91, ἐπ.

ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΙΣ ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΩΝ

ΤΟΥ ΣΤ' ΤΟΜΟΥ

Σελ.	Στίχ.	Ἀντί	Γράψε
ιη'	6	Τάσσου,	ποιητοῦ,
κx'	31	ὅταν	ὄτε
κζ'	23	Ἀσσυρίου	Χοσρόου
κη'	4	ἱερᾶς πόλεως.	ἀγίας χώρας.
λα'	31	ὅπου	ὅπερ
λβ'	13	καὶ πώλου	καὶ ἐπὶ πώλου
λγ'	24	βυῶν	βυῶν
λδ'	7	Βοθριγγίους,	Λοθριγγίους,
λε'	5	Τεναγῶν	τεναγῶν
"	14	ἐπέπεσαν . . . κατέκοψαν,	ἐπέπεσαν . . . κατέκοψεν,
λζ'	9	ἐπίνεον	ἐπίνειον
μά	11	ἐπιχειρήσεις των	ἀπόπειρά των
"	19	ἐκθολωμένον,	τεθολωμένον,
"	24	ἤρχετο	ἤρχετο.
μβ'	7	ἐπίνεον	ἐπίνειον
"	13	ἐπεβίβασεν	ἀπεβίβασεν
Σελ.	Στροφ.	Στίχ. Ἀντί	Γράψε
289	72	3 φέρει	αἶρει
290	77	1 ἔχθη	ἄχθη
302	9	8 "ἢ ἡ ἐμῇ... αἱ ἐμαί	"εἴτ' ἡ ἐμῇ... εἴτ' αἱ ἐμαί
311	37	8 "Ὁπου	"Ὁσου
318	58	3 ὅτι'	ὅτ'
322	70	2 ἡμεῖς	ἡμεῖς
Σελ.	Στίχ.	Ἀντί	Γράψε
333	17	nuncia	nuntia
"	28	notrorum	nostrorum
"	29	fontium	fontium
"	30	quinquea	quinque
337	3	reperit.	reperita.

Σελ.	Στρ.	Στίχ.	Ἀντί	Γράφει
"	33		Τόμ. Ζ']	Τόμ. ΣΤ']
339	16		Iovi,	Jovi,
342	4		ὀπηκῶων των.	ὀπηκῶων του.
"	9		Βάντρων	Βάκτρων
"	17		ἐξαγορεύση	ἐξαγοράση
349	5		ἐνδιαιτήσιν	ἐκδιαιτήσιν
350	4		αὐτῆς	καὶ τῆς
"	9		Conop.	Comp.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ.	Στρ.	Στίχ.	Ἀντί	Γράφε
11	20	7	δὲ	δὴ
16	33	6	δύντων	δύντων
22	52	2	νὰ καταβαίνει,	ὡς καταβαίνει,
"	52	3	ὡς	εἰς
27	66	8	φλόγας	θαλάσας
33	84	6	πλησιάζ' εἰς	πλησιάζει
38	13	1	λέγων,	λέγει
"	13	1	ὠρμήθη ἀποτόμως,	ὠρμήθη δ' ἀποτόμως
"	13	2	εἰς τὸν Ἀργάντην	καὶ ὁ Ἀργάντης
41	23	5	ἀγῶνα	ἀγῶνα
42	24	4	ἦν ἡ θυγάτηρ	ἦτον ἡ μήτηρ
"	24	4	ἦν ἐκείνη!	εἶχες γίνει!
43	28	5	παράστα ὠπλισμένοις,	προσεύχου παραμένων,
45	33	1	δύσις	δύσις
"	34	4	κ' ἐκείνων.	ἐκείνων.
46	37	8	παραγγελίαν.	παραγγελίαν
48	42	6	παροτρύση.	παρορμήση.
52	54	1	λάμποντος ἡλίου,	λάμψεως ἡλίων,
53	59	5	σιγῶν	σιγῶν
60	79	3	ἐγίνας	ἐγίναν
67	101	4	πηγὴν	πηγὴν
81	33	5	ῥιπτόμενος	ῥιπτόμενον
"	34	7	Ἀλλὰ, καὶ.... κ' ἐγώ, ποτὶ	Ἀλλὰ, — καὶ.... κ' ἐγώ, — ποτὶ
91	63	1	ἔκειτ'	κεῖται
98	4	2	ὄραμα γλυκίον.	ὄρασις γλυκίων.
106	27	3	δυσχερείας.	δυσχερείας,

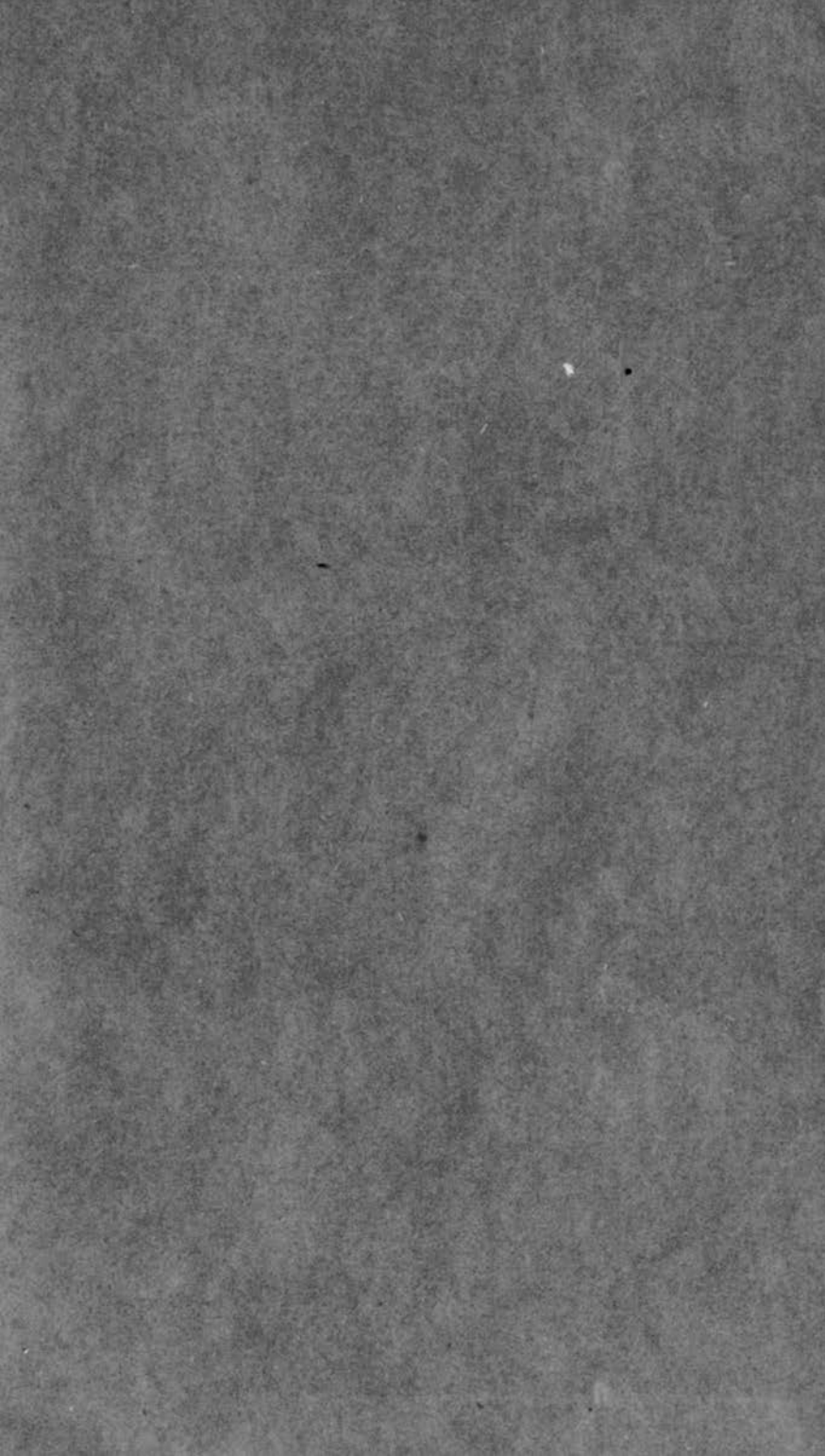
Μετὰ τοῦτο δὲ πρόσθετος ὡς τέταρτον στίχον τὸν ἐπόμενον

«ἀν ἐπιστρέψω τὴν κλεινὴν ῥομφαίαν τοῦ προσφέρον.»

Σελ.	Στρ.	Στίχ.	Ἀντί	Γράφε
111	42	3	«δι' ἀκαθάρτων	«διὰ βεβήλων
115	55	1	ἔθηκε	ἔστησε
116	57	6	τῆς βάσεώς του.	τῶν βάσεων του.
117	61	1	ἡ	ἡ
124	1	6	σθένος.	σθένος.
130	18	8	Ἀλξέρβη,	Ἀλξέρβη,
132	25	8	πολυμήτης	πολυμήτης
138	42	8	πορωνεύοντα	πόρω νεύοντα
140	48	3	πλήρη	πλήρη,
155	24	6	ὅστις	ἧτις
"	24	6	γυμνός,	γυμνή,
156	27	1	ἐπανερχόμενον τὸ σκότος	ἐπανερχόμενα τὰ σκότη
159	38	3	ἔρκει βλέμμα της	ἔρκε' ἡ ὄψις της
162	45	4	εἶχον κ' ἐγώ	καὶ σὲ εἶχον
166	57	2	Ἀξίω	Ἀξίω
168	65	5	τέχνη εἰς	τέχνη, εἰς

Σελ.	Στρ.	Στίχ.	Ἀντί	Γράφε
174	3	5	στρατίας	Ἀσίας
176	10	1	ἐνθρονος	εὐθρονος
177	13	2	αὐτοὶ	αὐτοῖς
181	26	8	παίζων.	παίζον.
182	28	2	διανοίγεται ὁ	διανοίγεται, ὁ
195	68	1	ταμιωμένη,	ταμιωμένη,
197	72	5	ἕνα ὁμοιάζει,	ἕνα, ὁμοιάζει
198	75	2	τοῦ	τῆς
201	85	7	ἱππους τους	ἱππους του,
206	1	7	»Προσῆλθα	»Προσῆλθα
215	29	7	τοιαῦτα	τοιαῦτα
216	30	5	νέας	νέας
221	45	1	ἐξωμαλυσμένη,	ἐξωμαλυσμένη,
227	63	3	χαράττων	χαράττων
"	64	8	βαλίσται,	βαλίσται,
229	70	1	Ἄλλ' ὅμως	Οὐχ ἤττον
233	83	8	πονηροτέρους	πνηγροτέρους
234	85	1	τῶ	ὁ
236	90	3	κινῶν,	κινῶν,
"	92	1	Ῥαφαήλ,	Μιχαήλ,
246	13	7	ῆ	ῆ
"	13	8	καταποντίση,	καταποντίση.
252	30	6	μητέρες, βρέφη	μητέρες βρέφη
254	36	7	τὸ πάλλαι, τὸ	τὴν πάλλαι, τὴν
"	36	8	τὸ	τὴν
261	59	2	ἐφοπλισμοῦ	ἐφοπλισμοῦ
273	95	6	αὐτοῦ	αὐτῆς
277	106	8	παρειῶν ἐκεῖναι;	ὀφθαλμῶν ἐκεῖναι;
283	125	4	ὄρος.	ὄρος.
284	127	2	τεκταιθέντα δόλον.	τεκτανθέντα δόλον.
290	12	6	αἷς	αἷς
"	14	1	κεχρισμένοι	κεχρισμένοι,
292	20	5	ἀκτὴ	ἀκτὶς
293	21	6	κ' ἦν μεταξὺ	καὶ ὅτε ἦν
298	37	4	Βοῦκῶν	Βοικῶν
"	38	5	ἂν	ὄν

003348

003348

